

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Mahkeme Kayıtları Işığında
17.YÜZYIL İSTANBUL'UNDA
SOSYO-EKONOMİK YAŞAM

*SOCIAL AND ECONOMIC LIFE IN
SEVENTEENTH-CENTURY ISTANBUL
Glimpses from Court Records*

Editör / Edited by
Timur Kuran

Cilt 5 / Volume 5

Vakıflar (1602-17)

Waqfs (1602-17)

TÜRKİYE \$ BANKASI

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://irantey.org>

Mahkeme Kayıtları Işığında
17.YÜZYIL İSTANBUL'UNDA
SOSYO-EKONOMİK YAŞAM

*SOCIAL AND ECONOMIC LIFE IN
SEVENTEENTH-CENTURY ISTANBUL
Glimpses from Court Records*

Editör / *Edited by*
Timur Kuran

Cilt 5 / *Volume 5*

Vakıflar (1602-17)

Waqfs (1602-17)



TARİH / HISTORY

YAYINA HAZIRLAYAN / EDITED BY: TİMUR KURAN
MAHKEME KAYITLARI İŞİĞİNDA

17. YÜZYIL İSTANBUL'UNDA SOSYO-EKONOMİK YAŞAM - CİLT 5

SOCIAL AND ECONOMIC LIFE IN SEVENTEENTH-CENTURY ISTANBUL:
GLIMPSES FROM COURT RECORDS - VOL. 5

OSMANLICA TRANSKRİPSİYONLAR VE TÜRKÇE ÖZETLER /
OTTOMAN TRANSCRIPTS AND TURKISH SUMMARIES
MÜSLÜM İSTEKLİ, ÖMER FARUK BAHADUR

İNGİLİZCE ÖZETLER / ENGLISH SUMMARIES
NUR BANU KAVAKLI BİRDAL, MEHMET SİNAN BİRDAL

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2010
Sertifika No: 11213

EDİTÖR / EDITOR
EMRE YALÇIN

GÖRSEL YÖNETMEN / CHIEF DESIGNER
BİROL BAYRAM

GRAFİK TASARIM UYGULAMA / GRAPHIC PRODUCTION
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASKI: TEMMUZ 2011 / FIRST PRINT: JULY 2011

ISBN 978-605-360-348-1

BASKI / PRINT
KİTAP MATBAACILIK SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
(0212) 482 99 10

DAVUTPAŞA CADDESİ NO: 123 KAT: 1 TOPKAPI İSTANBUL
Sertifika No: 0107-34-007147

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced without written permission from the publisher, except by a reviewer who may quote brief passages in a review; nor may any part of this book be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means electronic, mechanical, photocopying, recording, dubbing, or other without written permission from the publisher.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, NO: 144/4 BEYOĞLU 34430 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskulttur.com.tr

Yayına Hazırlayan / Edited by
Timur Kuran

mahkeme kayıtları ışığında
17. Yüzyıl İstanbul'unda
Sosyo-Ekonomik Yaşam

Cilt 5
Vakıflar (1602-17)

Social and Economic Life in
Seventeenth-Century Istanbul
glimpses from court records

Volume 5
Waqfs (1602-17)

TARİH / HISTORY

YAYINA HAZIRLAYAN / EDITED BY: TİMUR KURAN

MAHKEME KAYITLARI İŞİĞİNDA

17. YÜZYIL İSTANBUL'UNDA SOSYO-EKONOMİK YAŞAM - CİLT 5

SOCIAL AND ECONOMIC LIFE IN SEVENTEENTH-CENTURY ISTANBUL:

GLIMPSES FROM COURT RECORDS - VOL. 5

OSMANLICA TRANSKRİPSİYONLAR VE TÜRKÇE ÖZETLER /
OTTOMAN TRANSCRIPTS AND TURKISH SUMMARIES

MÜSLÜM İSTEKLİ, ÖMER FARUK BAHADUR

İNGİLİZCE ÖZETLER / ENGLISH SUMMARIES

NUR BANU KAVAKLI BİRDAL, MEHMET SİNAN BİRDAL

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2010

Sertifika No: 11213

EDİTÖR / EDITOR

EMRE YALÇIN

GÖRSEL YÖNETMEN / CHIEF DESIGNER

BİROL BAYRAM

GRAFİK TASARIM UYGULAMA / GRAPHIC PRODUCTION

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASKI: TEMMUZ 2011 / FIRST PRINT: JULY 2011

ISBN 978-605-360-348-1

BASKI / PRINT

KİTAP MATBAACILIK SAN. TİC. LTD. ŞTİ.

(0212) 482 99 10

DAVUTPAŞA CADDESİ NO: 123 KAT: 1 TOPKAPI İSTANBUL

Sertifika No: 0107-34-007147

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced without written permission from the publisher, except by a reviewer who may quote brief passages in a review; nor may any part of this book be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means electronic, mechanical, photocopying, recording, dubbing, or other without written permission from the publisher.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

İSTİKLAL CADDESİ, NO: 144/4 BEYOĞLU 34430 İSTANBUL

Tel. (0212) 252 39 91

Fax. (0212) 252 39 95

www.iskulturbankasi.com.tr

Yayına Hazırlayan / Edited by
Timur Kuran

mahkeme kayıtları ışığında
17. Yüzyıl İstanbul'unda
Sosyo-Ekonomik Yaşam

Cilt 5
Vakıflar (1602-17)

Social and Economic Life in
Seventeenth-Century Istanbul
glimpses from court records

Volume 5
Waqfs (1602-17)



İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Transkripsiyon ve Kodlama Kuralları	IX
<i>Transliteration and Coding Rules</i>	XI
 Vakıflar / <i>Waqfs</i> (1602-17)	 1
İstatistikler	3
Kaynakça	17
<i>Statistics</i>	21
<i>References</i>	36
Özetler ve Metinler / <i>Summaries and Texts</i>	37

Bu cildin ve vakıf konulu diğer üç cildin dizini, 8. cildin sonundadır.
*The index for this volume and the other volumes on waqfs is at the
end of Volume 8.*

Uygarlıkların kavuştuğı İstanbul'a armağan...

In celebration of Istanbul, where civilizations come together..

Transkripsiyon ve Kodlama Kuralları

Mahkeme defterlerindeki Osmanlıca metinlerin transkripsiyonu hazırlanırken okuma akışkanlığının bozulmaması için yalın bir yöntem benimsenmiştir. Arapça ve Farsça kelimeler orijinallerine uygun biçimde okunmaya çalışılmıştır. Uzatma olan sesli harflerde (ziyâde, âlî, hâzır örneklerinde olduğu gibi) ^ işareti; ayın harfinin geçtiği kelimelerde (bey‘, şer‘, i‘timad örneklerinde olduğu gibi) ayın harfinden sonra ‘ işareti; ve hemzenin kullanıldığı kelimelerde (su‘âl, me‘mûr, kâ‘im örneklerinde olduğu gibi) hemzeden sonra ’ işareti kullanılmıştır.

Öz Türkçe kelimelerin okunuşunda kâtibin yazımına bağlı kalınarak dönemin telaffuzu yansıtılmaya çalışılmıştır. Gayrimüslim, yabancı, kilise, sinagog, cemaat adlarıyla yabancı kökenli yer adları da orijinal metinde yazıldığı gibi okunmuştur.

Mahkeme defterlerinin içlerindeki hükümler kodlanırken varak sayısı esas alınmıştır. Her bir varağın ilk sayfası a, ikinci sayfası b olarak sınıflandırılmış olup her sayfadaki hükümler de Arap rakamlarıyla birden başlayarak numaralandırılmıştır. Dolayısıyla 23b/2, 23’üncü varağın arka tarafında bulunan ikinci hükme verilen koddur.

Kullanılan özel işaretler şunlardır:

[dolu] Metin içerisinde kâtip tarafından yazılması unutulmuş

veya eksik yazılan harf, ek ya da kelimeler bu işaret içerisinde tamamlanmaya çalışılmıştır. Üç örnek: [Ef]renciyü'l-asl, vekîl-i mezbûr[ı] tasdîk, meblağ-ı [mezbûr].

[...] Okunamayan kelimeler.

[?] Okunuşu şüpheli kelimeler.

[boş] Metin içerisinde kâtip tarafından daha sonra tamamlanması düşüncesiyle boş bırakılan ama doldurulmayan alanlar.

[silik] Kurt tahribatı, nem, yırtık, çürük ve buna benzer faktörlerden dolayı okunması mümkün olmayan kelimeler.

Transliteration and Coding Rules

In transliterating the Ottoman records in the court registers into modern Turkish, we opted for simplicity in order to avoid burdening readers. With Arabic and Farsi words, we have sought to maintain the intended pronunciation. Long vowels (as in ziyâde, âlî, hâzırî) are identified through the ^ sign; words with an ayn (for example, bey', şer', i'timad) have the diacritic ' after the ayn; and words with the hamza (for example, su'âl, me'mûr, kâ'im) have the diacritic ' following the hamza.

With Turkish words, we have followed the scribes form in order to convey the pronunciation of the time. The names of non-Muslims, foreigners, churches, synagogues, congregations, and foreign places have been transcribed to match the original text.

In coding the cases within the court registers, we have followed the sheet number. The front of a sheet is classified as a, and the back as b, and Arabic numerals have been used to distinguish among the cases on each page. Thus, 23b/2 refers to the second entry on the back side of the 23rd sheet.

The following special symbols are used:

[full] Characters or words that the scribe forgot or overlooked have been completed within brackets. Three examples: [Ef]renci-yü'l-asl, vekîl-i mezbûr[ı] tasdîk, meblağ-ı [mezbûr].

XII SOCIAL AND ECONOMIC LIFE IN SEVENTEENTH-CENTURY ISTANBUL

- [...]** Undecipherable words.
- [?]** Doubtful transliteration.
- [boş]** Fields within the text that the scribe planned to fill later but left blank (“boş” means blank in Turkish).
- [silik]** Unreadable due to damage caused by worms, humidity, tears, rotting, or some other factor.

VAKIFLAR
(1602-17)

WAQFS
(1602-17)

İstatistikler

İslam hukukuna göre vakıf, yaşayan bir kadın ya da erkek tarafından bir sosyal hizmetin sonsuza dek sunulması amacıyla oluşturulan bir kuruluştur. Tüzel kişiliği yoktur. Söz konusu hizmetin finansmanı, vakfedildikten sonra hiçbir zaman azaltılamayacak varlıkların geliriyle karşılanır. Vakıf kavramı Kur'an'da yer almakla birlikte, bu kurum İslam'ın birinci yüzyılının sonlarından başlayarak İslam uygarlığının ayrılmaz bir parçası olmuştur. Günümüzde genelde devletler ve tüzel kişiliğe sahip özel şirketler tarafından sunulan birçok sosyal hizmet, 19. yüzyıla dek vakıflar tarafından gerçekleştirilmiştir (Barnes, 1986; Yediyıldız, 1990; Çizakça, 2000; Kuran, 2001). Vakfedilen tarım arazisi ve binanın giderek artmasıyla kurumun önemi de artmıştır.

Vakıf türleri

Ekonomik etkileri bakımından en önemli vakıflar, padişahlar ve aileleri tarafından kurulan hanedan vakıflarıydı. Bu vakıflar birçok farklı hizmeti bir kuruluşta birleştirebiliyordu. On yedinci yüzyıldan önce İstanbul'da kurulan hanedan vakıflarının en önemlileri, Fatih Sultan Mehmet (kuruluşu 1463-70), Kanuni Sultan Süleyman (1550-56) ve Kanuni'nin eşi Haseki Hürrem'in

(1538-39) külliyeleridir. Bu külliyelerin her biri bir cami, en az bir okul, bir hastane, bir hamam ve yoksullara yönelik sosyal hizmet binaları barındırmaktaydı. Bu gibi dev vakıflar, hizmetlerini ev, dükkân gibi taşınmazlardan gelen kiralardan ve köylerden topladıkları vergilerle sağlardı. Cömertlik ve ihtişamın ifadesi olarak kurulmakla birlikte, hanedan vakıfları imparatorluğun stratejik çıkarlarına da hizmet ediyordu. Osmanlı hanedanının prestijini arttırdıkları ölçüde, Osmanlı idaresi de meşruluk kazanıyordu.

Ancak Osmanlı vakıflarının çoğu, yönetenler değil yönetilenler tarafından kurulmuştur. Yönetilenlerce kurulan vakıflar genelde varlıkları, hizmet çeşitliliği ve ekonomik etki açısından çok daha mütevazıydılar. Bunlar da kısmen hayırseverlik, kısmen de toplumsal hizmet amacıyla kurulmuşlardı. Kendi adını taşıyan bir çeşme vakfeden bir tüccar hem başkalarına yarar sunmanın verdiği huzura kavuşuyor hem de sosyal statü ve saygı kazanıyordu. Vakıf kurucusuna avantajlar sağlayan bir başka faktör de vakfedilen varlıkların kutsal sayılmasıydı. Bu algı keyfi vergilendirmeye karşı varlıklara hatırı sayılır bir bağışıklık kazandırıyordu. Acil durumlarda padişahın özel varlıklara göre vakıf varlıklarını müsadere etme olasılığı daha düşüktü. Dolayısıyla yönetilenlerce kurulan vakıflar, varlık koruyucusu olarak işlev gördüler. Vakıf kurucusu, ailesi ve arkadaşları vakfın gelirlerinden pay alabildikleri için bu koruyucu işlev Osmanlı tebaasına vakıf kurmak için maddi bir gerekçe sağladı. Bir kurucu kendisini mütevellî tayin ederek akraba ve arkadaşlarını maaşlı çalışan olarak işe alabilirdi. Kurucunun kendinden sonraki mütevellîleri seçmesi de mümkündü.

Yararlananları, en azından birkaç nesil boyunca aile üyeleriyle sınırlı vakıflar da kuruluyordu. Toplumun geniş bir kesimi yerine yalnızca bir aileye hizmet eden bu vakıflar, 'aile vakfı' olarak bilinir. Kölelerin hemen ya da kurucunun soyunun tükenmesinden sonra aile vakfının hak sahipleri arasına alınması sıkça rastlanan bir durumdur.

Uygulamada aile vakıfları mal varlığı açısından en kısıtlı vakıflardı. En büyük vakıflar, bir ailenin refahını sağlamanın çok ötesinde amaçlara hizmet etmek için kurulurlardı.

On yedinci yüzyıl İstanbul’unda vakıflar

Bahaeddin Yediyıldız (1984, s. 26) 18. yüzyılda ekonomik bakımdan verimli Osmanlı arazisinin yaklaşık üçte birinin vakıf mülkü olduğunu belirtiyor. Bizim çalışmamıza konu olan on beş sicil defteri 17. yüzyıldaki oranı hesaplamamıza olanak tanımasa da veriler bunun epey yüksek olduğuna işaret ediyor. Defterlerimizde bulunup 1602-97 dönemini kapsayan 10.080 kayıttan 1544’ü (%15,3) en azından bir vakıfla ilgili (Tablo 5.1).

Bu vakıfların bir bölümü 17. yüzyıldan önce kurulmuşlardı, ki kimisi hanedan vakfıdır. Kalanların çoğu 17. yüzyılda kurulmuş vakıftır. Sicillerde adı geçen vakıflar tarafından verilen hizmetler arasında, yoksullara yemek ve barınak sağlanması, din görevlileri için lojman, mahalle vergilerinin ödenmesi için fon, hamam işletmesi ve ölünün ruhuna Kur’an okunması sayılabilir. Bir yeniçeri bölüğü ya da loncanın üyeleri gibi bir meslek grubuna sosyal güvence sağlamak için kurulmuş vakıflar da vardı ki bunları “meslek vakfı” olarak adlandırabiliriz (Tablo 5.2). Hükümlerimizdeki vakıflar içinde türü bilinenle-

Tablo 5.1 Vakıf ile ilgili kayıtlarda sözü geçen vakıfların kayıt türlerine göre dağılımı

Tür	Kayıt		Vakıf	
	Sayı	%	Sayı	%
Resmi yazışma	74	4,8	84	5,2
Tescil	1115	72,2	1139	70,9
Dava	355	23,0	383	23,8
Toplam	1544	100,0	1606	100,0

Tablo 5.2 Türlerine göre kayıtlardaki vakıflar

Vakıf türü	Sayı	%	
		Bilinenler	Toplam
Aile	99	20.9	6,2
Meslek	54	11.4	3,4
Toplumsal hizmet	230	48.6	14,4
Hanedan	90	19.0	5,6
Türü bilinenler	473	100.0	29,5
Türü belirsiz	1133	-	70,5
Toplam	1606	-	100,0

rin yüzde 11,4'ü meslek vakfıdır. Vakıflarımızın önemli bir bölümü de aile vakfıdır (amacı belirtilen vakıfların yüzde 20,9'u).

Vakıf varlıkları

Yukarıda belirtildiği gibi, bir vakıf misyonunu varlıklarından elde ettiği gelirle gerçekleştiriyordu. Tarım arazisi gibi bir varlığın vakıf tarafından işletilerek gelir sağlanması mümkündü. Ancak vakıflar genellikle varlıklarını belirlenen bedeller karşılığında başkalarının kullanımına bırakarak gelir sağlardı. Eğer varlık arazi ise, arazinin kullanım hakkı kiraya veriliyor, para ise, kredi verilerek faiz geliri elde ediliyordu. Prensipde bir vakfın varlıkları sonsuza dek gelir sağlayabilir, ekonomik değerlerini nesilden nesile koruyabilirdi. Bu ve bundan sonraki üç ciltteki yüzlerce kayıt, vakıflar tarafından gerçekleştirilen kiralama ve kredi verme işlemleriyle ilgili.

Klasik İslam hukukunda vakfedilen varlığın taşınmaz olması zorunluydu. Dolayısıyla arazi ya da bina kiralamak meşru, para işletmek ise yasaktı. Bu prensiplerin altında yatan mantık, vakfedilen bir taşınmazı korumanın para korumaktan daha kolay olmasıydı. Bir bina çalmanın nakit çalmaktan daha zor olduğu ortadadır. Ne var ki, 16. yüzyıla gelindiğinde gerek Anadolu'da gerekse Balkanlar'da "para vakfı" yaygın bir uygulamaydı. Mal varlığı paradan oluşan bir vakıf, önceden belirlenmiş bir bedel karşılığında nakit kiralarak, diğer bir deyişle, faiz karşılığında kredi vererek gelir sağlıyordu.

İlk ortaya çıktıklarında para vakıfları şiddetli tepkilerle karşılaştılar. Ancak 17. yüzyıla gelindiğinde tepkiler çok zayıflamış olup, toplumun ezici çoğunluğu işlemlerini meşru olarak kabullenmişti (Mandaville, 1979; Özcan, 2003; Reyhan, 2008, s. 151-206; Kurt, 1996). Bizim kayıtlarımıza giren ve mal varlığı belirli 1493 vakıftan 537'si (%36,0) faizle borç vererek gelir elde etmekteydi (Tablo 5.3). Pek az faiz işlemine kadının itiraz ettiğini görüyoruz. Demek ki 17. yüzyıl İstanbul'unda bir vakfın nakitten oluşan varlıklarla kurulması ve işletilmesi önünde aşılamayacak bir engel yoktu.

Tablo 5.3 Varlıklarının bileşimine göre vakıfların dağılımı

Varlıklar	Vakıf sayısı	%	
		Bilinenler	Hepsi
Para	537	36,0	33,4
Para ve diğer varlıklar	16	1,1	1,0
Para dışındaki varlıklar	940	63,0	58,5
Bilinenlerin toplamı	1493	100,0	93,0
Belirsiz	113	-	7,0
Genel toplam	1606	-	100,0

Çok daha seyrek olmasına karşın bir vakıf varlığının satışıyla ilgili hükümlere de rastlıyoruz. Satıştan elde edilen gelirle genellikle bir başka varlık alınıyordu.

Vakfiyeler

İslam hukuku vakıf kurucusunun vakfettiği varlıkları listeleyen ve bu varlıklardan sağlanacak gelirlerin nasıl kullanılacağını saptayan bir vakfiye hazırlamasını şart koşuyordu. Vakfiyenin ayrıca görevlilerin tayini ve değişimi dahil olmak üzere vakfın idaresi için talimat içermesi gerekiyordu. Bir vakıf okulunun vakfiyesi tipik olarak okulun yerini, öğretmenlerinin görevlerini, çalışanların ücretlerini ve verilecek eğitimin niteliğini ortaya koyar, ayrıca finansman kaynaklarını belirlerdi. Bir aile vakfınının yararlanacak kişileri ve onların yokluğunda kimlerin yararlanacağını saptardı. Aile soyunun tükenmesi durumunda, gelirlerin Medine yoksullarının hayrına harcanmak üzere bağışlanması âdetti. Mahkemede vakfiyeyi kaydeden kadı, vakfedilen malların belirlenen misyona uygun olduğuna dikkat etmek zorundaydı. Öngörülen gelir, sağlanmak istenen hizmetleri karşılamada yeterli olmalıydı.

Tablo 5.4'ün gösterdiği gibi, vakıf konulu hükümlerimizin 122'si bir vakfın varlıklarının ve bunların kullanımının kaydedilmesiyle ilgili. Söz konusu vakıfların tümü Osmanlı tebaası tarafından kurulan vakıflardır; kayıtlarımızda bir hanedan üyesinin kaydettiği vakfiye bulunmuyor. Ancak vakıfla ilgili 1544 hükümde 90 kez daha önce kurulmuş olan bir hanedan vakfı, mülk sahibi, kiraltan ve hizmet verici olarak karşımıza çıkıyor.

Tablo 5.4 Vakıf kayıtlarında ana konular

Konu	Resmi yazışma	Tescil işlemi	Dava	Toplam	
				Sayı	%
Satış, kiralama, borç, hibe, mülkiyet iddiası	14	856	230	1100	71,2
Vakfiye	5	45	72	122	7,9
Onarım	1	68	12	81	5,2
Vekil ya da müteveli tayini	10	50	6	66	4,3
Vergi	28	9	9	46	3,0
Diğer	16	87	26	129	8,4
Tümü	74	1115	355	1544	100,0

Tipik olarak bir vakıf kaydı kurucunun mülkiyetinde bulunan bir ya da birkaç varlığı vakfa dönüştürdüğü ve vakfın misyonunu belirlediği, ancak daha sonra fikir değiştirip vakfedilen malların iadesini talep ettiği danişıklı bir dava biçimini alıyordu. Kurucunun malların iadesi talebini saygın bir İslam âlimine dayandırması âdeti. Vakfetme işlemine tanıklık etmiş biri, genelde vakfın mütevellisi, başka âlimlerin görüşlerine dayanarak iade talebine karşı çıkardı. Sonuç olarak kadı, davalıya hak vererek vakfiyenin feshedilemez olduğuna hükmederdi. Kurucunun bile vakfiyenin şartlarını değiştirememesi, vakfın sürekliliğini ve dokunulmazlığını güvence altına alan bir hukuki örnek oluşturmdu.

Kayıtlarımızdaki vakfiyeler vakıf kavramının statik bir ekonomi varsaydığını ortaya koyuyor. Nitekim kimi vakfiyelerde sıralanan koşulların nominal değerlerle ifade edildiğini görüyoruz. Örneğin, bir görevliye ayda 60 akçelik maaş bağlanmasını ya da yüzde on faizle kredi verilmesini hükmediyor. Hukuken mütevellinin vakfiye koşullarını harfiyen izlemesi gerekirdi. Hiçbir müteveli enflasyon oranının yükselmesi gibi bir ekonomik şok karşısında verilen kredilerdeki faiz oranını ya da görevlilerin maaşlarını artırmaya yetkili değildi. Murat Çizakça'nın (2000, s. 52-56) araştırmalarından bu gibi katılıkların suiistimallere yol açtığını biliyoruz. Birçok müteveli ortaya çıkan arbitraj fırsatlarını kadıların müsamahası altında kendi lehine kullanıyordu. Bir örnek vermek gerekirse yüksek enflasyon dönemlerinde yönettikleri vakıflardan vakfiyenin saptadığı nominal faizle borç alıp daha yüksek faizle kredi vermekte ve aradaki farkı, kısmen de olsa, cebe indirmektedirler.

Bir vakfı ilgilendiren davalar genelde vakfiyenin saptadığı yükümlülükler üzerine çıkan anlaşmazlıklarda yoğunlaşıyor. Dolayısıyla bir savını desteklemek için taraflardan en az birinin vakfiye-yi kullanması olağandır. Bunu belge kullanımıyla ilgili istatistiklerde gözlemleyebiliyoruz. Vakıflarla ilgili 355 davanın yüzde 29,3'ünde belge kullanılırken, geriye kalan 1936 ticari davanın yalnızca yüzde 12,8'inde belge kullanımına rastlanıyor.

Vakıf varlıklarının korunması

Vakfedilmiş bir taşınmaz, değerini sonsuza dek koruyamazdı. Bir doğal afet bir tarlanın verimliliğini düşürebilir; bir bina kemirgenler, nem ya da yalnızca kullanımdan ötürü harabeye dönüşebirdi. Yaygın hukuk anlayışına göre mütevellinin gerekli onarımları yapabilmesi kadı'nın iznine bağlıydı. Nitekim kayıtlarımızda mütevellinin onarım izni istediği birkaç hüküm bulunmakta. Pratikte çoğu müteveli onarım kararını kendi başına veriyordu. Ancak hukuka aykırı bir karar aldığı takdirde mahkemelerin kararını bozabileceği biliniyordu.

Vakıfla ilgili 1544 hükmümüzün 81'inin ana teması bina onarımıdır (%5.2). En yaygın kayıt türünde bir vakıf binası kiracısı ya da vakıf arazisi üzerinde bulunan bir özel binanın sahibi onarım için mütevelliden izin almış olup çalışmanın gerçekleştirilmesinden sonra masraflarının tazminini istemektedir. Onarım masraflarının kiradan düşülmesine izin verilmesi olağan bir durumdur. İlginçtir ki tazminat işlemi hiçbir durumda kiracının belgelenmiş gerçek masraflarına dayandırılmıyordu. Masrafların mahkemenin seçtiği bilirkişilerce yürütülen bir soruşturmayla belirlenmesi âdetti. Bu bilirkişiler binada inceleme yapar, elde ettikleri bulgulardan kiracının tazminatını belirleyen bir rakam oluştururdu.

Vakıflar ve dinsel cemaatler

Bir vakfın kuruluşu ve işleyişi ile ilgili kurallar Müslümanların, özellikle de elitlerinin çıkarı doğrultusunda, büyük ölçüde 8. ve 9. yüzyıllarda gelişti. Kurucunun Müslüman bir mülk sahibi olması

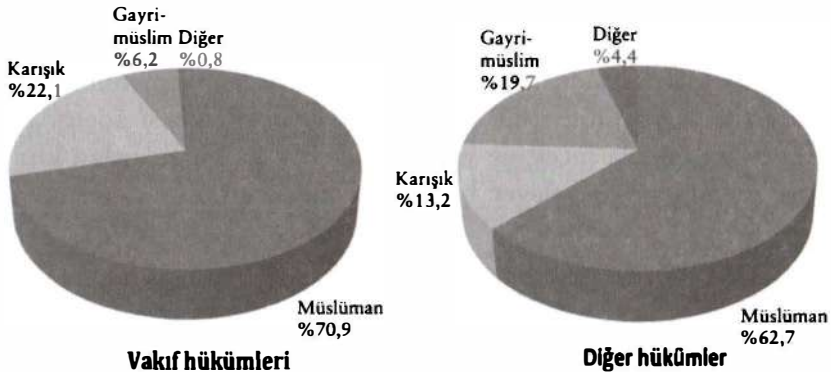
Tablo 5.5 Vakıfla ilgili kayıtlarda tarafların dini bileşimi
(sıra toplamı %100)

Kayıt türü	Tümü Müslüman	Tümü Hristiyan	Tümü Yahudi	Müslüman + Hristiyan	Müslüman + Yahudi	Hristiyan + Yahudi	Diğerleri*
Dava	75,8	4,8	0,0	16,1	2,5	0,0	0,8
Tescil işlemi	68,9	5,6	0,3	20,9	2,5	0,8	0,9

*: Çingeneler, yabancılar, yeni Müslümanlar (*müthedi*) ya da üç din grubu birden.

ve vakfiyenin şer'i mahkemede kayda geçmesi gerekleri bu yorumla tutarlıdır. On dokuzuncu yüzyıla kadar Hristiyanlar ve Yahudiler ancak işlevsel olarak benzer kurumlar kurabiliyordu (Akgündüz 1996, s. 238-41). Önceki yüzyıllarda istisnalar olduğunu hemen belirtelim. Kayıtlarımızda bir gayrimüslim tarafından kurulmuş birkaç vakfa atıf bulunuyor. Ancak karşılaştığımız vakıfların ezici çoğunluğu, Müslümanlar tarafından kurulup işletilmiştir.

Bu örüntü 1544 vakıf hükmümüzde tarafların dinsel dağılımına yansıyor. Vakıfla ilgili davaların yüzde 4,8'inde, tescillerin ise yalnızca 5,9'unda tarafların yalnızca Hristiyan ya da yalnızca Yahudi olduğunu görüyoruz (Tablo 5.5). On beş defterimizde bulunan geriye kalan davalar için bu oranlar yüzde 19,6 ve yüzde



Şema 5.1 Vakıfla ilgili ve ilgisiz kayıtlarda tarafların dinsel dağılımı

17,6'dır. Oranlar arasındaki çarpıcı farklar, 17. yüzyıl İstanbul'un-da vakıf sektörünü büyük ölçüde Müslümanların kontrol ettiğini ortaya koyuyor.

Bu son bulgu servet dağılımına ilişkin ipuçları barındırıyor. Eğer Türkiye Cumhuriyeti sınırları içindeki taşınmazların üçte birinin vakıf mülkiyetinde olduğu doğruysa vakıfların ezici çoğunluğu Müslümanların kontrolünde olduğuna göre devlet mülkiyetinde olmayan taşınmaz servet dağılımı Müslümanlar lehine olsa gerektir. Gayrimüslimlerin vakfedilmemiş özel servet içinde orantısız bir paya sahip olmaları mümkündü. Ancak yukarıda açıklandığı gibi vakıf sektörü dışındaki özel servet vakfedilmiş servet kadar güvence altında değildi. Sırf bu nedenden ötürü Hristiyanlar ve Yahudiler keyfi vergilendirme ve müsadereye karşı daha savunmasızdılar.

Vakıfların sunduğu hizmetlerden yararlananlar Müslümanlarla sınırlı değildi. Yoksullara hizmet veren bir aşevi dinsel inanca göre ayrımcılık yapmıyordu. Benzer biçimde, giderleri vakıf tarafından karşılanan kervansaraylardan yalnızca Müslüman tüccarlar değil, tüm tüccarlar yararlanıyordu. Bütün bunlara karşın, Müslümanların Müslümanlar tarafından kurulan vakıflardan orantısız olarak yararlandıkları akla yatkındır. Kayıtlarımızdaki vakıfların küçümsenemeyecek bir bölümü (amacı belirli 473 vakfın 125'i [%26.4]), cami ve medrese gibi İslami kurumları desteklemek için kurulmuştu (Tablo 5.6). İncelediğimiz hükümler Müslüman servet sahiplerinin kendi dindaşlarının gereksinimlerine daha duyarlı olduğuna da işaret ediyor. Genellikle Müslümanların çoğunlukta olduğu semtlerde yaşadıkları için kaynaklarını dindaşlarının orantısız olarak yararlanacağı hizmetlere aktarıyorlardı. Çeşme vakfetmeye karar veren varlıklı bir Müslümanın yer olarak sakinleri ağırlıklı olarak Ortodoks Rum bir mahalle yerine kendi dindaşlarının ağırlıkta olduğu bir mahallede yaptırması daha büyük bir olasılıktı.

Özetleyecek olursak, Müslümanlar vakıfların gerek servet güvencesi işlevinden gerekse hizmetlerinden daha fazla yararlandılar. Bu ve bundan sonraki üç ciltte transkripsiyonu ve özetleri sunulan kayıtlar bu sonuçları doğruluyor. (Şema 5.1)

Tablo 5.6 Dinsel amaçlı vakıflar ve varlıklarının bileşimi

Varlıklar	Dinsel amaçlı toplumsal hizmet vakıfları		Dinsel amaçlı bütün vakıflar	
	Sayı	%	Sayı	%
Para	30	28,8	31	24,8
Para ve diğer varlıklar	6	5,8	6	4,8
Para dışındaki varlıklar	68	65,4	88	70,4
Bilinenlerin tümü	104	100,0	125	100,0
Belirsiz	7	-	8	-
Toplam	111	-	133	-

Tablo 5.6'yı Tablo 5.3 ile karşılaştırsak dinsel amaçlı vakıfların varlıkları bakımından diğer vakıflara benzediğini çıkartabiliriz. Dinsel amaçlı vakıflar arasında da varlıkları kısmen ya da bütünüyle paradan oluşan vakıfların oranı üçte biri geçiyor.

Devlet görevlileri

Varlıkların vakfedilmesi müsadereye karşı bir bağımsızlık sağladığı için devlet görevlilerine, kendi kurdukları vakıfları ilgilendiren durumlar dışında, vakıfla ilgili davalarda az rastlanılması beklenebilir. On beş sicil defterimizdeki veriler bu savı destekliyor. Tablo 5.7'de görülebileceği gibi 1544 vakıfla ilgili kaydın yüzde 3,8'inde taraflar arasında bir devlet görevlisi bulunuyor. Vakıf dışı konularda bu oran yüzde 4,8.

Tablo 5.7 Vakıf kayıtlarında devlet görevlilerinin rolü

Tür	Sayı	Taraflar arasında devlet görevlisi olan	
		Sayı	%
Resmi yazışma	74	14	18,9
Tescil	1115	23	2,1
Dava	355	20	5,6
Tümü	1544	58	3,8

Tüzel kişiliğin eksikliği

Vakıf kurumu, korporasyon olarak bilinen kuruluşlarla gerek kurucularının gerekse yararlananların yaşamlarından bağımsız bir varoluşa sahip olma özelliğini paylaşıyor. Öte yandan vakıf kurumunda korporasyonun iki özelliği eksiktir. Tüzel kişiliği olmadığı için kurum olarak davacı ya da davalı olamamakta, ayrıca kendi kendini yönetememektedir (Kuran, 2005). Demek ki İslam hukukuna göre yoksulların yararına kurulan bir vakıf, Türk Kızılayı gibi tüzel kişiliği bulunan modern bir hayır kurumundan yapısal olarak farklıdır. Kızılay'ın bir çalışanı kendi kurumunu ödenmemiş maaşları için dava edebilirken, bir Osmanlı vakfının çalışanı ancak mütevellisini bir birey olarak ihmal ya da yolsuzluk gerekçesiyle dava edebilirdi. Ayrıca Kızılay önceliklerinde ayarlamalar yapabilirken bir Osmanlı vakfının çalışmaları, ilke olarak ve çoklukla pratikte vakfiye tarafından belirlenirdi. Bir örnek verecek olursak, Kızılay bir deprem sonrasında kaynak yaratmak adına bir eğitim projesini erteleyebilir; vakıf olarak kurulmuş bir Osmanlı aşevinin ise bu tür ayarlamalar yapma olanağı görece çok kısıtlıydı.

Osmanlı vakıflarını tüzel kişiliğe sahip kuruluşlardan ayıran özellikler, bu ve bunu izleyen üç ciltte çok belirgindir. Hiçbir davada bir vakıf, davacı ya da davalı olarak karşımıza çıkmıyor. Dava eden ya da edilen genellikle mütevellinin kendisi, kimi durumlarda da bir başka vakıf çalışanıdır. Benzer biçimde vakıf varlıkları ya da işlemleriyle ilgili davalarda tarafların referans noktası hep vakfiyedir. Ne davacı ne de davalı hiçbir davada savını mantığa, kişisel tercihlerine ya da loncalarla ilgili anlaşmazlıklarda kural olduğu üzere geleneğe dayandırmıyor. Vakfiyenin içeriği ya da orijinalliği tartışılrsa da hiçbir durumda vakfın vakfiyedeki koşulları izleme yükümlülüğü sorgulanmıyor.

Ancak vakfın kurumsal özellikleri, uygulamada değişime uğrayabiliyordu. Bir müteveli ödenmemiş bir borç için dava edildiğinde mahkeme kaydı mütevellinin borcu kendisi için mi yoksa vakıf adına mı aldığını belirtiyor. Müteveli bir borçluyu dava ettiğinde de mahkemede verdiği ifade borcun vakıf parasından mı yoksa kendi cebinden mi verildiğini kaydediyor. Dolayısıyla mahkeme

söz konusu vakfı fiilen tüzel kişi olarak tanımış oluyordu. Mütevellinin görevini yaparken takdir hakkı kullanması da olağandı. Vakfiyeyi harfiyen uygulamaya çalışan bir mütevellî bile nasıl davranması gerektiğinin saptanmadığı durumlarda kendi yargısını kullanıyordu. Nitekim hiçbir vakıf kurucusu vakfiye hazırlarken her türlü olasılığı öngörmeye ve gelecekteki mütevellîlere alacakları tüm kararlar için eksiksiz bir rehber ortaya koymaya çalışmıyordu. Zaten iradesinin her durumda çıkarsanabileceği detaylı bir taslak hazırlaması beklenmiyordu. Pratikte mahkemeler vakıfların bir ölçüde mütevellîler eliyle kendi kendilerini yöneten kurumlar olmasına izin verdiler. Görev yapan mütevellîlerin tüm eylemlerini vakfiyeye dayandırmasını şart koşmadılar.

Öyleyse gerçek bir Osmanlı vakfı, hukuk kitaplarında tasvir edilen vakıf kurumunun aksine bir ölçüde tüzel kişiliğe sahip bir kuruluştur. İptidai bir korporasyonu andıran örgütsel özellikleri vardı. Bu gözlemden yola çıkarak tam teşekküllü bir korporasyonla sonuçlanacak bir kurumsal evrimin başlangıç noktasını oluşturabileceği düşünülebilir. Ancak vakıf kurumu bu yönde gelişmedi. Korporasyona yönelmediği de 17. yüzyıl İstanbul'unda görülebiliyor. Önceki bir çalışmamızda açıklandığı gibi (Kuran, 2005, s. 811-31), gözlemlenen durağanlık bir yandan vakıflardan yararlananların çıkarlarına, diğer yandan da devletin politik istikrar kaygısına bağlanabilir.

On yedinci yüzyıl vakıflarıyla çağdaş vakıflar arasındaki ilişki

Bu yoruma, günümüzün Türkiye'sinde vakıfların tam anlamıyla tüzel kişiliğe sahip olduklarından yola çıkarak itiraz eden olabilir. Bugünkü Türk vakıflarının hem fiilen (*de facto*) hem de hukuken (*de jure*) tam teşekküllü tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar olduğu doğrudur. Ancak yapısal bakımdan eski Osmanlı vakıflarına benzedikleri söylenemez.

1969'da eğitim, sağlık ve kültürel alanlarda hizmet vermek için kurulan Vehbi Koç Vakfı'nı ele alalım. Bu vakıf yapısal bakımdan bir 17. yüzyıl vakfına benzemediği gibi Osmanlı vakıf sisteminden esinlenerek kurulmadı. Koç Vakfı'nın parlak bir örnek oluşturduğu çağdaş Türk vakfı aslında 19. yüzyıldan başlayarak aşamalı bir bi-

çimde Batı Avrupa hukuk sistemlerinden aktarılan hukuki ilkelere dayalı, kâr amacı gütmeyen bir korporasyondur (Hatemi, 1979, s. 58-97). Tek bir mütevellî yerine bir mütevelliler kurulu tarafından yönetiliyor. Özelliklerini mümkün kılan reformlar, geçmişte bilinen bir kurumu canlandırma yerine Türkiye'yi Batı kökenli modellere göre yeniden yapılandırma isteğiyle gerçekleştirildiler (Öztürk, 1995, s. 63-313). “Vakıf” terimi modern Türk vakıfları için de kullanılmaktaysa bunun ana nedeni, halk nezdinde hayır işleriyle özdeşleşmiş olmasıdır. Gerçekten de vakıf kavramı bugün işlevsel duraganlık ve dinamik verimsizlik yerine cömertlik, dindarlık ve topluma hizmet kavramlarını çağrıştırıyor.

Kadınlar ve vakıflar

İslam hukukuna göre kadınlar gerek vakıf kurucusu gerekse vakıf mütevellisi olabiliyordu. Osmanlı İmparatorluğu'nda bu haklarını yaygın olarak kullandılar. Nitekim 17. yüzyıl İstanbul'unda kadınlar vakıfları ilgilendiren tüm ticari davaların yüzde 43,1'inde ve ticari tescillerin yüzde 38,1'inde taraf olarak beliriyorlar. Bu rakamlar vakıfla ilgili olmayan ticari davalara oranla göze çarpıcı ölçüde daha yüksek. Kadınlar vakıfla ilgili olmayan ticari davaların yalnızca yüzde 22,1'inde ve ticari tescillerinse yüzde 31,5'inde taraf olarak beliriyorlar.

Vakıfla ilgili hükümler yerine hükümlerde adı geçen vakıflarda kadınların rolü soruşturulabilir. Birden fazla vakfın belirlediği hüküm sayısı yalnızca 62 olduğuna göre, söz konusu oranların pek değişmemesi beklenebilir. Kadınların rol oynadığı vakıfların oranı %37,9 olup (Tablo 5.8), yukarıda verilen oranların biraz altındadır. Kadınlara çok seyrek yer verilen resmi yazışmaların bu son orana dahil olduğunu belirtmemiz gerekir.

Sözünü ettiğimiz farklar kadınların erkeklere göre daha az hareketliliğe sahip olmasıyla açıklanabilir. Erkekler kadar özgürce gezemeyen kadınlar, gezi gereksinimini en aza indiren biçimlerde yatırım yapmayı yeğlediler. Yakınlardaki varlıklarla kurulup işletilen küçük vakıflar bu gereksinime karşılık verdiler. Bir para vakfı ya da aynı mahalledeki bir dükkânın kira geliriyle desteklenen bir vakıf evden çok uzaklaşmadan yönetilebiliyordu. Gezi kısıtlamalarının önemi,

Tablo 5.8 Türüne göre vakıflarda kadınların rolü

Vakıf türü	Sayı	Kadınlarla ilişkisi olanlar	
		Sayı	%
Aile	99	57	57,6
Meslek	54	12	22,2
Toplumsal hizmet	230	84	36,5
Hanedan	90	26	28,9
Bilinenlerin toplamı	473	179	37,8
Belirsiz	1133	430	38,0
Genel toplam	1606	609	37,9

ticari ortaklıklara kadınların katılımının çok düşük olmasında ortaya çıkıyor: davalarda yalnızca yüzde 8,3, tescillerdeyse yüzde 12,5.

Vakıflarda kadın katılımının yüksekliği, 17. yüzyıl İstanbul'unda şahıs mülkiyetinde olan varlıkların önemli bir payının kadınlarca kontrol edildiğini yansıtıyor. İslam miras sisteminde bir kadın mirasçının hakkı kendi akraba kategorisindeki bir erkek mirasçısının yarısıydı. Örneğin, bir kız çocuğun payı oğlunun yarısı, bir annenin payı da babasının yarısıydı. Böylece bir nesilden bir sonrakine geçen tüm özel varlıkların yaklaşık üçte biri kadınların eline geçiyordu.

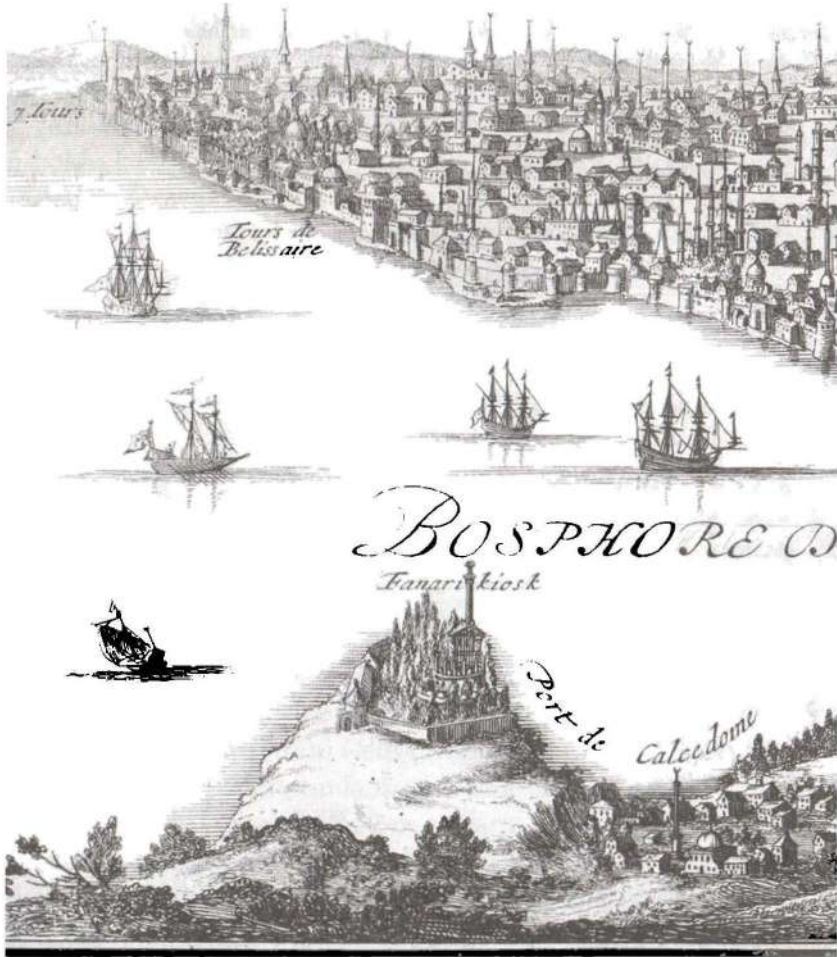
Tablo 5.9 Varlık bileşimine göre kadınların vakıflarla ilişkisi

Varlıklar	Vakıf sayısı	Kadınlarla ilişkisi olan vakıflar	
		Sayı	%
Para	537	200	37,2
Para ve diğer varlıklar	16	5	31,3
Para dışındaki varlıklar	940	366	38,9
Bilinenlerin toplamı	1493	571	38,2
Belirsiz	113	38	33,6
Genel toplam	1606	609	37,9

Vakıfları varlıklarının bileşimine göre ayırdığımızda kadınlarla ilişkilerinin kategoriden kategoriye pek fark göstermediğini görürüz (Tablo 5.9). Öte yandan ayırımı vakıf türüne göre yaparsak kadınların ilişkisinin meslek vakıflarında özellikle düşük, aile vakıflarındaysa belirgin ölçüde yüksek olduğunu saptarız (Tablo 5.8). İlk bulgunun nedeni şüphesiz kadınların vakıf kuran mesleklerde çalışmaması, ikincisinininkiyse aile vakıflarında gerek kurucular gerekse yararlanırlar arasında kadınların önemli yer tutmasıdır.

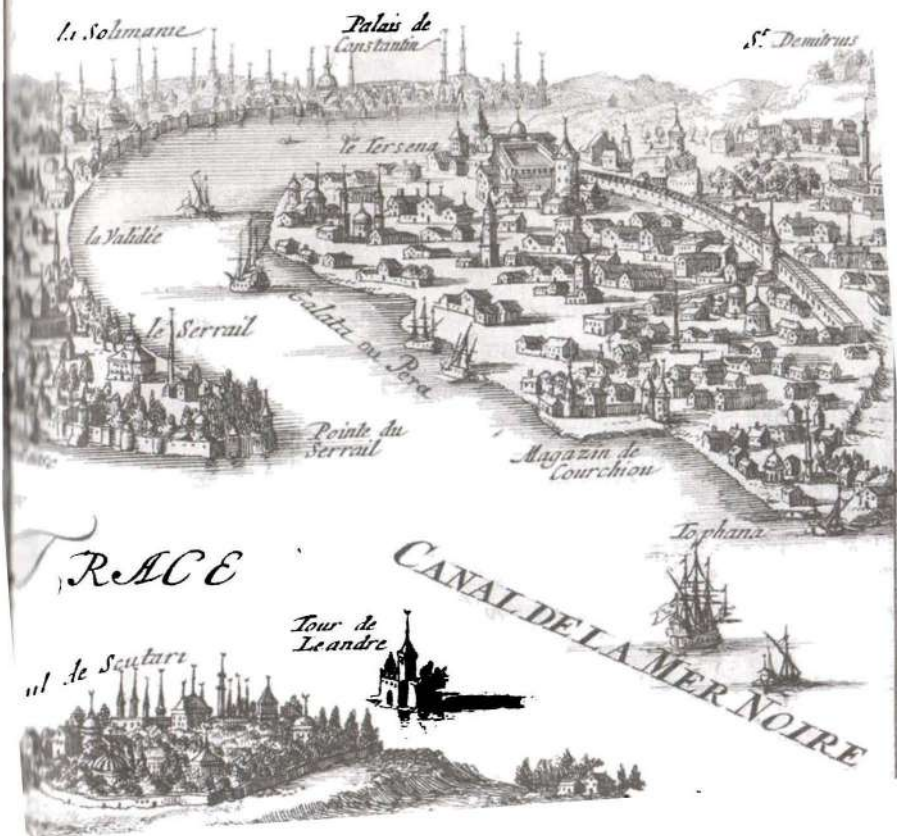
KAYNAKÇA

- Barnes, John Robert. *An Introduction to Religious Foundations in the Ottoman Empire*. Leiden: E. J. Brill, 1986.
- Çizakça, Murat. *A History of Philanthropic Foundations: The Islamic World from the Seventh Century to the Present*. İstanbul: Boğaziçi University Press, 2000.
- Hatemî, Hüseyin Perviz. *Önceki ve Bugünkü Türk Hukukunda Vakıf Kurma Muamelesi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1969.
- Hatemî, Hüseyin Perviz. *Medenî Hukuk Tüzeltişleri*, c. 1. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1979.
- Kuran, Timur. "The Provision of Public Goods under Islamic Law: Origins, Impact, and Limitations of the Waqf System." *Law and Society Review*, 35 (2001): 841-97.
- Kuran, Timur. "The Absence of the Corporation in Islamic Law: Origins and Persistence." *American Journal of Comparative Law*, 53 (2005): 785-834.
- Kurt, İsmail. *Para Vakıfları: Nazariyat ve Tatbikat*. İstanbul: ISAV, 1996.
- Mandaville, Jon E. "Usurious Piety: The Cash Waqf Controversy in the Ottoman Empire." *International Journal of Middle East Studies*, 10 (1979): 298-308.
- Özcan, Tahsin. *Osmanlı Para Vakıfları: Kanûnî Dönemi Üsküdar Örneği*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2003.
- Öztürk, Nazif. *Türk Yenileşme Tarihi Çerçevesinde Vakıf Müessesesi*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 1995.
- Reyhan, Cenk. *Osmanlı'da Kapitalizmin Kökenleri*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2008.
- Yediyıldız, Bahaeddin. "XVIII. Asır Türk Vakıflarının İktisadî Boyutu". *Vakıflar Dergisi*, 18 (1984): 5-42.
- Yediyıldız, Bahaeddin. *Institution du Waqf au XVIII^e Siècle en Turquie: Étude Socio-Historique*. Ankara: Éditions Ministère de la Culture, 1990.
- Zahraa, Mahdi. "Legal Personality in Islamic Law." *Arab Law Quarterly*, 10 (1995): 193-206.



Nicolas de Fer'in 1696'da Paris'te basılan İstanbul panoraması.

ANTINOPLE



Statistics

Known in English also as a “pious foundation,” a waqf is an unincorporated trust established under Islamic law by a living man or woman for the provision of some social service in perpetuity. The designated service is financed through income generated by endowed assets that have been rendered forever inalienable. Although the concept is absent from the Qur’an, the waqf became an integral part of Islamic civilization within Islam’s first century. Right up to the mid-nineteenth century it was used very widely to provide a huge array of social services now supplied largely, if not exclusively, by governments and private corporations (Barnes, 1986; Yediyıldız, 1990; Çizakça, 2000; Kuran, 2001). It gained immense economic importance as more and more farmland and buildings got immobilized in waqfs.

Waqf types

In terms of economic impact, the most important waqfs were those established by rulers and their families. Known as imperial waqfs, they could combine numerous services within one organization. In Ottoman Istanbul, three of the best known from before the seventeenth century are the charitable complexes of Sultan

Mehmed the Conqueror (built 1463-70), Sultan Süleyman the Magnificent (1550-56), and Haseki Hürrem, Süleyman's wife (1538-39). Each of these complexes included a mosque, schools, a hospital, and a bathhouse, along with various buildings for communal services, particularly structures for the benefit of the poor. The complexes supported their services through rental income from buildings, along with tax revenue from villages placed in their respective endowments. Such imperial waqfs were founded as expressions of generosity and magnanimity, but also to serve the empire's strategic interests. In enhancing the prestige of the ruling Ottoman family, they also helped to legitimize the Ottoman regime.

Most Ottoman waqfs were founded not by rulers but by the ruled. These "regular" waqfs were typically much more modest in terms of assets, range of services, and impact. They, too, were founded partly to provide social services and obtain social prestige. In endowing a fountain carrying his name, a merchant derived the satisfaction of having given back to his community; he also acquired social status and respect. An additional significant motive was that the assets placed in a waqf came to be perceived as sacred. This perception gave endowed assets considerable immunity against arbitrary taxation. In emergencies sultans were less likely to confiscate waqf assets than private property. Hence, regular waqfs established by the ruled served as wealth shelters. Since the founder, his family, and his friends could draw income from the endowment's revenue stream, this protective function gave Ottoman subjects a pecuniary incentive to form a waqf. A founder could appoint himself its caretaker (*mutawalli*, Tur. *mütevelli*) and then hire relatives and friends as paid employees. He could also designate his successor as caretaker.

One could establish a waqf whose beneficiaries were limited, at least for a few generations, to family members. Such regular waqfs established for the benefit of family members, as opposed to the wider community, were known as "family waqfs." It was not uncommon for slaves to be included among the beneficiaries of family waqfs, or to be listed as residual claimants.

In practice, family waqfs were limited to the smallest in terms of assets. Larger waqfs tended to have missions beyond the well-being of family members.

Waqfs in seventeenth-century İstanbul

Bahaeddin Yediyıldız (1984, p. 26) has estimated that in the eighteenth century waqfs owned about one-third of all economically productive Otoman land. Although the 15 court registers covered in this work preclude a corresponding estimate for the seventeenth century, the share must have been substantial. Of the 10,080 records in these registers that span the years 1602 to 1697, 1544 (15.3%) involve at least one waqf (Table 5.1).

Some of the waqfs, including imperial waqfs, were established before the seventeenth century. Many others were founded in the seventeenth century. The services provided by waqfs mentioned in the registers include food and shelter for the poor, housing for religious functionaries, the payment of a neighborhood's taxes, the operation of a bathhouse, and reading Qur'an for the souls of the deceased. A sizable share of the waqfs whose founding was recorded in one of our 15 registers were family waqfs (20.9% of those with a specified purpose). There existed also waqfs founded to provide social security to a professional group, for instance, a guild or a janissary squad. We may characterize these waqfs as "professional waqfs". Of our waqfs with a known objective, 11.4% are professional waqfs. Family waqfs constitute a considerably larger share: 20.9% (Table 5.2).

Table 5.1 Distribution of waqf cases by case type, with number of recorded waqfs

Type	Cases		Waqfs	
	Number	%	Number	%
Official correspondence	74	4.8	84	5.2
Registration	1115	72.2	1139	70.9
Adjudication	355	23.0	383	23.8
Total	1544	100.0	1606	100.0

Table 5.2 Distribution of waqfs by purpose

Purpose	Number	%	
		Known	Total
Family	99	20.9	6.2
Professional	54	11.4	3.4
Social service	230	48.6	14.4
Imperial	90	19.0	5.6
All known	473	100.0	29.5
Unknown	1133	-	70.5
Total	1606	-	100.0

Waqf assets

A waqf financed its mission through income earned from its assets. Sometimes it exploited the asset itself, as when it cultivated a farm. More commonly, it placed assets at the disposal of others, who then paid a periodic fee for the privilege. If the asset consisted of land, the waqf would lease the usufruct rights, collecting rental income from the tenant. If it consisted of cash, the waqf would make loans, collecting interest from the borrowers. In principle, the assets of a waqf could provide a steady return indefinitely, with the asset maintaining its economic value across generations. Hundreds of cases in this volume and the next three deal with the rental of real estate or the extension of credit.

Under classical Islamic law, the assets of a waqf had to be immovable. Hence, the rental of land and buildings was a legitimate activity, but money lending was not. The underlying logic is that it was easier to guarantee the permanence of an endowment consisting of real estate; a building was less likely to be stolen than cash. Nevertheless, by the sixteenth century “cash waqfs” were ubiquitous in Anatolia and the Balkans. They earned returns by “renting money” for a predetermined fee, which amounted to making loans at interest.

Though initially very controversial, by the seventeenth century cash waqfs enjoyed widespread acceptance (Mandaville, 1979; Özcan, 2003; Reyhan, 2008, pp. 151-206; Kurt, 1996). Of the 1493 waqfs in our sample with identified assets, 537 (36.0%) en-

Table 5.3 Distribution of waqfs by composition of assets

Assets	Number	%	
		Known	Total
Cash	537	36.0	33.4
Cash and other property	16	1.1	1.0
Property other than cash	940	63.0	58.5
All known	1493	100.0	93.0
Unknown	113	-	7.0
Total	1606	-	100.0

tered our records as a money lender (Table 5.3). In only a tiny share of these cases did the judge object to their activities. It is clear, therefore, that in seventeenth-century Istanbul no insurmountable obstacle existed to establishing and operating a waqf with an endowment consisting partly, if not exclusively, of cash.

Though much less common, we observe also cases involving the sale of a waqf asset. Usually, the proceeds were used to buy another asset in its place.

Waqf deeds

The law required the founder of a waqf to prepare a deed (Ar. *waqfiyya*, Tur. *vakfiye*) containing a list of the endowed assets and stipulations for their use. The deed also had to contain instructions for the waqf's administration, including the appointment and replacement of its officials. Thus, the deed of a waqf established to support a school would typically indicate the school's location, the duties and remuneration of its teachers, and the educational mission; it would also specify how the school would be financed. The deed of a cash waqf for the benefit of a family would specify a string of beneficiaries and contingent beneficiaries; when the family line runs out, it would commonly say, the revenue shall be used for the benefit of the poor of Medina. The judge of the court registering the deed was supposed to ensure that the endowed assets were commensurate with the designated mission. In particular, the projected income had to be sufficient to cover the intended services.

Table 5.4 Main issues in waqf cases

Issue	Official correspondence	Registration	Adjudication	Total	
				Number	%
Sale, rental, loan, donation, property claim	14	856	230	1100	71.2
Deed	5	45	72	122	7.9
Repair	1	68	12	81	5.2
Appointment of agent or mutawalli	10	50	6	66	4.3
Taxation	28	9	9	46	3.0
Other	16	87	26	129	8.4
All	74	1115	355	1544	100.0

As Table 5.4 shows, 122 of our cases involved the founding of a waqf through the specification of an endowment, along with stipulations for its use. All of them are regular waqfs formed by Ottoman subjects, as opposed to a member of the ruling family. However, 90 imperial waqfs get mentioned in our 1544 records involving a waqf. They appear as property owners, renters, and service providers.

Typically, a waqf registration took the form of a contrived trial whereby the founder converted assets into a waqf and spelled out its mission, only to change his mind and reclaim the endowed assets. Invariably he would seek to justify the revocation by relying on the authority of a revered jurist of Islam's early centuries. A witness to the founding, usually the caretaker of the waqfs, would then object on the basis of opinions expressed by other Islamic authorities. Siding with the defendant, the judge would rule that a waqf deed was irrevocable. Establishing that not a even a waqf's founder could alter its terms set a legal precedent that was supposed to guarantee its permanence and inviolability.

Individually and collectively the waqf deeds in our records show that the concept of a waqf presumed an essentially static economy. Some deeds assign benefits in nominal terms, such as a monthly stipend of 60 akçe; others specify a nominal interest rate for all future loans. In principle, every successive mutawalli was supposed to follow waqf stipulations exactly. None would be free to make adaptations to changing economic conditions; even in the face of a jump in inflation, the designated salaries of employees and interest rates on loans had to be kept fixed. As Murat Çizakça (2000, pp. 52-56) has shown, the rigidities in question fostered corruption. Specifically, mutawallis exploited the resulting arbitrage opportunities for their own benefit, often with the connivance of judges. In periods of high inflation, for example, they borrowed from waqfs under their care at the specified rate, and then made loans at a higher rate, pocketing at least part of the difference.

Trials involving a waqf often centered on a disagreement over its obligations. Not surprisingly, one side or the other would introduce the waqf deed to justify a particular point. This is reflected in statistics concerning document use. Whereas 29.3% of our 355 waqf-related trials involve the use of a document, only 12.8% of the remaining 1936 commercial trials do so.

Maintenance of waqf properties

Real estate owned by a waqf would not retain its economic value forever. A natural disaster could harm the agricultural productivity of a plot of land; a building could fall into disrepair because of rodents, humidity, or simply steady use. In principle, the mutawalli needed the permission of a judge to make the necessary repairs. Accordingly, our records include a few in which the mutawalli requests authorization to make repairs. In practice, the mutawalli made maintenance decisions on his own as a matter of course. However, it was understood that the courts could reverse any of his decisions if it violated some aspect of the law.

In total, 81 of the our 1544 waqf records deal primarily with building repairs (5.2%). In the most common type of case, the renter of a waqf-owned building, or of a personally-owned structure erected on waqf-owned land, seeks permission for repairs from the caretaker himself. Having secured authorization, he makes the improvements and proceeds to request reimbursement. Usually he is allowed to deduct the repair costs from his rental payments. Interestingly, his deduction is never based on actual expenses documented through written receipts. Rather, it is based on a court-ordered investigation aimed at determining how much the expenses should have cost. The appointed experts go to the field and produce an estimate, which then forms the basis of the renter's reimbursement.

Waqfs and religious communities

Rules concerning the founding and operation of a waqf developed largely in the eighth and ninth centuries for the benefit of Muslims, and especially their elites. Accordingly, the founder had to be a Muslim property owner, and the deed had to be registered in a Muslim court. Indeed, up to the nineteenth century Jews and Christians were formally allowed to form only functionally similar institutions (Akgündüz 1996, pp. 238-41). To be sure, exceptions were made. Our cases contain references to a few waqfs established by a non-Muslim. But an overwhelming majority of all the waqfs in our records are Muslim-founded and -operated.

Table 5.5 Religious composition of participants in waqf-related cases (rows sum to 100%)

Type	All Muslim	All Christian	All Jewish	Muslim + Christian	Muslim + Jewish	Christian + Jewish	Others*
Adjudication	76.2	4.8	0.0	16.1	2.5	0.0	0.3
Registration	68.9	5.6	0.3	20.9	2.5	0.8	0.9

* Gypsies, foreigners, new converts (*mühtedi*), or all three faiths

This pattern is reflected in the religious distribution of participants in our 1544 waqf cases. Only 4.8% of the adjudications concerning a waqf, and just 5.9% of the registrations, include only Christians or only Jews (Table 5.5). For the remaining trials in our sample, the corresponding figures are 19.6% and 17.6%. The sharp differences indicate that in seventeenth-century Istanbul Muslims controlled an overwhelming share of the waqfs.

The last finding carries implications for the distribution of wealth. If one-third of the real estate in Ottoman Turkey was in the hands of waqfs, and Muslims controlled a vastly disproportionate share of all waqfs, in all probability the distribution of immovable wealth outside of the state sector was skewed in favor of Muslims. It is plausible, of course, that non-Muslims held a disproportionate share of un-endowed private wealth. Yet, as explained above, private wealth outside the waqf sector was not as secure as that immobilized within a waqf. For that reason alone the assets of Christians and Jews were relatively more vulnerable to arbitrary taxation and expropriation.

The beneficiaries of waqfs were not limited to Muslims. A soup kitchen serving the poor need not have discriminated according to faith. Typically, a waqf-financed caravanserai provided subsidized services to all merchants, not only to Muslims. Nevertheless, Muslims benefited disproportionately from Muslim-founded waqfs. For one thing, a share of all waqfs supported religious institutions, such as mosques and madrasas (Table 5.6). For another, Muslim property owners were more attuned to the needs of their co-religionists. They were more likely to live in a predominantly Muslim neighborhood and, hence, to use their resources for the benefit of their co-religionists. Thus, a wealthy person who decided to endow a water fountain was more likely to build it in a heavily Muslim Turkish neighborhood than in one dominated by, say, Orthodox Greeks.

The upshot is that Muslims benefited disproportionately both from the wealth-sheltering function of waqfs and from the benefits they provided. The cases transcribed and summarized in volumes 5-8 support these conclusions (Figure 5.1).

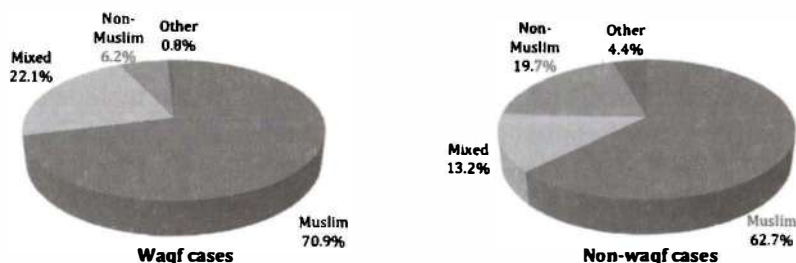


Figure 5.1 Religious composition of waqf and non-waqf cases

A comparison of Table 5.6 with Table 5.3 suggests that waqfs with a religious purpose had assets more or less similar to those of waqfs with a secular purpose. About a third of those in the former category have assets consisting partially or wholly of cash.

Table 5.6 Religious waqfs and the composition of assets

Assets	Social waqfs with a religious purpose		All waqfs with a religious purpose	
	Number	%	Number	%
Cash	30	28.8	31	24.8
Cash and other property	6	5.8	6	4.8
Property other than cash	68	65.4	88	70.4
All known	104	100.0	125	100.0
Unknown	7	-	8	-
Total	111	-	133	-

State officials

Given that the act of endowment gave assets a measure of immunity against confiscation, one might expect state officials to appear less in waqf-related cases than in other cases, except insofar as their own waqfs were concerned. The data in our 15 registers are consistent with this hypothesis. As Table 5.7 indicates, state officials appear as a party in 3.8% of the 1544 waqf-related cases. By contrast, they appear in 4.8% of the remaining cases.

Table 5.7 Participation of state officials in waqf cases

Type	Number	Parties include a state official	
		Number	%
Official correspondence	74	14	18.9
Registration	1115	23	2.1
Adjudication	355	21	5.6
All	1544	58	3.8

Lack of corporate personality

Although the waqf has one key characteristic of a corporation—an existence independent of the lives of its founder and beneficiaries—it lacks two others. It is not a legal person, meaning that it cannot sue, or be sued, as an organization. Nor is it self-governing (Kuran, 2005). Thus, a waqf established for the benefit of the poor differs structurally from a modern charitable organization, such as the Turkish Red Crescent, which is a corporation. Whereas a Red Crescent employee can sue his employer for unpaid wages, that of a waqf must sue the mutawalli as an individual, for negligence or malfeasance. And whereas the Red Crescent routinely re-orders its priorities, as when an earthquake makes it postpone educational activities to conserve resources, a waqf's activities are set, in principle and often also in practice, by its deed.

The waqf's features that differentiate it from a corporation are easily spotted in this volume and the next three. In no lawsuit does a waqf appear as either a plaintiff or a defendant. The lawsuit is brought against, or initiated by, the mutawalli of the waqf in question, or, much less frequently, another waqf employee. Likewise, in trials involving waqf assets or policies, the reference point for both parties is always the deed. Neither side rests an argument on logic, or personal preferences, or even custom, which is the norm in disputes over guild policies. The sides may disagree on what the deed requires, and one party may deny its authenticity. Yet, neither will challenge the principle that a waqf is supposed follow the stipulations laid out in its deed.

However, these non-corporate features of the waqf did not always hold up in practice. When a mutawalli is sued for unpaid debt, the record mentions whether he borrowed on behalf of the waqf or himself. Likewise, when he sues to collect on a loan, his testimony specifies the source of the loan as either “waqf money” or his own pocket. Implicitly, then, the courts treated waqfs as legal persons. In administering the waqf, too, the mutawalli exercised a degree of discretion. Even where he tried earnestly to follow the deed to the letter, he often used his own judgment, if only because the deed was silent on the matter at hand. Indeed, no waqf founder tried to anticipate every future contingency and give future mutawallis full guidance on every decision that would be required. Nor was he expected to provide a blueprint so complete that successive mutawallis would always know the founder’s wants. Again implicitly, the courts allowed waqfs to be self-governing in some measure through the mutawalli. They did not expect him to base on the waqf deed every action that he took in exercising his duties.

In practice, then, the waqf resembled the corporation to a greater degree than it did according to the law. It brought together organizational characteristics that amounted to a very rudimentary corporation. As such, it might have become the starting point for a full-blown corporation. However, it did not evolve in that direction, and no such transformation is evident in seventeenth-century Istanbul. The reasons, as explained elsewhere (Kuran, 2005, pp. 811-31), have to do with the vested interests of waqf beneficiaries and the state’s interest in political stability.

Seventeenth-century waqfs vs. modern waqfs

Readers may object that in modern Turkey waqfs feature full-blown corporate characteristics. This is certainly true. The Vehbi Koç Foundation, which was established in 1969 to support education, healthcare, and cultural activities, is known in Turkish as the “Vehbi Koç Vakfı”—the “Vehbi Koç Waqf.” From a structural standpoint does it resemble a seventeenth-century waqf? Did it grow out of the Ottoman waqf?

The modern Turkish waqf is in fact a non-profit corporation based largely on legal principles transplanted from Western Europe, in stages, beginning in the mid-nineteenth century (Hatemi, 1979, pp. 58-97). It is governed by a board of trustees (*mütevel-li kurulu*), as opposed to a single mutawalli. It enjoys full legal personhood, *de facto* and *de jure*. These are features made possible through reforms motivated principally by a desire to restructure Turkey in the image of an advanced western country. The revitalization of an ancient institution was not a major consideration (Öztürk, 1995, pp. 63-313). If the term “vakıf” was used to describe the modern Turkish foundation a major reason is that it is associated, in the popular imagination, with philanthropy. Indeed, it evokes generosity, piety, and social service rather than functional rigidity and dynamic inefficiency.

Women and waqfs

Neither the founder nor the mutawalli of a waqf had to be a man. Women were not only free to found and administer waqfs but in the Ottoman Empire they commonly exercised these rights. Thus, in seventeenth-century Istanbul women appear as participants in 43.1 percent of all commercial trials involving a waqf and 38.1 percent of all such commercial registrations. These figures are strikingly higher than their counterparts for commercial cases without waqf involvement. Women appear as participants in only 22.1% of all commercial trials without waqf involvement, and 31.5% of the commercial registrations.

Instead of the role of women in waqf-related court cases, one may inquire into women's involvement with waqfs. Since the cases featuring more than one waqf number only 62, one might expect the proportions in question to remain more or less the same. The share of waqfs in which women play a role is 37.9% (Table 5.8), which is just slightly below the shares given above. It bears mention that the sample from which the latter figure was derived includes official correspondence, in which women appear rarely.

Table 5.8 Women's participation in waqf cases by waqf purpose

Purpose	Total waqfs	Waqfs with involvement by women	
		Number	%
Family	99	57	57.6
Professional	54	12	22.2
Social service	230	84	36.5
Imperial	90	26	28.9
All with known beneficiaries	473	179	37.8
Beneficiaries unknown	1133	430	38.0
Total	1606	609	37.9

The discrepancies in question are attributable to women's relatively much lower mobility than men. Unable to travel as freely, they preferred to invest in ways that minimized the need to move around. Founding and managing a small waqf with assets located nearby provided a solution. A cash waqf could be managed without going far from home, as could a waqf financed through the rental income from a store in the same neighborhood. That travel restrictions were a critical factor is evident from the very low female participation in cases concerning commercial partnerships: just 8.3% of adjudications and 12.5% of registrations.

Table 5.9 Women's involvement with waqfs by composition of waqf assets

Assets	Total waqfs	Waqfs with involvement by women	
		Number	%
Cash	537	200	37.2
Cash and other property	16	5	31.3
Property other than cash	940	366	38.9
All with known assets	1493	571	38.2
Assets unknown	113	38	33.6
Total	1606	609	37.9

The high female participation in waqfs reflects also their control over a sizable share of private assets. Under the Islamic inheritance system, female inheritors received one-half the share of an equivalent male (a daughter half as much as a son, a mother half

as much as a father, and so on). Hence, roughly one-third of all privately owned assets left by one generation to the next accrued to women.

When waqfs are broken down in terms of asset composition, the share of those with involvement by women appears fairly stable across categories (Table 5.9). By contrast, when they are broken down by waqf purpose, the involvement of women lies below the norm for professional waqfs, doubtless because women did not work in the professions in question. By the same token, it lies above the norm for family waqfs, because both founders and beneficiaries included large numbers of women (Table 5.8).

REFERENCES

- Barnes, John Robert. *An Introduction to Religious Foundations in the Ottoman Empire*. Leiden: E. J. Brill, 1986.
- Çizakça, Murat. *A History of Philanthropic Foundations: The Islamic World from the Seventh Century to the Present*. Istanbul: Boğaziçi University Press, 2000.
- Hatemi, Hüseyin Perviz. *Önceki ve Bugünkü Türk Hukukunda Vakıf Kurma Muamelesi*. Istanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1969.
- Hatemi, Hüseyin Perviz. *Medenî Hukuk Tüzelişileri*, vol. 1. Istanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1979.
- Kuran, Timur. "The Provision of Public Goods under Islamic Law: Origins, Impact, and Limitations of the Waqf System." *Law and Society Review*, 35 (2001): 841-97.
- Kuran, Timur. "The Absence of the Corporation in Islamic Law: Origins and Persistence." *American Journal of Comparative Law*, 53 (2005): 785-834.
- Kurt, İsmail. *Para Vakıfları: Nazariyat ve Tatbikat*. Istanbul: ISAV, 1996.
- Mandaville, Jon E. "Usurious Piety: The Cash Waqf Controversy in the Ottoman Empire." *International Journal of Middle East Studies*, 10 (1979): 298-308.
- Özcan, Tahsin. *Osmanlı Para Vakıfları: Kanûnî Dönemi Üsküdar Örneği*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2003.
- Öztürk, Nazif. *Türk Yenileşme Tarihi Çerçevesinde Vakıf Müessesesi*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 1995.
- Reyhan, Cenk. *Osmanlı'da Kapitalizmin Kökenleri*. Istanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2008.
- Yediyıldız, Bahaeddin. "XVIII. Asır Türk Vakıflarının İktisadî Boyutu." *Vakıflar Dergisi*, 18 (1984): 5-42.
- Yediyıldız, Bahaeddin. *Institution du Waqf au XVIII^e Siècle en Turquie: Étude Socio-Historique*. Ankara: Éditions Ministère de la Culture, 1990.
- Zahraa, Mahdi. "Legal Personality in Islamic Law." *Arab Law Quarterly*, 10 (1995): 193-206.

Özetler ve Metinler *Summaries and Texts*

1 - 1602 (1011) Galata 24: 3a/2 Dava / *Adjudication*

Cami-i Kebir Mahallesi'nin avarız vergisinin ödenmesi için vakfedilen paranın mütevellisi olan Mustafa Çelebi, hazine görevlisi (beytülmal emini) Mahmut Çavuş karşısında mahkemeye çıkar. Adı geçen vakfın eski mütevellisi olup Rumeli Vilayeti'nde ölmüş olan Hacı Piyale'nin, geride kalan tek varisi eşidir. Mahmut Çavuş, başka varis olmadığı gerekçesiyle mirasın dörtte üçüne el koymuştur. Müteveli Mustafa Çelebi, ölen Hacı Piyale'nin vakfa 2000 akçe borcu bulunduğunu, şimdi bu parayı mirasına el koyan hazine görevlisi Mahmut Çavuş'tan istediğini belirtir. Görüşü sorulduğunda Mahmut Çavuş, bu borcu reddeder. Müteveli Mustafa Çelebi'den savını kanıtlaması istenir, o da mahkemeye şahitlerini çağırır. Şahitler, mütevellinin savını doğrularlar. Sonuçta mahkeme, davalı Mahmut Çavuş'un, el koyduğu mirastan söz konusu borcu ödemesine karar verir.

Mustafa Çelebi, mutawalli of funds endowed for the payment of the extraordinary (avarız) tax of the Cami-i Kebir neighborhood, sues Mahmut Çavuş, a treasury officer (beytülmal emini). The

former mutawalli of the waqf, Hacı Piyale, died in Rumelia. His wife is his only survivor. Mahmut Çavuş confiscated three quarters of the estate on the ground that there are no other heirs. Claiming that the late Hacı Piyale owed 2000 akçe to the waqf, mutawalli Mustafa Çelebi wants treasury officer Mahmut Çavuş to pay it out of the estate he confiscated. Questioned by the court, Mahmut Çavuş rejects the debt. Asked to prove his claim, mutawalli Mustafa Çelebi calls witnesses to court, who corroborate his account. In conclusion, the court decides that Mahmut Çavuş should settle the debt out of the confiscated estate.

Mahmiyye-i Galata'da Câmî-i Kebir Mahallesi avârızı için vakf olunan nukûdun bi'l-fi'l mütevellîsi olan Mustafa Çelebi ibn Mehmed meclis-i şer'î şerîfde mahmiyye-i mezbûrede vâki' hâssa beytü'l-mâl emîni olmağla mahalle-i merkûme sâkinlerinden olup Vilâyet-i Rumili'nde Kavala nâm kasabada vefât iden el-Hâc Piyale bin Abdullah'ın zevce-i metrûkesinden gayrı hâzırda vâris-i ma'rûfî olmamağın muhallefâtının selâse-i erbâ'ına emâneti hasebi ile vaz'ı yed iden fahrü'l-akrân Mahmud Çavuş ibn Ahmed mahzarında takrîr-i kelâm idüp merkûm el-Hâc Piyale bundan akdem zikr olunan vakf nukûda mütevellî olmağla vakf-ı mezbûrdan zimmetinde iki bin râyic fi'l-vakt akçe olup hâlen vefât itmekle muhallefâtından vakfa edâ olunmasın taleb iderim emîn-i mezkûr su'âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl emîn-i mezbûr husûs-ı mezkûrî münkir olıcak mütevellî-i merkûm Mustafa Çelebi'den kelâmına mutâbık beyyine taleb olundukda 'udûl-i müslimînden Abdülkadir Hâce ibn Hacı ve Derviş Halife ibn Abdi mahfil-i şer'a li-eclî's-şehâde hâzırân olup gıbbe'l-istişhâd ve fi'l-vâki' mütevellî-i merkûm el-Hâc Piyale vakf-ı merkûmdan zimmetimde iki bin râyic fi'l-vakt akçe vardır deyü hâl-i sıhhatinde bizim huzûrımızda ikrâr ve i'tirâf eyledi bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyüp edâ-i şehâdet-i şer'îyye eylediklerinde ba'de ri'âyet şerâyiti'l-kabûl şehâdetleri makbûle olup gıbbe't-tahlîfi'l-'âdî mücebince hükm birle bu beyyine bi't-taleb tahrîr olundu fi'l-yevmi's-sânî ve'l-'işrîn min şehri ûle'r-Rebî'ayn li-sene 1011

Şühûd

Mehmed Çelebi ibn Hüseyin, Ahmed Çelebi ibn İlyas, el-Hâc Nasuh bin Yusuf, Mahmud bin İslam, Mustafa bin Mehmed el-muhzır, Diğer Mustafa bin Mansur el-muhzır ve gayruhum.

2 - 1602 (1011) Galata 24: 5a/1 Tescil işlemi / Registration

Galata ve İstanbul'daki haslardan sorumlu olan hazine görevlisi (beytülmal emini) Yusuf Çavuş, kendi adına ve ortağı Mahmut Çavuş'un vekili olarak mahkemededir. Eyüp'ün hazine gelirlerine geleneksel olarak (kânûn-ı kadîm üzere) Eyüp Ensari Vakfı ortaktır. Vakfın kâtibi ve aynı zamanda Yusuf Çavuş'un ortağı olan İbrahim Çelebi, vekili Mahmut Çelebi'yi, Yusuf Çavuş ve Hüma Hatun'la mahkemeye gönderir. Eyüp'teki Baba Haydar Mahallesi'nin sakinlerinden olan Mihriban Hatun, Anadolu Vilayeti'nde bir köyde ölmüştür. Ölümünden sonra varisi olmadığı gerekçeyle evi, hazine ve vakıf adına el konularak açık artırma yoluyla satışa çıkarılmıştır. Açık artırma sonucunda ev, 11.200 akçe ile en yüksek peyi veren Hüma Hatun'a satılmıştır. Hüma Hatun, adı geçen kişilerin ifadelerini doğrular. Mahkeme de bu satış işlemini onaylar.

Yusuf Çavuş, a treasury officer (beytülmal emini) responsible for royal domains (has) in Galata and İstanbul, is in court representing himself and his partner Mahmut Çavuş. Customarily (kânûn-ı kadîm üzere), the Eyüp Ensari Waqf shares with the treasury the revenues of Eyüp. İbrahim Çelebi, the secretary (kâtip) of the waqf and Yusuf Çavuş's partner, sends his client Mahmut Çelebi to court with Yusuf Çavuş and Hüma Hatun. Mihriban Hatun, a resident of Eyüp's Baba Haydar neighborhood, died in a village within the Anatolia district. After her death, her house was confiscated and auctioned off on behalf of the treasury and waqf, on the ground that she had no heirs. Through the auction, the house is sold to Hüma Hatun, who made the highest offer of 11,200 akçe. Hüma Hatun corroborates their testimonies. The court registers the sale.

Mahmiyye-i Galata’da ve havâss-ı Kostantiniyye’de vâki’ hâssa beytü’l-mâlî emîni olan Yusuf Çavuş ibn İlyas kendü tarafından asâleten ve şerîki Mahmud Çavuş ibn Ahmed tarafından husûs-ı âti’z-zikre vekâleti nehc-i şer’î üzre sâbite olduktan sonra vekâleten ve medîne-i Ebâ Eyyûb Ensârî’de vâki’ olan beytü’l-mâlin hazret-i Ebâ Eyyûb Ensârî Vakfı tarafından kânûn-ı kadîm üzre emîn-i mezkûr ile ber-vech-i iştirâk emîni ve vakfın kâtibi olan fahrü’l-emâsil İbrahim Çelebi ibn İsmail cânibinden husûs-ı âti’z-zikre bi-mâ hüve nehcî’s-sübût şer’an vekâleti sâbite olan Mahmud Çelebi ibn Mehmed el-müezzin meclis-i şer’de işbu bâ’ise-i tahrîr-i kitâb Hüma Hâtun ibnet-i Hâce Sinan mahzarında ikrâr ve i’tirâf idüp medîne-i mezbûrede Baba Haydar Mahallesi sâkinelerinden olup vilâyet-i Anadolu’da Saman[silik] Kazâsı’na tâbî karye-i Çukur’da vefât iden merhûme Mihriban Hâtun ibnet-i Abdullah’ın hâzırda vâris-i ma’rûfı olmamağla mahalle-i mezbûrede vâki’ ‘ulvî ve süflî büyût-ı müte’addideyi ve su kuyusını ve fırını ve kenîfi ve bâğçeyi müstemil olup bir tarafı Mümine Hâtun ibnet-i İbrahim mülkine ve bir tarafı arpacılar kethüdâsı Hızır Bey Vakfı’na ve bir tarafı Sinan Bey Vakfı’na ve bir tarafı tarîk-i ‘âmma müntehî olan menzil muhallefi beytü’l-mâl-i merkûm ile vakf-ı mezbûr için zabt ve kabz olunduktan sonra menzil-i mezbûr bey’ olunmak için dellâla virilüp sûk-ı sultânîde mecâlis-i tâlibîn ve mehâfil-i râgıbîne mirâren ve kirâren müzâyede olunduktan bahâsı merkûme Hüma Hâtun üzerinde on bir bin iki yüz akçede karâr eyleyüp ziyâde ile âhar tâlib olmayup ragebât-ı nâs münkatî’a olduktan sonra menzil-i mahdûd-ı mezkûrî cümle tevâbî’ ve levâhıkı ile mezkûre Hüma Hâtun’a karâr eylediği üzre on bir bin iki yüz râyic fi’l-vakt akçeye asâleten ve vekâleten ber-vech-i iştirâk bey’ idüp semeni olan meblağ-ı mezbûrî mezbûrenin yedinden bi’t-tamâm alup kabz eyledik min ba’d menzil-i merkûma sâ’ir emlâki gibi keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıfa olsun didiklerinde mezbûrânın bi’l-asâle ve bi’l-vekâle sudûr iden ikrârlarını mukırrün-lehe’l-mezkûre Hüma Hâtun vicâhen tasdîk idüp mâ-hüve’l-vâki’ bi’t-taleb tahrîr olundu fi’l-yevmi’s-sânî min âhiri’r-Rebî’ayn sene ihdâ ‘aşere ve elf

Şühûd

Mevlânâ Dervîş Halife bin Behram el-imâm, el-Hâc Veli bin Abdullah, mevlana Zülfikar bin Abdurrahman, el-Hâc İbrahim bin İsa, et-tabîb [?], Ahmed bin İsa, Mehmed Çelebi bin Hemdem el-imâm, Mehmed Çelebi bin el-Hâc Pervan, Musa bin Süleyman, Davud Çelebi bin Ali, Ali Bey bin Musa, Hasan Bey bin Abdullah er-râcil, Ahmed Çelebi bin Hasan Bey, Hüdaverdi Bey bin İsa ve gayruhum.

3 - 1602 (1011) Galata 24: 6a/2 Tescil işlemi / Registration

Kulaksız Ahmet Mahallesi'nin avarız vergisi için vakfedilen paranın mütevellisi Mahmut Çelebi, adı geçen mahallede ölmüş olan Alim Hatun'un varisi olan İsmihan'ın vekili Ümmühan Hatun ile birlikte mahkemeye gelir. Müteveli Mahmut Çelebi, ölen Alim Hatun'un mirasının üçte biri olan 2000 dirhemi, mahallenin avarız vergisi için vakfettiğini belirtir. Vekil Ümmühan Hatun söz konusu 2000 dirhemi müteveli Mahmut Çelebi'ye teslim eder. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Mahmut Çelebi, mutawalli of funds endowed for the payment of the extraordinary (avarız) tax of the Kulaksız Ahmet neighborhood, is in court with Ümmühan, legal agent of İsmihan, heir of Alim Hatun who died in the same neighborhood. Mutawalli Mahmut Çelebi states that Alim Hatun had endowed 2000 dirhem, a third of her estate, for the extraordinary tax of the neighborhood. The legal agent Ümmühan hands over the 2000 dirhem to mutawalli Mahmut Çelebi. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

4 - 1602 (1011) Galata 24: 8a/1 Tescil işlemi / Registration

Kasımpaşa'da bulunan Kulaksız Mahallesi'nden İsmihan Hatun, adı geçen mahallenin avarız vergisi için vakfedilmiş olan pa-

ranın mütevellisi Mahmut Çelebi ile birlikte mahkemeye gelir. İsmihan Hatun, bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 2000 dirheme vakfa satar, daha sonra aynı evi bir yılığına 260 dirheme vakıftan kiralar. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

İsmihan Hatun, a resident of the Kulaksız neighborhood in Kasımpaşa, is in court with Mahmut Çelebi, mutawalli of funds endowed for the payment of the extraordinary (avarız) tax of the same neighborhood. The former takes out a 2000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from the waqf. She then rents the same house from the waqf for 260 dirhem for one year. The court registers these transactions.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

5 - 1602 (1011) Galata 24: 11a/2 Dava / Adjudication

Galata’nın Emekyemez Mahallesi’nden Hacı Mehmet Reis, vakfına müteveli tayin ettiğı Kaytas Bey karşısında mahkemeye çıkar. Mehmet Reis, Cami-i Kebir ve Françeşko mahallelerinde bulunan birer eviyle ve Galata hapishanesinin bitişiginde bulunan bir arsasını vakfetmiştir. Vakfiye koşullarına göre bu taşınmazları yaşadığı sürece kendisi kullanacak, ölümünden sonra bunlar kiralanıp gelirleriyle Kuran okutulacak ve müteveli maaşı ödenecektir. Artan kira gelirleriyle, Ramazan bayramlarında kölelerinden yoksul olanların çocuklarına giyecek alınacak ya da mahalledeki yoksul ve yetim çocuklar giydirilecektir. Vakfiye koşullarının kaydedilmesinden sonra vakıf kurucusu Hacı Mehmet Reis, bir İslam hukukçusunun görüşüne dayanarak vakfiyenin geçersiz olduğunu ileri sürer. Görüşü sorulduğunda müteveli Kaytas Bey ise diğer iki İslam hukukçusunun görüşlerine dayanarak düzenlenmiş bir vakfiyenin bozulamayacağını söyler. Sonuçta mahkeme, mütevellinin görüşünü benimseyerek vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Hacı Mehmet Reis, a resident of Galata's Emekyemez neighborhood, sues Kaytas Bey, the appointed mutawalli of his waqf. Hacı Mehmet Reis endowed two houses in the Cami-i Kebir and Françesko neighborhoods, along with a plot adjacent to the Galata prison. According to the waqf deed (vakfiye), he is to use these properties throughout his lifetime. After his death, the properties are to be rented, and the revenues are to finance Quran reading and payment of the mutawalli's wage. With the excess revenue, children of his poor slaves or the neighborhood's poor children and orphans are to be given new clothes every Ramadan bayram (eid). After the deed has been recorded, Hacı Mehmet Reis claims, based on views of an Islamic jurist, that the waqf deed is invalid. Questioned by the court, mutawalli Kaytas Bey counters, based on views of two other Islamic jurists, that a registered waqf deed cannot be annulled. Agreeing with the mutawalli, the court decides that the waqf deed cannot be annulled.

Hamd-i fâ'ik ve senâ-i lâ'ık ol mâlikü'l-mülk ve'l-melekût Rab-bü'l-'izzeti ve'l-ceberût cellet hikmetuhû ve 'izzet kelimetuhû haz-retine ref' olunur ki nüsha-i insânı ketm-i 'ademden ibdâ' ve ahsen-i takvîm üzre ihtirâ' eyledi ve ulûf-ı salavât ve sunûf-ı teslîmât ol gencîne-i vahy-i Rabbü'l-'âlemîn ve hâtime-i silsiletü'l-mürselîn hazretinin ravza-i razıyye ve hazîre-i hatîrelerine olsun ki ümmeti-ne birle vasiyet idüp sübül-i sedâda hidâyet eyledi ve dürer-i rah-met-i ilâhî ve gurer-i mağfîret-i nâ-mütenâhî zümre-i âl ü ashâb ve fırka-i etbâ' u ahhbâbı üzerine olsun ki her biri hâmi-yi humâ-yı dîn-i kavîm ve hâdî-yi sırât-ı müstakîm olmuşlardır rıdvânü'llâhi te'âlâ 'aleyhim ecma'ın emmâ ba'd işbu kitâb-ı müstetâbın inşâsına dâ'î ve bu hitâb-ı müşkîn-nikâbın imlâsına bâ'is ve bâdî mahmiyye-i Galata mahallâtından Emekyemez Mahallesi sâkinlerinden sâhi-bü'l-hayrât ve râğibü'l-müberrât el-Hâc Mehmed Reis ibn el-Hâc Bayram meclis-i şer'-i refi'u'ş-şân ve mahfil-i dîn-i menî'u'l-ebvâb-dan zikri âtî olan vakfına li-ecli't-tescîl mütevellî nasb eyledüğü Kaytas Bey ibn Hamza mahzarında 'âmme-i tasarrufât-ı şer'iyyesi makbûle olduğu hâlde ikrâr ve i'tirâf idüp silk-i mülkümde olup mahmiyye-i mezbûrede Câmi'-i Kebîr Mahallesi'nde vâki' ulvî ve

süflî odaları ve mahzeni ve kenîfi müştemil olup bir tarafı Yazıcı nâm kimesne mülkine ve bir tarafı Hâce Elvân mülkine ve iki tarafı tarîk-i 'âmma müntehî olan menzili ve mahmiyye-i mezbûrede Françesko Mahallesi'nde vâki' bir beyt-i 'ulvîyi ve tahtında değirmen ve su kuyusu ve kenîfi müştemil olup bir tarafı medîne-i münevvere şerrefehallâhü te'âlâ vakfına ve bir tarafı merhûme Haseki Sultan Vakfı'na ve iki tarafı tarîk-i 'âmma müntehî olan menzili ve mahmiyye-i mezbûrede mahbese karîb olup bir cânibi Behram Ağa Vakfı'na ve bir cânibi mahbes-i mezbûr divârına ve bir cânibi tarîk-i 'âmma müntehî olup tûlen ve 'arzan binâ zirâ'ı ile ikişer zirâ' olup üstü örtülü sofayı muhtevî olan yerini 'âmme-i tevâbi' ve levâhıkı ve kâffe-i menâfi' ve murâfıkı ile niyyet-i vâfiye ve taviyyet-i sâfiye birle hasbeten li'llâhi'l-'azîmi'l-müte'âl ve imlâ [...] subhânehu cemîlü'l-ecr ve cezîlü'n-nevvâl vakf ve habs eyleyüp cümlesi mütevellî-i merkûma teslîm idüp ol dahi tevliyetini hasbî ile kabz ve tesellüm eyledikten sonra şöyle şart eyledim ki 'akârât-ı mezkûrenin tasarruf ve süknâsı [huyûtda] oldukça kendü nefsime meşrûta olup benden sonra mütevellî-i vakf [yediyle] icâr olunup hâsıl olan ribh ve gallesinden bir hûb nefis kimesne zikr olunan Câmi'-i Kebîr'de sebt ve isneteyn ve erba'a günlerinde kitâb-ı [silik] ba'de salâtü'l-fecr bülend âvâz ile mümkün olduğu kadar bir kaç fasıl [silik] yevmî üç akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve yine câmi'-i mezbûrda her gün salât-ı zuhrdan sonra iki ehl-i Kur'ân kimesneler iki cüz'-i şerîf tilâvet idüp sevâbını zevc-i vâkıfa ihdâ eyleyüp her biri yevmî bir buçuk akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve yevmî üç akçe dahi mütevellîye cihet-i tevliyet ola ve her sene masârif-i merkûmeden ziyâde kalan her Ramazan bayram'da 'utekâmdan fakîru'l-hâl olanların evlâd-ı sığârına ve yetimlerine mütevellî re'yi idüğü üzre birer bogasi kaftân ve papuc ve [silik] kuşak alivirile evlâd-ı 'utekâm celb üzre olup [silik] muhtâcı olmayup yahud mevcûd olmasalar sâkin olduğum mahalle ahâlisinden eşedd-i ihtiyâc ile muhtâc olanların evlâd-ı sığârına ve yetimlerine alivirile ve mahalle-i mezbûrenin fukarâsı olmadığı zamânda sâ'ir fukarâ-i nâsın eytâmına alivirile ve vakf-ı mezbûrun ta'mîr ve meremmete ihtiyâcı oldukça [...] mütevellî vazîfesinden mâ'ada masârifden takdîm oluna ve tevliyet-i vakf aslah-ı evlâd-ı 'utekâ ve aslah-ı evlâd-ı evlâd-ı 'utekâma

olup mezkûrûn münkariz olduklarında hâkimü'l-vakt re'y eyledü-
 ği sâlih bir [...] her vechile tevliyet hıdmeti 'uhdesinden gelür ki-
 mesneye tevcih eyleye ve zikr olunan cüz'-hânlar ciheti mahlûle ol-
 dukda yine hâkimü'l-vakt mütevellî-i vakf ma'rifeti ile ehline tev-
 cih eyleye didikde vâkıf-ı merkûmun minvâl-i mezbûr üzre olan ik-
 rârını mütevellî-i mezkûr vicâhen tasdik ve şifâhen tahkik itdikden
 sonra vâkıf-ı mezkûr ce'alehullâh [...] meşkûr zimâm-ı kelâmını
 semt-i âhara sarf ve 'inân-ı merâmını cânib-i rücû'a 'atf idüp tek-
 râr bast-ı merâm eyleyüp egerçi hâl zikr olunan minvâl üzre olmuş-
 dur lâkin vakf-ı mezbûra fütûr ve 'alâsına kusûr gelmek mürûr-ı
 eyyâm ve kürûr-ı a'vâm hasebi ile karîbü'l-vukû' olduğundan gay-
 rı İmâm-ı A'zam ve hüâm-ı akdem nâzım-ı millet ve sirâc-ı üm-
 met üstâdü'l-efâzîlî'l-müctehidîn ve üstâd-ı ekâmil-i e'immeti'd-dîn
 Ebu Hanife Kûfî cûziye bi'l-hayr ve Kûfî katında vakf-ı 'akâr sahîh
 olup fe-emmâ lüzûm olmamağın vakf-ı mezbûrî silk-i mülkime id-
 hâl idüp mütevellî-i mezbûrun kabzından istircâ'a şürû' eyledim
 deyüp sadr-ı kitâbı mevki' olan hâkimü's-şer' huzûrına mürâfa'a
 olduklarında mütevellî-i merhûm cevâb virüp fi'l-vâki' imâm-ı mü-
 şârün-ileyh katında vakf-ı 'akârın lüzûmı yokdur lâkin imâameyn-i
 hüâmameyn [...] Ebû Yusuf İmâm-ı Sâni ve İmâm-ı Sâlis Muham-
 med ibnü'l-Hasan eş-Şeybânî katlarında vakf-ı 'akârın lüzûmı mu-
 hakkakdır ve rücû'a mahâl mümteni'u'l-ihtimâldir imâameyn-i hü-
 mâameyn kavli-i sedîd ve re'y-i reşîdleri üzre hâkim-i mûmâ-ileyh-
 den vakf-ı merkûmun sıhhat ve lüzûmuna hüküm taleb eyledikde
 hâkim-i müşârün-ileyh cânibeynin kelâmını ihtifâ eyledikten son-
 ra vakf-ı 'akâr husûsunda imâameyn-i kavilleri evlâ olmak 'alâ mâ-
 hüve'l-fetvâ olduğu azharun min en yahfâ olmağın ve e'imme-i ki-
 râm ve ecille-i eslâf-ı fihâm beyninde cârî olan hilâfına olduğu hâl-
 de cânib-i lüzûm-ı vakf îsâr ve devâm ve sebâtı ihtiyâr idüp vakf-ı
 mestûrun sıhhat ve lüzûmuna hükm olundu min ba'd 'amel-i fâsîd
 ile tebdîl ve tağyîri ve nakz ve ta'tîli içün [mahal] kalmayup tağyî-
 re sâ'î ve tebdîle bâ'is ve bâdî olanlar [silik] âyet-i kerîme-i fe-men
 beddelehû ba'de-mâ semî'ahû fe-innemâ ismuhû 'ale'l-lezîne yü-
 beddilûneh olmak mukarrerdur ve 'alâ hâzâ vaka'a'l-i-îşhâd ve't-tah-
 rîr ve'l-beyân ve't-tasdir fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min şehri âhirü'r-
 Rebî'ayn min şühûr sene ihdâ 'aşara ve elf
 Şühûdü'l-hâl

Fazlullah Çelebi ibn el-Hâc Memi el-kâtib, el-Hâc Mustafa bin Murad, Mehmed Bey bin Mehmed el-cündî, Ahmed Çelebi ibn el-Hâc Mustafa el-müezzîn, Ramazan Çelebi ibn Ahmed, Zünnûr Halife ibn Hüseyin el-mü’ezzîn, Hasan bin Mustafa er-Reis, el-Hâc Hasan bin Abdullah, Ebubekir Çelebi ibn Mehmed, Mehmed Reis ibn Cafer, Mustafa Çelebi el-hammâmî, Mustafa Halife ibn Murtaza el-imâm, Mehmed Halife el-Hâc Şaban el-müezzîn, Mehmed Halife ibn Alaeddin el-imâm, el-Hâc Habil Reis ibn Abdi, Derviş Mehmed Çelebi ibn Ali el-imâm, Abdülkadir Hoca bin Hacı el-müezzîn, el-Hâc Ali Çelebi ibn Ahmed el-cündî, Ahmed bin Şaban el-müezzîn, Mustafa Çelebi ibn Mehmed el-imâm bi’l-Câmi’i’l-Kebîr, Mehmed Çelebi ibn Sefer, Yusuf bin Abdi, Mustafa bin Mehmed el-muhzır, diğer Mustafa bin Mansur el-muhzır ve gayruhum.

6 - 1602 (1011) Galata 24: 15b/3 Dava / *Adjudication*

Handan Ağa Vakfı’nın mütevellisi Ahmet Bey, Galata’nın hazine (beytülmal) görevlileri Yusuf Çavuş ve Mahmut Çavuş karşısında mahkemeye çıkar. Hazine görevlileri, Galata’da ölmüş olan Cafer Çelebi’nin mirasına varisi olmadığı gerekçesiyle el koymuşlardır. Mütevellî Ahmet Bey, ölen Cafer Çelebi’nin vakfa bir bölümü faiz (muamele-i şer’iyye) olmak üzere toplam 1072 dirhem borcu olduğunu ileri sürerek bu paranın mirasından karşılanmasını ister. Davacı Ahmet Bey, vakfın alacağını tahsil etmediğine yemin ederek davayı kazanır.

Ahmet Bey, mutawalli of the Handan Ağa Waqf, sues Yusuf Çavuş and Mahmut Çavuş, two treasury officers of Galata. The treasury officers have confiscated the estate of Cafer Çelebi, a resident of Galata, on the ground that he had no legal heirs. Claiming that the decedent had owed the waqf 1072 dirhem, including interest (muamele-i şer’iyye), mutawalli Ahmet Bey wants the debt to be paid out of the estate. The plaintiff Ahmet Bey wins the case by taking an oath that the waqf has not already been repaid.

[Oriijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

7 - 1602 (1011) Galata 24: 16a/1 Dava / *Adjudication*

Senemzar [?] Hatun Vakfı'nın mütevellisi Mehmet Efendi, ölen Cafer Çelebi'nin mirasına el koyan Galata'nın hazine (beytülmal) görevlileri Yusuf Çavuş ve Mahmut Çavuş karşısında mahkemeye çıkar. Davacı Mehmet Efendi, ölen Cafer Çelebi'nin vakfa 700 akçesi faizden (ev parası olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 3700 dirhem borcu bulunduğunu ileri sürerek paranın mirasından karşılanmasını ister. Sonuçta davacı Mehmet Efendi, vakfın alacağını tahsil etmediğine yemin ederek davayı kazanır.

Mehmet Efendi, mutawalli of the Senemzar [?] Hatun Waqf, sues Yusuf Çavuş and Mahmut Çavuş, two treasury officers (beytülmal emini) of Galata, who have confiscated the estate of the late Cafer Çelebi. Claiming that the decedent owed the waqf 3700 dirhem, including 700 dirhem for interest (expressed as the price of the home), the plaintiff Mehmet Efendi wants the debt to be paid out of the estate. In the end, the plaintiff Mehmet Efendi wins the case by taking an oath that the waqf has not already been repaid.

[Oriijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

8 - 1602 (1011) Galata 24: 21a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Galata'nın Cihangir Mahallesi sakinlerinden iken ölmüş olan Taşçızade Mehmet Efendi, aynı mahallede bulunan bir evini miras olarak bırakmıştır. Ayas Subaşı Vakfı mütevellisi Şeyh Mehmet Efendi, ölen Mehmet Efendi'nin kızı Naime'nin annesi ve vasisi olan birinci Ayşe Hatun'un vekili Ramazan Çelebi ve Mehmet Efendi'nin annesi ikinci Ayşe Hatun'un vekili Salih ile birlikte mahkemeye gelir. Ölen Taşçızade Mehmet Efendi, yaşamında söz konusu evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 akçeye Ayas Subaşı Vakfı'na satmış, daha sonra aynı evi yıllık 1000 akçeye vakıftan kiralamıştır. Aradan 3 yıl 3 ay 10 gün geçmiş olup Taşçıza-

de Mehmet Efendi'nin adı geçen vakfa kira bedelinden 3270 akçe borcu kalmıştır. Daha sonra aynı evin Kâtip Mustafa Çelebi Vakfı'na da istiglal yoluyla satıldığı anlaşılmıştır. Bunun üzerine mahkeme, Ayas Subaşı Vakfı'nın merhumun terekesinden 10.000 + 1635 akçe almasına karar vermiştir. Ayas Subaşı Vakfı mütevellisi Şeyh Mehmet Efendi, vakfın satıştan alacağı olan 10.000 akçe ile Taşçızade Mehmet Efendi'nin kira borcunun yarısı olan 1635 akçeyi varislerden aldığını belirtir. Adı geçen vekiller, mütevellinin ifadesini doğrularlar. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Taşçızade Mehmet Efendi, a former resident of the Cihangir neighborhood in Galata, bequeathed a house in the same neighborhood. Şeyh Mehmet Efendi, mutawalli of the Ayas Subaşı Waqf, is in court with Ramazan Çelebi, legal agent of Ayşe Hatun I, guardian and mother of the late Mehmet Çelebi's daughter Naime, and Salih, legal agent of Ayşe Hatun II, the decedent's mother. The late Taşçızade Mehmet Efendi had taken a 10,000 akçe mortgage (istiglal) on the same house from the Ayas Subaşı Waqf. He then rented the same house from the waqf at 1000 akçe per annum. Three years 3 months and 10 days later the decedent was found to owe the waqf 3270 akçe for unpaid rent. Subsequently, the house was mortgaged to the Kâtip Mustafa Çelebi Waqf. The court then decided for the Ayas Subaşı Waqf to collect 10,000 plus 1635 akçe from the decedent's estate. Şeyh Mehmet Efendi, mutawalli of the Ayas Subaşı Waqf, states that he has collected from the heirs 10,000 akçe as the sale price of the house, plus 1635 akçe for half of the decedent's rent debt. The legal agents corroborate mutawalli's testimony. The court registers the testimonies of all the parties.

Mahmiye-i İstanbul'da vâki' merhûm Ayas Subaşı Vakfı'na be-rât-ı pâdişâhî ile bi'l-fi'l mütevellî olan Şeyh Mehmed Efendi ibn Mustafa meclis-i şer'î şerîfde mahrûsa-i Galata hısnı hâricinde merhûm Sultan Cihangir Mahallesi'nde sâkin iken vefât eyleyüp

muhallefâtından menzil-i âti'z-zikri vakf-ı mezbûr ile Katib Mustafa Çelebi Vakfı'na bu târîhde bi-tarîki'l-istiglâl bey' olduğu tarîka-i mer'îyye ile sâbit olan Taşcızade Mehmed Efendi ibn Yusuf'un sulbiye kızı Naime nâm [sağîrenin] tesviye-i umûruna kibel-i şer'den mansûb ve vasîsi olup müteveffâ-i mezbûrun zevcesi ve vârisesi olan Ayişe Hâtun ibnet-i Mustafa tarafından ikrâr-ı âti'z-zikri tasdîka nehc-i şer'î üzre vekâleti sâbite olan Ramazan Çelebi ibn el-Hâc Maksud ve müteveffâ-i mezbûr vâlidesi Ayişe Hâtun ibnet-i Abdullah tarafından husûs-ı âtiye bi-mâ hüve nehci's-sübût şer'an vekâleti sâbite olan Salih bin Ali mahzarlarında ikrâr ve itirâf idüp merhûm-ı mezbûr Mehmed [silik] bundan akdem hâl-i sıhhatinde mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Rıdvan Bey mülkine ve bir tarafı İbrahim Çelebi ibn Abdullah mülkine ve bir tarafı Abdülgani nâm kimesne evlâdı mülkine ve bir tarafı tarîk-i 'âmma münthê olan menziline sene seb'a ve elf Şevvâli evâsıtında vakf-ı mezbûr için bana bi-tarîki'l-istiglâl o[n bin] nakd râyic fi'l-vakt akçeye bey' idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz menzil-i mezbûrun târîh-i mezbûrdan her senesi bin akçeye olmak üzere târîh-i kitâba gelince üç yıl ve üç ay ve on gün tamâmına değin üç bin iki yüz yetmiş akçeye istîcâr itdüğü bi-hasebi's-şer' sâbit olup lâkin menzil-i merkûm târîh-i mezkûrda Katib Mustafa Çelebi nâm kimesne vakfına istîglâl tarîki ile bey' olduğu sâbit olmağın asl-ı mâl-i vakf-ı mezbûr ve icâre-i mezbûre nısfı ki cem'an on bir bin altı yüz otuz beş akçe olup vakf için muhallefâtından edâsına cânib-i şer'den tenbih olunmuş idi hâlen meblağ-ı mesfûr mezkûrân Ramazan Çelebi ve Salih yedlerinden tevliyetim hasebi ile bi't-tamâm alup kabz eyledim didikde mütevellî-i mezbûr Şeyh Mehmed Efendi'yi ikrâr-ı meşrûhunda mezbûrân Ramazan Çelebi ve Salih vesâyeten ve vekâleten bi'l-muvâcehe tasdîk idüp mâhüve'l-vâki' bi't-taleb tahrîr olundu tahrîren fî evâyili âhirü'r-Rebî'ayn li-sene ihdâ 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ahmed Çavuş bin Nasuh, Abdülkadir Hacı bin Hacı, Mehmed Çelebi ibn Sefer, Mustafa bin Mehmed el-muhzır, diğer Mustafa bin Mansur el-muhzır ve gayruhum.

9 - 1602 (1011) Galata 24: 22b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Ayas Subaşı Vakfı’nın mütevellisi Şeyh Mehmet Efendi, ölen Taşçızade Mehmet Efendi’nin kızı Naime’nin vasisi Ramazan Çelebi ile birlikte mahkemeye gelir. Müteveli Şeyh Mehmet Efendi, ölen Taşçızade Mehmet Efendi’nin, 3270 dirhemi vakıftan kiraladığı evin 3 yıl 3 ay ve 10 günlük kira borcundan olmak üzere toplam 13.270 dirhem borcu olduğunu söyler. Müteveli, bu borcun Taşçızade Mehmet Efendi’nin mirasından alınması gerektiğini sözlerine ekler. Vasi Ramazan Çelebi, mütevellinin ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Şeyh Mehmet Efendi, mutawalli of the Ayas Subaşı Waqf, is in court with Ramazan Çelebi, guardian of the late Taşçızade Mehmet Efendi’s daughter Naime. Mutawalli Şeyh Mehmet Efendi states that the decedent owed the waqf a total of 13,270 dirhem, of which 3270 dirhem represents unpaid rent for 3 years 3 months and 10 days. He wants the debt paid out of Taşçızade Mehmet Efendi’s estate. The guardian Ramazan Çelebi corroborates the mutawalli’s testimony. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

10 - 1603 (1011) Galata 24: 40b/2 Dava / *Adjudication*

Beşiktaş sakinlerinden Gülnaz Hatun, evini vakfettiği vakfa müteveli tayin ettiği Kadri Halife karşısında mahkemededir. Gülnaz, evini şu şartlarla vakfettiğini söyler. Gülnaz hayatta olduğu süre evin mülkiyeti ona ait olacaktır. Ölümünden sonra ise evin iki odalı bir bölümünü Hüseyin Bey isimli sipahi ile eşi, onların ölümünden sonra çocukları, sonra da onların çocukları kullanacaktır. Evin diğer bölümünü ise Hasan Bey ile eşi Hüma Hatun, vefat ettiklerinde ise onların çocukları ve çocuklarının çocukları kullanacaktır. Bu kişilerin nesli tükenirse ev Medine-i Münevvere vakfına bağışlanacak, bu vakıf evi istiglal (ipotek, rehin) yöntemiyle

miyle işletecek, elde edilen gelir de Medine'nin yoksullarına harcanacaktır. Evin onarım masraflarını içerisinde yaşayanlar üstlenecek, onarımı yapamazlar ise ev onlardan alınarak başkasına kiralanacaktır. Gülnaz, istediğinde vakfiye şartlarını değiştirebilecektir. Bu koşulların kaydedilmesinden sonra Gülnaz, kimi İslam hukukçularının görüşlerine dayanarak yaptığı vakfiyeyi bozmak ister. Mahkeme mütevellî Kadri Halife'ye görüşünü sorar. Kadri Halife de diğer İslam hukukçularının görüşlerine dayanarak yapılmış bir vakfiyenin bozulamayacağını savunur. Sonuç olarak mahkeme Kadri Halife'nin görüşünü benimseyerek vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

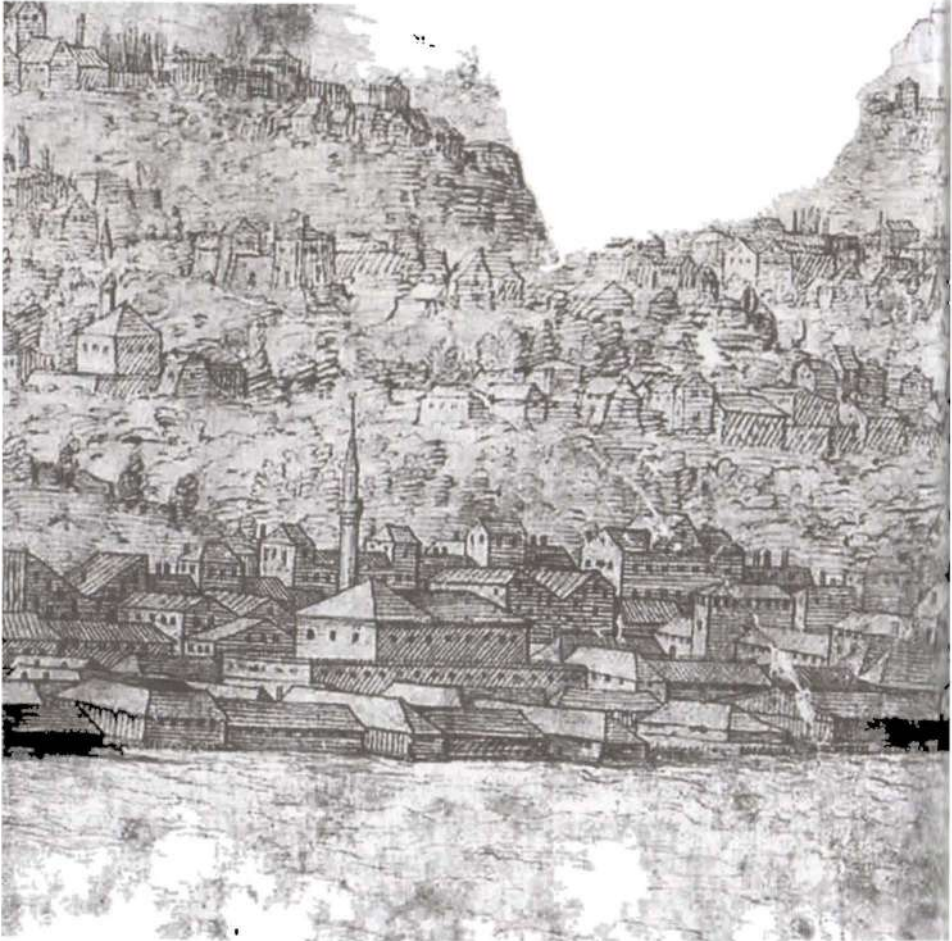
Gülnaz Hatun, a resident of Beşiktaş, sues Kadri Halife, the mutawalli she appointed to the waqf to which she endows her house. She endows the house on the following conditions. The property will belong to Gülnaz throughout her lifetime. After her death, two rooms will be used by Hüseyin Bey, a timariot, and his wife until end of their line. The remainder of the house will be used by Hasan Bey and his wife Hüma Hatun until the end of their line. In the event that their lines end, the house will be transferred to the Medine-i Münevvere Waqf, which will derive income from the house through the mortgage (istiglal) system and spend the revenue on the poor of Medina. The maintenance costs will be covered by the tenants. If the tenants fail to keep the house in good condition, it will be taken from them and rented to someone else. Gülnaz is entitled to change the conditions of the waqf deed (vakfiye) whenever she wishes. After the registration of these conditions, Gülnaz wants to annul her waqf, based on views of some Islamic jurists. Questioned by the court, mutawalli Kadri Halife counters, based on the views of some other Islamic jurists, that a registered waqf deed cannot be annulled. Agreeing with Kadri Halife, the court decides that the waqf deed cannot be annulled.

Hamd-i fâ'ik ve senâ-i lâ'ik ol mâlikü'l-mülk ve'l-melekût rab-bü'l-izzeti ve'l-ceberût cellet hikmetühû ve azzet kelimetühû hazretine ref' olunur ki nüsha-i insanı ketm-i ademden ibdâ' ve ahsen-i

takvîm üzre ihtirâ' eyledi ve ulûf-ı salavât ve sünûf-ı teslîmât ol gen-cîne-i vahyi rabbü'l-âlemîn hâtime-i silsiletü'l-mürselîn hazretleri-nin ravza-i razıyye ve hazîr-i hatîrelerine olsun ki ümmetine birle vasiyyet idüp sübûl-i sedâda ve tarîk-i reşâda hidâyet eyledi ve dü-rer-i rahmeti ilâhî ve [...] mağfiret-i nâ-mütenâhî zümre-i âl ü ashâb ve fırka-i etbâ' ve ahhâbı üzerlerine olsun ki her biri hâmî-i dîn-i kavîm ve hâdî-i sırât-ı müstakîm olmuşlardır rıdvânü'llâhî te'âlâ aleyhim ecma'în emmâ ba'd bu kitâb-ı müşkîn-nikâbın imlâsına bâ'is ve bâdî oldur ki mahmiyye-i Galata tevâbî'inden kasaba-i Be-şiktaş'da merhûm Sinan Paşa Câmî'i Mahallesi'nde sâkine yine merhûm Sinan Paşa atîkalarından sâhibetü'l-hayrât ve râğibetü'l-müberrât Gülnaz Hatun ibnet-i Abdullah meclis-i şer'-i hatîr-i lâzı-mü't-tevkîrde zikri âtî olan vakfına li-eclî't-tescîl mütevellî nasb ey-ledüğü Kadri Halife bin Abdünnebi mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp mahalle-i mezbûrede vâki' iki süflî odayı ve iki ulvî odayı ve kileri ve sofayı ve dolabı ve iki kenîfi ve binârı (?) ve arz-ı hâliye[yi] müş-temil olup bir tarafı Fâtıma Hâtun ibnet-i Abdullah mülkine ve bir tarafı Murâd Kethüda bin Abdullah mülkine ve bir tarafı Mustafa Çelebi ve Yahya Çelebi ibn Abdi Çelebi mülklerine ve bir tarafı ta-rîk-i âmma müntehî olup silk-i mülkimde olan menzilimi âmme-i tevâbî' ve levâhıkı ile niyet-i vâfiye ve taviyyet-i sâfiye birle hasbe-ten li'llâhî'l-kerîmî'l-müte'âl ve imlâ [...] sübhânehû cemîlü'l-ecr ve cezîlü'n-nevval vakf u habs eyleyüp meşgûliyetden fâriğ olduğu hâl-de mütevellî-i merkûma teslîm idüp ol dahi kabz ve tesellüm itdik-den sonra şöyle şart eyledim ki menzil-i mezkûrın süknâsı hayâtda oldukça kendü nefsimde olup bi-emri'llâhî 'l-mennân civâr-ı rahmet-i rahmâna rihlet itdüğimde menzil-i mezkûrdan mezbûrân Musta-fa Çelebi ve Yahya mülkleri tarafında olup arzının mesâhası tûlen ve arzan sekiz buçuk zirâ' olan bir kenîf ile zikr olunan iki süflî odanın süknâsı dergâh-ı âlî sipâhîlerinden Hüseyin Bey bin Ali ile zevce[si] Sâliha Hâtun ibnet-i Receb'e ba'dehümâ bu ikisinin evlâ-dına ve evlâd-ı evlâdına ve evlâd-ı evlâd-ı evlâdına ola neslen ba'de neslin ve fer'an gibbe aslin ve menzil-i mezkûrdan sofa ve zülle ve kilâr ve kenîf ile zikr olunan iki beyt-i ulvînin süknâsı Hasan Bey bin Abdullah ile zevcesi Hüma Hatun ibnet-i Abdullah'a ba'dehü-mâ evlâdlarına ve evlâd-ı evlâdlarına ola ale't-tertibî'l-merkûm ve

zıkr olunan binâr [?] ve arz-ı hâliye tertîb-i mestûr üzre ber vech-i iştirâk mutasarrıf olalar ve mezkûrûnın evlâdı münkariza oldukda ve vakf-ı merkûm Medîne-i Münevvere şerrefehallâhü te'âlâ evkâfına mülhak olup evkâf-ı mezbûre mütevellîsi yediyle istiglâl olunup hâsıl olan gallesi Medîne-i Münevvere fukarâsının mesâlihine harc u sarf ola ve hîn-i ihtiyâcda ta'mîr ve meremmetini sâkin olan kimesneler ile kudretleri olmaduğı takdîrce hasbî mütevellî olanlar hâkimü'l-vakt ma'rifeti ile âhara îcâr eyleyüp kifâyet mikdârı icâre hâsıl oldukda ta'mîr ve meremmet eyleyeler ve sâ'ir zamânda dahi vakt-i hâcetde ta'mîr ve meremmeti cümleden mukaddem ola ve Mehmed Çelebi bin Ali Bey vakf-ı mezkûra hasbî mütevellî olup mezbûrdan sonra sâkin olanların aslahı hasbî mütevellî olup tevliye lâzım olan husûsda mücidd ve sâ'î ola ve vakf-ı mezbûrın zıkrı sebk iden şürûtnın tebdîl ve tağyîri emri yedimde ola didikde vâkîfe-i merkûme Gülnaz Hâtun'ın sudûr iden ikrârını mütevellî-i mezbûr Kadri Halîfe vicâhen tasdîk itdikden sonra vâkîfe-i mezbûre ca'alallâhü mesâ'ıyyühü'l-meşkûre zimâm-ı kelâmını semt-i âhara sarf idüp eğerce hâl zıkr olunan minvâl üzre olmuştır lâkin vakf-ı mezbûra fûtûr gelmek mürûr-ı eyyâm hasebi ile karîbü'l-vukû' olduğundan gayrı İmâm-ı A'zam ve hüâm-ı akdem Ebû Hanîfe kûfî cûziye bi'l-hayr ve kûfî katında vakf-ı akâr sahîh olup fe-emmâ lüzûm olmamağın vakf-ı mezbûrı mülkime idhâl idüp mütevellî-i merkûmın kabzından irticâ'a şürû' eyledim deyüp sadr-ı kitâb-ı mevki' olan hâkimü's-şer'î'l-kavîm huzûrına mürâfa'a olduklarında mütevellî-i merkûm cevâb virüp eğer müşârûn-ileyh imâm-ı hüâm katında vakf-ı akârın lüzûmı muhakkaktır ve rücû'a mecâl muhal ve avdeti mümteni'ü'l-ihtimâldir imâmeyn-i müşârûn-ileyhi mâ kavli sedîd ve re'y-i reşîdleri üzre hâkim-i mûmâ-ileyhden vakf-ı merkûmın sıhhat ve lüzûmına hükm taleb eyledikde hâkim-i müşârûn-ileyh cânibeynin kelâmını ihtifâ eyledikten sonra vakf husûsında imâmeyn-i hüâmeyn kavlleri akvâ ve ma'mûlün-bih olmak alâ mâ-hüve'l-fetvâ olduğu azharun min en yahfâ olmağın eşrâf-ı e'imme-i kirâm beyinde cârî olan hilâfa âlim olduğu hâlde cânib-i lüzûm-ı vakf îsâr idüp vakf-ı merkûmın sıhhat ve lüzûmına hükm eyledi hurrire fi evâsıtı Şevvâlî'l-mükerrem li-sene ihdâ aşere ve elf Şühûd

Abdullah Dede bin Abdülkâdir el-imâm, Hüseyin bin Abdullah l-mü'ezzin, Hacı bin Receb, İsa bin Sadî, fahrü'l-a'yân Hüseyin bey müşîr-i livâ-i Midilli sâbıkâ, Mehmed Çelebi bin Ali, Üstâd Hasan bin Abdi, Murad Kethüdâ bin Abdullah, Receb Halife bin Ali Paşa, fahrü'l-sulehâ eş-Şeyh İbrahim Efendi el-vâ'iz-i bi-Câmi'-Sinan Paşa, İbrahim Efendi bin Kasım el-kâdı, Yahya Çelebi bin Abdi, Mehmed Çelebi bin Ali, Üstâd Hasan bin Abdullah, Mustafa Çelebi bin Hüseyin, Ali Bey bin Abdullah, Mehmed Çelebi bin Hüseyin, el-Hâc Memi Reis bin Abdullah, Ali Bâli bin Abdullah,

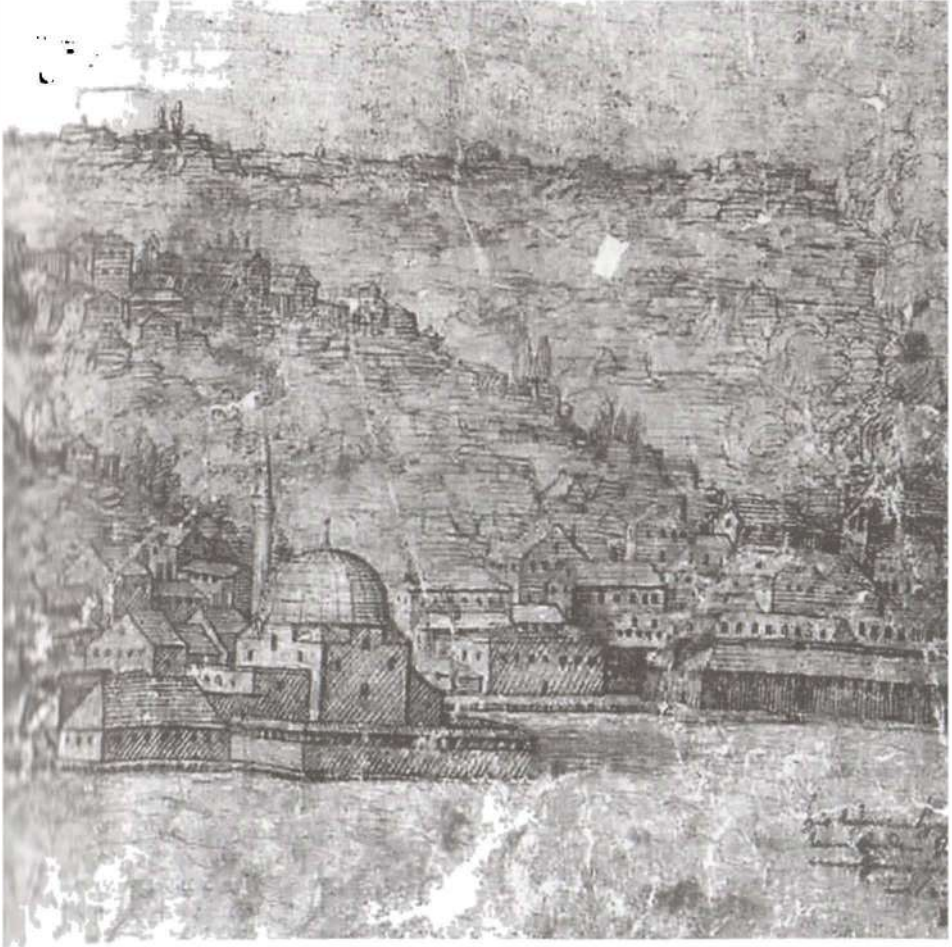


Melchior Lorichs'in 16. yüzyıla ait İstanbul panoramasından Eyüp'ü gösteren son paftadan ayrıntı.

Murâd bin Abdullah, Mustafa bin Mehmed el-muhzır, diğer Mustafa bin Mansûr el-muhzır ve gayruhum.

11 - 1603 (1011) Galata 24: 46b/1 Dava / *Adjudication*

Eyüp sakinlerinden yeniçeri Hüseyin Bey, kurduğu vakfa müteveli atadığı Cafer Bey karşısında mahkemeye çıkar. Hüseyin Bey bir evini ve 10.000 akçesini şu şartlarla vakfetmiştir. Evde, yaşam



Eyüp, from the last part of Melchior Lorichs' sixteenth-century panorama of Istanbul.

boyunca Hüseyin Bey, öldükten sonra Sakine adlı hür kölesi, onun ölümünden sonra onun çocukları ve çocuklarının çocukları oturacaktır. Seçime bağlı olarak isteyenler her gün birkaç dua okuyup sevabını Hz. Muhammed'e hediye edecektir. Vakfedilen parayı ise, vakfa müteveli olan kişi yüzde 10 (ona on bir hesabı) faizle işletecek, elde edilen kârdan günlük bir akçe mütevellilik hizmeti karşılığı alacak, kalanını da evin onarımına harcayacaktır. Yine vakfiye şartlarına göre vakfın ilk mütevellisi Hüseyin Bey, sonra Cafer Bey olacaktır. Cafer Bey'in ölümünden sonra Hüseyin Bey'in hür köleleri, onların soylarının tükenmesinden sonra da dönemin hâkimi tarafından dindar ve güvenilir kişiler seçilecektir. Ayrıca Hüseyin Bey isterse vakfiye şartlarını değiştirebilecektir. Şimdi Hüseyin Bey, iki ay önce bu şartlarla kurduğu vakfı kimi İslam hukukçularının görüşü doğrultusunda bozmak için müteveli Cafer Bey'i dava eder. Mahkeme Cafer Bey'e görüşünü sorar. Müteveli Cafer Bey, başka İslam hukukçularının görüşüne göre kurulmuş bir vakfiyenin bozulamayacağını savunur. Sonuç olarak mahkeme, müteveli Cafer Bey'in görüşüne katılarak Hüseyin Bey'in kurmuş olduğu vakfın bozulamayacağına karar verir.

Janissary Hüseyin Bey, a resident of Eyüp, sues Cafer Bey, the mutawalli he appointed to his own waqf. The former endowed a house and 10,000 akçe on the following conditions. Hüseyin Bey will use the house until the end of his life, to be followed by his emancipated slave Sakine and her line. If they wish, residents will say prayers for the soul of the prophet Muhammad. The endowed funds will be loaned by the mutawalli at an interest rate of 10 percent (eleven for ten). Out of the interest revenue, 1 akçe per day will be paid to the mutawalli; the rest will be spent on the maintenance of the house. Hüseyin Bey will serve as the first mutawalli, to be followed by Cafer Bey. After Cafer Bey's death, Hüseyin Bey's emancipated slaves, and then their children will serve as mutawalli. After the end of their line, the incumbent judge will appoint a mutawalli from among pious persons. Hüseyin Bey will be entitled to change the waqf stipulation. Two months after the registration of these conditions, Hüseyin Bey sues Cafer Bey to an-

nul the waqf, based on the views of certain Islamic jurists. Questioned by the court, Cafer Bey counters, based on the views of other Islamic jurists, that a registered waqf deed (vakfiye) cannot be annulled. Agreeing with Cafer Bey, the court decides that Hüseyin Bey's waqf cannot be annulled.

Hamdü bî-hadd ve senâi lâ-yü'add ol mâlikü'l-mevt ve'l-huyût ve vâkıfu's-sirru ve'l-hafıyyât olan rabbü'l-'izzet hazretine olsun ki bu bu nüsha-i insânı ta'allüm-i esmâya lâıyk ve cümle halâyıkdan mümtâz ve fâ'ik eyledi ulûf-ı salavât ve sunûf-ı teslîmât ol efdalu efrâd-ı beşer ve semî'-i rûz-ı mahşer seyyidü'l-mürselîn habîb-i rab-bi'l-'âlemîn hazretlerinin ravza-i razıyyelerine olsun ki ümmetine böyle vasiyet idüp sübûl-i sedâda hidâyet itdi ve dahi âl ü ashâbı üzerlerine olsun ki her biri tarîk-ı hakka hâdî ve sebîl-i tevfrika mü-nâdî olmuştur ve ba'de erbâb-ı elbâba rûşen ve ve zâhir ve ashâb-ı âdâba 'ayân ve bâhirdir ki bu cihân-ı gaddâr mahall-i ikâmet ve sürûr ve cây-ı râhat ve hubûr değildir lâ-cerem insan-ı kâmil 'âkıbetini tedebbür ve âhiretini tefekkür idüp melekât-ı kudsiye ve ma'ârif-i insiye tahsîl bâbında sarf-ı kudret ve bezl cehd ü tâkat itmek lâzımdır binâ'en 'alâ zâlik medîne-i Ebâ Eyyûbe'l-Ensârî aleyhi rahmeti'l-meliki'l-bârî mahallâtından Câmi'-i Atîk Mahallesi sâkinlerinden olup dergâh-ı âlî dâme mahfûfen bi-'ibâdillâhi'l-meliki'l-müte'âl yeniçerilerinden fahrü'l-eşbâh Hüseyin Bey bin Abdullah meclis-i şerî'at-ı garrâ ve mahfil-i tarîkat-ı müberrâda vech-i âtî üzre vakfı tescîl için mütevellî nasb eylediği Cafer Bey bin Abdülmennân mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp mahalle-i mezbûrede vâki' ulvî ve süflî büyût-ı müte'addideyi ve kenîfi ve zât-ı eşcâr ve mahûtayı müştemil olup bir tarafı Mehmed Çelebi bin Mahmud Halife mülkine ve bir tarafı diğer Mehmed Çelebi bin Hüsam mülkine ve bir tarafı Mellah [?] Hatun Vakfı'na ve bir tarafı tarîk-i âmma müntehî olan mülk menzilimi âmmeye-i tevâbi' ve levâhıkı ve kâffe-i menâfi' ve mürâfıkı ile ve hâlis malımdan hâlen râyic on bin fiddî Osmânî akçeyi ifrâz ve etyab-ı menâlimden mümtâz kılup hasbeten li'llâhi te'âlâ ve haseneten li-rûhi resûlihi'l-mu'allâ vakf ü habs idüp şöyle şart eyledim ki menzil-i mezkûrın süknâsı evvelâ hayâtta oldukça kendü nefsimde olup benden sonra Sâkine bint-i

Abdullah nam atıkama ola ba'dehümâ evlâd-ı utekâm ve evlâd-ı evlâd-ı utekâm ve evlâd-ı evlâd-ı evlâd-ı utekâmdan sümme ve sümme batnen ba'de batnin meskene ihtiyâcı olan kimesnelere olup zükûr ve inâs derecede berâber ola ve utekâmdan ve sâ'irlerden menzil-i merkûmda sâkin olanlar ferâğata kâdir olursa her gün üç sûre-i İhlâs ve mu'avvizeteyn ve bir sûre-i Fâtiha tilâvet eyleyüp sevâbını Hazret-i Resûl'ün sallâllâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellem rûh-ı pür-fütûhlarına hîbe ve ba'de inkırâzühüm câmi'-i mezkûr mü'ezzinlerinden meskene ihtiyâcı olan kimesne olup her gün huzûrunda vâkıf rûhiyçün üç İhlâs ve mu'avvizeteyn ve sûre-i Fâtiha tilâvet eyleye ve meblağ-ı mezkûr mütevellî-i vakf yediyle onda onbir hesâbı üzre rehn ve kefil yâhud hasbe'l-iktizâ'l-hâl-i berî ile mu'âmele-i şer'iyye olunup hâsıl olan ribhiyçün yevmî bir akçesi mütevellîye cihet-i tevliyet olup mâ'adâsı menzil-i mezkûrın vakt-i hâcetde ta'mir ve meremmetine sarf ü harc ola ta'mîre muhtâc olmaduğı zamanlarda ol dahi istirbâh olunup mahallinde harc ola ve zıkr olunan menzil ve nükûdın tevliyeti kendü nefsime benden sonra mezkûr Cafer Bey ba'dehû utekânın aslahına ba'dehüm tertib-i mestûr üzre evlâdın aslahına ola bunlar münkariz oldukdan sonra hâkimü'l-vakt eli ile tevliyet hıdmetin uhdesinden gelür bir müte-deyyin ve müstakîm kimesneye ola ve mütevellî olan kimesne hıdmet-i tevliyetde taksîr olmayup kemâ yenbağı edâ-i hıdmet idüp yevmî bir akçe vazîfeye mutasarrıf ola hıdmet-i lâzimesinde ihmâl ve müsâhele iderse alduğı vazîfe helâl olmaya ve zıkr olunan vakfın ahsen vech üzre tebdîl ve tağyîri emri yedimde ola zıkr olunan menzil ve nükûd mütevellî-i mezkûr Cafer Bey'e teslîm idüp ol dahi bi-hasb-i tevliyet kabz ve tesellüm eyleyüp târih-i kitâba gelince iki ay mikdâr vakfiyet üzre tasarruf itdi didikde vâkıf-ı mezbûrın kelimât-ı meşrûhasın mütevellî-i merkûm vicâhen tasdik idüp emri ikrârı bi'l-vakf ve't-teslîm bu minvâl üzre ikmâl ve tetmîm olundıktan sonra vâkıf-ı mestûr ce'alallâhu sa'yuhu'l-meşkûr 'inân kelâmını semt-i rücû' ve istirdâda sarf idüp bu vech üzre takrîr-i kelâm itdikde akâr-ı vakfın sıhhatinde hilâf yokdır lâkin imâm-ı a'zam ve hümmâm-ı akdem ve efham İmam Ebû Hanîfe el-Kûfî cûziye hayru'l-cezâ ve kûfî mezheb-i şerîflerinde lüzûm sıhhate lâzım olmayup kâbil-i rücû' olduğı cihetden rücû' idüp zıkr olunan men-

zili ve nükûdın adem-i sıhhati üzre e'imme-i [...] ittifâk itmışlerdir ol ecilden meblağ-ı mezbûrî istirdâd idüp ve mütevellî-i merkûm zamân-ı tasarrufında ribh-i vakfdan iki ayda yevmî birer akçe he-sâbı üzre kabz itdüğü altmış akçenin kırk akçesi ecr-i misl olup ecr-i misilden râyic olan yirmi akçeyi mütevellî-i mezbûrdan taleb iderim deyüp mütevellî-i merkûm cevâba mütesaddî olup akâr husûsında eğerçe İmâm-ı A'zam mezheb-i şerîfleri üzre lüzûmı [...] değildir lâkin İmâm-ı Rabbanî Ebû Yusuf eş-şehîr bi'l-imâmî's-sânî mezheb-i şerîfleri üzre mücerred vakaftü dimesiyle ve İmam Muhammed bin Hasan eş-Şeybânî re'y-i latîfleri üzre mütevellîye teslim olunmağa lüzûm ârız olup imâmeyn-i hüâmeyn re'yları üzre menzil-i mezkûrın vakfına lüzûm ârız olmuştur ve vakf-ı nükûd eğer e'imme-i [...] hatarlarında bâtıldır lâkin imâm-ı mu'teber ve hüâm-ı [...] hazret-i İmâm Züfer'den dâric-i medâric-i rahmet-i bârî İmâm Ensârî rivâyeti vakf-ı nükûdın sıhhati üzre olup menzil-i mezkûrın imâmeyn hazretleri re'y-i şerîfleri üzre lüzûmına ve meblağ-ı merkûm ve vakfının rivâyet-i mezbûre üzre sıhhatine hükm taleb idicek hâkimü mevki'l-îl-kitâb tûbâ-lehû ve hüsne me'âb cânib-i vakfı ahrâ görüp 'âlimen bi'l-hilâf vakf-ı menzil-i mezkûrın lüzûmına ve meblağ-ı merkûm vakfının sıhhatine hükm itdikden sonra vâkıf-ı mezkûr semt-i âhara sülûk ve ubûr idüp eğerçe hükm-i hâkim-i müşârün-ileyh ile vakf-ı akâr celiyye-i lüzûm ile mücellâ oldu lâkin zikr olunan nükûd vakfında hâsıl olan ancak sıhhatdir ânifen beyân olunduğı üzre İmâm-ı A'zam zâhib oldukları gibi imâm-ı Züfer mezheb şerîflerinde dahi lüzûmı müstelzim (?) olmaduğı cihetden zikr olunan meblağ vakfından rücû' idüp istirdâd iderim deyüp mütevellî-i mestûr tekrâr cevap virüp zikr olunan nükûd vakfında hükm-i mezbûr ile sıhhat ma'rûf olacak 'akârda beyân olunan vech üzre 'inde'l-imâmeyni'l-hüâmeyn lüzûm dahi lâzım olmuştur müşârün-ileyhimâ mezheb-i şerîfleri üzre meblağ-ı mezbûr vakfının dahi lüzûmına beyân olunan şurûtın sıhhatine ve mütevellî-i mezbûr zamân-ı tasarrufında vazîfe-i tevliyet deyü ahz itdüğü meblağ-ı mezbûr altmış [akçe] bi't-tamâm mütevellî-i merkûmın hakkı olup ecr-i mislinden ziyâdesin vâkıf-ı mezbûra redd lâzım olmaduğına hükm taleb idicek hâkim-i müşârün-ileyh cânib-i vakfa nazar ve mennâ'un li'l-hayr olmakdan ha-

zer idüp zikr olunan meblağ-ı vakfın dahi lüzûmına ve sebt ü tah-rîr ve ketb ü tastîr olunan şurûtın sıhhatine ve mütevellî-i mezbû-rın ber-vech-i meşrûh vazîfe-i tevliyet deyü ahz eyledüğü meblağ-ı mezbûr altmış akçe mütevellî-i mezbûrın hakkı olup ecr-i mislin-den ziyâdesi vâkıf-ı mezbûra redd lâzım olmaduğuna hükm idüp zikr olunan akâr ve nükûd lâzım olup min ba'd nakz ve tenkîzine mecâl muhâl ve ta'tîli mümteni'ü'l-ihimâl olmuşdur her kim ta'tî-le sâ'î ve tebdîle mütesaddî olursa envâ'-ı âzâb ve asnâf-ı îkâb ile mu'azzeb ve mu'âkıb ola cerâ zâlik ve hurrîre fi'l-yevmi'l-âşir min Zilka'deti'l-harâm min silk-i şühûr sene ihdâ aşere ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mahmud Çelebi bin Muhyiddin Halife el-müteveli, Mehmed Çelebi bin Mahmud el-imâm, Bayram Çelebi bin Şükrullah el-hatîb, Abdülhalim bin Mehmed el-mü'ezzin, el-Hâc Mustafa bin Se-vindik el-mü'ezzin, Mehmed bin Yusuf el-Hamâmî, Osman bin Abdullah el-attâr, Mahmud Bey bin Abdullah er-râcil, Hüseyin Bey bin Abdullah er-râcil, Mustafa Çelebi bin Mahmud, Mustafa Bey bin İskender er-râcil, Mahmud bin Abdullah el-kâ'im, Meh-med bin Mahmud, Hüsrev Bey bin Abdullah er-râcil, Kasım bin Abdullah, Yusuf bin Abdullah, Rıdvan bin Abdullah, Mehter Se-fer Bey bin Abdullah, Memihan [?] bin Abdullah, Ahmed Çelebi bin [boş], Mustafa bin Mehmed el-muhzır, diğer Mustafa bin Mansur el-muhzır ve gayruhum.

12 - 1603 (1011) Galata 24: 48a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Galata sakinlerinden merhum Ali Çavuş'un mirası oğulları Mehmet Çelebi ile Musa, kızları Ümmühanı ile Rabia ve eşi Fatma Hatun'a kalır. Varisler ile yeniçeri Mehmet Bey birlikte mahke-meye gelirler. Varisler, merhumdan kalan borcu ödemek ve Mu-sa'nın nafaka gereksinimini karşılamak amacıyla, merhumun Ça-kır Ağa Vakfı arsası üzerinde yaptırdığı üç dükkân ve on iki oda-yı satmak isterler. Söz konusu mülkler müzayedede satışa sunulur. Müzayede sonucunda 40.000 akçelik en yüksek teklifi Mehmet Bey verir. Varisler de vakıf mütevellisinin izniyle söz konusu mülk-

leri Mehmet Bey'e 40.000 akçeye satarlar. Mahkeme yapılan işlemi tescil eder.

The estate of the late Ali Çavuş, a resident of Galata, falls to his sons Mehmet Çelebi and Musa, daughters Ümmühanı and Râbia, and wife Fatma Hatun. The heirs appear in court with janissary Mehmet Bey. In order to pay the decedent's debt and provide for Musa's alimony, the heirs want to sell three stores and twelve rooms that the decedent had constructed on a plot belonging to the Çakır Ağa Waqf. The properties are auctioned off, and Mehmet Bey makes the highest offer of 40,000 akçe. The heirs then sell the properties to Mehmet Bey for 40,000 akçe, with the permission of the mutawalli. The court registers the sale.

Mahmiyye-i Galata'da Şehsuvar Mahallesi'nde sâkin iken vefât iden merhûm Ali Çavuş bin Abdülmennan'ın sulbî oğlu Mehmed Çelebi ve âhar sulbî oğlu Musa nam sağîrin vasî-yi şer'îsi olup vesâyet-i merkûme nehc-i şer'î üzre sâbite olan Ali Bey bin İbrahim ve müteveffâ-i mezbûrın sulbiye kızları Ümmühânı Hatun ve sinninde tahammüli olup bülûğına mu'terife olan Râbia ve zevcesi ve vârise-i Fâtıma Hâtun ibnet-i Nasuh meclis-i şer'î hatîr-i lâzımü't-tevkîrde dergâh-ı âlî dâme mahfûfen bi-inâyetillâhî'l-müte'âl yeniçerilerinden işbu sâhibü'l-kitâb fahrü'l-eşbâh Mehmed Bey bin Bahşî mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp müteveffâ-i mezbûr Ali Çavuş'ın düyûn-ı müte'addidesi sâbit olup zarûret-i deyn olduğundan gayrı sağîr-i mezbûrın nafakaya ihtiyâcı olup zarûret ve nafaka için muhallefâtıdan mahmiyye-i mezbûrede Câmi'-i Kebîr kurbünde Lonca nâm mevzi'de merhûm Çakır Ağa Vakfı üzerinde binâ olunmuş üç bâb dükkanı müstemil olup bir tarafı Çavuş mülkine ve üç tarafı tarîk-i âmma müntehî olan on iki bâb ergen odalarının bey'î lâzım gelmeğın dellâla virilüp ba'de'l-müzâyede bahâsı mezkûr Mehmed Bey üzerinde kırk bin akçede karâr idüp ragabât-ı nâs münkatı'a oldukdan sonra zikr olunan üç bâb dükkân ve on iki bâb odaların mülk binâsını mütevellî-i vakf-ı mezbûr ma'rifeti ile mezbûr Mehmed Bey'e hâlen râyic kırk bin akçeye bey' ve teslîm-i mebî't-i mezbûr idüp semeni olan meblağ-ı mezkûr mezbûr Mehmed Bey'in ye-

dinden bi't-tamâm alup kabz eyledik min ba'd [her] birinin mukâta'asını cânib-i vakfa sâl be-sâl edâ eyleyüp keyfe-mâ-yeşâ mutasarır olsun didiklerinde mukırrûn-ı mezkûrûnı ikrâr-ı meşrûhlarında mukarrûn lehü'l-mezkûr Mehmed Bey bi'l-muvâcehe tasdîk itdükden sonra ehl-i vukûf kimesne meblağ-ı merkûm mebî'-i mezbûrın hâlen semen-i mislidir deyü ihbâr eylediklerinde mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb terkîm ve yed-i tâlibe teslîm olundu fi'l-yevmi's-sâbi' 'aşer min Zilhicce li-sene ihdâ ve 'aşere ve elf

Şühûd

Fahrü'l-kuzât Hüseyin Efendi [bin] Kâsım el-kâdı bi-İznikmid sâbıkâ, Abdurrahman Efendi bin Ahmed el-kâdı bi-İnegöl [...], eş-Şeyh İbrahim Efendi bin Mehmed el-vâ'iz, İbrahim Efendi bin Kâsım el-kâdı, el-Hâc Murad bin Abdullah, Murad Bey bin Abdullah, Ahmed Bey bin Bali, Abdülkâdir Hâce bin Hacı, Hacı Süleyman bin Mehmed, Mehmed bin Mustafa el-müezzin, Abdi Çelebi bin Ramazan müezzin-i Müeyyedzâde, Piyâle bin Abdullah, Hasan Bey bin Abdullah er-râcil, Mehmed bin Şaban ve gayruhum.

13 - 1603 (1011) Galata 24: 50b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Galata'nın Cihangir Mahallesi sakinlerinden olan Hüseyin Bey, varlığının üçte biri olan 15.000 dirhemi vakfetmiş olup, paranın işletilerek gelirinin çeşitli hayır işlerinde kullanılmasını vakfiye koşulu olarak belirlemiştir. Hüseyin Bey, vakfına Ali Efendi'yi müteveli ve vasiyetini yerine getirmesi için de Derviş'i vasi olarak tayin eder. Mahkeme de vakfın ve vesayetin geçerli olduğunu sicile kaydeder.

Hüseyin Bey, a resident of Galata's Cihangir neighborhood, endowed 15,000 dirhem, one-third of his personal worth. The revenue of this sum is to be spent on charity. He appoints Ali Efendi as the mutawalli of his waqf, and Derviş as the executor of his will. The court registers the validity of the waqf and will.

[Oriijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

14 - 1603 (1011) Galata 24: 56a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Mahmut Reis Vakfı'nın mütevellisi olmaması dolayısıyla Ahmet, bu vakfa müteveli olarak atanır.

The Mahmut Reis Waqf's mutawalli position is vacant. Ahmet is appointed as its mutawalli.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

15 - 1603 (1012) Galata 24: 60b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Rabia, Medine-i Münevvere Vakfı mütevellisi Mehmet'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirheme satar. Bu işlemten sonra Rabia, aynı evi Mehmet'ten bir yıllığına 1000 dirheme kiralar. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Rabia takes out a 10,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Mehmet, mutawalli of the Medine-i Münevvere Waqf. She then rents the same house from Mehmet for 1000 dirhem for a period of one year. The court registers these transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

16 - 1603 (1012) Galata 24: 66b/2 Dava / *Adjudication*

Rumeli Hisarı sakinlerinden olup vefat eden Mahmut Çelebi'nin mirası, eşi Perihan'a ve kız kardeşi Kamer'e kalır. Kamer'in kızlarından Fatma, diğer iki kız kardeşinin vekilleriyle birlikte Perihan karşısında mahkemeye çıkar. Merhumun varisleri oldukları gerekçesiyle davacılar, merhumdan miras kalan bir evi kendi aralarında paylaşmak istemişlerdir. Fakat Perihan, bu evin merhum tarafından kızı Gevherhan'a hibe edildiğini, Gevherhan'ın ölümü üzerine de kendisine kaldığını öne sürmüştür. İki tarafın mahke-

meye düşmesi üzerine Perihan, tezi doğrultusunda mahkemeye bir hüccet sunmuş, ancak sunduğu hüccetin doğruluğunu kanıtlamayarak davayı kaybetmiştir. Şimdi tekrar mahkemeye başvuran davacılar, Perihan'ın davayı kaybetmesine karşın evi kendilerine devretmediğini belirterek dava hüccetini mahkemeye sunarlar. Mahkeme Perihan'a görüşünü sorar. Önceki davadakinden farklı bir tez öne süren Perihan, merhumun söz konusu evi kendisine ve kızı merhume Gevherhan'a vakfettiğini söyler. Davacı taraf ise evin vakfedildiğini reddeder. Perihan'ın daha önceki davada evin hibe edildiğini öne sürmesini ve sunduğu hüccetin de sahte olduğunu yineleyen davacılar, Perihan'dan yeni tezini bir temessük belgesi göstererek kanıtlamasını isterler. Perihan, yapılan vakfın mahkemece tescil edilmediğini, merhumun evi sözle vakfettiğini söyler. Mahkeme Perihan'a ek süre verir. Ancak Perihan verilen sürede mahkemeye herhangi bir somut kanıt sunamaz. Sonuç olarak davayı davacılar kazanır.

The estate of the late Mahmut Çelebi, a former resident of Rumeli Hisarı, falls to his wife Perihan and sister Kamer. Fatma, Kamer's daughter, and the legal agents of her two siblings jointly sue Perihan. Claiming to be the heirs of the decedent, the plaintiffs wanted to divide an inherited house among them. Suggesting that the decedent donated (hibe) the house to her daughter Gevherhan, Perihan said that she herself inherited the house after Gevherhan's death. The two sides ended up in court. Perihan presented to court a hujjet supporting her claim; however, failing to prove its authenticity, she lost the case. Now the two sides are in court again. The plaintiffs complain that although Perihan lost the case, she has refused to transfer the house to them. The plaintiffs proceed to present to court the hujjet of the prior case. Questioned by the court, Perihan now claims that the decedent endowed the house to her and her late daughter Gevherhan. The plaintiffs deny that the house was endowed. Reminding the court that in the previous case Perihan said the house was donated (hibe) and presented to court an inauthentic document, the plaintiffs want Perihan to submit a promissory note (temessük) supporting her

new claim. Perihan claims that the waqf was not registered in court. The decedent established it orally, she says. The court grants Perihan an extension to bring tangible evidence supporting her claim. She fails to do so in the allotted time. In conclusion, the plaintiffs win the case.

Mahmiyye-i Galata muzâfâtından Rumeli Hisarı'nda vâki' el-Hâc Kemal Mahallesi ahâlisinden olup bundan akdem tarîk-i hacc-ı şerîfde vefât iden Mahmud Çelebi bin Mehmed'in li-ebveyn kız karındaşı Kamer nam hâtunun sadriye kızı Fâtîma bint-i Ali ve mezbûre Kamer'in uhrâ kızı Âbide'nin sadrî oğlu Mustafa bin Mahmud ve uhrâ kızı Rabia'nın sadrî oğlu Mustafa bin Hasan meclis-i şer'-i şerîfde müteveffâ-yı mezbûrın zevce-i metrûkesi olup menzil-i âti'z-zikre vaz'-ı yed [iden] Perihan bint-i Kasım mahzarında da'vâ idüp müverrisem müteveffâ-yı merkûmın mahalle-i merkûmede vâki' Şeyh Erdebili (?) merhûmun vakf arzı üzerinde ma'rifet-i şer' ve izn-i mütevellî ile binâ itdüğü bir tarafı Mustafa Paşâ-yı Atîk ve bir tarafı deryâ ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd mülk menziline bi-hasebi'ş-şer' beynimizde kısmet idelim didüğümüzde mezbûre Perihan mezbûr Mahmud Çelebi menzil-i merkûmı bundan akdem fevt olan kızım Gevherhan'a hîbe ve temlik itmişidi mezbûre fevt olmağla bana irsle intikâl itdi deyü da'vâ idüp takrîrine muvâfık hüccet ibrâz itdikde mazmûn-ı hücceti isbâtdan [âciz] olıcak menzil-i merkûm bey' olunup semeni beynimizde tevzî' ve taksîm olunmağa rızâ virdüğü bundan akdem mahmiyye-i Galata'da kassâm asker olan mevlânâ Halil Efendi bin Mustafa huzûrunda hüccet olunmuşidi hâlen yine tekrâr inâd idüp ne hisse-i şer'iyemizi tasarruf itdirir ve ne bey'a rızâ virir su'âl olunup bize dahi hisse-i şer'iyemiz ta'yîn olunmak taleb ideriz deyüp mevlânâ-yı mezbûrın imzâ ve hatemi ile mûmzâ ve mahtûm hüccet ibrâz itdüklerinde mezbûre Perihan menzil-i merkûmı müteveffâ-yı mesfûr mukaddemâ kızı Gevherhan'a hîbe ve temlik itdi deyü da'vâsını ve sonra ibrâz itdüğü hüccetin mazmûnını isbâtdan aczi ve beynlerinde semeni kısmet olunmak içün bey' itmeğe ittifâk ve rızâsı mestûr ve mukayyed olup bi'l-muvâcehe istintâk olundıkda mezbûre Perihan tarîk-i uhrâya sülûk

idüp müteveffâ-yı mezbûr Mahmud Çelebi menzil-i mezbûre sana ve kızım mezbûre Gevherhan'a vakf itmiştir âna binâ'en tasaruf iderim deyücek mezbûrlar menzil-i merkûmın vakfiyetini inkâr idüp mukaddemâ kızı Gevherhan'ın mülk-i mevhûbesidir deyü da'vâ itdikden sonra ibrâz itdüğü hüccetin mazmûnını isbâtдан âcize olmuşiken mücerred inâden şimdi da'vâ-yı vakfiyyet ider deyü mu'âraza idüp vakf olunduğına temessük ibrâz eylesün didiklerinde mezbûre Perihan hâkimü's-şer'a varılup tescil olunmamışdır lâkin [...] vakf itdim demiştir didikde mezbûrlar vakfiyetini isbât eylesün didüklerinde mezbûre Perihan ikâmet-i beyyineden âcize olup nice zamân mehl virildikden sonra mücerred itdüğü ta'allül ve inâd itdüğü zâhir olmağın menzil-i merkûm beynlerinde taksîm ve tevezî' olunmağa tenbîh olundıkda mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî evâyili şehri Rebî'ilevvel li-sene isnâ aşere ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hüseyin Çelebi ibn Şaban, Mustafa Çavuş ibn Memi, Mehmed Beşe bin Abdullah er-râcil, Mustafa Çelebi bin Receb, Abdi Reis ibn Abdullah, Mustafa bin Mansur, Mustafa bin Mehmed ve gayruhum.

17 - 1603 (1012) Galata 24: 67a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Müşhid Bali Vakfı'nın mütevellisi Mehmet, İslam ile mahkemeye gelir. Mehmet vakfa ait bir evi İslam'a bir yıllığına 3000 dirheme kiraya verir. Mahkeme yapılan işlemi tescil eder.

Mehmet, mutawalli of the Müşhid Bali Waqf, is in court with İslam. The former rents to İslam a waqf-owned house for 3000 dirhem for a period of one year. The court registers the transaction.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

18 - 1604 (1013) Galata 25: 2a/4 Tescil işlemi / Registration

Sinan, Mustafa ile birlikte mahkemeye gelerek Beyşehir Sancağı'na bağlı bir köyde bulunup vakıf ya da timar toprağı (sahib-i arz) olan 11 dönüm tarlasının kullanım haklarını 5000 akçeye Mustafa'ya devrettiğini söyler. Sinan, paranın 3000 akçesini Mustafa'dan peşin almış olup, kalan 2000 akçeyi de bir yıl sonunda alacaktır. Mustafa, Sinan'ın ifadesini doğrular. Mahkeme de bu devir işlemini onaylar.

Sinan is in court with Mustafa. The former states that he has transferred to Mustafa the usufruct rights of 11 dönüms of waqf or fief land in a village located in the Beyşehir Sanjak for 5000 akçe, with the permission of the owner (sahib-i arz). Sinan has collected 3000 akçe of the transfer price in cash and will collect the remaining 2000 akçe at the end of one year. Mustafa corroborates Sinan's testimony. The court registers the transfer.

Sinan bin Bali meclis-i şer' de işbu Mustafa bin Ali mahzarında ikrâr idüp Vilâyet-i Anadolu'da Beyşehir Sancağı'nda [silik] nâm karye sınırunda vâki' bir haddi Hüsâm bin Ömer ve bir haddi el-Hâc Davud ibn el-Hâc Ali ve bir haddi mezbur Mustafa tarlasına ve bir haddi yine benim tarlama müntehî olan tahmînen on bir dönüm taht-ı tasarrufumdaki tarlanın hakk-ı tasarrufunu beş bin râ-yic fi'l-vakt akçeye sâhib-i 'arz ma'rifeti ile mezbur Mustafa'ya tefvîz idüp ol dahi kabûl ve tefevvüz eyledikten sonra meblağ-ı merkûmun üç binini hâlen alup kabz eyleyüp iki bin akçesi târîh-i kitâbdan sene tamâmına değin te'cîl eyledüm ba'de'l-yevm arz-ı mersûmeyi keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde [silik] Mustafa dahi mukırr-ı merkûm Sinan'ı cemî'i mâ-ekarra-bih tasdîk ve bi-cümleti mâ-hakkakahû tahkîk itdikde mâ-vaka'a bi't-taleb kayd olundu fi'l-yevmi't-tâsi' min şehri Rebî'ilevvel min şühûr sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mahmud Bali, Mahmud bin Abdünnebi, Abid [bin] Sadık, Namık [bin] Azim, Piri [bin] Abdünnebi, İbrahim [bin] Süleyman, Yusuf [bin] Murad ve gayruhum.

19 - 1604 (1013) Galata 25: 2b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Ebülfazl Vakfı'nın mütevellisi Recep Beşe, Magrine adlı Hıristiyan kadın ile birlikte mahkemededir. Recep Beşe, vakfın Galata'da bulunan bir evini bir yıllığına 430 dirheme Magrine'ye kiraladığını belirtir. Magrine, mütevellî Recep Beşe'nin ifadesini doğrular. Mahkeme de bu kiralama işlemini sicile kaydeder.

Recep Beşe, mutawalli of the Ebülfazl Waqf, is in court with Magrine, a Christian woman. The former rents to Magrine a waqf house in Galata for 430 dirhem for a period of one year. Magrine corroborates mutawalli Recep Beşe's testimony. The court registers the rent contract.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

20 - 1604 (1013) Galata 25: 3b/6 Tescil işlemi / *Registration*

Saray doktoru olan Şeyh Ahmet, Selman ile birlikte mahkemeye gelir. Şeyh Ahmet, Kara Emin Vakfı'ndan kiralamış olduğu ve Galata'daki Arap Çarşısı'nda bulunan bir helvacı dükkânını, mütevellinin de izniyle bir yıllığına günlük 12 akçeye Selman'a kiraladığını söyler. Selman, doktor Şeyh Ahmet'in ifadesini doğrular. Mahkeme de bu kiralama işlemini sicile kaydeder.

Şeyh Ahmet, a palace doctor, is in court with Selman. The former rents to Selman a store located in Galata's Arab Market (Arap Çarşısı) and rented from the Kara Emin Waqf for one year at 12 akçe per day, with the permission of the mutawalli. Selman corroborates Şeyh Ahmet's testimony. The court registers the rent contract.

Şeyh Ahmed bin Ebi't-Tayyib et-tabîbü's-sultânî mahfil-i şer' de işbu Selman bin Ali mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp

merhûm Kara Emin Vakfı'ndan nefis-i Galata dâhilinde Arab Çar-sûsu'nda vâki' üç tarafı vakf-ı mezbûr ve bir tarafı tarîk-i 'âmmla mahdûd olup icâre-i mu'accele-i mu'ayyene ve yevmiyye icâre-i mü'eccele ile mutasarrıf olduğum bir bâb helvâcî dükkânını yevmî on iki akçe ile târîh-i kitâbdan sene-i kâmile tamâmına değin bi-ma'rifeti'l-mütevellî mezbûr Selman'a îcâr idüp ol dahi vech-i meş-rûh üzre istîcâr eyledi didikde mukâbeledde mezbûr Selman dahi mukırr-ı mesfûr Şeyh Ahmed'i fî cemî-i mâ-akarra bihî tasdik ve bi-cümleti kelâmı tahkîk eylediği ecilden mâ-vaka'a bi't-taleb kayd olundu tahrîren fî gurrei şehri Rebî'ilevvel sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Şeyh Mehmed bin Ali, Mehmed bin İbrahim, el-Hâc Naci bin Mehmed el-habbâz, eş-Şeyh Yunus bin Bedreddin, Nâmıkuhu'l-fa-kîr Arîfî, Yusuf bin Murad ve gayruhum.

21 - 1604 (1013) Galata 25: 4a/3 Tescil işlemi / Registration

Galata'nın Santa Marka Mahallesi'nden Dimitri, Selman Ağa Vakfı'nın mütevellisi Hüseyin Bey ile birlikte mahkemeye gelerek adı geçen mahallede bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 dirheme vakfa satar. Dimitri, sonra aynı evi bir yıllığına 1800 dirheme vakıftan kiralar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Dimitri, a resident of Galata's Santa Marka neighborhood, is in court with Hüseyin Bey, mutawalli of the Selman Ağa Waqf. The former takes out a 12,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf. He then rents the same house from the waqf for 1800 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

22 - 1604 (1013) Galata 25: 5b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Belkıs Hatun Vakfı’nın Galata’ya bağlı Karaköy Mahallesi’nde bulunan bir fırınının kiracısı olan Meyke, mahkemeye gelerek söz konusu fırının yıkılmaya yüz tuttuğunu ve onarılması gerektiğini söyler. Meyke, mahkemeden onarım giderlerinin saptanmasını istemektedir. Mahkeme görevlisi ile bir mimar, fırında yaptıkları inceleme sonucunda söz konusu onarımın en az 10.000 akçeye gerçekleştirilebileceğini mahkemeye bildirirler. Mahkeme, keşif işleminin sonucunu sicile kaydettikten sonra hüccetin bir örneğini de Meyke’ye verir.

Meyke, tenant of a bakery belonging to the Belkıs Hatun Waqf in Galata’s Karaköy neighborhood, is in court. Stating that the bakery is dilapidated and needs repairs, he asks the court to determine the repair expenses. A court officer and an architect conduct an investigation and determine that the repairs would cost at least 10,000 akçe. Registering the finding, the court gives Meyke a copy of the pertinent hujjet.

Belkıs Hâtun Vakfı’ndan olup mahmiyye-i Galata mahallâtından Karaköy nâm mahallede vâki’ vakıf fırının müste’ciri olan Meyke veled-i Andriye nâm zimmî meclis-i şer’a gelüp takrîr-i kelâm idüp hâlen icâre ile mutasarrıf olduğum fırının üzerinde vâki’ üç bâb odaların sakfı harâbe-müşrif olup ta’mîr ve meremmete eşedd-i ihtiyâc ile muhtâcdır kıbel-i şer’den üzerine âdem varup ne mikdâr akçe ile hâsıl olur tahmîn olunmasın taleb iderin didikde kıbel-i şer’den mevlânâ Abdullah ve hâs mi’mârlardan Ali bin Abdullah nâm kimesneler zeyl-i kitâbda isimleri mestûr olan müsli-mîn ile mahalle-i mezbûreye varup mütevellî-i vakf olan Mustafa Bey ibn Mehmed nâm kimesne mahzarında zikr olunan üç bâb odaya nazar itdiklerinde sakfı bi’l-küllîye harâb olup müceddeden binâ olunmağa muhtâc olmağın ânın merteklerine ve [...] ve mis-mârına ve kifâyet mikdârı kiremidine ve neccâriye ve ırgâdiyesine cem’an on bin akçe sarf olunur ol mikdâr akçe ile ancak hâsıl olur deyü tahmîn-i sahîh ile [silik] mezbûr mahallinde kayd idüp ba’de-

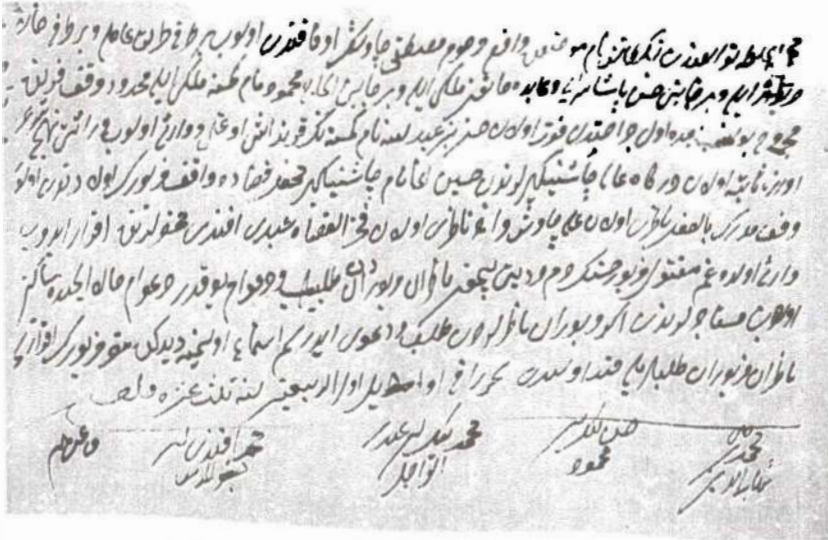
hû mi'mâr-ı mezbûr ve mütevellî-i mezkûr ile gelüp haber virdik-
lerinde vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tâlibi yedine def' olundu ce-
râ zâlik ve hurrîre fî evâsıtı ûle'r-Rebî'ayn min şühûr sene selâse
'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Şeyh Abdullah Halife ibn Ömer el-imâm, Mehmed Bey bin
Abdullah, Mustafa Bey bin Ferhad, Mehmed bin Mustafa el-
mü'ezzin, Mehmed bin Ali, Piri bin Nebi, Musa bin Abdullah ve
gayruhum.

23 - 1604 (1013) Galata 25: 5b/5 Tescil işlemi / Registration

Mustafa Çavuş Vakfı'nın Beşiktaş'ta bulunan bir fırınında ya-
ralı olarak bulunan, ardından bu yara yüzünden ölmüş olan Ha-
san'ın yeğeni ve varisi olan saray mutfağı görevlisi (çaşnigir) Hü-
seyin Ağa, vakıf nazırları Ali Çavuş ve Abdi Efendi ile birlikte
mahkemeye gelir. Hüseyin Ağa, adı geçen vakıf nazırlarından ve fı-



Galata 25 numaralı sicil defterinde 5b/5 kodlu hüküm.

Facsimile of case 5b/5, Galata court register 25.

rının kiracılarından kan parası ya da diyet için davacı olmadığını ve olmayacağını söyler. Nazırların isteği üzerine mahkeme, Hüseyin Ağa’nın ifadesini sicile kaydeder.

Hüseyin Ağa, a palace kitchen worker (çâşnigir) and Hasan’s nephew and heir, is in court with Ali Çavuş and Abdi Efendi, ministers (nazır) of the Mustafa Çavuş Waqf. Hasan had been found in wounded condition in a waqf bakery in Beşiktaş; subsequently, the wound got infected and he died. Hüseyin Ağa states that he will not sue the waqf ministers or the tenants of the bakery for his uncle’s blood money. Upon the ministers’ request, the court registers Hüseyin Ağa’s testimony.

Mahmiyye-i Galata tevâbi’inden Beşiktaş nâm mevzi’de vâki’ merhûm Mustafa Çavuş Evkâfı’ndan olup bir tarafı tarîk-i ‘âmm-la ve bir tarafı [silik] divârı ile ve bir cânibi Hasan Paşa Sarâyı ve Abide Hâtun mülki ile ve bir cânibi el-Hâc Mahmud nâm kimesne mülki ile mahdûd vakıf fırında mecrûh bulunup ba’delhû ol cehrâhtan fevt olan Hasan bin Abdullah nâm kimesnenin karındaşı oğlu ve vârisi olup verâseti nehc-i şer’î üze sâbite olan dergâh-ı ‘âlî çâşnigîrlerinden Hüseyin Ağa nâm çâşnigîr mahfil-i kazâda vâkıf-ı mezbûr evlâdından olup vakf-ı mezbûrun bi’l-fi’l nâzırı olan Ali Çavuş ve âhar nâzırı olan fahrûl-kuzât Abdi Efendi mahzarlarında ikrâr idüp vârisi olduğum maktûl-ı mezbûr Hasan’ın dem ve diyeti için nâzırân-ı mezbûrândan talebim ve da’vâm yokdur da’vâm hâlen içinde sâkin olup müste’cirlerinden eğer mezbûrân nâzırlardan taleb ve da’vâ idersem istimâ’ olunmaya didikde mukırr-ı mezbûrun ikrârı nâzırân-ı mezbûrân talebleriyle kayd olundu tahrîren fî evâyili ûle’r-Rebî’ayn li-sene selâse ‘aşrete ve elf

Şühûdü’l-hâl

Mehmed Çelebi bin Şehabeddin, Hasan Bey bin Mahmud, Mehmed Bey bin Abdi er-râcil, Mehmed Efendi bin Cafer el-müderri ve gayruhum.

24 - 1604 (1013) Galata 25: 6b/6 Tescil işlemi / *Registration*

Ali Reis, Ferruh Kethüda Vakfı'nın mütevellisi Kasım Çavuş ile birlikte mahkemeye gelir. Ali Reis, Galata'nın Emekyemez Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 24.000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 2400 dirheme vakıftan kiralar. Bir kadın Ali Reis'e kefil olduğunu belirtir. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Ali Reis is in court with Kasım Çavuş, mutawalli of the Ferruh Kethüda Waqf. The former takes out a 24,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf. He then rents the same house from the waqf for 2400 dirhem for a period of one year. A woman serves as Ali Reis' surety. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

25 - 1604 (1013) Galata 25: 11a/3 Dava / *Adjudication*

Emine Hatun, kız kardeşi Fatma Hatun'un eşi ve vekili Mehmet karşısında mahkemeye çıkar. Babaları Hasan, yaşamında Atık Ali Paşa Vakfı'nın Galata'da bulunan bir odasını kiralayarak ölümüne kadar bu odada yaşamıştır. Hasan'ın ölümünden sonra odanın kullanım hakları, Emine Hatun ve Fatma Hatun ile birlikte bir diğer kızı Saliha Hatun'a kalmıştır. Üç kardeş odayı sırayla 6'şar yıl kullanmak üzere aralarında anlaşmışlar, Saliha Hatun, odayı 6 yıl kullandıktan sonra Fatma Hatun'a devretmiş, ancak Fatma Hatun 6 yılı doldurmasına karşın odadan çıkmamıştır. Emine Hatun, odayı boşaltmadığı için daha önce Fatma Hatun'dan davacı olmuş ve mahkeme odayı boşaltması için Fatma Hatun'a ek süre tanımıştır. Davacı Emine Hatun, mahkemenin tanıdığı ek sürenin üzerinden iki ay geçmesine karşın Fatma Hatun ve eşi Mehmet'in odayı boşaltmadıklarını belirterek mahkemeden davacıların odadan çıkarılmasını istemektedir. Görüşü sorulan Mehmet, eşiyle oturmakta oldukları odanın miras kalan oda olmadığını ileri sürer.

Bunun üzerine mahkeme, Mehmet ile Fatma Hatun'un oturmakta oldukları odada keşif yapılması için mahkeme kâtibi Musa'yı görevlendirir. Musa, söz konusu odanın bulunduğu mahallenin hal-kına evin geçmişini sorar. Mahalleli, odanın Hasan'ın içinde yaşadığı ve ölümünden sonra kızlarına miras bıraktığı oda olduğunu söyler. Bunun üzerine kâtip Musa, bu bulguyu mahkemeye bildirir. Mahkeme, Musa'nın ifadesini sicile kaydeder. Sonuçta davacı Emine Hatun, davayı kazanan taraf olur.

Emine Hatun sues Mehmet, legal agent and husband of Fatma Hatun, Emine Hatun's sister. Their father Hasan had rented a room in Galata belonging to the Atik Ali Paşa Waqf. He lived there until his death. After his death, Emine Hatun, Fatma Hatun, and his other daughter Saliha Hatun inherited the usufruct rights of the room. The three sisters agreed to use the rooms for 6 years each. After using it for 6 years, Saliha Hatun transferred the room to Fatma Hatun. Alas, at the end of her six years, the latter failed to vacate the room. Earlier Emine Hatun sued Fatma Hatun regarding the room, and the court granted Fatma Hatun an extension to vacate the premise. Now, stating that two months after the deadline Fatma Hatun and her husband Mehmet are still residing in the room, the plaintiff Emine Hatun asks the court to evacuate the defendants. Questioned by the court, Mehmet claims that their residence is not the room in question. The court then sends Musa, a court officer, to the district for an investigation. Musa questions the neighborhood residents, who testify that the room is indeed the one that Hasan used and then bequeathed to his daughters. The court officer Musa informs the court accordingly, and the registers his testimony. In conclusion, the plaintiff Emine Hatun wins the case.

Budur ki Emine ibnet-i el-merhûm Hasan nâm hâtun husûs-ı âti'l-beyâna fermân-ı 'âlî-şân ile mübâşir ta'yîn olunan dergâh-ı 'âlî dâme mahfûfen bi'l-me'âlî çavuşlarından fahrü'l-akrân Receb Çavuş bin İsmail mübâşeretiyle li-ebeveyn kız karındaşı Fatıma nâm hâtunun zevci ve husûs-ı âti'z-zikre vekîli olan Mehmed bin Çakır nâm kimesne[yi] meclis-i şer'a ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm

idüp mahmiyye-i Galata'da merhûm Ali Paşa-yı Atîk Evkâf'ından [...] vakf evi odalarından bir bâb sağîr odada babamız merkûm Hasan hâl-i hayâtında icâre-i mü'eccele ve mu'accele ile sâkin olup ba'de'l-vefât tasarrufu li-ebeveyn kız karındaşım Saliha Hâtun'a ve mezbûre Fatıma'ya ve bana intikâl idüp 'alâ tarîki'l-[...] zikr olunan odada her birimiz altışar yıl sâkin olmak için ittifâk idüp mezbûre Saliha altı yıl zikr olunan odada sâkine olup merkûme Fatıma dahi altı yıl sâkine olup mezbûre Fatıma târîh-i kitâbda vâki' Safe-ri'l-muzafferin onuncu gününde zikr olunan odadan hurûc idüp bana teslîm itmek için vekîl-i mezbûr târîh-i mezbûrdan üç gün tamâmına değin istimhâl idüp husûs-ı mezbûrî hüccet itdirmiş idik mezbûr Mehmed zevcesi Fatıma ile zikr olunan odadan çıkmakda 'inâd ve muhâlefet idüp ile'l-ân iki aydır hurûc itmedi mezbûrân ih-râc olunup zikr olunan oda bana teslîm olunmasın taleb iderim didikde mezbûr Mehmed'den vâki' hâl su'âl olundukda cevâbında merhûm-ı mezbûr hâl-i hayâtında icâre-i mu'accele ile sâkin olduğu oda benim zevcem Fatıma ile sâkin olduğum oda değildir dimeğin mezbûr Hasan hayâtında sâkin olduğu oda mezbûr Mehmed'in zevcesi Fatıma ile sâkin oldukları oda mıdır ve gayrı mıdır mahallinde bî-garaz Müslümanlar'dan su'âl olunup haberleri tahrîr olunmak için mahkeme kâtiblerinden mevlânâ Musa irsâl olunup zeyli kitâbda mestûru'l-esâmî olan Müslümanlar ile mahall-i mezbûra vardıklarında mahalle-i mezbûre ahâlîsinden odabaşı Yahya bin Salih ve Üstâd el-Hâc Hüseyin bin Abdullah ve Mehmed bin Receb ve Mehmed bin Ali ve Mehmed bin Safer ve Mustafa bin Çakır ve Yusuf bin Murad ve Mehmed Bey bin Abdullah nâm kimesneler hâzırûn olup mezbûr Hasan hâl-i hayâtında iken zikr olunan odalarda sâkin olup içinde fevt olduğu oda hâlen mezbûr Mehmed'in zevcesi Fatıma ile sâkin olduğu odadır deyü haber virdiklerinde şol ki vâki' hâldir mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr idüp ba'dehû meclis-i şer'a gelüp ihbâr eylemeğin mâ-hüve'l-vâki' alâ vukû'ihî bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu fî'l-yevmi's-sânî min şehri Rebî'ilâhîr min şuhûr sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mustafa bin Mehmed, Mehmed bin Hızır, Musa bin Abdullah, Üstâd Ramazan bin Abdullah ve gayruhum.

26 - 1604 (1013) Galata 25: 12a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Mustafa Ağa Vakfı'nın mütevellisi Yusuf Bey, Turtuş, Penapot ve Nikola adlı Hristiyanlar ile birlikte mahkemeye gelir. Ortaköy'den Kosta, bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 5000 akçeye adı geçen vakfa satmış, sonra da aynı evi yıllık 500 akçeye vakıftan kiralamıştır. Turtuş, Penapot ve Nikola gerektiğinde evin vakfa verilmesine ya da borcun ödenmesine kefil olmuşlardır. Müteveli Yusuf Bey, evin ücreti olan 5000 akçeyi bütünüyle almış olduğunu, dolayısıyla da Kosta ve kefillerden alacağı olmadığını belirtir. Kefiller, mütevellinin ifadesini doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Yusuf Bey, mutawalli of the Mustafa Ağa Waqf, is in court with Turtuş, Penapot, and Nikola, three Christians. Kosta, a resident of Ortaköy, had taken a 5000 mortgage (istiglal) on his house from the waqf. He then rented the same house from the waqf for 500 akçe per annum. Turtuş, Penapot and Nikola served as surety to return the house to the waqf or pay the debt in the event that Kosta failed to do so. Mutawalli Yusuf Bey states that, since he has collected from Kosta the 5000 akçe sale price in full, no issues remain between him and Kosta and his sureties. The sureties corroborate the mutawalli's testimony. The court registers the testimonies of all the parties.

Fahrü'l-akrân Mustafa Ağa bin Abdülmennan Evkâfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Yusuf Bey bin Abdullah meclis-i şer'-i şerîfde işbu sâhibü'l-kitâb Turtuş veled-i Nikola ve Penapot veled-i Yorgi ve Nikola veled-i Yorgi nâm zimmîler mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp mahmiyye-i Galata tevâbi'inden Ortaköy sâkinlerinden Kosta veled-i Yorgi nâm zimmî karye-i mezbûrede bir tarafı Yani veled-i Andriye nâm zimmî mülki ve bir tarafı Mihal veled-i Dimitri nâm zimmî mülki ve bir tarafı kenîse divarı ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd ve mümtâz olan mülk menziline sene seb'a ve elf Rebî'ulevvel evâhirinde vakf-ı mezbûr mâlından beş bin râyic fi'l-vakt akçeye bana 'alâ tarîki'l-istiglal bey' idüp ben dahi iştirâ idüp

ba'de't-tekâbuz menzil-i mezbûrî merkûm Kosta'ya birer sene beşer yüz akçeye îcâr eyledüm ol dahi istîcâr ve kabûl idüp menzil-i mezbûrun derk ve ücretine mezbûrûn Turtuş ve Penapot ve Nikola emr ve kabûli hâviye kefâlet ile kefil oldılar idi menzil-i mezbûrun ücretini merkûm Kosta yedinden bi't-tamâm alup kabz itdim idi ve hâlen zikr olunan beş bin akçe mâl-i vakfî mezbûrûn kefil-ler yedlerinden bi't-tamâm alup kabz itdim ba'de'l-yevm menzil-i mezbûr vechen mine'l-vücûh 'alâkam kalmadı didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhın mukarrûn-lehümü'l-mezbûrûn vicâhen ve şifâhen tasdîk itdiklerinde mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' min şehri Rebî'ilâhîr li-sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Cafer bin Abdullah, Yusuf bin Abdullah, İsa bin Abdullah el-bevvâb, Davud Bey ibn Abdullah, Hasan bin Ali, Hasan bin Hüseyin.

27 - 1604 (1013) Galata 25: 13a/5 Tescil işlemi / Registration

Yorgi, tercüman Tomazi ile birlikte mahkemeye gelir. Yorgi, Sultan Bayezit Han Vakfı'ndan 10 akçeye kiralamış olduğu Belgrad Bahçesi Köyü'nde bulunan bir çayırın kullanım haklarını mütevellinin izniyle 5000 akçeye Tomazi'ye devretmiş olup parasını Tomazi'den almıştır. Tomazi, Yorgi'nin ifadesini doğrular. Mahkeme de bu devir işlemini onaylar.

Yorgi is in court with Tomazi, a translator. Yorgi transfers to Tomazi the usufruct rights of a meadow in the Belgrade Garden (Belgrad Bahçesi) village, which belongs to the Sultan Bayezit Han Waqf for 5000 akçe, with the permission of the mutawalli. He states that Tomazi has paid him in full. Tomazi corroborates his testimony. The court registers the transfer.

Yorgi veled-i Vasil nâm zimmî mahfil-i şer'-i şerîf-i şâmihu'l-'imâdda işbu hâmilü'l-kitâb Tomazi veled-i Yako nâm tercümân

mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahmiyye-i Galata Kazâ-sı tevâbi’inden Bâğçe-i Belgrad nâm karyede vâki’ bir tarafı Dimitri veled-i Aryeri çayırı ve bir tarafı Todori veled-i Andriye çayırı ve bir cânibi Mihalaki veled-i Dimitri çayırı ve bir cânibi Yako veled-i Marko çayırı ile mahdûd olup bize merhûm Sultan Bayezid Hân Vakfı’na on akçe mukâta’ası olan bir kıt’a çayırın hakk-ı tasarrufunı mütevellî-i vakf ma’rifeti ile mezbûr Tomaziden [ahz] ü kabz idüp ba’de’t-tefevvüz yedinden mukâbele-i tefvîzde beş bin fiddî Osmanî akçeyi alup kabz eyledüm min ba’d zikr olunan çayırda kat’â ‘alâkam kalmadı mezbûr Tomazi keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf olsun deyücek mâ-hüve’l-vâki’ ba’de’t-tasdîk bi’t-taleb ketb ve tahrîr olunup yed-i tâlibe vaz’ ve def’ olundu lede’l-hâce müzekkir-i mâ-cerâ ola tahrîren fi’l-yevmi’s-sâbi’ ‘aşer min âhirü’r-Rebî’ayn min şühûr sene selâse ‘aşrete ve elf

Şühûdü’l-hâl

Hasan bin Abdullah er-râcil, Yusuf bin Abdullah, Abdülkadir Halife bin Hacı, Mehmed Bey bin el-Hâc Safer, Somi veled-i Yorgi [?], Buğdan veled-i Todori, Dimitri veled-i Aleksî.

28 - 1604 (1013) Galata 25: 14a/1 Tescil işlemi / Registration

Koyuncu Hasan Paşa, saray korumalarından Gazanfer Ağa’nın yine saray koruması olan oğlu ve vekili Osman Ağa ile birlikte mahkemeye gelir. Hasan Paşa, Sarıyer’de bulunan bir ev ve bir bağını toplam 108.000 akçeye Gazanfer Ağa’ya sattığını, yine Sarıyer’de bulunup vakıf ya da timar toprağı olan bir bostan ve bir tarlanın kullanım haklarını da Gazanfer Ağa’ya devrettiğini söyler. Hasan Paşa, satış ve devir işlemlerinin bedellerini bütünüyle aldıgını sözlerine ekler. Vekil Osman Ağa, Hasan Paşa’nın ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Koyuncu Hasan Paşa is in court with Osman Ağa, a palace guard as well as the legal agent and son of Gazanfer Ağa, another palace guard. The former sells Gazanfer Ağa a house and a vineyard in Sarıyer for 108,000 akçe. He also transfers to Gazanfer

Ağa the usufruct rights of a waqf or fief vegetable garden and field, both located in Sarıyer. He has collected the sale and transfer prices in full. The legal agent Osman Ağa corroborates Hasan Paşa's testimony. The court registers the sales and transfers.

Fahrü'l-akrân Koyuncu Hasan Paşa bin Hamza meclis-i şer' de dergâh-ı 'âlî müteferrikalarından fahrü'l-emâcid ve'l-ekârim Gazanfer Ağa bin Abdüddayım tarafından ikrâr-ı âti'z-zikri tasdîka vekîl olup fahrü'l-kuzât Mehmed Efendi ibn Ahmed ve Mehmed Bey bin Safer şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan sulbî oğlu olup dergâh-ı 'âlî müteferrikalarından fahrü'l-a'yân Osman Ağa bin Gazanfer Ağa mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'î idüp Galata tevâbi'inden Sarıyer nâm karyede bir beyt-i tahtânî ve bir beyt-i fevkânî ve bir fevkânî odayı ve sofayı ve oda altında âhûrı ve iki bi'r-i mâyi ve iki dalyanı ve bir kenîfi ve eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmireyi hâviye hadîkayı müstemil olup bir tarafı Hüseyin bin Hasan el-imâm ve iki tarafı tarîk-i 'âmm ve bir tarafı dere ile mahdûd bir mülk menzilimi ve yine karye-i mezbûre sınırı dâhilinde bir tarafı Ferruh bin Abdullah bâğı ve bir tarafı Yusuf bin Abdullah bâğı ve bir tarafı Mustafa bin Hasan bâğı ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd olan bir kıt'a mülk bâğımı [silik] karye-i mezbûre sınırı dâhilinde bir tarafı Hâce Sinan mülki ve bir tarafı arz-ı hâliye ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd olan bir kıt'a mülk bâğımı cümle tevâbi' ve levâhıkıyla mûmâ-ileyh Gazanfer Ağa'ya safka-i vâhîde ile yüz sekiz bin akçeye bey'-i bât-ı şer'î ile bey' itdüm ol dahi iştirâ itdi kabz-ı semen ve teslim-i mebî' itdüm ve yine karye-i mezbûre sınırı dâhilinde bir tarafı Ahmed bin el-Hâc Hızır mülki ve bir tarafı dere ile ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd [silik] tasarrufumda olan bir kıt'a bostan yerinin hakk-ı tasarrufunu ve yine mahmiyye-i mezbûrede Yorgi nâm zimmî tarlası ve bir tarafı arz-ı hâliye ile mahdûd olup taht-ı tasarrufumda olan bir kıt'a tarlaman hakk-ı tasarrufunu sâhib-i arz ma'rifetiyle sâlifü'z-zikr Gazanfer Ağa'ya tefvîz itdüm ol dahi tefevvüz idüp mukâbele-i tefvîzde bundan iki [silik] akçe alup kabz itdüm ba'de'l-yevm zikr olunan menzil ve bâğlar mûmâ-ileyh Gazanfer Ağa'nın mülk-i müşterâsıdır ve zikr olunan bostan yerini ve tarlaları keyfe-mâ-ye-

şâ mutasarrıf olup tasarrufuna kimesne mâni' olmaya didikde mu-
kır-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu vekîl-i mezkûr vicâhen tasdik it-
dikde mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundı fi'l-yevmi'l-hâdî 'aşer min
şehri Rebî'ilâhîr sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Edhem Çavuş bin Abdullah, Mustafa Çavuş bin Abdullah,
Mehmed Efendi el-müderriş, İbrahim bin Davud, Hasan Çelebi el-
muhzır, Veli bin Abdullah, Beşir Ağa bin Abdullah, Hüsrev bin
Abdullah, Mehmed bin Yunus, Mahmud bin Veli, Murad Ağa bin
Abdullah, Ahmed bin Sinan el-cündî, Mustafa bin Hüsrev, Meh-
med bin Rıdvan, Muharrem bin Abdullah, Hüseyin bin Abdullah,
Piri bin Abdünnebi ve gayruhum.

29 - 1604 (1013) Galata 25: 15b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Saray görevlisi Kurd Bey, Yunus Çelebi Vakfı'nın mütevellisi
Yusuf ile birlikte mahkemeye gelir. Kurd Bey, Rumelihisarı (Boğaz-
kesen) yakınlarında bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluy-
la 100 dinara adı geçen vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına
1100 dirheme vakıftan kiralar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

*Kurd Bey, a palace officer, is in court with Yusuf, mutawalli of
the Yunus Çelebi Waqf. The former takes out a 100 dinar mortga-
ge (istiglal) on his house near Rumelihisarı (Boğazkesen) from the
waqf. He then rents the same house from the waqf for 1100 dir-
hem for one year. The court registers the transactions.*

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

30 - 1604 (1013) Galata 25: 15b/6 Tescil işlemi / *Registration*

I. Süleyman, kardeşi II. Süleyman ile vakıf ya da timar toprağı
olan bir tarlanın kullanım haklarını ellerinde bulundurmaktadır. I.
Süleyman, söz konusu tarlada kendisine ait olan yarı hisseyi top-

rağın sahibi olan mütevellî ya da timarlı sipahi izniyle 2200 akçe-ye Musa'ya devrettiğini söyler. Musa, I. Süleyman'ın ifadesini doğrular. Mahkeme bu devir işlemini onaylar.

Süleyman I and Süleyman II, two brothers, hold the usufruct rights of a waqf or fief field. Süleyman I transfers his half-share of the field to Musa for 2200 akçe, with the permission of the owner (mutawalli or timariot). Musa corroborates Süleyman I's testimony. The court registers the transfer.

Süleyman bin Receb meclis-i şer' de Musa bin Hamza mahzarında ikrâr idüp Yakub Bey Derbendi Kazâsı'na tâbî' Akçaabad nâm karye sınırunda li-ebeveyn karındaşım Süleyman nâm kimesne ile 'alâ tarîki'l-munâsafa şerîk olup bir tarafı Süleyman bin Habib ve bir tarafı nehir ve iki tarafı Süleyman bin Hüseyin tarlasıyla mahdûd olup Köbenek Yol demekle ma'rûf bir kıt'a tarlada vâki' nısıf hisse-i şâyi'amın hakk-ı tasarrufunu sâhib-i arz ma'rifetiyle mezbûr Musa'ya tefvîz itdüm ol dahi tefevvüz itdi mukâbele-i tefvîzde yedinden iki bin iki yüz akçe alup kabz itdüm didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu mukarrün-lehü'l-mesfûr vicâhen tasdîk itdikde mâ-hüve'l-vâki' 'alâ vukû'ihî bi't-taleb kayd olundu fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-'işrîn min şehri Rebî'lâhîr li-sene selâse 'aşrete ve elf Şühûdü'l-hâl

Ahmed bin Hüseyin, Mehmed bin Tabib, Şaban Reis, Mehmed bin Ali, Himmet bin Hacı, el-Hâc Şaban bin Şehabüddin, Ali bin Ramazan, Mustafa bin Ramazan ve gayruhum.

31 - 1604 (1013) Galata 25: 18b/6 Tescil işlemi / Registration

Sadi, İbrahim ile birlikte mahkemeye gelerek Cami-i Kebir Mahallesi'nde bulunup bir vakıftan kiralamış olduğu evini, bir yıllığına aylık 300 akçeye İbrahim'e kiraladığını söyler. İbrahim, bir yıl boyunca Sadi'ye toplam 3600 akçe ödemeyi kabul eder. İbrahim ayrıca, Sadi'ye 10 sikke borçlu olduğunu da belirtir. Mahkeme, tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Sadi is in court with İbrahim. The former rents to İbrahim a waqf-owned house in the Cami-i Kebir (Big Mosque) neighborhood for 300 akçe per month for one year. İbrahim agrees to pay Sadi 3,600 akçe over one year. He also admits that he owes Sadi 10 golden coins (sikke). The court registers the testimonies of the two parties.

Sadi bin Osman meclis-i şer‘de İbrahim bin Süleyman mahzarında ikrâr ve i‘tirâf idüp mahmiyye Galata dâhilinde Câmi‘-i Kebîr Mahallesi’nde [silik] Evkâfı’ndan iki tarafı vakf-ı mezbûr ve iki tarafı tarîk-i ‘âmm ile mahdûd olan icâre-i mu‘accele ve icâre-i mü‘eccele ile taht-ı tasarrufumda olan on bir bâb odaları târîh-i kitâb gününden yevmî on akçe icâre ile sâlifü’z-zikr İbrahim’e sene tamâmına değin be-her şehr üç yüz akçe vermek üzre cem‘an üç bin altı yüz akçeye icâr-ı sahîh-i şer‘î ile icâr eyledüm merkûm İbrahim dahi istîcâr itdi didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu mukırrün-lehü’l-mesfûr vicâhen tasdîk itdikden sonra mezbûr Sadi’ye zimmetimde [silik] on sikke kâmilü’l-vezn sahîhu’l-‘ayâr deynim vardır deyü ikrâr itdikde mâ-hüve’l-vâki‘ alâ vukû‘ihî bi’t-taleb ketb olundı tahrîren fi’l-yevmi’s-sâbi‘ ve’l-‘işrîn min şehri Rebî‘ilâhîr li-sene selâse ‘aşrete ve elf

Şühûdü’l-hâl

El-Hâc Derviş bin el-Hâc Mehmed, Şehabeddin bin Abdülkadir, el-Hâc Taceddin bin Mehmed, Ömer bin Ali, Ali bin Mehmed, Mehmed Bey [silik] ve gayruhum.

32 - 1604 (1013) Galata 25: 19a/2 Dava / Adjudication

Okçumusa Mahallesi’nden Canfeda Hatun’un eşi ve vekili kadi Mehmet Efendi, Seydi Reis’in vekili Ali Reis karşısında mahkemeye çıkar. Seydi Reis, adı geçen mahallede bulunan bir evini arsası ile birlikte 20.000 akçeye Canfeda Hatun’a satmış ve paranın 7000 akçesini almıştır. Canfeda Hatun’un vekili Mehmet Efendi, evin arsasının Kara Mustafa Vakfı’na ait olduğunu saptadıklarını ileri sürerek satışın iptalini ve ödemiş oldukları paranın geri veril-

mesini ister. Görüşü sorulan vekil Ali Reis, satış işlemini doğrulamakla birlikte Canfeda Hatun'un arsanın vakfa ait olduğunu bildiğini ileri sürer. Vekil Ali Reis, Canfeda Hatun'un evi satın aldığı anda arsasının vakfa ait olduğunu bilmediğine ve arsanın vakfa ait olduğunu anladıktan sonra da evi kullanmadığına yemin etmesini ister. Mahkemenin görevlendirdiği Ahmet, Canfeda Hatun'a giderek yemin etmesini ister. Canfeda Hatun'un yemin etmesi üzerine mahkeme, satışın iptaline ve yapılan ödemenin geri verilmesine karar verir. Sonuçta, davacı taraf davayı kazanır.

Judge Mehmet Efendi, husband and legal agent of Canfeda Hatun, a resident of the Okçumusa neighborhood, sues Ali Reis, legal agent of Seydi Reis. Seydi Reis has sold to Canfeda Hatun a house in the above-stated neighborhood along with its plot for 20,000 akçe and collected 7000 akçe of the sale price. "After the sale," says the legal agent Mehmet Efendi, "we discovered that the plot belongs to the Kara Mustafa Waqf." Accordingly, he wants the sale annulled and the money returned. Questioned by the court, the legal agent Ali Reis corroborates the sale. By the same token, he claims that Canfeda Hatun knew about the waqf's ownership of the plot. He wants Canfeda Hatun to state under oath that, first, she did not know that the plot belonged to the waqf when she bought the house and, second, she did not use the house after learning about it. Ahmet, a court officer, goes to Canfeda Hatun and requests that she take an oath. She does so. Annuling the sale, the court then rules that the payment should be returned. In conclusion, the plaintiff Canfeda Hatun wins the case.

Mahmiyye-i Galata'da Okçu Musa Mahallesi'nden Canfeda Hâtun ibneti Abdullah tarafından husûs-ı âti'z-zikre nehc-i şer'î üzere vekâleti sâbite olan zevci fahrü'l-kuzât mevlânâ Mehmed Efendi ibn Yusuf meclis-i şer'î şerîfde fahru'r-rü'esâ Seydi Reis ibn Ali cânibinden husûs-ı âti'l-beyâna nehc-i kadîm üzere Abdi Reis ibn Abdurrauf ve Mehmed bin sinan şehâdetleri ile vekâleti sâbite olan Ali Reis ibn Mehmed nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâle takrîr-i da'vâ idüp mezbûr Ali Reis'in müvekkili mezbûr Seydi Re-

is bundan akdem mahalle-i mezbûrede vâki' lede'l-ahâlî ma'lû-mü'l-hudûd menziline 'arsası ile mülkdür deyü müvekkiletim mezbûre Canfeda'ya yirmi bin akçeye bey'-i bât ile bey' eyleyüp mûmâ-ileyhâ Canfeda Hâtun dahi mezbûr Seydi Reis'in mülki zannı ile iştirâ ve kabz-ı mebî' itmiş idi ba'dehû menzil-i merkûmun 'arsası merhûm Kara Mustafa Vakfı idüğüne muttali'a olmağın makbûli olmayup kasr-ı yed itmiş idi hâlen redd eyleyüp semen-i merkûmdan mezbûr Seydi Reis'e teslim eylediği yedi bin akçeyi bi'l-vekâle taleb iderim didikden sonra mezbûr Ali Reis'e su'âl olundukda fi'l-vâki' müvekkilemi mezbûr Seydi Reis menzil-i merkûmı mezkûre Canfeda Hâtun'a yirmi bin akçeye bey' eyleyüp yedi bin akçesin kabz itmiş idi lâkin 'arsası merkûm Kara Mustafa Vakfı olup üzerinde binâsı müvekkilemin mülkidir mezbûre Canfeda Hâtun vech-i meşrûh üzre 'arsası vakf idüğünü bilüp iştirâ eyledi mezbûre hâtun hîn-i iştirâda menzil-i merkûmun 'arsası vakf idüğünü bilmedüğüne ve vakfına muttali' oldukda mutasarrıf olmayup ve kabûline delâlet ider hâl sâdıra olmaduğuna yemîn eylesün deyü cevâb virmeğın kibel-i şer'den mevlânâ Ahmed bin Abdülhak irsâl olunup mûmâ-ileyhâ Canfeda Hâtun'a menzil-i merkûmun 'arsası hîn-i iştirâda vakf idüğünü bilmeyüp 'akd itmedüğüne ve ba'de'l-ittılâ' tasarruf itmeyüp kabûle ve âna ahvâl sâdıra olmaduğuna yemîn teklîf itdikde mezbûre hâtun yemîn bi'llâh idicek menzil-i merkûmun müceb-i redd[i] 'aynı muhakkak olmağın reddine hükm olunup mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb kayd olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sânî ve'l-işrîn min Rebî'ilâhir sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Hızır, Hasan bin Hüseyin, Piri bin Abdünnebi, Hasan bin Ali ve gayrum.

33 - 1604 (1013) Galata 25: 19b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Nikola, Pervane Kethüda Vakfı'nın mütevellisi Ali Bey ile birlikte mahkemeye gelerek Sultan Bayezid Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 9000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 900 dirheme vakıftan kiralar. İki Hı-

ristiyan, gerektiğinde evin boşaltılıp vakfa verilmesine ya da paranın ödenmesine kefil olduklarını bildirirler. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Nikola is in court with Ali Bey, mutawalli of the Pervane Kethüda Waqf. The former takes out a 9000 dirhem mortgage (istiglal) on his house located in the Sultan Bayezid neighborhood from the waqf. He then rents the same house from the waqf for 900 dirhem for a period of one year. Two Christians serve as surety to vacate and return the house to the waqf or return the money. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

34 - 1604 (1013) Galata 25: 20a/4 Tescil işlemi / Registration

Fatma ve birinci Rabia Hatun'un vekili Hasan Efendi, ikinci Rabia'nın vekili Memi Reis ile birlikte mahkemeye gelir. Fatma ve birinci Rabia, Galata'nın Yolcuoğlu Mahallesi'nde bulunan ve Ayşe Hatun Vakfı'ndan aylık 20 akçeye kiralamış oldukları evlerini, mütevellinin izniyle 7500 akçeye ikinci Rabia'ya devretmişlerdir. Vekil Hasan Efendi, ikinci Rabia'nın aylık 20 akçeyi vakfa ödediği sürece evi kullanabileceğini belirtir. İkinci Rabia'nın vekili Memi Reis, Hasan Efendi'yi doğrular. Mahkeme de bu devir işlemini sicile kaydeder.

Hasan Efendi, legal agent of Fatma and Rabia Hatun I, is in court with Memi Reis, legal agent of Rabia II. Fatma and Rabia I have transferred to Rabia II a house in Galata's Yolcuoğlu neighborhood, which was rented from the Ayşe Hatun Waqf at 20 akçe per month for 7500 akçe, with the permission of the mutawalli. The legal agent Hasan Efendi states that Rabia II is free to use the house as long as she keeps paying the 20 akçe monthly rent to the waqf. Memi Reis corroborates Hasan Efendi's account. The court registers the transfer.

Fatıma bint-i Abdullah ve Rabia bint-i Abdullah nâm hâtunlar tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup Ahmed Reis ibn Mustafa ve Mehmed bin Mehmed şehâdetleriyle vekâleti sâbite olan Hasan Efendi ibn Abdurrahman meclis-i şer'-i şerîfde işbu sâhibü'l-kitâb Rabia bint-i Mehmed tarafından ikrâr-ı âtiyi tasdîka vekîl olup İsmail Çelebi bin Mahmud ve Mehmed Çelebi ibn Cafer şehâdetleriyle vekâleti sâbite olan Memi Reis bin Şüca mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahmiyye-i Galata dâhilinde Yolcu Oğlu Mahallesi'nde vâki' Ayişe Hâtun Vakfı'ndan bir cânibi Mahmud Çelebi mülki ile ve bir cânibi el-Hâc Sefer Vakfı ile ve bir cânibi Savan [silik] mülki ile ve bir cânibi tarîk-i 'âmm ile mahdûd ve mümtâz olup icâre-i mu'accele ve ayda yirmi akçe icâre-i mü'eccele ile müvekkiletân-ı merkûmetân Fatıma ve Rabia nâm hâtunların tasarrufunda olan bir bâb mülk menzilimin hakk-ı tasarrufunu mütevellî-i vakf-ı mezbûr ma'rifetiyle tefvîz idüp ol dahi tefevvüz itdi mukâbele-i tefvîzde merkûme Rabia yedinden yedi bin beş yüz râyic fi'l-vakt akçe alup kabz itdiler ba'de'l-yevm merkûme Rabia menzil-i mezbûrun icâre-i mu'ayyenesin cânib-i vakfa mâh-be-mâh edâ itdikden sonra keyfe [mâ]-teşâ ve tahtâr mutasarrıfa olsun didikde vekîl-i mezbûr Hasan'ın vech-i meşrûh üzre olan ikrârını vekîl-i merkûm Memi Reis vicâhen ve şifâhen tasdîk idicek mâ-hüve'l-vâki' alâ vukû'ihî bi't-taleb ketb olundı tahrîren fî evâyili şehri Cumâdelûlâ sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ahmed Reis bin Mustafa, Mehmed bin Mehmed, İsmail Çelebi bin Mahmud, Mehmed Çelebi bin Mansur, Derviş Ali, Mehmed bin Ahmed, Ahmed bin Şüca, Sefer Hoca bin Ferhad el-imâm, Piri bin Abdünnebi, Hidayet bin Mehmed, Musa bin Mustafa.

35 - 1604 (1013) Galata 25: 20b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Belkıs Hatun Vakfı'nın mütevellisi Mustafa Bey, mahkemeye gelerek vakfın Karaköy'deki bir fırınında hamur yapılan bölü-

mün üstüne bir oda yaptırmak istediğini söyler. Müteveli Mustafa Bey, mahkemeden bu odanın yapımı için harcanacak paranın belirlenmesi amacıyla keşif yaptırılmasını istemektedir. Bilirkişiler, fırında yaptıkları incelemeler sonucunda, söz konusu odanın en az 3000 akçeye yaptırılacağını mahkemeye bildirirler. Mahkeme bilirkişilerin ifadelerini sicile kaydeder.

Mustafa Bey, mutawalli of the Belkıs Hatun Waqf, appears in court to request permission for building a room on top of the dough making section of a waqf-owned bakery in Karaköy. He requests an investigation to determine the cost of such a construction. Investigating the bakery, experts report to court that the planned construction would cost at least 3000 akçe. The court registers the experts' testimony.

Belkıs Hâtun Evkâfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Mustafa Bey ibn Mehmed nâm kimesne mahfil-i kazâda takrîr-i kelâm idüp evkâf-ı mezbûreden mahmiyye-i Galata mahallâtından Karaköy nâm mevzi'de vâki' etmekci furûnunda hamir teknesi üzerine mâl-i vakf ile bir bâb oda binâ olunmağa ne mikdâr akçe vefâ ider kıbel-i şer'den üzerine varılup tahmîn olunmasın taleb iderim didikde kıbel-i şer'den mevlânâ Abdullah Efendi irsâl olunup hâssa mi'mârlardan Üstâd Ali bin Abdullah nâm mi'mâr ile üzerine varılup müşâhede itdiklerinde zikr olunan hamir teknesinin üzerine tûlen yedi zirâ' ve arzan altı zirâ' bir bâb odanın lâzım olan kereste-i mütenevvi'a ve üstâdiye ve ırgâdiyesine ve sâyir harc-ı lâzimesine cem'an üç bin akçe ancak vefâ ider deyü tahmîn-i sahîh ile tahmîn itdiklerinde mevlânâ-yı mûmâ-ileyh mahallinde tahrîr idüp ba'de meclis-i şer'a gelüp ihbâr iylemeğin mâ-hüve'l-vâki' ketb olundu tahrîren fî evâhiri Rebî'ilâhir sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Bey bin Hızır, Mustafa Çelebi bin Hızır, Ömer Ağa bin Abdullah el-bevvâb, Şuayb bin İbrahim, Mustafa Çelebi bin Ferhad.

36 - 1604 (1013) Galata 25: 20b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Belkıs Hatun Vakfı'nın mütevellisi olup Kasımpaşa'da oturmakta olan Mustafa Bey mahkemededir. Vakfın Karaköy'de bulunan bir fırınının üstünde yer alan dört oda yıkılmaya yüz tutmuş olup müteveli Mustafa Bey mahkemeye başvurarak onarım için izin istemiştir. Mustafa Bey, onarım işlerini tamamladığını belirterek mahkemeden odalarda keşif yapılmasını ve yaptığı harcamanın belirlenmesini istemektedir. Keşif işlemi sonucunda bilirkişiler, söz konusu onarımın ancak 11.771 akçeye gerçekleştirilebileceğini mahkemeye bildirirler. Mahkeme, bilirkişilerin ifadelerini sicile kaydeder.

Mustafa Bey, mutawalli of the Belkıs Hatun Waqf and a resident of Kasımpaşa, is in court. Four rooms on top of a waqf-owned bakery in Karaköy are in disrepair. Earlier Mutawalli Mustafa Bey had applied to court for permission to conduct the repair. Informing the court that the repairs have been made, he now asks for an investigation to determine repair expenses. Following an investigation, the experts report to court that the repairs should have cost 11,711 akçe. The court registers the experts' testimony.

Mahmiyye-i Galata tevâbi'inden Kasaba-i Kasımpaşa'da merhûme Belkıs Hâtun Evkâfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Mustafa bin Mehmed meclis-i şer'-i şerîfe gelüp takrîr-i merâm idüp vakf-ı mezbûrdan mahmiyye-i Galata'da Karaköy Mahallesi'nde 'inde'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd olan bir bâb etmekci fırınının üstünde dört bâb odalar bi'l-küllîye harâb olmağın cânib-i vakfdan binâ ve meremmet olunmak içün kibel-i şer'-i şerîfden tenbîh olunmuş idi hâlen binâ ve meremmet itdirdüm kibel-i şer'den üzerine varılıp zikr olunan odaların binâ ve meremmetinin harcı ne mikdâr akçeye kıymetlidür keşf olunmasın taleb iderim didikde cânib-i şer'den mevlânâ Abdullah irsâl olunup hâssa mi'mârlardan Üstâd Ali bin Abdullah ve zeyl-i kitâbda mestûru'l-esâmî olan bî-garaz ve ehl-i vukûf müslimîn ile zikr olunan odaların üzerine varup 'arsası mesâha olundukda binâ zirâ'ıyla tûlen yirmi zirâ' ve 'arzan

on dört zirâ' olunup zikr olunan odalarda olan binâ ve meremmetin [silik] ve tahta ve burun ve mismâr ve tuğla ve tabanlar ve kirişler ve makaslar ve direkler ve neccâriye ve ırgâdiyesinin cem'an on bir bin yedi yüz yetmiş bir akçeye tahammüli vardır deyü mi'mâr-ı mezbûr ve sâyir ehl-i vukûf müslimîn bi'l-ittifâk haber virdiklerinde şol ki vâki' hâldir mevlânâ-yı mûmâ-ileyh mahallinde tahrîr idüp ba'dehû meclis-i şer'a gelüp haber virdikde mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb kayd olundu tahrîren fî evâhiri şehri Rebî'îlâhir sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Bey bin Hızır, Ömer Ağa bin Abdullah, Şuayb bin İbrahim, Piri bin Nebi, Mehmed bin Ahmed ve gayruhum.

37 - 1604 (1013) Galata 25: 23a/1 Tescil işlemi / Registration

Derviş Ahmet, Ayşe Hatun ile birlikte mahkemeye gelerek Ali Çelebi Vakfı'ndan 1800 akçe peşin kira ve aylık 35 akçeye kiralamış olduğu ve Bereketzade Mahallesi'nde bulunan bir evin kullanım haklarını vakıf mütevellisinin izniyle Ayşe Hatun'a devrettiğini söyler. Derviş Ahmet, devir karşılığında vakfa ödemiş olduğu 1800 akçeyi Ayşe Hatun'dan aldığını sözlerine ekler. Vakfın mütevellisi Abdülkadir Hoca, aylık kira bedeli olan 35 akçeyi ödediği sürece Ayşe Hatun'un evi kullanabileceğini belirtir. Mahkeme de bu devir işlemini sicile kaydeder.

Derviş Ahmet is in court with Ayşe Hatun. With the permission of the mutawalli, the former transfers to Ayşe Hatun the usufruct rights of a house in the Bereketzade neighborhood, which he rented from the Ali Çelebi Waqf for an 1800 akçe advance payment and 35 akçe monthly rent. In exchange for the transfer, Derviş Ahmet has collected from Ayşe Hatun the 1800 akçe advance payment he had made to the waqf. The waqf's mutawalli Abdülkadir states that Ayşe Hatun can use the house as long as she pays the 35 akçe monthly rent to the waqf. The court registers the transfer.

Derviş Ahmed nâm kimesne mahfil-i kazâda işbu hâmilü'l-ki-tâb Ayişe Hâtun ibnet-i Hüsam Reis muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüp merhûm Ali Çelebi Evkâfî'ndan mahmiyye-i Galata dâhilinde Bereketzâde Mahallesi'nde vâki' bir tarafı vakf-ı mezbûra ve bir tarafı kenîse vakfına ve iki tarafı tarîk-i 'âmma mütehî olup be-her ay otuz beşer akçe icâre-i mü'eccele ve bin sekiz yüz akçe icâre-i mu'accele mutasarrıf olduğumuz menzilin hakk-ı tasarrufunu vakf-ı mezbûr mütevellîsi olan işbu hâzırü'l-meclis Abdülkadir Hoca ibn Hacı ma'rifetiyle mezbûre Ayişe'ye fâriğ olup mukâbele-i ferâğda bin sekiz yüz akçe icâre-i mu'accele mezbûr yedinden bi't-tamâm alup kabz idüp menzil-i merkûmı teslîm eyledim didikde mütevellî-i sâbıkü'z-zikr takrîr-i kelâm idüp be-her ay cânib-i vakf-ı mezbûra otuz beşer akçe icâre-i mü'eccele virmek üzre menzil-i merkûm mezbûre Ayişe'nin tasarrufunda olmağa izin virdim didikde mâ-cerâ 'alâ mâ-cerâ gıbbe't-taleb ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' min şehri Cumâdelûlâ sene 1013

Şühûdü'l-hâl

Hasan bin Hüseyin, Hüseyin bin Ali, Bali bin Yunus, Abdullah bin Hasan, Abdullah bin Yusuf ve gayruhum.

38 - 1604 (1013) Galata 25: 23b/1 Dava / *Adjudication*

Atik Sultan Mehmet Han vakfına bağlı olup Galata'da yaşayan gayrimüslimlerden cizye vergisi toplamakla yükümlü olan İbrahim Bey, Galata sakinlerinden Kostantin karşısında mahkemeye çıkarak onun bu yılın cizyesini ödemediğini ileri sürer. Görüşü sorulan Kostantin, kendisinin adı geçen vakfa bağlı olmadığını belirterek Üsküdar'da camisi olan Valide Sultan Vakfı'na bağlı olduğunu ileri sürer. Kostantin, savını kanıtlamak amacıyla, Valide Sultan Vakfı'na geçen yıllarda ödemiş olduğu cizyeleri belgeleyen tezkireleri mahkemeye sunar. Mahkeme tezkireleri inceleyerek Kostantin'in Sultan Mehmet Han Vakfı'na bağlı olmadığını saptar. Sonuçta, davalı Kostantin davayı kazanır.

İbrahim Bey, collector of the capitation (cizye) tax from the non-Muslim Galata residents tied to the Atik Sultan Mehmet Han Waqf, sues Kostantin, a resident of Galata. Kostantin has not paid his capitation tax of the current year, complains İbrahim Bey. Questioned by the court, Kostantin claims that he is tied not to the above-stated waqf but, rather, to the Valide Sultan Waqf in Üsküdar. In order to prove his claim, he presents to court several certificates (tezkire) documenting that in previous years he paid his tax to the Valide Sultan Waqf. Examining the certificates, the court decides that Kostantin is not tied to the Sultan Mehmet Han Waqf. In conclusion, the defendant Kostantin wins the case.

Merhûm [silik] dâric-i medâric rahimehû rabb-i gafûr Sultan Mehmed Hân-ı 'atîk evkâfı re'âyâsından olup mahmiyye-i Galata'da sâkin olan zimmîlerin târîh-i kirâb senesinde üzerlerine lâzım gelen cizyelerinin tahsîl ve cem'ine me'mûr olan İbrahim Bey bin Mehmed meclis-i şer'a mahmiyye-i Galata'da sâkin olan Kostantin veled-i Dimitri nâm zimmîyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp mezbûr zimmî evkâf-ı mezbûre re'âyâsından olmağla işbu senede üzerine lâzım olan cizyesini mezbûrdan talep itdığımde bana teslîm itmekde ta'allûl ve 'inâd ider vâki' hâl mezbûr zimmîden su'âl olunması matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr zimmî cevâbında evkâf-ı mezbûre re'âyâsından idüğünü münkir olup Üsküdar'da câmi'-i şerîfi olan merhûme Vâlide Sultan Evkâfı re'âyâsındanım deyüp sâbıkan mürûr iden senelerde üzerine lâzım olan cizyesini mûmâ-ileyhâ evkâfı zâbitine teslîm itdüğüne yedinde mûmzât ve mahtûme tezkireleri olmağın zimmî-i mezbûr müşârün-ileyhâ Sultan Mehmed Evkâfı re'âyâsından [silik] idüğü müte'ayyin oldukda mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-'âşir min Cumâdelûlâ li-sene selâse 'aşere ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Abdullah, Hasan bin Ali, İbrahim bin Süleyman, el-Hâc Memi, Mehmed bin Abdullah, Yusuf bin Murad, Abdullah bin Yusuf ve gayrum.

39 - 1604 (1013) Galata 25: 27a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Şeyh Abdülkerim Efendi Vakfı'nın mütevellisi Ömer Halife, Ahmet Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Ahmet Bey, Bereketzade Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 150.000 akçeye vakfa satmış, daha sonra aynı evi 15.000 akçeye kiralamıştır. Müteveli Ömer Halife, Ahmet Bey'in söz konusu 150.000 akçeyi eksiksiz olarak kendisine geri verdiğini ve kendisinin de evi Ahmet Bey'e aktardığını belirtir. Ahmet Bey, mütevellinin ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Ömer Halife, mutawalli of the Şeyh Abdülkerim Efendi Waqf, is in court with Ahmet Bey. The latter took out a 150,000 akçe mortgage (istiglal) on his house in the Bereketzade neighborhood from the waqf. He then rented the same house from the waqf for 15,000 akçe. Stating that he has collected the 150,000 akçe loan from Ahmet Bey in full, the mutawalli Ömer Halife reports that he has returned the house. Ahmet Bey corroborates the mutawalli's testimony. The court registers the transactions.

Umdetü'l-vâ'izîn zübdetü'n-nâsîhîn eş-Şeyh Abdülkerim Efendi Evkâfı'na mütevellî olan Ömer Halife bin Mustafa meclis-i şer' de işbu sâhibü'l-kitâb Ahmed Bey bin Abdullah nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp merkûm Ahmed Bey zimmetinde bi'l-fi'l mütevellî olduğum vakf-ı mezbûr mâlından yüz elli bin fiddî akçe alup meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde mahmiyye-i Galata mahallâtından Bereketoğlu Mahallesi'nde vâki' lede'l-ahâlî ma'lûmü'l-hudûd mülk menziline bi-tarîki'l-istiglâl bey' ve teslîm itdikten sonra on beş bin akçeye istîcâr idüp ben dahi vech-i meş-rûh üzre îcâr itmişidim el-hâletü hâzihî mezbûr Ahmed Bey meblağ-ı merkûm yüz elli bin akçeyi [silik] icâre-i menzil bi't-tamâm bana teslîm eyleyüp ben dahi tevliyetim hasebiyle alup vakf için kabz eyleyüp menzil-i mezbûrı merkûm Ahmed Bey'e teslîm eyledüm asl-ı mâldan ve icâre-i menzilden zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmayup meblağ-ı merkûma ve icâre-i menzile müte'allik merkûm ile bi-vechin mine'l-vücûhi's-şer'iyye 'alâkam kal-

madı didikde mütevellî-i mezbûrî kelâm-ı meşrûhunda merkûm Ahmed Bey vicâhen tasdîk itmeğin gibbe't-taleb bu hurûf li-eclî't-temessük ketb olunup yedine def' olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis 'aşer min Cumâdelûlâ min şühûr sene selâse 'aşrete ve elf Şühûdü'l-hâl

Mehmed Efendi bin Abdullah el-kâtib [...], Kasım Çavuş bin Abdullah, Ömer Halife bin Mustafa, Mustafa bin Ahmed, Hüseyin bin Abdullah, Abdülkadir bin [silik] el-imâm, Hüseyin bin Abdullah el-mü'ezzin, el-Hâc Zülfikar bin Abdullah.

40 - 1604 (1013) Galata 25: 27b/1 Tescil işlemi / Registration

Ahmet, Hasan Ağa Vakfı'nın mütevellisi Hasan Çavuş ile birlikte mahkemeye gelir. Ahmet, Bereketzade Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 100.000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yılığına 10.000 dirheme vakıftan kiralar. İki Müslüman ve iki Hristiyan, gerektiğinde paranın ödenmesine ya da evin vakfa teslim edilmesine kefil olduklarını bildirirler. Mahkeme, bu işlemleri sicile kaydeder.

Ahmet is in court with Hasan Çavuş, mutawalli of the Hasan Ağa Waqf. The former takes out a 100,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house in the Bereketzade neighborhood from the waqf. He then rents the same house from the waqf for 10,000 dirhem for a period of one year. Two Muslims and two Christians serve as sureties to pay the money or return the house to the waqf. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

41 - 1604 (1013) Galata 25: 30a/1 Tescil işlemi / Registration

Müslime Hatun'un vekili Ali, Gülnevaz Hatun Vakfı'nın mütevellisi Mahmut Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Müslime'nin eşi

Mehmet, Müeyyetzade Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 30.000 akçeye adı geçen vakfa satmış, sonra da aynı evi yıllık 3000 akçeye vakıftan kiralamıştır. Mehmet'in birikmiş olan toplam 10.500 akçelik kira borcuna eşi Müslime Hatun kefil olmuştur. Vekil Ali, Müslime Hatun'un söz konusu kira borcunu otuz gün sonunda ödeyeceğini belirtir. Müezzîn Ahmet, Müslime Hatun'un kendisine ve borcuna kefil olduğunu mahkemeye bildirir. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Ali, legal agent of Müslime Hatun, is in court with Mahmut Bey, mutawalli of the Gülnevaz Hatun Waqf. Mehmet, Müslime's husband, took out a 30,000 akçe mortgage (istiglal) on his house in the Müeyyetzade neighborhood from the waqf. He then rented the same house from the waqf for 3000 akçe per annum. His wife Müslime served as surety for the unpaid debt of 10,500 akçe. The legal agent Ali states that Müslime Hatun will settle the debt at the end of thirty days. Prayer caller (muezzin) Ahmet serves as surety for Müslime and her debt. The court registers the transactions.

Müslime bint-i Mehmed nâm hâtun tarafından husûs-ı âti'l-be-yâna vekîl olup fahrü'l-müderrişin Mahmud Efendi ibn Sinan ve zahru'l-müderrişin [silik] şehâdetleriyle vekâleti sâbite olan Ali bin Siyami er-reisü's-sultânî mahfil-i kazâda merhûme Gülnevaz Hâtun Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Mahmud Bey bin Mehmed nâm bevvâbü's-sultânî muvâcehesinde bi'l-vekâle takrîr-i merâm idüp müvekkilem mûmâ-ileyhâ Müslime Hâtun'un zevci Mehmed bin İbrahim nâm kimesne mâl-i vakf-ı mezbûrdan bin dört târihinde otuz bin akçe istikrâz idüp meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde Müeyyedzâde Mahallesi'nde vâki' ma'lûmü'l-hudûd menziline cânib-i vakfa bi-tarîki'l-istiglal bey' ve teslîm itdikden sonra menzili merkûmı be-her sene üç bin akçe icâre ile menzilden zimmetine lâzım gelen on bin beş yüz akçeye müvekkilem mûmâ-ileyhâ Müslime emr ve kabûli hâviye kefâletle kefil oldu târîh-i kitâbdan otuz gün tamâmına meblağ-ı merkûmı mütevellî-i müşârün-ileyh Mahmud Bey'e bi't-tamâm edâ ve teslîme ta'ahhüd eyledi didikden

sonra mahmiye-i Galata'da Emekyemez Mahallesi'nde işbu hâzır bi'l-meclis olan Ahmed bin Şaban el-müezzın merkûme Müslime Hâtun'un nefsine ve müddet-i merkûmeden sonra gaybet iderse mezbûrenin zimmetine lâzım gelen mâla kefâlet-i sahîha ile kefil olduktan sonra mâ-hüve'l-vâki' ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi's-sânî 'aşer min Cumâdelûlâ sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Beşir Reis bin Hasan, Mehmed bin Abdullah el-muhzır, Hasan bin Abdullah, Süleyman bin Hasan ve gayruhum.

42 - 1604 (1013) Galata 25: 30b/3 Dava / *Adjudication*

Maktul İbrahim Paşa Vakfı mütevellisi Davut Bey, Müslime Hatun'un vekili Mehmet Reis karşısında mahkemeye çıkarak Müslime Hatun'un vakfın bir dükkânına haksız olarak el koyduğunu ileri sürer. Görüşü sorulan vekil Mehmet Reis, söz konusu dükkânın arsasının vakfa, binasının ise Müslime Hatun'un ölen annesi Fatma'ya ait olduğunu, Fatma'nın ölümünden sonra da kızı Müslime Hatun'a miras kaldığını belirtir. Dönemin vakıf mütevellisi Murat, arsayı 1200 akçeye Müslime Hatun'a kiralamış ve kendisine arsanın kullanım hakkını ve dükkânın mülkiyetini belgeleyen bir tezkire vermiştir. İlerleyen yıllarda vakfın Ahmet Çavuş adlı mütevellisi de dükkânın vakfın mülkiyetinde olduğunu ileri sürerek Müslime Hatun'a dava açmış, ancak vekil Mehmet Reis ellerinde bulunan tezkireyi mahkemeye sunarak bu davayı kazanmış ve kendilerine haklarını belgeleyen bir hüccet verilmiştir. Şimdiki mütevellisi Davut Bey, mahkemeye sunulan hüccetin içeriğine karşı çıkarak davalı taraftan kanıt ister. Vekil Mehmet Reis'in mahkemeye sunduğu şahitler, kendi ifadesi doğrultusunda görüş bildirirler. Sonuçta davalı Müslime Hatun davayı kazanır.

Davut Bey, mutawalli of the Maktul İbrahim Paşa Waqf, sues Mehmet Reis, legal agent of Müslime Hatun, on the ground that the latter has unlawfully taken possession of a waqf-owned store. Questioned by the court, the legal agent Mehmet Reis states that

only the plot of the store in question belongs to the waqf. The building belonged to Müslime Hatun's mother Fatma, he adds, and after Fatma's death, Müslime inherited the building. The mutawalli of the period Murat rented the plot to Müslime for 1200 akçe and gave her a certificate (tezkire) documenting the ownership. Later Ahmet Çavuş, another mutawalli of the waqf, sued Müslime Hatun, again on the ground that the store belonged to the waqf. The legal agent Mehmet Reis presented to court the certificate and won the case, whereupon he received a hujjet documenting Müslime Hatun's ownership. The current mutawalli Davut Bey rejects the authenticity of the defendant's hujjet and wants it proved. Mehmet Reis calls to court witnesses who testify to its authenticity. In conclusion, the defendant Müslime Hatun wins the case.

Mahmiyye-i Galata'da merhûm ve mağfûrûn-leh Maktul İbrahim Paşa Evkâfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Davud Bey bin Cafer meclis-i şer' de Müslime Hâtun ibnet-i Mehmed tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup hasm-ı şer'î-i câhid mahzarında Ahmed bin Şaban ve el-Hâc Hızır bin Murtaza el-imâm şehâdetleriyle şer'an vekâleti sâbite olan hâssa rü'esâdan Mehmed Reis bin İbrahim mahzarında takrîr-i da'vâ idüp mahmiyye-i mezbûre hâricinde vâki' merkûma intimâ ile mutasarrıf olan [silik] kurbünde vâki' bir tarafı hisâr dıvârı ve bir tarafı Sarraf Mehmed dükkânı ve iki tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd bir bâb vakıf dükkânı mezbûr [silik] merkûme Müslime bi-gayr-ı hak tasarruf ider ne temessûkle tasarrufundadır su'âl olunup alıvirilmesin taleb iderim didikde gıbbe's-su'âl vekîl-i mezbûr Mehmed Reis cevâb virüp dükkân-ı merkûmun binâsı müvekkilem merkûme Müslime'nin Fatıma nâm vâli-desinin mülki olup ba'de vefâtihâ dükkân-ı merkûm dokuz yüz doksan Zilka'desi târihinde müvekkileme intikâl eyledikde vakf-ı mezbûra târîh-i merkûmda mütevellî olan Murad nâm kimesne dahi dükkân-ı merkûm müvekkilemin tasarrufunda olmağa izin virüp mukâbele-i izinde vakf için bin iki yüz akçe icâre-i mu'accele alup kabz idüp yedine kendi hatemi ile mahtûme tezkire virdükden sonra bin on bir târihine gelince dükkân-ı merkûm mezbûre Müslime'nin [silik] târîh-i mezbûrda vakf-ı mezbûra mütevellî

olan Ahmed Çavuş dükkân-ı merkûmı müvekkilem merkûme Müslime mütevellî-i sâlifü'z-zikr izni ile tasarruf itdüğün inkâr idüp bi-gayr-ı hak fuzûlen tasarruf ider deyü da'vâ idüp târîh-i merkûmda mahmiyye-i merkûmede [nâibü']ş-şer'î'ş-şerîf olan ifti-hârü'l-'ulemâ muhtârü'l-fudalâ Mehmed Efendi'ye mürâfa'a olduğumuzda müvekkilem mezbûre Müslime dükkân-ı mezbûra vech-i meşrûh üzre mütevellî-i sâlifü'z-zikr Murad izni ile mutasarrıfa idüğü hâkim-i mûmâ-ileyh huzûrunda sâbit olup hüccet virildi deyüp târîh-i merkûm ile muverraha ve hâkim-i müşârün-ileyh imzâsıyla mûmzât ve hatemi ile mahtûme hüccet ibrâz idüp [silik] olundukda mazmûnı takrîrine muvâfık bulunup lâkin mârû'z-zikr Davud Bey zikr olunan hüccet mazmûnun münkir olmağın vekîl-i mezbûr Mehmed Reis'den mazmûn-ı hüccete muvâfık beyyine taleb olundukda Ali Reis ibn Siyami ve Ahmed bin el-Hâc Şaban el-müezzin ve Mustafa bin Ali ve İsa bin [silik] meclis-i şer'a li-ecli'ş-şehâde hâzırûn olup fi'l-hakîka dokuz yüz doksan târihinde dükkân-ı merkûm vâlidesi Fatıma Hâtun'dan merkûme Müslime Hâtun'a intikâl itdikde târîh-i mezbûrda vakf-ı mezbûra mütevellî olan Murad vakf için bin iki yüz akçe icâre-i mu'accele alup dükkân-ı merkûmı mezbûre Müslime'nin tasarrufunda olmağa izin virüp tasarrufunda iken ba'dehû bin on bir târihinde vakf-ı mezbûra mütevellî olan Ahmed Çavuş husûs-ı mezbûrı münkir olmağın târîh-i mezbûrda hâkim olan mûmâ-ileyh Mehmed Efendi huzûrunda merkûm Ahmed Çavuş muvâcehesinde sâbit olup hüccet virilmiştir mazmûn-ı hüccetde mûnderic olduğu üzre biz bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde ba'de ri'âyeti şerâiyti'l-kabûl şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olup dükkân-ı merkûm yedinde olan tezkire [silik] sâbit olan hüccet ile min ba'd merkûme Müslime tasarrufunda olmağa gıbbe'l-hükm müdde'î-i merkûm Davud Bey da'vâ-yı merkûmeden men' olunup mâ-hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-işrîn min Cumâdelûlâ sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Abdülkadir bin Naci, Ahmed Reis bin Hasan, Muslihuddin bin Mustafa, Mustafa Reis bin Abdullah, el-Hâc Nasuh bin Abdullah, Derviş Çelebi bin İbrahim, Ömer bin Muharrem.

43 - 1604 (1013) Galata 25: 33b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Kasımpaşalı Mehmet'in eşi ve vekili Mihri, Oruç ile birlikte mahkemeye gelir. Mehmet, daha önce Azapkapı yakınlarında bulunan bir dükkânı aylık 45 akçeye Mehmet Paşa Vakfı'ndan kiralamış, sonra bu dükkânı 4000 akçeye mütevellinin izniyle Oruç'a devretmiştir. Vekil Mihri, eşi Mehmet'in daha önce Oruç'tan 1000 akçe almış olduğunu, şimdi de kendisinin geri kalan 3000 akçeyi Oruç'tan aldığını ve ondan devir işlemine ilişkin başka alacakları kalmadığını söyler. Oruç, vekil Mihri'nin ifadesini doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Mihri, wife and legal agent of Mehmet, a resident of Kasımpaşa, is in court with Oruç. Earlier, Mehmet rented a store near Azapkapı from the Mehmet Paşa Waqf for 45 akçe per month; he then transferred the store to Oruç for 4000 akçe, with the permission of the mutawalli. The legal agent Mihri states that her husband Mehmet previously collected 1000 akçe of the negotiated price; now, she adds, she herself has collected the remaining 3000 akçe. Thus, no issues remain between them and Oruç regarding the sale. Oruç corroborates Mihri's statement. The court registers the testimonies of the two parties.

Budur ki mahmiyye-i Galata tevâbi'inden Kasaba-i Kasımpaşa'da vâki' Eyyühüm Mahallesi'nde sâkine olup husûs-ı âti'z-zikr-de vâki' olan meblağ kabza hâlen gâ'ib 'anî'l-meclis olan Mehmed bin Mustafa tarafından vekîl olup Receb bin Abdullah ve Hasan Reis bin Abdullah şehâdetleriyle hasm-ı şer'î-i câhid mahzarında vekâleti sâbite olan Mihri bint-i Ahmed meclis-i şer' de işbu sâhibü'l-kitâb Oruç bin Mehmed mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp bundan akdem zevcim mezbûr Mehmed mahmiyye-i mezbûrede vâki' Azebkapısı kurbünde merhûm Mehmed Paşa Evkâfı'ndan be-her şehir kırk beş akçe icâre-i mü'eccele ve icâre-i mu'accele ile mezbûr Mehmed taht-ı tasarrufunda olup bir tarafı Üstâd Resûl bin Eyne dükkânı ve bir tarafı Hasan Reis bin Abdullah dükkânı ve bir tarafı vakf-ı mezbûr ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd ve müm-

tâz olan bir bâb dükkânının hakk-ı tasarrufunu dört bin akçe mukâbelesinde sâhib-i arz ma'rifetiyle mezbûr Mehmed merkûm Oruc'a tefvîz idüp ol dahi tefevvüz idüp zikr olunan dört bin akçeden merkûm Mehmed mezbûr Oruc yedinden bin akçesini alup kabz idüp üç bin akçesi zimmetinde bâkî kaldı idi hâlen zikr olunan üç bin akçeyi bi'l-vekâle mezbûr Oruc yedinden bi'l-havâle alup kabz itdüm didikde mukırra-i mezbûrenin ikrâr-ı meşrûhın mukarrün-lehü'l-mesfûr vicâhen tasdik itdi mâ-vaka'a bi't-taleb kayd olundu fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Yusuf, Ömer Ağa bin Abdullah, Ahmed Reis bin Mustafa, Hasan Beşe bin Abdullah, Ali bin Yusuf, Hasan bin Hüseyin, Piri bin Nebi, Yakomi veled-i Yorgi, Dimitri veled-i Arkiri, Yorgi veled-i Yani ve gayruhum.

44 - 1604 (1013) Galata 25: 33b/3 Tescil işlemi / Registration

Dimo, Tomazak adlı yabancı (müstemen) ile birlikte mahkemeye gelerek Sultan Bayezid Han Vakfı'ndan İstanbul'un Belgrad köyünde bulunup aylık 80 akçeye kiralamış olduğu ve iki bölümden oluşan tarlalarını, mütevellînin de izniyle 8000 akçeye Tomazak'a devrettiğini söyler. Dimo, devir bedelini Tomazak'tan bütünüyle aldığını söyler. Tomazak, Dimo'nun ifadesini doğrular. Mahkeme de bu devir işlemini sicile kaydeder.

Dimo is in court with Tomazak, a protected foreigner (müstemen). In return for 8000 akçe, the former transfers to Tomazak a field comprising two parts in İstanbul's Belgrad village, with the permission of the mutawalli. The field has been rented from the Sultan Bayezid Han Waqf for 80 akçe per month. Dimo has collected the transfer price from Tomazak in full. Tomazak corroborates Dimo's testimony. The court registers the transfer.

Dimo veled-i İstani nâm zimmî meclis-i şer'de işbu sâhibü'l-ki-tâb Tomazak veled-i Paska nâm efrencî mahzarında ikrâr idüp ha-

vâss-ı Kostantiniyye tevâbi‘inden Belgrad nâm karye kurbünde vâ-ki‘ Hadim Kapusu nâm mevzi‘de merhûm ve mebrûr dâric-i medâ-ric-i rabb-i gafûr Sultan Bayezid Hân Evkâfı‘ndan vakf-ı mezbûra be-her şehir seksen akçe mukâta‘a ile etrâflarında [silik] ile taht-ı tasarrufumda olup ‘inde’l-ahâlî ve’l-cîrân ma‘lûmü’l-hudûd olan iki kıt‘a tarlalarımın hakk-ı tasarruflarını sâhib-i arz ma‘rifetiyle mezbûr Tomazak’a tefvîz itdim ol dahi tefevvüz ve kabûl idüp mukâbele-i tefvîzde yedinden sekiz bin akçe alup kabz itdim didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhını sâlifü’z-zikr Tomazak’a vicâhen tasdîk idüp mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketb olundu tahrîren fi’l-yev-mi’s-sânî ve’l-ışrîn min Cumâdelûlâ li-sene selâse ‘aşere ve elf Şühûdü’l-hâl

Mehmed bin Yusuf el-mü’ezzin, Memi bin Abdullah, Ahmed bin Mustafa, Hasan bin Abdullah, Hasan bin Ali, Piri bin Nebi.

45 - 1604 (1013) Galata 25: 34a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Mehmet Paşa Vakfı’nın mütevellisi Abdülmennan’ın vekili Recep Bey, Oruç ile birlikte mahkemeye gelir. Mehmet adlı kişi, adı geçen vakfın Azapkapı yakınlarında bulunan bir dükkânını aylık 45 akçeye kiralamış, sonra da bu dükkânın kullanım hakkını 4000 akçeye Oruç’a devretmiştir. Oruç şimdi dükkânın kullanımı için vakfın iznini istemektedir. Müteveli vekili Recep Bey, aylık 45 akçelik kira bedelini ödediği sürece Oruç’un dükkânı dilediği gibi kullanabileceğini belirtir. Mahkeme, müteveli vekilinin iznini sici-le kaydeder.

Recep Bey, legal agent of Abdülmennan, mutawalli of the Mehmet Paşa Waqf, is in court with Oruç. Mehmet had rented a waqf-owned store near Azapkapı for 45 akçe per month. He then transferred the usufruct right of the store to Oruç for 4000 akçe. Now Oruç wants the waqf’s permission to use the store. Recep Bey, the legal agent of the mutawalli, states that as long as he pays the monthly rent of 45 akçe Oruç is free to use the store as he wishes. The court registers the permission of the mutawalli’s agent.

Mahmiyye-i Galata'da merhûm ve mağfûrûn-leh Mehmed Paşa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan fahrü'l-cüyûş Abdülmennan tarafından kâyim-makâmı olan Receb Bey bin Abdullah nâm kimesne mahfil-i kazâda işbu sâhibü'l-kitâb Oruc bin Mehmed nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm idüp bundan akdem Mehmed bin Mustafa nâm kimesne vakf-ı mezbûrdan Azebkapusu kurbünde vâki' bir tarafı Üstad Resûl bin Eyne dükkânı ve bir tarafı Hasan Reis bin Abdullah dükkânı ve bir tarafı vakf-ı mezbûr ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd olup icâre-i mu'accele ve be-her şehîr cânib-i vakfa kırk beş akçe icâre-i mü'eccele ile mutasarrıf olduğu bir bâb dükkânın hakk-ı tasarrufunu mezbûr Oruc'a tefvîz eyleyüp mukâbele-i tefvîzde mezbûr Oruc yedinden dört bin akçe alup kabz idüp dükkân-ı merkûmı teslîm itmeğîn mezbûr Oruc dahi zikr olunan dükkânın tasarrufu içün cânib-i vakıfdan izin taleb itmeğîn be-her mâh kırk beş akçe icâre-i mü'eccelesin cânib-i vakfa edâ itmek üzere izin virdüm ba'de'l-yevm taht-ı tasarrufunda olsun didikde mâ-hüve'l-vâki' kayd olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-işrîn min selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Yusuf bin Abdullah, Mehmed bin Mustafa, Mustafa bin Abdullah, Hüsrev bin Abdullah, Hasan bin Abdullah, Hürrem bin Abdullah, diğer Hasan bin Abdullah.

46 - 1604 (1013) Galata 25: 34b/2 Daya / *Adjudication*

Valide Sultan Vakfı mütevellisinin vekili Mehmet Subaşı, vakfa bağlı bölgelerin halkından (reaya) olan Nikola karşısında mahkemeye çıkar. Ferman gereğince, adı geçen vakfa bağlı bölgelerin halklarından ölenlerin mirasları, eğer varisleri yoksa doğrudan vakfa kalacaktır. Davacı Mehmet Subaşı, Nikola'nın evinde ölen Loye'nin varisi olmadığını, ferman gereğince mirasının vakfa kalması gerektiğini, buna karşın Nikola'nın miras kalan 18.000 akçeye ve elbiselere el koyduğunu ileri sürer. Görüşü sorulan davalı Nikola, Mehmet Subaşı'nın ifadesini reddederek söz konusu para ile elbiselerin kendisine ait olduğunu belirtir. Savını kanıtlaması is-

tenildiğinde Mehmet Subaşı, mahkemeye kanıt sunamaz. Nikola'dan söz konusu para ile elbiselerin Loye'ye ait olmadığına yemin etmesi istenir. O da yemin ederek davayı kazanır.

Mehmet Subaşı, legal agent of the mutawalli of the Valide Sultan Waqf, sues Nikola, a subject (reaya) of the waqf-owned lands. According to an imperial decree (ferman), the estate of a subject of the waqf-owned lands falls directly to the waqf, if the decedent has no legal heirs. The plaintiff Mehmet Subaşı claims that the estate of Loye, who died in Nikola's house and had no legal heirs, should have fallen to the waqf, in accordance with the imperial decree. Yet, he goes on, Nikola laid claim to 18,000 akçe and clothes, thus going against the imperial order. Questioned by the court, Nikola rejects Mehmet Subaşı's testimony, claiming that the money and clothes in question belong to himself. Asked to prove his claim, Mehmet Subaşı fails to bring evidence. The court then asks Nikola to state under oath that the money and clothes did not belong to Loye. The defendant Nikola takes the oath and wins the case.

Merhûme ve mağfûrûn-lehâ Valide Sultan Evkâfı mütevellîsinin husûs-ı âti'z-zikre vekîl ve nâ'ib-i menâbı olan fahrû'l-a'yân Mehmed Subaşı bin Abdülmennan mahfil-i kazâyâ evkâf-ı mezbûre re'âyâsından Nikola veled-i Kosta nâm zimmîyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i merâm idüp vakf-ı mezbûr re'âyâsından mürd olup vâris-i ma'rûfı olmayanların muhallefâtı vakf için kabz olunmağa fermân olmağın bundan akdem mezbûr Nikola'nın evinde mürd olan Loye veled-i Fotaki nâm zimmînin vâris-i ma'rûfı olmayup metrûkâtı hasbe'l-emrî'l-âli evkâf-ı mezbûreye âyid olmuş iken mürd-i merkûmun merkûm Nikola yedinde on sekiz bin akçesi ve bir mâ'î kemhâ kaftânı ve on zirâ' mâ'î kemhâsı ve bir semmur kürki vardır hâlen mezbûr Nikola'dan vakf için bi'l-vekâle taleb iderim didikde gibbe's-su'âl mezbûr Nikola [inkâr] ile cevâb viricek mezbûr Mehmed Subaşı'dan takrîrine muvâfık beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden âciz olup istihlâf itmeğın mürd-i mezbûrun metrûkâtından merkûm Nikola'nın meblağ-ı merkûm on sekiz bin akçe ve zikr olunan esbâb olmaduğuna merkûm Ni-

kola hulfi bi'llâhi'l-lezî enzele'l-İncîl 'alâ İsa 'aleyhi's-selâm itmeğin
mâ-hüve'l-vâki' ketb ve tahrîr olundu tahrîren fi's-sâdis ve'l-'işrîn
min şühûr sene selâse 'aşrete ve elf
Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Hüseyin, Ebüssaade bin Ali, Yusuf bin Murad,
Ahmed bin Abdullah ve gayruhum.

47 - 1604 (1013) Galata 25: 37a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Dimitri, kardeşi Mihayil ile birlikte mahkemededir. Anneleri Erine, ölümünden önce Kasımpaşa Vakfı'ndan kiralamış olduğu ve Karaköy Mahallesi'nde bulunan bir evini müteveli izniyle mühtedi kızı Saliha'ya devretmiş, ardından Saliha da evi yine müteveli izniyle kardeşi Mihayil'e devretmiştir. Dimitri, söz konusu evin kullanım haklarının bütünüyle kardeşi Mihayil'de olduğunu ve kendisinin ev üzerinde hiçbir hakkı bulunmadığını belirtir. Mihayil, kardeşi Dimitri'nin ifadesini doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Dimitri is in court with his brother Mihayil. Before her death, their mother Erine had transferred to Saliha, the daughter of a convert (mühtedi), the usufruct rights of a house in the Karaköy neighborhood rented from the Kasımpaşa Waqf, with the permission of the mutawalli. Later, again with the mutawalli's permission, Saliha transferred the house to Mihayil. Now Dimitri states that the usufruct rights of the house belong to his brother, and that he himself has no rights over the house. Mihayil corroborates Dimitri's statement. The court registers the testimonies of the two parties.

Dimitri veled-i Paskal meclis-i şer'de li-ebeveyn karındaşı Mihayil veled-i Paskal mahzarında takrîr-i merâm idüp bundan akdem mürd olan vâlidemiz Erine bint-i Andon nâm Nasraniye hâl-i hayâtında mahmiyye-i Galata mahallâtından Karaköy Mahallesi'nde vâki' bir tarafı Pabucci bâğı ve bir tarafı diger Yani ve bir

tarafı Aleksandre nâm zimmîler mülkleri ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd olup iki beyt-i 'ulvîyi ve altlarında mahzeni müştemil olup merhûm Kasımpaşa Vakfı'ndan icâre-i mu'accele ve icâre-i mü'eccele ile taht-ı tasarrufumda olan menzilin hakk-ı tasarrufunu vakf-ı mezbûr mütevellîsi ma'rifetiyle sadriye kızı olup mühtediye olan Saliha nâm hâtuna fâriğâ olup ba'dehû mezbûre Saliha Hâtun dahi menzil-i mezbûrun hakk-ı tasarrufunu yine mütevellî-i vakf ma'rifetiyle karındaşı mezbûr Mihayil'e fâriğ oldu idi hâlen benim zikr olunan menzile müte'allik mezbûr Mihayil ile da'vâ ve nizâ'ım yokdur ve vechen mine'l-vücûh menzil-i mezbûra 'alâkam kalmadı menzil-i mezkûr müstakil mezbûr Mihayil'in taht-ı tasarrufundadır didikde mezbûr Dimitri'nin sâdır olan kelâmını mer-kûm Mihayil talebiyle ketb ve tahrîr olundu tahrîren fi gurre-i Cumâdelâhire min şühûr sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hasan bin Hüseyin, Mustafa bin Abdullah, Çâker bin Abdullah, Yusuf bin Murad, Hasan bin Ali, Mahmud bin Ali.

48 - 1604 (1013) Galata 25: 37a/5 Tescil işlemi / Registration

Mehmet, Musa ile birlikte mahkemededir. Mehmet'in babası Eynehan ölümünden önce, Bolu Sancağı'na bağlı Devrek Kazası'nda bulunan ve vakıf ya da timar toprağı olan tarlalarının kullanım haklarını mütevellî ya da timarlı sipahi izniyle 1300 akçeye Musa'ya devretmiştir. Eynehan'ın oğlu ve varisi olan Mehmet, 1300 akçeyi bütünüyle Musa'dan aldığını söyler. Musa, Mehmet'in ifadesini doğrular. Mahkeme de bu devir işlemini sicile kaydeder.

Mehmet is in court with Musa. Before his death, Mehmet's father Eynehan had transferred to Musa a waqf or fief field in the Devrek district of the Bolu Sanjak for 1300 akçe, with the permission of the mutawalli or timariot. Mehmet, as Eynehan's son and heir, has collected the transfer price from Musa. Musa corroborates Mehmet's testimony. The court registers the transfer.

Mehmed bin Eynehan meclis-i şer‘de işbu sâhibü’l-kitâb Musa bin Kasım mahzarında ikrâr idüp Bolu Sancağı’nda vâki‘ Kaza-i Devrek tevâbi‘inden Dede Kilise nâm karye sınûrî dâhilinde vâki‘ babam müteveffâ-yı mezbûr Eynehan’dan tasarrufı bana intikâl idüp ‘inde’l-ahâlî ve’l-cîrân ma‘lûmü’l-hudûd olan tarlalarımın hakk-ı tasarrufunu sâhib-i arz ma‘rifetiyle mezbûr Musa’ya tefvîz idüp ol dahi tefevvüz ve kabûl idüp mukâbele-i tefvîzde mezbûr Musa yedinden bin üç yüz akçe alup kabz itdüm didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhını mezbûr Musa vicâhen tasdik itdikde mâ-hüve’l-vâki‘ ‘alâ vukû‘ihî bi’t-taleb ketb olundı fi’l-yevmi’r-râbi‘ min Cumâdelâhire min şühûr sene selâse ‘aşrete ve elf

Şühûdü’l-hâl

Mehmed Reis bin Mustafa, İbrahim bin Musa, Şaban bin Yahya, Hasan bin Yusuf, Mehmed bin Abdullah, Abdurrahim bin Yusuf, Ali bin Yahya ve gayrum.

49 - 1604 (1013) Galata 25: 37b/5 Tescil işlemi / Registration

Dimitri, Tomazak ile birlikte mahkemeye gelerek İstanbul’da, Hadım Pınarı denilen bölgede bulunup vakıf ya da timar toprağı olan iki bölüm tarlasının kullanım haklarını müteveli ya da timarlı sipahi izniyle 1000 akçeye Tomazak’a devrettiğini söyler. Tomazak, Dimitri’nin ifadesini doğrular. Mahkeme de bu devir işlemini sicile kaydeder.

Dimitri is in court with Tomazak. The former transfers to Tomazak the usufruct rights of a two-part waqf or fief land in Hadım Pınarı, İstanbul for 1000 akçe, with the permission of the mutawalli or timariot. Tomazak corroborates Dimitri’s testimony. The court registers the transfers.

Dimitri veled-i Mihal meclis-i şer‘de sâhibü’l-kitâb Tomazak veled-i Paskal mahzarında havâs-ı Kostantiniyye Kazâsı tevâbi‘inden Hadım Pınarı nâm mevzi’de bir tarafı mezbûr Tomazak tar-

lası ve bir tarafı Yakomi veled-i Dimo tarlası ve iki tarafı [silik] ile mahdûd olup taht-ı tasarrufumda olan iki kıt'a tarlalarımın hakk-ı tasarrufunu sâhib-i arz ma'rifetiyle mezbûra [tefvîz] itdüm ol dahi tefevvüz idüp mukâbele-i tefvîzde yedinden bin akçe alup kabz itdüm didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu mezbûr Tomazak vicâhen tasdîk itdikde mâ-hüve'l-vâki' 'alâ vukû'ihî bi't-taleb kayd olundu fi'l-yevmi'l-hâmis min Cumâdelâhire li-sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Yusuf, Ömer bin Abdullah, Hasan bin Ali, Piri bin Ali, Ali bin Yusuf ve gayruhum.

50 - 1604 (1013) Galata 25: 38b/1 Dava / *Adjudication*

Sarı Lütî Vakfı'nın mütevellisi Bali, Kamer Hatun karşısında mahkemeye çıkar. Kamer Hatun, Sarı Lütî Mahallesi'nin avarız vergisinin karşılanması amacıyla vakfedilmiş paradan 15 filori borç almış ve bu paranın iki yıllık faizi (murabaha olarak ifade ediliyor) olan 4 filori ile birlikte borcu 19 filori'ye çıkmıştır. Müteveli Bali, borcuna karşılık Kamer Hatun'dan bir çift bilezik ve bir yorganı rehin olarak almış olduğunu ve Kamer Hatun'un hâlâ borcunu ödemediğini söyler. Görüşü sorulan Kamer Hatun, müteveli Bali'nin ifadesini doğrular. Sonuçta mahkeme, davalı Kamer Hatun'a borcunu ödemesi için uyarıda bulunur.

Bali, mutawalli of the Sarı Lütî Waqf, sues Kamer Hatun. The defendant took out a 15 florin loan from the waqf funds endowed for payment of the extraordinary (avarız) tax of the Sarı Lütî neighborhood. Including 4 florin interest (murabaha) accrued over two years, her total debt has reached 19 florin. Mutawalli Bali has received as collateral Kamer Hatun's two bracelets and a blanket in exchange. Kamer Hatun has still not settled her debt, he adds. Questioned by the court, Kamer Hatun corroborates Bali's testimony. In conclusion, the court instructs the defendant Kamer Hatun to settle the debt.

Budur ki mahrûsa-i Galata'da vâki' merhûm Sarı Lütî Evkâfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan işbu bâ'isü'l-kitâb Bali bin Hüseyin meclis-i şer'a mahmiyye-i Kostantiniyye mahallâtından Ali Paşa Mahallesi sâkinelerinden Kamer bin Abdullah nâm hâtunı ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp merhûm Sarı Lütî Mahallesi'nin 'avâriz akçesinden mesfûre Kamer Hatun zimmetinde cihet-i karzdan on beş filori ve iki yıllık murâbahadan dört sikke filori deyni olup meblağ-ı mesfûr mukâbelesinde mezbûre Kamer Hâtun'un bir çift altun bileziki ve bir yeşil çatma yorganı yedimde rehn-i makbûzdur lâkin iki yıldan berü asıldan ve ribihden bir akçe ve bir habbe virmeyp mâl-i vakfı virmekte mümâtalâ ider su'âl olunup alıvrılmesin taleb iderim didikde gibbe's-su'âl ikrâr idüp fi'l-hakîka cihet-i karzdan on beş filori deynim vardır ve bileziğim ile yorganım mütevellî-i mezbûr yedinde rehindir deyüp lâkin hâlen edâsından imtinâ' idüp edâsına ilzâm olunup vâki' hâl bi't-taleb kayd olundu

Şühûdü'l-hâl

Mahmud Çelebi bin Sinan el-Müderriş, Piri bin Nebi, [silik], Hasan bin Hüseyin.

51 - 1604 (1013) Galata 25: 39b/3 Tescil işlemi / Registration

Laskarine adlı Hristiyan kadın Hasan Ağa Vakfı'nın mütevellisi el-Hac Hasan ile birlikte mahkemeye gelir. Laskarine, Galata'nın Hristos Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 40.000 dirheme vakfa satmış, sonra da aynı evi bir yıllığına 4000 dirheme vakıftan kiralamıştır. Biri eşi olmak üzere üç Hristiyan, Laskarine'nin borcuna ya da gerektiğinde evin vakfa teslim edilmesine kefil olduklarını bildirirler. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Laskarine, a Christian woman, is in court with el-Hac Hasan, mutawalli of the Hasan Ağa Waqf. The former takes out a 40,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house located in Galata's Hristos neighborhood from the waqf. She then rents the same house

from the waqf for 4000 dirhem for a period of one year. Three Christians, including her husband, serve as surety for the debt, agreeing to return the house to the waqf if necessary. The court registers these transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

52 - 1604 (1013) Galata 25: 39b/4 Tescil işlemi / Registration

Sucu Mehmet Paşa Vakfı'nın mütevellisi Mustafa, mahkemeye gelerek vakfın Karaköy'de bulunan dört odasını vakıf parasıyla onardığını belirtir ve yapmış olduğu harcamanın saptanması için keşif yapılmasını ister. Mahkemenin görevlendirdiği bilirkişiler, keşif işlemi sonucunda söz konusu onarımın en az 3920 akçeye gerçekleştirilebileceğini bildirirler. Mahkeme bilirkişilerin ifadelelerini sicile kaydeder.

Mustafa, mutawalli of the Sucu Mehmet Paşa Waqf, is in court. He asks the court to conduct an investigation to determine the repair expenses of four waqf rooms in Karaköy, which he repaired out of pocket. Court-appointed experts report to the court that the repairs must have cost at least 3920 akçe. The court registers the testimony of the experts.

Suçi Mehmed Paşa Vakfı'na mütevellî olan Mustafa bin Hasan mahfil-i kazâda takrîr-i merâm idüp vakf-ı mezbûrun mahmiyye-i Galata'da Karaköy Kapusu kurbünde ma'lûmü'l-hudûd yirmi dört bâb fevkânî odaların kiremidleri ve perûdeleri[?] harâbe müşrif olmağın zikr olunan odaların kiremid ve perûdeleri bundan akdem mâl-i vakf ile ta'mîr eyledüm ne mikdâr akçeye tahammüli vardır kıbel-i şer'den üzerine varılup görölmesin taleb iderim didikde kıbel-i şer'den ayak nâibi mevlânâ Mahmud irsâl olunup ol dahi hâssa mi'mârlardan üstâd Ali bin Abdullah ve zeyl-i kitâbda isimleri mestûr olan müslümanlar ile üzerine varup müşâhede itdiklerinde fi'l-vâki' zikr olunan odaların kiremidleri ve perûdeleri

ta'mîr olunmuş bulunup her odanın kiremid ve perûdeleri ve ırgâ-diye ve sâîr harc-ı lâzîmesinin yüz altmış akçeden cem'an üç bin dokuz yüz yirmi akçeye tahammülü vardır deyü mi'mâr-ı merkur haber virdüğünü mevlânâ-yı mûmâ-ileyh mahallinde tahrîr idüp ba'dehû meclis-i şer'a gelüp ihbâr itmeğin mâ-hüve'l-vâki' ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' min Cumâdelâhire sene selâse 'aş-rete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mustafa bin Abdullah, Mehmed bin Mansur, İbrahim bin Mustafa, Mehmed bin Abdullah, Ahmed bin Mehmed.

53 - 1604 (1013) Galata 25: 41b/2 Tescil işlemi / Registration

Dosna adlı Hristiyan kadın, Mustafa Çavuş Vakfı'nın mütevel-lisi Rüstem ile birlikte mahkemeye gelir. Dosna, Karaköy Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yılığına 1200 dirheme vakıftan kiralar. Bir Müslüman ve iki Hristiyan, evin gerektiğinde Dosna'dan alınıp vakfa verilmesine kefil olduklarını mahkemeye bildirirler. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Dosna, a Christian woman, is in court with Rüstem, mutawalli of the Mustafa Çavuş Waqf. She takes out a 12,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from the waqf. She then rents the same house from the waqf for 1200 dirhem for one year. A Muslim and two Christians serve as sureties, agreeing to return the house to the waqf if necessary. The court registers the transactions.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

54 - 1604 (1013) Galata 25: 42b/4 Tescil işlemi / Registration

Gelibolulu Musa kardeşi Mehmet ile birlikte mahkemeye gelir. Musa, Gelibolu'daki köylerinde bulunup babalarından miras kal-

miş olan evin ve bitişigindeki bahçede bulunan bağın kendisine ait hisselerini 5000 akçeye kardeşi Mehmet'e satmıştır. Musa, yine aynı köyde bulunup vakıf ya da tımarlı sipahi mülkiyetinde bulunan ve babalarından miras kalmış olan beş bölüm tarlanın kullanım haklarını 500 akçeye kardeşi Mehmet'e devretmiştir. Şimdi Musa, satış ve devir işlemlerinin bedeli olan 5500 akçeyi kardeşinden aldığı belirtilir. Mehmet, Musa'nın ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Musa, a resident of Gelibolu, is in court with his brother Mehmet. In return for 5000 akçe, the former has sold to Mehmet his shares of their father's estate comprising a house and an adjoining garden in a Gelibolu village, and a vineyard in the same region. In return for 500 akçe, Musa also transfers to Mehmet the usufruct rights of a waqf- or timariot-owned field in the same village, comprising five parts that he inherited from his father. He states that he has collected 5500 akçe from his brother Mehmet. Mehmet corroborates Musa's testimony. The court registers the transactions.

Budur ki Kaza-i Gelibolu'ya tâbi Ece Ovası Nahiyesi'nde vâki' Büyükbeyramlı nâm karye sâkinlerinden Musa bin Hamza nâm kimesne meclis-i şer'-i mutahharda yine karye-i merkûme sâkinlerinden olup li-ebeveyn karındaşı olan işbu sâhibü'l-kitâb Mehmed bin Hamza mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp karye-i merkûmede vâki' babamızdan irs-i şer'î ile bize intikâl idüp bir cânibi Veli Hoca mülki ile ve bir tarafı Solak Mustafa mülki ile ve bir cânibi Hava Mekkarı dimekle ma'rûf çeşme ile ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd olan mülk menzilden ve menzil-i merkûma muttasıl olan bâğçeden hisse-i şer'îyye-i şâyi'amı ve Kavak Deresi dimekle ma'rûf mevzi'de vâki' bir tarafı 'ammimiz Nasuh bin Ali mülki ile ve bir cânibi tarîk-i 'âmm ile ve tarafeyni arz-ı hâliye ile mahdûd olan mülk bâğımı karındaşım mezbûr Mehmed'e safka-i vâhide ile beş bin fiddî Osmânî akçeye bey'-i bât ile bey' ve teslim idüp ol da hi ibtiyâ' ve tesellüm itdiğinden sonra semeni olan beş bin akçenin dört bin akçesini bi't-tamâm ve'l-kemâl alup kabz idüp bâkî kalan bin akçesini vâlidem Kamer bint-i Aydın Hâtun'a havâle eyledüm

ve yine karye-i merkûme hudûdî dâhilinde vâki' olup tasarrufı babamızdan intikâl idüp Yalı nâm mevzi'de vâki' lede'l-ahâlî ma'lûmü'l-hudûd bir kıt'a tarla ve Kavak Deresi demekle ma'rûf mahalde vâki' lede'l-ahâlî ma'lûmü'l-hudûd iki kıt'a tarla ve [silik] vâki' iki kıt'a tarla cem'an tasarrufumuzda olan beş kıt'a tarladan hisse-i şâyi'amın hakk-ı tasarrufunu sâhib-i arz ma'rifeti ile karındaşım mesfûr Mehmed'e beş yüz akçeye tefvîz idüp ol dahi tefevvüz itdikden sonra mukâbele-i tefvîz olan meblağ-ı merkûmı bi't-tamâm alup kabz eyledüm min ba'd menzil-i merkûmı ve zikr olunan hadîkaya ve tarlada keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf ola didikde mukırr-ı mesfûrî ikrâr-ı meşrûhunda bi'l-muvâcehe mezbûr Mehmed tasdik idüp vâki' hâl bi't-taleb kayd olundu

Şühûdü'l-hâl

Hasan bin Mehmed, İbrahim bin Hasan, Mehmed bin Memi, Mustafa bin İbrahim, Hasan bin Ali ve gayruhum.

55 - 1604 (1013) Galata 25: 43a/1 Tescil işlemi / Registration

Galata'nın Cami-i Kebir Mahallesi'nden birinci Ahmet, ikinci Ahmet ile birlikte mahkemeye gelir. Birinci Ahmet, adı geçen mahallede bulunup Fatma Hatun Vakfı'ndan peşin kiraya ek olarak ayda 15 akçeye kiralamış olduğu evin kullanım haklarını, vakıf mütevellisinin izniyle 3300 akçeye ikinci Ahmet'e devretmiştir. Birinci Ahmet, parasını bütünüyle ikinci Ahmet'ten aldığını belirtir. İkinci Ahmet, birinci Ahmet'in ifadesini doğrular. Mahkeme bu devir işlemini sicile kaydeder.

Ahmet I, a resident of Galata's Cami-i Kebir (Big Mosque) neighborhood, is in court with Ahmet II. The former transfers to Ahmet II for 3300 akçe the usufruct rights of a house in the same neighborhood, which he rented from the Fatma Hatun Waqf for an advance payment and a rent of 15 akçe per month, with the permission of the waqf mutawalli. Ahmet I has collected the sale price in full. Ahmet II corroborates Ahmet I's testimony. The court registers the transfer.

Budur ki mahrûsa-i Galata mahallâtından Câmi'-i Kebir Mahallesi sâkinlerinden Ahmed bin Süleyman nâm kimesne meclis-i şer'-i mutahhârda işbu sâhibü'l-kitâb Ahmed bin Mehmed mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp mahalle-i merkûmede vâki' merhûme Fatıma Hâtun Evkâfı'ndan olup icâre-i mu'accele ile ve ayda on beş akçe ücret-i mü'eccele ile mutasarrıf olduğum bir cânibi el-Hâc Kasım mülki ile ve bir tarafı Âmine Hâtun mülki ile ve bir cânibi Kantarcı el-Hâc Mehmed mülki ile ve bir cânibi tarîk-i 'âmm ile mahdûd olan vakıf menzilin hakk-ı tasarrufunu mütevellî-i vakf ma'rifeti ile mezbûr Ahmed'e üç bin üç yüz fiddî Osmanî akçeye tefvîz idüp ol dahi tefevvüz itdikden sonra mukâbele-i tefvîz olan meblağ-ı merkûmı bi't-tamâm mesfûr Ahmed yedinden alup kabz eyledüm min ba'd menzil-i merkûma keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf ola didikde mukırr-ı mezbûr ikrâr-ı meşrûhunda bi'l-muvâcehe mezbûr Ahmed tasdik idicek vâki' hâl bi't-taleb ketb ve tahrîr olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis 'aşer min Cumâdelâhire li-sene selâse 'aşrete ve elf Şühûdü'l-hâl

Mustafa Çelebi bin İbrahim, Ömer Reis bin Ali, Yusuf Çelebi bin Mehmed, Derviş Efendi el-imâm, Ahmed Reis bin Mustafa, Ahmed Çavuş bin Nasuh.

56 - 1604 (1013) Galata 25: 44a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Kasımpaşa'dan el-Hac Mehmet, Piyale Paşa Vakfı'nın mütevel-li vekili Perviz ile birlikte mahkemeye gelerek aynı semtte bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 30.000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 3000 dirheme vakıftan kiralar. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

El-Hac Mehmet, a resident of Kasımpaşa, takes out a 30,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house located in the same neighborhood from Perviz, legal agent of the mutawalli of the Piyale Paşa Waqf. He then rents the same house from the waqf for 3000 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

57 - 1604 (1013) Galata 25: 44a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Aleksi, İbrahim Paşa Vakfı'nın mütevellisi Sefer Ağa'nın vekili Murat Bey ile birlikte mahkemeye gelerek Galata'da bulunan bir evini 20.000 dirheme vakfa sattığını belirtir. Vekil Murat Bey, Aleksi'nin ifadesini doğrular. Mahkeme de bu satış işlemi onaylar.

Aleksi is in court with Murat Bey, legal agent of Sefer Ağa, muavalli of the İbrahim Paşa Waqf. The former sells his house in Galata to the waqf for 20,000 dirhem. The legal agent Murat Bey corroborates Aleksi's account. The court registers the sale.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

58 - 1604 (1013) Galata 25: 44b/1 Dava / *Adjudication*

Medine Yoksulları Vakfı'nın mütevellisi Halil Bey, Süleyman carşısında mahkemeye çıkar. Müteveli Halil Bey, İsa'nın yaşamıyla Galata'da bulunan bir evini ölünceye dek kendisine, sonra eşi Gülruh Hatun'a ve onun ölümünden sonra da Medine Yoksulları Vakfı'na kalması koşuluyla vakfettiğini belirterek Süleyman'ın bu ve kanunsuz olarak el koyduğunu ve evin vakfa verilmesi gerektiğini ileri sürer. Görüşü sorulan davalı Süleyman, İsa'nın evin sırasıyla kendisine, eşi Gülruh Hatun'a, daha sonra Gülruh Hatun'un doğum yeri olan Trablusgarp'ta yaşayan kız kardeşi Ümmürreis'e ve onun soyundan gelenlere, en son olarak da Medine Yoksulları Vakfı'na verilmesini şart koştuğunu söyler. Süleyman, sa ve eşi Gülruh Hatun'un ölmüş olduğunu, dolayısıyla evin kullanım haklarının Ümmürreis'te olduğunu ve kendisinin de Ümmürreis'in vekili olarak eve el koyduğunu ileri sürer. Mahkeme, Süleyman'ın sunduğu vakfiye belgesini inceledikten sonra, görüşüne uygun olduğunu belirler. Ancak müteveli Halil Bey, bu kez Süleyman'ın vekâletine karşı çıkarak Ümmürreis'in vekili olduğunu iddia etmesini ister. Süleyman, Trablusgarp'ta yaşayan iki kişiyi



William Bartlett'in 19. yüzyıl başlarına ait çiziminde Galata kulesi ve çevresi.
Tower and neighborhood of Galata in the early nineteenth century, by William Bartl

mahkemeye şahit olarak çağırır. Şahitler, Süleyman'ın Ümmürreis adlı kadının vekili olduğunu belirtirler. Sonuçta, davalı Süleyman davayı kazanır.

Halil Bey, mutawalli of a waqf established for the Poor of Medina, sues Süleyman. The plaintiff claims that the late İsa had endowed his house in Galata on condition that he would use it throughout his lifetime, to be followed by his wife Gülrüh Hatun and, after her death, the Poor of Medina Waqf. Süleyman unlawfully confiscated the house, he says, requesting its return to the waqf. Questioned by the court, Süleyman counters that İsa had endowed the house for use, in turn, by himself, and his wife Gülrüh Hatun, and, after their death, again in turn, by Gülrüh Hatun's sister Ümmürreis who resides in her birthplace Tripoli (Trablus-garp), her line, and, finally, after the end of her line, by the Poor of Medina Waqf. He adds that İsa and Gülrüh are dead, implying that the usufruct rights now belong to Ümmürreis. He has laid claim to the house as her legal agent, he adds. The court rules that the waqf deed (vakfiye) presented by Süleyman corroborates his testimony. Upon this ruling, mutawalli Halil Bey rejects Süleyman's agency and wants him to prove it. Süleyman calls two residents of Tripoli (Libya) as witnesses; they testify that he is indeed the legal agent of Ümmürreis. In conclusion, the defendant Süleyman wins the case.

Medîne-i Münevvere 'alâ sâkinihâ tahiyyâtî mükerrere ve teslî-mâtî mutahhare fukarâsı evkâfına bi'l-fi'l mütevellî olan fahrü'l-akrân Halil Bey ibn Ali mahfil-i kazâda bâ'isi hâze'l-kitâb Süleyman bin Salim muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm idüp mahmiyye-i Galata mahallâtından el-Hâc A'mâ Mahalle-si'nde vâki' fevkânî ve tahtânî büyü-tü erba'ayı ve bi'r-i mâ ve kenîfi müştemil olup bir tarafı Amine Hâtun bint-i Mahmud mülki-ne ve bir tarafı Muslihuddin mülkine ve bir tarafı tarîk-i hâssa ve bir tarafı tarîk-i 'âmma muttasıl olan menzilin vâkîfı sâhibü'l-hay-rât ve'l-hasenât İsa bin Ali menzil-i merkûmı vakf itdikde süknâsı evvelâ kendi nefesine ba'de vefâtihi Gülrüh bint-i Abdullah nâm

halîlesine ba'de vefâtihâ Medîne-i Münevvere fukarâsına şart idüp hâlen vâkıf-ı mûmâ-ileyh ve halîlesi Gülruh vefât itmekle menzil-i merkûm bi'l-fi'l mütevellîsi olduğum Medîne-i Münevvere fukarâsı evkâfına [silik] itmişken müşârün-ileyh Süleyman hilâf-ı şer' menzil-i mezbûra vaz'-ı yed itmişdir su'âl olunup yedi [kasr] olunup mütevellîsi olduğum vakf-ı mezbûr için zabt olunmak taleb iderim deyücek gibbe's-su'âl Süleyman cevâb virüp menzil-i merkûmun süknâsını vâkıf-ı mûmâ-ileyh İsa evvelâ kendi nefesine ba'dehû merkûme Gülruh Hâtun'a ba'dehâ vâkıf-ı merkûmun vatan-ı aslîsi olan Trablus-ı Mağrib mahallâtından Seydi Salim Mahallesinde sâkine Ümmürreis bint-i Ali nâm kızkarındaşına ba'de vefâtihâ mezbûre Ümmürreis'in evlâdına şart eyleyüp kız karındaşı mezbûre Ümmürreis'in evlâdı inkırâzından sonra Medîne-i Münevvere fukarâsına şart eylemiştir hakikat-i hâl bu minvâl üzere olduğu vakfiye-i ma'mûlün-bihâsında dahi mukayyed ve mestûrdur ve hâlen vâkıf-ı merkûm İsa ve halîlesi mezbûre Gülruh vefât idüp menzil-i merkûmun süknâsı ber-mûceb-i şart-ı vâkıf mezbûre Ümmürreis'e intikâl itmeğin mezbûre dahi menzil-i merkûmı zabt ve kabza kendi tarafından beni tevkîl idüp ben dahi vekâletim hasbiyle vaz'-ı yed eyledüm hâlen müvekkilem mezbûre Ümmürreis için zabt iderüm deyüp dokuz yüz doksan bir târîhi ile muverraha ve târîh-i merkûm [silik] mahmiyye-i Galata kâdısı olan Bekâyî Efendi ibn Ali imzâsıyla mûmzât ve hatemiyle mahtûme vakfiye-i şer'iyyeyi ibrâz idüp nazar olundukda mazmûnı takrîrine muvâfık olup menzil-i merkûmun süknâsı evvelâ kendi nefesine ba'dehû mezbûre Gülruh Hâtun'a ba'dehâ merkûme Ümmürreis'e ba'de vefâtihâ batnen ba'de batnin mezbûre Ümmürreis'in evlâdına mezbûrenin evlâdı inkırâzından sonra Medîne-i Münevvere fukarâsına meşrûta idüğü mukayyed ve mestûr olup lâkin ber-mûceb-i vakfiye hâlen menzil-i merkûmun süknâsına müstahik olan mezbûre Ümmürreis tarafından menzil-i merkûmı zabt ve hıfza merkûm Süleyman vekîl idüğünü mütevellî-i müşârün-ileyh inkâr idüp mezbûre tarafından vekâletine mezkûr Süleyman'dan beyyine taleb olundukda yine Trablus-ı Mağrib ahâlîsinden [silik] bin Ömer ve Salih bin Abdülaziz nâm kimesneler li-eclî's-şehâde hâzırân olup gibbe'l-istişhâd fi'l-vâkı' Trablus-ı Mağrib'de Seydi Salim

Mahallesi'nde sâkine olup vâkıf-ı mûmâ-ileyhin kız karındaşı olan Ümmürreis bint-i Ali nâm hâtun menzil-i merkûmı zabt ve hıfza mezkûr Süleyman'ı tevkîl itdikde bizi işhâd itdi biz bu husûsa şâhidleriz ve şehâdet dahi ideriz didiklerinde gıbbe't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olup mâ-hüve'l-vâki' ketb ve tahrîr olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis 'aşer min Cumâdelâhire li-sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Derviş Efendi ibn Mehmed el-imâm, el-Hâc Selam bin Budak, Hasan in Ali ser-bölük, Yusuf bin Murad, Ömer Ağa ibn Abdullah ve gayruhum.

59 - 1604 (1013) Galata 25: 48a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Mehmet, Galata'nın Katipmustafaçelebi Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipoteke, rehin) yoluyla 5000 dirheme Gülefruz Hatun Vakfı mütevellisi Mahmut Efendi'ye satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 500 dirheme vakıftan kiralar. Hattab, gerektiğinde evi vakfa teslim etmeye ya da borcu ödemeye kefil olduğunu bildirir. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Mehmet takes out a 5000 dirhem mortgage (istiglal) on his house in Galata's Katipmustafaçelebi neighborhood from Mahmut Efendi, mutawalli of the Gülefruz Hatun Waqf. He then rents the same house from the waqf for 500 dirhem for a period of one year. Hattab serves as surety to return the house to the waqf or pay the debt. The court registers the transactions.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

60 - 1604 (1013) Galata 25: 48b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Çakır Ağa'nın Silivri'deki zaviyesinin vakfına mütevellî olan Mustafa Bey, Yahudi İsrail ile birlikte mahkemeye gelir. İsrail, vak-

fa ait olup Galata'nın Lonca Mahallesi'nde bulunan bir evi aylık 200 akçeye kiralamış, evin onarım gereksinimi ortaya çıktığında mahkemeden giderlerin belirlenmesi için keşif yapılmasını istemiş ve keşif işlemi sonucunda onarıma 14.000 akçe gerektiği saptanmıştır. İsrail, kira bedelinden düşülmek koşuluyla evi kendi parasıyla onarmak için müteveli Mustafa Bey'den izin istemiştir. Müteveli Mustafa Bey, İsrail'e gerekli izni verdiğini ve yapacağı harcamanın kira bedelinden düşüleceğini belirtir. Mahkeme de İsrail'in isteği üzerine müteveli Mustafa Bey'in ifadesini sicile kaydeder.

Mustafa Bey, mutawalli of Çakır Ağa's dervish lodge (zaviye) waqf in Siliuri, is in court with İsrail, a Jew. İsrail rented a waqf-owned house in Galata's Lonca neighborhood at 200 akçe per month. When the house fell into disrepair, he asked the court for an investigation to determine the required repair expenses. The investigation revealed that the repairs would cost 14,000 akçe. İsrail had asked for mutawalli Mustafa Bey's permission to cover the repairs out of his own pocket and then deduct the expenses from the rent. Providing the requested permission, mutawalli Mustafa Bey notes that the expenses will be deducted from the rent. Upon İsrail's request, the court registers mutawalli Mustafa Bey's testimony.

Budur ki merhûm ve mağfûrûn-leh Çakır Ağa'nın Kasaba-i Siliuri'de vâki' zâviyesi evkâfına bi'l-fi'l mütevellî olan Mustafa Bey ibn Ali meclis-i şer'-i mutahharda Alamanoğlu dimekle ma'rûf işbu bâ'isü'l-kitâb İsrail veled-i Yasef nâm yahudi mahzarında ikrâr idüp mahmiyye-i Galata'da Lonca Mahallesi'nde vâki' evkâf-ı mezbûreden olup yahudi-i mesfûr İsrail'in be-her şehri ikişer yüz akçe icâre-i mu'eccele ve icâre-i mu'accele ile mutasarrıf olduğu üç tabaka evleri müştemil olup cevânib-i erba'ası tarîk-i 'âmm ile mahdûd olan vakıf menzil ta'mîr ve meremmete muhtâc olmağın bundan esbak hâssa mi'mârlardan Üstâd Mehmed bin Abdullah ile menzil-i merkûmun üzerine varılıp ta'mîr ve meremmetine ne mikdâr akçe harc ve sarf olunmağla ta'mîri kâbil ve mümkün olduğunu tahmîn ider didüğümüzde mi'mâr-ı merkûm dahi menzil-i

merkûmun ta'mîr ve meremmetine ancak on dört bin akçe vefâ ider deyü on dört bin akçe harc ve sarf olmağa tahammülü olduğunu tahmîn-i sahîh ile tahmîn itdükden sonra yahudi-i mezbûr İsrail dahi menzil-i merkûmun ta'mîr ve meremmetine kendü mâlından sarf itdüğü meblağı icâre-i mü'eccelesine mahsûb olmak üzere menzil-i merkûmı kendü mâlî ile ta'mîr ve meremmet itmeği istîzân itmeğin ben dahi tevliyetim hasebi ile menzil-i merkûmı kendü mâlî ile ta'mîr ve meremmet itmeğe yahudi-i mesfûr İsrail'e izin virdüm ba'de'l-yevm menzil-i merkûmun ta'mîr ve meremmetine mübâşeret idüp kendü mâlından harc itdüğü meblağı menzil-i mezbûrun icâre-i mü'eccelesine mahsûb eyledüm didikde vâki' hâl yahudi-i mesfûr İsrail talebi ile ketb olunup yedine vaz' olundu ki lede'l-ihtiyâc ihticâc ide tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-işrîn min Cumâdelâhire sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Rıdvan Efendi el-müderriş, Ivaz bin el-Hâc Mehmed el-câbî, Mehmed Çelebi bin Mehmed, Mehmed Çavuş bin Abdurrahman, Musa Çavuş bin Abdullah, Ali bin Yusuf, Hasan bin Yusuf.

61 - 1604 (1013) Galata 25: 49a/1 Tescil işlemi / Registration

Lisaro adlı Hristiyan kadının eşi ve vekili Dimitri, İbrahim Paşa Vakfı ile Sultan Murat Han'ın kızı Ayşe Sultan'ın vakfına mütevellî olan Sefer Ağa ile birlikte mahkemeye gelir. Vekil Dimitri, eşinin Galata'nın Françesko (Frenk) Mahallesi'nde bulunan bir evini 66.000 dirheme adı geçen vakıflara satar. Mütevellî Sefer Ağa, mütevellisi olduğu vakıfların parasından ödemeyi yaptıktan sonra, evin her iki vakfın ortak mülkiyetine geçtiğini belirtir. Mahkeme, bu satış işlemini sicile kaydeder.

Dimitri, husband and legal agent of Lisaro, a Christian woman, is in court with Sefer Ağa, mutawalli of both the İbrahim Paşa Waqf and the waqf of Sultan Murat Han's daughter Ayşe Sultan. The legal agent Dimitri sells his wife's house in the Françesko (French) neighborhood in Galata to the above-stated waqfs for

66,000 dirhem. After paying for the house out of the funds of the two waqfs, mutawalli Sefer Ağa states that the house now belongs to the two waqfs. The court registers the sale.

[Oriijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

62 - 1604 (1013) Galata 25: 49b/1 Tescil işlemi / Registration

Aleksandire’nin vekili Andriye, Aleksandire’nin evini Yusuf Ağa Vakfı’nın mütevellisi Ali’ye istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Andriye aynı evi müvekkili için mütevelliden bir yıllığına 1000 dirheme kiralar. İki kişi Aleksandire’nin borçlarına kefil olur. Mahkeme, yapılan işlemleri tescil eder.

Andriye, legal agent of Aleksandire, takes out a 10,000 dirhem mortgage (istiglal) on Aleksandire’s house from Ali, mutawalli of the Yusuf Ağa Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 1000 dirhem for one year. Two persons serve as sureties for Aleksandire’s debt. The court registers the transactions.

[Oriijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

63 - 1604 (1013) Galata 25: 49b/2 Tescil işlemi / Registration

Mustafa Çavuş Vakfı’nın mütevellisi Rüstem Bey, Yakomi ile birlikte mahkemeye gelir. Rüstem Bey, daha önce Yakomi’den evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 20.000 akçenin karşılığı olan 100 filoriye satın almış, daha sonra söz konusu evi Yakomi’ye yıllık 2000 akçeden kiraya vermiştir. Kiraların hepsini Yakomi’den aldığını belirten Rüstem Bey, evin rehinden çıkarılıp Yakomi’ye teslim edileceği zaman Yakomi’den 20.000 akçe istemiş, Yakomi’nin akçe ödemeye yanaşmaması üzerine taraflar mahkemeye düşmüşlerdir. Mahkeme, Yakomi’nin 100 filori ödemesine karar vermiştir.

Şimdi Rüstem Bey, mahkeme kararı uyarınca 100 filoriyi Yakomi'den aldığını ve evi rehinden çıkartıp kendisine verdiğini söyler. Mahkeme de Rüstem Bey'in bu sözlerini sicile kaydeder.

Rüstem Bey, mutawalli of the Mustafa Çavuş Waqf, is in court with Yakomi. Earlier Yakomi took out a 100 florin (equivalent of 20,000 akçe) mortgage (istiglal) on his house from Rüstem Bey. He then rented the same house from Rüstem Bey for 2000 akçe per annum. Yakomi paid his rent regularly. When the time came to return the house to its original owner, Rüstem Bey asked for 20,000 akçe, but Yakomi refused to pay in akçe. The case then ended up in court. The court instructed Yakomi to pay the 100 florin. Now, says Rüstem Bey, he has collected 100 florin from Yakomi, released the house, and returned it to Yakomi. The court registers Rüstem Bey's testimony.

Merhûm Mustafa Çavuş Evkâfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Rüstem Bey ibn Abdullah mahfil-i kazâya Yakomi veled-i Anton nam [zimmîyi] ihzâr ve mahzarında takrîr-i merâm idüp merkûm Yakomi'nin mahmiyye-i Galata hısnı dâhilinde Câmi'-i Kebîr Mahalles-i'nde vâkî [silik] tabaka olup tabaka-i ulyâsı büyü-t sâliseyi ve tabaka-i vustâsı iki beyti ye tabaka-i süflâsı bir mahzen ve bi'r-i mâ' ve kenîfi [müştemil] olup bir tarafı Keyvan Çavuş ibn Abdullah mülki ile ve bir tarafı Ayasofya-i Kebîr Câmi' Vakfı ile ve tarafeyni [tarîk-i] âmm ile mahdûd olan menziline mütevellîsi olduğım vakf-ı mezbûr malından yirmi bin akçeye bundan akdem [silik] târihinde bi-tarîk[-i istiglâl] iştirâ ve ittibâ' idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbüz yine mezbûr Yakomi'ye tevliyetim hasebiyle [îcâr] eyleyüp ol dahi be-her sene ikişer bin akçeye istîcâr eylemişidi târih-i merkûmdan bu âna gelince menzil-i [mezbûr] icâresin be-her sene vakf için mezbûr yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl alup kabz eylemiş idim bâkî [silik] menzil-i merkûmın semeni olan yirmi bin akçe kalmışidi lâkin târih-i merkûmda filori ikişer yüz züyûf akçe [silik] râyic olmağla yüz sikke filoriyi yirmi bin akçe hesâbı üzre zimmî-i mezbûra virüp hâlen yirmi bin [akçe] taleb idüp mürâfa'a-i şer' olduğumuzda zimmî-i mesfûrdan cânib-i vakfiyetine yüz filori

hükm [olduğında] ben dahi bi’t-tamâm yüz filoriyi zimmî-i mesfûr yedinden vakf-ı merkûm için alup kabz idüp fekk-i rehn eyledim zimmî-i mesfûr üzerinde asl-ı mâl-ı vakıfdan ve ücretden bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde mâ-hüve’l-vâki‘ gıbbe’t-taleb ketb ü tahrîr olundı tahrîren fî evâsıtı Cumâdelâhire min şühûr se-ne selâse aşere ve elf mine’l-hicreti’n-nebeviyye

Şühûd

Hüseyin bin Abdurrahman, Ömer bin Behram, Mustafa bin Abdurrahman, Mustafa bin Ali, Yusuf bin Hamza ve gayruhum.

64 - 1604 (1013) Galata 25: 50a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Yakomi, Hafız Ahmet Vakfı’nın mütevellisi Hasan Çavuş’a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 63.000 dirheme satar. Üç gayrimüslim, Yakomi’nin vakfa olan borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Yakomi takes out a 63,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Hasan Çavuş, mutawalli of the Hafız Ahmet Waqf. Three non-Muslims serve as sureties for Yakomi’s debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

65 - 1604 (1013) Galata 25: 50a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Cezayir Beylerbeyi olan Mustafa Paşa’nın kurduğu vakfa mütevellî olan Yusuf, Mihal ile birlikte mahkemeye gelir. Mihal daha önce evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla Yusuf’a 20.000 akçeye satmıştır. Daha sonra Mihal, aynı evi yıllık 2000 akçeye Yusuf’tan kiralamıştır. Şimdi Yusuf, anapara ile kiralاری Mihal’den eksiksiz olarak aldığını ve evi rehinden çıkarıp ona teslim ettiğini söyler. Yusuf’un bu sözlerini Mihal de onaylar. Mahkeme tarafların sözlerini sicile kaydeder.

Yusuf, mutawalli of the waqf founded by Mustafa Paşa, governor general of Algeria, is in court with Mihal. Earlier, Mihal took out a 20,000 akçe mortgage (istiglal) on his house from Yusuf. He then rented the same house from Yusuf for 2000 akçe per annum. Now Yusuf states that he has collected from Mihal the principal and accrued rent in full, released the pawn on the house, and returned it to Mihal. Mihal corroborates Yusuf's testimony. The court registers the testimonies.

Budur ki bi'l-fi'l vezâret ile Cezâyir beglerbeğisi olan düstûr-ı ekrem müşîr-i müfahham müdebbir-i umûrî'l-cümhûr bi'l-fikrî's-sâkıb mütemmim-i mehâmî'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib el-mahfûfun bi-sunûf-ı avâtîfî'l-meliki's-samed Mustafa Paşa bin Ahmed edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû hazretlerinin evkâfına hâlen mütevellî olan Yusuf bin Abdullah meclis-i şer' de işbu bâ'isü'l-kitâb Mihal veled-i Yorgi nam zimmî mahzarında ikrâr idüp bundan esbak zimmî-i mezbûrdan kazâ-i Üsküdar'a tâbî' Çengal nam karyede vâkî' bir cânibi Yani nam zimmî mülki ile ve bir tarafı İstemad nam zimmî mülki ile ve bir tarafı sâhil-i bahr ile ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan mülk menziline vakf-ı mezbûr malı ile bi-tarîki'l-istiglâl yirmi bin akçeye iştirâ idüp yine ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz zimmî-i mesfûra her sene ikişer bin akçeye icâr idüp ol dahi vech-i meşrûh üzre istîcâr itmiş idi hâlen menzil-i merkûmın icâresini ve menzil-i merkûmın semeni olan yirmi bin akçeyi bi't-tamâm zimmî-i mesfûr yedinden alup kabz idüp fesh-i icâre ve fekk-i rehn eyledim ba'dehû zimmî-i mesfûr zimmetinde mâl-ı vakıfdan asıldan ve icâreden bir akçe kalmadı didikde mukırr-ı mezbûr ikrâr-ı meşrûhında bi'l-muvâcehe zimmî-i mesfûr tasdik itdikden sonra vâkî' hâl bi't-taleb ketb olundu hurrîre fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-'işrîn min Cumâdelâhire li-sene selâse aşrete ve elf

Şühûd

Murad Bey bin Abdullah, Hasan Bey bin Abdullah, Ramazan bin Abdullah, Mustafa bin Abdullah, Mehmed bin Ali, Mustafa Bey el-mü'ezzin ve gayruhum.

66 - 1604 (1013) Galata 25: 52a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Yorgi, Okçu Musa Vakfı'nın Lonca Mahallesi'ndeki bir mülkünde kiracıdır. Bu mülk zamanla yıpranmıştır. Onarım için vakıf mütevellisinden izin alan Yorgi, masrafları kendi cebinden karşılayarak onarımı yaptırmıştır. Yorgi, yaptığı harcamanın belirlenmesi için mahkemeden keşif yapılmasını ister. Mahkeme, vakıf mütevellisi ile biri mimar iki görevliyi bölgeye gönderir. Yapılan inceleme sonucunda Yorgi'nin onarım için toplam 22.700 akçe harcadığı anlaşılır.

Yorgi is a tenant of a property in the Lonca neighborhood, which belongs to the Okçu Musa Waqf. The property is dilapidated. With the permission of the mutawalli, Yorgi has the property repaired out of his own pocket. Now he wants the court to conduct an investigation to determine his expenses. The court sends to the region the waqf mutawalli, along with two court officers, one of whom is an architect. The investigation reveals that Yorgi must have spent 22,700 akçe for the repairs.

Merhûm Okcı Musa Vakfı'ndan mahmiyye-i Galata'da Lonca Mahallesi'nde vâki' ma'lûmü'l-hudûd olan menzilin müste'ciri olan Yorgi veled-i Yani nam zimmî mahfil-i kazâda takrîr-i kelâm idüp vakf-ı merkûmdan ücret-i mu'accele ve mü'eccele ile sâkin olduğum menzil-i merkûmın fevkânî ve tahtânî altı bâb evleri bi'l-küllîye harâbe-müşrif olmağın kendi malımdan ta'mîr itmek içün vakf-ı mezbûr mütevellîsi izn virmeğın bundan akdem kibel-i şer'den üzerine varılup ta'mîri tahmîn olunmuşıdi hâlen zikr olunan evleri kendi malım ile ta'mîr eyledim kibel-i şer'den üzerine varılup ne mikdâr akçeye tahammüli vardır görölmesin taleb ideriz didikde kibel-i şer'den ayak nâ'ibi olan mevlânâ Mahmud Efendi bin Mehmed irsâl olunup ol dahi vakf-ı mezbûr mütevellîsi olan Derviş Halife bin Ali ve hâssa mi'mârlardan üstâd Ali bin Abdullah nam mi'mâr ve zeyl-i kitâbda isimleri mestûr müslimûn ile menzil-i merkûmın üzerine varup müşâhede eylediklerinde fi'l-

vâki' zikr olunan menzilin altı bâb fevkânî ve tahtânî evleri teceddüden binâ olunmuş bulunup iki bâb tahtânî dükkânın ve iki bâb mahzenin ve mahzen üstünde olan iki bâb evlerin kereste-i mütenevvî'a ve üstâdiye ve ırgâdiye ve sâ'ir harc-ı lâzımesinin otuz bin akçeye ve ânın üstünde tabaka-i sâlisede olan iki bâb evleri şehnişîni ile kereste-i mütenevvî'a ve üstâdiye ve ırgâdiyesinin yetmiş bin akçeye ve tavanlarının yirmi bin akçeye ve tabaka-i râbi'ada olan tahta-pûşun kereste-i mütenevvî'a ve üstâdiye ve ırgâdiyesinin iki bin yedi yüz akçeye cem'an yirmi iki bin yedi yüz akçeye mütehammildir deyü mi'mâr-ı mezbûr haber virdüğün mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr ba'dehû meclis-i şer'a gelüp haber virdikde bi't-taleb mâ-hüve'l-vâki' ketb olundu hurrîre fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-ısrîn min Cumâdelâhire li-sene 1013

Şühûd

Mustafa Reis bin Ali, Mustafa bin Abdullah el-bevvâb, Mustafa bin Abdullah el-cündî, Pervâne bin Abdullah, Pîrî bin [silik] ve gayruhum.

67 - 1604 (1013) Galata 25: 53a/1 Dava / *Adjudication*

Mustafa Çavuş Vakfı'nın mütevellisi Rüstem Bey, Yakomi karşısında mahkemeye çıkar. Rüstem Bey, beş yıl önce Yakomi'den evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 20.000 akçeye satın aldığını, sonra da evi boşaltıp Yakomi'ye yıllık 2000 akçeden kiraya verdiğini söyler. Şimdiye kadar Yakomi'nin bütün ödemeleri yaptığını belirten Rüstem Bey, evi tekrar Yakomi'ye teslim ederek 20.000 akçelik anaparayı ondan geri almak ister. Mahkeme Yakomi'ye görüşünü sorar. Yakomi, evi 100 sikke karşılığında sattığını ve bu dönemde 1 sikkenin 200 akçe değerinde olduğunu söyler. Bunun üzerine mahkeme, Rüstem Bey'e bu konudaki görüşünü sorar. Rüstem Bey, ev için 100 sikke (filori) ödediğini kabul etmekle birlikte bu parayı 20.000 akçe hesabına göre verdiğini söyler. Mütevellinin bu sözü karşısında mahkeme, Yakomi'nin 100 sikkeyi sikke olarak ödemesi gerektiğine karar verir.

Rüstem Bey, mutawalli of the Mustafa Çavuş Waqf, sues Yakomi. Five years earlier Yakomi took out a 20,000 akçe mortgage (istiglâl) on his house from Rüstem Bey. He then rented the same house from Rüstem Bey for 2000 akçe per annum. Yakomi has paid his rent regularly, Rüstem Bey says. Now he wants to return the house to Yakomi in exchange for the 20,000 akçe initial loan. Questioned by the court, Yakomi states that he sold the house for 100 golden coins (sikke) at a time when 1 coin was worth 200 akçe. Rüstem Bey admits to paying 100 golden coins (sikke, meaning florin) for the house, which was equivalent to 20,000 akçe at the time of the payment. In response to the mutawalli's testimony, the court decides that Yakomi should pay 100 golden coins for the house through golden coins.

Merhûm ve mağfûrûn-leh Mustafa Çavuş Evkâfına bi'l-fi'l mütevellî olan Rüstem Bey ibn Abdullah mahfil-i şer'a Yakomi veled-i Anton nam zimmîyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i merâm idüp merkûm Yakomi'nin mahmiyye-i Galata hısnı dâhilinde Câmi'-i Kebîr Mahallesi'nde vâki' üç tabaka olup tabaka-i ulyâsı büyü-tû sâliseyi ve tabaka-i vustâsı iki beyti ve tabaka-i süflâsı bir mahzeni ve bi'r-i mâ'i ve kenîfi müştemil olup bir tarafı Keyvan Çavuş ibn Abdullah mülki ile ve bir tarafı Ayasofya Vakfı ile ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan menziline mütevellîsi olduğım vakf-ı mezbûr malından yirmi bin akçeye bundan esbak bin yedi târihinde bi-tarîki'l-istiglâl zimmî-i mezbûrdan ibtiyâ' ve iştirâ idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbüz yine mezbûr Yakomi'ye tevliyetim habibiyle îcâr eyleyüp ol dahi be-her sene ikişer bin akçeye istîcâr eylemiş idi târih-i merkûmdan bu âna gelince menzil-i merkûmın icâresini be-her sene vakf için mesfûr Yakomi yedinden bi't-tamâm alup kabz eyledim asl-ı mâl olan yirmi bin akçeyi vakf için taleb iderim su'âl olunup alıvirilmesin taleb iderim didikde gibbe's-su'âl zimmî-i mezbûr Yakomi cevâb virüp fi'l-hakîka vech-i meşrûh üzere menzil-i merkûmı mütevellî-i mesfûra bir sikke altun ikişer yüz akçeye râyic iken yüz sikke altuna hesâb-ı merkûm üzere yirmi bin züyûf akçe ider bi-tarîki'l-istiglâl bey' itmişidim asl-ı mâl yüz sikke filoridir didikde gibbe'l-istintâk mütevellî-i mezbûr dahi asl-

mâl yüz sikke filori olduğına mukırr olup lâkin ikişer yüz akçe he-sâbı üzre virdüm didikde ikrârı mücebince yüz sikke filori cânib-i vakfa hükm olunup vâki' hâl bi't-taleb ketb ve tahrîr olundı tahrîren fî evâhiri Cumâdelâhire li-sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûd

Hüseyin bin Abdurrahman, Ömer bin Behram, Mustafa bin Abdurrahman, Mustafa bin Ali, Yusuf bin Hamza ve gayruhum.

68 - 1604 (1013) Galata 25: 55a/3 Tescil işlemi / Registration

Aleksi, Merhum Piyale Vakfı mütevellisi Hasan'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 40.000 dirheme satar. Bu işlemten sonra Aleksi, sattığı evi mütevelliden bir yılığına 4000 dirheme kiralar. İki Hıristiyan gerek Aleksi'ye gerekse borcuna kefil olur. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Aleksi takes out a 40,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Hasan, mutawalli of the Merhum Piyale Paşa Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 4000 dirhem for one year. Two Christians serve as sureties for Aleksi and his debt. The court registers the transactions.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

69 - 1604 (1013) Galata 25: 55b/2 Tescil işlemi / Registration

Yani, Hâni Hatun Vakfı mütevellisi Rüstem'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 7000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Yani, sattığı evi mütevelliden bir yılığına 700 dirheme kiralar. İki Hıristiyan Yani'ye ve borcuna kefil olur. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Yani takes out a 7000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Rüstem, mutawalli of the Hâni Hatun Waqf. He then rents

the same house from the mutawalli for 700 dirhem for one year. Two Christians serve as sureties for Yani and his debt. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

70 - 1604 (1013) Galata 25: 58a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Mustafa Paşa Vakfı mütevellisi Yusuf Bey, Laskarine'nin vekili İstati ile birlikte mahkemeye gelerek Laskarine'nin merhum babası Erkiri'nin vakfa borcu kaldığını belirtir. Merhumun mirasının Laskarine'ye kalması dolayısıyla Yusuf Bey, vakıf alacağının 8000 akçesini Laskarine'den tahsil ettiğini, geriye 11.500 akçe alacak kaldığını söyler. İstati, Yusuf Bey'i onaylar. Mahkeme de Yusuf Bey'in bu sözlerini sicile kaydeder.

Yusuf Bey, mutawalli of the Mustafa Paşa Waqf, is in court with İstati, legal agent of Laskarine. The former states that Laskarine's late father Erkiri died while indebted to the waqf. Now he has collected 8000 akçe from Laskarine, also inherited his father's estate, leaving 11,500 akçe unpaid. İstati corroborates Yusuf Bey's testimony, and the court registers it.

[silik] beğlerbeğisi olan Mustafa Paşa Evkâfına hâlen mütevellî olan Yusuf Bey bin Abdullah mahfil-i kazâda Laskarine bint-i Argiri nâm nasrâniyye tarafından husûs-ı âti'z-zikri tasdîka vekîl olup Cafer Bey bin Abdullah el-cündî ve Mehmed Bey bin Abdullah el-cündî şehâdetleriyle vekâleti sâbite olan zevci İstadi veled-i Liro nam zimmî mahzarında ikrâr ve itirâf idüp bundan akdem mâl-ı vakıfdan mezbûre Laskarine'nin babası mezbûr Argiri zimmetinde yirmi bin akçe olup merkûm Argiri mürd olup meblağ-ı merkûm zimmetinde bâkî kalup metrûkâtı kızı mezbûre Laskarine'ye intikâl itmeğın meblağ-ı merkûmın sekiz bin akçesini vakf-ı mezbûr için mezbûre Laskarine yedinden alup kabz eyledim zimmetinde on bir bin beş yüz akçe bâkî kaldı didikde mütevellî-i mer-

kûmın vech-i meşrûh üzre sudûr iden ikrârını vekîl-i merkûm bi'l-muvâcehe tasdîk itmeğın mâ-hüve'l-vâki' ketb olundı tahrîren fî evâhiri Receb sene selâse 'aşere ve elf

Şühûd

Ramazan bin Abdullah, İbrahim bin Süleyman, Mustafa Bey bin Abdullah el- [...], Mehmed bin Abdullah, Abdullah bin Hasan, Mehmed Bey bin Abdullah.

71 - 1604 (1013) Galata 25: 59a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Cezayir valisi olan Mustafa Paşa'nın kurduğu vakfın yeni mütevellisi Yusuf'a, görev teslim öncesi, vakıf muhasebesinin 1603 yılına ilişkin verilen tezkiredir. Yapılan muhasebeye göre, Yusuf'tan önce vakfın anaparası 1.290.000 akçe olup borç olarak başkalarına verilmiştir. Mustafa Paşa'ya 600.000 akçe, vakfın ismi belirtilmeyen bir diğer görevlisine de 43.000 akçe borç verilmiştir. Anapara, 1603 yılında yüzde 15 faizle (ona on bir buçuk hesabı) işletilmiş ve 193.500 akçe gelir kazanılması hedeflenmiştir. Ancak 259.000 akçenin faizinden sadece yüzde 10 gelir (25.900 akçe) elde edilmiştir. Dolayısıyla 1603 yılında faizden 184.050 [doğrusu 180.550 olmalı] akçe kazanılmıştır. Elde edilen bu paranın 179.154 akçesi demir, gümüş, altın, yağmurluk, ahır, ekmek, et, tavuk vb. vakfın gereksinimine harcanmıştır. Sonuçta Yusuf, mütevellilik görevini devralırken vakıf kasasını anapara hariç 1396 akçe kâr ile devralmıştır.

This is the certificate (tezkire) sent to Yusuf, the new mutawalli of a waqf founded by Mustafa Paşa, the governor of Algeria. It concerns the waqf's accounts for the year 1603. The books state that before Yusuf's appointment the waqf had a capital of 1,290,000 akçe, which it lent out as loans. Mustafa Paşa took out a 600,000 akçe loan, and an unnamed waqf officer took another 43,000 akçe. In 1603, the principal was operated at 15 percent (eleven and a half for ten), targeting a revenue of 193,500 akçe.

However, only 25,900 akçe (10 percent) was earned from 259,000 akçe. Thus in 1603 only 184,050 [should be 180,550] akçe was earned as rent revenue. Out of this revenue, 179,154 akçe was spent on silver, gold, rain coats, stables, bread, meat, chicken, and similar expenses of the waqf. In conclusion, Yusuf has assumed the mutawalli post and taken over the waqf's funds at a time when its net profit stands at 1396 akçe.

Sûret-i tezkire-i vezîr-i ekrem Mustafa Paşa vâli-yi eyâlet-i Cezâyir Hânı

Vech-i tezkire budur ki bin on iki târihinde mütevellîmiz ile hesablaşup vakfımızın nükûdi asıldan on iki kerre yüz bin ve doksan bin akçe olup zimemde kalup ve bana değin kırk üç bin akçe olup ve vezîr Mustafa Paşa hazretlerine virilen altı kerre yüz bin akçe asıldan olup zimemde bâkî kalan mevcûd asıldan altı kerre yüz bin ve kırk yedi bin akçedir ve dahi onı onbir buçuk hesâbı ile bin on iki mu'âmelesi yüz bin ve doksan üç bin beş yüz akçe olup ve lâkin iki yüz elli dokuz bin akçe asılın buçuğı alınmağa kâbil olmağın alınan mu'âmele yüz seksen dört bin elli akçe olup bu cümleden bana değin der-kîse seksen sekiz bin altmış iki akçedir demir alem ve sancakdâra ve gümüşe ve yaldızlık altuna ve hil'atlere ve yağmurluklara ve âhûr kethüdâsı Yunus Ağa'ya ve gayrıdan seksen bin akçe ve Cumâdelâhîrinin harcına ve etmeklere ve ete ve tavukcılara salınan ve gayrı yedi bin yedi yüz doksan beş akçe ve bin on sene mukâta'asından harca ziyâde üç bin iki yüz seksen yedi akçe olup cem'an yüz yetmiş dokuz bin yüz elli dört akçe olup bu takdîrce bin üç yüz doksan altı akçe bâkî kalup mütevellîmiz Yusuf bizden temessük taleb itdüğü ecilden işbu tezkîre yedine virildi ki vakt-i hâcetde ibrâz idine tahrîren fî evâsıtı Cumâdelûlâ li-sene selâse 'aşrete ve elf

72 - 1604 (1013) Galata 25: 59b/2 Tescil işlemi / Registration

Cezayir valisi olan Mustafa Paşa'nın kurduğu vakfın yeni mütevellisi Yusuf Bey mahkemeye gelir. Mütevellilik görevini devra-

lırken yapılan muhasebeye ilişkin tezkireyi mahkemeye sunan Yusuf Bey, mahkemeden bir temessük belgesi düzenlenmesini ister. Bu belgeye göre Yusuf Bey'den önce vakfın anaparası 1.290.000 akçe olup, borç olarak başkalarına verilmiştir. Bu paradan Mustafa Paşa 600.000 akçe, vakfın ismi belirtilmeyen bir görevlisi de 43.000 akçe borç almıştır. Anapara, 1603 yılında yüzde 15 faizle (ona on bir buçuk hesabı) işletilmiş ve 193.500 akçe gelir kazanılması hedeflenmiştir. Ancak 259.000 akçenin faizinden sadece yüzde 10 gelir (25.900 akçe) elde edilmiştir. Dolayısıyla 1603 yılında faizden 184.050 [doğrusu 180.550 olmalı] akçe kazanılmıştır. Bu paranın 179.154 akçesi demir, gümüş, altın, yağmurluk, ahır, ekmek, et, tavuk vb. vakfın gereksinimine harcanmıştır. Sonuçta Yusuf Bey, mütevellilik görevine başlarken vakıf kasasını anapara hariç 1396 akçe kâr ile devralmıştır. Belgeyi inceleyen mahkeme, devrolunan muhasebeyi tescil eder ve bu işlemin temessük belgesini Yusuf Bey'e verir.

Yusuf Bey, mutawalli of the waqf founded by Mustafa Paşa, governor of Algeria, appears in court. Presenting to court the certificate (tezkire) he received in assuming the mutawalli post, he requests a promissory note (temessük). Before Yusuf Bey, the waqf had loaned 1,290,000 akçe to third parties. Mustafa Paşa and an unnamed waqf officer had taken out 600,000 akçe and 43,000 akçe loans, respectively. In 1603, the principal was operated at 15 percent (eleven and a half for ten), targeting a revenue of 193,500 akçe. However, the waqf made only 25,900 akçe by operating 259,000 akçe at 10 percent. Thus, in 1603 only 184,050 [should be 180,550] akçe was made as rent revenue. Out of this revenue, 179,154 akçe was spent on waqf expenses, including silver, gold, rain coats, stables, bread, meat, chicken. In conclusion, Yusuf Bey has assumed the mutawalli post and taken over the waqf funds at a time when the net profit stands at 1396 akçe. Examining the presented document, the court registers the transferred accounts and gives Yusuf Bey a promissory note that documents the registration.

Budur ki bi'l-fi'l vezâret ile Cezâyir Beğlerbeğisi olan düstûr-ı ekrem müşîr-i efham Mustafa Paşa bin Ahmed dâme iclâlehû hazretlerinin evkâfına hâlen mütevellî olan işbu bâ'isü'l-kitâb Yusuf Bey bin Abdullah meclis-i şer'a gelüp takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i anî'l-merâm idüp müşârün-ileyh hazretlerinin vakf nükûdî asıldan on iki kerre yüz bin ve doksan bin akçe olup meblağ-ı merkurundan bundan akdem müşârün-ileyh pâşa hazretlerine kırk üç bin ve vezîr-i ekrem Mustafa Paşa hazretlerine emri ile altı kerre yüz bin akçe teslim idüp cem'an asl-ı mâldan altıyüz kırk üç bin akçe teslim olunup ve onı onbir buçuk akçe hesâbı üzerine bin on iki senesinin murâbahası dahi yüz doksan üç bin beş yüz akçe iderken iki yüz elli dokuz bin akçenin ribhi onı onbir üzre alınup onı onbir buçuk hesâbı üzre alınmak mümkün olmamağla cem'an hâsıl olan ribh yüz seksen dört bin altı akçe olup meblağ-ı merkûmdan müşârün-ileyh pâşa hazretlerine seksen sekiz bin altmış akçe demîr aleme ve sancakdâra ve gümüşe ve yalduza ve hil'atlere ve yağmurluklara ve âhûr kethüdâsına seksen bin akçe ve Cumâdelâhire ayında müşârün-ileyh pâşa hazretlerinin mazbata harcına ete ve etmeğe ve tavuka yedi bin yedi yüz doksan beş akçe ve bin on bir murâbahasından ziyâde teslim itduğım üç bin iki yüz seksen yedi akçe cem'an teslim olunan yüz yetmiş dokuz bin yüz elli dört akçe olup Cumâdelâhireden bin on iki senesinin murâbahasını gördükde asl-ı mâldan yedimde altı kerre yüz bin ve kırk yedi bin akçe ve bin on iki senesinden hâsıl olan murâbahadan bin üç yüz doksan altı akçe bâkî kalduğuna yedime kendü hatemi ile mahtûm temessük virmişdir yedimde olan temessük mücebince kıbel-i şer'den dahi temessük taleb iderim didikde yedinde olan temessûke nazar olundıkda takrîrine mutâbık bulunmağın mücebince cânib-i şer'den işbu hurûf ketb olunup yedine vaz' olundu fî 12 Recebi'l-ferd li-sene selâse 'aşere ve elf

Şühûd

Ali Efendi el-imâm bi-Câmi'-i Sultan Cihangir, Ahmed Çelebi el-imâm, Mehmed Çelebi bin Sinan el-imâm, Veli Efendi el-imâm bi-mescid-i Selîme Hatun, Ömer Halife el-mü'ezzin, Derviş bin Ramazan, Mustafa Halîfe el-mü'ezzin, Mehmed Halîfe el-imâm bi-mescid-i Rıdvan Çavuş, Şaban Efendi el-imâm, es-Seyyid Mus-

nında eksik hesaplanması gerektiğine, dolayısıyla Mahmut'un vakfa 20 altın ile yeni basılmış 1360 akçe ödemesi gerektiğine karar verir.

Mustafa, mutawalli of the Kasımpaşa Waqf, sues Mahmut. He states that Mahmut owes the waqf 6000 akçe, including interest. The plaintiff wants to collect the sum. Questioned by the court, Mahmut says that he borrowed 20 golden coins and 2000 lower grade (züyuf) akçe, at a time when 1 golden coin was equivalent to 200 akçe. According to a relevant fatwa, he adds, a new akçe is worth more than an old akçe. Questioned by the court, Mustafa corroborates Mahmut's testimony. In conclusion, the court decides, on the basis of the fatwa that sets 1 lower grade akçe as equivalent to one-third of a regular akçe, that Mahmut should pay the waqf 20 golden coins and 1360 newly issued akçe.

Hâric-i Galata'da merhûm Kasım Pâşa vakf eyledüğü nükûda bi'l-fi'l mütevellî olan Mustafa bin Ferhad mahfil-i şer'-i mutahharda Mahmud bin Mehmed mahzarında takrîr-i kelâm idüp vakf-ı mezbûr malından merkûm Mahmud zimmetinde bi-tarîki'l-istirbâh altı bin akçe vardır hâlen mütevellîsi olduğım cihetden meblağ-ı mezbûrî vakf için taleb iderim deyücek gıbbe's-su'âl mezbûr Mahmud cevâb virüp bundan akdem mütevellî-i mûmâ-ileyh yedinden mâl-ı vakf aldığımda züyûf akçe ile her altun ikiyüz akçeye râyic iken ikişer yüz hesâbı üzre dört bin akçeye yirmi altun ve iki bin züyûf akçe alup kabz itmişidim deyücek mütevellî-i müşârün-ileyh dahi istintâk olundıkda fi'l-vâki' merkûm Mahmud'a meblağ-ı merkûmı virdiğimde züyûf akçe ile be-her altun ikiyüz züyûf akçeye râyic olmağın dört bin akçeye yirmi altun ve iki bin züyûf akçe virmişidim deyücek bu husûsda vârid olan fetevât-ı şerîfe mücebince zikr olunan iki bin züyûf akçe mu'âmelesinde sülûs noksân üzre hâlen râyic olan ceyyid ve cedîd akçeden bin üçyüz altmış akçe ile ve yirmi altunun edâsı lâzım olmağın ziyâde taleb itmekden mütevellî-i mûmâ-ileyh men' olunup mâ-hüve'l-vâki' ketb olundı hurrîre fi 10 min şehri Recebi'l-mürecceb sene-i mezbûre

Şühûd

Sadi bin İbrahim, Osman Reis bin Veli, Ahmed bin Hüseyin, Mehmed bin Ali, Hacı bin Abdullah ve gayruhum.

74 - 1604 (1013) Galata 25: 68b/1 Tescil işlemi / *Registration*

İstemad, evini İbrahim Paşa Vakfı'nın tahsildarı (câbisi) Murat'a istiglal (ipoteke, rehin) yoluyla 18.000 dirheme satar. Bu işlemden sonra İstemad, sattığı evi Murat'tan bir yılığına 1800 dirheme kiralar. İki Hıristiyan, İstemad'a ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

İstemad takes out an 18,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Murat, the collector (câbi) of the İbrahim Paşa Waqf. He then rents the same house from Murat for 1800 dirhem for one year. Two Christians serve as surety for İstemad and his debt. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

75 - 1604 (1013) Galata 25: 68b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Ferhat, Tercüman Yunus Vakfı'nın mütevellisi Bali Bey ile birlikte mahkemededir. Vakıftan 6000 akçe alacağı olduğunu belirten Ferhat, şimdi Bali Bey'in bu parayı ödediğini söyler. Mahkeme Ferhat'ın sözlerini sicile kaydeder.

Ferhat is in court with Bali Bey, mutawalli of the Tercüman Yunus Waqf. The former states that the waqf owed him 6000 akçe, and that now Bali Bey has repaid that amount. The court registers Ferhat's testimony.

Ferhad bin Abdullah Tercüman Yunus Vakfı'na mütevellî olan Bali Bey bin Rüstem mahzarında ikrâr idüp vakf-ı mezbûrda benim altı bin akçe hakkım var idi hâlen meblağ-ı mezbûr altı bin akçeyi vakf-ı mezbûrın mütevellisi olan merkûm Bali Bey yedinden bi't-tamâm

kabz eyledim min ba'd vakf-ı mezbûrda bir akçe ve bir habbe hakkım
yokdur didikde gibbe't-tasdîki's-şer'î mâ-hüve'l-vâki' kayd olundu

Şühûd

Mustafa bin Hasan el-bevvâb, Mustafa bin Pîri, İbrahim bin
Abdullah, Nuh bin Mehmed, Hüseyin bin Hasan ve gayruhum.

76 - 1604 (1013) Galata 25: 69a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Mihal, İbrahim Paşa ve Ayşe Sultan vakıflarının tahsildarı (câ-bisi) Murat ile birlikte mahkemeye gelir. Mihal'in bu iki vakfa, fa-iz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olarak 1100 dirhem, anaparadan da 100 dinar borcu vardır. Mihal, borcunu bir yıl içe-risinde ödeyeceğini söyler. Mihal'in sözleri Murat tarafından onaylanır, ardından da sicile kaydedilir.

Mihal is in court with Murat, treasurer (câbi) of the İbrahim Paşa and Ayşe Sultan waqfs. The former owes these waqfs 100 di-nar as principal and 1100 dirhem in interest (mentioned as the pri-ce of broad cloth). He states that he will settle his debt within one year. Murat corroborates Mihal's testimony. The court registers the testimony.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

77 - 1604 (1013) Galata 25: 69a/5 Tescil işlemi / *Registration*

Mihal, İbrahim Paşa ve Ayşe Sultan vakıflarının tahsildarı (câ-bisi) Murat'a evini, istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 15.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Mihal, sattığı evi Murat'tan bir yıllığı-na 1500 dirheme kiralar. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Mihal takes out a 15,000 dirhem mortgage (istiglal) on his hou-se from Murat, treasurer (câbi) of the İbrahim Paşa and Ayşe Sul-tan waqfs. He then rents the same house from Murat for 1500 dir-hem for one year. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

78 - 1604 (1013) Galata 25: 69b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Kalore, Sultan Bayezithan Vakfı'ndan yıllık 24 akçeye kiraladığı bir bağ yerinin kullanım hakkını, vakıf mütevellisinin izniyle Yorgi'ye 120 akçe karşılığında devreder. Mahkeme yapılan devir işlemini sicile kaydeder.

With the permission of the mutawalli, and in return for 120 akçe, Kalore transfers to Yorgi the usufruct rights of a vineyard rented from the Sultan Bayezithan Waqf for 24 akçe per annum. The court registers the transfer.

Mahmiyye-i Galata sâkinelerinden Kalore bint-i Kiryako nâm nasrâniyye mahfil-i kazâda işbu hâfızü'l-kitâb Yorgi veled-i Dimo mahzarında takrîr-i kelâm idüp mahmiyye-i İstanbul'da vâki' cennet-mekân merhûm Sultan Bayezid Hân hazretlerinin evkâfının Fundalık nam mevzi'de lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd olup her senede yirmi dört akçe mukâta'a ile tasarrufımda olan tahmînen üç dönüm harâbe bağ yerinin hakk-ı tasarrufunu hâlen evkâf-ı mezbûre mütevellîsi ma'rifetiyle mezbûr Yorgi'ye tefvîz idüp ol dahi tefevvüz itdikden sonra mu'âmele-i tefvîzde mezbûr Yorgi yedinden yüz yirmi akçe alup kabz eyledim min ba'd zikr olunan bağ yeri mezbûr Yorgi mukâta'a-i mezbûr ile keyfe-mâ-ye-şâ mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb kayd olundu tahrîren fî gurrei Şaban

Şühûd

İbrahim bin Süleyman, Süleyman bin Ali, Yusuf bin Murad, Dimitri veled-i Todori, Duka veled-i Yani ve gayruhum.

79 - 1604 (1013) Galata 25: 70b/1 Dava / *Adjudication*

Yorgi, İstemad karşısında mahkemeye çıkar. Hamdullah Vakfı'na ait Galata Balıkpazarı'ndaki bir dükkânın yarısında Yorgi, diğer yarısında da İstemad günlük 5'er akçeden kiracıdırlar. Yorgi, kendi hissesini başka birisine devretmek istediğinde İstemad'ın

kendisine engel olduğunu söyler. Mahkeme, İstemad'a görüşünü sorar. İstemad, söz konusu dükkânın yarısında kendisinin diğer yarısında da Yorgi'nin kiracı olduğunu doğrulayarak Yorgi'nin kendi hissesini istediğine devredebileceğini söyler. Mahkeme de tarafların sözlerini sicile kaydeder.

Yorgi sues İstemad. The two men are co-equal tenants of a store in Galata's Fish Market (Balıkpazarı), each paying 5 akçe per day. The former claims that when he tried to transfer his own half-share to someone else, İstemad prevented him from doing so. Questioned by the court, İstemad corroborates that he and Yorgi are co-equal tenants. He adds that Yorgi is free to transfer his half-share to whomever he wants. The court registers the testimonies of the two sides.

Sâhibü'l-kitâb Yorgi veled-i Dimo nam zimmî meclis-i şer'î mazhar ve mahfil-i dîn-i münevverde İstemad veled-i Yani muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüp mahmiyye-i Galata'da Balıkpazarı kapısı dâhilinde vâki' merhûm Hamdullah Evkâfı'ndan bir cânibi merhûm-ı mezbûr vakfı ve bir cânibi Ayasofya-i Kebîr Câmî'i Vakfı ve bir cânibi Beylikcibaşı Vakfı ve bir cânibi tarîk-i âmm ile mahdûd olup nisfı yevmî beş akçe icâre ile benim tasarrufımda ve nisf-ı âharı yevmî beş akçe icâre ile merkûm İstemad tasarrufında olan bir bâb dükkanda kendü nisf hissemi âhara fâriğ olmak istediğimde mâni' olur su'âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl mezbûr İstemad cevâb virüp fi'l-hakîka zıkr olunan dükkânın vech-i meşrûh üzre nisfı benim tasarrufımda ve nisf-ı âharı merkûm Yorgi tasarrufındadır her kime dilerse fâriğ olsun kat'â benim alâkam ve nizâ'ım yokdur didikde vâki' hâl hıfzan li'l-makâl bi't-taleb ketb olundu hurrire fi 2 Şa'bân li-sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûd

Hasan bin Abdullah, Merd bin Mehmed, [silik] bin Mehmed, Yusuf bin Murad, Yanaki bin Pavlo, Andoze veled-i Yani, Aleksi veled-i Kosta, Pavlo veled-i Kostantin, Todori veled-i Manol, Şiro veled-i İstemad, Todor veled-i Yani, Mihal veled-i Yani ve gayruhum.

80 - 1604 (1013) Galata 25: 71a/1 Tescil işlemi / Registration

Seyyit Cafer, Bedreddin Bey Vakfı mütevellisi Derviş'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Cafer, sattığı evi mütevelliden bir yıllığına 1200 dirheme kiralar. Bir kişi Cafer'e ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Seyyit Cafer takes out a 12,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Derviş, mutawalli of the Bedreddin Bey Waqf. He then rents the same house from the mutawalli at 1200 dirhem for a period of one year. One person serves as surety for Cafer and his debt. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

81 - 1604 (1013) Galata 25: 71a/2 Tescil işlemi / Registration

Cemile, Bedreddin Bey Vakfı mütevellisi Derviş'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 80.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Cemile, sattığı evi mütevelliden bir yıllığına 8000 dirheme kiralar. İki kişi Cemile'ye ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Cemile takes out an 80,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Derviş, mutawalli of the Bedreddin Bey Waqf. She then rents the same house from the mutawalli for 8000 dirhem for a period of one year. Two persons serve as surety for Cemile and her debt. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

82 - 1604 (1013) Galata 25: 71a/3 Tescil işlemi / Registration

I. Derviş, Bedreddin Bey Vakfı mütevellisi II. Derviş'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 1000 dirheme satar. Bu işlemin ar-

dından I. Derviş, sattığı evi mütevelliden bir yıllığına 100 dirheme kiralar. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Derviş I takes out a 1000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Derviş II, mutawalli of the Bedreddin Bey Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 100 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

83 - 1605 (1013) Galata 25: 71b/1 Tescil işlemi / Registration

Soktanos'un çocukları için vakfettiği paranın denetimi için (nâzır) görevli olan Miroka'nın ölümü üzerine, yerine Dimitri görevlendirilir. Mahkeme tarafından işlem belgesi Dimitri'ye verilir.

Upon the death of Miroka, minister (nâzır) of the funds endowed by Soktanos for his children, Dimitri is appointed in his place. The court gives Dimitri a document that certifies the transaction.

Budur ki mahrûsa-i Galata'da Soktanos nam zimmînin evlâdına vakf eyledüğü akârâtın üzerine yevmî iki akçe ile nâzırı olan Miroka nam zimmî mürd olup yeri mahlûl olmağın işbu bâ'isü'l-kitâb Dimitri veled-i Yani nam zimmî nezâret-i merkûmeye hasbî tâlib olmağın merkûm Dimitri vakf-ı mezbûrın üzerine hasbî nâzır nasb olunup işbu hurûf ber sebîl-i temessük ketb olunup yedine vaz' olundu ki lede'l-hâce ihticâc ide tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min şehri Şa'bânî'l-mu'azzam sene selâse aşere ve elf
Şühûd

Pîri bin Nebi, Yusuf bin Murad, Hüseyin bin Hasan, Hasan bin Abdullah.

84 - 1605 (1013) Galata 25: 73a/4 Tescil işlemi / Registration

İstemad, Süleyman Ağa Vakfı mütevellisi Recep'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından İstemad, sattığı evi mütevelliden yıllık 1200 dirhemden bir yıllığına kiralar. Üç Hristiyan İstemad'a ve vakfa olan borcuna kefil olur. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

İstemad takes out a 12,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Recep, mutawalli of the Süleyman Ağa Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 1200 dirhem for a period of one year. Three Christians serve as surety for İstemad and his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Oriijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

85 - 1605 (1013) Galata 25: 75a/6 Tescil işlemi / Registration

El-Hac Hamza Vakfı'na aylık 29 akçe ile mütevellî olan Mustafa'nın ölümü üzerine yerine Derviş Efendi tayin edilir. Derviş Efendi'nin isteği üzerine tayin işlemini kanıtlayan bir hüccet belgesi kendisine verilir.

Derviş Efendi is appointed as the new mutawalli of the El-Hac Hamza Waqf upon the death of Mustafa, the former mutawalli, who worked at 29 akçe per month. Upon Derviş Efendi's request, the court gives him a hujjet that documents the appointment.

Mahmiyye-i Galata'da vâki' merhûm ve mağfûrûn-leh el-Hâc Hamza [Evkâfı'na] ayda yirmi dokuz akçe vazîfe ile mütevellî olan Mustafa nam kimesne vefât itmekle tevliyet-i mezbûre mahlûle olup yerine âhar mütevellî nasb olunmak lâzım ve mühim olup ve işbu sâhibü'l-kitâb mevlânâ Derviş Efendi bin Ali sadâkat ve istikâmet ile meşhûr olup her vechile tevliyet-i merkûmeye mahall ve müstahikk olmağın vazîfe-i mersûme ile tevliyet-i merkûma kibel-

i şer‘-i mutahhardan mûmâ-ileyh Derviş Efendi’ye tevcih olunup talebi ile işbu hurûf li-ecli’t-temessük ketb ü tahrîr olundı tahrîren fî evâsıtı şehri Şa‘bâni’l-mu‘azzam sene 1013

Şühûd

El-Hac Mehmed bin el-Hâc Yusuf, Mehmed bin Şuca, Derviş bin Murad, Ali bin Yusuf.

86 - 1605 (1013) Galata 25: 78a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Abdûlgani, İlyas Çelebi Vakfı mütevellisi Mustafa’ya evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 20.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Abdûlgani, sattığı evi mütevelliden bir yılığına 1000 dirheme kiralar. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Abdûlgani takes out a 20,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Mustafa, mutawalli of the İlyas Çelebi Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 1000 dirhem for one year. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

87 - 1605 (1013) Galata 25: 78b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Yorgi, Nikola ile birlikte mahkemededir. Yorgi, İbrahim Ağa Vakfı’ndan bir miktar peşin kira ve günlük 4 akçe karşılığında kiralamış olduğu evin kullanım hakkını, mütevellinin izniyle 30.000 akçeye Nikola’ya devreder. Mahkeme yapılan işlemi tescil eder.

Yorgi is in court with Nikola. For 30,000 akçe, the former transfers to Nikola the usufruct rights of a house rented from the İbrahim Ağa Waqf for an advance payment and 4 akçe daily rent. The court registers the transfer.

Yorgi veled-i Mihal nam zimmî mahfil-i kazâda işbu sâhibü'l-kitâb Nikola veled-i Pered [?] nam zimmî muvâcehesinde takrîr-i merâm idüp merhûm İbrahim Ağa Vakfı'ndan olup mahmiyye-i Galata'da Hızır İlyas Mahallesi'nde vâki' bir tarafı Manoloze nam zimmî mülkine ve bir tarafı Hızır Baba Vakfı'na ve iki tarafı tarîk-i âmma müntehî olup icâre-i mu'accele ve yevmî dört akçe ücret-i mü'eccele ile mutasarrıf olduğım menzilin hakk-ı tasarrufını mütevellî ma'rifeti ile mezbûr Nikola'ya fâriğ olup mu'âmele-i ferâğdan otuz bin nakd râyic fi'l-vakt akçeyi mezbûr Nikola yedinden alup kabz eyledim ba'de'l-yevm keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf ola didikde mukırr-ı merkûmın vech-i meşrûh üzre sudûr iden ikrârın mukar-rûn lehü'l-merkûm bi'l-muvâcehe tasdîk itmeğın mâ-hüve'l-vâki' ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-'işrin min şehri Şa'bân sene 1013

Şühûd

Ahmed bin Abdullah, Mehmed bin Abdullah, Pîri bin Nebi, Balihrone veled-i Nikorone [?], Timorozo veled-i Andazi.

88 - 1605 (1013) Galata 25: 79a/1 Dava / *Adjudication*

İsmi okunamayan bir vakfın mütevellisi Yusuf, Yanko'yu mahkemeye çıkararak ondan davacı olur. Yusuf'a göre, Yanko vakıf parasından 20.000 akçe almıştır. Şimdi Yusuf bu paranın alınmasını ister. Mahkeme Yanko'ya görüşünü sorar. Yanko, söylenilenleri kabul eder. Mahkeme de tarafların sözlerini sicile kaydeder.

Yusuf, mutawalli of an unidentified waqf, sues Yanko. Claiming that Yanko owes the waqf 20,000 akçe, the former wants the money back. Questioned by the court, Yanko admits the debt. The court registers the testimonies of the two sides.

[silik] Vakfı'na hâlen mütevellî olan Yusuf bin Üveys nam kimesne mahfil-i kazâyâ Yanko veled-i Yorgi nam zimmîyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm idüp mezbûr Yanko zimmetinde mâl-ı vakf-ı mezbûrdan yirmi bin akçe vardır hâlen taleb iderim didik-

de gibbe's-su'âl merkûm Yanko cevâb virüp bundan akdem hur-da akçe ile ikişer yüz akçeye râyic iken yüz akçe nakd altun mütevellî-i merkûm yedinden mâl-ı vakıfıdan kabz eyledim didüğü mütevellî-i merkûm talebiyle ketb ü tahrîr olundu tahrîren fî 24 Şa'bân sene 1013

Şühûd

Ahmed bin İbrahim, Mehmed bin Yusuf, Abdullah bin Hasan, Mehmed Çelebi bin Yahya, Mehmed bin Ali.

89 - 1605 (1013) Galata 25: 79a/5 Dava / Adjudication

Mehmet Bey, Kasımpaşalı Halil'i mahkemeye çıkararak ondan davacı olur. Mehmet Bey, merhum Osman Bey'den vefat etmeden önce evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 2000 akçeye satın almış, sonra da aynı evi yıllık 200 akçeden Osman Bey'e kiraya vermiştir. Şimdi Mehmet Bey, Halil'in bu eve el koymasından şikâyetçi olur. Mahkeme Halil'e görüşünü sorar. O da söz konusu evi Recep isimli kişiden 6500 akçeye satın aldığını belirterek Mehmet Bey'in aynı evi istiglal yoluyla satın aldığını bilmediğini söyler. Bunun üzerine mahkeme, Mehmet Bey'den savını desteklemesini ister. Davacı Mehmet Bey de mahkemeye getirdiği şahitler yardımıyla tezini kanıtlayarak davayı kazanır.

Mehmet Bey sues Halil, a resident of Kasımpaşa. Before his death, Osman Bey took out a 2000 akçe mortgage (istiglal) on his house from Mehmet Bey. He then rented the same house from Mehmet Bey for 200 akçe per annum. Now, complains Mehmet Bey, Halil has confiscated the house. Questioned by the court, Halil claims to have bought the house from Recep for 6500 akçe. He adds that he knew nothing about the mortgage. The court then asks Mehmet Bey to prove his claim. The plaintiff Mehmet Bey does so through witness accounts and wins the case.

İşbu sâhibü'l-kitâb Mehmed Bey bin Abdullah nam kimesne kasaba-i Kasımpaşa sâkinlerinden Halil bin Mustafa nam kimes-

neyi meclis-i şer'a ihzâr ve mahzarında menzil-i âti'z-zikre vâzi'ü'l-yed idüğini Abdülaziz bin Mehmed ve Mehmed Dede bin Abdullah nam kimesneler şehâdetleriyle isbât itdikden sonra takrîr-i da'vâ idüp bundan akdem müteveffâ olan Osman Bey bin Abdullah zimmetinde iki bin akçe hakkım olmağın kasaba-i Kasımpaşa'da Sürûri Mahallesi'nde vâki' bir beyt-i ulvî ve bir beyt-i süflî ve mahûta[yı] müştemil olup bir tarafı er karındaşı Hasan Efendi Vakfı'na ve bir tarafı Sâkine Hatun mülkine ve bir tarafı Mustafa Efendi bin Mehmed mülkine ve bir tarafı Menemenli Mustafa mülkine müntehî olan mülk menzili hâl-i hayâtında ve kemâl-i sıhhatinde sene sitte ve elf Muharreminde meblağ-ı merkûm iki bin akçeye merkûm Osman Bey istiglâl tarîkiyle bana bey' idüp ben dahi iştirâ idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbüz menzil-i merkûmı yine mezbûr Osman Beye târih-i merkûmda be-her sene ikiyüz akçeye îcâr idüp ol dahi istîcâr itmiş idi hâlen fekk-i rehn itmedin menzil-i merkûma mezbûr Halil bi-vech vaz'-ı yed itmişdir su'âl olunup yedi kasr olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-su'âl merkûm Halil cevâb virüp ben menzil-i merkûmı bin on iki Zilhiccesinde Receb nam kimesneden altı bin beş yüz akçeye iştirâ eyledim merkûm Mehmed Bey mukaddem istiglâl tarîkiyle iştirâ itdüğün bilmem deyücek müdde'î-i merkûmdan sıdk-ı makâline beyyine taleb olundıkda gıbbe'l-istişhâdî's-şer'î udûl-i müslimînden Kemal Efendi bin Ali ve Ahmed bin Abdullah nam kimesneler li-eclî's-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olup fi'l-vâki' merkûm Mehmed Bey menzil-i merkûmı bin altı Muharreminde mâliki olan mezkûr Osman'dan hâl-i hayâtında iki bin akçeye istiglâl tarîkiyle iştirâ idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbüz târih-i merkûmdan be-her sene mezbûr Osman Bey'e ikiyüz akçeye îcâr idüp ol dahi istîcâr idicek biz bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'îyye itdiklerinde gıbbe't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olup mücebiyle hükm olundu tahrîren fî selhi Cumâdelûlâ li-sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûd

Ömer Ağa bin Abdullah el-bevvâb, Hasan bin Hüseyin, Mehmed bin Abdullah, Çakır bin Abdullah, Pîri bin Nebî, Mehmed bin Mustafa, Mustafa bin Ali, Mustafa bin Veli.

90 - 1605 (1013) Galata 25: 80a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Abdülğani ile İlyas Çelebi Vakfı'nın yeni mütevellisi Mustafa Efendi birlikte mahkemededirler. Abdülğani, daha önce vakfa olan 20.000 akçelik borcuna karşılık vakfın eski mütevellisi Behram'a, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 20.000 akçeye satmıştır. Bu işlemin ardından Abdülğani, sattığı evi Behram'dan yıllık 2000 akçeden kiralamıştır. Şimdi Abdülğani, aynı işlemleri Mustafa Efendi ile tekrarlar. Mustafa Efendi, Abdülğani'nin söylediklerini doğrular. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Abdülğani is in court with Mustafa Efendi, mutawalli of the İlyas Çelebi Waqf. Earlier, Abdülğani took out a 20,000 akçe mortgage (istiglal) on his house from Behram, former mutawalli of the waqf. He then rented the same house from Behram for 2000 akçe per annum. Now, Abdülğani repeats the same transactions with Mustafa Efendi. Mustafa Efendi corroborates Abdülğani's testimony. The court registers the transactions.

[silik] dâme mahfûfen bi'l-me'âlî kâtiblerinden Abdülğani bin Ferruh mahfil-i kazâda İlyas Çelebi Vakfı'na hâlen mütevellî olan Mustafa Efendi bin Ahmed muvâcehesinde takrîr-i merâm idüp bundan akdem vakf-ı mezbûra mütevellî olan Behram'dan vakf-ı mezbûreden yirmi bin akçe olup mahmiyye-i Kostantiniyye ebvâbından Acur Kapusu kurbünde vâki' bir tarafı Mustafa Çelebi bin Sinan mülkine ve bir tarafı mîrî sarachâneye ve iki tarafı tarîk-i âmma müntehî olan mülk menzilimi meblağ-ı merkûm yirmi bin akçeye istiglâl tarîkiyle mütevellî-i sâbık merkûm Behram'a bey' idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbüz yine menzil-i merkûm mütevellî-i mezbûrdan be-her sene ikişer bin akçeye istîcâr itmiş idim hâlen mûmâ-ileyh Mustafa Efendi vakf-ı mezbûra mütevellî olmağın menzili merkûmı yine müşârün-ileyh Mustafa Efendi'ye istiglâl tarîkiyle mâl-ı vakf-ı mezbûr yirmi bin akçeye bey' idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbüz yine menzil-i mesfûr mütevellî-i merkûm Mustafa Efendi'den târih-i kitâb Ramazanı gurrelerinden sene tamâmına varınca ikişer bin akçeye istîcâr itdim ol dahi icâr eyledi didikde

müste'cir-i merkûmın vech-i meşrûh üzre sudûr iden ikrârını mütevellî-i merkûm bi'l-muvâcehe tasdîk itmeğın mâ-hüve'l-vâki' ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis min şehri Ramazânî'l-mu'azzam sene 1013

Şühûd

Ramazan bin Mehmed, İsmail bin Abdi, Mahmud el-mü'ezzin, Mehmed Çelebi el-mü'ezzin, Yusuf bin Murad, Abdülkâdir el-mü'ezzin, Rıdvan bin Abdullah.

91 - 1605 (1013) Galata 25: 80b/3 Dava / *Adjudication*

Mehmet, Nasuh karşısında mahkemeye çıkar. Daha önce Mehmet, merhum babası Kasım'ın Ali Paşa Camisi Vakfı'ndan kiraladığı tabakhaneye (debbâğhane) el koyan Nasuh'tan davacı olmuştur. Bu davada Nasuh, söz konusu dükkânı merhumun peşin 8000 akçe ve günlük kira 5 akçe ödenmesi koşuluyla kendisine kiraladığını, ancak işleme ilişkin temessük belgesinin merhum adına yapıldığını öne sürmüştür. Ne var ki Nasuh tezi doğrultusunda mahkemeye herhangi bir kanıt ya da belge sunamayarak davayı kaybetmiş, dolayısıyla da tabakhanenin Mehmet'e verilmesi kararlaştırılmıştır. Bu karara karşın Nasuh'un tabakhaneyi vermemesinden şikâyetçi olan Mehmet, davaya ilişkin hüccet ve temessük belgelerini mahkemeye sunar. Belgeleri inceleyen mahkeme Nasuh'a görüşünü sorar. Nasuh ise herhangi bir kanıt veya belge sunamaz. Sonuç olarak mahkeme, söz konusu tabakhaneyi Mehmet'e vermesi konusunda Nasuh'u uyarır.

Mehmet sues Nasuh. Mehmet has already sued Nasuh for confiscating a tannery (debbâğhane) that his late father Kasım had rented from the Ali Paşa Camisi Waqf. In court, Nasuh claimed that the decedent had rented him the tannery for an 8000 akçe advance payment and rent of 5 akçe per day. He also said that the promissory note (temessük) documenting the transaction was issued under the decedent's name. Failing to present any supportive evidence, Nasuh lost the case, and the court decided that the tannery should be returned to Mehmet. Presenting to court the hujjet

and promissory note of the previous case, Mehmet sues Nasuh for refusing to return the tannery, in spite of the court order. Examining the documents, the court questions Nasuh. Once again, he fails to prove his claim. In conclusion, the court instructs Nasuh to return the tannery to Mehmet.

Mehmed bin Kasım nam kimesne mahfil-i kazâya Nasuh bin Ahmed nam kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da‘vâ idüp merhûm kapûdân Ali Paşa Câmi‘-i Şerîfi evkâfından sâhil-i deryâ-da vâki‘ debbâğhânededen ma‘lûmü’l-hudûd bir bâb debbâğhâne dâhil-i mu‘accele ve ücret-i mü‘eccele ile babam mezbûr Kasım’ın tasarrufunda iken fevt olup hakk-ı tasarrufı bana intikâl itmeğın mezbûr Nasuh bi-gayr-ı hakk vaz‘-ı yed itmeğın yedi kasr olunması için bundan akdem mürâfa‘a-i şer‘ olduğumuzda merkûm Nasuh zikr olunan dükkânı baban benim için sekiz bin akçe icâre-i mu‘accele ve yevmî beş akçe icâre-i mü‘eccele ile istîcâr idüp ketb-i temessûki kendi nâmına itmiş deyü cevâb virüp lâkin bundan gayrı şer‘î cevâbı olmayup ve yedinde bir mu‘temedün-bih temessûk olmamağın dükkân-ı merkûm bana teslîm olunması için kıbel-i şer‘den merkûma tenbîh olunup yedime hüccet-i şer‘iyye almış idim ile’l-ân teslîm itmeden imtinâ‘ ider deyü yedinde olan hüccet ve temessûki ibrâz eyledikde gıbbe’n-nazar mazmûnı takrîrine muvâfık bulunup ve merkûm Nasuh’ın hâlen yine bir şer‘î kavli ve mu‘temedün-bih yedinde bir temessûk olmamağın tenbîh-i sâbık üzre dükkân-ı merkûmı müdde‘î-i mesfûra teslîm idüp kasr-ı yed itmesine tenbîh olunup mâ-hüve’l-vâki‘ ketb olundu tahrîren fi’l-hâmis ve’l-‘işrîn Şa‘bânî’l-mu‘azzam sene 1013

Şühûd

Rüstem Paşa bin Kurd, Mustafa bin el-Küttâb, Resûl bin Abdullah.

92 - 1605 (1013) Galata 25: 81a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Mahkemeye gelen Mehmet Reis, eşi Zahide Hatun’un bir vakıftan kiraladığı evin kullanım hakkını, mütevellî izniyle kendisine devrettiğini belirtir. Mehmet Reis, mütevellî Hasan’ın imzaladığı

temessük belgesini mahkemeye sunarak mahkemeden işleme ilişkin bir temessük belgesi düzenlenmesini ister. Belgeyi inceleyen mahkeme, söz konusu evin kira devrine ilişkin belgeyi Mehmet Reis'e verir.

Mehmet Reis appears in court, stating that his wife Zahide Hatun transferred to him the usufruct rights of a house she rented from a waqf, with the permission of the mutawalli. Presenting to court a promissory note (temessük) that mutawalli Hasan signed, he requests another promissory note documenting the transfer. Examining the promissory note, the court issues Mehmet Reis a promissory note documenting the transfer of the rent contract.

Bâ'is-i hâze'l-kitâb Mehmed Reis bin Şuca nam kimesne meclis-i şer'î mutahhara gelüp takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i anî'l-merâm idüp zevcem Zahide Hatun ibnet-i Muhtar [silik] Galata'da Yükcioğlu Mahallesi'nde vâkî Selimşah bint-i Has Bey Vakfı'ndan olup bir cânibi Hasan [silik] mülki ile ve bir cânibi Ahmed Bey Vakfı ile ve tarafeyni tarîk-i ânım ile mahdûd olup icâre-i mu'accele ve icâre-i mü'eccele ile mutasarrıf olduğu menzilin hakk-ı tasarrufunu vakf-ı mezbûrın mütevellîsi Hasan Halife bin Abdurrahman ma'rifeti ile bana tefyîz idüp ben dahi tefevvüz eyledikten sonra mütevellî-i merkûm yedime kendü imzâsı ile mûmzâ ve hatemi ile mahtûm temessük virmiştir yedimde olan temessüke nazar olunup mücebince kibel-i şer'î mutahhardan temessük virilmesin matlûbumdur didikde yedinde olan isnâ aşrete ve elf Muharremü'l-haramı evâsıtı târihi ile müverrah mütevellî-i mezbûr imzâsı ile mûmzâ ve hatemi ile mahtûm temessüküne nazar olundıkda takrîrine muvâfık bulunmağın mücebince kibel-i şer'î mutahhardan dahi işbu hurûf li-eclî't-temessük ketb ü tahrîr olunup yedine vaz' [ve] def' olundu tahrîren fî evâhiri şehri Şa'bân min şühûr lisene selâse 'aşrete ve elf

Şühûd

Derviş Halife bin Abdülgâni, Ahmed bin Şuca, Abdülkâdir bin Hacı, Ahmed bin Mustafa, Ramazan bin Keyvan, Hasan Çelebi bin Musa.

93 - 1605 (1013) Galata 25: 81b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Mihal, Fatma Hatun Vakfı mütevellisi Ömer'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 31.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Mihal, sattığı evi mütevelliden yıllık 3875 dirheme kiralar. Mihal'e ve borcuna iki kişi kefil olur. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Mihal takes out a 31,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Ömer, mutawalli of the Fatma Hatun Waqf. He then rents the same house from he mutawalli for 3875 dirhem for a period of one year. Two persons serve as sureties for Mihal and his debt. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

94 - 1604 (1013) Galata 25: 83a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Saray tarafından cizye vergisini toplamakla görevlendirilen Müslüman sipahi Ahmet, Bursa yöresindeki bazı kazalardan vergi toplamak istediğinde, halk vergilerini bağlı oldukları vakfa verdiklerini belirterek ödeme yapmamışlardır. Bu nedenle, vakfa bağlı olan halkın ellerindeki emr-i şerif ve defterlere bakılarak belirlenmesi ve bunların dışında kalan halktan cizye vergisinin eksiksiz olarak toplanması konusunda saraydan Galata, Üsküdar ve Bursa kadılıklarına yazılmış ferman.

Ahmet, a Muslim timariot appointed by the palace to collect capitation (cizye) tax, had reported that the peoples of certain districts in Bursa refused to pay the tax on the ground that they pay their taxes to the waqf. This imperial decree (ferman) sent to the judges of Galata, Üsküdar and Bursa orders the listing of the waqf's subjects through an examination of pertinent Sultanic orders (emr-i şerif) and registers. It also orders the full collection of capitation tax from the rest of the population.

Efâzıl-ı kuzâtî'l-müslimîn efâhim-i vülâti'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fezâil ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Galata ve Üsküdar ve Brusa kâdıları zîdet fezâile-hüm tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bin on iki senesinden ziyâde cizye cem'ine me'mûr olan ebnâ-i sipâhiyândan Ahmed nam kimesne der-i sa'âdetime gelüp Brusa'da vâki' mer-hûm ve mağfûrûn-leh Sultan Mehmed Hân tâbe serâhu evkâfından kazâ-i Keste'de [?] Taksari ve Görçek nam karye re'âyâsı biz vakfın kesimlü re'âyâsıyuz deyü cevâb eylediklerinde mütevellîsi arz idüp hızâne-i âmirem defterlerine mürâca'at olundıkda cizye kayd olunup ve kesimlülerdir didüğü lağv olup re'âyânın ellerinde olan arz [?] alunup ve gayri evkâf re'âyâsından Mihalic ve Gemlik ve Karaağaç ve İlmenoz [?] ve Balıklı ve [...] ve Balcık ve Çaltokcu ve Erdek ve [silik] ve Goclon ve Eşekli ve sâyir kadılıklarda olan evkâf [silik] biz vakfın kulları ve kul oğulları ve bekçileriyyiz deyü ziyâde cizyelerin virmekden inâd idüp ve hâricden ba'zı mütevellîler ve çavuşlar ve gayrılar dahi mu'âvenet eyleyüp bu sebeble tahsîle mâni' oldukların bildirmeğın irsâl olunan defter mücebince tahsîl olunmak emrim olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda olan fermân-ı celîli'l-kadrim mücebince amel idüp zikr olunan evkâf re'âyâsından biz mu'âflarız elümüzde emr-i şerîf ve defter vardır didiklerinde amel eylemeyüp zikr olunan bekcilerin cizyelerin irsâl olunan defter mücebince emân ve zaman virmeyüp müteveccih olanlardan bâ-kusûr taleb ve tahsîl itdiyesiz ve siz ki vilâyet-i mezbûre kâdılarısız bu bâbda siz dahi ikdâm ve ihtimâm eyleyüp cizye-i mezbûreyi cem' ü tahsîl itdirmekde bezli makdûr ve sa'y-i mevfûr eylesesiz ve sen ki kulum-sun bu bâbda bahâneye sâlik olup ziyâde ikdâm ve ihtimâmda cizye cem' itdirmediler deyü adl ve tafsîl eylesesiz dirliğin kat' olunur bilmiş olasın tahsîle mâni' olan kimesneleri isimleri ile yazup arz eylesesiz ki sonra haklarında fermânım ne vücûh sâdır olursa mücebiyle amel oluna şöyle biline alâmet-i şerîfe i'timâd kılına tahrîren fî 15 şehri Receb

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa.

95 - 1604 (1013) Galata 25: 83a/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Andre isimli Hıristiyan kadın saraya yazdığı dilekçede, Şehirzade Sultan Mehmet Han Vakfı mütevellisinin Büyükdere’de kendisine miras kalan bahçeye, “bu konuda hattı şerif belgesi gelmiştir” diyerek el koymasından şikâyetçi olmuştur. Daha önce Galata Mahkemesi’nde bu konuda dava görülmüş ve bahçenin mülkiyetinin Andre’ye ait olduğu anlaşılmıştır. Konu daha sonra Divan-ı Hümayun’da ele alınmış ve dava hücceti Şeyhülislam tarafından da imzalanmıştır. Saraydan Galata Kadılığı’na yazılan bu emri şerif belgesinde, daha önceki dava hüccetinin içeriğine göre uygulama yapılması emredilmektedir.

Andre, a Christian woman, petitions the palace complaining about the mutawalli of the Şehirzade Sultan Mehmet Han Waqf in Büyükdere for confiscating a garden supposedly on the basis of a hattı şerif document. Earlier, the case was heard in Galata Court, which ruled in Andre’s favor. Later, the Imperial Chancery (Divan-ı Hümayun) examined the case and the sheikulislam signed the hujjet associated with the case. This Sultanic Order (emr-i şerif) sent to the judge of Galata instructs that the hujjet of the previous case should be obeyed.

Akzâ-yı kuzâtî’l-müslimîn evlâ-yı vülâtî’l-muvahhidîn ma’denü’l-fazl ve’l-yakîn hüccetü’l-hakk ale’l-halk ecma’în vâris-i ulûmi’l-enbiyâ ve’l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti’l-meliki’l-mu’în mevlânâ Galata kâdısı zîdet fezâilehu tevkî’-i refî’-i hümayûn vâsıl olıcak ma’lûm ola ki Andre veled-i Mileri nam zimmiye südde-i sa’âdetime arz-ı hâl idüp taht-ı kazânda Büyükdere nam karyede vâkî’ kendüye irs-i şer’le intikâl eyleyen mülk bâğçesi otuz beş yıldan [berü] tasarrufında olup bundan akdem Galata kâdısı önünde şer’le görüldükde mezbûreye hükm olunup ve Divân-ı Hümayun’da kâdî-askerler huzûrunda dahi istimâ’ olundıkda girü mezbûreye hükm olunup hüccet virilüp ve Şeyhülislam hüccetlerin imzâ idüp bir kaç def’a şer’le fasl olunmağın hâlen Şehirzâde Sul-

tan Mehmed Hân mütevellîsi bu husûs içün hatt-ı şerîf vâriddir de-
yü dahl eyledüğün bildürüp inâyet ricâ itmeğün buyurdum ki
hükm-i şerîfim ile vardıkda bundan akdem bir def'a şer'le görülüp
fasl olunmuş ise istimâ' itmeyüp bu bâbda virilen hüccet-i şer'iyye
mûcebince amel eylesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kıla-
sız ve ba'de'n-nazar bu hükm-i şerîfimi elinde ibkâ idesiz tahrîren
fi'l-yevm şehri Recebi'l-mürecceb li-sene selâse 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

96 - 1604 (1012) Galata 25: 84a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

İstanbul'un Mehmet Ağa Mahallesi sakinlerinden olup Edir-
ne'deki Cafer Çelebi Muallimhanesi Vakfı'nda müteveli olan Nu-
rullah vefat etmiştir. Saraydan yazılan bu berat, merhumun yerine
Neslihan Hatun isimli kadının müteveli tayin edildiğini bildiriyor.

*Nurullah, a resident of the Mehmet Ağa neighborhood in İstan-
bul and mutawalli of the Cafer Çelebi Muallimhane Waqf in Edir-
ne, has died. This is an imperial appointment (berat) sent to the
judge of Galata stating that Neslihan Hatun, a woman, is appoin-
ted as mutawalli as a replacement for the decedent.*

Nişân-ı şerîf-i âlî-şân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-ı hâkâ-
nî hükmi oldur ki

Mahrûsa-i İstanbul mahallâtından Mehmed Ağa Mahallesi sâ-
kinlerinden olup mahrûsa-i Edirne'de Cafer Çelebi mu'allim-hâne-
si evkâfına her sene hamse mahsûl ile evlâd-ı vâkıfdan ber-mûceb-
i meşrûtiyyet mütevellî olan Nurullah fevt olup yerine hakk-ı meş-
rûtası olan işbu râfi'-i tevkî'-i hâkânî Neslihan bint-i Mustafa nam
hâtun müstahikk olduğun mahrûsa-i İstanbul kâdısı akzâ-yı kuzâ-
ti'l-müslimîn mevlânâ Fazlullah zîdet fezâilehu arz itmeğün sadaka
idüp bu berât-ı hümayûnı virdüm ve buyurdum ki varup mütevef-
fâ yerine ber-mûceb-i şart-ı vâkıf müteveliye olup hıdmet-i lâzime-
sin mü'eddâ kıldıkdan sonra ta'yîn olunan hamse mahsûl vazîfesi-

ne mutasarrıfe olup vâkıfın rûhı ve benim devletim içün du‘âya
müdâvemet göstere ol bâbda bir ferd dahl ve ta‘arruz kılmaya şöy-
le bileler alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar tahrîren fi’l-yevmi’s-sâdis
şehri Zilka‘de sene isnâ ‘aşrete ve elf
Be-makâm-ı Kostantiniyye.

97 - 1604 (1013) Galata 25: 84a/3 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Galata’da merhum Kasım Paşa’nın yaptırdığı caminin yanındaki dericiler saraya dilekçe yazmışlardır. Bu kişilerin kullandıkları dükkânlar, yine merhum tarafından yaptırılmış olup camiye vakfedilmiştir. Dericiler, vakıf dükkânlarının yanına bazı kişilerin yeni dükkânlar açarak “biz de dericiyiz” demeye başladıklarını bildirmişlerdir. Bununla birlikte dericiler, Galata kasaplarından Sinan ve ortakları Ahmet, Yahya, Sarı Hüseyin’den satın aldıkları koyun ve keçi derilerinin artık başka kazalara satılmaya başlanılmasından şikâyetçi olmuşlardır. Bu durumlardan dolayı gerek vakfın gerekse kendilerinin mağdur olduklarını belirten dericiler, saraydan kuralları açığa kavuşturan bir emr-i şerif belgesi düzenlenmesini rica etmektedirler. Saraydan Galata Kadılığı’na yazılan bu emr-i şerif belgesi, söz konusu dericilerin mağduriyetlerinin giderilmesini emrediyor.

The leather tradesmen near the mosque built by the late Kasım Paşa in Galata have petitioned the palace. The stores of the tradesmen were also built by the decedent and endowed to the mosque. They state that some people have started to open stores near their own, claiming to be “leather tradesmen”. They complain that the sheep and goat leather they have been buying from Sinan, a butcher in Galata, and his partners Ahmet, Yahya, Sarı Hüseyin have started to be sold in other districts. This is injuring them and the waqf, they say. They ask the Sultan to issue a Sultanlic Order (emr-i şerif) to alleviate their suffering. This Sultanlic Order sent to the Judge of Galata orders the elimination of the leather tradesmen’s grievances.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'de-nü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în vâris-i ulû-mi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-al-lâm mevlânâ Galata kâdısı zîdet fezâilehû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki taht-ı kazânuzda müteveffâ Kasım Paşa binâ eylediği câmi'in kurbünde olan dârendegân-ı fermân-ı hümayûn debbağları südde-i sa'âdetime arzihâl sunup müşârün-ileyh binâ eylediği debbâğ dükkanların câmi'ine vakf idüp ile'l-ân alıgel-düğümüz koyun ve keçi derilerin Galata'dan Kassâb Sinan ve ortağı Ahmed ve Yahya ve Sarı Hüseyin ve ba'zıları âhar kazâyâ alup gidüp ve ba'zı kimesneler dahi debbâğhâne dükkanların ihdâs idüp dibâgat itdirmekle bunlara muzâyaka ve vakfa gadr-ı küllî itmekle men'i için mukaddemâ hükmi-i şerîf virilmişiken yine mem-nû' olmayup tekrâr emr-i şerîf ricâ itmeleriyle merhûm ve mağfû-rün-leh babam hudâvendigâr tâbe serâhu zamânında müceddeden emr-i âhar virilüp taht-ı âlî-bahta cülûs-ı hümayûnum vâki' olmağ-la tecdîd olunmasın ricâ eyledikleri ecilden buyurdum ki göresiz müşârün-ileyh babam merhûm tâbe serâhu zamânında ol vechile emr-i şerîf virilmiş ise mücebi ile amel idüp hilâfına cevâz göster-meyüp olıgelene muhâlif kimesneye iş itdirmesiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükmi-i hümayûnumu ellerinde ibkâ idüp alâmet-i şerîfe i'timad kılâsız tahrîren fî evâyili Recebi'l-mürecceb sene se-lâse 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahmiyye

98 - 1604 (1012) Galata 25: 84b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

1603 (Hicri 1011) yılına ait olup kişi başına düşen 200'er akçe haraç ve cizye vergisini toplamak için saray tarafından sipahi Mehmet görevlendirilmiştir. Saraydan Galata Kadılığı'na yazılan bu fermanla Mehmet'in, elindeki defterde isimleri yazılı olan gay-rimüslim halktan haraç ve cizye vergilerini toplamasına yardım edilmesi emredilmektedir. Bu fermana göre, Mehmet'teki defterde isimleri kayıtlı olup ölmüş olanlar listeden çıkartılarak bu vergiden

muaf tutulacaktır. Vergilerini kimi vakıflara ödemekle yükümlü olduğunu öne sürenler belirlenecek ve kayıt altına alınacaktır. Yeni vergi yükümlüleri varsa, bu kişiler de vergi listesine kaydedilecektir. Mehmet üç ay içinde vergi toplamayı bitirmiş olacaktır. Bu süreçte toplanacak gelir, zamanında ve eksiksiz olarak hazineye devredilecektir.

The palace appoints Mehmet to collect the 200 akçe per capita land (haraç) and capitation (cizye) tax for the year 1603 (A.H.1011). This imperial decree (ferman) sent to the Judge of Galata orders the extension of help to Mehmet with the collection of the taxes from the non-Muslim subjects whose names are recorded in the book in his possession. The decree states that the names of the dead will be deleted from the book, exempting them from the tax. Those who are tied and pay their taxes to a waqf will be identified and registered. Those who have become liable to pay taxes recently will also be registered. Mehmet has three months to collect the taxes and turn the revenue over to the treasury in full.

Mahmiye-i İstanbul'da vâki' yave-i Akkirmaniyân keferesinin bin on bir târihinde vâki' mâh-ı Ramazânın guresinden bin on iki târihinde vâki' mâh-ı Şa'bânın âhirine değin vâcib olan harâcları ber vech-i maktû' her yaveden ikişer yüz akçe hesâbı üzre cem' ü tahsîl olunmak lâzım ve mühim olmağın ebnâ-i sipâhiyândan on beşinci bölümde yevmî otuz akçeye mutasarrıf Mehmed bin Mustafa nam kulım emîn ve kâtib ta'yîn olunup irsâl olundu buyurdum ki mezbûr kulum vardukda bu bâbda eline virilen nişanlı ve tuğralı defterde isimleri mestûr ve mukayyed olan yave keferesinin her birinden hesâb-ı mezbûr üzre cizyelerin ber vech-i te'cîl cem' ü tahsîl ve mezkûr kuluma mîrî için zabt ve kabz ve defter itdirüp hilâf-ı emr [silik] bir akçe ve bir habbelerin aldirmayasız ve içlerinde vâki' olan mürdelere dikkat ve ihtimâm üzre teftiş ve tefahhus itdirmeyüp mürdelikleri harâccı muvâcehesinde şer'le sâbit ve zâhir olanların mu'âdili nev-yâftelere alup isimleri ile sebt-i defter itdürüp ba'dehû üzerlerine vech-i merkûm üzre ikişer yüz akçe harâc vaz' eyleyüp ba'dehû bî-kusûr cizyelerin tahsîs ve kabz itdire-

siz ve ba'zı kefare bunlar ile bile sâkin ve mütevattın iken ba'zı ev-kâf ve emlâka yazılmışız deyü cizyelerin virmekte inâd ve muhâlefet iderlermiş ânın gibilerin harâcların vech-i meşrûh üzre aldırup cebren ta'allül ve inâd itdirmeyesiz ve ne kadar nev-yâfteleri bulunur ise sebt-i defter eyleyüp kezâlik cizyelerin aldrasız ve alınan altunı yüz on sekize ve kâmil guruşı yetmiş sekize ve nâkıs guruşı altmış sekizer akçeye aldurup ziyâde ve noksân üzerine aldurmayasız ve bi'z-zarûre akçe alınmak lâzım gelürse dokuz buçuğı bir dirhem gelür hâlis akçe aldurup zinhâr hurde ve kem-'ayâr akçe aldırmayasız ve mezbûr kulıma bin on iki Zilka'desinin yirminci gününden üç ay va'de virilmişdir hâsıl olan akçeyi va'delerinde getürüp dâhil-i hazîne eyleyüp bir gün tecâvüz itdirmeyesiz ve mezkûr kulım bin on iki Şevvâlinin yedinci gününden beş yüz guruş ki otuz dokuz bin akçe idüp ve sene-i mezbûre Zilka'desinin yirmi beşinci gününden dahi elli bir bin altı yüz yetmiş beş akçe ki cem'an doksan bin altı yüz yetmiş beş akçe olur ber vech-i peşîn hazîne-i âmireye teslim eylemişdir bilmiş olasız ve bi'l-cümle bu husûsı mu'accelen itmâma erişdirüp itmâm-ı hıdmet eylemekde ikdâr-ı tâm ve ihtimâm-ı bi'l-keâm eyleyesiz ve keslhânede dahi ihtirâz eyleyüp tekmihlânede bezl-i maktûr ve sa'y-i bâ-mahsûr eyleyesiz ve cem' olunan emvâlin adedin ve ecnâsın yazup arz eyleyesiz şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' şehri Zilhicce sene isnâ aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

99 - 1604 (1013) Galata 25: 85a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Belkıs Hatun Vakfı mütevellisi Mustafa'nın saraya yazdığı dilekçeye göre vakfiye şartları gereği, vakıf muhasebesinin mahkemede yapılması zorunluluğuna rağmen kimi kişiler, vakıf muhasebesini kendileri yapmaya yeltenmişlerdir. Saraydan Galata Kadılığı'na yazılan bu emr-i şerif belgesi, vakıf muhasebesinin mahkemede vakfiye şartlarına göre yapılmasını ve söz konusu kişilerin müdahalelerinin engellenmesini emrediyor.



kaleminden 1481-1512 arasında hüküm süren II. Bayezid (18. yüzyıl başları).

Bayezid II (r. 1481-1512) by Levni, early eighteenth century.

A petition that Mustafa, mutawalli of the Belkıs Hatun Waqf, sent to the palace states that although the waqf deed (vakfiye) requires the bookkeeping of the waqf be done in court, certain persons have tried to do it on their own. This is a Sultanîc Order (emr-i şerîf) sent from the palace to the judge of Galata. It decrees that the bookkeeping of the waqf should be done in court as required by the waqf deed. Third parties are to be prevented from interfering.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn yenbû'û'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk ale'l-hakk ecma'în el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata kâdısı zîdet fezâilehû tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Galata hâricinde vâkî Belkıs Hatun Evkâfı mütevellîsi olan dârende-i fermân-ı hümayûn Mustafa südde-i sa'âdetime gelüp evkâf-ı mezbûrenin muhâsebesi toprak kâdıları huzûrunda görilegelmiş iken şart-ı vâkıfa muhâlif ba'zı kimesneler mücerred celb ve ahz için muhâsebeni biz görürüz deyü rencide eylediklerin bildürüp üslûb-ı sâbık üzre senin huzûrunda görülüp âhardan kimesne dahl eylememek bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğin şart-ı vâkıf mücebine amel olunmak emr idüp buyurdum ki emrim üzre evkâf-ı mezbûrenin muhâsebesi şart-ı vâkıf mücebince senin huzûrunda görülüp hilâf-ı şart-ı vâkıf ol vechile âhardan kimesneyi dahl ve ta'arruz itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimâd kılâsız tahrîren fî evâhiri şehri Cumâdelâhire li-sene selâse 'aşrete ve elf min hicreti'n-Nebeviyye aleyhi efdali't-tahiyye

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

100 - 1604 (1013) Galata 25: 86b/1 Resmi yazışma / Official correspondence

Sultan Bayezid Han Vakfı mütevellisi Ramazan saraya gönderdiği dilekçede, vakıf defterinde isimleri kayıtlı olup Galata ve Eyüp'ün kimi bölgelerinde oturan 3000 kadar gayrimüslimin ispençe vergilerini vakfa ödemekle yükümlü olduklarını bildirmiştir. Ramazan'a göre bu kişilerden 700 kadarı, ellerindeki emr-i şerif

belgesi uyarınca vergilerini devlete ödedikleri gerekçesiyle vakfa vergi ödemeye yanaşmamaktadırlar. Bu durumun vakfı zora soktuğunu belirten mütevellî Ramazan, vergilerini vakfa ödeyen eski mükelleflerin tekrardan sayılması ve bunların ispençe vergilerinin vakıf adına toplanabilmesi için saraydan emr-i şerif belgesi rica etmektedir. Saraydan Galata ve Eyüp (Haslar) Kadıliklarına yazılan bu emr-i şerif belgesi, önceden vakfa kayıtlı olanların araştırılmasını ve bu kişilerin vergilerini yalnızca vakfa ödemekle yükümlü sayılmasını emrediyor.

Ramazan, mutawalli of the Sultan Bayezid Han, has petitioned the palace stating that around 3000 non-Muslim residents of Galata and Eyüp, all registered in the waqf book, are obliged to pay their ispençe tax to the waqf. 700 of these residents, he states, have refused to pay the tax to the waqf on the ground that they have a Sultanic Order (emr-i şerif) requiring them to pay it directly to the state. Noting that the situation harms the waqf, mutawalli Ramazan requests a Sultanic Order instructing a re-count of the waqf's tax payers and collection of their taxes by the waqf. This Sultanic Order sent to the Judges of Galata and Eyüp (Haslar) stipulates that people previously registered in the waqf books are to be identified and made liable only to the waqf.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în el-hâkimeyni'l-[silik] bi-kazâ-i Galata ve Hâslar kâdılarî zîdet fezâilehümâ tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâliyâ mahmiyye-i İstanbul'da vâki' merhûm ve mağfûrûn-leh Sultan Bayezid Hân tâbe serâhu evkâfî mütevellîsi Ramazan zîdet mecduhû Dersâ'âdetime arz gönderüp evkâf-ı mezbûreden zıkr olunan kazâlarda sâkin keferenin ispençeleri kadîmden üç bin neferden ziyâde ispençe iken kırk elli yıldan berü tahrîr olunmamağla vakfın ma'mûlûn-bih defterinde isimleri mestûr olan re'âyânın ba'zıları ra'iiyyet iken berî tarîkiyle Tufancı ve Gedereci [?] ve Suyolcu olup evkâf-ı sultâniye re'âyâ olmağıyla ellerinde emr-i şerîf olup biz ehl-

i berâtdan oldık deyü vakfın ispencesin virmekde inâd ve muhâlefet itmekle yedi yüz nefer mikdârı ispençe noksân üzre virilüp vakfa küllî gadr ve zarar müterettib olmuştur hâlen kurâ-i mezbûre ahâlisinin ispenceleri tahrîr olunup kadîmî vakıf defterinde isimleri mestûr ve mukayyedler olup ra'yyet olmağla ra'yyet iken sonradan Suyolcu ve Gedereci ve Tufancı ve ba'zı evkâfa re'âyâ olanların berîlerine amel olunmayup defter mücebince ispenceleri alunup min küllî'l-vücûh defterde mukayyed re'âyânın ispenceleri vakf için alunup ve kânun üzre nev-yâftesin yazup ve mürdelerin defterden ihrâc idüp minvâl-ı mezbûr üzre tahrîr olunur ise cânib-i vakfa nef' olması mukarrerdir deyü emr-i şerîf ricâsına i'lâm itmeğın buyurdum ki hükm-i şerîfim vardukda mukaddemâ tahrîren emr-i şerîf virilmiş ise zikr olunan re'âyâ defter-i anîka ve cedîdede ibâ ancidd mukayyed vakfın re'âyâsı olup şimdiye değın hukûk ve rüsûm ve bâd-ı hevâları vakf için zabt olunur iken vech-i meşrûh üzre Tufancı ve Suyolcu ve Gedereci oldı deyü inâd eyledikleri vâki' ise mukaddemâ virilen tahrîr hükmî mücebince amel eyleyüp defter ve kânun üzre ispencelerin [silik] hukûk ve rüsûm ve bâd-ı hevâları vakf için aldırup emr-i şerîfe muhâlif kimesneye inâd ve muhâlefet itdirmeyesiz ve mürdelerin dikkat ve ihtimâm üzre görüp mürdelikleri şer'le sâbit ve zâhir olanların mu'âdili nev-yâftelerin alup sebt-i defter eyleyüp ve üzerlerine harac-ı şer'î vaz' idüp bî-kusûr harâcların aldırup ba'dehû mürdeleri isimlerin defterden ihrâc itdiresin ammâ bu bahâne ile vakf re'âyâsında deftere noksân gelmekden ve bu bahâne ile re'âyâ ve berâyâdan celb ve ahz sebebiyle zulm ve ta'addî olunmakdan ziyâde hazer eylesesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sânî 'aşer şehri Muharremi'l-harâm sene selâse 'aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahmiyye

101 - 1604 (1012) Galata 25: 87b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Divanı Hümayun'a gelen İmralı (Mir Ali) Adası'nın gayrimüslim halkı, İstanbul'un kadılıklarına bağlı içki mukataası mültezim-

lerinin kendilerinden de vergi topladıklarını ve bunu bir yıl boyunca hazineye teslim etmediklerini söylerler. Bu durumdan dolayı hem kendilerinin hem de hazinenin zarara uğradığını belirten ada halkı, içki vergisinden muaf tutulmayı ve bunun yerine cizye vergilerine 15'er akçe zam yapılmasını rica ederler. Saraydan İmralı Kadılığı'na yazılan bu emr-i şerif belgesi, adadaki gayrimüslimlerden içki vergisinin kaldırılarak, devlete ve vakıflara ödenen cizye vergisine 15'er akçe zam yapılmasını emrediyor.

The non-Muslim residents of the İmralı (Mir Ali) Island appear in the Imperial Chancery (Divanı Hümayun) stating that the spirits tax farmers attached to the courts of İstanbul have collected from them the spirits tax without turning the money over to the treasury for a year. Noting that the situation has harmed both the island residents and the treasury, they request to be exempt from the spirits tax; in return, they will accept an increase in their capitation (cizye) tax by 15 akçe. This Sultanîc Order (emr-i şerif) sent to the Judge of İmralı decrees that the island's non-Muslim residents are exempt from the spirits tax and also that the capitation tax they pay to the state and waqfs will be raised by 15 akçe.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-allâm mevlânâ cezîre-i Mîr Ali kâdîsı zîdet fezâilehu tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kazâ-i mezbûrede olan kefare tâ'îfesi cem'-i ğâfir divân-ı hümayûna gelüp arzihâl sunup mahmiyye-i İstanbul'da ve Hâslar ve Üsküdar kadılıklarında kadîmden berü hamr mukâta'asından gayrı taşra yerde sonradan hâdis olan hamr mukâta'ası için mültezimler re'âyâyâ ziyâde ta'addî ve tecâvüz eylediklerinden mâ'adâ mâl kabz idüp hazîne-i âmireye bir sene teslim eylemeyüp mâl-ı mîrîye gadr ve bu re'âyâyı hadd-ı zulm ve hayf iderler şöyle ki hamr-ı hâdis üzerimizden ref' olunmak fermân olunursa asıl cizyelerimize ve evkâf cizyelerine on beşer akçe zamm olduğuna râzıolarız didikde isnâ 'aşere ve elf Zilka'desinin gurrenden arz olundıkda taşra yerde hâdis olan rûsûm-ı hamr mukâta'ası ref' olup keferenin cizyelerine on beşer akçe zamm olunmak fermân-ı şerîfim olmağın zamm olup hamr-ı hâdis ref'

olunmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda taht-ı kazânızda vâki' olan kefere tâ'ifesi hâlen ref' olunan hamr-ı hâdis için min ba'd ümenâ ve ummâle rencîde ve remîde itdirmeyesiz ve bu mukâbeledede keferenin cizyelerine vech-i meşrûh on beşer akçe zamm olunmuştur şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis şehri Zilka'de sene isnâ 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahmiyye

102 - 1604 (1013) Galata 25: 87b/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Şehzade Sultan Mehmet Han Vakfı mütevellisi saraya yazdığı dilekçede, vakfa bağlı olan köyün vergilerinin, vakfiyede ve vilayet defterlerinde vakfa kaydedildiğini bildirmiştir. Buna karşın kimi vakıf mütevellileri ile vergi memurları, ellerindeki bir belgeye dayanarak, söz konusu vakfa bağlı olan köyün vergilerini toplamaya çalışmaktadırlar. Bu nedenle vakfın zarara uğradığını belirten müteveli, köyün vergilerinin yalnızca vakıf adına toplanması için saraydan bir emr-i şerif belgesi düzenlenmesini rica etmektedir. Saraydan Galata Kadılığı'na yazılan bu belge, söz konusu köyün cizye, beytülmal vb. vergilerinin daha önce nereye ödendiğinin araştırılmasını, eğer Sultan Mehmet Han Vakfı'na ödeniyorsa belge sunarak vergi toplamaya çalışan diğer görevlilerin engellenmesini emrediyor.

The mutawalli of the Şehzade Sultan Mehmet Han Waqf petitions the court stating that waqf-owned villages are registered in the waqf deed (vakfiye) and waqf books. Nevertheless, he says, certain mutawallis and tax collectors have tried to collect the taxes of a waqf-owned village on the basis of a document in their possession. Noting that as a result the waqf is experiencing problems, the mutawalli requests a Sultanîc order (emr-i şerîf) instructing that the taxes of the village be collected only by the waqf. This document sent by the palace to the judge of Galata orders an investigation of how the capitation and treasury (beytülmal) taxes were paid previously. If it turns out that they have been paid to the

Sultan Mehmet Han Waqf, it orders, then other tax officers should be prevented from collecting them.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn ma'de-nü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în vâris-i ulû-mi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata kâdısı zîdet fezâilehu tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki mahrûsa-i İstanbul'da vâki' merhûm ve mağfûrûn-leh Şehzâde Sultan Mehmed Hân tâbe serâhu evkâfı mütevellîsi Dersa'âdetime arz gönderüp evkâf-ı mezbûrenin vakıfnâmesinde vilâyet defterinde vakfa hâsıl kayd olunmuş iken hâlen hilâf-ı emr ve defter ve mugâyir-i şart-ı vâkıf ve emr-i hümayûn [boş] evkâf mütevellîsi ve yaveciler bir tarikle evâmir ibrâz eylemeleri ile gelüp karye-i mezbûrenin mahsulüne dahl idüp te'addî itmekle mâl-ı vakfa gadr lâzım gelüp vakıfnâme ve defter mücebince cânib-i vakf için zabt u tasarruf itdirilüp âhardan bir ferdî dahl ve ta'arruz itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâsına i'lâm eylemeğin buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda südde-i sa'âdetimden ihrâc olunmuş mühürlü ve sahîh ve cedîd vilâyet defterlerine ve vakıfnâmeye nazar idüp göresin karye-i mezbûrenin cizyesi ve bâd-ı hevâ ve yave beytü'l-mâlî vakfa hâsıl kayd olunmuş şimdiye değin evkâf-ı mezbûre için zabt olunur iken hâlen hilâf-ı vâkıf ve mugâyir-i defter-i vilâyet mütevellîler ve yaveciler karye-i mezbûrenin mahsûlüne dahl idüp mâl-ı vakfa gadr eyledikleri vâki' ise men' ü def' idüp karye-i mezbûrenin cizye ve bâd-ı hevâsın ve yave beytü'l-mâlın kadîmden olıgeldüğü üzre ve defter mücebince ve vakıfnâme mücebince evkâf-ı mezbûre zâbitlerine kabz u zabt itdürüp min ba'd mütevellîleri [silik] dahl u ta'arruz itdirmeyüp ve bir tarikle mukaddem ve mu'ahhar târihli evâmir ibrâz iderse te'hîre koyup işbu emr-i şerîfim mücebince amel idüp mâl-ı vakfa gadr ve zarar müterettib olmalu eylemeyesiz husûs-ı mezbûr için evâmir irsâle muhtâc eylemeyesiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar işbu hükm-i şerîfi yedinde ibkâ idüp alâmet-i şerife i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sânî 'aşer min şehri Cumâdelâ-hir sene selâse 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahmiyye

103 - 1604 (1013) Galata 25: 88a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

İstanbul gümrük gelirlerini toplamakla görevli mültezimler, saraya yazdıkları bir dilekçede kimi bölgelerdeki gayrimüslim halktan, dellaliye ve esir satışı vergilerinin toplanma yetkisini devletten iltizamla aldıklarını bildirmişlerdir. Buna karşın kimi gayrimüslimler, ellerinde bulunan muafiyet belgelerine dayanarak bu vergileri sultanların kurduğu kimi vakıflara ya da başka yerlere ödemekle yükümlü olduklarını öne sürmektedirler. Bu nedenle hem hazine-nin hem de iltizamlarının zarara uğradığını belirten mültezimler, saraydan konuyla ilgili bir emr-i şerif belgesi düzenlenmesini rica ederler. Saraydan İstanbul, Galata, Eyüp, Gelibolu, Rodoscuk ve İnoz kadıliklarına yazılan bu emr-i şerif belgesi, söz konusu mültezimlere bağlı bölgelerde, dellaliye ve esir satışı vergisinin hazine adına toplanması için mültezimlere yardım edilmesini emrediyor. Gayrimüslim halk tarafından herhangi bir emr-i şerif belgesi gösterilirse o belge hükümsüz sayılarak dikkate alınmayacaktır.

The farmers of the customs tax in İstanbul petition the palace stating that they have bought from the state the rights to farm the broker fee (dellaliye) and prisoner sale tax from non-Muslim subjects. Still, they say, certain non-Muslims, on the basis of exemption (muafiyet) documents in their possession, are claiming that they are required to pay taxes to certain waqfs founded by sultans or to other places. Noting that this situation harms both tax farmers and the treasury, they request a Sultanic Order (emr-i şerif) regarding the matter. This Sultanic Order sent by the palace to the judges of Galata, Eyüp, Gelibolu, Rodoscuk and İnoz instructs them to help the tax farmers in collecting on behalf of the state the broker's fee and prisoner sale tax from non-Muslims residing in regions tied to the tax farmers. Any other Sultanic Order presented by non-Muslim subjects is to be disregarded.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn yen-bû'u'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'in vâris-i ulû-

mi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în İstanbul ve Galata ve Hâslar ve Gelibolı kâdıları zîdet fezâ-ilehüm ve kıdveti'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Rodoscuk ve İnoz kâdıları zîdet fazluhümâ tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâliyâ gümrük emînleri Dersa'âdetime arzihâl gönderüp şart-ı iltizâmımızda olan yerlerde sâkin zimmî tâ'ifesini mîrîye râcî' dellâliye ve kesm-i usâreyi kadîmden şimdiye değin viregeldikleri üzre mîrî için virüp edâ eylemek şart-ı iltizâmımızda dâhil iken ve şimdiye değin vire gelmişler iken ba'zı re'âyâ biz tûfancı ve çakırcı ve şahinci ve su yolcu veya evkâf-ı selâtîn re'âyâsıyız deyü bir tarîkle ellerine mu'âfiyet emirlerin almağ-la dellâliye ile kesm-i usâreyi vormeyüp mîrîye zarar ve iltizâmımızda kesr lâzım gelür bu makûlelere inâd itdirmeyüp kadîmden sâyir zimmîler viregeldikleri üzre dellâliyeleriyle kesimleri alınmak bâbında emr-i şerîf ricâsına i'lâm eylemeğın hazîne-i âmirede mahfûz olan defterlere nazar olundıkda dellâliye ile kesm-i usârlardan kimesne mu'âf olmaz eğer tufancı ve çakırcı ve eğer sâyir evkâf re'âyâsıdır cümlesinden alına deyü şartnâmelerinde mestûr ve mukayyed bulunmağın buyurdum ki hükm-i şerîfim vardukda mültezimler zıkr olunan re'âyânın dellâliye ile kesm-i esîrlerin taleb eyledikde vech-i meşrûh üzre tufancı ve çakırcı ve su yolcu veya evkâf-ı selâtîn re'âyâsı ve mu'âfız deyü vormeyüp inâd eyledikleri vâki' ise amel itmeyüp hıdmet mukâbelesinde mu'âf olanlar ancak avârız-ı dîvâniye ve sâyir tekâlif-i örfiyyeden mu'âf olurlar bu makûle mîrîye râcî' ve iltizâma dâhil dellâliye ile kesm-i esîrlerin [sîlik] mu'âf olmaz kadîmden olıgeldüğü üzre ve mültezimlerin şart-ı iltizâmları mücebince mîrî için aldırup kimesneye inâd ve ta'allül itdirmeyesiz ve eğer bir tarîkle [mukaddem] ve mu'ahhar târihli emr-i şerîf ibrâz iderler ise te'hîre koyup işbu hükm-i hümayûnım mücebince amel idüp mîrîye 'âid ve râcî' olan mahsûli güzestesiy-le müteveccih olanlardan tahsîl ve mîrî için zabt u kabz itdürüp emr-i âhar irsâline muhtâc eylemeyüp emr-i şerîfe muhâlif kimesneye inâd ve muhâlefet itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-'işrîn şehri Rebî'ülâhîr sene selâse 'aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahmiyye

104 - 1604 (1013) Galata 25: 89a/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Edirne'deki Cafer Çelebi Vakfı'nın Galata'daki gelirlerinin takibi için günlük 1 akçe karşılığında Hacı Ahmet, tahsildar (câbi) tayin edilmeyi rica etmektedir. Saraydan Galata kadısı Şeyh Mehmet'e yazılan bu beratta, Hacı Ahmet'in görevlendirilmesine vakıf tarafından da izin verilmişse bu kişinin tahsildar olarak atanması emrediliyor.

Hacı Ahmet asks to be appointed as the treasurer (câbi) of the Galata revenues of the Cafer Çelebi Waqf in Edirne for 1 akçe per day. This is an imperial appointment (berat) sent to Şeyh Mehmet, judge of Galata, ordering the appointment of Hacı Ahmet as the treasurer, provided the waqf approves.

Nişân-ı şerîf-i âlî-şân-ı sâmi ve sultân-ı tuğrâ-yı cihan-sitân-ı hâkânî hükmi budur ki

Mahmiyye-i Edirne'de vâki' merhûm Cafer Çelebi Evkâfı'ndan nefis-i Galata'da vâki' olan akârâta müstakil bir câbî lâzım ve mühim olmağın râfi'-i tevkî'-i refî'-i hümayûn Hacı Ahmed bin Mehmed cibâyet-i merkûmeye müstahikk olup yevmî bir akçe ile tevcih olunup berât-ı hümayûnım virilmek ricâsına mahmiyye-i mezbûre kâdısı akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn mevlânâ Şeyh Mehmed zîdet fezâilehu arz itmeğın müsâ'ade-i vakf var ise sadaka idüp bu berât-ı hümayûnı virdüm ve buyurdum ki ba'de'l-yevm varup akârât-ı merkûmeye câbî olup hıdmet-i lâzımesin mü'eddâ kıldıkdan sonra ta'yîn olunan yevmî bir akçe vazîfesine mutasarrıf olup vâkıfın rûhı ve benim devâm-ı devletim içün du'âya iştirâk göstereleler ki ol bâbda hiç âdem mâni' olmayup dahl u ta'arruz itmeye şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'l-âşir min Recebi'l-mürecceb sene selâse aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahmiyye

105 - 1604 (1013) Galata 25: 91a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Edirne'deki Cafer Çelebi Vakfı'nın mütevellisi Mehmet, saraya yazdığı dilekçede görevinin uzatılması için saraydan tayin beratının yenilenmesini rica etmektedir. Saraydan yazılan bu berat, Mehmet'in görevinin uzatıldığını bildiriyor.

Mehmet, mutawalli of the Cafer Çelebi Waqf in Edirne, petitions the palace to request an imperial reappointment (berat) as mutawalli. This imperial appointment documents the extension of Mehmet's tenure.

Nişân-ı şerîf-i âlî-şân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihan-sitânî nefeze bi'l-avni'r-Rabbânî hükmi oldur ki mahmiyye-i Edirne'de vâki' merhûm Cafer Çelebi Evkâfı'na evlâd-ı vâkıfıdan meşrûtiyyet üzre hamse mahsûli ile mütevellî olan işbu dârende-i fermân-ı hü-mâyûn Mehmed bin Mahmud müceddeden berât-ı şerîfim ricâ eyledikde kâdısı nâ'ibi Ebubekir arz itmeğin üzerinde ise vazîfe-i meşrûta ile bu berât-ı hü-mâyûnı virdim ve buyurdum ki varup kemâkân mütevellî olup hıdmet-i lâzimesin mer'î ve mü'eddâ kıldıkdan sonra ber-vech-i meşrûtiyyet mutasarrıf olduğu hamse mahsûline yine mutasarrıf olup vâkıfın rûhı ve benim devâm-ı devletim içün du'âya iştigâl göresiz şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kı-lar tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin şehri Rebî'lâhîr sene selâse 'aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

106 - 1604 (1013) Galata 25: 91b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Saray kapıcıbaşılarından olup Gelibolu'da görevli olan Ali, saraya gönderdiği mektupta, Erdek köyündeki gayrimüslimlerin iki yıl önceki bir hüccet gereği içki vergilerini, devlet görevlisi Yahu-di Manol'a ödeme zorunluluklarına rağmen şimdi bu vergilerini

ödemediklerini bildirmişti. Köy halkının bu sürede 796.800 akçe vergi borçları birikmiştir. Bu borç nedeniyle köy halkı mahkemeye çıkarıldığında, hüccetin doğruluğunu ve o zaman mahkemede söylediklerini kabul eden köylüler, şimdi Bursa'daki Sultan Mehmet Han Vakfı'na bağlı olduklarını öne sürerek vergilerini ödemeye yanaşmamışlardır. Bunun üzerine vakıf mütevellisi köylülere, vergilerini devlete ödemelerini söylemiş, ancak köylüler bu kez de mütevelliyi hapsedmiş ve Manol'u öldürmeye yeltenerek Ali'nin evini basmışlardır. Bu olaydan dolayı fesat olmaması için Ali, köylülerle vergi borçları konusunda 400.000 akçeye sulh yapmıştır. Ne var ki taraflar arasındaki bu sulhu Kapıdağı Mahkemesi kadısı Muslihiddin onaylamamıştır. Dolayısıyla köylüler vergi borçlarını ödemeyeceklerini belirterek tekrar isyan etmişlerdir. Bu durumu gören kimi komşu gayrimüslim köyleri silahlarını alarak yolları kapamışlar ve isyana yeltenmişlerdir. Saraydan Aydıncık Kadısı'na yazılan bu emr-i şerif, Gelibolu'da bulunan askerler yardımıyla bu köydeki isyanın bastırılmasını ve mültezimlerin toplaması gereken vergilerin halktan alınarak hazineye teslim edilmesini, karşı çıkanların yargılanarak gereğince cezalandırılmasını emrediyor.

Ali, one of head doorkeepers (kapıcıbaşı) of the palace working in Gelibolu, sends a letter to the palace stating that although a two year-old hujjet requires the non-Muslims in the Erdek village to pay their taxes to Manol, a Jewish state officer, they have not been paying their taxes. By now, the village residents have accrued a debt of 796,800 akçe. When the village residents were sued because of the debt, they acknowledged the hujjet and his statement. Yet, now they refuse to pay their debt on the ground that they are tied to the Sultan Mehmet Han Waqf in Bursa. When the waqf mutawalli told them to pay their taxes to the state, the villagers imprisoned the mutawalli, tried to kill Manol, and attacked Ali's house. To calm things down, Ali secured an amicable settlement with the villagers for 400,000 akçe. However, Muslihiddin, the judge of Kapıdağı, rejected the settlement. The villagers then rebelled again, announcing their refusal to pay the debt. Witnessing the

situation, some neighboring non-Muslim villages joined the revolt. This Sultanîc order (emr-i şerîf) sent to the judge of Aydıncık calls for suppression of the rebellion with the help of soldiers stationed in Gelibolu, collection of the tax on behalf of the treasury, and the punishment of resistors.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn yen-bû'u'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în vâris-i ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata [kâdısı] zîdet fezâilehû ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Aydıncık kâdısı ve sâbık Balıkesrî kâdısı olan mevlânâ Hâcezâde Mehmed zîdet fazluhu ve iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Gelibolu'da asker sürmeğe me'mûr olan Ali dâme-mecduhû tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sen ki Aydıncık kâdısı mevlânâ Abdurrahman ve Hâcezâde mevlânâ Mehmed ve İlyas Medresesi müderrisi İbrahim ve sâbıkan Yıldırım Han Medresesi müderrisi Mehmed ve Ahmed Bey Medresesi müderrisi Ali zîdet fazluhum ile sen ki kapucubaşısın südde-i sa'âdetime mektûb ve muhzır gönderüp hâlen hamr mukâta'ası emîni olan Manol nam yahudi yediyle emr-i şerîf vârid olup mazmûnında Kapudağı Nâhiyesi'nde olan Bandırma ve Toplimanı ve Bekce nam karyeler re'âyâsı zimmetlerinde rûsûm-ı hamrdan küllî akçe alup mu'accelen tahsîl olunmak fermân olmağın zikr olunan karyelerden Erdek nam karyeye varılup kethüdâsı olan Aleksî veled-i Ağlak ve Yani veled-i Sofya ve Kostantin veled-i Koci ve Şarli veled-i Dimitri ve diğer Kostantin veled-i Yano ve Bahor veled-i Oha ve Papa Dimitri veled-i Papa Yani ve Andon veled-i Yakomi ve Hristodori veled-i Sivastoz ve Aramnîko ve Yani Reis ve Makri Reis ve sâyir kefare yanlarında da'vâ idüp bundan akdem iki senede karye-i mezbûrede üç bin üç yüz yirmi fuçı hamr olup mîrîye 'âid olan istimâresin virmeğe karye-i mezbûreden otuz nefer zimmîler kabûl idüp hüccet olunup ol hüccet mücebince rûsûmı yedi yüz doksan altı bin sekiz yüz akçe olup taleb eylediklerinde merkûmûn zimmîler ve mukaddemâ olan hüccet-i şerîfe mukırr ve mu'terif olmuş idik lâkin şimdi bir akçe virmeziz Brusa'da mer-

hûm ve mağfûrûn-leh Sultan Mehmed Han tâbe serâhunun müş-terâ kullarıyuz Havâs-ı Hümâyûn re'âyâsı değilleriz deyü inâd ve muhâlefet idüp husûs-ı mezbûra mütevellî ta'yîn olunan mevlânâ Muslihiddin zîdet fazluhu mâlî mîrîye virdik deyü hükm eyledüğü ecilden mezbûrî habs idüp ve emîni katl eylemek kasdıyla kapu-cıbaşımın evinde basup âlet-i harb ile hücum eylediklerinde fesâd olmasun deyü medâd idüp zikr olunan yedi yüz doksan altı bin sekiz yüz akçeyi dörtyüz [silik] sulh idüp hüccet olmuş iken Kapudağı Nâhiyesi'nde sâbitü's-şer' olan diğer Muslihiddin hükm itmeğin bir akçe virmek deyü ızlâl itmeğin rücû' idüp hâlen isyân üzre olup karyelerine bir ferd komayup sâyir karyelerin keferesi dahi anları görmekle yollarda âlet-i harble durup isyân ve [silik] üzre olmağın bir akçe tahsîl olmayup mâdâm ki zikr olunan karye keferesinin haklarından gelinmeye mâl-ı mîrî tahsîl olunmayup sâyir karyelerin keferesin dahi bir ferdi karyelerine komayup mâl-ı mîrî tahsîl olunmak mümkün değildir deyü karye-i mezbûre ahâlisinin hakkından gelinmek lâzımdır deyü arz ve i'lâm eyledikleri ecilden mîrîye 'âid olan hukûk ve rüsûm her ne ise tahsîl olunup inad iderler ise il erleri mu'âvenetiyle getürölüp şer'le haklarından lâzım gelen icrâ olunmak emrüm olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda zikr olunan karyeler ahâlisi [silik] vech-i meşrûh üzre zimmetlerine zuhûr iden yedi yüz doksan altı bin sekiz yüz akçeyi aslâ emân ve zamân virmeyüp hamr emînlerinin şart-ı iltizâmları mücebince bî-kusûr taleb ve tahsîl ve dâhil-i hazîne idüp şöyle ki şart-ı iltizâmları mücebince zimmetlerine zuhûr iden rüsûm-ı hamrî girü virmekde ta'allul ve inâd idüp itâ'at-ı emr itmezler ise il erleri mu'âvenetiyle her ne vechile mümkün ve müyesser ise cümlesin ele getürüp muhtâc-ı arz olmayan hakkında şer'le ve kânun ile lâzım geleni icrâ eyleyesiz muhtâc-ı arz olanları muhkem hasb idüp vukû'ı üzre südde-i sa'âdetime arz eyleyesiz sonra haklarında ne vechile emr sâdır olursa mücebiyle amel eyleyesiz emmâ bu bahâneyle kendü hâlinde olana dahl ve ehl-i fesâda himâye itmekle malıma özr olmakdan ihtiyât eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' şehri Rebî'ilâhir sene selâse 'aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

107 - 1604 (1013) Galata 25: 92a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Saray kapıcıbaşlarından olup Gelibolu'da görevli olan Ali, saraya gönderdiği mektupta, Erdek köyündeki gayrimüslimlerin iki yıl önceki bir hüccet gereği içki vergilerini, devlet görevlisi Yahudi Manol'a ödeme zorunluluklarına rağmen şimdi bu vergilerini ödemediklerini bildirmiştir. Köy halkının bu sürede 796.800 akçe vergi borçları birikmiştir. Bu borç nedeniyle köy halkı mahkemeye çıkarıldığında, hüccetin doğruluğunu ve o zaman mahkemede söylediklerini kabul eden köylüler, sonra Bursa'daki Sultan Mehmet Han Vakfı'na bağlı olduklarını öne sürerek vergilerini ödemeye yanaşmamışlardır. Bunun üzerine vakıf mütevellisi köylülere, vergilerini devlete ödemelerini söylemiş, ancak köylüler bu kez de mütevelliyi hapsetmiş ve Manol'u öldürmeye yeltenerek Ali'nin evini basmışlardır. Bu olaydan dolayı fesat olmaması için Ali, köylülerle vergi borçları konusunda 400.000 akçeye sulh yapmıştır. Ne var ki taraflar arasındaki bu sulhu Kapıdağı Mahkemesi kadısı Muslihiddin onaylamamıştır. Dolayısıyla köylüler vergi borçlarını ödemeyeceklerini belirterek tekrar isyan etmişlerdir. Bu durumu gören kimi komşu gayrimüslim köyleri de silahlarını alarak yolları kapamışlar ve isyana yeltenmişlerdir. Saraydan Aydıncık Kadısı'na ve Karasi Sancağı'ndaki vergi memuru Hüseyin'e yazılan bu emr-i şerif, Gelibolu'da bulunan askerler yardımıyla bu köydeki isyanın bastırılmasını ve mültezimlerin toplanması gereken vergilerin halktan alınarak hazineye teslim edilmesini, karşı çıkanların yargılanarak gereğince cezalandırılmasını emrediyor.

Ali, one of head doorkeepers (kapıcıbaşı) of the palace working in Gelibolu, sends a letter to the palace stating that although a two year-old hujjet requires the non-Muslims in the Erdek village to pay their taxes to Manol, a Jewish state officer, they have not been paying their taxes. By now, the village residents have accrued a debt of 796,800 akçe. When the village residents were sued because of the debt, they acknowledged the hujjet and his statement. Yet, now they refuse to pay their debt on the ground that they are tied to the

Sultan Mehmet Han Waqf in Bursa. When the waqf mutawalli told them to pay their taxes to the state, the villagers imprisoned the mutawalli, tried to kill Manol and attacked Ali's house. To calm things down, Ali secured an amicable settlement with the villagers for 400,000 akçe. However, Muslihiddin, the judge of Kapıdağı, rejected the settlement. The villagers then rebelled again, announcing their refusal to pay the debt. Witnessing the situation, some neighboring non-Muslim villages joined the revolt. This Sultanic order (emr-i şerif) sent to the judge of Aydıncık calls for suppression of the rebellion with the help of soldiers stationed in Gelibolu, collection of the tax on behalf of the treasury, and the punishment of resistors.

Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm umdetü'l-küberâ'i'l-fihâm zül-kadrü ve'l-ihtirâm el-muhtas bi-mezîdi 'inâyeti'l-meliki'l-allâm sâbıkâ Saruhan Sancağı beği olup bi'l-fi'l Karasi Sancağı'nda muhassıl-ı emvâl olan Hüseyin zîdet mecduhû ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hük-kâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm mevlânâ Aydıncık kâdısı zîdet faz-luhû tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sen ki Ay-dıncık kâdısı mevlânâ Abdurrahman ve Hâcezâde mevlânâ Meh-med ve İlyas Bey Medresesi müderrisi İbrahim ve sâbıkâ Yıldırım Han Medresesi müderrisi Ali zîdet fazluhum ile kapucubaşı Ali dâ-me mecduhû südde-i sa'âdetime mektûb ve muhızır gönderüp hâli-yâ hamr mukâta'ası emîni olan Manol nam yahudi böyle emr-i şe-rîf vârid olup mazmûnında Kapudağı Nâhiyesi'nden Erdek ve Bandırma ve Toplıman ve Bekce nam karyeler re'âyâsı rûsûm-ı hamırdan küllî akçe alup mu'accelen tahsîl olunmak fermân olun-mağın zikr olunan karyelerden Erdek nam karyeye varılıp kethü-dâsı olan Aleksi veled-i Ağlak ve Yani veled-i Sofyano ve Kostan-tin veled-i Koci ve Şarlı veled-i Dimitri ve diğer Kostantin veled-i Yatbano ve Bahor veled-i Roha ve Papa Dimitri veled-i Papa Yani ve Andon veled-i Yakomi ve Hrisori veled-i Sivastoz ve Aramniko ve Yani Reis ve Makri Reis ve sâyir kefare yanlarında da'vâ idüp bundan akdem iki seneden karye-i mezbûrede üç bin üç yüz yirmi fuçı hamr olup mîrîye 'âid olan istimâresin virmeğe karye-i mez-bûreden otuz nefer zimmîler kabûl idüp hüccet olunup ol hüccet mûcebince rûsûmı yedi yüz doksan altı bin sekiz yüz akçe olup ta-

leb eyledikde merkûmûn zimmîler mukaddemâ olan hüccet-i şerîfe mukırr ve mu'terif olmuş idik lâkin şimdi bir akçe virmeziz Brusa'da merhûm ve mağfûrûn-leh Sultan Mehmed Han tâbe serâhunun müşterâ kullarıyuz Havâs-ı Hümâyûn re'âyâsı değiliz deyü inâd ve muhâlefet eylemeleri ile husûs-ı mezbûra mütevellî ta'yîn olunan mevlânâ Muslihiddin zîdet fazlûhû mâl-ı mîrîye virin deyü hükm eylediği ecilden mezbûr habs idüp ve emîni katl eylemek kasdıyla müşârûn-ileyh kapucıbaşının evin basup âlet-i harble hücum eylediklerinde fesâd olmasun deyü medâren idüp zıkr olunan yedi yüz doksan altı bin sekiz yüz akçeyi dört yüz bin akçeye sulh idüp hüccet olunmuş iken hâlen Kapudağı Nâhiyesi'nde nâ'ibü'sşer' olan diğer Muslihiddin ben hükm itmezsin bir akçe virmek deyü ızlâl itmeğin rücû' eyleyüp hâlen isyân üzre olup karyelerine bir ferdi komayup sâyir karyeler keferesi dahi anları görmekle yollar-da âlet-i harb ile durup isyân olmak üzre bulunmağın bir akçe tahsîl olunmayup [silik] keferenin haklarından gelinmeye mâl-ı mîrî tahsîl olunmayup sâyir karyelerin keferesi dahi bir ferdi karyeye komayup mâl-ı mîrî tahsîl olunmak mümkün değildir deyü karye-i mezbûre ahâlisinin hakkından gelinmek üzre arz ve i'lâm eyledikleri ecilden mîrîye 'âid olan hukûk ve rüsûm her ne ise tahsîl olunup inâd iderlerse il erleri mu'âvenetiyle ele götürölüp kânun ve şer'le haklarında lâzım gelen edâ olunmak emrim olmuştır buyurdum ki hükm-i şerîfim ile vardıkda zıkr olunan karyeler ahâlisini getirüp vech-i meşrûh üzre zimmetlerinde zuhûr iden yedi yüz doksan altı bin sekiz yüz akçeyi aslâ emân ve [silik] hamr emnlerinin şart-ı iltizâmları mücebince bî-kusûr taleb ve tahsîl ve dâhil-i hazîne idesin şöyle ki şart-ı iltizâmları mücebince zimmetlerine zuhûr iden rüsûm-ı hamrı girü virmekde ta'allul ve inâd iderlerse ve itâ'at-ı emr itmezler ise il erleri mu'âvenetiyle her ne vechile mümkün ve müyesser ise üzerine varup cümlesini ele getirüp muhtâc-ı arz olmayanlarını şer'le ve kânun ile hakkında lâzım geleni icrâ eyleyesiz muhtâc-ı arz olanları muhkem habs idüp vukû'ı üzre südde-i sa'âdetime arz eyleyesiz ki sonra haklarında ne vechile emrim zuhûr ider amel idüp alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'r-râbî' min şehri Rebî'ilâhîr sene selâse 'aşrete ve elf Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

108 - 1604 (1013) Galata 25: 92a/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Harac vergisini Sultan Mehmet Han Vakfı'na ödemekle yükümlü olan Marmara Kazâsı'na bağlı Made (?) Köyü'nün Hıristiyan halkı, kimi vergi memurlarının kendilerinden tekrar vergi almaya çalıştıklarını saraya bildirmişlerdir. Saraydan Galata Kadılığı'na yazılan bu emr-i şerif belgesinde, köy halkının vergilerini Sultan Mehmet Han Vakfı'na ödedikleri belirtilerek, köy halkından vergi almaya çalışan diğer görevlilerin engellenmesi emrediliyor.

The non-Muslim residents of the Made (?) village in the Marmara district have informed the palace that although they are required to pay their land tax (haraç) to the Sultan Mehmet Han Waqf, certain tax officers are trying to collect additional taxes from them. This Sultanic Order (emr-i şerif) sent to the Judge of Galata states that the villagers are to pay their taxes only to the above-mentioned waqf. Tax collectors must be prevented from imposing additional burdens, it says.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în vâris-i ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata kâdısı zîdet fezâiluhû tevkî'i refî'i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Marmara Kazâsı'na tâbi' dârende-gân-ı fermân-ı hümayûn Maden nam karye zimmîleri südde-i sa'âdetime gelüp Şehzâde Sultan Mehmed Han nam vakfın re'âyâsı olup vâki' olan harâcları ve sâyir rüsûmâtları mütevellîlerine bîkusûr edâ idüp ve hâlen merhûm ve mağfûrûn-leh babam hudâvendigâr tâbe serâhunun binâ olunan türbe-i şerîflerine taş getirüp küllî hıdmet iderler iken hamr emînleri hilâf-ı kânûn tekrar resm taleb eyledikleri bildirdikleri ecilden buyurdum ki zikr olunan zimmîler vâki' olan harâcları ve sâyir rüsûmları vakf-ı [Sultan Mehmed] Han'a edâ eyleyüp ve türbe-i şerîfe taş getürmekde hıdmetde bulunup hamr emînleri hilâf-ı kânûn tekrar resm taleb iderlerse men' ve def' eylesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fî evâhiri şehri [Rebî'il]âhîr sene selâse aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

109 - 1604 (1013) Galata 25: 92b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Saray kapıcıbaşlarından olup Gelibolu’da görevli olan Ali, saraya gönderdiği mektupta, Erdek köyündeki gayrimüslimlerin iki yıl önceki bir hüccet gereği içki vergilerini, devlet görevlisi Yahudi Manol’a ödeme zorunluluklarına rağmen şimdi bu vergilerini ödemediklerini bildirmiştir. Köy halkının bu sürede 796.800 akçe vergi borçları birikmiştir. Bu borç nedeniyle köy halkı mahkemeye çıkarıldığında, hüccetin doğruluğunu ve o zaman mahkemede söylediklerini kabul eden köylüler, şimdi Bursa’daki Sultan Mehmet Han Vakfı’na bağlı olduklarını öne sürerek vergilerini ödemeye yanaşmamışlardır. Bunun üzerine vakıf mütevellisi, köylülere vergilerini devlete ödemelerini söylemiş, ancak köylüler bu kez de mütevelliyi hapsetmiş ve Manol’u öldürmeye yeltenerek Ali’nin evini basmışlardır. Bu olaydan dolayı fesat olmaması için Ali, köylülerle vergi borçları konusunda 400.000 akçeye sulh yapmıştır. Ne var ki taraflar arasındaki bu sulhu Kapıdağı Mahkemesi kadısı Muslihiddin onaylamamıştır. Dolayısıyla köylüler vergi borçlarını ödemeyeceklerini belirterek tekrar isyan etmişlerdir. Bu durumu gören kimi komşu gayrimüslim köylüleri de silahlarını alarak yolları kapamışlar ve isyana yeltenmişlerdir. Saraydan Galata ve Aydıncık Kadısı’na yazılan bu emr-i şerif, Gelibolu’da bulunan askerler yardımıyla bu köydeki isyanın bastırılmasını ve mütezimlerin toplaması gereken vergilerin halktan alınarak hazineye teslim edilmesini, karşı çıkanların yakalanarak İstanbul’a gönderilmesini emrediyor.

Ali, one of head doorkeepers (kapıcıbaşı) of the palace working in Gelibolu, sends a letter to the palace stating that although a two year-old hüjjet requires the non-Muslims in the Erdek village to pay their taxes to Manol, a Jewish state officer, they have not been paying their taxes. By now, the village residents have accrued a debt of 796,800 akçe. When the village residents were sued because of the debt, they acknowledged the hüjjet and his statement. Yet, now they refuse to pay their debt on the ground that they are

tied to the Sultan Mehmet Han Waqf in Bursa. When the waqf mutawalli told them to pay their taxes to the state, the villagers imprisoned the mutawalli, tried to kill Manol and attacked Ali's house. To calm things down, Ali secured an amicable settlement with the villagers for 400,000 akçe. However, Muslihiddin, the judge of Kapıdağı, rejected the settlement. The villagers then rebelled again, announcing their refusal to pay the debt. Witnessing the situation, some neighboring non-Muslim villages joined the revolt. This Sultanic order (emr-i şerif) sent to the judge of Aydıncık, calls for suppression of the rebellion with the help of soldiers stationed in Gelibolu, collection of the tax on behalf of the treasury, and the punishment of resistors.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn yen-bû'u'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în vâris-i ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata kâdısı zîdet fezâilehu ve kîdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm mevlânâ Aydıncık kâdısı zîdet fazluhu ve iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim dergâh-ı âlî kapucıbaşılarından olup Gelibolu'da asker-i İslam geçürmeğe me'mûr olan Ali zîdet mecdühü tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki sen ki müşârün-ileyh kapucıbaşı Ali Ağasın Brusa'da vâkî' olan Ahmed Bey Medresesi müderrisi olan mevlânâ Ali ve sâbikan Yıldırım Han Medresesi müderrisi mevlânâ Muhyiddin ve Evliya Bey Medresesi müderrisi İbrahim ve sâbikan Balıkesrî kâdısı olan mevlânâ Hâcezâde Muhyiddin zîdet fazluhum ile Dersa'âdetime ma'an arzihâl gönderüp hâlen hamr ve arak mukâta'asına emîn olan Manol nam yahudi yediyle emr-i şerîf vârid olup mazmûnında Kapıdağı Nâhiyesi'ne tâbî' Erdek ve Bandırma ve Toplimanı ve Bekce nam karye re'âyâları zimmetlerinde rûsûm-ı hamrdan küllî akçe olup mu'accelen tahsîl olunmak fermân olunmağın zıkr olan karyelerden Erdek nam karyeye [silik] kethüdâ olan Aleksi veled-i Ağlak ve Yani veled-i Sofyanov ve Kostantin veled-i Koci ve Şarli veled-i Dimitri ve diğer Kostantin veled-i Yarmano ve Mahoz veled-i Roha ve Papa Dimitri veled-i Papa Yani ve Andon veled-i Yakomi ve Horsori veled-i Sivas-

toz ve Aramniko ve Yani reis ve Makri Reis ve sâyir kefer mahzarlarında bundan akdem iki senede karye-i merkûmede üç bin üç yüz yirmi fuçî hamr idüp istimâresin virmeğe karye-i mezbûreden otuz nefer zimmîler kabûl idüp hüccet-i şer'îye virilüp mücebince yedi yüz doksan altı bin sekiz yüz akçe taleb iderim didüğünde merkûmûn zimmîler hücceti inkâr idüp mukaddemâ hüccet-i şerîfe mu'terif olmuş idik lâkin şimdi bir akçe virmeziz Brusa'da merhûm ve mağfûrûn-leh Sultan Mehmed Han tâbe serâhunun müşterâ kullarıyız Havâs-ı Hümâyûn re'âyâsı değilüz ve Yeşil İmaret Evkâfı re'âyâsıyüz deyü rûsûm-ı hamrî virmekde inâd ve [silik] itdiklerinde husûs-ı mezbûra mütevellî ta'yîn olunan Muslihiddin mâl-ı mîrîye virin didüğü için habs idüp ve emîni katl itmek kasdıyla olduğumuz evi basup âlât-ı harb ile hücum eylediklerinde fesâd olmasun deyü medâd idüp zikr olunan yedi yüz doksan altı bin sekiz yüz akçeyi dört yüz bin akçeye sulh idüp [silik] iken hâlen Kapudağı Kasabası'nda nâ'ib olan diğer Muslihiddin ben hükm eylemezin bir akçe virmek deyü ızlâl itmeğın keferetkrâr rücû' eyleyüp hâlen isyân üzre olup karyelerine bir ferdi komadıkları ecilden sâyir karyeler keferesi dahi anları görmekle [...] ve isyân üzre olmağın bir akçe tahsîl olunmayup sâyir karyelerin keferesi dahi bir ferdi karyelerine komayup bir akçe tahsîl olunmamak mukarrerdir deyü vech-i meşrûh üzre karye-i mezbûre keferesinin haklarından gelinmek bâbında emr-i şerîfim ricâsına i'lâm itmeğın mezbûr zimmîleri kayd-ı [...] konulmak için Âsî-tâne-i sa'âdetime getirölmek emr olunmuştır buyurdum ki hükm-i şerîfim ile vardıkda berât ve bir sâ'at te'hîr ve terâhî eylemeyüp karye-i mezbûre keferesin buldurup getürdüp vech-i meşrûh üzre zimmetlerin [silik] yedi yüz doksan bin akçe ve sâyir karyelerin dahi zimmetlerine lâzım gelen rûsûm-ı hamrî emân ve ziyân virmeyüp bî-kusûr taleb ve tahsîl idüp dâhil-i hazîne [silik] şöyle ki bu def'a dahi vech-i meşrûh üzre malımı virmekde ta'alul ve inâd iderlerse ol makûle itâ'at-ı emr-i şerîf itmeyenlerin şer' ve kânûn üzre gereğı gibi haklarından gelesiz ki sâyir re'âyâ dahi zimmetlerine lâzım gelen rûsûm-ı hamrî virmekde ta'allul ve nizâ' eylemeyeler ve vech-i meşrûh üzre fesâd ve şenâ'at idüp bâlâda isimleri mestûr olan [silik] bây-ı vech-i kâne cümlesin ele getürüp

emrim üzre mukayyed ve mahbûs birer âdemle gele südde-i sa'âdetime irsâl eyleyesiz ki sâyirlere müceb-i gayret olmak için göre ki konula ve siz ki vilâyet-i mezbûrede vâkî' olan yeniçeri [silik] ve yeniçeri ve sipâh kullarısız müşârün-ileyh kapucıbaşı Ali dâme mecduhû malımın tahsîli bâbında mu'âvenet ve [silik] malımdan kimesne zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodırma-yasız ve ba'zı kimesneler zikr olunan kefere evkâf re'âyâsı [silik] ile mu'âfla rüsûm-ı hamr virmezler deyü malımın tahsiline mâni' olurlar imiş ol makûleleri isimleri ve dirlikleri ile südde-i sa'âdetime arz eyleyesiz sonra haklarında fermânım ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel eyleyesiz şöyle alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis min şehri Rebî'îlâhîr li-sene selâse 'aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

110 - 1604 (1013) Galata 25: 94a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Şehzade Sultan Mehmet Vakfı'nın mütevellisi Mustafa, padişaha sunduğu dilekçe ile, vakfa bağlı Kapıdağ Nahiyesi'ndeki iki köyde gemi ve kayıklara içki yükleyenlerin, ellerinde bac vergisi ödememelerini belirten bir ferman olduğu gerekçesiyle bu vergiyi ödemediklerini bildirmiştir. Padişahın Galata kadısına gönderdiği ferman, adı geçen vakfa bağlı köylerde, gemi ve kayıklara yüklenen içkiden geleneksel olarak bac vergisi alındığını (alın gelmiştir) belirterek bu vergiyi ödemeyenlerin gerekirse yargılanmasını ve verginin toplanmasına özen gösterilmesini emrediyor.

Mustafa, mutawalli of the Şehzade Sultan Mehmet Waqf, petitions the Sultan, stating that in the two waqf-owned villages in the Kapıdağ region, porters that load spirits onto ships and row boats are refusing to pay the tribute (bac), claiming that they hold an imperial decree (ferman) exempting them from this tax. This imperial decree (ferman) to the judge of Galata states that customarily (alın gelmiştir) in waqf-owned villages tribute is paid for spi-

rits loaded to ships and row boats. Tax evaders are to be tried and punished, it orders. It also calls for special attention to the tax collection process.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn yen-bû'u'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i 'ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk 'ale'l-halk ecma'în el-muhtas bi-mezîd-i 'inâyeti'l-melikî'l-mu'în mevlânâ [Galata] kâdısı zîdet fezâiluhû tevkî'i refî'i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki merhûm ve mağfûrûn-leh Şehzâde Sultan Mehmed tâbe serâhû evkâfı mütevellisi Mustafa zîde kadruhû Dersâ'âdetime 'arzihâl sunup evkâf-ı mezbûreden kazâ-i mezkûra tâbî' Kapudağı Nahiyesi'nde vâkî' karye-i [silik] ve Mihaniye nâm karyelerde levendân ve Balyos ve Franca ilçileri tarafından kapucılar gönderilüp gemiler ve kayıklara yüklettikleri hamrlarından resm alınmaya deyü elimizde emrimiz vardır deyü resm-i bâclarını virmekde ta'allül iderler bâ-husûs zikr olunan karyeler evkâf-ı mezbûre karyelerinden olmağla cümle yüklenen hamrın bâc resmi alını gelmiştir min ba'd vech-i meşrûh üzre cezîre-i mezbûrede bulunan hamrın kânûn üzre resm-i bâcı alınıp min ba'd ol vechile tâ'allül ve nizâ' itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledüğü ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda göresiz zikr olunan karyelerden vech-i meşrûh üzre yüklenen hamrdan resm taleb olundukda zikr olunan ilçiler bâc resmi viiregelmişler iken virmekde ta'allül ve nizâ' eyledikleri vâkî' ise men' ve def' idüp zikr olunan karyelerde mezkûr ilçiler tarafından yüklenen hamrın bâc resmi olıgeldüğü üzre evkâf-ı mezbûre için aldırup emr-i şerîfime muhâlif ve mu'tâd-ı kadîme mugâyir cidden ta'allül ve nizâ' itdirmiyüp mâl-ı vakfa gadr ve zarar müterettib olmakdan ihtiyât eyleyüp bu husûs için tekrâr emr-i şerîfim irsâline muhtâc eylemeyesiz eğer mâl-i vakfdan zimmetlerinde nesne zuhûr iderse ba'de's-sübût hükm idüp aliviresiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i şerîfimi mezkûrun yedinde ibkâ idüp 'âlâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min şehri Rebî'ilevvel sene selâse 'aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

111 - 1604 (1013) Galata 25: 94a/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Şehzade Sultan Mehmet Vakfı'nın mütevellisi Mustafa, padişaha sunduğu bir dilekçe ile geleneksel olarak (mâ-tekaddümden) Bandırma Köyü'nün pazar vergisinin (bâc-ı bâzâr) vakıf tarafından toplandığını ve bunun vakfiyede belirtildiğini, ancak Aydın-cık'taki vergi toplayıcılarının (emîn) sahte bir fermana dayanarak vakfa gidecek vergiye el koyduklarını bildirmiştir. Padişahın Galata kadısına yazdığı ferman, Bandırma'nın öşür ve pazar vergilerinin vakıf adına toplanmasını, başkalarının buna karışmamasını ve bu kişilerin belge olarak sundukları fermanların dikkate alınmamasını emrediyor.

Mustafa, mutawalli of the Şehzade Sultan Mehmet Waqf, petitions the Sultan, stating that customarily (mâ-tekaddümden) the waqf has collected the market tax (bâc-ı bâzâr) of the Bandırma village, as stated in the waqf deed (vakfiye). However, he adds, in Aydıncık tax-officers have confiscated the waqf's tax revenues based on a counterfeit imperial decree (ferman). This imperial decree sent to the judge of Galata instructs that the tithe (öşür) and market taxes of Bandırma are to be collected by the waqf. No one else is entitled to collect the taxes, it adds, and any other documents presented by third parties are to be disregarded.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn yenbû'u'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i 'ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk 'ale'l-halk ecma'în el-muhtas bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata kâdısı zîdet fezâilehû tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki merhûm ve mağfûrûn-leh Şehzâde Sultan Mehmed tâbe serâhû evkâfı mütevellisi kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa zîde kadruhû dersa'âdetime 'arzihâl sunup evkâf-ı mezbûreden Galata Kazâsı'na tâbî Bandırma nâm karyenin min külli'l-vücûh mahsûli vakfa hâsıl kayd olunup ve bâc-ı bâzârı dahi mâ-tekaddümden vakf-ı şerîfe zabt olunup vakfnâmede [silik] vech-i meşrûh üzre mestûr ve mukayyed olup bu âna gelince hâ-

riciden kimesne dahl idegelmemiş iken hâlen Aydınıcık emînleri hilâf-ı vâki’ inmâ ile bir emr-i şerîf ihrâc idüp dahl eylemek ister bu sebeble mâl-ı vakfa ‘özü lâzım gelür olıgeldüğü üzre karye-i mezbûrenin a’şâr-ı şer’iyye ve bâc-ı bâzârı defter mücebince vakfiçün zabt olunup min ba’d Aydınıcık emînleri hâricden kimesne dahl eylemeyüp ve bu husûs için elinde hüccet-i şer’iyye olduğunu bildirüp men’ bâbında emr-i şerîfim ricâ itdüğü ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda göresiz karye-i mezbûrenin bâc-ı bâzârı vakfnâmede ve defter-i cedîd-i hâkânîde evkâf-ı mezbûreye kayd olunup bu âna gelince vakf cânibinden zabt ve tasarruf olunup gelmişiken Aydınıcık emînleri bir tarîkle emr ihrâc idüp bâc-ı bâzâr bizimidir deyü defter-i cedîd [ve] vakfnâmeye muhâlif dahl ve ta’arruz itdikleri vâki’ ise men’ ve def’ idüp karye-i mezbûrenin a’şâr-ı şer’iyye ve bâc-ı bâzârı olıgeldüğü üzre vakfnâme ve defter-i cedîd mücebince vakf için zabt itdürüp min ba’d Aydınıcık emînlerinden ve âhardan bir ferdi dahl ve ta’arruz itdirmiyersiz bir tarîkle mukaddem ve mu’ahhar târihiyle emr ibrâz ider ise [silik] koyup işbu emrim mücebince vakf için zabt ve kabz itdürüp [silik] dahl ve ta’arruz itdirmiyersiz ve vakfa ‘özü ve zarar müterettib olmakdan ve tekrâr emr-i şerîfim irsâl olunmakdan hazer eyliyesiz şöyle bilesiz ve ba’d-e’n-nazar ellerinde ibkâ idüp ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız tahrîren fi’l-yevmi’s-sâmin ‘aşer şehri Rebî’ilevvel sene selâse ‘aşrette ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyyeti’l-mahmiyye

112 - 1604 (1013) Galata 25: 94b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Bir eski saray ağası padişaha yazdığı dilekçe ile, Üsküdar’daki Büyük Valide Camisi Vakfı’na bağlı halklardan toplanan birçok verginin vakfa aktarıldığına ilişkin daha önce padişah fermanı yazıldığını, ancak sonradan kimi vergi toplayıcılarının geleneklere aykırı olarak (olıgelmişe muhâlif) kendi adlarına halktan çeşitli vergiler istediklerini, üstelik acımasızca davranarak halka zarar verdiklerini bildirmiştir. Bunun üzerine padişah İstanbul, Galata,

Üsküdar ve Eyüp kadılarına gönderdiği fermanla, bu kişilerin halkı rahatsız etmelerine engel olmalarını ve karşı koyanların kendisine bildirilmesini emrediyor.

A former agha of the palace petitions the Sultan stating that an imperial decree (ferman) ordered the transfer of taxes collected from the subjects of the Büyük Valide Mosque Waqf in Üsküdar to the waqf. However, against the custom (oligelmışe muhâlif), certain tax collectors have tried to tax the subjects on their own behalf, while also treating them cruelly. The Sultan sends this imperial decree to the judges of İstanbul, Galata, Üsküdar and Eyüp, ordering the prevention of harm to his subjects. Resisters are to be reported to the Sultan, it adds.

Efâzıl-ı kuzâtî'l-müslimîn efâhim-i vülâti'l-muvahhidîn vâris-i 'ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hücecü'l-hak 'ale'l-halk ecma'în el-muhtas bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ İstanbul ve Galata ve Üsküdar ve Hâslar kâdıları zîdet fezâilehum tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki merhûme Valide-i Kebîr tâbet serâhânın Üsküdar'da vâki' câmi'-i şerifleri re'âyâsı taht-ı kazâlarınızda vâki' olan re'âyânın ba'zıları rencberlik için gelüp zikr olunan kadılıklarda [silik] olan re'âyâ-yı mezkûrun a'sâr-ı şer'iyye ve rüsûm-ı örfleri ve cizyeleri ve ispençe ve bâd-i hevâ ve cürm-i cinâyet ve [silik] ve beytü'l-mâl ve mâl-i gâ'ib ve mâl-i mefkûd ve yave ve kaçkun kul ve câriye ve bi'l-cümle mefrûzu'l-kalem ve maktû'u'l-kadem müşârûn-ileyhânın evkâfına ta'yîn olunup mukaddemâ hatt-ı hümayûn ile ahkâm-ı şerife virilmişken masdariye deyü ümenâ ve muhtesib ve subaşılar ve voyvoda ve beytü'l-mâl emînleri ve hamr emînleri kul ve câriye ve kassâb ve kazma ve [silik] akçesi ve tersâne-i âmire için fuçı ve arpa ve samân ve otluk ve 'araba ve ispenc ve çiftbozan resmi ve [silik] akçesi deyü rencide idüp ve balık ve hamr emînleri dahi re'âyânın sayyâdlarından sebep-i ma'îşetleri için [silik] oligelmışe muhâlif resm taleb idüp taşra götürmüşlerdir deyü evlerin basup 'iyâllerin [silik] niçe akçelerin alup zulm ve ta'addîden hâlî değillerdir ve bundan mâ'adâ niçe tekâlîf-i muhaddese cem' idenlerin ve zulmle re'âyâya

ta'addî itmekden hâlî değİllerdir ellerinde olan ahkâm-ı şerİfe mûcebince 'amel olunup dahl [silik] mukaddemâ dârüssa'âde ağası 'arz eyledükde göresiz müşârün-ileyhânın re'âyâsının ellerinde olan evâmir-i şerİfeye tekâlif vech-i meşrûh üzre ümenâ ve 'ummâl ve muhtesib ve subaşıları ve voyvodalar ve beytû'l-mâl emînleri ve hamr ve masdariye ve bâlık emînleri ve ispençe ve çiftbozan mültezimleri rencîde idüp kul ve câriye ve kassâb ve kazma ve kürek akçesi ve tersâne için fuçı taleb eyleyüp ve arpa ve saman ve otluk ve 'araba ve ordu akçesi taleb idüp rencîde eyledükleri vâki' ise def' idüp min ba'd müşârün-ileyhânın re'âyâdan cidden bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmiyesiz itmek isteyenleri men' ve def' idüp memnû' olmayanları yazup kapuma 'arz eyliyesiz deyü merhûm ve mağfûrûn-leh babam Hüdavendigâr tâbe serâhu zamânında hükm-i şerİf vir[silik] hâlen cülûs-ı hümayûn-ı sa'âdet makrûnum vâki' olmağİle ol hükmün sûretin getirüp tecdîd itmeğİn buyurdum ki vardıkda göresiz mukaddemâ mazmûn-ı mesfûr üzre virilen emrin sonradan hükm-i âhar irsâl olunmuş değİl ise 'amel idüp cidden hilâfına rızâ ve cevâz göstermiyesiz [silik] hükm-i hümayûnum mezkûrların yedlerinde ibkâ eyleyesiz şöyle bilesiz tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-işrîn şehri Saferi'l-muzaffer sene [silik]

113 - 1604 (1013) Galata 25: 95b/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Sultan Selim Han Vakfı'ndan olup Gönen Nahiyesi'ne bağılı bir köyün halkı, padişaha bir aracı göndererek Kasım adındaki kişinin bir değİrmen yaptırdığını ve köylerine akan suyun yönünü bu değİrmene çevirerek kendilerini susuz bıraktığını İletmişlerdir. Padişah Galata kadısına gönderdiği fermanla, durumun araştırılmasını, söz konusu suyun daha önce aktığı yöne çevrilmesini ve karşı gelenlerin kendisine bildirilmesini emrediyor.

The residents of a village in the Gönen district tied to the Sultan Selim Han Waqf send the Sultan a messenger stating that Kasım built a mill and changed the direction of a stream, leaving the

village dry. The Sultan hereby sends an imperial decree (ferman) to the judge of Galata, instructing an inquiry into the matter. It also orders that the direction of the stream be returned to its former position, and that resisters be reported to the Sultan.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'de-nü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk 'ale'l-halk ecma'în vâris-i 'ulû-mi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata kâdısı zîdet fezâilehü tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kazâ-i mezbûra tâbî' Gönen Nâhiyesi'nde merhûm ve mağfûrûn-leh Sultan Selim Hân tâbe serâhunun evkâfı karyelerinden dârendegân-ı fermân-ı hümayûn [silik] karye halkı ile câbîleri Kapucı Mehmed nâm kimesne dergâh-ı mu'allâma âdem gönderüp şöyle 'arz eylediler ki Gönen sâkinlerinden Kasım nâm kimesne bin on senesinde fuzûlî bir değirmen ihdâs idüp mâ-tekaddümden bunların zikr olunan karyeleri sınırı içinde cârî olan suyun bendin bozup ihdâs eylediği değirmene akkağla bunlara gadr ve te'addî eylemişler buyurdum ki hük-m-i şerîfimle varduklarında hakk üzre göresiz 'arz itdikleri gibi ise ol su kadîmden ne-vechile cârî olıgelmiş ise girü ol vechile icrâ itdirüp kimesneye şer'-i şerîfe ve kadîmden olıgelene muhâlif iş itdirmiyesin kazıyyede medhali olmayanı dahl itdirmiyesin işlemiyeni yazup bildüresin bu husûsiçün tekrâr şikâyet itdirmiyesin şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar emr-i şerîfim ellerinde ibkâ idüp 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fî evâ'ili Rebî'ilevvel sene selâse 'aşrete ve elf Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

114 - 1604 (1013) Galata 25: 95b/3 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Saray kapıcıları Mehmet ve Pervane, padişaha bir dilekçe yazarak Sultan Selim Han Vakfı'na ait olup Gönen Kazası'na bağlı Yortan'ın gelirlerini toplama hakkını vakıftan ortaklaşa satın aldıklarını, ancak Yortan'a bağlı Dilek Köyü'nde bulunan sazlık ve ormanlık alanları başka köylerden gelenlerin tarlaya dönüştürerek

kullandıklarını ve kendilerinden tarlaların tapularını sorduklarında sahte temessük gösterdiklerini bildirmişlerdir. Padişah Gönen kadısına gönderdiği fermanla, bu durumun vakfa zarar vereceğini bildirerek tapu göstermeden arazi işgal edenlerin adlarının kendisine bildirilmesini ve bu konuda daha önce göndermiş olduğu fermana göre davranılmasını emrediyor.

Mehmet and Pervane, palace doorkeepers, petition the Sultan, stating that they have jointly bought the tax farming rights of Yortan, which is in the Gönen district and belongs to the Sultan Selim Han Waqf. However, the residents of other villages have turned to the fields, the reeds and forest in Yortan's Dilek village, presenting a counterfeit promissory note (temessük) whenever asked to display the land registry. This imperial decree (ferman) sent to the judge of Gönen states that this situation is harming the waqf. It requires the occupants of the land without proper registry to be reported to the Sultan, and everyone to obey the former imperial decree regarding the issue.

Mefâhir-i kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm mevlâ-nâ Gönen kâdısı zîde fezâiluhû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dergâh-ı mu'allâm bevvâblarından Mehmed zîde kadruhû ve Pervane nâm kimesne südde-i sa'âdetime gelüp 'arzı-hâl idüp merhûm ve mağfûrûn-leh Sultan Selim Hân-ı 'Atîk tâbe serâhu evkâfından kazâ-i mezbûra tâbî' Yortan cibâyeti evkâf-ı mezbûre mütevellîsinden ber-vech-i iştirâk alup tasarruf idüp lâkin cibâyetimize tâbî' Dilek nâm karyesinin defter-i cedîd-i hâkânîde olan on çiftlik yerlerin su basup sâzlık ve ormanlık olmağla niçe yerler zirâ'at olmayup hâlî ve mu'attal kalmağla Divaneoğlanı ve Korköy ve Sarıköy nâm kurâdan kapukulu nâmına ba'zı kimesneler ve gayrılar zikr olan [silik] fuzûlî açup zirâ'at ve hırâset idüp ve ba'zı yerlerine dahi bâğ hars eyleyüp hâlen vakf için kânûn üzre resm-i tapu taleb eylediğimizde her biri müzevver temessük ibrâz idüp ta'allül ve bahâne itmeleriyle evkâf-ı mezbûreye küllî gadr ve zarar eylediklerin bildirüp şer'le görölüp zabt ve tasarruf eyledikleri yerlerinden vakf için resm-i tapuları alınap min ba'd ta'allül ve

nizâ' itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğin şer'-i şerîf ve kânûn-ı münîf üzre 'amel olunması fermânım olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda [...] berâber ve muvâcehelerinde hak ve 'adl üzre teftiş ve tefahhus idüp göresiz fi'l-vâki' kazıyye i'lâm olunduğı gibi olup evkâf-ı mezbûrenin zıkr olunan yerlerin kapukulı nâmına bu [silik] kimesneler ve gayrıları fuzûlî ormanda açup zirâ'at ve [silik] idüp zabt ve tasarruf itmeleriyle mezbûr vakf için [silik] tapu taleb eyledüklerinde virmekde ta'allül ve bahâne [silik] evkâf-ı mezbûreye küllî gadr ve zarar itdikleri vâki' ise [silik] olan temessükleri fi'l-vâki' müzevver olup mukaddemâ olan câbîlere vakf için resm-i tapu virilmiş değil ise zıkr olunan yerleri fuzûlî zabt idenlerden eğer kapum kullarının ve gayrılarının kânûn üzre resm-i tapu virmekde [silik] ve nizâ' idenleri isimleri ve resimleri ve dirlikleri ve iştiârlarıyla mufassal ve meşrûh yazup südde-i sa'âdetime 'arz eyleyüp ba'dehû haklarında fermân-ı şerîfim ne vechile sâdır olursa mücebiyle 'amel eyliyesiz husûs-ı mezbûre [silik] üzre olup bu bahâne ile evkâf-ı mezbûreye 'özü ve kimesneye hilâf-ı şer' zulm ve hayf olunmalu olmayasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin şehri Rebî'ilevvel sene selâse 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

115 - 1605 (1013) Galata 27: 1b/3 Dava / *Adjudication*

Galata'daki Feridun Bey Vakfı'nın mütevellisi Hasan Bey, Maverdi isimli Hristiyan karşısında mahkemededir. Hasan Bey, 2000 akçesi faizden (çuka bezi bedelinden) olmak üzere Maverdi'nin vakfa 24.000 akçe borcu olduğunu belirterek bu paranın alınmasını ister. Mahkeme Maverdi'ye görüşünü sorar. Maverdi söylenileri doğrular. Sonuç olarak mahkeme, Maverdi'yi borcunu ödemesi konusunda uyarır.

Hasan Bey, mutawalli of the Feridun Bey Waqf located in Galata, sues Maverdi, a Christian. The plaintiff claims that Maverdi owes the waqf a total of 24,000 akçe, of which 2000 akçe repre-

sents interest (mentioned as the price of broad cloth). He wants Maverdi to pay back the loan. Questioned by the court, Maverdi corroborates Hasan Bey's testimony. The court instructs the defendant Maverdi to pay the debt.

Mahmiyye-i Galata'da merhûm Feridun Bey Evkâfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan işbu hâmilü'l-kitâb Hasan nam kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i vâcibü't-teşrîfde Maverdi veled-i Yorgi nam zimmi mahzarında takrîr-i da'vâ idüp vakf-ı mezbûr malından mezbûr Maverdi zimmetinde yirmi iki bin akçe asl-ı mâl ve iki bin akçe dahi çuka bahâsından ki cem'an yirmi dört bin akçe olur lâzımı'l-edâ ve vâcibü'l-kazâ deynidir tevliyetim hasebiyle taleb iderin didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Maverdi dahi vakf-ı mezbûra yirmi iki [bin] akçe asl-ı mâl ve iki bin akçe dahi çuka bahâsından cem'an yirmi dört bin akçe zimmetinde lâzımı'l-edâ deyni olduğına tav'an ikrâr ve i'tirâf idicek mücebiyle mezbûr Maverdi meblağ-ı merkûm zimmetine ilzâm ve mütevellî-i mezbûra edâya tenbîh olunup mâhûve'l-vâki' kayd olundu tahrîren fî selhi Şevvâli'l-mükerrem sene selâse 'aşere ve elf

Şühûd

Hüseyin bin Hasan, Mehmed bin Abdullah, Süleyman bin Abdullah

116 - 1605 (1013) Galata 27: 3b/1 Tescil işlemi / Registration

Elhac Memi Vakfı'nın mütevellisi Mustafa Efendi, Mehmet Reis ile birlikte mahkemededir. Mustafa Efendi, vakfın bir evinde kiracı olan Mehmet Reis'ten aylık 50'ser akçeden sekiz yıllık kira istemiştir. Mehmet Reis ise aylık 20 akçeye kiracı olduğunu, beş yıllık kirayı vakfın camisinde görevli imama verdiğini, kalan üç yıllık kira bedeline cebinden 2000 akçe daha ekleyerek, toplamı vakıf tahsildarının (câbi) da izniyle evin onarımına harcadığını ve dolayısıyla vakıftan alacaklı olduğunu ileri sürmüştür. Bu durum üzerine iki tarafın arası açılmış, ancak daha sonra kimi aracılardan desteğiyle taraflar sulh yapmışlardır. Mustafa Efendi ile Mehmet Re-

is karşılıklı olarak davalarından vazgeçtiklerini söylerler. Mahkeme de yapılan sulhu sicile kaydeder.

Mustafa Efendi, mutawalli of the Elhac Memi Waqf, is in court with Mehmet Reis, a tenant in a waqf-owned house. Mustafa Efendi wanted Mehmet Reis to pay 8 years' rent at 50 akçe per month. For his part, Mehmet Reis says that the rent is only 20 akçe per month and that he has already paid five years' rent to the prayer leader (imam) of the waqf mosque. With the permission of the waqf's treasurer (câbi), he notes, he added 2000 akçe to three years' rent and used the sum to have the house repaired. Thus, he claims, the waqf owes him money. This situation led to a dispute between the sides. Later, upon mediation, the sides reach an amicable settlement. Specifically, the two sides agree to drop their cases simultaneously. The court registers the settlement.

Budur ki merhûm el-Hâc Memi Vakfı mütevellîsi olan fahrü'l-emâcid ve'l-ekârim müstecmi'ü'l-mehâmid ve'l-ekârim Mustafa Efendi bin [silik] meclis-i şer'î-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde hâmil-i hâze'l-kitâb Mehmed Reis bin Abdi nam kimesne mahzarında ikrâr ve itirâf idüp merkûm Mehmed Reis vakf-ı mezbûrdan mahmiyye-i Galata dâhilinde vâki' Câmi'-i Kebîr Mahallesi'nde ma'lûmü'l-hudûd bir bâb menzilin müste'ciri olmağla merkûmdan be-her mâh ellişer akçeden sekiz yıllık icâre taleb idüp mezbûr dahi cevâbında menzil-i merkûmda be-her mâh yirmişer akçeye sâkin idim ve beş yıllık icâresin vâkıf-ı mezbûrın câmi'î imâmına teslim eyledim mâ'adâsını vakf-ı merkûm câbîsi izniyle menzil-i mezkûrın meremmetine sarf eyledim ve andan mâ'adâ kendü yanımdan iki bin mikdârı akçe harc eyledim deyü nizâ' itmekle beynimizde münâza'ât-ı kesîre vâkı'a olmuşıdi el-hâletü hâzihî bir yere gelüp hesaplaşduğımızda menzil-i mezkûr icâresinden mezbûr zimmetinde aslâ bir akçe zuhûr itmeyüp ve mezbûrın dahi zikr olunan menzile sarf itdüğinden cânib-i vakıfıdan aslâ bir akçe hakkı zuhûr itmemekle zikr olunan menzil icâresi mutâlebesinden merkûmın zimmetini ibrâ eyledim didikde mütevellî-i mûmâ-ileyhin takrîr-i meşrûhını mezkûr Mehmed Reis dahi vicâhen ve şifâ-

hen tasdik ve tahkik eyleyüp ben dahi menzil-i merkûma sarf itdü-
ğim akçe mutâlebesinden mütevellî-i mezbûrın zimmetini ibrâ ey-
ledim didikde vâki'ü't-taleb ketb olunup yed-i tâlibe def' olundu
tahrîren fî evâsıtı şehri Zilka'de li-sene selâse 'aşere ve elf

Şühûd

Mehmed Çelebi bin Yusuf el-mü'ezzin, Derviş bin Abdi el-
mü'ezzin, Ahmed bin Muharrem el-imâm, Abdülhamid el-mü'ez-
zin, Mehmed Çavuş bin Abdullah, Mustafa bin Durmuş ve gayru-
hum.

117 - 1605 (1013) Galata 27: 4a/1 Dava / *Adjudication*

Galatalı el-Hac Bilal, Bereketzade Mahallesi'ndeki bir evini şu şartlarla vakfeder. Evi, yaşadığı sürece kendisi, sonra eşi Zamane ve çocukları, kendi soyunun tükenmesinden sonra özgür köleleriyle onların çocukları kullanacaktır. Kölelerinin soyunun tükenmesinden sonra da evin geliri Medine'nin yoksullarına verilecektir. Bilal, vakfiyeyi yaptıktan sonra kimi İslam hukukçularının görüşlerine göre vakfiyenin geçersiz olduğu gerekçesiyle vakfa atadığı mütevellîye dava açar. Mütevellî de farklı İslam hukukçularının görüşlerine göre yapılan vakfiyenin bozulamayacağını öne sürer. Sonuç olarak mahkeme mütevellînin savı doğrultusunda vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

El-Hac Bilal, a resident of Galata, endows his house in the Bereketzade neighborhood on the following conditions. He himself will use the house for the rest of his life, to be followed by his wife Zamane and his children. After the end of his line, his emancipated slaves and their children will use the house. After the end of his slaves' lines, the revenue of the house will be spent on the poor in Medina. After the recording of these stipulations, Bilal claims, involving the views of certain Islamic jurists, that the waqf deed (vakfiye) is invalid and sues the mutawalli that he himself has appointed to the waqf. The mutawalli counters that the waqf is valid, based on views of other Islamic jurists. In conclusion, agree-

ing with the mutawalli, the court decides that the waqf deed cannot be annulled.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

118 - 1605 (1013) Galata 27: 4b/5 Tescil işlemi / Registration

Galata'da bulunan Kalafatçı Mahallesi sakinlerinden Hüsrev, bu mahallenin avarız vergisi için vakfedilen paranın mütevellisi Ahmet Reis'ten 600 dirhemi faiz (çuka bezi olarak ifade edilmiş) olmak üzere toplam 4600 dirhem borç alır. Hüsrev yıl sonunda borcunu ödeyeceğini söyler. Mahkeme de Hüsrev'in borcunu sicile kaydeder.

Hüsrev, a resident of the Kalafatçı neighborhood in Galata, is in court with Ahmet Reis, mutawalli of funds endowed for the payment of the same neighborhood's extraordinary (avarız) tax. The former borrows from Ahmet Reis a total of 4600 dirhem, of which 600 dirhem represents interest (mentioned as the price of broad cloth). He adds that he will repay the debt at the end of one year. The court registers Hüsrev's debt.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

119 - 1605 (1013) Galata 27: 5a/2 Tescil işlemi / Registration

Elhac Memi Vakfı'nın mütevellisi Mustafa Efendi, Mehmet Reis ile birlikte mahkemeye gelir. Mustafa Efendi, vakfın Cami-i Kebir Mahallesi'ndeki bir evini Mehmet Reis'e aylık 40 akçeden kiraya verir. Mehmet Reis bir yıllık kirayı peşin öder. Mahkeme yapılan sözleşmeyi tescil eder.

Mustafa Efendi, mutawalli of the Elhac Memi Waqf, is in court with Mehmet Reis. The former rents to Mehmet Reis a waqf-ow-

ned house in the Cami-i Kebir (Big Mosque) neighborhood for 40 akçe per month. Mehmet Reis pays one year’s rent in advance. The court registers the rent contract.

Mahrûsa-i Galata’da vâki’ merhûm el-Hâc Memi Vakfı’na mütevellî olan fahrü’l-emâcid ve’l-ekârim müstecmi’ü’l-mehâmid ve’l-ekârim Mustafa Efendi bin Ahmed meclis-i şer’-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde sâhibü’l-kitâb Mehmed Reis bin Abdi muvâcehesinde takrîr-i merâm idüp mütevellîsi olduğım vakf-ı mezbûrdan mahrûsa-i mezbûrede Câmi’-i Kebîr Mahallesi’nde vâki’ iki tarafı tarîk-i âmm ve iki tarafı vakf-ı mezbûr ile mahdûd olan vakf menzili mezbûr Mehmed Reis’e târih-i kitâbda mestûr olan Zilka’de guresinden her ayda kırkar akçeden bir sene tamâmına değin dörtyüz seksen akçeye îcâr idüp ol dahi vech-i meşrûh üzre istîcâr eyledikten sonra mezbûr Mehmed Reis yedinden bir yıllık icâre için dört yüz seksen nakd râyic fi’l-vakt akçe alup kabz eyledim ba’de’l-yevm târih-i kitâbdan sene tamâmına varınca menzil-i merkûmda sâkin olup sene tamâmından sonra her ay mâdâm kırkar akçe cânib-i vakfa edâ eyleye menzil-i merkûmda sâkin ola didikde merkûm Mehmed Reis mûmâ-ileyh Mustafa Efendi’yi kelâm-ı meşrûhında vicâhen tasdik ve şifâhen tahkîk eyledikde vâki’ hâl gıbbe’t-taleb ketb ü tahrîr olundu fî evâsıtı Zilka’deti’ş-şerîfe sene selâse ‘aşere ve elf

Şühûd

Mehmed Çelebi bin Yusuf, Mehmed Çavuş bin Abdullah, Ahmed Çelebi bin Muharrem el-imâm, Derviş bin Müberrâ, Abdülhalil el-mü’ezzin, Mustafa bin Turgut.

120 - 1605 (1013) Galata 27: 6b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Likeriste, Ferruh Kethüda Vakfı mütevellisi Kasım’a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 15.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Likeriste, sattığı evi mütevelliden yıllık 1500 dirhemden bir yıllığına kiralar. Likeriste’ye ve vakfa olan borcuna iki Hıristiyan kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Likeriste takes out a 15,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Kasım, mutawalli of the Ferruh Kethüda Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 1500 dirhem for a period of one year. Two Christians serve as sureties for Likeriste and his debt to the waqf. The court registers these transactions.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

121 - 1605 (1013) Galata 27: 7b/2 Dava / Adjudication

Neslihan Hatun, merhum Cafer Çelebi'nin Edirne ve Galata'da olan vakıflarına mütevellî olan Mehmet Çelebi'nin vekili Mahmut Çelebi karşısında mahkemedir. Vakfiye koşullarına göre merhumun soylarından gelenlerin vakfa mütevellî olabileceğı gerekçesiyle Neslihan Hatun, kendisinin merhumun soyundan olmasına karşın Mehmet Çelebi'nin mütevellîlik görevini kendisine vermemesinden şikâyetçi olur. Mahkeme Mahmut'a görüşünü sorar. Mahmut, Mehmet Çelebi'nin merhum Cafer'in soyundan gelen üçüncü nesil, Neslihan Hatun'un ise dördüncü nesil olduğunu belirterek bu nedenle mütevellîlik görevinin müvekkilinin hakkı olduğunu öne sürer. Bunun üzerine mahkeme bir de Neslihan Hatun'un görüşüne başvurur. Neslihan Hatun da merhumla olan akrabalık derecesinin Mahmut'un anlattığı gibi olduğunu doğrular. Sonuç olarak mahkeme Neslihan Hatun'a bu konuda dava açmayı yasaklar.

Neslihan Hatun sues Mahmut Çelebi, the legal agent of Mehmet Çelebi, mutawalli of the late Cafer Efendi's waqfs in Edirne and Galata. Stating that, according to the waqf deed (vakfiye), individuals from the decedent's line can serve as the mutawalli, she complains that Mehmet Çelebi is blocking her from becoming the mutawalli, even though she satisfies the criterion. Questioned by the court, Mahmut states that whereas Mehmet Çelebi belongs to the third generation in the late Cafer's line Neslihan Hatun belongs to the fourth. His client is thus entitled to the mutawalli post, he says. Questioned by the court, Neslihan Hatun corroborates Mahmut's account of her relationship to the decedent. In

conclusion, the court bars Neslihan Hatun from filing another case about this issue.

Neslihan Hatun ibnet-i Mustafa meclis-i şer'î şerîf-i vâcibi't-teşrîfe merhûm Cafer Çelebi'nin mahmiyye-i Edirne'de ve Galata'da vâki' olan evkâfına evlâdiyet üzere ber-vech-i meşrûtiyyet mütevellî olan işbu hâmilül'-kitâb Mehmed Çelebi ibn Mahmud tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup şer'an isbât-ı vekâle iden Mahmud Çelebi ibn Ali mahzarında takrîr-i da'vâ idüp vâkîf-ı mezbûr evkâf-ı merkûmenin tevliyetini hamse mahsûli ile evlâdına ve evlâd-ı evlâdına batnen ba'de batnin şart idüp ben dahi evlâd-ı vâkîfdan iken mezbûr Mahmud Çelebi tevliyet-i mezbûreyi müstakillen zabt ve tasarruf idüp bana dahl ve ta'arruz itdirmez hâlen su'âl olunmak matlûbımdır didikde mezbûr Mahmud Çelebi'den su'âl olundıkda cevâb virüp müvekkilim mezbûr Mehmed Çelebi vâkîf-ı merkûmın sulbî oğlu olan Karaca Paşa'nın oğlu olan merhûm Mahmud Bey'in sulbî oğlu olup ve merkûme Neslihan Hatun vâkîf-ı mezbûrın oğlu mersûm Karaca Paşa'nın sulbiye kızı Mevzun Hatun'un oğlu olan Mustafa Bey kızıdır batn-ı evvelde ve sâniyede kimesneler olmayup müvekkil-i mezbûr Mehmed Çelebi batn-ı sâlisden olup merkûm Neslihan batn-ı râbi'den olmağla mezbûr Mehmed Çelebi ben batn-ı mukaddem olduğu bâ'isden tevliyet-i mezbûreyi tasarruf ider didikde hakikat-i hâl mezbûre Neslihan Hatun'dan su'âl olundıkda cevâbında fi'l-vâki' mezbûr Mehmed Çelebi vâkîf-ı merkûmın sulbî oğlu olan Karaca Paşa'nın oğlu Mahmud Beyin sulbî oğludur ve ben vâkîf-ı mesfûrın oğlu mezbûr Karaca Paşa'nın sulbiye kızı Mevzun Hatun'un oğlu Mustafa Bey kızıyım deyücek mezbûr Mehmed Çelebi merkûme Neslihan Hatun'dan bir batn mukaddem olduğu mukarrer ve muhakkak olup tevliyet-i mezbûre ber-mûceb-i şart-ı vâkîf mezbûr Mehmed Çelebi'nin hakk-ı meşrûti olmağın mûcebiyle merkûme Neslihan Hatun da'vâsından men' olunup mâ-hüve'l-vâki' kayd olundı tahrîren fi evâsıtı şehri Şevvâli'l-mükerrem sene selâse 'aşere ve elf

Şühûd

Mehmed Çavuş bin Abdullah, Ömer Ağa bin Abdullah, el-Hâc Ahmed bin Mehmed ve gayruhum.

122 - 1605 (1013) Galata 27: 9a/1 Tescil işlemi / Registration

Ernita'nın vekili Todor, Ernita'ya ait bir evi, Merhum Cafer Paşa Vakfı mütevellisi Murat'a istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 14.900 dirheme satar. Bu işlemin ardından Todor, sattığı evi mütevelliden yıllık 1820 dirhemden bir yılığına kiralar. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Todor, legal agent of Ernita, takes out a 14,900 dirhem mortgage (istiglal) on Ernita's house from Murat, mutawalli of the Merhum Cafer Paşa Waqf. Then he rents the same house from the mutawalli for 1820 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

123 - 1605 (1013) Galata 27: 9b/2 Tescil işlemi / Registration

Galata'nın Müeyyedzade Mahallesi sakinlerinden Fatma Hatun, Emine Hatun Vakfı'nın mütevellisi Ali ile birlikte mahkemeye gelir. Fatma Hatun, beş yıl önce evini vakfa istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 16.300 akçeye sattığını, sonra da aynı evi yıllık 1920 akçeden kiraladığını belirtir. Fatma Hatun'un geçmiş kiralardan vakfa 3680 akçe borcu kalmış olup rehin tutarıyla birlikte toplam borç 20.000 akçedir. Müteveli Ali, Fatma Hatun'un söylediklerini doğrulayarak borcunu üç ay ertelediğini belirtir. Mahkeme de tarafların sözlerini sicile kaydeder.

Fatma Hatun, a resident of the Müeyyedzade neighborhood, is in court with Ali, mutawalli of the Emine Hatun Waqf. The former states that five years ago she took a 16,300 akçe mortgage (istiglal) on her house from the waqf. She then rented the same house from the waqf for 1920 akçe per annum. Fatma Hatun's total debt to the waqf is 20,000 akçe, including accrued rent of 3680 akçe and the principal. Mutawalli Ali corroborates Fatma Hatun's testimony,

adding that he has postponed the debt settlement date by three months. The court registers the testimonies of the two parties.

Mahmiyye-i Galata hârici mahallâtından merhûm Mü'eyyed-zâde Mahallesi sâkinlerinden Fâtıma Hatun ibnet-i Nasuh meclis-i şer'î-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde merhûme Emine Hatun Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Ali bin Abdullah mahzarında bi't-tav'îs-sâf ikrâr ve i'tirâf idüp bundan akdem bin sekiz senesi Rebi'ülâhiresinde mütevellî-i merkûm yediyle vakf-ı mezbûr malından on altı bin üç yüz akçeye mahalle-i mezbûrede vâki' inde'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd olan mülk menzilimi istiglâl tarîkiyle bey' idüp teslîm-i [menzil] ve kabz-ı semen itdikden sonra yine menzil-i mezbûrî be-her sene bin dokuz yüz yirmi akçeye istîcâr itmişidim lâkin menzil-i merkûmın târih-i kitâba gelince icâresi üç bin altı yüz seksen akçe olmağın hâlen vakf-ı mezbûr asl-ı mâldan menzil-i merkûm icâresinden cem'an yirmi bin râyicü'l-vakt akçe lâzı-mü'l-edâ ve vâcibü'l-kazâ deynim vardır didikde mukirre-i mezbûrenin ikrâr-ı meşrûhını mütevellî-i merkûm dahi vicâhen tasdik eyleyüp meblağ-ı mezbûrî târih-i kitâbdan üç ay tamâmına değin te'cîl eyledikde vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-'işrîn min Zilkâ'deti's-şerîfe sene selâse 'aşere ve elf Şühûd

Ahmed bin el-Hâc Şaban, Yakub bin Yusuf, Derviş bin Abdi, Hasan bin Hüseyin, Abdülkadir bin Hüseyin, Ahmed bin Muharrem.

124 - 1605 (1013) Galata 27: 11b/3 Dava / Adjudication

Ayşe Hatun Vakfı'nın mütevellisi Mehmet, vakfın bir dükkânında kiracı olan Yorgi karşısında mahkemededir. Mehmet, Yorgi'nin söz konusu dükkânı iki yıl önce yıllık 3500 akçeden kiraladığını ve şimdiye kadar toplam 4320 akçe ödeme yaptığını belirterek kalan 2680 akçeyi almak ister. Mahkeme Yorgi'ye görüşünü sorar. Yorgi söylenilenleri doğrular. Sonuç olarak mahkeme, borcunu ödemesi konusunda Yorgi'yi uyarır.

Mehmet, mutawalli of the Ayşe Hatun Waqf, sues Yorgi, tenant in a waqf-owned store. The plaintiff claims that two years ago Yorgi rented the store in question for 3500 akçe per annum. Until now, he says, the defendant has paid 4320 akçe. He wants the remaining 2680 akçe. Questioned by the court, Yorgi corroborates Mehmet's testimony. The court instructs Yorgi to pay his debt.

Bi'l-fi'l merhûme Âişe Hatun Vakfı mütevellisi olan Mehmed bin Osman meclis-i şer'î şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfe mahmiyye-i Galata'da vâki' ma'lûmü'l-hudûd bir bâb tavukcu dükkânının müste'ciri olan Yorgi veled-i Petro'yu ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp mezbûr Yorgi dükkân-ı mezkûrî târih-i kitâbdan iki yıl mukaddem [be-her sene] üç bin beş yüz akçeye istîcâr idüp târih-i kitâba gelince iki yıllık icâresinden ki yedi bin akçe ider [silik] akçe hesâbınca dört bin üç yüz yirmi akçesin mütevellî-i sâbika teslim eylemiş hâlen zimmetinde bâkî kalan iki bin altıyüz seksen akçeyi dahi tevliyetim hasebi ile taleb iderin su'âl olunsun didikde gibbe's-su'âl mezbûr Yorgi dahi cevâbında fi'l-vâki' dükkân-ı mezbûrî târih-i kitâbdan iki yıl mukaddem be-her sene üç bin beşyüz akçeye istîcâr idüp meblağ-ı mezbûrdan dört bin üç yüz yirmi akçesin mütevellî-i sâbika teslim idüp meblağ-ı bâkî iki bin altıyüz seksen akçe [kaldı] didikde meblağ-ı mezbûrî mütevellî-i merkûma teslim itmesine tenbîh olunup vâki' hâl bi't-taleb kayd olundu

Şühûd

Süleyman bin İbrahim, Mehmed bin Abdullah, Hüseyin bin Abdullah, Pîri bin Nebi, Ahmed bin Abdullah.

125 - 1605 (1013) Galata 27: 11b/4 Tescil işlemi / Registration

Ayşe Hatun Vakfı'nın mütevellisi Mehmet, vakfın bir dükkânında kiracı olan Yorgi ile birlikte mahkemededir. Mehmet, Yorgi'nin söz konusu dükkânı iki yıl önce yıllık 3500 akçeden kiraladığını ve şimdiye kadar toplam 4320 akçe ödeme yaptığını belirterek kalan 2680 akçeyi şimdi aldığını söyler. Yorgi, Mehmet'i doğrular. Mahkeme de bu sözleri sicile kaydeder.

Mehmet, mutawalli of the Ayşe Hatun Waqf, appears in court with Yorgi, tenant in a waqf-owned store. The former claims that two years ago Yorgi rented the store in question for 3500 akçe per annum. Having paid 4320 akçe previously, Yorgi has now paid the remaining 2680 akçe. Questioned by the court, Yorgi corroborates Mehmet's testimony. The court then records the testimonies of the two sides.

Bi'l-fi'l merhûme Âişe Hatun Vakfı mütevellîsi olan Mehmed bin Osman meclis-i şer'-i şerîf-i vâcibü't-teşrîfde işbu Yorgi veled-i Petro nam zimmî mahzarında tav'an ikrâr ve i'tirâf idüp vakf-ı mezbûrdan mahmiyye-i Galata'da vâki' ma'lûmü'l-hudûd bir bâb tavukcu dükkanının müste'ciri olan mezbûr Yorgi dükkan-ı mezkûrî târih-i kitâbdan iki yıl mukaddem be-her sene üçer bin beş yüz akçeye bundan akdem mütevellî olan Mahmud nam kimesneden isticâr [itmişidi] târih-i kitâba gelince iki yıllık icâresinden zimmetine lâzım gelen yedi bin akçenin yevmî altışar akçe hesabınca dört bin üçyüz yirmi akçesi mütevellî-i sâbık merkûm Mahmud'a teslim eylemiş hâlen zimmetinde bâkî kalan iki bin altıyüz seksen akçeyi dahi tevliyetim hasebiyle mezbûrın yedinden alup vakf için kabz eyledim min ba'd târih-i kitâba gelince mezbûrın zimmetinde bir akçe kalmadı didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî evâhiri Zilka'deti's-şerîfe li-sene selâse 'aşere ve elf

Şühûd

Süleyman bin İbrahim, Mehmed bin Abdullah, Hasan bin Abdullah, Piri bin Abdünnebi, Ahmed bin Abdullah.

126 - 1605 (1013) Galata 27: 12b/3 Tescil işlemi / Registration

Hüseyin Ağa Vakfı'nın mütevellisi Ahmet, Aleksandire'nin vekili ve kocası Dimitri ile birlikte mahkemededir. Vakfın Aleksandire'de olan 24.400 akçe alacağının ödendiğini belirten Ahmet, Aleksandire'den ne ana paradan ne de faizden (rıbhen) alacağı kalmadığını söyler. Dimitri, Ahmet'in bu sözlerini doğrular. Mahkeme de tarafların sözlerini sicile kaydeder.

Ahmet, mutawalli of the Hüseyin Ağa Waqf, is in court with Dimitri, husband and legal agent of Aleksandire. Ahmet states that Aleksandire paid her 24,400 akçe debt to the waqf and that she no longer owes anything as either principal or interest (rıbhen). Dimitri corroborates Ahmet's testimony. The court registers the two testimonies.

Bi'l-fi'l merhûm Hüseyin Ağa Vakfı mütevellîsi olan Ahmed bin Abdullah nam kimesne mahfil-i kazâda sâhibü'l-kitâb Aleksandire bint-i Maverdi nâm nasrâniyye tarafından ikrâr-ı âti'l-beyânı tasdîka vekîl-i şer'î olup hasm-ı şer'î-yi câhid mahzarında bernehc-i şer'î vekâleti sâbit olan zevci Dimitri veled-i Hristo nam zimmî muvâcehesinde tav'an ikrâr ve i'tirâf idüp mezbûr Dimitri'nin müvekkilesi merkûme Aleksandire zimmetinde vakf-ı mezbûr malından yirmi altı bin dört yüz akçe olup hâlen meblağ-ı mezbûrî bi't-tamâm ve'l-kemâl müvekkile-i mezbûre Aleksandire yedinden tevliyetim hasebiyle vakf için alup kabz eyledim min ba'd merkûmenin zimmetinde aslen ve rıbhen bir akçe ve bir habbe kalmadı didikde gibbe't-tasdîki's-şer'î mâ-hüve'l-vâki' ketb olundu hurrire fî selhi Zilka'deti's-şerîfe sene 1013

Şühûd

Ahmed bin Abdullah, Âli bin Ahmed, Hâce Ali bin Hüseyin, Hüseyin bin Hasan, İskender bin Abdullah, Mehmed bin Mustafa ve gayruhum.

127 - 1605 (1013) Galata 27: 13b/3 Tescil işlemi / Registration

Galata'nın Sultan Bayezithan Mahallesi sakinlerinden Kosta, İskender Vakfı'nın mütevellisi Perviz'e evini istiglal (ipoteke, rehin) 7000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Kosta, aynı evi yıllık 1050 dirhemden bir yıllığına kiralar. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Kosta, a resident of Galata's Sultan Bayezithan neighborhood, takes out a 7000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Per-

viz, mutawalli of the İskender Waqf. He then rents the same house from the waqf for 1050 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

128 - 1605 (1013) Galata 27: 13b/4 Tescil işlemi / Registration

Anton, Mehmet Bey Vakfı’nın mütevellisi Rüstem ile birlikte mahkemededir. Anton, vakıf parasından 5000 dirhem borç aldığını söyler. Rüstem söylenilenleri doğrular. Mahkeme de onun bu sözlerini sicile kaydeder.

Anton is in court with Rüstem, mutawalli of the Mehmet Bey Waqf. The former states that he took a 5000 dirhem loan from the waqf. Rüstem corroborates his testimony. The court registers the two testimonies.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

129 - 1605 (1013) Galata 27: 14b/1 Tescil işlemi / Registration

Piyale, Osman Paşa Vakfı’nın mütevellisi Ömer’e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 4000 dirheme satar. Daha sonra Piyale, sattığı evi yıllık 600 dirhemden bir yıllığına kiralar. Piyale’ye ve onun vakfa olan borcuna bir Müslüman kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Piyale takes out a 4000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Ömer, mutawalli of the Osman Paşa Waqf. He then rents the same house from the waqf for 400 dirhem for a period of one year. A Muslim serves as surety for Piyale and his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

130 - 1605 (1013) Galata 27: 14b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Papaz Yani, adı belirtilmeyen bir vakfın mütevellisi olan Ahmet'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 18.000 dirheme satar. Daha sonra Yani, sattığı evi yıllık 1800 dirhemden bir yıllığına kiralar. Yani'ye ve onun vakfa olan borcuna beş Hristiyan kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Yani, a priest (papaz), takes out an 18,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Ahmet, mutawalli of an unnamed waqf. He then rents the same house from the waqf for 1800 dirhem for a period of one year. Five Christians serve as surety for Yani and his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

131 - 1605 (1013) Galata 27: 15b/3 Dava / *Adjudication*

Pervane Kethüda Vakfı'nın mütevellisi Hasan Çelebi, Galata sakinlerinden olup vefat eden Hasan Halife'nin eşi Fatma Hatun karşısında mahkemeye çıkar. Hasan Çelebi'ye göre Hasan Halife, hayattayken evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 39.805 akçeye vakfa satmış, sonra da aynı evi yıllık 3000 akçeden kiralamıştır. Bu işlemten yedi ay sonra Hasan Halife'nin ölmesi üzerine vakfın, merhumda yedi aylık kira da dahil olmak üzere toplam 41.555 akçe alacağı kalmıştır. Söz konusu istiglal işlemine ilişkin hücceti de mahkemeye sunan Hasan Çelebi, toplam paranın merhumun mirasından alınmasını ister. Mahkeme Fatma Hatun'a görüşünü sorar. Fatma Hatun, gerek söylenenleri gerekse hüccetin içeriğini reddeder. Bunun üzerine Hasan Çelebi, isimleri hüccetteki şahitler bölümünde geçen iki Müslüman şahit yardımıyla hüccetin doğruluğunu kanıtlar. Mahkeme son olarak Hasan Çelebi'den söz konusu parayı ne merhumdan ne de vekilinden almadığına yemin etmesini ister. O da yemin ederek davayı kazanır.

Hasan Çelebi, mutawalli of the Pervane Kethüda Waqf, sues Fatma Hatun, widow of Hasan Halife and a resident of Galata. The plaintiff claims that, before his death, Hasan Halife took out a 39,805 akçe mortgage (istiglal) on his house from the waqf. He then rented the same house from the waqf for 3000 akçe per annum. Seven months after the transaction Hasan Halife passed away, leaving a total debt of 41,555 akçe, including the initial loan and rent accrued over seven months. Presenting to court a hujjet documenting the mortgage, Hasan Çelebi wants the money paid out of the decedent’s estate. Questioned by the court, Fatma Hatun rejects both Hasan Çelebi’s testimony and the authenticity of the hujjet. The plaintiff then proves his claim through the accounts of two Muslim witnesses mentioned in the hujjet. Finally, the court asks Hasan Çelebi to state under oath that he did not collect the money from either the decedent or his legal agent. The plaintiff Hasan Çelebi takes an oath and wins the case.

Mahmiyye-i Kostantiniyye’de vâki’ merhûm Pervâne Kethüda Vakfı’na bi’l-fi’l mütevellî olan Hasan Çelebi bin Mahmud meclis-i şer’-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde mahrûsa-i Galata sâkinlerinden olup bundan akdem vefât iden Hasan Halife bin Abdullah nam kimesnenin zevce-i metrûkesi ve vârisesi olan sulbî oğlu Mehmed nam sağîrin vasî-yi şer’îsi olan Fâtıma bint-i Abdullah nam hâtun mahzarında takrîr-i da’vâ idüp bundan akdem müteveffâ-yı mezbûr hâl-i hayât ve kemâl-i sıhhatinde târih-i kitâb Cumâdelûlâsının evâyilinde kasaba-i Kasımpaşa mahallâtından el-Hâc Hüsvrev Mahallesi’nde vâki’ iki tarafı Mustafa Efendi mülki ile ve bir tarafı el-Hâc Sinan mülki ile ve bir tarafı tarîkü’l-âmm ile mahdûd olan mülk menzilini istiglâl tarîkiyle vakf-ı mezbûra otuz dokuz bin sekiz yüz beş akçeye bey’ idüp ben dahi tevliyetim hasebiyle minvâl-i merkûm üze iştirâ idüp teslîm-i semen ve kabz-ı mebî’ itdügimden sonra yine târih-i merkûmdan sene-i kâmile tamâmına değin menzil-i merkûmı mezbûr îcâr idüp ol dahi minvâl-i meşrûh üze istîcâr ve kabûl itmişidi hâlen meblağ-ı merkûm otuz dokuz bin sekiz yüz beş akçeyi ve menzil-i merkûmın yedi aylık icâresi ki bin yedi yüz elli akçe ider müteveffâ-yı merkûmın muhallefâtından

edâ olunmasın taleb iderim deyüp târih-i merkûm ile müverraha ve mahmiyye-i İstanbul'da sâbıkan evkâf muhâsibi olan mevlânâ Mehmed bin Mahmud imzâsıyla mûmzâ ve hatemiyle mahtûm ve mazmûnı takrîr-i meşrûhına mutâbık hüccet-i şer'iyeye ibrâz eyledikde gıbbe's-su'âl mezbûre Fâtıma hüccet-i merkûmenin mazmûnını münkire olıcak mütevellî-i merkûmdan mazmûn-ı hüccete muvâfık beyyine taleb olundıkda zeylinde isimleri mestûr olan müslümanlardan Ali bin Yusuf el-vezzân ve Mustafa bin Abdullah nam kimesne meclis-i şer'a li-ecli's-şehâde hâzırân olup gıbbe'l-istişhâdi's-şer'î fi'l-hakika müteveffâ-yı merkûm hâl-i hayâtında târih-i kitâb Cumâdelûlâsının evâyilinde zikr olunan menzilinı vakf-ı mezbûra otuz dokuz bin sekiz yüz beş akçeye istiglâl tarîkiyle bey' idüp teslîm-i mebî' ve kabz-ı semen itdikden sonra târih-i merkûmdan sene-i kâmile tamâmına değin menzil-i merkûmı üç bin akçeye mütevellî-i mezbûrdan istîcâr eyledi hüccet-i merkûm dahi müteveffâ-yı mezbûrın muvâcehesinde oldu biz bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde ba'de ri'aye şerâ'itü'l-kabûl şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' oldukdan sonra mütevellî-i merkûma meblağ-ı mezbûrı müteveffâ-yı merkûmdan asâleten ve yâ vekîlinden vekâleten alup kabz itmedüğüne ve bi-vech-i mine'l-vücûh meblağ-ı mezbûrı istîfâ-yı şer'î itmedüğüne yemîn teklîf olunup ol dahi yemîn bi'llâh eyledikde şehâdet-i merkûm vechi ile hükm olundu tahrîren fî evâhiri Zilka'de sene 1013

Şühûd

Ahmed bin Abdullah, Derviş bin Abdullah, Nasuh bin Hasan, İbrahim bin Şucâ, Ramazan bin Osman, Yusuf bin Murad, Yusuf bin Mehmed.

132 - 1605 (1013) Galata 27: 16a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Edirne ve Galata'da faaliyet gösteren Cafer Çelebi Vakfı'nın mütevellisi Mehmet Çelebi'nin vekili Mahmut Çelebi mahkemeye gelir. Mahmut Çelebi daha önce müvekkilinin, vakıf sahibinin soyundan gelen Neslihan Hatun ile olan mütevellilik davasındaki davayı kazandığını belirtir. Elindeki hücceti mahkemeye sunan

Mahmut Çelebi, bu hüccete göre vakfın Galata'daki taşınmazlarında kiracı olanlardan kira toplamaya hak kazandığını söyler, Mahmut Çelebi, bu kiracıların kiralарını aydan ayda vakfın tahsil-darı (câbisi) olan Hacı Ahmet'e ödemeleri konusunda uyarılmalarını ister. Sunulan hücceti inceleyen mahkeme, vakfın kiracılarına, kiralарını aydan aya vakfa ödemelerini bildirir.

Mahmut Çelebi, legal agent of Mehmet Çelebi, mutawalli of the Cafer Çelebi Waqf that operates in Edirne and Galata, appears in court. He states that earlier his client won a case against Neslihan Hatun, a descendant of the waqf founder, regarding the mutawalliship of the waqf. Presenting to court a hujjet documenting the case in question, Mahmut Çelebi says that he is now entitled to collect the rents of waqf-owned properties located in Galata. Mahmut Çelebi wants the court to instruct the tenants of those properties to pay their rent to waqf treasurer (câbi) Hacı Ahmet every month. Examining the document, the court instructs the waqf's tenants to pay their rent to the waqf every month.

Merhûm ve mağfûrûn-leh Cafer Çelebi'nin mahmiyye-i Edirne ve Galata'da vâki' olan evkâfına evlâd-ı vâkıfdan ber-vech-i meş-rûtiyye mütevellî olan Mehmed Çelebi bin Mahmud tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup ber-nehc-i şer'î sâbitü'l-vekâle olan Mahmud Çelebi bin Ali meclis-i şer'a gelüp takrîr-i kelâm idüp bundan akdem yine evlâd-ı vâkıfdan olan Neslihan Hatun ibnet-i Mustafa evlâddan olduğu haysiyetle tevliyet-i mezbûreye ben dahi vaz'-ı yed eylerim deyü da'vâ idüp vekâletim hasebiyle benimle mürâfa'a-i şer' oldukda müvekkilim mezbûr Mehmed Çelebi'nin merkûme Neslihan Hâtun'dan bir batn mukaddem olduğu mahfil-i şer'de ber-mûceb-i şer' zâhir ve bâhir olup tevliyet-i merkûmeye istihkâka müstahikk olıcak mezbûre Neslihan Hatun da'vâdan men' olunup minval-i meşrûh üzre hüccet olunmuşdur mûcebiyle hâlen mahmiyye-i Galata'da vakf-ı mezbûrdan olan akârâtın müste'cirleri ba'de'l-yevm icâreyi mâh be-mâh vakf-ı mezbûrın câbiyeti olan işbu hâzır bi'l-meclis el-Hâc Ahmed bin el-Hâc Mehmed[e] teslîm eylemek için savb-ı şer'-i şerîfden tenbîh olunmak matlûbımdır deyü bi'l-fi'l mahmiyye-i Galata'da hâkimü's-şer' olan fah-

rü'l-ulemâ'i'l-izâm zahrü'l-fudalâ'i'l-fihâm râfi'-i merâtibi'l-ilm ile'l-fuzûli mazharü'l-kelâmi'l-abdi'l-ulyâ hazret-i Yahya Efendi bin el-merhûm el-mebrûr ed-dâric-i ile'l-medâric rahmete Rabbi-hi'l-gafûr Mehmed Efendi imzâsıyla mûmzât ve târih-i kitâb senesi Şevvâli evâsıtı ile müverraha hüccet-i şer'îyye ibrâz idüp nazar olundıkda mazmûnı merkûm Mahmud Çelebi'nin kelâm-ı meşrûhına mutâbık bulunmağın vakf-ı mezbûrın mahmiyye-i mesfûrede olan müste'cirleri ba'de'l-yevm mâh be-mâh zuhûr iden icâreyi câbî-i vakf olan mezbûr el-Hâc Ahmed'e teslim için tenbîh olunup mâ-hüve'l-vâki' mezbûr el-Hâc Ahmed Çelebi [talebiyle] kayd olundu tahrîren fî gurrei Zilhicce sene 1013

Şühûd

Mehmed Çelebi bin Abdullah, Hasan bin Hüseyin, Sinan bin Abdullah, Yusuf bin Abdullah, el-Hâc Ferhad bin Abdullah, Yusuf bin Murad.

133 - 1592 (1000) Galata 27: 16b/3 Tescil işlemi / Registration

Edirne'deki Cafer Çelebi Vakfı'nın vakfiye koşullarına göre, vakıf sahibinin soyundan gelenler mütevellî olmakta ve vakfın gelirinden beşte bir hisse pay almaktadırlar. Vakfiye belgesinin kaybolması nedeniyle söz konusu vakfın bu şartı, güvenilir kişiler tarafından doğrulanmıştır. Şimdi mahkeme, vakıf sahibi merhum Cafer Çelebi'nin birinci derecede akrabalarından Mehmet Çelebi, Cafer Çelebi ve Nurullah Çelebi'ye vakfın gelirinin beşte bir hissesini aralarında eşit şekilde bölüşmelerine izin verir.

The waqf deed (vakfiye) of the Cafer Çelebi Waqf in Edirne states that the descendants of the waqf founder serve as mutawalli and receive a fifth of the waqf's revenues. Because the waqf deed is lost, trustworthy persons have confirmed this particular stipulation of the deed. Now the court gives permission to Mehmet Çelebi, Cafer Çelebi and Nurullah Çelebi, immediate descendants of the waqf founder Cafer Çelebi, to distribute equally among themselves one-fifth of the waqf's revenues.

Mahmiyye-i Edirne’de vâkı’ merhûm ve mağfûrûn-leh Cafer Çelebi nam vâkıfın mektebi [?] evkâfına hums-i mahsûl ile evlâdı ve evlâdiyesi mütevellî olup evlâd derecesi müsâvî olacak zükûrı ve inâsı mâbeynlerinde zikr olunan hums-i mahsûl alâ tarîkı’s-sübût taksîm olunı gelüp lâkin vakfiyesi zâyî’ olup vech-i meşrûh üzere idüğü ihbâr-ı sikât ile sâbit ve zâhir olup hâlen vâkıf-ı müşârûn-ileyhin evlâdından derece-i vâhidede işbu hâmilü’l-kitâb Mehmed Çelebi bin Mahmud ile Cafer Çelebi bin Atâullah Efendi ve Nurullah Çelebi nam kimesneler mevcûd olup zikr olunan hums-i mahsûl şart-ı vâkıf üzere mezbûrlar beyinde alâ tarîkı’s-seviyye taksîm olunmak için kibel-i şer’den dahi tenbîh olunup vâkı’ hâl bi’t-taleb ketb olunup yed-i tâlibe vaz’ olundu tahrîren fi evâyili Cumâdelûlâ li-sene elf

Şühûd

Mahmud Çelebi bin Ali, Eyüp bin Hüseyin, Mehmed bin Abdullah, Mehmed bin Abdullah, Mustafa bin Burak.

134 - 1605 (1013) Galata 27: 17a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Todori, Süleyman Ağa Vakfı’nın mütevellisi Recep’e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Todori, aynı evi yıllık 1000 dirhemden bir yıllığına kiralar. Todori’ye ve borcuna bir Hristiyan kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Todori takes out a 10,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Recep, mutawalli of the Süleyman Ağa Waqf. He then rents the same house from the waqf for 1000 dirhem for one year. A Christian serves as surety for Todori and his debt. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

135 - 1605 (1013) Galata 27: 17b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Katerina'nın vekili Tremo, Katerina'ya ait bir evi, Elhac Cafer Vakfı'nın mütevellisi Zülfikar'a istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Tremo, müvekkili adına aynı evi yıllık 1200 dirhemden bir yıllığına kiralar. İki Hıristiyan Katerina'ya ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Tremo, legal agent of Katerina, takes out a 12,000 dirhem mortgage (istiglal) on Katerina's house from Zülfikar, mutawalli of the Elhac Cafer Waqf. He then rents the house on behalf of his client for 1200 dirhem for a period of one year. Two Christians serve as surety for Katerina and her debt. The court registers the transactions.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

136 - 1605 (1013) Galata 27: 17b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Emine, Süleyman Ağa Vakfı'nın mütevellisi Recep'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 15.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Emine, aynı evi yıllık 1500 dirhemden bir yıllığına kiralar. İki Müslüman Emine'ye ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Emine takes out a 15,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Recep, mutawalli of the Süleyman Ağa Waqf. She then rents the same house from the waqf for 1500 dirhem for a period of one year. Two Muslims serve as surety for Emine and her debt. The court registers the transactions.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

137 - 1605 (1013) Galata 27: 17b/7 Tescil işlemi / *Registration*

Mehmet Bey Vakfı'nın mütevellisi Rüstem, Dimitri ile birlikte mahkemededir. Rüstem, Dimitri'nin vakfa olan 8000 akçe borcunu ödediğini söyler. Dimitri de söylenilenleri doğrular. Mahkeme de tarafların sözlerini sicile kaydeder.

Rüstem, mutawalli of the Mehmet Bey Waqf, is in court with Dimitri. The former states that Dimitri has repaid his 8000 akçe debt to the waqf. Dimitri corroborates Rüstem's testimony. The court registers the two testimonies.

Merhûm Mehmed Bey Vakfı mütevellîsi olan Rüstem bin Abdullah nam kimesne meclis-i şer'î şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde hâmilü'l-kitâb Dimitri veled-i Yevan mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm idüp vakf-ı mezbûr malından merkûm Dimitri zimmetinde bi-tarîki'l-karz sekiz bin râyicü'l-vakt hakkım olup hâlen tevliyetim hasebiyle meblağ-ı mezbûr sekiz bin akçeyi mezbûr Dimitri yedinden bi't-tamam ve'l-kemâl vakf için alup kabz eyledim meblağ-ı mezbûrdan merkûm Dimitri zimmetinde bir akçe ve bir habbe kalmadı didikde mütevellî-i mezbûrın ikrâr-ı meşrûhını mezbûr Dimitri dahi vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk eyledikde mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olunup yed-i tâlibe def' olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis 'aşer min şehri Zilhiccetî's-şerîfe li-sene selâse 'aşere ve elf

Şühûd

Ali bin Yusuf, Mustafa bin Ahmed, Mehmed bin Abdullah, Hasan bin Hüseyin, Mustafa bin Abdullah ve gayruhum.

138 - 1605 (1013) Galata 27: 18a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Seyyit Mehmet, Bedreddin Vakfı'nın mütevellisi Derviş'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 4000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Mehmet, aynı evi yıllık 400 dirhemden bir yıllığına kiralar. İki Müslüman Mehmet'e ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Seyyit Mehmet takes out a 4000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Derviş, mutawalli of the Bedreddin Waqf. He then rents the same house from the waqf for 400 dirhem for a period of one year. Two Muslims serve as surety for Mehmet and his debt. The court registers the transactions.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

139 - 1605 (1013) Galata 27: 18b/5 Tescil işlemleri / Registration

Nurcihan Hatun'un vekili Ali, müvekkilinin kurmuş olduğı vakfın mütevellisi Recep Reis ile birlikte mahkemededir. Ali, müvekkilinin kendi vakfına 60.000 akçe borcu olduğunu söyler. Recep Reis söylenilenleri doğrular. Mahkeme de onun bu sözlerini sicile kaydeder.

Ali, legal agent of Nurcihan Hatun, is in court with Recep Reis, mutawalli of the waqf that Nurcihan Hatun founded. Ali states that his client owes her own waqf 60,000 akçe. Recep Reis corroborates his testimony. The court registers the testimonies.

Nurcihan bint-i Abdullah nam hâtun tarafından ikrâr-ı âti'l-be-yâna vekîl-i şer'î olup hasm-ı şer'î-yi câhid mahzarında el-Hâc Ferhad bin Abdullah ve el-Hâc Hüsrev bin Abdullah şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan Ali bin Hamza nam kimesne meclis-i şer'-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde bâ'isü'l-kitâb mezbûre Nurcihan Vakfı'na kıbel-i şer'den hasbî mütevellî nasb olunan Receb Reis bin Nasuh nam kimesne muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr ve i'tirâf idüp müvekkilem mezbûre Nurcihan Hatun zimmetinde yine kendü vakfı akçesinden alâ tarîki'l-karz altmış bin râyicü'l-vakt akçe vardır el-ân zimmetinde cânib-i vakfa lâzımü'l-edâ ve vâcibü'l-kazâ deynidir didikde vekîl-i mezbûrın ikrâr-ı meşrûhını mütevellî-i mezbûr dahi vicâhen tasdîk idicek mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' min Zilhicceti's-şerîfe li-sene selâse 'aşere ve elf

Şühûd

Ebûbekir Halife bin Mehmed el-imâm, Ahmed bin Ali, Cafer Bey bin Abdullah, Musalli bin Mehmed, Sinan bin Abdullah, Hasan bin İbrahim.

140 - 1605 (1013) Galata 27: 19b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Mahkeme, Recep'i Nurcihan Hatun Vakfı'na mütevellî tayin eder. Recep, mütevellîlik görevini kabul eder. Mahkeme de bu tayin işlemini sicile kaydeder.

The court appoints Recep as mutawalli of the Nurcihan Hatun Waqf. Recep accepts the post. The court registers the appointment.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

141 - 1605 (1013) Galata 27: 21a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Abide Hatun'un vekili İsmail, Sefer ile birlikte mahkemededir. İsmail, Abide Hatun'un daha önce Bektaş Efendi Vakfı'ndan aylık 30 akçeye kiraladığı evini Sefer'e 6000 akçeye devrettiğini söyler. Devir işlemi vakıf mütevellisinin izniyle yapılmıştır. Sefer, söylenilenleri onaylar. Mahkeme de yapılan devir işlemini sicile kaydeder.

İsmail, legal agent of Abide Hatun, is in court with Sefer. The former states that for 6000 akçe Abide Hatun has transferred to Sefer a house that she had rented from the Bektaş Efendi Waqf for 30 akçe per month, with the permission of the mutawalli. Sefer corroborates İsmail's testimony. The court registers the transfer.

Âbide Hâtun ibnet-i [silik] tarafından husûs-ı âti'z-zikri ikrâra vekîl olup hasm-ı şer'î-yi câhid mahzarında Ahmed Halife bin Cafer el-imâm ve Hacı Abdurrahman bin Ali şehâdetleriyle vekâleti sâbite olan İsmail bin Ahmed el-bevvâbü's-sultânî mahfil-i şer'î

şerîfde işbu hâfızü'l-kitâb Sefer bin İsmail nam cündî muvâcehesinde vekâleten ikrâr ve i'tirâf idüp müvekkilem mezbûre Âbide Hatun'un mahmiyye-i Galata'da Karaköy Mahallesi'nde vâki' olup hudûdunun bir tarafı Hacı Memi bin Oruc ve bir tarafı Sefer Bey bin Musalli ve iki tarafı tarîk-i ânım ile mahdûd olup merhûm Bekdaş Efendi Vakfı'ndan her ayda otuz akçe icâre-i mü'eccele ve mu'accele ile mutasarrıf olduğu bir bâb dükkanı ma'rifet-i mütevel-lî ile mûmâ-ileyh Sefer Bey'e ferâğ idüp mukâbele-i ferâğda yedin-den altı bin akçe alup kabz zikr olunan dükkanı mezbûr Sefer Bey'e teslîm itmişdir ba'de'l-yevm dükkân-ı mezkûrın her ayda icâre-i mü'eccelesin edâ eyleyüp keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdikî'ş-şer'î bi't-taleb kayd olundu tahrîren fî 16 Zilhicce sene 1013

Şühûd

Hızır Bey bin Abdullah, Ali Bey bin Abdullah, Ahmed bin Yahya, Mustafa bin Murad, Hasan bin Hüseyin, Yusuf bin Murad, Hasan bin Abdullah.

142 - 1605 (1013) Galata 27: 21b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Eski Fransız elçisi Françesko isimli yabancı (müstemen), Mustafa'nın vasisi mühtedi İsmihan tarafından vekil tayin edilen Mehmet ile birlikte mahkemeye gelir. Mustafa'ya 100.000 akçe borcu olduğunu belirten Françesko, mülkiyeti Medine-i Münevvere Vakfı'na ait olup Galata'nın Lonca Mahallesi'ndeki bir arsa üzerinde olan evini, 40.000 akçeye İsmihan'a sattığını söyler. Satış bedeliyle borcun 40.000 akçesi takas edilmiştir. Vekil Mehmet, söylenilenleri doğrular. Mahkeme, söz konusu evin değeri 40.000 akçe-den fazla olduğundan yapılan alım-satımın küçük çocuk Mustafa için faydalı olduğunu belirterek işlemi onaylar.

Françesko, a protected foreigner (müstemen) and former French ambassador, is in court with Mehmet, legal agent of İsmihan, who is Mustafa's guardian and a convert. The former states that he owes Mustafa 100,000 akçe and that for 40,000 akçe he

[illegible]

Galata 27 numaralı sicil defterinde 21b/2 kodlu hüküm.

Facsimile of case 21b/2, Galata court register 27.

has sold to İsmihan his house in Galata's Lonca neighborhood which sits on a plot owned by the Medine-i Münevvere Waqf. The proceeds are counted toward 40,000 akçe of Françesko's debt. The legal agent Mehmet corroborates his testimony. Noting that the house is worth more than 40,000 akçe, and hence that the sale is beneficial for the the child Mustafa, the court registers the sale.

Sâbıkan France elcisi olup Beyzâde dimekle ma'rûf olan Francesko veled-i Savarin nâm zimmî meclis-i şer'-i şerîfde bâ'isü'l-ki-tâb Mustafa bin Abdullah nam sağîrin vasî-yi şer'isi olan İsmihan bint-i Abdullah tarafından ikrâr-ı âti'l-beyânı tasdîka vekîl olup hasm-ı şer'-i-yi câhid mahzarında Mehmed bin Mehmed el-bevvâbü's-sultânî ve Ahmed Reis bin Süleyman şehâdetleriyle şer'an vekâleti sâbite olan Mehmed bin Mehmed muvâcehesinde bi't-tav'îs-sâf ikrâr ve i'tirâf idüp deyn-i şer'iden sağîr-i merkûma edâsı lâzım ve kazâsı vâcib yüz bin fıddî râyicü'l-vakt akçe deynim olup hâlen dâhil-i Galata mahallâtından Lonca Mahalles-i'nde vâki' iki tarafı Ayasofya-i Kebîr Vakfı ile ve iki tarafı tarîk-i âmmle mahdûd olup üç bâb fevkânî ve tahtânî odaları hâvî olup arsası Medîne-i Münevvere Vakfı [silik] benim mülk-i sarîhim olan menzili cemî' tevâbi' ve levâhıkı ve âmme-i menâfi' ve mürâfıkı ile vasî-yi merkûm İsmihan'a kırk bin râyicü'l-vakt [akçeye] bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' idüp ol dahi sağîr-i merkûm için vesâyeten minvâl-i meşrûh üzre ibtiyâ' ve iştirâ itdikden sonra teslîm-i mebî' idüp semen-i merkûm kırk bin akçeyi sağîr-i merkûma deynim olan yüz bin akçenin kırk bin akçesine takâs [eyledim] ba'de'l-yevm zikr olunan menzilin binâsı sağîr-i merkûmun mülki olup ben dahi meblağ-ı merkûm yüz bin akçenin kırk bin akçesinden zimmetim îbrâ olmuşdur didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu vekîl-i merkûm dahi vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk eyleyüp fi'l-hakîka menzil-i mezbûrun binâsının kıymeti kırk binden ziyâde olup iştirâsı sağîr-i merkûma her vechile [enfa'] ve evlâ olmağın minvâl-i meşrûh üzre ibtiyâ' ve teslîm eyledi didikde vâki' hâl ketb olundu tahrîren fi'l-yevm 18 Zilhicce sene 1013

Şühûd

Hızır bin Abdülaziz el-imam, es-Seyyid Mahmud bin es-Seyyid Mustafa el-mü'ezzin, Mustafa bin Abdullah el-imam, Ahmed bin Süleyman, Pervâne bin Abdullah, Hüseyin bin Hasan, Ali bin Abdullah, Mustafa bin Abdullah.

143 - 1605 (1013) Galata 27: 23a/1 Dava / *Adjudication*

Kürekçibaşı Vakfı’nın mütevellisi Derviş Çavuş, Ali Reis karşısında mahkemeye çıkar. Derviş’e göre vakfın tahsildarı (câbisi) merhum Ahmet, vakıf malından Ali Reis’e 10.000 akçe borç vermiştir. Ali Reis borcunun 9000 akçesini Derviş’e ödemiş olup, şimdi Derviş kalan 1000 akçeyi de almak ister. Mahkeme Ali Reis’e görüşünü sorar. Ali Reis, aldığı borcun 1000 akçesini vakfın eski tahsildarı Ahmet’e ölümünden önce ödediği gerekçesiyle vakfa borcu olmadığını öne sürer. Mahkeme, Ali Reis’ten savını kanıtlamasını ister. O da mahkemeye getirdiği şahitler desteğiyle savını kanıtlayarak davayı kazanır.

Derviş Çavuş, mutawalli of the Kürekçibaşı Waqf, sues Ali Reis. The former claims that the late Ahmet, the waqf’s treasurer (câbi), gave Ali Reis a 10,000 akçe loan out of waqf funds. Ali Reis paid back 9000 akçe of the sum to Derviş. Now the plaintiff wants the remaining 1000 akçe. Questioned by the court, Ali Reis claims that he paid 1000 akçe to the waqf’s former collector Ahmet before he passed away. “I owe nothing more to the waqf” he adds. The court asks the defendant Ali Reis to prove his claim. Doing so through witness accounts, he wins the case.

Merhûm Kürekçibaşı Vakfı’nın bi’l-fi’l mütevellîsi olan fahrü’l-akrân Derviş Çavuş bin İshak mahfil-i şer’de işbu sâhibü’l-kitâb Ali Reis bin Sinan nam kimesne mahzarında takrîr-i da’vâ idüp mütevellîsi olduğum vakf-ı mezbûr malından sâbıkan vakf-ı mezbûrda câbî iken vefât iden merhûm Ahmed bin Himmet nam kimesne yediyle virilmiş mezbûr Ali Reis’de olan on bin akçenin hâlen dokuz bin akçesini merkûm Ali Reis yedinden tevliyetim hasebiyle ahz ü kabz idüp bin akçesi zimmetinde bâkî kalmış idi hâlen taleb iderin su’âl [olunsun] didikde gıbbe’s-su’âl mezbûr Ali cevâbında fi’l-vâki’ vakf-ı merkûm malından câbî-i mezbûr yedinden on bin akçe almış idim lâkin meblağ-ı mezbûr on bin akçenin bin akçesini hâl-i hayâtında câbî-i mezbûr Ahmed’e teslim idüp zimmetimde bâkî kalan dokuz bin akçeyi dahi hâlen mütevellî-i mez-

bûra bi't-tamâm teslîm idüp zimmetimde bir akçem kalmamışdır didikde mezbûr Ali Reis'den müdde'âsına muvâfık beyyine taleb olundıkda udûl-i müslimînden Yusuf bin Mahmud ve Mustafa bin Abdullah nam kimesneler mahfil-i şer'a li-ecli's-şehâde hâzırân olup gibbe'l-istişhâdi's-şer'î fi'l-vâki' mezbûr Ali Reis câbî-i mer-kûm Ahmed'in hâl-i hayâtında zimmetinde lâzımü'l-edâ deyni olan on bin akçenin bin akçesini bizim huzûrımızda mezbûr Ahmed'e teslîm idüp ol dahi vech-i meşrûh üzre teslîm eyledi biz bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde gibbe'l-istişhâd mâ-hüve'l-vâki bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis 'aşer min şehri Zilhicce sene selâse 'aşere ve elf

Şühûd

Veli bin Bünyad, Nasuh bin Mîr, Veli bin Ali, Ali bin Abdullah.

144 - 1605 (1013) Galata 27: 23a/3 Tescil işlemi / Registration

Mustafa Paşa Vakfı'nın mütevellisi Yusuf Bey, Ortodoks Papaz Yano ile birlikte mahkemededir. Yusuf Bey, daha önce vakıf malından Yano'ya faizli 17.000 akçe borç verdiğini belirterek o dönemde değeri düşük (züyûf) her 200 akçenin 1 filori olarak hesaplandığını söyler. Şimdi ise her yeni 120 akçe 1 filori olarak hesaplanmaktadır. Yusuf Bey, Yano'dan bu hesaba göre, 1700 akçesi bir yıllık faiz (ribh) olmak üzere toplam 13.560 yeni akçe aldığını söyler. Yano söylenilenleri doğrular. Mahkeme de Yusuf Bey'in sözlerini sicile kaydeder.

Yusuf Bey, mutawalli of the Mustafa Paşa Waqf, is in court with Yano, an Orthodox priest. The former states that he had given Yano a 17,000 akçe loan at interest out of waqf funds. At the time they treated 200 low grade akçe (züyuf) as equivalent to 1 florin. Now, every 120 new akçe is equivalent to 1 florin. Accordingly, Yusuf Bey has collected from Yano 13,560 new akçe, of which 1700 akçe represents interest for one year (ribh). Yano corroborates this testimony. The court registers the testimonies of the two parties.

Merhûm Mustafa Paşa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Yusuf Bey bin Abdullah el-cündî meclis-i şer' de işbu hâmilü'l-kitâb Papas Yano veled-i Dimitri nam zimmî mahzarında tav'an ikrâr ve i'tirâf idüp bundan esbak züyûf akçe râyic iken her filori ikişer yüz akçeye [râyic] iken vakf-ı mezbûr malından zimmî-i mezbûra bi-tarîki'l-istirbâh on yedi bin akçe virmişidim el-hâletü hâzihî meblağ-ı mezbûr on yedi bin züyûf akçe ki cedîd ve ceyyid akçe ile her filori yüz yirmişere râyic olmak üzre on bir bin sekiz yüz altmış akçe asl-ı mâl ve bin yedi yüz akçe bir senelik ribh ki cem'an on üç bin beş yüz altmış akçe olur tevliyetim hasebiyle bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz ü kabz idüp meblağ-ı mezbûrdan zimmî-i mezbûr yedinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde mütevellî-i mezbûrın ikrârını zimmî-i mezbûr Papas Yano vicâhen tasdik idicek mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu

Şühûd

Mehmed bin Yusuf, Murad bin Abdullah, Ali bin Hasan, Mehmed bin Abdullah, Hasan bin Hüseyin, Yusuf bin Abdullah, İbrahim bin Süleyman.

145 - 1605 (1013) Galata 27: 24a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Atnaş, Yorgi ve Zanite isimli kardeşler, Yani ile birlikte mahkemeye gelirler. Üç kardeş, babaları Yorgi'den miras kalan Benefşe Adası'ndaki bir evi Yani'ye 480 akçeye sattıklarını söylerler. Kardeşler, yine babalarından miras kalan bir tarlayı toprak sahibinin (sahib-i arz) izniyle Yani'ye 1200 akçeye devretmişlerdir. Yani söylenilenleri doğrular. Mahkeme de yapılan işlemleri sicile kaydeder.

Atnaş, Yorgi and Zanite, three brothers, are in court with Yani. The three brothers state that for 480 akçe they sold to Yani a house on the Benefşe Island that they inherited from their late father Yorgi. They also transferred to Yani an inherited field for 1200 akçe, with the permission of the land owner (sahib-i arz). Yani corroborates their testimony. The court registers the transactions.

Atnaş veled-i Nikola ve Yorgi veled-i Nikola ve Zanite bint-i Nikola nam zimmîler meclis-i şer‘de Yani veled-i Yokomi mahzarında ikrâr ve i‘tirâf idüp cezîre-i Benefşe‘de Sankodi nam karyede vâki‘ inde‘l-ahâlî ve‘l-cîrân ma‘lûmü‘l-hudûd olup babam merkûm Nikola‘dan irs-i şer‘le intikâl iden mülk menzilimi merkûm Yani‘ye dört yüz seksen akçeye bey‘-i bât-ı sahîh-i şer‘î ile bey‘ idüp kabz-ı semen ve teslîm-i menzil kıldık ve yine karye-i mezbûre sınırında vâki‘ inde‘l-cîrân ma‘lûmü‘l-hudûd olan üç kıt‘a tarlamızın tasarrufını sâhib-i arz ma‘rifeti ile merkûm Yani‘ye tefvîz idüp mukâbele-i tefvîzde bin iki yüz nakd râyicü‘l-vakt akçeyi alup kabz eyledik ol dahi minvâl-i meşrûh üzre tefevvüz idüp mukâbele-i tefvîzde ve kabûl eyledi ba‘de‘l-yevm zıkr olunan menzil ve tarla mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun didiklerinde mukırrûn-ı merkûmûnın vech-i meşrûh üzre vâki‘ olan ikrârların mukar-rûn lehü‘l-merkûm dahi vicâhen ve şifâhen tasdîk idicek bi‘t-taleb ketb olundu tahrîren fî evâsıtı Zilhicce li-sene selâse ‘aşere ve elf Şühûd

Pîri bin Abdünnebi, İbrahim el-muhzır, Sofi veled-i Laçık, Yani veled-i Atsabad, Yani veled-i Nikola, Anton veled-i [boş]

146 - 1605 (1013) Galata 27: 24b/3 Tescil işlemi / Registration

Galata sakinlerinden Hüsrev, Nikola ile birlikte mahkemeye gelir. Hüsrev, mülkiyeti El-hac İlyas Vakfı’na ait olan kasap dükkânını, müteveli izniyle Nikola’ya 16.000 akçeye devreder (tefviz). Mahkeme yapılan devir işlemini sicile kaydeder.

Hüsrev, a resident of Galata, is in court with Nikola. For 16,000 akçe, the former transfers (tefviz) to Nikola a butcher store belonging to the El-hac İlyas Waqf, with the permission of the mutawalli. The court registers the transfer.

Mahmiyye-i Galata sâkinlerinden Hüsrev bin Abdullah nam kimesne meclis-i şer‘de hâmilü‘l-kitâb Nikola veled-i Yani muvâcehesinde bi‘t-tav‘ ikrâr idüp merhûm el-Hâc İlyas Evkâfı’ndan mah-

miyye-i mezbûr dâhilinde Câmi'-i Kebîr kurbünde Arab Çarşu-sı'nda vâki' lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd olup bi'l-fi'l icâre-i mu'accele ve mü'eccele ile taht-ı tasarrufında olan bir bâb kassâb dükkânının hakk-ı tasarrufını mütevellî-i vakf ma'rifetiyle mezbûr Nikola'ya on altı bin râyicü'l-vakt akçeye tefvîz idüp ol dahi minvâl-i meşrûh üzre tefevvüz ve kabûl idüp mukâbele-i tefvîzde olan meblağ-ı mezbûrdan altı bin akçeyi zimmi-i mezbûr yedinden bi't-tamâm alup kabz eyledim ba'de'l-yevm zikr olunan dükkânla alâkam yokdur keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîkiş-şer'î mâ-hüve'l-vâki' ketb olundu hurrîre 13 min Zilhicce sene 1013

Şühûd

Mehmed Çavuş bin Abdullah, Mustafa bin Memi el-imâm, Derviş bin Abdi el-mü'ezzin, Ali bin Mehmed, Mehmed bin [silik] ve gayruhum.

147 - 1605 (1013) Galata 27: 25a/4 Tescil işlemi / Registration

Tek başına mahkemeye gelen Hacı Abdi, Karaköy'deki Kâtip Mehmet Çelebi Vakfı'na ait bir fırında günlük 6 akçeye kiracı olan Lika'nın bu fırını kendisine devrettiğini (tefviz) söyler. Hacı Abdi devir işlemi sırasında vakfa peşin kira olarak 2000 akçe ödediğini belirterek mütevelliden aldığı ve işlemi belgeleyen temessükü mahkemeye sunar. Şimdi Hacı Abdi, mahkemeden yapılan işlemi belgeleyen yeni bir temessük düzenlenmesini ister. Sunulan belgeyi inceleyen mahkeme, yapılan işlemi tescil eder.

Hacı Abdi appears in court. He states that Lika, tenant in a bakery belonging to the Katip Çelebi Waqf in Karaköy at 6 akçe per day, transferred (tefviz) the bakery to him. Stating that he made the waqf a 2000 akçe advance payment, he presents to court a promissory note (temessük) given by the waqf mutawalli to document the transfer. He then asks the court to issue another promissory note documenting the transaction. Examining the document, the court registers the transfer.

Sâhibü'l-kitâb el-Hâc Abdi bin Veli meclis-i şer'-i mutahhara gelüp takrîr-i kelâm idüp mahmiyye-i Galata'da Karaköy Mahallesi'nde vâki' merkûm Kâtib Mehmed Çelebi Evkâfî'ndan olup bir cânibi İlyas Çelebi Vakfı'na ve üç cânibi tarîk-i âmma müntehî olan bir bâb etmekci fırınıni yevmî altı akçe icâre-i mü'eccele ve mu'accele ile mutasarrıf olan Lika veled-i Nikola nam zimmî zikr olunan fırının hakk-ı tasarrufını mütevellî-i vakf ma'rifetiyle bana tefvîz idüp mukâbele-i tefvîz cânib-i vakfa iki bin akçe icâre-i mu'accele virüp hâlen vakf-ı mezbûr mütevellîsi olan Mehmed Çelebi bin Yusuf tasarrufu için yedime kendü imzâsıyla müzmâ ve hatemiyle mahtûm ve târih-i kitâb senesi Muharremi târihi ile müverrah temessük virmişdir nazar olunup mücebince temessük taleb iderim didikde yedinde olan müzmâ ve mahtûm temessüküne nazar olundıkda fi'l-hakîka mazmûnı takrîrine muvâfık olmağın kıbel-i şer'den bu hurûf ketb olundu hurrîre fî evâhiri Zilhicce

Şühûd

Pîri bin Nebi, Yusuf bin Murad, Hasan bin Hüseyin, Ahmed bin Ali.

148 - 1605 (1013) Galata 27: 27a/3 Dava / *Adjudication*

Yeniçeri I. Mehmet, II. Mehmet karşısında mahkemeye çıkar. Mülkiyeti Maktul İbrahim Paşa Vakfı'na ait olup Galata'da bulunan bir aşçı dükkânındaki altıda bir hissenin merhum babası Ali'den miras kaldığını belirten I. Mehmet, bu dükkândaki hissesine II. Mehmet'in el koymasından şikâyetçi olur. Mahkeme II. Mehmet'e görüşünü sorar. II. Mehmet, söz konusu dükkânın altıda bir hissesinin merhumdan oğlu I. Mehmet'e ve kızı Kerime'ye miras kaldığını, ancak daha sonra Kerime ile I. Mehmet'in, mütevellî izniyle hisselerini 12.600 akçe karşılığında kendisine devrettiklerini söyler. II. Mehmet mahkemeye devir işlemini kanıtlayan bir de hüccet sunar. Ancak I. Mehmet, gerek II. Mehmet'in tezini gerekse sunulan hüccetin içeriğini reddeder. Bu nedenle mahkeme, II. Mehmet'ten savını ve hüccetin doğruluğunu kanıtlamasını ister. O da mahkemeye getirdiği şahitler yardımıyla savını ve hüccetin doğruluğunu kanıtlar. Sonuç olarak davalı II. Mehmet davayı kazanır.

Janissary Mehmet I sues Mehmet II. The former complains that Mehmet II confiscated a one-sixth share of a restaurant in Galata belonging to the Maktul İbrahim Paşa Waqf that he inherited from his late father Ali. Questioned by the court, Mehmet II states that the decedent bequeathed the share to his son Mehmet I and daughter Kerime. Later, he claims, Kerime and Mehmet I transferred to him the share for 12,600 akçe, with the permission of the mutawalli. He presents to court a hujjet documenting the transfer. The plaintiff Mehmet I rejects the defendant's claim and authenticity of the hujjet. The court then asks Mehmet II to prove his claim as well as the authenticity of the hujjet. Through witnesses whom he brings to court, he proves both his claim and the validity of the hujjet. In conclusion, the defendant Mehmet II wins the case.

Dergâh-ı âlî yeniçerilerinden Mehmed bin Ali nam kimesne meclis-i şer'-i şerîfde hâmil-i hâze'l-kitâb Mehmed bin el-Hâc Abdi nam kimesne'i ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp merhûm Maktûl İbrahim Paşa Evkâfı'ndan mahmiyye-i Galata hâricinde Yağ Kappânı kurbünde vâki' bir tarafı el-Hâc Mürsel dükkânıyla ve iki tarafı tarîk-i ânımla ve bir tarafı deryâ ile mahdûd olan bir bâb aşçı dükkanının altı sehinden bir sehmi babam merkûm Ali'nin icâre-i mu'accele ile taht-ı tasarrufında olup vefât eyledikde bi-hasbî'l-kânûn bana intikâl itmişken hâlen merkûm Mehmed fuzûlî dükkân-ı mezbûra vaz'-ı yed idüp tasarrufıma mâni' olursa su'âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Mehmed dahi cevâbında fi'l-hakîka dükkân-ı mezbûrın altı sehinden bir sehmi müteveffâ-yı merkûm Ali'nin taht-ı tasarrufında olup vefât eyledikde oğlu mezbûr Mehmed'e ve kızı Kerîme'ye intikâl idüp ba'de zamân merkûm Mehmed asâleten ve el-Hâc Mustafa bin Abdullah nam kimesneler merkûm Kerîme tarafından vekâleten zikr olunan dükkânda olan hisselerin on iki bin altı yüz akçeye tefvîz idüp ben dahi ma'rifet-i mütevellî ile tefevvüz ve kabûl idüp mukâbele-i tefvîzde olan meblağ-ı mezbûr on iki bin altı yüz akçeyi bi't-tamâm mezbûrlara teslim eyledim deyüp mazmûnı takrîr-i meşrûhına mutâbık bin on senesi Zilka'desi târihi ile müverraha

ve Mehmed Efendi ibn Nurullah nam nâ'ib imzâsıyla mûmzâ ve hatemi ile mahtûm hüccet-i şer'îyye ibrâz eyledikde müdde'î-i mezbûr Mehmed hüccet-i merkûmenin mezbûr Mehmed'den mazmûn-ı hüccete mutâbık beyyine taleb olundıkda udûl-i müsli-mînden Ramazan bin Osman ve el-Hâc Kâsım bin Abdullah ve İbrahim bin Ali nam kimesneler meclis-i şer'a li-eclî's-şehâde hâ-zırûn olup gıbbe'l-istişhâdî's-şer'î fi'l-vâki' târih-i merkûmda mezbûr Mehmed asâleten ve hemşîresi merkûme Kerîme tarafın-dan mesfûr el-Hâc Mustafa vekâleten zıkr olunan târih-i mer-kûmda mezbûr Mehmed asâleten ve hemşîresi merkûme Kerîme tarafından mesfûr el-Hâc Mustafa vekâleten zıkr olunan dükkân-da olan südüs hisselerin ma'rifet-i mütevellî ile on iki bin altı yüz akçeye tefvîz idüp merkûm Mehmed dahi mesfûrlardan tefevvüz ve kabûl idüp mukâbele-i tefvîzde ta'yîn olunan meblağ-ı mezbûr on iki bin altı yüz akçeyi bi't-tamâm anlar dahi meblağ-ı mezbû-rı asâleten ve vekâleten kabz ve tesellüm eylediler hüccet-i merkû-me muvâcehelerinde oldı biz bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri ba'de ri'âye şerâ'itü'l-kabûl hayyiz-i kabûlde vâki' olup mûcebi ile hükm olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-aşer min şehri Zilhiccetî's-şerîfe li-sene selâse 'aşere ve elf

Şühûd

El-Hac Kasım bin Abdullâh, Hızır bin Abdullah, Hızır bin Abdullah, Menteş bin Abdullah, Ahmed bin Mustafa, Mehmed bin Hasan, Mehmed bin Mustafa, Hasan bin Hüseyin.

149 - 1605 (1013) Galata 27: 28a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Galata'da şekercilik yapan yabancı (müstemen) Covani, diğer bir yabancı (müstemen) Ayoloni ile birlikte mahkemeye gelir. Co-vani, Rüstem Paşa Vakfı'ndan aylık 180 akçeye kiraladığı bir dükkânda şekercilik yaptığını belirterek şimdi bu dükkânı vakıf mütevellisinin izni dahilinde Ayoloni'ye 25.000 akçeye devrettiğini, dükkândaki aletleri de 5000 akçeye sattığını söyler. Ayoloni söylenenleri doğrular. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Covani, a protected foreigner (müstemen) and candy maker in Galata, is in court with Ayoloni, another protected foreigner. The former states that he has been operating a candy store rented from the Rüstem Paşa Waqf for 180 akçe per month. Now he transfers the store to Ayoloni for 25,000 akçe with the permission of the mutawalli. He also sells to him the equipment in the store for 5000 akçe. Ayoloni corroborates his testimony. The court registers the transactions.

Mahmiyye-i Galata şekercilerinden Covani veled-i Estova nâm zimmî meclis-i şer'î şerîfde işbu hâfizü'l-kitâb Ayoloni veled-i Fetö nâm zimmî muvâcehesinde bi't-tav'îs-sâf ikrâr idüp merhûm Rüstem Paşa Evkâf'ından mahmiyye-i mezbûre dâhilinde Lonca Mahallesi çarşısında vâki' olup icâre-i mu'accele ve mü'eccele ve her ayda yüz seksen akçe icâre-i mü'eccele ile ilâ hâze'l-ân taht-ı tasarrufumda olup bir tarafı vakf-ı mezbûr ve bir tarafı Ayasofya-i Kebîr Vakfı ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olup bir mahzeni müstemil olan iki bâb şekerci dükkânının hakk-ı tasarrufını mütevellî-i vakf ma'rifetiyle mezbûr Ayoloni'ye tefvîz idüp ol dahi minvâl-i meşrûh üzre tefevvüz ve kabûl eyledikten sonra mukâbele-i tefvîzde yedinden yirmi beş bin nakd râyicü'l-vakt akçe alup kabz eyledim ba'de'l-yevm zikr olunan dükkânda medhal ve alâkam kalmadı ve zikr olunan dükkân içinde olup beynimizde ilm-i şer'î ile ma'lûm olan şekerci âlâtı dahi beş bin akçeye bey'-i bât-ı kat'î ile bey' idüp meblağ-ı merkûm beş bin akçeyi dahi mezbûr yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl alup kabz eyledim ba'de'l-yevm dükkân-ı merkûmda olan şekerci âlâtı mezbûrun mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gibbe't-tasdikî's-şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min Zilhiccetî's-şerîfe sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûd

Bayram bin Abdullah, Ali Reis bin Abdullah, Piyale bin Abdullah, Musalli Reis bin Abdullah, Çenho veled-i Milef, Corci veled-i Yani, Hata veled-i Hayano.

150 - 1605 (1013) Galata 27: 29a/5 Tescil işlemi / Registration

Hasan, Cafer Paşa Vakfı mütevellisi Ali ile birlikte mahkemeye gelerek evini 18.000 dirheme vakfa satar. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Hasan sells his house to the Cafer Paşa Waqf for 18,000 dirhem through Ali, mutawalli of the waqf. The court registers the sale.

[Oriijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

151 - 1605 (1013) Galata 27: 30a/3 Tescil işlemi / Registration

Rüstem Paşa Vakfı mütevellisi Behram Ağa'nın vekili ve vakfın tahsildarı (câbi) olan Rıdvan, yabancı (müstemen) Ayoloni ile birlikte mahkemededir. Ayoloni, vakfın Lonca Mahallesi'ndeki iki adet dükkânında kiracı olup şekercilik yapmaktadır. Ancak bu dükkânlar yıpranmış olup onarımları gerekmektedir. Rıdvan, Ayoloni'ye onarım izni verdiğini belirterek onarım masrafı olan 10.000 akçeyi Ayoloni'nin karşılayacağını söyler. Mahkeme de onun bu sözlerini sicile kaydeder.

Rıdvan, collector (câbi) of the Rüstem Paşa Waqf and legal agent of the waqf mutawalli Behram Ağa, is in court with Ayaloni, a protected foreigner (müstemen). Ayaloni is operating two waqf-owned candy stores in the Lonca neighborhood. The stores being dilapidated, they require repairs. Rıdvan states that he gives permission to Ayaloni for the repairs and that Ayaloni will cover the 10,000 akçe repair expenses. The court registers his testimony.

Mahmiyye-i Galata'da vâki' merhûm Rüstem Paşa Evkâfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Behram Ağa bin Abdülmennan nâm kimesnenin kâyim-makâmı ve evkâf-ı mezbûrenin câbîsi olan Rıdvan bin Abdullah meclis-i şer' de işbu hâfizü'l-kitâb Ayoloni veled-i Fetâ nam efencî mahzarında takrîr-i kelâm idüp evkâf-ı mezbûreden

mahmiyye-i merkûme dâhilinde Lonca Mahallesi’nde vâki‘ lede’l-ahâlî ve’l-cîrân ma‘lûmü’l-hudûd olup icâre-i mü’eccele ve mu‘accele ile [silik] taht-ı tasarrufında olan iki bâb şekerçi dükkânı harâbe-müşrif olup imâret ve meremmete muhtâc oldukda zimmî-i mezbûr zikr olunan dükkânın muhtâc-ı meremmet olan yerleri kendi malından on bin akçe mikdârı harc u sarf idüp imâret ve meremmet itmesine izn ü icâzet virdim ol dahi kendi malından minvâl-i meşrûh üzre meremmet itmeğe ta‘ahhüd eyledi didikde vâki‘ hâl ketb olundu hurrîre fî 26 Zilhicce sene 1013

Şühûd

Behram bin Abdullah, Ali bin Abdullah, Piyale bin Abdullah, İbrahim bin Süleyman, Musalli bin Abdullah, Hasan bin Hüseyin.

152 - 1605 (1014) Galata 27: 31b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Kasım, Hüseyin Ağa Vakfı mütevellisi Ahmet’e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 15.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Kasım, söz konusu evi mütevelliden yıllık 1500 dirhemden bir yıllığına kiralar. Üç Müslüman Kasım’a ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Kasım takes out a 15,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Ahmet, mutawalli of the Hüseyin Ağa Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 1500 dirhem for a period of one year. Three Muslims serve as surety for Kasım and his debt. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

153 - 1605 (1014) Galata 27: 32a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Mehmet, Ayşe Hatun ile birlikte mahkemededir. Mehmet, Molova Kazası’ndaki bağını Ayşe Hatun’a 2000 akçeye sattığını ve Molova’daki bir tarlasını toprak sahibinin (sâhib-i arz) izniyle yi-

ne Ayşe Hatun'a 500 akçeye devrettiğini belirtir. Geçmiş dönemden Ayşe Hatun'a 2500 akçe borcu olduğunu belirten Mehmet, Ayşe Hatun ile anlaşarak satış ile devrin geliriyle borcunu takas ettiğini söyler. Ayşe Hatun söylenilenleri doğrular. Mahkeme de yapılan işlemleri sicile kaydeder.

Mehmet is in court with Ayşe Hatun. The former states that he sold to Ayşe Hatun a vineyard in the Molova district for 2000 akçe. He also transferred to her a field for 500 akçe, with the permission of the owner (sâhib-i arz). Stating that he owed Ayşe Hatun 2500 akçe for an earlier debt, Mehmet notes that he and Ayşe Hatun have agreed to count the total sale price against this debt. Ayşe Hatun corroborates his testimony. The court registers the transactions.

Mehmed bin Abdullah meclis-i şer' de Âişe bint-i Abdullah nam hâatun mahzarında ikrâr idüp Molova kazâsı tevâbî'inde Osa nam karyede vâkî' bir tarafı İbrahim Beşe bin Abdullah ve bir tarafı Manol veled-i Kosta bağıyla ve bir tarafı tüccâr Yorgi bağıyla ve bir tarafı tarîk-i âmmle mahdûd mümtâz olan bir kıt'a bağımı bi-cümleti'l-hudûd ve'l-hukûk mezbûre Âişe'ye iki bin akçeye bey'-i bât ile bey' idüp teslîm-i mebî' kılup ve karye-i mezbûre sınırında vâkî' bir tarafı kuyumcı Manol tarlasıyla ve bir tarafı kirecci Yanaki tarlasıyla ve iki tarafı tarîk-i ânımla mahdûd ve mümtâz olan bir kıt'a tarlaman hakk-ı tasarrufunu sâhib-i arz ma'rifetiyle mezbûreye beş yüz akçeye tefvîz idüp ol dahi minvâl-i meşrûh üzere tefevvüz ve kabûl eyledikde semen-i merkûm iki bin akçeyi bi't-tamâm ve'l-kemâl ve mukâbele-i tefvîzde ta'yîn olunan beş yüz akçeyi zimmetimde deyn-i şer'iden mezbûre Âişe Hatun'a edâsı lâzım olan iki bin beş yüz akçe deynime takâs eyledim didikde mukırr-ı mezbûrın vech-i meşrûh üzere olan ikrârını mukarratün lehe'l-mezbûre dahi vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk idicek mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî gurrei Muharremi'l-harâm sene 1014

Şühûd

El-Hac İlyas bin Haydar, İbrahim bin Süleyman, Ali bin Abdullah, Hasan bin Hüseyin, Pîri bin Abdünnebi.

154 - 1605 (1013) Galata 27: 32b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Anton, Hasan Ağa Vakfı'nın mütevellisi Hasan'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 34.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Anton, söz konusu evi Hasan'dan yıllık 3400 akçeden bir yıllığına kiralar. İki Hristiyan, Anton'a ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

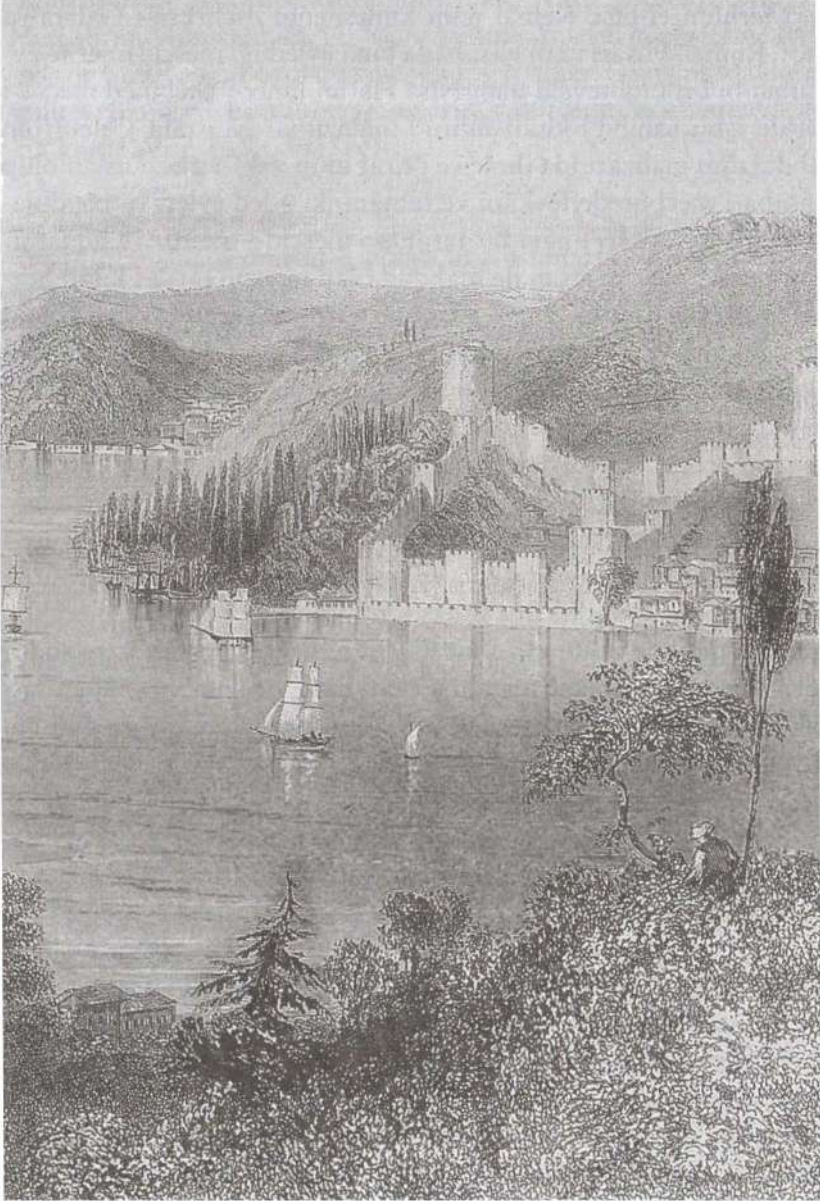
Anton takes out a 34,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Hasan, mutawalli of the Hasan Ağa Waqf. He then rents the same house from Hasan for 3400 akçe for a period of one year. Two Christians serve as surety for Anton and his debt. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

155 - 1605 (1013) Galata 27: 33b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Merhum el-Hac Kemal'in Rumeli Hisarı'nda yaptırdı vakfettiği mescidin mütevellisi olan Nisa Hatun, Mustafa Çelebi ile birlikte mahkemededir. Nisa Hatun, vakfın bitişiğindeki bir evi Mustafa Çelebi'ye 90 yıllığına kiraya verir. Kira sözleşmesine göre Mustafa, vakfa peşin 2000 akçe ve aylık 20'şer akçe ödeyecektir. Kira döneminin çok uzun olmasından dolayı sözleşme her üç yılda bir otomatik olarak yenilenmiş kabul edilecektir. Mustafa, Nisa Hatun'un sözlerini doğrular. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Nisa Hatun, mutawalli of a little mosque (mescid) in Rumeli Hisarı, which was endowed by the late el-Hac Kemal, is in court with Mustafa Çelebi. The former rents to Mustafa Çelebi a house adjacent to the mosque for 90 years. It is agreed that Mustafa Çelebi will make a 2000 akçe advance payment and pay a rent of 20 akçe per month. Due to the length of the rental period, the contract will be renewed automatically every three years. Mustafa corroborates Nisa Hatun's testimony. The court registers the transaction.



William Bartlett'in 19. yüzyıl başlarına ait bir çiziminden Rumeli Hisarı'nı gösteren ayrıntı.

Castle of Europe (Rumeli Hisarı) in the early nineteenth century, detail from an engraving by William Bartlett.

Merhûm el-Hâc Kemâl nam kimesnenin mahrûsa-i Galata'ya tâbî' Rumeli Hisarı nam kasabada binâ eyledüğü mescid-i şerîfe ev-kâfına bi'l-fi'l mütevellî olan Nîsa Hatun ibnet-i Mehmed meclis-i şer' de işbu sâhibü'l-kitâb fahrü'l-mülâzımîn Mustafa Çelebi bin Abdülâlîm mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp vakf-ı mezbûrdan olup kasaba-i mezbûrede fevkânî ve tahtânî iki aded evleri ve bir dola-bı ve bir mâ-i câri'i hâvî bir taraftan mescid-i mesfûr ve üç taraf-dan tarîk-i hâss ve âmm ile mahdûd olan menzili târih-i kitâb Şev-vâlî guresinden doksan yıl gâyetine varınca icâre-i tavîleyi tecdîd iden fukahâ-yı ülü'l-elbâb kavlleri üzre akd-i evvelin âhar-ı sâninin evveli olmak üzre tecdîd-i akidden ihtiyacsız otuz akd-i mütetâbî' ile iki bin akçe icâre-i mu'accele ve be-her şehir yirmişer akçe icâ-re-i mü'eccele ile tevliyetim hasebiyle mezbûr Mustafa'ya icâr idüp ol dahi vech-i meşrûh üzre istîcâr ve kabûl eyledi ba'de'l-yevm mâ-dâm ki merkûm Mustafa Çelebi be-her şehir yirmişer akçe icâre-i mü'ecceleyle cânib-i vakfa edâ ve teslîm eyleye menzil-i mezbûrda keyfe-mâ-yeşâ binâ'i icâr-i ihdâs idüp kimesne mâni' ve merâhim olmaya didikde mütevellî-i mezbûrın minvâl-i meşrûh üzre sudûr iden ikrârını mezbûr Mustafa Çelebi dahi vicâhen ve şifâhen tas-dîk idicek mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâ-dî 'aşer min Şevvâl sene 1013

Şühûd

Salih bin Mustafa, Hamza bin Ömer, Ahmed bin Yusuf, Hüseyin bin Mehmed, Abdi bin Hüsâm, Şaban bin İbrahim.

156 - 1605 (1014) Galata 27: 34a/1 Dava / *Adjudication*

Halime Hatun, vakfına mütevellî tayin ettiği kişi karşısında mahkemeye çıkar. Halime Hatun, Kasımpaşa'ya bağlı Emir Ali Mahallesi'nde bulunan bir evini vakfetmiştir. Vakfiye koşullarına göre, evi yaşadığı sürece kendisi, sonra eşi Siyami kullanacak, onun da ölümünden sonra ev, geliri adı geçen mahallenin avarız vergisini karşılamak üzere kiralanacak ve mahalle sakinleri isterlerse bu parayı faizle işleterek gelirini yine avarız vergisini karşılamada kullanabilecektir. Halime Hatun, daha sonra bir İslam hu-

kukçusunun görüşüne dayanarak vakfiyenin geçersiz olduğunu ileri sürer. Mütevelli ise, iki İslam hukukçusunun görüşlerine dayanarak vakfiyenin bozulamayacağını ileri sürer. Sonuçta mahkeme, mütevellinin görüşünü benimseyerek vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Halime Hatun sues the mutawalli she has appointed to her waqf. She had endowed a house in Kasımpaşa's Emir Ali neighborhood. According to the waqf deed (vakfiye), she will use the house for the rest of her life, and after her death her husband Siyami will use it. After Siyami's death, the house will be rented out, with the revenue reserved for the payment of the same neighborhood's extraordinary tax (avarız). The neighborhood residents will be authorized to invest the funds in interest-bearing loans, and the revenue will again be used for paying extraordinary taxes. Suddenly, based on the views of an Islamic jurist, Halime Hatun claims that the waqf is invalid. The mutawalli counters, based on views of two other Islamic jurists. Agreeing with the mutawalli, the court decides that the waqf deed cannot be annulled.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

157 - 1605 (1014) Galata 27: 34b/3 Tescil işlemleri / Registration

Todori, Hasan Paşa Vakfı mütevellisinin vekili Ali Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Vakıf kasasından 3000 akçesi faiz (çuka bahası olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 33.000 akçe borç aldığını belirten Todori, borcunu bir yıl sonunda ödeyeceğini söyler. Aldığı borca karşılık olarak Todori, Galata'da bulunan Bereketzâde Mahallesi'ndeki evini Ali Bey'e rehin bırakır. Todori borcunu ödemezse, rehin bırakılan ev, Todori'nin vekil tayin ettiği Hasan tarafından satılacak ve elde edilecek gelirin 33.000 akçesi vakfa ödenecektir. Ali Bey söylenilenleri doğrular. Son olarak üç Müslüman ile üç Hristiyan Todori'nin borcuna ve rehine koyduğu evi gerektiğinde boşaltacağına kefil olurlar. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Todori is in court with Ali Bey, legal agent of the mutawalli of the Hasan Paşa Waqf. The former owes the waqf a total of 33,000 akçe, of which 3000 akçe represents interest (expressed as the price of broad cloth). He says that he will repay the debt at the end of one year. In exchange for the debt, Todori pawns to Ali Bey his house in Galata's Bereketzâde neighborhood. If Todori fails to repay the debt, Hasan, the legal agent appointed by Todori, will sell the house and pay the waqf 33,000 akçe out of the proceeds. Ali Bey corroborates his testimony. Finally, three Muslims and three Christians serve as sureties for Todori's debt and agree to make him vacate the pawned house if necessary. The court registers the transactions.

Kânuncı Todori veled-i Kosta nam zimmî mahfil-i kazâda merhûm Hasan Paşa Vakfı'nda kâyim-makâm-ı mütevellî olan işbu râfi'ü'l-kitâb Ali Bey bin Behram el-bevvâbü's-sultânî muvâcehesinde ikrâr ve i'tirâf idüp vakf-ı mezbûr malından merkûm Ali Bey yedinden alâ tarîk-i tasarruf (?) otuz bin akçe alup kabz eyledim zimmetimde hâlen lâzımü'l-edâ ve vâcibü'l-kazâ deynimdir ve yine vakf-ı mezbûra çuka bahâsından târih-i kitâbdan bir sene tamâmına değin mü'eccel üç bin akçe deynim vardır ve mahrûsa-i Galata'da Bereketzâde Mahallesi'nde vâki' bir tarafı Kiryako veled-i Yani mülki ile ve bir tarafı kenîse vakfı ile ve bir tarafı hisâr divarı ve bir tarafı tarîk-i ânımla mahdûd olan mülk menzilimi meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde merkûm Ali Bey'de rehn vaz' eyledim hâlen yedinde rehn-i makbûzdır ve târih-i kitâbdan sene-i kâmile tamâmında karzdan ve çuka bahâsından olan meblağ-ı mezbûr otuz üç bin akçeyi bi't-tamâm eda eylemezsem zikr olunan menzili kıymetine bey' idüp semeninden zikr olunan deynimi istîfâ itmeğe küllemâ [...] fe-ente vekîli mefhûmî üzre azliden masûn vekâlet-i sahîha ile işbu hâzır bi'l-meclis olan Hasan Bey bin Ali nam kimesneyi vekîl nasb eyledim eğer menzil-i mezbûrın semeni meblağ-ı mezbûr otuz üç binden ziyâde olursa ba'de'l-istîfâ ziyâdesini emânet tarîkiyle hıfz eylesün de-yüp ol dahi vekâlet-i mezbûreyi kabûl ve hıdmet-i vekâleti edâya ta'ahhüd eyledikten sonra mukırr-ı merkûmın vech-i meşrûh üz-

re sudûr iden ikrârını merkûm Ali Bey bi'l-muvâcehe tasdîk itdikden sonra Divân-ı Hümâyûn kâtiblerinden fahrü'l-emâcid ve'l-ekârim Mustafa Efendi bin Yusuf Ağa ve dergâh-ı âlî bevâblarından Ali Bey bin Abdullah ve Mustafa Bey bin Haydar nam kimesneler ve Avara veled-i Toma nam zimmî ve Sevasti bint-i Yorgi ve [silik] bint-i Kânuncu Todori nam zimmîler menzil-i merkûmın derkine ve zikr olunan çuka bahâsına emr ü kabûli hâviye kefâlet-i sahîha ile kefil olduklarından sonra mâ-vak'a'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis min Muharremi'l-harâm li-sene erba'a 'aşere ve elf

Şühûd

Yusuf bin Abdullah el-bevvâbîn, Hasan bin Ali, Receb bin Abdullah, Mehmed bin Bahşi, İbrahim bin Abdullah, Veli bin Hamza, Mustafa bin Abdullah, Ali bin Ahmed.

158 - 1605 (1014) Galata 27: 36b/2 Tescil işlemi / Registration

Mehmet Paşa Vakfı'nın mütevellisi Recep, vakfa ait bir evi Mustafa Çelebi'ye yıllık 6000 akçeden bir yıllığına kiraya verir. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Recep, mutawalli of the Mehmet Paşa Waqf, rents to Mustafa Çelebi a waqf-owned house for one year at 6000 akçe per annum. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

159 - 1605 (1014) Galata 27: 38b/3 Tescil işlemi / Registration

Darid, Nasuh Bey Vakfı'nın mütevellisi Ömer'e Galatasaray Mahallesi'ndeki bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 40.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Darid, aynı evi yıllığı 6000 akçeden bir yıllığına mütevelliden kiralar. Bir Hristiyan Darid'e ve borcuna kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Darid takes out a 40,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house located in the Galatasaray neighborhood from Ömer, mutawalli of the Nasuh Bey Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 6000 akçe for a period of one year. A Christian serves as surety for Darid and his debt. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

160 - 1605 (1014) Galata 27: 39b/1 Tescil işlemi / Registration

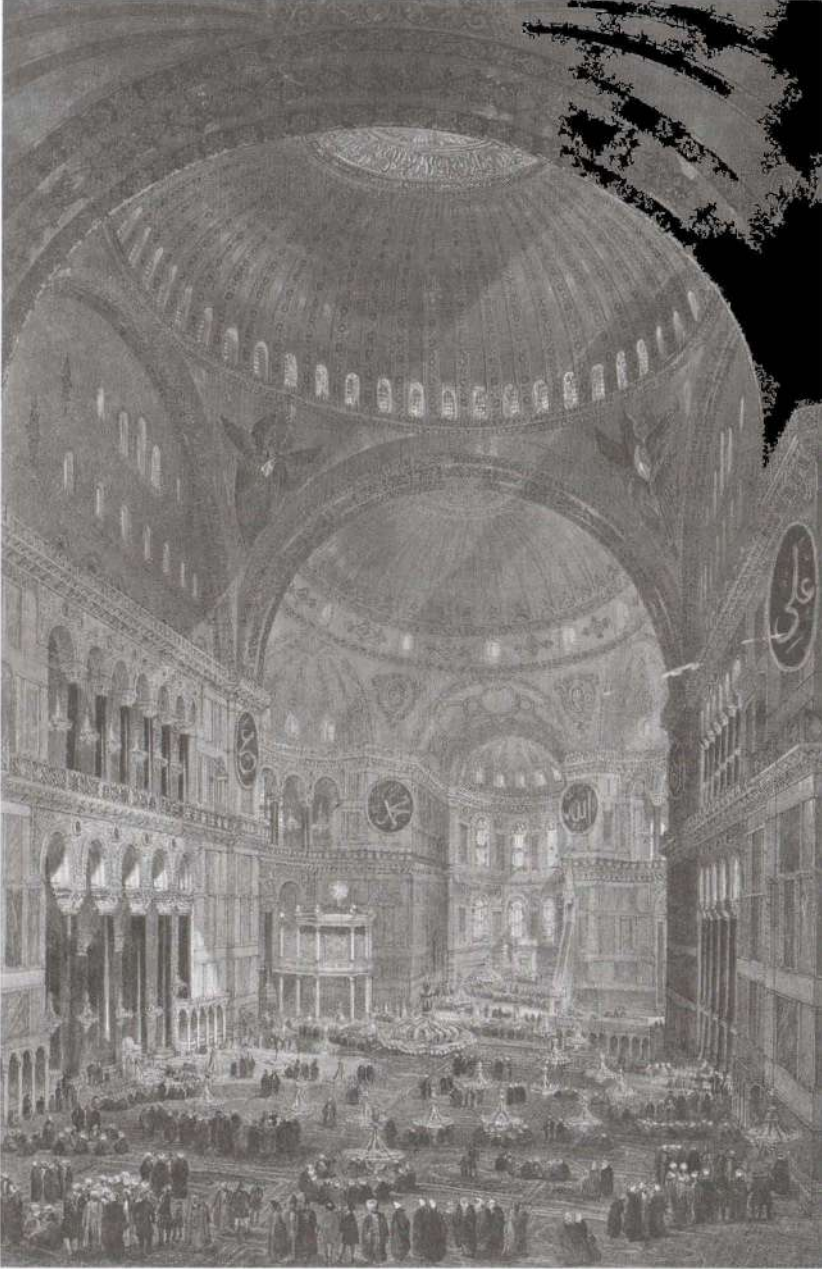
Todori ile İlyo birlikte mahkemeye gelirler. Todori'nin, arsası için Büyük Ayasofya Camisi Vakfı'na yıllık 1530 dirhem kira ödediği bir evi vardır. Todori söz konusu evi İlyo'ya 25.000 dirheme satar. Evin arsası için vakfa ödenen kirayı bundan sonra İlyo ödeyecektir. İki Hristiyan İlyo'nun borcuna kefil olurlar. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Todori and İlyo are in court. The former owns a house built on a plot rented from the Grand Ayasofya Mosque (Mosque of St. Sophia) waqf at 1530 dirhem per annum. He sells that house to İlyo for 25,000 dirhem. From now on İlyo is to pay the rent to the waqf. Two Christians serve as surety for İlyo's debt. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

161 - 1605 (1014) Galata 27: 40a/1 Tescil işlemi / Registration

Fatma Hatun, Sirkeci Mustafa Vakfı'nın mütevellisi vekili Yusuf Çavuş ile birlikte mahkemeye gelir. Fatma Hatun, daha önce Galata'nın Hâce Ali Mahallesi'ndeki bir evin merhum babası Ferhat'tan kendisine miras kaldığını öne sürerek Yusuf'tan davacı olmuştur. Bu davada Yusuf, söz konusu evi Fatma Hatun'un anne-



Gaspere Fossati'nin 1852 tarihli albümünden Ayasofya.

Ayasofya Mosque, from the album by Gaspere Fossati (1852).

si Kamer'den 20.000 akçeye satın aldığını öne sürmüştür. Mahkemeye herhangi bir kanıt sunamamış olduğunu belirten Fatma Hatun, bu davasından vazgeçtiğini belirtir. Mahkeme de onun bu sözlerini sicile kaydeder.

Fatma Hatun is in court with Yusuf Çavuş, mutawalli of the Sirkeci Mustafa Waqf. Earlier Fatma Hatun sued Yusuf Çavuş claiming that she inherited a house in Galata's Hâce Ali neighborhood from her late father Ferhat. In court, Yusuf claimed that he bought the house in question from Fatma Hatun's mother Kamer for 20,000 akçe. Fatma Hatun had failed to present to court any evidence supporting her claim. Now she states that she is dropping her case against Yusuf. The court registers Fatma Hatun's testimony.

Fâtıma bint-i Ferhâd nam hâtun mahfil-i kazâda Sirkeci Mustafa Vakfı'na kâyim-makâm-ı mütevellî olan Yusuf Çavuş bin Abdullah muvâcehesinde takrîr-i merâm idüp mahmiyye-i Galata hâricinde Hâce Ali Mahallesi'nde vâki' bir tarafı İbrahim Paşa mülkine ve etrâf-ı selâsesi tarîk-i âmma müntehî olup hâlen merkûm Yusuf Çavuş'un tasarrufında olan menzil babam merkûm Ferhad'dan intikâl itmişdir deyü da'vâ ve taleb eyledüğimde merkûm Yusuf Çavuş dahi zikr olunan menzili vâlidem Kamer Hâtun ibnet-i Abdullah'dan yirmi bin akçeye vakf-ı mezbûre için iştirâ eyledim deyü cevâb virmeğin ben dahi husûs-ı mezbûrı isbâtдан âciz ve kâsır olmağın da'vâmdan fâriğa oldum eğer ba'de'l-yevm benden veyâ vekîlimden husûs-ı merkûma müte'allik da'vâ ve taleb sudûr iderse lede'l-hükkâmî'l-kirâm mesmû'a ve makhbûle olmaya didikde gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-hüve'l-vâki' alâ vukû'ihî ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî 'aşer min şehri Muharremi'l-harâm li-sene erba'a 'aşere ve elf

Şühûd

Hüseyin Bey bin Abdullah el-cündî, Mehmed bin Cafer, Mehmed bin Osman, Ahmed bin Mustafa.

162 - 1605 (1014) Galata 27: 40b/3 Tescil işlemi / Registration

Galata şekercilerinden Biki, İbrahim Paşa Vakfı tahsildarı (câ-bisi) Murat ile birlikte mahkemededir. Biki, bir yıl sonra ödemek koşuluyla vakfa 13.200 akçe borçlandığını ve bunun 1200 akçesinin faiz (çuka bahasından olarak ifade ediliyor) olduğunu söyler. Alınan borç karşılığında Biki, dükkânındaki kavanoz, şişe, tencere, havan vb. eşyalarını Murat'a rehin olarak bırakır. Murat, Biki'nin sözlerini doğrular. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Biki, a candy maker (şekerci) in Galata, is in court with Murat, treasurer (câbi) of the İbrahim Paşa Waqf. The former owes the waqf a total of 13,200 akçe, of which 1200 akçe represents interest (expressed as the price of broad cloth). He will repay the debt at the end of one year. In exchange for the debt, Biki pawns the equipment in his store to Murat. Murat corroborates Biki's testimony. The court registers the transactions.

Mahmiyye-i Galata şekercilerinden Biki veled-i Yorgi nam zim-mî meclis-i şerîfde hâmilü'l-kitâb merhûm İbrahim Paşa [Vakfı'na] bi'l-fi'l câbi ve kâyim-makâm-ı mütevellî olan Murad bin Abdullah nam kimesne mahzarında bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüp mezbûr yediyle vakf-ı merkûmdan bi-tarîki'l-karzi's-şer'î on iki bin râyicü'l-vakt akçe alup kabz eyledim el-ân zimmetimde vâci-bü'l-kazâ deynimdir ve çuka bahâsından vakf-ı mezbûra târih-i kitâbdan sene-i kâmile tamâmına değin mü'eccel bin iki yüz akçe deynim vardır hâlen silk-i mülkimde münselik olan yüz seksen adet iznik kavanoz ve yirmi sekiz adet [silik] şişe ve bir büyük şeker tâbesi ve dört adet tencere ve üç yüz adet [...] ve bir büyük Frenk [silik] ve bir pîşhûn ve bir terâzu ve kantar ve bir mermer havan ve bir demür havanı câbi-i merkûm yedinde meblağ-ı mez-bûr mukâbelesinde [rehn] vaz' eyledim deyücek mukırr-ı mezbûrın minvâl-i meşrûh üzre olan ikrârın mukarrûn lehü'l-merkûm bi'l-muvâcehe [tasdik] idicek mâ-vaka'a ketb olundu tahrîren [boş]

Şühûd

Zülfikar Çavuş bin Sefer, Musa Çavuş bin Kaya, Mahmud bin Ahmed, Hüseyin bin Abdullah, Hasan bin İbrahim.

163 - 1605 (1014) Galata 27: 41a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Merhum Ağazade Vakfı'nın mütevellisi Yahya Bey'in vekili Bali Bey, Kalyomire isimli Hristiyan ile birlikte mahkemeye gelir. İki yıl önce Kalyomire, Galata'nın Lonca Mahallesi'ndeki evini vakfa istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 9000 akçeye satmış ve bu işlemin ardından aynı evi yıllık 900 akçeden kiralamıştır. Şimdi Bali Bey, iki yıllık kirayı karşılayan 1800 akçe ile satış bedeli olan 9000 akçeyi Kalyomire'nin ödediğini belirterek evi ona iade ettiğini söyler. Kalyomire söylenenleri doğrular. Mahkeme de yapılan işlemi sicile kaydeder.

Bali Bey, legal agent of Yahya Bey, mutawalli of the Merhum Ağazade Waqf, is in court with Kalyomire, a Christian. Two years earlier Kalyomire took out a 9000 akçe mortgage (istiglal) from the waqf on her house in Galata's Lonca neighborhood. Later she rented the same house from the waqf for 900 akçe per annum. Now Bali Bey states that Kalyomire has paid back the 9000 akçe mortgage, along with 1800 akçe for two years' rent. He adds that he has returned the house to her. Kalyomire corroborates his testimony. The court registers the transaction.

Merhûm Ağazâde Vakfı mütevellîsi olan Yahya Bey bin Zâti[nin] kâyim-makâm-ı mütevellî olan Bali Bey bin Mustafa meclis-i şerîfde hâmile-i hâze'l-kitâb Kalyomire bint-i Yorgi nam zimmi mahzarında ikrâr-ı sahih-i şer'î ve itirâf-ı sarîh-i mer'î kılup bundan akdem mezbûre Kalyomire mahmiyye-i Galata'da Lonca Mahallesi'nde vâki' inde'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd olan mülk menziline vakf-ı mezbûra istiglal tarîkiyle dokuz bin râyicü'l-vakt akçeye bey' idüp teslîm-i mebî' ve kabz-ı semen itdükden sonra yine menzil-i merkûmı be-her sene dokuz yüz akçe icâre ile cânib-i vakıfdan istîcâr ve kabûl itmîşidi el-hâletü hâzihî menzil-i merkûmın kâyim-makâmı olduğım ecilden iki yıllık icâresi olan bin sekiz yüz akçeyi ve asl-ı mâl olan meblağ-ı merkûm dokuz bin akçeyi mütevellî-i merkûmın kâyim-makâmı olduğım ecilden merkûme Kalyomire yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl alup kabz idüp menzil-

i mezkûrı merkûme Kalyomire'ye teslîm eyledim merkûme Kalyomire zimmetinde asl-ı mâldan ve icâre-i menzilden aslâ bir akçe ve bir habbe kalmamışdır didikde mukırr-ı merkûmın ikrâr-ı meşrûhını merkûme Kalyomire dahi vicâhen tasdik ve şifâhen tahkik eyledikde vâki' [hâl] bi't-taleb ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min şehri Muharremi'l-harâm li-sene erba'a 'aşere ve elf
Şühûd

Pîri bin Nebi, İbrahim bin Süleyman, Abdülkâdir Hâce bin Abdullah, Hasan bin Hüseyin, Yusuf bin Murad.

164 - 1605 (1014) Galata 27: 43b/2 Dava / *Adjudication*

Merhum Abdülbaki Efendi Vakfı'nın mütevellisi Mehmet, Andon, Kostantin ve Mihal karşısında mahkemededir. Mehmet'e göre, vakfın eski mütevellisi Ahmet, vakıf malından Yanaki isimli Hıristiyan'a 16.000 akçe borç vermiştir. Yanaki aldığı borç karşılığında Galata'nın Koloğlu Mahallesi'ndeki evini vakfa rehin olarak vermiş, Andon, Kostantin ve Mihal'i de borcuna kefil göstermiştir. Şimdi Mehmet, söz konusu alacağın kefillerden alınmasını ister. Mahkeme kefillere görüşlerini sorar. Kefiller, Yanaki'nin borcuna kefil olduklarını doğrulamakla birlikte bu borcu eski mütevellî Ahmet'e ödediklerini öne sürerler. Mehmet'in söylenilenleri reddetmesi üzerine mahkeme kefillerden kanıt ister. Onlar da mahkemeye getirdikleri iki Müslüman şahit desteğiyle tezlerini kanıtlayarak davayı kazanırlar.

Mehmet, mutawalli of the Merhum Abdülbaki Efendi Waqf, sues Andon, Kostantin and Mihal. The plaintiff claims that Ahmet, former mutawalli of the waqf, lent 16,000 akçe to Yanaki, a Christian. Yanaki pawned his house in Galata's Koloğlu neighborhood in exchange for his debt. Andon, Kostantin and Mihal served as his sureties for the debt. Now Mehmet wants the sureties to settle the debt. Questioned by the court, the sureties acknowledge their suretyship, adding that they repaid Yanaki's debt to the former mutawalli Ahmet. Mehmet rejects their testimony, prompting

the court to ask the defendants to prove their claim. They do so through the testimony of two Muslim witnesses and win the case.

Bî'l-fi'l merhûm Abdülbâki Efendi Vakfı'na mütevellî olan Mehmed bin Osman nam kimesne mahfil-i şer'a Andon veled-i Dimitri ve Kostantin veled-i Nikola ve Mihâl veled-i Dimitri nam zimmîleri ihzâr ve mahzarlarında takrîr-i da'vâ idüp bundan akdem vakf-ı mezbûra mütevellî olan Ahmed bin Edhem nam kimesne Yanaki veled-i Dimitri nam zimmîye mâl-ı vakıfdan on altı bin akçe virmiş ol dahi meblağ-ı mezbûr alup kabz idüp mukâbelesinde mahmiye-i Galata hâricinde Koloğlu Mahallesi'nde vâki' [silik] ve bir tarafı Francesko veled-i Yorgi ve bir tarafı Andriye veled-i Nikola ve bir tarafı Andon veled-i Yorgi mülkleri ile mahdûd olan mülk menziline rehn vaz' eyledikden sonra merkûmûn Andon ve Kostantin ve Mihâl nam zimmîler meblağ-ı mezbûr on altı bin akçeye emr ü kabûli hâviye kefâletle kefil olmuşlar idi hâlen meblağ-ı mersûm on altı bin akçeyi kefâletleri hasebi ile mezbûrlardan taleb iderim su'âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl merkûm zimmîler cevâb virüp fi'l-vâki' mütevellî-i sâbık Ahmed mezbûr Yanaki'ye mâl-ı vakıfdan meblağ-ı mesfûr on altı bin akçe virüp ol dahi menzili mezbûr mukâbelesinde rehn vaz' itmişidi ve biz dahi meblağ-ı mersûma kefil olmuşidik lâkin kefâletimiz hasebi ile sâlifü'z-zikr Ahmed'e bi't-tamâm ve'l-kemâl edâ eyledik didikde mütevellî-i merkûm husûs-ı mezbûrî inkâr idicek mezbûrûn zimmîlerden takrîr-i meşrûhlarına muvâfık beyyine taleb olundıkda udûl-i müsli-mînden Mahmud Bey bin Abdullah ve Ömer Çavuş bin Mahmud nam kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olup gıbbe'l-istişhâdi's-şer'î fi'l-hakîka mezbûrûn zimmîler bizim huzûrımızda mütevellî-i mûmâ-ileyh Ahmed'e mezbûr Yanaki'nin deyni olup mersûm zimmîler kefil oldukları meblağ-ı mezbûr on altı bin akçe'i kefâletleri hasebiyle bi't-tamâm ve'l-kemâl edâ ve teslim eylediler bu husûsa biz şahidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki'a olup mûcebiyle hükm olunup mâ-hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu tah-rîren fi 15 Muharrem [sene 1014]

Şühûd

Mehmed Çavuş bin Abdullah, Abdülkâdir Hâce bin Hüseyin, Ahmed Bey bin Abdullah, Mustafa bin Abdullah, Çakır bin Abdullah, Mehmed Bey bin Mehmed, Sinan Bey bin Abdullah, Yusuf bin Murad, Piri bin Abdünnebi.

165 - 1605 (1014) Galata 27: 44a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Galata sakinlerinden Mustafa, Recep Reis ile birlikte mahkemeye gelir. Mustafa, Karaçelebi Vakfı'ndan kiralanmış olan bir yağ dükkânındaki yarım hissesini, müteveli izniyle Recep'e 16.000 akçeye devreder. Recep söylenilenleri onaylar. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Mustafa, a resident of Galata, is in court with Recep Reis. The former transfers to Recep a half-share of an oil store rented from the Karaçelebi waqf for 16,000 akçe, with the permission of the mutawalli. Recep corroborates Mustafa's testimony. The court registers the transfer.

Mahmiyye-i Galata sükkânından Mustafa bin Hasan nam kimesne meclis-i şer' de işbu hâfızü'l-kitâb Receb Reis bin Karabıyık mahzarında takrîr-i kelâm idüp merhûm Karaçelebi Evkâfı'ndan mahmiyye-i mezbûre dâhilinde el-Hâc A'mâ Mahallesi'nde vâki' inde'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd olup bi'l-fi'l icâre-i mu'accele ve mü'eccele ile taht-ı tasarrufımda olan nısf bâb şîrûgan dükkânının hakk-ı tasarrufını ma'rifet-i mütevellî-i vakf ile mezbûr Receb Reis'e on altı bin râyicü'l-vakt akçeye tefvîz idüp ol dahi minvâl-i meşrûh üzre tefevvüz ve kabûl idüp mu'âmele-i tefvîzde olan meblağ-ı mezbûr on altı bin akçeyi re'is-i mezbûr yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl alup kabz eyledim ba'de'l-yevm zikr olunan nısf bâb dükkanda medhal ve alâkam kalmadı keyfemâ-yeşâ mutasarruf olsun didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu hurrîre fî 17 min Muharremi'l-harâm sene 1014

Şühûd

Ahmed bin Şucâ', Mahmud bin Mehmed, Mehmed bin Hızır, Mehmed bin Edhem, Selim Reis bin Talha, Pîri bin Nebi, Hasan bin Hüseyin, Yusuf bin Murad.

166 - 1605 (1014) Galata 27: 45a/1 Dava / *Adjudication*

Tophane sakinlerinden Ali Ağa, Hızır karşısında mahkemededir. Ali Ağa'ya göre Hızır'ın eşi Enzele, Ali Ağa'nın kurduğu vakfa evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 akçeye satmış, sonra da bu evi yıllık 1800 akçeden kiralamıştır. Bu işlemler sırasında Hızır, Enzele'nin borcuna kefil olmuştur. Enzele'de söz konusu satıştan 12.000 akçe ve biriken kiralardan 5800 akçe olmak üzere toplam 17.800 akçe alacağı olduğunu belirten Ali Ağa, bu paranın Hızır'dan alınmasını ister. Mahkeme Hızır'a görüşünü sorar. Hızır'ın söylenilenleri doğrulaması üzerine davayı davacı Ali Ağa kazanır.

Ali Ağa, a resident of Tophane, sues Hızır. The former claims that Hızır's wife Enzele took out a 12,000 akçe mortgage (istiglal) on her house from Ali Ağa's waqf. She then rented the house from the waqf at 1800 akçe per annum. Hızır provided surety for her debt, he says. Stating that Enzele owes the waqf a total of 17,800 akçe, 12,000 akçe for the initial mortgage and 5800 akçe for accrued rent, Ali Ağa wants Hızır to pay the sum. Questioned by the court, Hızır corroborates Ali Ağa's testimony. In conclusion, the plaintiff Ali Ağa wins the case.

Mahmiyye-i Galata hâricinde Tophâne sâkinlerinden fahrü'l-akrân Ali Ağa ibn Abdülmennan mahfil-i kazâya Hızır bin Mustafa nam kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp bundan akdem mezbûr Hızır'ın zevcesi Enzele bint-i Mansur nam hâ-tun kendi vakf akçemden on iki bin akçe alup vilâyet-i Anadolu'da vâki' fevkânî Kocaderesi dimekle ma'rûf karyede ma'lûmü'l-hudûd olan menziline meblağ-ı merkûm on iki bin akçeye istiglâl ile bey' idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz be-her sene bin sekiz yüz akçeye icâr idüp merkûme Enzele dahi vech-i meşrûh üzre istîcâr it-

miş idi hâlen merkûme zimmetinde asl-ı mâldan on iki bin akçe ve bin on iki Şevvâli guresinden bin on dört Muharremine gelince beş bin sekiz yüz akçe icâre-i menzilden olup cem'an on yedi bin sekiz yüz akçe olup meblağ-ı merkûma mezbûr Hızır merkûme Enzele'nin emriyle kefil olmuş idi su'âl olunup takrîri tahrîr olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Hızır cevâbında fi'l-vâki' zevcem merkûme Enzele'nin müşârün-ileyh Ali Ağa'ya asl-ı mâldan on iki bin akçe ve icâre-i menzilden beş bin sekiz yüz akçe deynine emriyle ben kefil oldım didikde vâki' hâl gıbbe't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-'işrîn min Muharremi'l-harâm sene erba'a 'aşere ve elf

Şühûd

Mehmed Çavuş bin Abdülatif, Hüseyin bin Abdullah, Ahmed bin Abdullah, Mustafa bin Hüseyin.

167 - 1605 (1014) Galata 27: 45b/2 Tescil işlemi / Registration

Galata sakinlerinden Şükufe Hatun'un vekili Bilal Ağa, Sadettin ile birlikte mahkemeye gelir. Sadettin beş yıl önce mülkiyeti Ali Paşa Vakfı'na ait olan Karaköy'deki bir arsa üzerine mütevellinin izniyle bir ev yaptırmıştır. Daha sonra Sadettin bu evi istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 60.000 akçe karşılığında Şükufe'ye satmış, sonra da aynı evi yıllık 15.000 akçeden kiralamıştır. Bilal, o zamandan bu yana biriken kira borcunun 53.500 akçeyi bulduğunu belirterek şimdi Sadettin'in bu parayı ödediğini söyler. Mahkeme de onun bu sözlerini sicile kaydeder.

Bilal Ağa, legal agent of Şükufe, a resident of Galata, is in court with Sadettin. Five years earlier Sadettin built a house on a plot in Karaköy belonging to the Ali Paşa Waqf, with the permission of the mutawalli. Later he took out a 60,000 akçe mortgage (istiglal) on the house from Şükufe. He proceeded to rent the same house from Şükufe for 15,000 akçe per annum. Bilal now states that Sadettin has paid in full the rent accrued since then, which amounts to 53,500 akçe. The court registers Bilal's testimony.

Mahmiyye-i Galata sâkinelerinden fahrü’l-muhadderât Şükûfe Hâtun ibnet-i Abdullah tarafından husûs-ı âti’l-beyâna vekîl-i şer’î olup hasm-ı şer’î-yi câhid mahzarında eş-Şeyh Ahmed ibn Ebu’t-tayyib et-tabîb ve Ali Bey ibn Abdullah şehâdetleri ile vekâleti sâbi-te olan fahrü’l-akrân Bilal Ağa ibn Abdülmennan meclis-i şer’-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde hâmilü’l-kitâb Sadeddin bin Osman nam kimesne mahzarında bi’l-vekâle ikrâr-ı sahîh-i şer’î ve itirâf-ı sarîh-i mer’î kılup bundan akdem mezbûr Sadeddin mahmiyye-i merkûme dâhilinde Karaköy Mahallesi’nde vâki’ merhûm Ali Paşa Evkâfı’ndan bir tarafı Yani veled-i Serkis mülki ile ve bir tarafı Kara Dimitri veled-i Yani mülki ile ve bir tarafı Dimo veled-i İstadi mülki ile ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan arz-ı mevkûfe üstünde izn-i mütevellî ile binâ eyledüğü mülk menzilinini merkûme Şükûfe Hatun’a istiglâl tarîki ile tis’a ve elf senesi Zilka’desinde altmış bin akçeye bey’ idüp teslîm-i mebî’-i merkûm ve kabz-ı semen-i mezbûr itdikden sonra menzil-i merkûmı mezbûre Şükûfe Hatun’dan be-her sene on beş bin akçeye isticâr ve kabûl itmişidi el-hâletü hâzihî menzil-i merkûmın târih-i merkûmdan selâse aşere ve elf senesi Zilka’desinin gâyetine gelince hesâb-ı merkûm üzre hâsıl olan icâresi ki cem’an elli üç bin beş yüz akçe ider bi’t-tamâm ve’l-kemâl müvekkilem merkûme Şükûfe Hatun’a edâ ve teslîm idüp ol dahi kabz ve tesellüm eyledi târih-i merkûma gelince zikr olunan menzil icâresinden merkûm Sadeddin zimmetinde aslâ bir akçe ve bir habbe kalmadı didikde vekîl-i mezbûrın ikrâr-ı meşrûhın mukarrûn lehü’l-merkûm Sadeddin dahi vicâhen tasdîk şifâhen tahkîk eyledikde vâki’ hâl gibbe’t-taleb ketb olundu fi’l-vâki’ fi’t-târihi’l-mezbûr Şühûd

Rıdvan Bey bin Abdullah, eş-Şeyh Emin [bin] Yusuf [?], el-Hâc İbrahim [bin] eş-Şeyh Ahmed, el-Hâc Nâsır, el-Hâc Derviş, el-Hâc Yusuf.

168 - 1605 (1014) Galata 27: 46a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Mihal, Abdülbaki Efendi Vakfı’nın mütevellisi Mehmet’e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 7000 dirheme satar. Bu işlemin ar-

dından Mihal, sattığı evi yıllık 1200 dirhemden bir yıllığına kiralar. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Mihal takes out a 7000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Mehmet, mutawalli of the Abdülbaki Efendi Waqf. He then rents the same house for 1200 dirhem for one year. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

169 - 1605 (1014) Galata 27: 46b/3 Tescil işlemi / Registration

Eline isimli Hristiyan kadının eşi ve vekili Nikola mahkemeye gelerek Eline'nin evini Hemdem Çavuş Vakfı'nın mütevellisi Recep'e istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 25.000 dirheme sattığını sonra da aynı evi bir yıllığına 2500 dirheme vakıftan kiraladığını belirtir. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Nikola, legal agent of Eline, a Christian woman, takes out a 25,000 dirhem mortgage (istiglal) on Eline's house from Recep, mutawalli of the Hemdem Çavuş Waqf. He then rents the house on behalf of his client for 2500 dirhem per annum. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

170 - 1605 (1014) Galata 27: 46b/4 Tescil işlemi / Registration

Marola isimli kadının vekili Mihal, Andriye ile birlikte mahkemeye gelir. Marola'nın Kurtuluş (Tatavla) yöresinde Sultan Bayezit Han Vakfı'ndan kiralamış olup işlettiği iki dönümlük bir tarlası vardır. Mihal, söz konusu tarlayı toprak sahibinin izniyle (sâhib-i arz) Andriye'ye 7000 akçeye devreder. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Mihal, legal agent of a woman named Marola, is in court with Andriye. Marola farms a half acre (2 dönüm) field in Kurtuluş (Tatavla), which he has rented from the Sultan Bayezit Han Waqf. Mihal transfers the field to Andriye for 7000 akçe with the permission of the owner (sâhib-i arz). The court registers the transfer.

Marola bint-i Yorgi nâm nasrâniyye tarafından husûs-ı âti'z-zikri ikrâra vekîl olup hasm-ı şer'î-yi câhid mahzarında Manol veled-i Dimitri ve Pavlo veled-i Şimo nam zimmîler şehâdetleri ile vekâleti sâbite olan Mihal veled-i Paskal nam zimmî meclis-i şer'de işbu hâmilü'l-kitâb Andriye veled-i Yani nam zimmî mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp merhûm ve mağfûrûn-leh Sultan Bâyezid Hân aleyhi'r-rahmete ve'l-gufrân evkâfından mahmiyye-i Galata hâricinde Tatavla nam mevzi'de vâki' tarafeyni zimmîler mekâbiri ile ve tarafeyni tarîk-i âmm ile mahdûd olup müvekkilem mezbûre Marola'nın taht-ı tasarrufında olan tahmînen iki dönüm mikdârı kıt'a tarlanın hakk-ı tasarrufını sâhib-i arz ma'rifetiyle mezbûr Andriye'ye tefvîz idüp mukâbele-i tefvîzde merkûm Andriye'nin yedinden bin nakd râyicü'l-vakt fiddâ akçe alup kabz eyledi deyücek mukırr-ı mezbûrın vech-i meşrûh üzre bi'l-vekâle cârî olan ikrârını mukarrûn lehü'l-merkûm Andriye vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk eyledikde mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundı mâ-hüve'l-vâki' fi 23 min Muharrem sene 1014

Şühûd

El-Hac Mehmed, Mustafa bin Abdullah, ve Süleyman bin İbrahim, Hasan bin Hüseyin ve gayruhum.

171 - 1605 (1014) Galata 27: 47b/5 Tescil işlemi / Registration

Hacı Abdi, Osman Çavuş ile birlikte mahkemededir. Hacı Abdi, Kâtip Mehmet Çelebi Vakfı'ndan kiralınmış olup Karaköy'de bulunan iki yağ değirmeninin yarısını içindeki aletlerle birlikte Osman Çavuş'a müteveli izniyle 20.000 akçeye devrettiğini söyler. Osman Çavuş söylenilenleri doğrular. Mahkeme de yapılan işlemi sicile kaydeder.

Hacı Abdi is in court with Osman Çavuş. The former transfers to Osman Çavuş a half-share of two oil mills in Karaköy rented from the Kâtip Çelebi Waqf, including their equipment, for 20,000 akçe with the permission of the mutawalli. Osman Çavuş corroborates his testimony. The court registers the transfer.

El-Hac Abdi bin Veli nam kimesne meclis-i şer'î şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde bâ'isü'l-kitâb Osman Çavuş ibn Mehmed mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılup merkûm Kâtib Mehmed Çelebi Evkâfı'ndan mahmiyye-i Galata dâhilinde Karaköy dimekle ma'rûf mahallede vâki' bir tarafı İlyas Çelebi Vakfı ile ve üç tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olup iki fırın ve iki değirmen taşı hâvî olan iki bâb şîrûgan değirmeni icâre-i mu'accele ve mü'eccele ile benim taht-ı tasarrufımda olup hâlen zikr olunan iki bâb değirmenin nısfını beynimizde ilm-i şer'î ile ma'lûm olup içinde olan nısf âlâtı ile mezbûr Osman Çavuş'a ma'rifet-i mütevellî ile tefvîz idüp mukâbele-i tefvîzde yirmi bir bin râyicü'l-vakt akçesin merkûmın yedinden alup kabz eyledim ol dahi minvâl-i meşrûh üzre tefevvüz ve kabûl eyledi ba'de'l-yevm zikr olunan iki bâb değirmenin nısfı merkûm Osman Çavuş'ın icâre-i mü'eccelesidir taht-ı tasarrufındadır keyfe-mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı merkûmın ikrâr-ı meşrûhın mukarrûn-lehü'l-mezbûr dahi vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkik eyledikde mâ-hüve'l-vâki' ketb olundu tahrîren fî 20 Muharrem sene 1014

Şühûd

Mahmud Çelebi [bin] İsa, İbrahim [bin] Süleyman, Hüseyin bin Abdullah, Mehmed bin Ali, Cafer bin Abdullah ve gayruhum.

172 - 1605 (1014) Galata 27: 49a/4 Dava / Adjudication

Merhum Abdülbaki Efendi Vakfı'nın mütevellisi Mehmet Çelebi, Mihaî karşılarında mahkemeye çıkar. Mehmet Çelebi'ye göre Mihaî, vakfın eski mütevellisi Ahmet'e Çengelköy'deki bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 7000 akçeye satmıştır. Bu işlemin ardından Mihaî, sattığı evi yıllık 700 akçeden kiralamıştır. Şimdi

Mehmet, Mihal'in bir yıllık kira borcu olduğunu belirterek bu paranın kendisinden alınmasını ister. Mahkeme Mihal'e görüşünü sorar. Mihal, bir yıllık kira borcu olan 700 akçeyi eski mütevellî Ahmet'e ödediğini belirtir. Bunun üzerine mahkeme Mihal'den savını kanıtlamasını ister, o da üç gün ek süre ister. Ancak Mihal verilen ek sürede mahkemeye herhangi bir kanıt sunamaz. Dolayısıyla davayı davacı Mehmet Çelebi kazanır.

Mehmet Çelebi, mutawalli of the Merhum Abdülbaki Efendi Waqf, sues Mihal. The former claims that Mihal took out a 7000 akçe mortgage (istiglal) on his house located in Çengelköy from Ahmet, former mutawalli of the waqf. He then rented the same house for 700 akçe per annum. Stating that Mihal owes one year's rent, Mehmet now asks for payment. Questioned by the court, Mihal claims that he paid the rent to the former mutawalli Ahmet. The court then asks Mihal to prove his claim. He requests a three-day extension to provide evidence but then fails to prove his claim within the allotted time. The court thus rules in favor of the plaintiff Mehmet Çelebi.

Merhûm Abdülbâki Efendi Vakfı'na hâlen mütevellî olan Mehmed Çelebi ibn Osman nam kimesne mahfil-i kazâya Mihal veled-i Yorgi nam zimmiyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp merkûm Mihal vakf-ı mezbûra sâbıkâ mütevellî olan Ahmed zamânında mâl-ı vakıfdan yedi bin akçe alup mahmiyye-i Üsküdar tevâbi'inden Çengelköyü dimekle ma'rûf karyede vâki' ma'lûmü'l-hudûd menziline cânib-i vakfa istiglâl tarîki ile bey' idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz menzil-i merkûmı be-her sene yedişer yüz akçeye bir senenin icâresi vardır vakf-ı mezbûr için taleb iderim su'âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Mihal zimmetinde târih-i kitâba gelince bir senenin icâresi olan merkûm Ahmed'den yedi bin akçe alup sâlifü'z-zikr menzili istiglâl ile bey' idüp be-her sene yedişer yüz akçeye isticâr idüp târih-i kitâba gelince bir senenin icâresi olan meblağ-ı merkûm yedi yüz akçe[yi] mütevellî-i sâbika teslim eyledüğüne merkûm Mihal'den beyyine taleb olundıkda ityân-ı beyyine için târih-i kitâbdan üç gün mukaddem mehl-i şer'î olup

mehl-i mezbûr mürûr idüp ityân-ı beyyineden âciz olmağın mâ-hü-ve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-îşrîn min şehri Muharremi'l-harâm sene erba'a 'aşere ve elf mine'l-hicreti'n-Nebeviyye aleyhi efdali't-tahiyye

Şühûd

Pîri bin Nebi, Süleyman bin Hüseyin, Hasan bin Hüseyin, Mehmed bin Abdullah ve gayruhum.

173 - 1605 (1014) Galata 27: 50b/1 Tescil işlemi / Registration

Papa Dimitri, Karaköy'deki evini el-Hac Mustafa Vakfı ile İlyas Çelebi Vakfı'nın mütevellisi Mustafa'ya istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirheme satar. Mütevelli Mustafa satış bedelinin 6000 akçesini el-Hac Mustafa Vakfı'ndan, 4000 akçesini de İlyas Çelebi Vakfı kasasından öder. Bu işlemin ardından Dimitri, sattığı evi yıllık 1000 akçeden bir yıllığına kiralar. Dimitri'ye ve borcuna bir Hıristiyan kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Papa Dimitri takes out a 10,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house located in Karaköy from Mustafa, mutawalli of both the el-Hac Mustafa Waqf and İlyas Çelebi Waqf. Mustafa pays 6000 akçe of the mortgage out of the assets of the el-Hac Mustafa Waqf and 4000 akçe out of the İlyas Çelebi Waqf's funds. Dimitri then rents the same house for 1000 akçe for a period of one year. A Christian serves as surety for Dimitri and his debt. The court registers the transactions.

[Oriijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

174 - 1605 (1014) Galata 27: 52a/4 Tescil işlemi / Registration

Ahmet Bey, Sirkeci Muslihittin Vakfı'nın mütevellisi Cafer Ağa ile birlikte mahkemeye gelerek Galata'nın Sarı Lütfi Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 18.000 akçeye

vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 2700 dirheme vakıftan kiralar. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Ahmet Bey is in court with Cafer Ağa, mutawalli of the Sirkeci Muslihittin Waqf. The former takes out from the waqf an 18,000 akçe mortgage (istiglal) on his house located in Galata’s Sarı Lütü neighborhood. He then rents the same house from the waqf for 2700 dirhem for one year. The court registers these transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

175 - 1605 (1014) Galata 27: 53a/3 Tescil işlemi / Registration

Bektaş Efendi Vakfı’nın mütevellisi Hüseyin, İsmail ile birlikte mahkemeye gelir. Müteveli Hüseyin, vakfın Karaköy’de bulunan ve Karaköy Hamamı olarak bilinen hamamını daha önce üç yıllığına 18.000 akçeye Ali Beşe’ye kiralamış, sonra da hamamı 3000 akçe daha fazla veren İsmail’e, yine üç yıllığına fakat 21.000 akçeye kiralamıştır. Anlaşmaya göre İsmail, hamamın onarım giderlerini karşılayacak ve vakfa ayda 583 akçe kira ödeyecektir. İsmail, anlaşmanın koşullarını kabul ettiğini belirtir. İki kişi, kira bedeline kefil olduklarını mahkemeye bildirir. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Hüseyin, mutawalli of the Bektaş Efendi Waqf, is in court with İsmail. Mutawalli Hüseyin initially rented the waqf-owned Karaköy Bathhouse (Karaköy Hamamı) in Karaköy to Ali Beşe at 18,000 akçe for three years. Subsequently he rented the bathhouse to İsmail, who agreed to pay 3000 akçe more, 21,000 akçe for three years. According to the rent contract, İsmail will maintain the bathhouse at his own expense and pay the waqf a rent of 583 akçe per month. İsmail agrees to the terms of the contract. Two persons serve as surety for the rent. The court registers the transactions.

Merhûm Bektaş Efendi Vakfı'na hâlen mütevellî olan Hüseyin bin Cafer nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfde işbu sâhibü'l-kitâb İsmail bin Mahmud el-kâtib muvâcehesinde ikrâr ve itirâf idüp vakf-ı mezbûrdan mahmiyye-i Galata'da Karaköy Mahallesi'nde vâki' tahdîd ve tavsîfden müstağnî olup Karaköy Hammâmı demekle ma'rûf çifte hammâmı bundan akdem Ali Beşe ibn Abdullah nâm kimesneye üç yılda on sekiz bin akçeye îcâr itmiş idim hâlen mezbûr İsmail üç bin akçe ziyâde ile kabûl itmeğin zikr olunan hammâmı târîh-i kitâbdan üç sene tamâmına varınca yirmi bir bin akçeye merkûm İsmail'e îcâr eyledüm ol dahi istîcâr eyledi şol şart üzre ki sâlifü'z-zikre hammâmın dolabı urganı [?] ve kubbe-nümâların ve kapuların ve keçelerin ve câmların kendi mâlından ta'mir idüp be-her mâh kıstü'l-yevm hesâbı üzre beş yüz seksen üç akçeyi cânib-i vakfa edâ eyliye didikde mütevellî-i merkûmun vech-i meşrûh üzre sudûr iden ikrârını müste'cir-i merkûm bi'l-muvâcehe tasdîk itdikden sonra Ahmed Reis ibn Mustafa ve Mehmed Reis ibn Mansur nâm kimesneler ücret-i merkûmeye emr ve kabûli hâviye kefâlet-i sahîha-i şer'îyye ile kefil olduklarından sonra mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-ışrîn min şehri Muharremi'l-harâm sene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Receb Bey ibn Abdullâh, Abdülkadir bin Cafer, Ali Reis bin Mehmed, Hasan Bey bin Fayik, Eminüddin bin Mehmed, İbrahim.

176 - 1605 (1014) Galata 27: 53b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Penapot, Sirkeci Muslihuddin Vakfı'ndan Galata'nın Sultan Bayezid Han Mahallesi'nde bulunan bir ev kiralamış, yıkılmaya yüz tutması üzerine mütevelliden ve mahkemeden izin alarak evi kendi parasıyla yeniden yaptırmıştır. Penapot, mahkemeden keşif yapılmasını ve yapmış olduğu harcamanın belirlenmesini istemiştir. Mahkemenin görevlendirdiği bilirkişiler, keşif işlemi sonucunda evin yeniden yapımına en az 33.000 akçe harcanmış olduğunu ve eski evin enkaz bedelinin de 3000 akçe olduğunu bildirmişlerdir. Mahkeme, bilirkişilerin ifadelerini sicile kaydeder.

Penapot has rented a house in Galata's Sultan Bayezid Han neighborhood. It belongs to the Sirkeci Muslihuddin Waqf. Because the house was in disrepair, he had it reconstructed out of his own funds, with the permission of the court and the mutawalli. Penapot has asked the court to conduct an investigation to determine the repair expenses. Court-appointed experts report that the reconstruction of the house must have cost at least 33,000 akçe. They also determine that the ruins of the old house are worth 3000 akçe. The court registers the testimony of the experts.

Hâmil-i hâze'l-kitâb Penapot veled-i İstemati nâm zimmî meclis-i şer'î şerîfe hâzır olup takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i 'anî'l-merâm idüp merhûm Sirkeci Muslihuddin Evkâfı'ndan mahmiyye-i Galata dâhilinde merhûm Sultan Bayezid Hân Mahallesi'nde vâkî' bir tarafı Nikola veled-i Yani mülki ile ve bir tarafı Mihal veled-i Fenarcı mülki ile ve bir tarafı Manol veled-i Nedosta mülki ile ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd olup yevmî üç akçe icâre ile taht-ı tasarrufumda olan menzil harâbe-müşrif olup aslâ kâbil-i süknâ olmamağın izn-i mütevellî ve ma'rifet-i şer'le müceddeden binâ ihdâs itdüğüm ecilden kıbel-i şer'den mahall-i mezbûra varılıp ihdâs itdüğüm binânın tahammülü görilmesin ve vukû'ı üzre tahrîr olunmasın taleb iderin didikde kıbel-i şer'den mevlânâ Salih Efendi ibn Mustafa irsâl olunup ol dahi hâssa mi'mârlardan Üstâd Mehmed bin Abdullah ve Üstâd Hasan bin el-Hâc Cafer ile ve zeyl-i kitâbda isimleri mestûr olan ehl-i vukûf Müslümânlar ile mahall-i merkûma varup merkûmun müceddeden ihdâs eylediği binâyı keşf ve müşâhede itdiklerinde bir mahzen ve bir tahtânî oda ve bir kenîf ve üstlerinde tûlen on bir zirâ' bir büyük fevkânî oda ve tûlen ve 'arzan yedişer zirâ' bir mahzen ve tahta-pûş müceddeden kendü mâlî ile ihdâs eylediği müşâhede olunup zıkr olunan binânın müceddeden direklerine ve tabânlarına ve kirişlerine ve tahta [silik] ve sakflarına ve makâslarına ve merteklerine ve perdelerine ve kiremidlerine ve tahta sofalarına ve döşemelerine ve dolma tuğlalarına [?] ve taşra dıvârlarına ve kapularına ve pencerelerine ve kirec ile horasânî sıvalarına ve mismâriyesine ve neccâriyesine ve ırgâdiyesine ve hammâliyesine ve masandıralarına ve sâyir mâlzemesine

ber-vech-i tahmîn cem'an otuz üç bin akçe sarf olunmuşdur meblağ-ı mezbûrdan nâkıs olmaz deyü mârû'z-zikre mi'mârlar haber virüp meblağ-ı mezbûrdan üç bin akçesin menzil-i mezbûrun eski binâsından hâsıl olan kereste [silik] tutup merkûm Penapot'un hâlis mâlî ile ihdâs eyledüğü binâsının tahammülü otuz bin akçe olduğuna ebniye ve sukûfa ehl-i vukûf olan bî-garaz Müslümanlar ile sâbıkû'z-zikr mi'mârlar icmâ' ve ittifâk itdiklerinde vâkî' hâli mev-lânâ-yı mezbûr mahallinde vakf-ı mezbûr mütevellîsi olan fahrü'l-emâcid ve'l-ekârim müstecmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim Cafer Ağa ibn Abdullah mahzarında 'alâ vukû'ihî tahrîr itdikden sonra meclis-i şer'a gelüp haber virmeğin mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olunup yed-i tâlibe def' olundu ki lede'l-hâce müzekkir-i mâ-cerâ ola tahrîren fî evâyili Saferi'l-hayr sene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hasan Bey bin Abdullah, Ahmed Bey bin Abdullah, Mehmed Bey bin Abdullah, İsa Bey bin Abdullah, Mustafa bin Abdullah, Mehmed bin Kurd, Ali bin Hasan.

177 - 1605 (1014) Galata 27: 54a/6 Dava / *Adjudication*

Galata'da meyhanecilik yapan Dimo, Dimitri karşısında mahkemeye çıkar. Dimo, Dimitri'nin kendisine olan 15.000 akçelik borcunu ödemediğini ileri sürer. Görüşü sorulan Dimitri, 15.000 akçelik borcunu doğrulamakla birlikte, bu borcu bir alacağıyla takas ettiklerini öne sürer. Dimitri'ye göre, kendisi Hadım Hasan Paşa Vakfı'ndan Balık Pazarı yakınlarında bulunan bir dükkânı aylık 160 akçeye kiralamış, sonra da bu dükkânı işletmesi için Dimo ile ortaklık kurmuş ve ona sermaye olarak 14.000 akçe vermiştir. Dimitri, Dimo'dan söz konusu 14.000 akçenin yanı sıra dükkânın kirasından da 1000 akçe alacağı olduğunu ve daha sonra bu alacaklarını Dimo'ya olan 15.000 akçelik borcu ile takas ettiklerini belirtir. Görüşü sorulan davacı Dimo, Dimitri'nin ifadesini reddeder. Davalı Dimitri'den savını kanıtlaması istenildiğinde, Ali Reis ile İstemad'ı mahkemeye şahit olarak çağırır. Şahitler, Dimitri'nin savını doğrular. Sonuçta, davalı Dimitri davayı kazanır.

Dimo, a tavern owner (meyhaneci) in Galata, sues Dimitri. The plaintiff claims that Dimitri owes him 15,000 akçe. Questioned by the court, Dimitri corroborates 15,000 akçe debt, but also suggests that this debt was offset by an equivalent credit. Earlier, explains Dimitri, he had rented from the Hadım Hasan Paşa Waqf a store near the Fish Market (Balık Pazarı) at 160 akçe per month. Later, he gave Dimo 14,000 akçe as capital to form a partnership to operate the store. In addition to the 14,000 akçe capital, he says, Dimo owes him 1000 akçe for unpaid rent dues. He adds that the two sides agreed to treat the two debts as mutually offsetting. Questioned by the court, the plaintiff Dimo rejects Dimitri's testimony. The court asks the defendant Dimitri to prove his claim. He calls Ali Reis and İstemad to court as witnesses. They corroborate Dimitri's testimony. In conclusion, the defendant Dimitri wins the case.

Mahmiyye-i Galata meyhânegilerinden Dimo veled-i Mihal nâm zimmî meclis-i şer' de râfi'ü'l-kitâb Dimitri veled-i Hristoflo nâm zimmîyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp merkûm Dimitri zimmetinde karz-ı şer'iden on beş bin nakd râyicü'l-vakt akçe hakkım olup hâlen meblağ-ı mezbûr merkûmdan taleb iderin su'âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Dimitri cevâbında fi'l-vâki' müdde'î-i mesfûr Dimo'ya karz-ı şer'iden on beş bin akçe deynim var idi lâkin bundan akdem zimmî-i mezbûr Dimo mahmiyye-i merkûme hâricinde Balık Pazarı kurbünde vâki' merhûm Hadım Hasan Paşa Vakfı'ndan her ayda yüz altmış akçe icâre-i mü'eccele ile taht-ı tasarrufumda olan bir bâb dükkânımın müste'ciri iken sermâye tarîkiyle mezbûra on dört bin akçe virmişidim ve bin akçe dahi zimmetinde zikr olunan dükkân icâresinden bâkî kalmağile zimmetinde cem'an on beş bin akçe hakkım olmağın meblağ-ı mezbûr on beş bin akçeyi mezbûr Dimo'ya olan on beş bin akçe deynime takas eyledüm ol dahi vech-i meşrûh üzre takası kabûl eyledi didikde sâlifü'z-zikr Dimo husûs-ı mezbûrî inkâr idicek mezkûr Dimitri'den takrîr-i meşrûhına muvâfık beyyine taleb olundukda Ali Reis ibn Abdullah ve İstemad veled-i İstati nâm kimesneler meclis-i şer'a li-ecliş-şehâde hâzırân olup gıbbe'l-istişhâdîş-şer'î fi'l-hakîka mârû'z-zikr Dimo bizim huzûrımızda müd-

de'î-i mezkûr Dimitri'nin sermâyeden zimmetimde on dört bin akçe istîcâr itdiğim dükkânı icâresinden bin akçe hakkım olup meblağ-ı mezbûrî mezbûr Dimitri'nin zimmetine karz-ı şer'îden olan meblağ-ı mesfûr on beş bin akçe hakkıma takas eyledüm deyü ikrâr ve i'tirâf eyledi bu husûsa biz şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'îyye eylediklerinde gibbe şerâyiti'l-kabûl şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olmağın mücebiyle hükm olundu Şühûdü'l-hâl

Hasan bin Hüseyin, İbrahim bin Süleyman, Mehmed bin Abdullah, Yusuf bin Murad, Ali bin Ahmed ve gayruhum.

178 - 1605 (1014) Galata 27: 54b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Dimitri, Sirkeci Mustafa Vakfı'nın müteveli vekili el-Hac Mehmet ile birlikte mahkemeye gelerek Karaköy'de bulunan bir evini istiglal (ipoteke, rehin) yoluyla 6000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 600 dirheme vakıftan kiralar. Manol, gerektiğinde evin vakfa geri verilmesine ve borcun ödenmesine kefil olduğunu bildirir. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Dimitri is in court with el-Hac Mehmet, legal agent of the mutawalli of the Sirkeci Mustafa Waqf. The former takes out from the waqf a 6000 dirhem mortgage (istiglal) on his house located in Karaköy. He then rents the same house from the waqf for 600 dirhem for one year. Manol serves as surety to return the house to the waqf or pay the debt in case it is necessary. The court registers these transactions.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

179 - 1605 (1014) Galata 27: 54b/4 Dava / *Adjudication*

Karamürsel'den Fazlı'nın vakfına kardeşi Ali Reis müteveli olmuştur. Müteveli Ali Reis, diğerkardeşi ve aynı zamanda vakfın

nazırı olan Mustafa Reis karşısında mahkemeye çıkarak vakfın Mustafa Reis'ten 21.000 akçesi üç yıllık faiz ("murâbaha-i şer'îyye" olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 91.000 akçe alacağını olduğunu ileri sürer. Görüşü sorulan Mustafa Reis, vakfa olan 70.000 akçelik borcunu doğrulamakla birlikte borcunun iki yıllık faizi olan 14.000 akçeyi mütevellinin emriyle vakıf çalışanlarına ücret olarak dağıttığını, dolayısıyla geriye 70.000 akçe ana para ile bir yıllık faizi olan 7000 akçe borcu kaldığını belirtir. Mahkeme tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Ali Reis serves as the mutawalli of the waqf founded by his brother Fazlı, a resident of Karamürsel. The mutawalli sues Mustafa Reis, his other brother and the waqf minister (nazır), claiming that the defendant owes the waqf a total of 91,000 akçe, of which 21,000 akçe represents interest (murâbaha-i şer'îyye) accrued over three years. Questioned by the court, the defendant Mustafa Reis accepts that he owes 70,000 akçe debt to the waqf. He also claims that, he was ordered by the mutawalli to use the 14,000 akçe interest accrued over two years to pay the waqf staff's wages. Accordingly, his remaining debt amounts to the principal of 70,000 akçe plus 7000 akçe for one year's interest. The court registers the testimonies of the two parties.

Mahmiyye-i Üsküdar'a tâbi' Karamürsel sükkânından olup karındaşı Fazlı bin Mehmed Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Ali Reis bin Mehmed meclis-i şer'î şerîfde karındaşı Mustafa Reis ibn Mehmed'i ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp mütevellîsi olduğum vakf-ı mezbûrda merkûm Mustafa Reis zimmetinde yetmiş bin akçe olup meblağ-ı mezbûrun üç yıllık murâbaha-i şer'îyyesi ki cem'an yirmi bir bin akçe idüp tevliyetim hasebi ile merkûmdan taleb iderin su'âl olunsun didikde gibbe's-su'âl merkûm Mustafa Reis dahi cevâbında fi'l-vâki' vakf-ı mezbûrdan zimmetimde yetmiş bin akçe vardır lâkin meblağ-ı mezbûrun üç yıllık murâbahasından iki yıllık murâbahası ki on dört bin akçe ider mütevellî-i mezbûrun emri ile vakf-ı merkûma nezâretim hasebi ile vakf-ı mezbûra vazîfe-hor olan erbâb-ı cihâna vazîfelerin edâ eyledüm

hâlen zimmetimde bir yıllık murâbaha ki yedi bin akçe ider vâci-bü'l-edâ deynimdir edâ ideyin didikde vâki' hâl gıbbe't-taleb ketb olundu hurrire fî evâyili Saferi'l-muzaffer sene 1014

Şühûdü'l-hâl

Hasan Bey bin Hasan, Osman bin Mustafa, [...] Ali bin Mehmed, Piri bin Nebi, Yusuf bin Murad ve gayruhum.

180 - 1605 (1014) Galata 27: 55b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Karaköy'den Marola, Angelo ile birlikte mahkemeye gelir. Marola, Piyale Paşa Vakfı'nın Karaköy'de bulunan bir evini 3000 akçe peşin ve aylık 60 akçe kira bedeli ile kiralamıştır. Marola, daha sonra bu evi mütevellinin izniyle 10.000 akçeye Angelo'ya devrettiğini söyler. Angelo, Marola'nın ifadesini doğrular. Mahkeme de bu devir işlemini sicile kaydeder.

Marola, a resident of Karaköy, is in court with Angelo. Marola has rented a house in Karaköy belonging to the Piyale Paşa Waqf for a 3000 akçe advance payment and a rent of 60 akçe per month. Later, with the permission of the mutawalli, Marola transfers the house to Angelo for 10,000 akçe. Angelo corroborates Marola's testimony. The court registers the transfer.

Mahmiyye-i Galata dâhilî mahallâtından Karaköy Mahallesi sâkinelerinden Marola bint-i Angelo nâm zimmiye meclis-i şer'-i şerîfde hâmilü'l-kitâb Angeli bint-i Todori nâm zimmiye mahzarında takrîr-i kelâm idüp merhûm Piyale Paşa Evkâfı'ndan mahalle-i merkûmede vâki' bir tarafı Yamandi veled-i Nikola mülki ile ve bir tarafı kenîse ile ve bir tarafı şîrûgan fırını ile ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd olup bir bâb fevkânî ve tahtânî odayı ve mahûtayı hâvî menzili sâbikan üç bin akçe icâre-i mu'accele ve ayda altmış akçe icâre-i mü'eccele ile taht-ı tasarrufumda olup hâlen menzil-i mezbûrun hakk-ı tasarrufunu ma'rifet-i [mütevellî] ile merkûme Angelo'ya tefvîz idüp mukâbele-i tefvîzde on bin râyic fi'l-vakt akçesin alup kabz eyledüm ol dahi minvâl-i meşrûh üzre

tefevvüz ve kabûl itmekile menzil-i mezbûr merkûmun taht-ı icâ-
resindedir didikde gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-hüve'l-vâki' ketb
olundı hurrire fî evâyili Saferi'l-muzaffer li-sene erba'a 'aşrete ve
elf

Şühûdü'l-hâl

Hasan bin Hüseyin, İbrahim bin Süleyman, Yorgi veled-i Yani,
Todori veled-i Dimo, Kosta veled-i Dimo, Kosta veled-i Todori.

181 - 1605 (1014) Galata 27: 55b/4 Dava / *Adjudication*

Kaptan Sinan Paşa Vakfı'nın mütevellisi Ali, Kasımpaşa Mahal-
lesi'nden Ömer karşısında mahkemeye çıkar. Ömer'in annesi Ayşe
Hatun, Kasımpaşa'da bulunan bir evini vakfın eski mütevellisi
Hüdaverdi'ye istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 akçeye satmış,
sonra da aynı evi yıllık 1000 akçeye vakıftan kiralamıştır. Ömer de
annesinin borcunu ödememesi durumunda, evin vakfa teslim edil-
mesine ya da borcun ödenmesine kefil olmuştur. Müteveli Ali, bu
işlemin üzerinden 18 yıl geçtiğini ve 15 yılın kira bedelinin öden-
diğini belirterek, üç yıllık kira bedeli olan 3000 akçe ile birlikte
toplam 13.000 akçeyi kefil Ömer'in şimdi ödemesi gerektiğini ile-
ri sürer. Görüşü sorulan Ömer, müteveli Ali'nin ifadesini doğrula-
yarak borcunu annesi Ayşe Hatun ile birlikte ödeyeceğini belirtir.
Sonuçta, davacı Ali davayı kazanır.

*Ali, mutawalli of the Kaptan Sinan Paşa Waqf, sues Ömer, a re-
sident of the Kasımpaşa neighborhood. Ömer's mother Ayşe Ha-
tun took out a 10,000 akçe mortgage (istiglal) on her house in Ka-
sımpaşa from Hüdaverdi, the waqf's former mutawalli. She then
rented the same house from the waqf for 1000 akçe per annum.
Ömer served as surety for his mother to pay the money or return
the house to the waqf, in case she failed to pay her debt. Mutawal-
li Ali states that the agreement in question was made 18 years ago,
and that the rent was paid for 15 years. Now Ali wants the surety
Ömer to pay a total of 13,000 akçe, including 3000 akçe for thre-
e year's rent and the mortgage amount. Questioned by the court,*

Ömer corroborates the mutawalli's testimony. He also agrees to settle the debt jointly with his mother. In conclusion, the plaintiff Ali wins the case.

Merhûm Kapudân Sinan Paşa Evkâfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Ali bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde mahmiyye-i Galata hâricinde Kasımpaşa Mahallesi sâkinlerinden Ömer bin Ali nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ idüp mezbûr Ömer'in vâlidesi Âişe bint-i Abdullah nâm hâtun dokuz yüz doksan altı senesinde mâl-i vakf-ı mezbûrdan târîh-i merkûmda vakf-ı mezbûra mütevellî olan Hüdaverdi nâm kimesne yedinden on bin akçe alup mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Hüseyin Ağa ibn Abdullah mülki ve bir tarafı Derviş bin Abdullah mülki ve tarafeyni tarîk-i 'anım ile mahdûd olan mülk menzili bi-tarîki'l-istiglâl bey' idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz her senede biner akçe icâre ile istîcâr idüp merkûm Ömer dahi menzili mezbûrun derkine ve ücretine emr ve kabûli hâviye kefâlet ile kefil olmuşidi ba'dehû târîh-i mezbûrdan bu âna gelince on sekiz yıl mürûr idüp on beş senenin icâresi cânib-i vakfa teslîm olunup mâ'ada üç senede vâki' olan üç bin akçe icâre ile on bin akçe aslı mâl cem'an on üç bin akçe bâkîdir su'âl olunmasın taleb iderin didikde gibbe's-su'âl mezbûr Ömer bi'l-muvâcehe cevâb virüp fi'l-hakîka mezbûre Âişe Hâtun târîh-i mezbûrda vakf-ı merkûm mâlından mütevellî-i mezbûr Hüdaverdi yedinden on bin akçe alup [silik] menzil-i mezkûr bi-tarîki'l-istiglâl bey' idüp ba'de't-tahliyeti's-şer'îyye ve't-tekâbuz her senede biner akçeye istîcâr itdikde ben menzil-i mezbûrun derkine ve ücretine vech-i meşrûh üzre kefil oldum on bin akçe aslı mâl ve üç bin akçe icâre cem'an on üç bin akçe hâlen vakf-ı mezbûra vâcibü'l-edâ deyindir meblağ-ı merkûm mezbûre vâlidem ile edâ ideriz deyü vech-i meşrûh üzre kefil olduğunı ikrâr ve itirâf idicek mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu

Şühûdü'l-hâl

Ahmed bin Ahmed, Veli bin Mustafa, Mehmed Çelebi bin Mehmed [el-]mü'ezzin, Mustafa bin Kasım, Piri bin Nebi, Mehmed Çelebi el-mü'ezzin ve gayruhum.

182 - 1605 (1014) Galata 27: 58a/4 Dava / *Adjudication*

Fani Hatun Vakfı'nın mütevellisi Rüstem Bey, Kazine adlı Hristiyan kadın karşısında mahkemeye çıkar. Kazine daha önce Kuruçeşme'de bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 60.000 akçeye vakfa satmış, sonra da aynı evi yıllık 6000 akçeye vakıftan kiralamıştır. Aradan dört yıl geçmesine karşın Kazine, vakfa yalnızca bir yıllık kira bedeli olan 6000 akçe ödemiştir. Mütevellî Rüstem Bey, Kazine'den vakfın üç yıllık kira bedeli olan 18.000 akçe ile birlikte toplam 78.000 akçelik alacağını istemektedir. Görüşü sorulan Kazine, mütevellinin ifadesini doğrular. Mahkeme, Kazine'nin ifadesini sicile kaydeder. Sonuçta, davacı mütevellî Rüstem Bey, davayı kazanır.

Rüstem Bey, mutawalli of the Fani Hatun Waqf, sues Kazine, a Christian woman. Earlier Kazine took out a 60,000 akçe mortgage (istiglal) on her house in Kuruçeşme from the waqf, and then rented the same house from the waqf for 6000 akçe per annum. Even though it has been four years, she has paid to the waqf only 6000 akçe as one year's rent. Mutawalli Rüstem Bey now wants Kazine to pay 78,000 akçe, including 18,000 akçe for three years' rent, plus the mortgage amount. Questioned by the court, the defendant Kazine corroborates the mutawalli's testimony. The court registers Kazine's testimony. In conclusion, the plaintiff mutawalli Rüstem Bey wins the case.

Fâni Hâtun Vakfı'na hâlen mütevellî olan Rüstem Bey ibn Abdülvehhab mahfil-i kazâyâ Kazine bint-i İstemad nâm nasrâniyyeyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp merkûm Kazine bundan akdem mâl-i vakıfdan altmış bin akçe alup Kuruçeşme nâm mevzi'de vâki' bir tarafı Süleyman bin Abdullah mülki ile ve bir tarafı sâhil-i bahr ile ve bir tarafı cebel ile mahdûd olan menzili ni meblağ-ı merkûm altmış bin akçeye cânib-i vakfa istiglal ile bey' idüp ve ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz menzil-i mezbûrî bin dokuz Rebî'ulâhîrinde be-her sene altışar bin akçeye mezbûre Kazine'ye icâr idüp ol dahi isticâr itdikden sonra bir senenin icâresi

olan altı bin akçeyi alup kabz idüp hâlen merkûme Kazine zimmetinde üç sene icâre-i menzilden on sekiz bin akçe ve asl-ı mâldan altmış bin akçe vardır su'âl olunup takrîri tahrîr olunmasını taleb iderin didikde mesfûre Kazine cevâb virüp fi'l-vâki' mâl-i vakf-ı mezbûrdan mütevellî-i mûmâ-ileyh yedinden altmış bin akçe alup zikr olunan menzilimi istiglâl tarîkiyle meblağ-ı merkûm altmış bin akçeye bey' idüp ve ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz menzili merkûmı sene-i merkûme Rebî'ulâhîrinde be-her sene altışar bin akçeye istîcâr idüp ve bir senenin icâresi olan altı bin akçeyi mütevellî-i merkûma edâ eyledüm hâlen zimmetimde üç sene icâre-i menzilden on sekiz bin akçe ve asl-ı mâldan altmış bin akçe lâzîmü'l-edâ ve vâcibü'l-kazâ' deynimdir didikde gibbe't-taleb ketb olundu

Şühûdü'l-hâl

Hasan bin Hüseyin, Piri bin Nebi, Mahmud bin Abdullah, Mehmed bin Ali ve gayruhum.

183 - 1605 (1014) Galata 27: 59a/3 Tescil işlemi / Registration

Sultan Selim Han Vakfı'nın mütevellisi Ali Bey, Mimarbaşı Ahmet Ağa'nın vekili Mehmet Çelebi ile birlikte mahkemeye gelir. Mütevellî Ali Bey, Ahmet Ağa aracılığıyla, Kahire Beylerbeyi Hasan Paşa'dan 700 filori borç aldığını ve karşılığında birçok değerli eşya ile Galata'nın Büyükdere Köyü'nde bulunan bir evini Ahmet Ağa'ya rehin verdiğini söyler. Vekil Mehmet Çelebi, bu ifadeyi doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Ali Bey, mutawalli of the Sultan Selim Han Waqf, is in court with Mehmet Çelebi, legal agent of head architect (mimarbaşı) Ahmet Ağa. The former states that he took a 700 florin loan from Hasan Paşa, governor-general of Cairo, via Ahmet Ağa. In exchange for the loan, he says, he pawned to Ahmet Ağa several valuable goods and a house in Galata's Büyükdere village. The legal agent Mehmet Çelebi corroborates his testimony. The court registers the testimonies of the two parties.

Budur ki cennet-mekân firdevs-âşiyân merhûm ve mağfûrûn-leh Sultan Selim Hân 'aleyhi'r-rahmeti ve'l-gufrân evkâfına sâbikan mütevellî olan fahrü'l-a'yân Ali Bey ibn Abdülmennan meclis-i şer'-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde bâ'is-i hâze'l-kitâb bi'l-fi'l mi'mârbaşı olan fahrü'l-emâcid ve'l-ekârim müstecmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim Ahmed Ağa ibn Abdullah tarafından ikrâr-ı âti'l-be-yânı tasdîka vekîl-i şer'î olup vekâleti nehc-i şer'î üzre sâbite olan Mehmed Çelebi ibn Kasım el-cündî mahzarında bi't-tav'i's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüp bi'l-fi'l Mısır-ı Kahire beylerbeyisi olan eşrefü'l-vüzerâi'l-izâm ekremü'l-küberâi'l-fihâm mütemmim-i mümeħhidî'l-enâm mu'in-i zu'afâi'l-İslâm el-mahfûfun bi-sunûf-i 'avâtîfi'l-meliki'l-'allâm Hasan Paşa ibn Abdüsselam edâma'llâhü ikbâluhû ve yessera fi'd-dâreyn â'mâlihî hazretlerinin ba'zı mühimmâtına sarf içün mûmâ-ileyh Ahmed Ağa'dan alâ tarîki'l-karz dokuz bin yedi yüz 'aded tâmmü'l-vezn ve kâmilü'l-'ayâr sikke-i hasene filori ki te'kîden li'l-asl nısfı ve tavzîhan li'l-küll dört bin sekiz yüz elli filori ider alup kabz eyledüm hâlen meblağ-ı merkûm dokuz bin yedi yüz filori zimmetimde lâzımü'l-edâ ve vâcibü'l-kazâ' deynimdir ve meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde bir gümüş kaplu sini iskemlesi ve bir gümüş leğen ve iki gümüş arakıyye kutusu ve bir gümüş râhle ve üç gümüş şem'dân ve bir gümüş tebsi ve bir buhûrdân ve iki gümüş üzengü ve iki gümüş gülâbdân ve iki gümüş leğen ve ibrik ve bir gümüş kapaklu tas ve üç gümüş topuz ve üç düğme 'abayı ve iki altın hançer ve bir altın isti'ân kabıyla ve bir cevherî hotas tobu ve bir cevherî zinnârî kuşak ve bir pul cevherî kuşak dört cevherî altın çâprast ve bir gümüş sepet ve bir çift la'l küpe ve bir murassa' la'l ve bir zümürrüd küpe ve bir la'l yüzük ve bir gök yakut yüzük ve iki şebic incü ve bir altın meftûl ve iki çift incü bilezik ve bir incü ve zümürrüd ile murassa' altın isti'ân ve bir incü ve cevâhir ile murassa' altın isti'ân ve bir cevherî altın istigân ve bir cevherî pârelenmiş isti'ân ve üç cevherî bâzûbend ve üç cevherî şakak ve bir gümüş sandûk ve bir gümüş maşraba ve iki gümüş câm tâsı ve bir gümüş [...] zencîri ve bir cevherî kaplu bilezik ve iki cevherî bıçak ve mahmiyye-i Galata muzâfâtından Büyükdere nâm karyede vâki' bir tarafı yine benim vakfım ile ve bir tarafı Yaranko veled-i Yani mülki ile ve iki tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd olup 'ul-

vî ve süflî büyût-ı müte'addideyi ve eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmireyi hâvî hadîkayı müştemil olan mülk menzilimi müşârün-ileyh Ahmed Ağa yedinde rehin vaz' eyledüm didikde gıbbe't-tasdîk mâcerâ kayd şüd tahrîren fî 13 Safer sene 1014

Şühûdü'l-hâl

Hüseyin Ağa, 'umdetü'l-müderrisîn Salih Efendi bin Mustafa, Sefer Çavuş bin Abdullah, Hüseyin Ağa bin Abdullah, Süleyman Ağa bin Abdullah, Cafer Bey bin Abdullah el-bevvâbü's-sultânî, Üstad Mehmed bin Abdullah, Ali Çavuş bin Abdullah, Osman Bey.

184 - 1605 (1014) Galata 27: 60a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Hamza Paşa'nın vekili İbrahim Çavuş, tersane emini Fazlı Efendi'nin vekili Veli Efendi ile birlikte mahkemeye gelir. İbrahim Çavuş, Hamza Paşa'nın Sultan Bayezid Han Vakfı'ndan kiralamış olduğu Kasımpaşa'daki arsayı mütevellinin izniyle 18.000 akçeye Fazlı Efendi'ye devrettiğini söyler. Fazlı Efendi'nin vekili Veli Efendi, bu ifadeyi doğrular. Mahkeme, bu işlemi sicile kaydeder.

İbrahim Çavuş, legal agent of Hamza Paşa, is in court with Veli Efendi, legal agent of Fazlı Efendi, supervisor of the dockyard (tersane emini). The former states that, for 18,000 akçe, Hamza Paşa has transferred to Fazlı Efendi a plot located in Kasımpaşa and belonging to the Sultan Bayezid Han Waqf, with the permission of the mutawalli. The legal agent Veli Efendi corroborates his testimony. The court registers the transaction.

Emîrû'l-ümerâî'l-kirâm Hamza Paşa ibn Edhem tarafından husûs-ı âtî'l-beyânı ikrâra vekîl-i şer'îsi olup hasm-ı şer'î-yi câhid mahzarında Hüseyin Çavuş ibn Abdullah ve Mehmed Çelebi ibn İbrahim şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan fahrû'l-akrân İbrahim Çavuş ibn Hüseyin meclis-i şer'-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde bâ'isü'l-kitâb bi'l-fi'l Tersâne-i Âmire emîni olan Fazlı Efendi ibnû'l-merhûm Memi Kapudan tarafından ikrâr-ı âtî'l-beyânı

tasdika vekâleti nehc-i şer'î üzre sâbite olan fahrü'l-kuzât Veli Efendi ibn Mehmed mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp merhûm Sultan Bayezid Hân Evkâfı'ndan Kasaba-i Kasımpaşa mahallâtından merhûm es-Seyyid Osman Mahallesi'nde vâki' bir tarafı Ali Beşe ibn Abdullah mülki ile ve üç tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd olup sâbikan on bir hânelik yer olup hâlen müvekkilim müşârün-ileyhin taht-ı tasarrufunda olan arz-ı hâliyyeyi ma'rifet-i mütevellî ile mûmâ-ileyh Fazlı Efendi'ye tefvîz idüp ol dahi tefvüz ve kabûl eyledikten sonra mukâbele-i tefvîzde on sekiz bin râyic fi'l-vakt akçesin alup kabz eyledi ba'de'l-yevm müvekkilim müşârün-ileyh paşa hazretlerinin zikr olunan arzda medhal ve 'alâkası kalmadı mûmâ-ileyh Fazlı Efendi'nin taht-ı tasarrufundadır didikde vekîl-i mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu tasdika vekîl olan mezbûr Veli Efendi tasdik idicek gıbbe't-taleb kayd şüd hurrîre fî 15 Saferi'l-hayr sene 1014

Şühûdü'l-hâl

Es-sâbıkûn

185 - 1605 (1014) Galata 27: 60a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Ayşe, Mehmet Ağa Vakfı'nın mütevellisi Mahmut ile birlikte mahkemeye gelerek Kasımpaşa'da bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 600 dirheme vakıftan kiralar. Mustafa, borcun ödenmemesi durumunda evi vakfa teslim etmeye kefil olduğunu belirtir. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Ayşe is in court with Mahmut, mutawalli of the Mehmet Ağa Waqf. The former takes out a 6000 dirhem mortgage (istiglal) on her house in Kasımpaşa from the waqf. She then rents the same house from the waqf for 600 dirhem for one year. Mustafa serves as surety to return the house to the waqf in case the debt is not repaid. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

186 - 1605 (1014) Galata 27: 61a/1 Tescil işlemi / Registration

Molla Çelebi Vakfı'nın mütevellisi Abdurrahman, vakfın Tophane'de bulunan bir hamamının kiracısı Üstad Ali ile birlikte mahkemeye gelir. Üstad Ali, hamamı yıllık 14.000 akçeye kiralayıp işletirken Hüma Hatun vakfa yıllık 16.800 akçe önermiş, bunun üzerine Üstad Ali de bu zamlı kirayı ödemeyi kabul ederek vakıfla yeniden anlaşma yapmıştır. Müteveli Abdurrahman, Üstad Ali'nin vakfa aylık 1400 akçe ödeyerek hamamı dilediği gibi kullanabileceğini belirtir. Üstad Ali, mütevellinin ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Abdurrahman, mutawalli of the Molla Çelebi Waqf, is in court with Üstad Ali, tenant of a waqf-owned bathhouse in Tophane. Üstad Ali has been paying 14,000 akçe per annum to operate the bathhouse. When Hüma Hatun offered to pay the waqf 16,800 akçe per annum, Üstad Ali matched the higher offer and his contract with the waqf was renewed at the new rate. Mutawalli Abdurrahman states that Üstad Ali is free to use the bathhouse as he wishes as long as he pays the waqf 1400 akçe per month. Üstad Ali corroborates the mutawalli's testimony. The court registers the transaction.

Merhûm ve mağfûrûn-leh Monla Çelebi Evkâfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Abdurrahman bin Veli meclis-i şer'de hâmilü'l-kitâb Üstâd Ali bin Abdullah mahzarında bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüp merhûm-ı merkûmun evkâfından Tophane'de Fındıklı Zâviyesi kurbünde vâki' lede'l-ahâlî ma'lûmü'l-hudûd Çifte Hammâm her sene on dörder bin akçe ile mezbûr Üstâd Ali'nin taht-ı icâresinde iken Hümâ nâm hâtun iki bin sekiz yüz ziyâde idüp mezbûr dahi ziyâdesi ile kabûl itmeğin tevliyetim hasebi ile zikr olunan Çifte Hammâm'ı târîh-i kitâbdan bir sene tamâmına vakf-ı mezbûr nâzırı İbrahim Efendi ma'rifeti ile on altı bin sekiz yüz râyic fi'l-vakt akçe icâre ile icâr idüp ol dahi minvâl-i meşrûh üzre istîcâr ve kabûl idüp kıstü'l-yevm hesâbınca ayda bin dört yüz akçe icâresini mâh-be-mâh cânib-i vakfa ta'ahhüd itdükde mütevellî-i mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu mezbûr Üstâd Ali dahi vicâhen tasdik

tasdika vekâleti nehc-i şer'î üzre sâbite olan fahrü'l-kuzât Veli Efendi ibn Mehmed mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp merhûm Sultan Bayezid Hân Evkâfı'ndan Kasaba-i Kasımpaşa mahallâtından merhûm es-Seyyid Osman Mahallesi'nde vâki' bir tarafı Ali Beşe ibn Abdullah mülki ile ve üç tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd olup sâbikan on bir hânelik yer olup hâlen müvekkilim müşârün-ileyhin taht-ı tasarrufunda olan arz-ı hâliyyeyi ma'rifet-i mütevellî ile mûmâ-ileyh Fazlı Efendi'ye tefvîz idüp ol dahi tefvüz ve kabûl eyledikten sonra mukâbele-i tefvîzde on sekiz bin râyic fi'l-vakt akçesin alup kabz eyledi ba'de'l-yevm müvekkilim müşârün-ileyh paşa hazretlerinin zikr olunan arzda medhal ve 'alâkası kalmadı mûmâ-ileyh Fazlı Efendi'nin taht-ı tasarrufundadır didikde vekîl-i mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu tasdika vekîl olan mezbûr Veli Efendi tasdik idicek gıbbe't-taleb kayd şüd hurrîre fî 15 Saferi'l-hayr sene 1014

Şühûdü'l-hâl

Es-sâbıkûn

185 - 1605 (1014) Galata 27: 60a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Ayşe, Mehmet Ağa Vakfı'nın mütevellisi Mahmut ile birlikte mahkemeye gelerek Kasımpaşa'da bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 600 dirheme vakıftan kiralar. Mustafa, borcun ödenmesi durumunda evi vakfa teslim etmeye kefil olduğunu belirtir. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Ayşe is in court with Mahmut, mutawalli of the Mehmet Ağa Waqf. The former takes out a 6000 dirhem mortgage (istiglal) on her house in Kasımpaşa from the waqf. She then rents the same house from the waqf for 600 dirhem for one year. Mustafa serves as surety to return the house to the waqf in case the debt is not repaid. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

186 - 1605 (1014) Galata 27: 61a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Molla Çelebi Vakfı'nın mütevellisi Abdurrahman, vakfın Tophane'de bulunan bir hamamının kiracısı Üstad Ali ile birlikte mahkemeye gelir. Üstad Ali, hamamı yıllık 14.000 akçeye kiralayıp işletirken Hüma Hatun vakfa yıllık 16.800 akçe önermiş, bunun üzerine Üstad Ali de bu zamlı kirayı ödemeyi kabul ederek vakıfla yeniden anlaşma yapmıştır. Müteveli Abdurrahman, Üstad Ali'nin vakfa aylık 1400 akçe ödeyerek hamamı dilediği gibi kullanabileceğini belirtir. Üstad Ali, mütevellinin ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Abdurrahman, mutawalli of the Molla Çelebi Waqf, is in court with Üstad Ali, tenant of a waqf-owned bathhouse in Tophane. Üstad Ali has been paying 14,000 akçe per annum to operate the bathhouse. When Hüma Hatun offered to pay the waqf 16,800 akçe per annum, Üstad Ali matched the higher offer and his contract with the waqf was renewed at the new rate. Mutawalli Abdurrahman states that Üstad Ali is free to use the bathhouse as he wishes as long as he pays the waqf 1400 akçe per month. Üstad Ali corroborates the mutawalli's testimony. The court registers the transaction.

Merhûm ve mağfûrûn-leh Monla Çelebi Evkâfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Abdurrahman bin Veli meclis-i şer'de hâmilü'l-kitâb Üstâd Ali bin Abdullah mahzarında bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüp merhûm-ı merkûmun evkâfından Tophane'de Fındıklı Zâviyesi kurbünde vâki' lede'l-ahâlî ma'lûmü'l-hudûd Çifte Hammâm her sene on dörder bin akçe ile mezbûr Üstâd Ali'nin taht-ı icâresinde iken Hümâ nâm hâtun iki bin sekiz yüz ziyâde idüp mezbûr dahi ziyâdesi ile kabûl itmeğin tevliyetim hasebi ile zikr olunan Çifte Hammâm'ı târîh-i kitâbdan bir sene tamâmına vakf-ı mezbûr nâzırı İbrahim Efendi ma'rifeti ile on altı bin sekiz yüz râyic fi'l-vakt akçe icâre ile icâr idüp ol dahi minvâl-i meşrûh üzre istîcâr ve kabûl idüp kıstü'l-yevm hesâbınca ayda bin dört yüz akçe icâresini mâh-be-mâh cânib-i vakfa ta'ahhüd itdükde mütevellî-i mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu mezbûr Üstâd Ali dahi vicâhen tasdik

itdikde vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sânî
min şehri Saferi'l-muzaffer li-sene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Abdülkadir bin Hacı, Abdullah bin Hasan, Piri bin Nebi, Şaban
bin Mehmed.

187 - 1605 (1014) Galata 27: 62a/1 Dava / *Adjudication*

Galata'nın Müeyyetzade Mahallesi'nden Gülahmer Hatun, kurmuş olduğu vakfa müteveli tayin ettiği Derviş Çelebi karşısında mahkemeye çıkar. Gülahmer Hatun, adı geçen mahallede bulunan bir evini yaşadığı sürece kendisinin, ölümünden sonra özgür bıraktığı kölelerin ve soylarından gelenlerin kullanması ve sonra da gelirinin Medine'nin yoksullarına gönderilmesi koşuluyla vakfetmiştir. Bu işlemin kaydedilmesinden sonra Gülahmer Hatun, bir İslam hukukçusunun görüşüne dayanarak bu vakfiyenin geçersiz olduğunu, dolayısıyla da iptal edilmesi gerektiğini ileri sürer. Görüşü sorulan müteveli Derviş Çelebi ise, başka İslam hukukçularının görüşlerine dayanarak kaydedilmiş bir vakfiyenin bozulamayacağını belirtir. Sonuçta mahkeme müteveliye haklı bularak vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Gülahmer Hatun, a resident of the Müeyyetzade neighborhood in Galata, sues Derviş Çelebi, the mutawalli she appointed for her own waqf. Gülahmer Hatun endowed a house in the above-stated neighborhood on condition that it would be used by her as long as she lives, followed by her emancipated slaves and their line after her death; afterwards its revenues are to be transferred to the poor of Medina. After the completion of the registration procedure, Gülahmer Hatun claims, based on the views of an Islamic jurist, that the waqf deed (vakfiye) is invalid and should be annulled. Mutawalli Derviş Çelebi counters that, based on views of other Islamic jurists, the waqf is valid. In conclusion, agreeing with the mutawalli, the court decides that the waqf deed cannot be annulled.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

188 - 1605 (1014) Galata 27: 62b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Şebinkarahisar'dan Mehmet, İbrahim ile birlikte mahkemeye gelerek bundan önce İbrahim'e 2370 akçe borcu bulunduğunu söyler. Mehmet, Şebinkarahisar'da bulunup kullanım hakları babası ve kardeşinden kendisine miras kalan vakıf ya da timar toprağı olan tarlaları, müteveli ya da timarlı sipahi (sâhib-i arz) izniyle 1370 akçeye İbrahim'e devrettiğini ve bu parayı borcuna takas ettiğini belirtir. Mehmet, İbrahim'e yalnızca 1000 akçe borcu kaldığını sözlerine ekler. İbrahim, Mehmet'in ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Mehmet, a resident of Şebinkarahisar, is in court with İbrahim. The former states that he owed İbrahim 2370 akçe. For 1370 akçe, Mehmet transferred to İbrahim the usufruct rights of waqf or fief land he inherited from his father and brothers, with the permission of the mutawalli or timariot (sâhib-i arz). The transfer amount was counted against a portion of his debt. He adds that his remaining debt is only 1000 akçe. İbrahim corroborates Mehmet's testimony. The court registers the transactions.

Karahisar-ı Şebîn Sancağı'ndan Milas Kazâsı'na tâbi' İspana nâm karyeden Mehmed bin Veli nâm kimesne meclis-i şer' de hâmilü'l-kitâb İbrahim bin Pirkulî nâm kimesne mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp mezbûr İbrahim'e karz-ı şer'iden iki bin üç yüz yetmiş akçe deynim olup hâlen karye-i mezbûre sınırunda vâki' olup bundan akdem babamız mezbûr Veli'den ve karındaşım Halil'den bi-hasbî'l-kânûn bana intikâl idüp 'inde'l-ahâlî ma'lûmü'l-hudûd olan tarlalarımı sâhib-i arz ma'rifeti ile merkûm İbrahim'e tefvîz idüp ol dahi tefevvüz ve kabûl eyledikde mukâbele-i tefvîzde bin üç yüz yetmiş akçe alup kabz itdükden sonra karz-ı şer'iden mezbûra deynim olan meblağ-ı mesfûr iki bin üç yüz yetmiş akçeden bin üç yüz yetmiş akçesin mezbûr İbrahim'e edâ ve kazâ itdüm ol dahi meblağ-ı mezbûr alup kabz eyledi hâlen meblağ-ı mezbûrdan zimmetinde bin akçe bâkî kaldı ve zikr olunan tarlalarda 'alâkam kalmadı didikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i meşrûh üzre cârî

olan ikrârını mukarrün-leh İbrahim vicâhen tasdik itdikde mâ-hü-ve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-'işrîn min Sa-feri'l-muzaffer li-sene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

İbrahim bin Yusuf, Abdi bin Halil, Ali bin Mustafa, İbrahim bin Süleyman, Sefer bin Ömer ve gayruhum.

189 - 1605 (1014) Galata 27: 63a/3 Dava / *Adjudication*

Rüstem Bey Vakfı'nın mütevellisi Murat Bey, Kataline karşısında mahkemeye çıkar. Kataline'nin ölen eşi Kosta, vakıftan 5000 akçe faizli (mu'âmele-i şer'iyye) borç almış, Kataline de bu borca kefil olmuştur. Mütevelli Murat Bey, ölümünden önce Kosta'dan borcun faizini almakla birlikte ana parayı alamadığını söyleyerek Kosta'nın eşi ve kefil Kataline'den ana parayı istemektedir. Görüşü sorulan Kataline, mütevellinin ifadesini reddeder. Mütevelli Murat Bey'den savını kanıtlaması istenir. O da Mahmut ve Yorgi'yi mahkemeye şahit olarak çağırır. Şahitler, Murat Bey'in ifadesi doğrultusunda görüş bildirirler. Sonuçta, davacı Murat Bey davayı kazanır.

Murat Bey, mutawalli of the Rüstem Bey Waqf, sues Kataline. Kataline's late husband Kosta took out a 5000 akçe loan from the waqf at interest (mu'âmele-i şer'iyye), with Kataline serving as surety. Mutawalli Murat Bey states that Kosta repaid the accrued interest before his death, but not the principal itself. Now he wants the decedent's wife and surety Kataline to settle the debt. Questioned by the court, Kataline rejects the mutawalli's testimony. The court asks the plaintiff Murat Bey to prove his claim. The plaintiff calls to court Mahmut and Yorgi, who corroborate his account. In conclusion, the plaintiff Murat Bey wins the case.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de vâki' merhûm ve mağfûrûn-leh Rüstem Bey Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan fahrû'l-akrân Murad Bey ibn Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tev-

kîrde Kataline ibnet-i Vanaş nâm nasrâniyyeyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp mezbûr Kataline'nin zevci Kosta veled-i Lîmo nâm zimmîye târîh-i kitâbdan iki yıl mukaddem vakf-ı mezbûr mâlından mu'âmele-i şer'iyye ile beş bin râyic fi'l-vakt akçe virüp merkûm Kataline meblağ-ı mezbûra emr ve kabûli hâviye kefâletle kefil olmuş idi meblağ-ı mezbûrun târîh-i kitâba gelince olan ribhini merkûm yedinden alup kabz idüp asl-ı mâl zimmetinde bâkî kalmış idi hâlen mezbûr Kosta mürd olmağın merkûme Kataline'den kefâleti hasebiyle meblağ-ı mezbûr beş bin akçeyi taleb iderim su'âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl ve 'akîbü'l-inkâr müdde'î-i mezbûr Murad Bey'den da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda ahrâr-ı müslimînden Mahmud bin Ferhad ile Yorgi veled-i Petro nâm zimmî meclis-i şer'a li-ecli's-şehâde hâzırân olup gıbbe'l-istişhâd fi'l-vâki' mezbûr Murad Bey târîh-i kitâbdan iki yıl mukaddem mezbûr Kosta'ya vakf-ı mezbûr mâlından beş bin râyic fi'l-vakt akçe mu'âmele tarîki ile virüp ol dahi kabz itdikden sonra meblağ-ı mezbûra bizim huzûrumuzda mesfûre Kataline emr ve kabûli hâviye kefâletle kefil oldu bu husûsa biz şahidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iyye itdiklerinde ba'de ri'âyet-i şerâyiti'l-kabûl şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı'a oldukdan sonra mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin 'aşer Saferi'l-muzaffer li-sene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Abdullah bin Hasan, İbrahim bin Süleyman, Yusuf bin Abdullah, Hasan bin Hüseyin ve gayruhum.

190 - 1605 (1014) Galata 27: 63b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Şahhuban adlı kadın, Raziye Hatun Vakfı'nın mütevellisi Osman Çavuş ile birlikte mahkemeye gelerek Galata'nın Bereketzade Mahallesi'nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 4000 dirheme vakfa satar. Şahhuban, daha sonra aynı evi bir yıl-lığına 400 dirheme vakıftan kiralar. Mahkeme, bu işlemleri sicile kaydeder.

Şahhuban, a woman, is in court with Osman Çavuş, mutawalli of the Raziye Hatun Waqf. She takes out from the waqf a 4000 dirhem mortgage (istiglal) on her house in Galata's Bereketzade neighborhood. She then rents the same house from the waqf for 400 dirhem for one year. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

191 - 1605 (1014) Galata 27: 63b/3 Tescil işlemi / Registration

Galata'nın Alacamescit Mahallesi'nden Meryem Hatun'un vekili Ali, Mustafa ile birlikte mahkemeye gelir. Meryem Hatun, Fatma Hatun'un adı geçen mahallede bulunup Medine yoksulları için vakfetmiş olduğu dükkânlardan ikisini peşin kira ile birlikte günlük birer akçeye kiralamıştır. Vekil Ali, bu dükkânların kullanım haklarını mütevellinin izniyle 2000 akçeye Mustafa'ya devrettiğini söyler. Mustafa, vekil Ali'nin ifadesini doğrular. Mahkeme de bu devir işlemini sicile kaydeder.

Ali, legal agent of Meryem Hatun, a female resident of Galata's Alacamescit neighborhood, is in court with Mustafa. For an advance payment and rent of 1 akçe per day, Meryem Hatun rented two stores in the same neighborhood endowed by Fatma Hatun for the poor of Medina. The legal agent Ali states that, for 2000 akçe, he has transferred to Mustafa the usufruct rights of these stores, with the permission of the mutawalli. Mustafa corroborates the legal agent Ali's testimony. The court registers the transfer.

Mahmiyye-i Galata dâhilinde Alaca Mescid Mahallesi'nde sâkine Meryem Hâtun ibnet-i Murad tarafından husûs-ı âti'l-beyânı ikrâra vekîl-i şer'î olup hasm-ı şer'î-yi câhid mahzarında Mehmed bin Mahmud ve Kasım bin Salim şehâdetleriyle şer'an vekâleti sâbite olan Ali bin Abdullah meclis-i şer'de hâmilü'l-kitâb Mustafa bin Abdullah muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr ve itirâf idüp ma-

halle-i mezbûre sükunda vâki' merhûme Fatıma Hâtun Medîne-i Münevvere fukarâsına vakf itdüği dekâkînden bir tarafı yine Medîne-i Münevvere Vakfı ile ve bir tarafı Tomtom Vakfı ile ve bir tarafı Alaca Mescid ile ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd olup müvekkilem mezbûre Meryem Hâtun'un icâre-i mu'accele ve yevmî bir akçe icâre-i mü'eccele ile taht-ı icâresinde olan iki bâb dükânı vakf-ı mezbûrun mütevellîsi ma'rifeti ile mezbûr Mustafa'ya hakk-ı tasarrufunu tefvîz idüp ol dahi tefevvüz ve kabûl itdikden sonra mukâbele-i tefvîzde mezbûrun yedinden iki bin akçe alup kabz eyledüm ba'de'l-yevm müvekkilem mezbûre Meryem Hâtun'un zıkr olunan dükkânlarda bi-vechin mine'l-vücûh medhali yokdur mezbûrun taht-ı tasarrufundadır didikde gibbe't-tasdîki'sher'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundı hurrîre fî 20 Saferî'l-muzaffer sene 1014

Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Mehmed, Kasım bin Salim, İbrahim bin Yusuf, Ali bin Abdullah, Hızır bin Receb, Mustafa bin Mehmed ve gayruhum.

192 - 1605 (1014) Galata 27: 64b/2 Tescil işlemi / Registration

Sucu Piyale Vakfı'nın mütevellîsi Recep Bey, Ali Reis ve Mehmet Reis ile birlikte mahkemeye gelir. Özi (Ochakiv, Ukrayna) beyi olan Seydi Bey, adı geçen vakıftan 60.000 akçe borç almıştır. Seydi Bey, borcunun 6000 akçesini Mehmet Reis aracılığıyla, 22.000 akçesini de Ali Reis aracılığıyla mütevellîye göndermiştir. Mütevellî Recep Bey, Mehmet Reis ve Ali Reis'ten Seydi Bey'in borcu olarak toplam 28.000 akçe aldığını belirtir. Mehmet Reis ve Ali Reis, mütevellînin ifadesini doğrularlar. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Recep Bey, mutawalli of the Sucu Piyale Waqf, is in court with Ali Reis and Mehmet Reis. Seydi Bey, who is the Özi Bey (ruler of Ochakiv, Ukraine), took out a 60,000 akçe loan from the waqf. He then sent to the mutawalli 6000 akçe through Mehmet Reis,

and 22,000 akçe through Ali Reis. Mutawalli Recep Bey states that he has received a total of 28,000 akçe from Mehmet Reis and Ali Reis as partial settlement of Seydi Bey's debt. Mehmet Reis and Ali Reis corroborate the mutawalli's testimony. The court registers the testimonies of the parties.

Suçı Piyale Vakfı'na mütevellî olan Receb Bey ibn Abdullah mahfil-i kazâda işbu hâmilü'l-kitâb Ali Reis bin [silik] ve Mehmed muvâcehesinde ikrâr ve i'tirâf idüp hâlen Özi beyi olan kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Seydi Bey zimmetinde mâl-i vakf-ı mezbûrdan altmış bin akçe olup meblağ-ı merkûmun altı bin akçesini bundan akdem Mehmed Reis bin Ahmed nâm kimesne ile irsâl idüp ve yirmi iki bin akçesin dahi merkûm Ali Reis ile irsâl idüp merkûm Ali Reis dahi meblağ-ı merkûm yirmi iki bin akçeyi bana teslîm idüp müşârün-ileyh Seydi Bey zimmetinde olan mâl-i vakf altmış bin akçenin yirmi sekiz bin akçesi bana vâsıl oldu didikde mukırr-ı [mezbûr] Receb Bey'in vech-i meşrûh üzre sudûr iden ikrârını merkûm Ali Reis bi'l-muvâcehe tasdîk itmeğın mâ-hüve'l-vâki' ketb olundu tahrîren fî selhi şehri Muharremi'l-harâm sene erba'a 'aşrette ve elf

Şühûdü'l-hâl

El-Hâc Mustafa bin Yahya, Mehmed bin Mustafa, Ahmed bin Şüca, Memi Reis bin Abdullah ve gayruhum.

193 - 1605 (1014) Galata 27: 65a/3 Tescil işlemi / Registration

Mustafa Ağa Mahallesi'nden Ömer Çelebi, Cafer Bey Vakfı'nın mütevellisi Ali ile birlikte mahkemeye gelerek vakfa 2250 akçesi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 17.250 akçe borcu olduğunu ve borcuna karşılık olarak mütevel-liye çeşitli değerli eşyalarını rehin olarak verdiğini söyler. Mütevel-li Ali, Ömer Çelebi'nin ifadesini doğrular. Ömer Çelebi'nin eşi Rahime ile Hasan adlı kişi, söz konusu borca kefil olduklarını belirtirler. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Ömer Çelebi, a resident of the Mustafa Ağa neighborhood, is in court with Ali, mutawalli of the Cafer Bey Waqf. The former states that he owes the waqf a total of 17,250 akçe, of which 2250 akçe represents interest (mentioned as the price of broadcloth). He also pawns some valuable goods in exchange for the debt. Mutavalli Ali corroborates his testimony. Rahime, Ömer Çelebi's wife, and Hasan serve as sureties for the debt. The court registers the transactions.

Mahmiyye-i Galata hâricinde Mustafa Ağa Mahallesi'nde sâ-in Ömer Çelebi ibn Mehmed mahfil-i şer'î şerîfde işbu hâmilü'l-citâb merhûm Cafer Bey Evkâfı'na hâlen mütevellî olan Ali bin Abdülmennan mahzarında ikrâr idüp vakf-ı mezbûra zimmetimde tarzdan on beş bin nakd râyic fi'l-vakt deynim olup ve târîh-i ki-âbdan sene tamâmına mü'eccel kadri ve vasfı beynimizde 'ilm-i er'î ile ma'lûm çuka bahâsından iki bin iki yüz elli akçe deynim olmağın meblağ-ı mersûm mukâbelesinde bir gümüşli kemer kılıç ve bir gümüşli gaddâre ve bir gümüşli hançere ve bir kırmızı yağ-nurluğımı mütevellî-i mezkûra rehin vaz' eyleyüp ol dahi alup tabz eyledi didikde mukırr-ı mezbûrun minvâl-i meşrûh üzre sulûr iden ikrârını el-mukarrün-lehü'l-merkûm mütevellî vicâhen asdîk itdikde mukırr-ı mezbûrun zevcesi Rahime bint-i Haydar ve Hasan bin Abdullah nâm kimesneler meblağ-ı mezbûra emr ve ka-ûlî [hâvî] kefâletle kefil olduklarında mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb tabt olundı tahrîren fi'l-yevmi's-sânî ve'l-işrîn min Saferi'l-muzaf-er li-sene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Murad Halife ibn Abdullah el-imâm, Rüstem bin Abdullah er-âcil, Hasan Çelebi bin Hacı Memi, el-Hâc Rıdvan ibn Abdullah, brahim bin Süleyman ve gayruhum.

194 - 1605 (1014) Galata 27: 66a/2 Tescil işlemi / Registration

Kasım, Mosi, Dimitraki ve Yaroş adlı dört ortak Mustafa Bey le birlikte mahkemeye gelirler. Dört ortak, Sultan Mehmet Han

Vakfı'na ait olan Üsküdar'a bağlı Sarıca Köyü'nün vergilerini toplama hakkını iltizam yoluyla üç yıllığına 140.000 akçeye vakıftan devralarak vakfa peşin ödeme yapmışlardır. Ortaklar, iki yılın geride kaldığını, kalan bir yılın gelirine de 9800 akçe karşılığında Mustafa Bey'i de ortak ettiklerini ve paralarını aldıklarını söylerler. Mustafa Bey, adı geçen ortakların ifadelerini doğrular. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Kasım, Mosi, Dimitraki and Yaroş, four partners, are in court with Mustafa Bey. The four partners have bought the right to farm the taxes of the Sarıca village in Üsküdar from the Sultan Mehmet Han Waqf for 140,000 akçe for 3 years. They havemade payment in advance. The partners state that it has been two years since the sale and that they have taken in Mustafa Bey as a fifth partner for the remaining one year's revenue in exchange for 9800 akçe and collected the money. Mustafa Bey corroborates their testimony. The court registers the transaction.

Kasım bin Abdullah ve Mosi veled-i Yasef ve Dimitraki veled-i Yorgi ve Yaroş veled-i Akör nâm kimesneler meclis-i şer'î-i şerîf-de işbu sâhibü'l-kitâb Mustafa Bey ibn Hasan nâm cündî muvâcehesinde takrîr-i merâm idüp mahrûsa-i Brusa'da âsûde olan cennet-mekân firdevs-âşiyân merhûm Sultân Mehmed Hân 'aleyhi'r-rahmeti ve'l-gufrân hazretlerinin evkâfından olup mahrûsa-i Üsküdar'a tâbi' Sarıca nâm karyenin a'şâr-ı şer'iyye ve rûsûm-ı 'örfiyye ve cürm ü cinâyâtı ve bâd-ı hevâsını bundan akdem bin on bir senesinde vâki' Mart ibtidâsından üç sene tamâmına varınca yüz kırk bin akçeye cümlemiz iltizâm idüp meblağ-ı mezbûrî peşin tarîkiyle mütevellî-i vakfa edâ eyleyüp hâlen iki senemiz mürûr idüp tahvilimiz âhir olmağa bir sene bâkî kalmağın hâlen karye-i mezbûrenin sene-i bâkiyede vâki' olan mahsûlâtına mezbûr Mustafa'yı dahi şerîk eyleyüp sene-i merkûme mahsûline mahsûb olmak için mezbûrdan dokuz bin sekiz yüz akçe alup kabz eyledik didiklerinde mukırrûn-ı mezbûrûnun minvâl-i meşrûh üzre sudûr iden ikrârını mukırrûn-lehü'l-merkûm Mustafa



1444-46 ve 1451-81 dönemlerinde hüküm süren Fatih Sultan Mehmed'in son yıllarında Nakkaş Sinan tarafından çizilen portresi.

Portrait of Mehmed II (r. 1444-46 and 1451-81) in his later years, by Nakkaş Sinan.

bi'l-muvâcehe tasdîk ve bi'l-müşâhede tahkîk idicek mâ-hüve'l
vâki' gıbbe't-taleb ketb ve tahrîr olunup yed-i tâlibe vaz' ve def
olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-'işrîn min Saferi'l-muzaffe
li-sene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hasan bin Hüseyin, Yusuf bin Murad, Piri bin Abdünnebi, Al
Beşe bin Ahmed, Mehmed bin Abdullah ve gayruhum.

195 - 1605 (1014) Galata 27: 67a/4 Tescil işlemi / *Registration*

El-Hac Ali Vakfı'nın mütevellisi Ömer Reis, Ahmet ile birlikte mahkemeye gelerek mütevellilik görevini padişah beratına daya narak yürüttüğünü ve vakfın Galata'daki gelirlerinin kullanım için kendi yerine Ahmet'i vekil tayin ettiğini söyler. Ahmet, söz konusu vekâleti üstlendiğini belirtir. Mahkeme, bu tayin işlemin sicile kaydeder.

Ömer Reis, mutawalli of the el-Hac Ali Waqf, is in court with Ahmet. The former states that he has been serving as the muta walli in accordance with an imperial appointment (berat). Now he appoints Ahmet as his legal agent for the use of the waqf's revenues in Galata. Ahmet accepts the agency. The court registers the appointment.

Ömer Reis bin Ali nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfde Ahmec bin Mustafa mahzarında ikrâr idüp berât-ı pâdişâhî ile hasbî mütevellîsi olduğum el-Hâc Ali Vakfı'nın mahmiyye-i Galata'da vâki' akârının tasarrufuna kendü cânibimden mesfûr Ahmed'i vekî nasb eyledüm didikde ol dahi vekâlet-i mezbûreyi kabûl idicel mâ-vaka'a ketb şüd

Şühûdü'l-hâl

Osman bin Mustafa. Ali bin Ahmed, Piri bin Nebi, Yusuf bin Murad ve gayruhum.

196 - 1605 (1014) Galata 27: 69b/1 Dava / *Adjudication*

Hasan Ağa Vakfı'nın mütevellisi Hasan Çavuş, ölen İbrahim Çelebi'nin oğulları Mustafa ile Sadık'ın anneleri ve vasileri olan Mümine Hatun'un vekili Seyyit Hızır karşısında mahkemeye çıkar. Ölen İbrahim Çelebi, vakfın önceki mütevellisi Hüsrev'den 120.000 akçe faizli (mu'âmele-i şer'iyye olarak ifade ediliyor) borç almış, ardından Hüsrev görevden alınmış ve yerine atanan Hasan Çavuş'a İbrahim Çelebi borcunun 50.000 akçesini ödemiştir. Müteveli Hasan Çavuş, 1603 yılının Ağustos (Hicri 1012 Rebiulevvel) başlarında, Ayasofya yakınlarındaki bir çeşmenin yanında İbrahim Çelebi ile karşılaşmış, İbrahim Çelebi'den vakfın alacağı olan 70.000 akçeyi istemiş, o da borcunu doğrulamakla birlikte ödeyecek durumda olmadığını belirterek kendisine zaman tanınmasını istemiştir. Aracıların devreye girmesiyle müteveli Hasan Çavuş, İbrahim Çelebi'ye ek süre tanıdıktan sonra o yıl Hacca gitmiş ve bu arada İbrahim Çelebi ölmüştür. Davacı müteveli şimdi bu parayı merhumun varislerinden istemektedir. Görüşü sorulan vasi vekili Seyyit Hızır, davacının ifadesini reddederek, İbrahim Çelebi'nin önceki müteveli Hüsrev'e borcunun kalan 70.000 akçesini de ödemiş olduğunu ve bunu kanıtlayabileceğini ileri sürer. Bunun üzerine davacı, bu durumda davalının sunacağı kanıtın mahkemece dikkate alınmaması gerektiğini belirterek savını destekleyen şeyhülislam fetvasını mahkemeye sunar. Mahkeme fetvayı inceledikten sonra, fetva uyarınca davalının mahkemeye sunacağı kanıtın dikkate alınamayacağını bildirir. Ancak, mahkeme müteveli Hasan Çavuş'tan İbrahim Çelebi ile karşılaştığını, İbrahim Çelebi'nin borcunu itiraf ettiğini ve kendisine ek süre tanıdığını kanıtlamasını ister. O da mahkemeye şahitlerini çağırır. Şahitler, davacının ifadesi doğrultusunda görüş bildirirler. Son olarak mahkeme, müteveli Hasan Çavuş'tan İbrahim Çelebi'den 70.000 akçeyi almadığına yemin etmesini ister. Davacı müteveli Hasan Çavuş, yemin ederek davayı kazanır.

Hasan Çavuş, mutawalli of the Hasan Ağa Waqf, sues Seyyit Hızır, legal agent of Mümine Hatun, mother and guardian of Mus-

tafa and Sadık, the late İbrahim Çelebi's sons. The late İbrahim Çelebi took out a 120,000 akçe loan from the waqf's former mutawalli Hüsrev at interest (expressed as mu'âmele-i şer'iyye). Later Hüsrev was recalled and İbrahim Çelebi paid back 50,000 akçe to Hasan Çavuş, the new mutawalli. Mutawalli Hasan Çavuş met İbrahim at a fountain near Hagia Sophia in August 1603 (AH Rebi-ulevvel 1012) and asked him to pay the remaining 70,000 akçe. Though admitting his debt, İbrahim stated that he was unable to pay and requested an extension. Upon mediation, Hasan Çavuş granted him an extension and left on a pilgrimage to Mecca. Meanwhile, İbrahim Çelebi passed away. The plaintiff mutawalli now wants the decedent's heirs to pay the debt. Questioned by the court, legal agent of the guardian Seyyit Hızır rejects the plaintiff's testimony and claims that İbrahim Çelebi paid to the former mutawalli Hüsrev the remaining 70,000 akçe and that he can prove it. Stating that evidence given by the defendant should be disregarded, the plaintiff then presents to court a supportive fatwa of the sheikulislam. Examining the fatwa, the court rules that evidence presented by the defendant should be disregarded. However, the court still wants mutawalli Hasan Çavuş to prove that he met with İbrahim Çelebi, had him admit his debt, and granted him an extension. Hasan Çavuş calls to court his witnesses, who testify in his favor. Finally, the court wants Hasan Çavuş to state under oath that he did not collect the 70,000 akçe from İbrahim Çelebi. The plaintiff mutawalli Hasan Çavuş takes an oath and wins the case.

Husûs-ı âti'l-beyânı nehc-i şer'î üzere istimâ' için bu dâ'ilerine emr-i şerîf-i vâcibü't-teşrîf vürûdundan sonra merhûm Hasan Ağa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan fahrü'l-akrân Hasan Çavuş ibn Abdullah meclis-i şer'-i şerîfe bundan akdem vefât iden mukâta'acı İbrahim Çelebi ibn Sadık'ın sulbî oğulları Mustafa ve Sadık nâm sağırlerin vasî-yi şer'iyyeleri olan vâlideleri Mümine Hâtun ibnet-i Abdülkadir tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup hasm-ı şer'î-i câhid mahzarında Mahmud Bey ibn Abdullah ve Abdi Bey ibn Süleyman şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan es-Seyyid Hızır bin es-Seyyid Mustafa nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ idüp

bundan esbak vakf-ı mezbûra mütevellî olan işbu hâzır bi'l-meclis Hüsrev bin Abdullah müteveffâ-i mezbûr İbrahim Çelebi'ye hâl-i huyûtunda mâl-i vakf-ı merkûmeden mu'âmele-i şer'îyye ile yüz yirmi bin akçe virüp ol dahi kabz itdikden sonra merkûm Hüsrev tevliyetinden 'azl olunup ben mütevellî olduğumda mârû'z-zikr İbrahim Çelebi meblağ-ı merkûm yüz yirmi bin akçenin elli bin akçesin bana edâ ve teslîm idüp yetmiş bin akçesi zimmetinde bâkî kalmağla bin on iki senesinde hacc-ı şerîfe gitmek murâd itdüğimde sene-i merkûme Rebî'ulevvelinin evâyilinde Düşenbe günü mahmiyye-i Kostantiniyye'de Ayasofya-i Kebîr kurbünde bâb-ı hümayûn önünde vâkî' musluk yanında merkûm İbrahim Çelebi'ye rast gelüp zimmetinde bâkî kalan meblağ-ı mezbûr yetmiş bin akçeyi taleb itdüğimde merkûm İbrahim Çelebi dahi cevâbında fi'l-vâkî' vakf-ı mesfûra yetmiş bin akçe deynim vardır lâkin hâlen edâya iktidârım yokdur deyüp ba'zı müslümanlar tavassutı ile istimhâl itmeğin ben dahi biraz zamân imhâl idüp ol esnâda hacc-ı şerîfe müteveccih olup gitdüğim ecilden meblağ-ı merkûm yetmiş bin akçe zimmetinde bâkî kalmağın hâlen vasî-yi merkûmeden müteveffâ-yı mezbûrun muhallelâtına vâzı'atü'l-yed olduğu cihetden meblağ-ı mesfûrı taleb iderin vekîlinden su'âl olunsun didikde gibbe's-su'âl vekîl-i merkûm es-Seyyid Hızır cevâbında müteveffâ-yı mezkûr İbrahim Çelebi zimmetinde bâkî kalan meblağ-ı mezbûr yetmiş bin akçeyi hâl-i huyûtunda bin on iki senesi Muharreminin evâyilinde mütevellî-i sâbık Hüsrev Bey'e teslîm idüp ol dahi kabz itmekle vakf-ı mezbûr mâlından mesfûrun zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmamışdır mezkûr İbrahim Çelebi hâl-i huyûtunda meblağ-ı mezbûr yetmiş bin akçeyi mütevellî-i sâbıka edâ itdüğüne beyinim vardır deyüp târîh-i mezbûrda merkûm İbrahim Çelebi minvâl-i mezbûr üzre deyn-i merkûmı ikrâr itdüğün inkâr idicek mütevellî-i merkûm Hasan Bey dahi şeyhülislâm müftiyyü'l-enâm [...] bi-tûli hayâtihî ilâ yevmi'l-kıyâm hazretlerinin fetvâ-yı şerîfesin ibrâz idüp nazar olundukda mazmûnı Zeyd hâl-i hayâtında falân vakfa yetmiş bin akçe zimmetimde deynim var deyü müslümanlar mahzarında ikrâr ve i'tirâf ve işhâd itdikden sonra vefât idüp mütevellî-i vakf Zeyd'in terekesinden meblağ-ı merkûmı almak isterken vereseşi Zeyd meblağ-ı merkûmı ikrâr itmezden mukaddem

bi't-tamâm edâ itmiş idi deyü beyyine ikâmet eylese şer'an mesmû'a ve makbûle olur mı el-cevâb olmaz deyü cevâb-ı bâ-savâb buyurulduğunu hâvî olmağın merkûm es-Seyyid Hızır'ın beyyinesi istimâ olunmayup mütevellî-i merkûm Hasan Bey'den takrîr-i meşrûhuna mutâbık beyyine taleb olundukda 'udûl-i müslimînden Mustafa Bey ibn Ahmed ve Mehmed bin Hasan ve Cafer bin Abdullah nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'i şerîfe hâzırûn olup gıbbe'l-istişhâdi's-şer'î edâ-i şehâdet-i şer'iyye kılup fi'l-hakîka mütevellî-i mezbûr Hasan Bey sene-i merkûmede hacc-ı şerîfe gitmek murâd itmeğın sene-i merkûme Rebî'ulevvelinin evâyilinde Düşenbe günü bâb-ı hümayûn önünde vâkî' zıkr olunan musluk kurbünde mezkûr İbrahim Çelebi'ye rast gelüp meblağ-ı mezbûr yetmiş bin akçeyi mezbûrdan taleb eylediğinde mârû'z-zıkr İbrahim Çelebi dahi bizim huzûrımızda fi'l-hakîka vakf-ı mezbûra yetmiş bin akçe deynim vardır lâkin şimdi edâya iktidârım yokdur deyüp meblağ-ı mezbûr yetmiş bin akçe zimmetinde deyni idüğüne bi't-tav'i's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüp edâsı içün istimhâl itmekle mütevellî-i mezbûr dahi bir zamân imhâl eyledi biz bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde gıbbe't-tezkiyye ve't-ta'dîl şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkî' oldukdan sonra meblağ-ı merkûmı mezbûr İbrahim Çelebi'den ba'de'l-ikrârî'l-mezkûr alup kabz itmedüğüne ve bi-vechin mine'l-vücûh zimmetini berî itmedüğüne mütevellî-i mezbûr Hasan Bey'e yemîn teklîf olunup ol dahi vech-i meşrûh üzre yemîn bi'llâhi'l-'aliyyi'l-a'lâ idicek şehâdet-i merkûme mücebiyle hükm olunup mâ-hüve'l-vâkî' gıbbe't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-'işrîn min Saferi'l-hayr sene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Receb Bey bin Abdullah, Abdülkadir Hâce.

197 - 1605 (1014) Galata 27: 70b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Behram Kethüda Vakfı'nın mütevellisi İsmail, Setvastos ve Paroş ile birlikte mahkemeye gelir. Setvastos, Paroş ve Karlı adlı Hıristiyanlar, daha önce adı geçen vakıftan Karaköy Çarşısı'nda bulunan bir kasap dükkânını günlük 4 akçeye kiralamışlardır. Kar-

li'nin ölümü üzerine, mütevellî İsmail, dükkânı Setvastos ile Paroş'a yeniden günlük 4 akçeye kiraladığını ve her birinden 2500'er akçe olmak üzere toplam 5000 akçe peşin kira bedeli aldığını söyler. Setvastos ile Paroş, mütevellinin ifadesini doğrular. Mahkeme de bu kiralama işlemini sicile kaydeder.

İsmail, mutawalli of the Behram Kethüda Waqf, is in court with Setvastos and Paroş. Setvastos, Paroş and Karli, three Christians, had rented a butcher shop in the Karaköy Market from the above-stated waqf, at 4 akçe per day. Subsequently, Karli passed away. Now mutawalli İsmail rents the store again to Setvastos and Paroş at 4 akçe per day. He collects a total of 5000 akçe (2500 akçe from each) as advance payment. Setvastos and Paroş corroborate the mutawalli's testimony. The court registers the rent contract.

Mahmiyye-i Galata'da vâki' Behram Kethüda Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan İsmail bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'î şerîfde hâmilü'l-kitâb Setvastos veled-i Dimitri ve Paroş veled-i Dimitri nâm zimmîler mahzarlarında takrîr-i kelâm idüp vakf-ı mezbûrdan olup mahmiyye-i merkûmede Karaköy Sûku'nda vâki' bir tarafı Yunus Bey Vakfı ve bir tarafı Ayasofya-i Kebîr Vakfı ve bir tarafı Şahhûbân Hâtun Vakfı ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd olan bir bâb kassâb dükkânını bundan akdem mezbûrân Setvastos ile Paroş ve Karli nâm üç nefer zimmî yevmî dörder akçe icâre ile mutasarrıflar olup hâlen merkûm Karli mürd olup dükkân-ı mezbûrî müceddeden icâr itmek lâzım gelüp mezbûrân dahi tâlib olduklarında sâlifü'z-zikr dükkânı yevmî dörder akçe icâre ile mezkûr Setvastos ile Paroş'a târîh-i kitâb gününden icâr idüp ânlar dahi vech-i meşrûh üzre istîcâr itdiklerinden sonra her biri iki bin beşyüz akçe icâre-i mu'accele virüp ben dahi yedlerinden cem'an beş bin akçe vakf-ı mezbûr için alup kabz eyledüm ba'de'l-yevm mezbûrân Setvastos ile Paroş iznim ile zikr olunan dükkânın yevmî dörder akçe icâresi mâh-be-mâh cânib-i vakfa teslîm ide tasarufa kimesne mâni' olmaya didikde gibbe't-tasdîki's-şer'î mâ-hüve'l-vâki' ketb olundu tahrîren fî Saferi'l-muzaffer sene 1014 Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Ali, el-Hâc Mehmed bin Yusuf, Şaban bin Abdullah, Piri bin Nebi, Ahmed bin Abdullah, Memi bin [boş] ve gayruhum.

198 - 1605 (1014) Galata 27: 71a/5 Tescil işlemi / Registration

Ali, Tercüman Yunus Bey Vakfı'nın mütevellisi Bali'den Galata'nın Karaköy Mahallesi'nde bulunan bir dükkânı aylık 30 akçe'ye kiralamış olup mütevelliden bunu belgeleyen bir tezkire almıştır. Ali, şimdi elindeki tezkireyi mahkemeye sunarak kendisine bir hüccet verilmesini istemektedir. Tezkireyi inceleyen mahkeme, Ali'ye dükkânı kiraladığını belgeleyen hüccetin bir örneğini verir.

Ali rented a store in Galata's Karaköy neighborhood for 30 akçe per month from Bali, mutawalli of the Tercüman Yunus Bey Waqf. He received a certificate (tezkire) documenting the rent contract. Presenting to court the certificate, Ali wants a hujjet. Examining the certificate, the court issues Ali a hujjet documenting the rent contract.

Ali bin Hüsrev nâm kimesne mahfil-i kazâda takrîr-i merâm idüp merhûm Tercüman Yunus Bey Evkâfı'ndan mahmiyye-i Galata'da Karaköy Mahallesi'nde vâki' etrâf-ı selâsesi vakf-ı mezbûr ile ve tarîk-i 'ânım ile mahdûd bir bâb dükkân mahlûl olmağın vakf-ı mezbûr mütevellîsi Bali bin Rüstem nâm kimesne zikr olunan dükkânı be-her mâh otuz akçeye yedime alup tasarrufu için yedime mahtûm tezkire virmişidi deyü ibrâz idüp mücebince cânib-i şer'den dahi temessük taleb itmeğın işbu hurûf ber-mûceb-i tezkire ketb ve tahrîr olundu yedine vaz' olundu lede'l-hâce müzekkir-i mâ-cerâ ola tahrîren fi'l-yevmi's-sânî min şehri Rebî'ilevvel lisene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ali Kethüda bin Mehmed, Piri bin Nebi, Yusuf bin Murad, Hasan bin Hüseyin.

199 - 1605 (1014) Galata 27: 71b/2 Dava / *Adjudication*

Hasan Ağa Vakfı'nın mütevellisi Hasan Çavuş, ölen İbrahim Çelebi'nin oğulları Mustafa ile Sadık'ın anneleri ve vasileri olan Mümine Hatun'un vekili Seyyit Hızır karşısında mahkemeye çıkar. İbrahim Çelebi, yaşamında adı geçen vakıftan 120.000 akçe borç almış, sonra borcunun 50.000 akçesini müteveli Hasan Çavuş'a ödemiştir. Müteveli Hasan Çavuş, borcun kalan 70.000 akçesini istediğinde İbrahim Çelebi, borcunu doğrulamakla birlikte ödeyecek durumda olmadığını belirtmiş ve bir süre sonra da ölmüştür. Müteveli Hasan Çavuş, şimdi kalan 70.000 akçeyi İbrahim Çelebi'nin varislerinden istemektedir. Görüşü sorulan vasi vekili Seyyit Hızır, İbrahim Çelebi'nin 70.000 akçeyi vakfın önceki mütevellisi Hüsrev Bey'e ödemiş olduğunu belirterek borcun kapandığını ileri sürer. Bunun üzerine müteveli Hasan Çavuş, şeyhülislamdan almış olduğu fetvayı mahkemeye sunar. Fetvaya göre, borçlu vakfa olan borcunu şahitler huzurunda itiraf edip ölürse, varislerin borcun kapandığına ilişkin sunacakları kanıtlar mahkemece dikkate alınmayacaktır. Mahkeme, müteveli Hasan Çavuş'tan borcun ödenmediğine ve İbrahim Çelebi'nin borcunu itiraf ettiğine kanıt ister. O da mahkemeye şahitlerini çağırır. Şahitler, müteveli Hasan Çavuş'un ifadesi doğrultusunda görüş bildirirler. Mahkeme, müteveli Hasan Çavuş'tan İbrahim Çelebi'den ayrıca borcun kalan 70.000 akçesini almadığına yemin etmesini ister. Sonuçta, davacı müteveli Hasan Çavuş, yemin ederek davayı kazanır.

Hasan Çavuş, mutawalli of the Hasan Ağa Waqf, sues Seyyit Hızır, legal agent of Mümine Hatun, mother and guardian of the late İbrahim Çelebi's sons Mustafa and Sadık. Before his death, İbrahim Çelebi took out a 120,000 akçe loan from the waqf and paid back 50,000 akçe of the debt to mutawalli Hasan Çavuş. When mutawalli Hasan Çavuş asked for the remaining 70,000 akçe, İbrahim Çelebi admitted his debt but stated that he was unable to make restitution. Soon after, he passed away. Now the plaintiff wants the decedent's heirs to pay the remainder of the debt. Questioned by the court, Seyyit Hızır, the legal agent of the guardian, claims that İbra-

him Çelebi had paid the 70,000 akçe to the waqf's former mutawalli Hüseyin Bey and cleared his debt. Hasan Çavuş then presents to court a fatwa issued by the sheikulislam declaring that if prior to his death a debtor admits his debt in front of witnesses, the court is to disregard any evidence presented by his heirs proving that the debt was cleared. The court asks Hasan Çavuş to prove that the debt was not repaid and that İbrahim Çelebi admitted his debt. He calls to court witnesses who testify on his behalf. The court also asks Hasan Çavuş to state under oath that he did not collect from İbrahim Çelebi the remaining 70,000 akçe. In conclusion, the plaintiff Hasan Çavuş takes an oath and wins the case.

Husûs-ı âti'l-beyânı nehc-i şer'î üzere istimâ' için bu dâ'ilerine hitâben emr-i şerîf-i vâcibü't-teşrîf vürûdundan sonra merhûm Hasan Ağa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan fahrû'l-akrân Hasan Çavuş ibn Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde bundan akdem vefât iden mukâta'acı merhûm İbrahim Çelebi ibn Sadık'ın sulbî oğulları Mustafa ve Sadık nâm sağırların vasî-yi şer'iyyeleri olan vâlideleri Mümine Hâtun ibnet-i Abdülkadir tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup hasm-ı şer'-i câhid mahzarında Mahmud Bey ibn Abdullah ve Abdi Bey ibn Süleyman şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan mevlânâ es-Seyyid Hızır ibn es-Seyyid Mustafa nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i da'vâ idüp müteveffâ-i mezbûr İbrahim Çelebi zimmetinde mâl-i vakf-ı merkûmdan yüz yirmi bin akçe alup meblağ-ı mezbûr yüz yirmi bin akçenin elli bin akçesini bundan esbak hâl-i sıhhatinde bana edâ ve teslîm idüp yetmiş bin akçe zimmetinde bâkî kalmağla bin on iki senesinde vâkî' mâh-ı Rebî'ulevvelin evâyilinde merkûm İbrahim Çelebi'den zimmetinde bâkî kalan meblağ-ı mezbûr yetmiş bin akçeyi talep itdiğimde merkûm İbrahim Çelebi cevâbında fi'l-vâkî' vakf-ı mezbûra yetmiş bin akçe deynim vardır lâkin hâlen edâyâ iktidârım yokdur deyüp deyn-i merkûma mukırr ve mu'terif olduktan sonra vefât itmekle meblağ-ı merkûm yetmiş bin akçe zimmetinde bâkî kalmağın hâlen vasî-yi merkûmeden müteveffâ-i mezbûrun muhalledâfâtına vâzı'atü'l-yed olduğu cihetden meblağ-ı mesfûrî talep iderin vekîlinden su'âl olunsun didikde gibbe's-

su'âl vekîl-i mezbûr es-Seyyid Hızır cevâbında müteveffâ-yı mezbûr zimmetinde bâkî kalan meblağ-ı mezbûr yetmiş bin akçeyi hâl-i hayevâtında bin on iki senesi Muharreminin evâyilinde mütevellî-i sâbık Hüsrev Bey'e teslîm idüp ol dahi kabz itmekle vakf-ı mezbûr mâlından zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmamışdır didikde mütevellî-i merkûm Hasan Çavuş şeyhülislâm hazretlerinin fetvâ-yı şerîfelerin ibrâz idüp nazar olundukda mazmûnı Zeyd hâl-i sıhhatinde falân vakfa yetmiş bin akçe zimmetimde deyn vardır deyü müslümanlar mahzarında ikrâr ve i'tirâf itdikden sonra vefât idüp ve mütevellî-i vakf Zeyd'in terekesinden meblağ-ı mezbûr almak istedikde veresei Zeyd meblağ-ı mezbûr ikrâr itmezden mukaddem bi't-tamâm edâ itmiş idi deyü beyyine ikâmet eyeseler şer'an mesmû'a ve makhbûle olur mı el-cevâb olmaz deyü cevâb-ı bâ-savâb buyurulduğunu hâvî olmağın merkûm Hasan Çavuş'dan takrîr-i meşrûhına mutâbık beyyine taleb olundukda 'udûl-i müslimînden Mustafa Bey ibn Mehmed ve Mehmed bin Hasan ve Cafer bin Abdullah nâm kimesneler meclis-i şer'a li-ec-li's-şehâde hâzırûn olup gibbe'l-istişhâdi's-şer'î edâ-i şehâdet-i şer'iyye idüp fi'l-hakîka mütevellî-i mezbûr Hasan Çavuş sene-i merkûme Reb'ulevvelinin evâyilinde meblağ-ı mezbûr yetmiş bin akçeyi taleb itdüğünde mârû'z-zikr İbrahim Çelebi dahi bizim huzûrımızda fi'l-vâki' vakf-ı merkûma yetmiş bin akçe deynim vardır lâkin şimdi edâya iktidârım yokdur deyüp meblağ-ı mezbûr yetmiş bin akçe zimmetinde deyn-i sâbit idüğüne bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve i'tirâf eyledi biz bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde gibbe't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' oldukdan sonra meblağ-ı mezbûr merkûm İbrahim Çelebi'den ba'de'l-ikrârî'l-mezkûr alup kabz itmedüğüne ve bi-vechin mine'l-vücûh zimmetini berî' itmedüğüne mütevellî-i merkûm Hasan Çavuş'a yemîn teklîf olunup ol dahi vech-i meşrûh üzre yemîn bi'llâhi'l-'aliyyî'l-a'lâ idicek mücebiyle hükm olunup mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ışrîn min Saferi'l-muzaffer sene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

El-Hâcî Ali bin Suri, Ali Reis ibn Mehmed, Mahmud bin Abdullah, Abdülkadir bin Hacı, Mehmed Reis ibn Süleyman, Meh-

med bin Murad, Mustafa Çelebi bin Resul, Hızır bin Hasan, Ramazan Halife el-imâm, Hızır bin Murtaza, Mustafa Çelebi ibn Mehmed, Mehmed bin Ali.

200 - 1605 (1014) Galata 27: 72b/2 Dava / *Adjudication*

Muhsine Hatun Vakfı’nın mütevellisi Abdülcemil, Aleksandra adlı Hristiyan kadın karşısında mahkemeye çıkar. Andona adlı Hristiyan kadın, vakfın önceki mütevellisi Mahmut’a Üsküdar’da bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 akçeye satmış, sonra aynı evi yıllık 1000 akçeye vakıftan kiralamış ve Aleksandra da borca ve gerektiğinde evin vakfa geri verilmesine kefil olmuştur. Müteveli Abdülcemil, Aleksandra’dan vakfın alacağını istemektedir. Görüşü sorulan Aleksandra, davacı mütevellinin savını doğrulamakla birlikte, söz konusu anlaşmanın düşük ayarlı akçe (züyûf) üzerinden yapıldığını, kendisinin ise daha sonra dönemin mütevellisi olan Mahmut’a 5000 yüksek ayarlı akçe (cedîd) ödeme yaparak borcu kapattığını söyler. Aleksandra savını destekleyen bir hücceti de mahkemeye sunar. Mahkeme, hücceti inceledikten sonra davalı Aleksandra’nın davayı kazandığına karar verir.

Abdülcemil, mutawalli of the Muhsine Hatun Waqf, sues Aleksandra, a Christian woman. Andona, another Christian woman, had taken a 10,000 akçe mortgage (istiglal) on her house in Üsküdar from Mahmut, former mutawalli of the waqf. She then rented the same house from the waqf for 1000 akçe for a period of one year. Aleksandra served as surety for the debt and to return the house to the waqf, if necessary. Mutawalli Abdülcemil now wants Aleksandra to repay the debt. Questioned by the court, Aleksandra corroborates the plaintiff’s testimony. However, she says, the agreement was made in terms of low grade (züyuf) akçe and that she cleared the debt by paying Mahmut, the mutawalli of the period, 5000 high grade (cedîd) akçe. She presents to court a hujjet proving her claim. Examining the hujjet, the court decides in favor of the defendant Aleksandra.

Muhsine Hâtun Vakfı'na hâlen mütevellî olan Abdülcemil bin Yusuf mahfil-i kazâya Aleksandra bint-i Yani nâm nasrâniyyeyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp bundan akdem vakf-ı merkûma mütevellî olan Mahmud nâm kimesne Andona bint-i Petro nâm nasrâniyyeden mahmiyye-i Üsküdar'daki mahallede vâki' bir tarafı Nikola veled-i Yani mülkine ve bir tarafı Kosta veled-i Dimitri mülkine ve iki tarafı tarîk-i 'âmma müntehî olan menziline mâl-i vakf-ı merkûmdan on bin akçeye istiglâl tarîkiyle iştirâ idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz yine menzil-i merkûmı be-her sene bin akçeye mezbûreye îcâr idüp ol dahi istîcâr itdikden sonra merkûme Aleksandra menzil-i merkûmun derkine ve ücret-i merkûmeye emr ve kabûli hâviye kefâletile kefil olan hâlen menzil-i mezbûra müstahikk zuhûr itmeğin asl-ı mâlî ve icâre-i menziline merkûme Aleksandra'dan taleb iderin su'âl olunsun didikde gıbbe's-su'âl mezbûre Aleksandra cevâbında fi'l-vâki' zikr olunan menzilin derkine ve ücretine ben merkûme Andona'nın emriyle kefil olmuş idim lâkin meblağ-ı mezbûr on bin akçeye sâbıkan râyic olan eski ve züyûf akçeden olmağın mütevellî-i sâbık Mahmud zamân-ı tevliyyetinde meblağ-ı merkûmı benden kefâletim hasebiyle taleb idüp beş bin cedîd akçem almışdır ve isnâ 'aşrete ve elf Ramazanı evâhiriyle müverraha ve târîh-i merkûmda mahmiyye-i [boş] nâ'ibü's-şer' olan mevlânâ Mehmed bin Emrullah imzâsıyla mûmzâ hüccet ibrâz idüp nazar olundukda mazmûnı takrîrine mutâbık olup merkûm Abdülcemil dahi mu'terif olup mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-işrîn li-sene erba'a 'aşrete ve elf Şühûdü'l-hâl

Süleyman bin İbrahim, Abdi bin Ahmed, Hasan bin Abdullah, Ali bin Mehmed.

201 - 1605 (1014) Galata 27: 73a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Karaman Beylerbeyi Ömer Paşa'nın Tophane'de kurmuş olduğu vakfın mütevellî vekili Halil Çavuş, Süleyman ile birlikte mahkemeye gelir. Halil Çavuş, vakfın Tophane'de bulunan bir hamamını bir yıllığına 20.000 akçeye Süleyman'a kiraladığını ve ödeme-

nin aylık taksitler halinde yapılacağını belirtir. Süleyman, müteveli vekili Halil Çavuş'un ifadesini doğrular. Mahkeme de bu kiralama işlemini sicile kaydeder.

Halil Çavuş, legal agent of the mutawalli of a waqf in Tophane founded by Ömer Çavuş, governor-general of Karaman, is in court with Süleyman. The former states that Süleyman Çavuş rented the waqf's bathhouse in Tophane for 20,000 akçe per annum for one year. He will pay the rent in monthly installments. Süleyman corroborates the testimony of the mutawalli's legal agent, Halil Çavuş. The court registers the rent contract.

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm bi'l-fi'l Karaman Beylerbeyisi olan Ömer Paşa Hazretleri'nin mahmiyye-i Galata hâricinde Tophane'de vâki' vakfına kâim-makâm-ı mütevellî olan fahrû'l-cüyûş Halil Çavuş ibn Mehmed nâm kimesne meclisi şer'-i şerîfde sâhibü'l-kitâb Süleyman bin Şaban el-Hammâmî nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp vakf-ı mezbûrdan olup sâlifü'z-zikr Tophane'de vâki' bir tarafı vakf-ı mezbûr odaları ve etrâf-ı selâsesi tarîk-i 'âmm ile mahdûd olan hammâmı her ayda kıstü'l-yevm virmek üzre târîh-i kitâb gününden sene tamâmına değin yirmi bin akçeye mezbûr Süleyman'a kâim-makâm olduğım hasebiyle icâr idüp ol dahi vech-i meşrûh üzre istîcâr itdi didikde kâim-makâm-ı mezbûr Halil Çavuş'un vech-i meşrûh üzre sudûr iden ikrârını mukarrûn-lehü'l-merkûm Süleyman vicâhen tasdik idicek mâ-hüve'l-vâki' ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis min Rebî'ilevvel sene 1014

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Çavuş ibn Ferruh, Korıcı Mehmed Paşa bin Abdullah, Mustafa bin Abdullah, Mehmed Çelebi bin Abdullah, Mustafa.

202 - 1605 (1014) Galata 27: 75a/5 Tescil işlemi / Registration

Nikola, Hacı Şemseddin Vakfı'ndan Balıkpazarı Kapısı içinde bulunan bir dükkânı günlük 24 akçeye kiralamıştır. Nikola, dükk-

kân içinde bulunan ve tuğladan yapılmış kemerin çok eski olduğu için kendiliğinden yıkıldığını belirterek mahkemeden keşif yapılmasını ister. Mahkeme görevlileri dükkâna gittiklerinde, söz konusu kemerin yıkılmış olduğunu saptarlar. Görevliler, durumu Nikola'nın komşularına sorar. Onlar da belirtilen günde, sabah namazından sonra dükkânın önünde bulundukları bir sırada kemerin kendiliğinden yıkıldığını söylerler. Mahkeme görevlisi, bu durumu sicile kaydettirir.

Nikola has rented from the Hacı Şemseddin Waqf a store in the Balıkpazarı Kapısı (Fish Market Gate) for 24 akçe per day. Stating that a brick arch in the store collapsed because it was very old, he asks that the court investigate the cause. The court officers visit the store and determine that the arch has collapsed. They then question Nikola's neighbors. The neighbors state that on the day in question, they were in front of the store after morning prayers and saw the arch collapse on its own. The court officer registers the situation.

Mahmiyye-i Galata'da vâki' Balıkpazarı Kapısı dâhilinde sâkin olan Nikola veled-i Kosta nâm zimmi meclis-i şer'î şerîfe hâzır olup bast-ı merâm idüp merhûm Hâce Şemseddin Vakfı'ndan olup bâb-ı mezbûr dâhilinde vâki' bir tarafı Rüstem Paşa Vakfı ve bir tarafı Kapuağası Vakfı ve bir tarafı tarîk-ı hâs ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olup yevmi yirmi dört akçe icâre ile mutasarrıf olduğum dükkân içinde vâki' tuğla kemer köhne olmağla işbu târîh-i kitâb günü ba'de salâti'l-fecr kendü kendinden yıkıldı kibel-i şer'den üzerine varılup keşf olunmasın taleb iderim didikde savb-ı şer'den mevlânâ Cafer Efendi ibn Behram irsâl olunup zeyli kitâbdan mestûru'l-esâmî olan kimesneler ile varup nazar olundukda zikr olunan hudûd ile mahdûd dükkânda vâki' olan tuğla kemer yıkılmış bulunup vâki' hâl dahi dükkân-ı mezbûrun etrâfında sâkin olup hîn-i inhidâmda hâzır olan Ramazan Bey ibn Abdullah ve el-Hâc Hasan bin Abdullah ve Üstâd Sinan bin Abdullah ve Mustafa bin Abdullah nâm kimesneler istintâk olundukda târîh-i kitâb günü ba'de salâti'l-fecr sâlifü'z-zikr dükkânın önünde biz du-

rur iken zikr olunan tuğla kemer bizim huzûrımızda kendüden yı-
kıldı deyü haber virdiklerinde vâki' hâli mevlânâ-yı mezbûr ma-
hallinde tahrîr idüp ba'dehû meclis-i şer'a gelüp haber virmeğin
mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis
min Rebî'ilevvel li-sene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Cafer bin Abdullah, Mustafa bin Abdullah, Yusuf bin Abdul-
lah, Süleyman bin Abdullah, Hasan bin Abdullah.

203 - 1605 (1014) Galata 27: 75b/1 Dava / *Adjudication*

Efdalzade Vakfı'nın müteveli vekili Osman Halife, Galata'nın
Françesko Mahallesi'nden Kosta, Nikola ve Petro karşısında mah-
kemeye çıkar. Vakfın önceki mütevellisi Mustafa, vakfın adı geçen
mahallede bulunan iki dükkânını günlük 15 akçeye bu üç kişiye
kiralamıştır. Osman Halife, kira süresinin dolduğunu ve dükkân-
ları bir başkasına kiralayacağını belirterek adı geçen üç kişinin
dükkânları boşaltmasını istemektedir. Görüşleri sorulan üç Hiris-
tiyan, dükkânların, kendilerinden önceki kiracısı olan Mihal'in
ölümü üzerine, dönemin mütevellisi Mustafa tarafından 81.000
akçe peşin kira bedeli ile kendilerine kiralandığını ve ellerinde bu-
nu belgeleyen bir temessük olduğunu ileri sürerler. Bu temessüke
göre, dükkânlar bir başkasına kiralanırsa vakıf adı geçen üç kişiye
ödedikleri 81.000 akçeyi geri verecektir. Mahkeme, temessükü in-
celedikten sonra, içeriğinin davalıların savıyla tutarlı olduğunu be-
lirler. Görüşü sorulan davacı Osman Halife, davalıların ifadelerini
reddeder. Önceki müteveli Mustafa ise, davalılardan 60.000 akçe
aldığını doğrulamakla birlikte, gerek 81.000 akçe aldığını, gerek-
se davalılara temessük vermiş olduğunu reddeder. Davalılardan
savlarını kanıtlamaları istenir. Onlar da mahkemeye şahitlerini ça-
ğırırlar. İki Müslüman şahit, davalıların ifadeleri doğrultusunda
görüş bildirirler. Sonuçta, davalı üç Hristiyan davayı kazanır.

*Osman Halife, legal agent of the mutawalli of the Efdalzade
Waqf, sues Kosta, Nikola and Petro, residents of Galata's Fran-*

çesko neighborhood. Mustafa, former mutawalli of the waqf, rented to the three defendants two waqf-owned stores in the same neighborhood at 15 akçe per day. Stating that the rent period is over, Osman Halife wants them to vacate the stores in order to rent them to different tenants. Questioned by the court, the three Christians claim that upon the death of Mihal, former tenant of the two stores, Mustafa, mutawalli of the period, rented the stores for a 81,000 akçe advance payment and gave them a promissory note (temessük) documenting the payment. The promissory note states that if the stores are rented out to someone else, the waqf will return to the three Christians their 81,000 akçe advance payment. Examining the promissory note, the court decides that its content supports the defendants' claim. Questioned by the court, the plaintiff Osman Halife rejects their claim. For his part, the former mutawalli Mustafa admits to taking 60,000 akçe from the defendants but denies that he took 81,000 akçe or that he gave them a promissory note. The court asks the defendants to prove their claim. They then call their witnesses to court. Two Muslim witnesses testify in favor of the defendants. In conclusion, the three Christian defendants win the case.

Mahmiyye-i Galata'da vâki' merhûm Efdalzâde Vakfı'na bi'l-fi'l kâyim-makâm-ı mütevellî olan Osman Halife ibn Beşir nâm kimesne mahmiyye-i mezbûrede mahallâtından Françesko Mahallesi sâkinlerinden [Kosta] veled-i Mihal ve Nikola veled-i Apostol ve Petro veled-i İstemad nâm zimmîleri meclis-i şer'-i şerîfe ihzâr ve mahzarlarında takrîr-i da'vâ idüp vakf-ı mezbûrdan olup mahalle-i merkûmede vâki' bir tarafı Ayişe Hâtun Vakfı'na ve bir tarafı Mimar Vakfı'na ve iki tarafı tarîk-i âmma müntehî olup fevkânî ve tahtânî iki bâb dükkânı işbu hâzır bi'l-meclis olup vakf-ı mezbûra sâbıkan mütevellî olan Mustafa bin Mahmud yevmî on beş akçe icâre-i mü'eccele ile mezbûrûn Kosta ve Nikola ve Petro'ya îcâr idüp ânlar dahi vech-i meşrûh üzre istîcâr itmişler idi hâlen müddet-i icâre tamâm olmağın âhara îcâr içün tahliye olunup bana teslîm olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-su'âl mezbûrûn zimmîler bi'l-muvâcehe cevâb virüp bundan

esbak dükkân-ı mezbûrî icâre-i mu'accele ve mü'eccele ile mutasarrıf olan Mihal nâm zimmî mürd olup evlâdından kimesnesi kalmamağla dokuz yüz doksan dokuz senesi Zilhiccesinde merkûm Mustafa mütevellî iken sâlifü'z-zikr dükkânları vech-i meşrûh üzre icâr itdikde vakf-ı mezbûre için bizden seksen bir bin akçe icâre-i mu'accele alup yedimize temessük virmişdir vakf-ı mezbûrdan vech-i meşrûh üzre icâre-i mu'acceleimiz vardır dükkânlar dahi âhara icâr olunursa meblağ-ı merkûm seksen bir bin akçe vakf-ı mezbûrdan bize ifâ olunsun deyü merkûm Mustafa'nın hatt ve hatem müstemil temessük ibrâz idüp nazar olundukda takrîr-i meşrûhlarına mutâbık bulunup mezkûr Osman Halife dahi merkûmûn zimmîler minvâl-i mezbûr üzre cânib-i vakf-ı merkûma mütevellî-i sâbık Mustafa'ya meblağ-ı mezbûr seksen bir bin akçe virdikleri benim ma'lûmum değildir didikde merkûm Mustafa dahi istintâk olundukda merkûmûn zimmîlerden altmış bin akçe vakf-ı mezbûr için icâre-i mu'accele aldım ziyâde almadım deyü seksen bir bin [akçe]yi bi't-tamâm alup yedlerine temessük virdüğün münkir olıcak merkûmûn zimmîlerden takrîr-i meşrûhlarına mutâbık beyyine taleb olundukda Abdullah Efendi ibn Şeyh Mehmed ve Abdülkadir Halife ibn Hacı nâm kimesneler meclis-i şer'a li-eclî's-şehâde hâzırân olup edâ-i şehâdet-i şer'iyye idüp fi'l-vâkı' mütevellî-i sâbık mezkûr Mustafa mârû'z-zikr dükkânları târîh-i mezbûrda merkûmûn zimmîlere icâr itdikde yedlerinden vakf-ı mezbûr için seksen bir bin akçe icâre-i mu'accele alup kabz idüp vech-i meşrûh üzre yedlerine temessük virdüm deyü bizim huzûrımızda ikrâr eyledi biz bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde gıbbe't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı'a olıcak mâ-hüve'l-vâkı' gıbbe't-taleb ketb olundu tahrîren fî evâyili şehri Rebî'ilevvel li-sene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Cafer Bey bin Abdullah el-cündî, Hasan bin Abdullah, Mehmed bin Abdullah, Ali bin Ahmed, Mehmed bin İsa, Rıdvan bin Abdullah, Mustafa Çelebi bin Abdullah, Yusuf bin Abdullah, İbrahim bin Süleyman, Ahmed bin Mehmed.

204 - 1605 (1014) Galata 27: 78a/3 Dava / Adjudication

Efdalzade Vakfı'nın önceki mütevellisi Mustafa, Petro karşısında mahkemeye çıkar. Mustafa, müteveli olduğu dönemde vakfın Frenk (Francesko) Mahallesi'nde bulunan iki dükkânını peşin 81.000 akçe ve günlük 15 akçeye Petro'ya kiraladığını, daha sonra kendisinin peşin kiranın 61.000 akçesini vakfın çeşitli giderleri için harcadığını ve ayrıca Petro'ya 30.000 akçe faizli (mu'âmele-i şer'iyye ile) borç verdiğini söyler. Mustafa, vakfın yeni mütevellisinin mahkemede bulunan vekili Osman Halife aracılığıyla kendisinden söz konusu 30.000 akçeyi istediğini, ancak Petro'nun bu borcu ödemeye yanaşmadığını ileri sürer. Görüşü sorulan davalı Petro, müteveli olduğu dönemde Mustafa'ya 81.000 akçe verdiğini doğrulamakla birlikte kendisinden borç para almadığını söyler. Savını kanıtlaması istenildiğinde davacı Mustafa, mahkemeye kanıt sunamaz. Son olarak davalı Petro'dan 30.000 akçeyi almadığına yemin etmesi istenir. O da yemin ederek davayı kazanır.

Mustafa, former mutawalli of the Efdalzade Waqf, sues Petro. The former states that during his mutawalliship he rented to Petro two waqf-owned stores in the French (Francesko) neighborhood for 81,000 akçe advance payment and rent of 15 akçe per day. He adds that he spent 61,000 akçe of the advance payment on various waqf expenses. Further, he says, he lent Petro 30,000 akçe at interest (mu'âmele-i şer'iyye ile). Later Osman Halife, legal agent of the current mutawalli, asked for the 30,000 akçe but Petro refused to pay it. Questioned by the court, the defendant Petro admits to giving Mustafa 81,000 akçe during his tenure as mutawalli. By the same token, he denies that he borrowed money from him. Asked to prove his claim, the plaintiff Mustafa fails to do so. The court then asks the defendant Petro to state under oath that he did not take 30,000 akçe from Mustafa. He wins the case by taking an oath.

Mahmiyye-i Galata'da vâki' merhûm Efdalzâde Vakfı'na sâbikan mütevellî olan Mustafa bin Mahmud nâm kimesne meclis-i

şer’-i hatîr-i lâzımı’t-tevkîrde vakf-ı mezbûrdan olup mahmiyye-i mezbûrede Françeşko Mahallesi’nde vâki’ bir tarafı Âişe Hâtun Vakfı ve bir tarafı Mimâr Vakfı ve iki tarafı tarîk-i ‘âmm ile mahdûd olan iki dükkânın müste’ciri olan Petro veled-i İstemad mahzarlarında takrîr-i da’vâ idüp bundan akdem tevliyetim zamânında zikr olunan dükkânları mezbûr Petro’ya yevmî on beş akçeye îcâr idüp ol dahi istîcâr itdikde sâlifü’z-zikr dükkânlar için cânib-i vakf-ı mezbûra seksen bir bin akçe icâre-i mu’accele virüp ben dahi alup kabz itdüğimden sonra meblağ-ı merkûmun altmış bir bin akçesin vakf-ı mezbûrun ba’zı mühimmâtına sarf idüp mâ’adâ otuz bin akçesin merkûm Petro’ya mu’âmele-i şer’iyye ile virüp ol dahi alup kabz itmişidi hâlen muhâsebem görölmeğe şürû’ olunup mütevellî-i cedîde zimem göstermek lâzım oldukda vakf-ı mezbûrun kâyim-makâm-ı mütevellîsi olan hâzır bi’l-meclis Osman Halife ibn Beşir zimmet-i mezbûreyi kabûl itmeyüp benden taleb itmeğin meblağ-ı mezbûrî hâlen mütevellî-i cedîde teslîm için taleb itdüğimde mezkûr Petro virmekden imtinâ’ ider su’âl olunup alıvrılmesin taleb iderim didikde gıbbe’s-su’âl mezbûr Petro bi’l-muvâcehe cevâb virüp meblağ-ı merkûm seksen bir bin akçe icâre-i mu’acceleyle ben merkûm Mustafa’ya virdükden sonra merkûm Mustafa yedinden bir akçe almadım deyü husûs-ı mezbûrî bi’l-külîye inkâr idicek merkûm Mustafa’dan takrîr-i meşrûhına mutâbık beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden izhâr-ı ‘aciz idüp meblağ-ı mezbûr otuz bin akçeyi almaduğına merkûm Petro’ya bi’t-taleb yemîn teklîf olundukda ol dahi vech-i meşrûh üzre yemîn bi’llâhi’l-lezî enzele’l-İncîl ‘alâ İsa ‘aleyhi’s-selâm itdi mâ-hüve’l-vâki’ ketb olundu tahrîren fî evâyili Rebî’ilevvel li-sene erba’a ‘aşrete ve elf

Şühûdü’l-hâl

Osman bin Mustafa, Piri bin Nebi, Hasan bin Hüseyin.

205 - 1605 (1014) Galata 27: 78b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Cafer Paşa Vakfı’nın mütevellisi Murat Bey, Maryande adlı Hıristiyan kadın ile birlikte mahkemeye gelir. Maryande, vakfa olan

49.000 akçelik borcuna karşılık Hasköy'de bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla vakfa satmış, sonra da aynı evi bir yıllığına 4900 akçeye vakıftan kiralamıştır. Müteveli Murat Bey, Maryande'nin vakfa olan toplam 53.900 akçelik borcunu ödediğini ve kendisinin de ev üzerindeki rehini kaldırdığını söyler. Maryande, müteveli Murat Bey'in ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Murat Bey, mutawalli of the Cafer Paşa Waqf, is in court with Maryande, a Christian woman. Maryande took out a 49,000 akçe mortgage (istiglal) on her house in Hasköy from the waqf. She then rented the same house from the waqf for 4900 akçe for a period of one year. Mutawalli Murat Bey states that Maryande has paid the waqf a total of 53,900 akçe at the end of one year and that he has released the pawn on the house. Maryande corroborates his testimony. The court registers the transactions.

Merhûm Cafer Paşa Vakfı'na hâlen mütevellî olan fahrü'l-akrân Murad Bey ibn Abdullah meclis-i şer'î şerîfde hâmiletü'l-kitâb Maryande bint-i Anton nâm nasrâniyye mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp vakf-ı mezbûr mâlından merkûme zimmetinde karz-ı şer'iden lâzımü'l-edâ kırk dokuz bin fıddî râyic fi'l-vakt akçe olup sene selâse 'aşrete ve elf mâh-ı Zilka'desinin yirmi beşinci gününde Hasköy nâm mahalde vâki' bir tarafı Sakabaşı dimekle ma'rûf şahıs ve bir tarafı Yagop veled-i [boş] nâm yahudi ve bir tarafı Hışma veled-i [boş] nâm yahudi mülklerine ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd olup süflâ üç beyti ve bir dükkânı ve bi'r-i mâ-yı ve cenîne ve mahûtayı müştemil olan mülk menziline istiglâl tarîkıyla cânib-i vakfa bey' idüp meblağ-ı merkûm ile iştirâ olunduktan sonra merkûme dahi târîh-i mezbûrdan sene-i kâmile tamâmına varınca menzil-i mahdûdı ba'de't-tahliye dört bin dokuz yüz akçeye isticâr itmişidi el-hâletü hâzihî karz olan meblağ-ı mezkûrı ve icâreden hâsıl olan meblağ-ı mezbûrı ki cem'an elli üç bin dokuz yüz akçeyi [...] nasrâniyye-i mezbûre yedinden bi't-tamâm alup kabz idüp menzil-i mahdûdı fekk itdüm didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhını mezbûre dahi vicâhen tasdik idüp ta-

lebiyle ketb olundu tahrîren fi’l-yevmi’s-sânî ‘aşer min ûle’r-Re-bî’ayn li-sene erba’a ‘aşrete ve elf

Şühûdü’l-hâl

Fahrü’l-eşbâh İskender Ağa bin Abdurrahim, Ali bin Abdullah, Mustafa bin Ali, İbrahim bin Hasan, Aydın bin Muharrem, Cafer bin Abdullah, Çaker bin Abdullah.

206 - 1605 (1014) Galata 27: 79b/5 Dava / Adjudication

Kadri Çelebi Vakfı’nın mütevellisi Ömer, Seltane adlı Hıristiyan kadının vekili Abdünnebi karşısında mahkemeye çıkar. Vakfın önceki mütevellisi Ali, Seltane’nin babası Luka’ya vakfın Karaköy’de bulunan bir evini günlük 15 akçeye kiralamıştır. Luka, bu evin onarımına toplam 12.000 akçe harcamış, ancak ölümünden sonra Luka’nın da vakfa 12.000 akçe kira borcu olduğu belirlenmiştir. Müteveli Ömer, Luka’nın alacağının borcunu karşıladığını, dolaşısıyla da evin vakfa teslim edilmesi gerektiğini söyler. Görüşü sorulan vekil Abdünnebi, müteveli Ömer’in ifadesini doğrulayarak evin vakfa verilmesini onaylar. Sonuçta, davacı müteveli davayı kazanır.

Ömer, mutawalli of the Kadri Çelebi Waqf, sues Abdünnebi, legal agent of a Christian woman named Seltane. Ali, former mutawalli of the waqf, rented to Seltane’s father Luka a waqf-owned house in Karaköy for 15 akçe per day. Luka had spent 12,000 akçe to repair the house. After his death, it was discovered that he owed the waqf 12,000 akçe in unpaid rent. Mutawalli Ömer states that, because Luka’s receivable is offset by his unpaid debt, the house should be returned to the waqf. Questioned by the court, Abdünnebi corroborates the mutawalli’s testimony and agrees to return the house to the waqf. In conclusion, the plaintiff mutawalli wins the case.

Mahmiyye-i Galata’da vâki’ merhûm Kadri Çelebi Vakfı’na bi’l-fi’l mütevellî olan Ömer bin Receb meclis-i şer’de Seltane

bint-i Luka nâm nasrâniyye tarafından vekîl olup hasm-ı şer'î-i câhid mahzarında Mehmed bin Ali ve Mustafa bin Abdullah şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan Abdünnebi bin Hüsâm nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm idüp bundan akdem müvekkile-i merkûmenin babası Luka bundan akdem vakf-ı mezbûra mütevellî olan Ali bin Abdullah mahmiyye-i mezbûre mahallâtından Karaköy Mahallesi'nde vâki' sekiz bâb odayı ve iki bâb dükkânı ve bir fırını ve at değirmenini müstemil olan vakf-ı mezbûrdan olan menzili mezbûr Luka'ya be-her yevm on beş akçeye îcâr idüp ol dahi istîcâr ve kabûl itdikden sonra mezbûr Luka vakf-ı mezbûra mütevellî-i mezkûr ma'rifeti ile on iki bin akçe harc idüp ve menzil-i mezbûrun dahi icâresinden mezkûr Luka zimmetinde on iki bin akçe olmağın ehaduhumâ âhara takâs olunup mezbûr Luka mürd olmağın menzil-i mezbûr bana teslîm olmak murâd iderin deyü su'âl olunsun didikde vekîl-i merkûm zikr olunan kelâma bi'l-vekâle muvâcehesinde tasdîk itdikde mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' 'aşer min şehri Rebî'ilevvel sene 1014

Şühûdü'l-hâl

Ahmed bin Mahmud, Mustafa bin Hasan, Mehmed bin Ali, Piri bin Nebi, İbrahim bin Süleyman ve gayruhum.

207 - 1605 (1014) Galata 27: 83b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Güvercinlik'e bağlı Dimetoka ve Kalafatlı köylerinin sakinleri, padişaha bir dilekçe yazarak Mihaliç yakınlarında bulunan Başgerdek, Ulubat ve Karasu nehirleri üzerinde bulunan köprülere padişah beratıyla köprücü tayin edildiklerini, müsellemler hizmet-i adı altında kişi başı 30'ar akçe ödediklerini ve köprü giderleri için de evlilerin 15'er, bekârların 10'ar akçe vergi ödediğini belirterek kimi devlet görevlilerinin kendilerinden bunların dışında da vergi istediklerini bildirmişlerdir. Köylüler, ayrıca köylerinde değirmen bulunmadığından halkın yoksulluk çekmesi ve uzaklara göç etmek zorunda kalması üzerine, eski vezirlerden Ahmet Pa-

şa'nın Dimetoka yakınlarındaki bir nehir üzerine birkaç değirmen yaptırarak vakfettiğini, köy halkının da köprü ve değirmenleri onarmak ve gözetmekle görevlendirildiğini, bunun karşılığı olarak da birçok vergiden muaf tutulduklarını anlatarak bu durumun devam ettirilmesini isterler. Padişah Güvercinlik Kadısı'na gönderdiği bu fermanla, köprü ve değirmenlerin onarımından sorumlu olan halkın belirlenen vergilerden muaf tutulmasını emreliyor.

The residents of the Dimetoka and Kalafatlı villages, both attached to Güvercinlik, petition the Sultan, stating that they have been imperially appointed (berat) as bridge keepers (köprücü) for bridges on the Başgerdek, Ulubat and Karasu rivers near Mihaliç. The villagers pay 30 akçe per person for road construction and maintenance for military expeditions (müselleme). In addition, for bridge expenses, married persons pay a 15 akçe tax and single persons 10 akçe. Yet, they complain, certain state officers have been trying to impose other taxes on the villagers. The villagers also state that, in the absence of a mill in their village, residents suffered and had to migrate far away. Then Ahmet Paşa, a former vizier, had a couple of mills built on a river near Dimetoka and endowed these as waqf. He also appointed the villagers to maintain and protect the bridges and mills in exchange for tax exemptions. They want this arrangement to continue. The Sultan thus sends this imperial decree (ferman) to the judge of Güvercinlik, exempting the villagers responsible for the maintenance of bridges and mills from certain specific taxes.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm mevlânâ Güvercinlik kâdısı zîde fazluhû tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kazâ-i mezbûra tâbî Dimetoka ve Kalafatlu nâm karye ahâlîsi Dersâ'âdetime arzihâl gönderüp feth-i hâkânîden berü Mihaliç kurbünde vâkî Başgerdek ve Ulubat ve Karasu nâm nehir üzerinde olan köprülere emr-i şerîfle köprüci ta'yîn olunup ve defter-i hâkânîde cânib-i mîrîye hıdmet-i müselleme deyü

otuzar akçe virüp ve köprüler mühimmâtı için müzevviclerinden on beşer akçe ve mücerredlerinden onar akçe viregelüp ve bu def'a emr-i şerîfle hâne tahrîrine gelen kâtib Mehmed gelüp bermûceb-i emr-i şerîf vaz'-ı kadîm üzre köprici ta'yîn eyleyüp lâkin kuzât ve sâyir mübâşirîn rencîde idüp perişân olmamıza bâ'is olmuşdur 'ale'l-husûs kazâ-i mezbûrun âsiyâbı olmamağla fukarâ mütefeccir olup ba'îd yerlere gidüp binâsı lâzım ve mühim olmağla sâbıkan vezîr olan Ahmed Paşa Dimetoka kurbünde cârî olan nehir üzerinde birkaç âsiyâb binâ ve vakf idüp bize küllî nef'i ve sa'yi olmağla bendlerin ta'mîr idüp ve köprü gözetmek üzre muharrir-i mezbûr bizi bendci yazup köprüler hıdmetinden gayrı değirmenler hıdmetine dahi ta'yîn olunmakla hıdmetimiz mukâbelesinde defter-i hâkânîde 'avârizdan ve nüzulden ve bedel-i nüzül ve arpa ve saman ve odun ve tavuk teklîfinden ve sâyir tekâlîf-i 'örfiyyeden mu'âf ve müsellemler yazılup hilâf-ı emr ve defter tekâlîf-i mezbûre ile rencîde olunmamak bâbında 'inâyet ricâ ideriz didikleri bin on dört Saferinin yirmi ikinci günü 'arz olundukda üslûb-ı sâbık üzre köprüler hıdmetinde olup ve muharrer defteri mûcebince zıkr olunan değirmenlerin bendlerine bendci ta'yîn olunup 'avâriz-ı dîvâniye ve sâyir tekâlîf-i 'örfiyyeden mu'âf olalar deyü emr idüp buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı hümayûnum mûcebince 'amel idüp dahi zıkr olunan karyeler ahâlîsi kadîmî ta'yîn olunan köprüler hıdmetinden gayrı değirmenlerin dahi bendlerin ta'mîr ve ihyâ idüp vech-i meşrûh üzre hıdmetlerin edâ eyledikden sonra 'avâriz-ı dîvâniye ve nüzül ve bedel-i nüzül ve arpa ve saman ve mîrî odun ve tavuk teklîfinden ve sâyir tekâlîf-i 'örfiyyenin küllîsinden mu'âf ve müsellemler olup tekâlîf-i merkûme ile kimesne rencîde ve remîde itdirmiyesiz ve eğer mukaddem ve mu'ahhar târîh ile emr-i şerîf ibrâz idüp nesne teklîf itmek ister ise te'hîre koyup işbu hükm-i hümayûnum mûcebince 'amel eyliyesiz ve hükmi sicill-i mahfûza kayd eyledikden sonra re'âyâ yedlerinde ibkâ eyliyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-'işrîn Saferi'l-hayr sene erba'a 'işrîne ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

208 1605 (1014) Galata 27: 83b/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Akşehir'de bulunan Sakahane adlı vakıf muallimhanesinin günlük 1 akçe ücretle mütevellisi olan Abdi'nin ölümü üzerine, yerine Derviş Hamza'nın atanması için Akşehir kadısı padişaha dilekçe yazmıştır. Padişah yazdığı beratla, mütevellilik görevine günlük 1 akçe ücretle Derviş Hamza'nın getirilmesini emrediyor.

Abdi, the mutawalli of Sakahane, a waqf school (muallimhane) in Akşehir, who has been serving for 1 akçe per day, dies. The judge of Akşehir petitions the Sultan, asking for the appointment of Derviş Hamza in his place. The Sultan sends this imperial appointment (berat), ordering the appointment of Derviş Hamza as the new mutawalli for 1 akçe per day.

Nişân-ı şerîf-i âlî-şânî-i sâmi-i sultânî emr-i âlî-i hâkânî hükmi oldur ki

Akşehir'de vâki' Sakahane Mu'allimhânesi'ne yevmî bir akçe ile mütevellî olan Abdi fevt olup yerine dârende-i fermân-ı vâci-bü'l-iz'ân Derviş Hamza her vechile mahaldir deyü kâdîsı mevlânâ Ali 'arz itmeğin sadaka idüp berât-ı hümayûn âyâtı virdüm ve buyurdum ki varup ânda müteveffâ-yı mezbûrun yerine mütevellî olup hıdmet-i lâzîmesini mü'eddâ kıldıkdan sonra yevmî bir akçeye mutasarrıf olup vâkîfın rûhı ve benim devâm-ı devletim içün du'âya muvâzabat göstere ve bu bâbda kimesne mâni' olmayalar şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar hurrîre fî sâbi' 'aşer min Saferi'l-muzaffer li-sene 1014

Be-makâm-ı Kostantiniyyeti'l-mahmiyye

209 - 1605 (1014) Galata 27: 84b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Hasan Ağa Vakfı'nın önceki mütevellisi Hüsrev padişaha bir dilekçe yazarak, mütevellî olduğu dönemde Mukataacı İbrahim ad-

lı kişiye 120.000 akçe borç verdiğini, daha sonra Hasan Çavuş'un mütevellî olduğu dönemde Mukataacı İbrahim'in vakfa 50.000 akçe ödeme yaptığını ve ardından öldüğünü belirtir. Ölen Mukataacı İbrahim'in varisleri, borcun bütünüyle Hüsrev'e ödendiğini ve borca karşılık bir evlerinin rehin alındığını ileri sürerek Hüsrev'den davacı olmuşlar, dava sonucunda yalnızca Hasan Çavuş'a 50.000 akçe ödendiği belirlenerek taraflara durumu belgeleyen birer hüccet verilmiştir. Hüsrev, varislerin kendisini rahatsız etmeyi sürdürdükleri gerekçesiyle bu durumun önüne geçilmesini istemiştir. Padişah Galata kadısına gönderdiği bu fermanla, varislerin yeniden davacı olması durumunda, davanın bir kez daha görülmesini, Hüsrev'in elinde bulunan konuya ilişkin fetvanın incelenerek gereğinin yapılmasını ve varislerin önceki mütevellî Hüsrev'e verdikleri rahatsızlığın önüne geçilmesini emrediyor.

Hüsrev, former mutawalli of the Hasan Ağa Waqf, petitions the Sultan. He states that during his tenure he lent to Mukataacı (tax farmer) İbrahim 120,000 akçe. Later, at a time when Hasan Çavuş served as mutawalli, Mukataacı İbrahim repaid 50,000 akçe of the debt before passing away. The heirs of the decedent sued Hüsrev, claiming that the debt was totally repaid to him and that a house of theirs had been pawned by Hüsrev in exchange for the debt. That case uncovered that the decedent paid only 50,000 akçe to Hasan Çavuş. Each party was given a hujjet documenting that outcome. Hüsrev states in his petition that the heirs are still harassing him. He wants them to be prevented from doing so. The Sultan thus sends this imperial decree (ferman) to the judge of Galata, ordering that if the heirs file another case it should be heard a second time, that a pertinent fatwa in Hüsrev's hands should be examined, and that a decision should be made accordingly. It also orders that the heirs should be prevented from harassing the former mutawalli Hüsrev.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hak ale'l-halk ecma'în vâris-i ulûmî'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-

mu‘în mevlânâ Galata kâdısı zîdet fezâilehû tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümâyûn Hüsrev nâm kimesne südde-i sa‘âdetime gelüp bundan akdem müteveffâ Hasan Ağa Evkâfı’nın mütevellisi olup evkâf-ı mezbûrenin yüz yirmi bin akçesin mukâta‘acı İbrahim dimekle ma‘rûf kimesneye mu‘âmeleye virüp ba‘dehû tevliyet-i mezbûre Hasan Çavuş’a virmekle mezbûr İbrahim zikr olunan akçenin elli bin akçesini merkûm Hasan Çavuş’a edâ idüp mâ‘adâsı zimmetinde iken fevt olmağla vârisleri meblağ-ı mezbûrun cümlesin müteveffâ sana teslim eyledi deyü bunu rencîde idüp şer‘le görüldükde zikr olunan akçe buna virilmeyüp merkûm Hasan Çavuş’a virilüp yetmiş bin akçesi üzerinde iken vefât eylediğinden gayrı vârisleri dahi evimiz rehindir deyü mukırr oldukları hüccet olunmuşiken hâlen kanâ‘at itmeyüp buna rencîde eylediklerinde ve bu bâbda ellerinde fetvâsı olduğunu bildirmeyün buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda müdde‘î gelüp da‘vâ-yı hak iderse mukaddemâ bir def‘a şer‘le fasl olunmamış ise hak üzre teftiş ve tefahhus idüp göresin ‘arz olunduğı gibi olup bu bâbda olan fetvâsı da‘vâsına muvâfık ise mücebince ‘amel idüp min ba‘d hilâf-ı şer‘-i şerîf bunu kimesneye rencîde itdirmeyüp men‘ ve def‘ eyliyesiz memnû‘ olmayanları yazup bildirsin tekrâr şikâyet olunmalu eylemiyesin şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın tahrîren fî evâhiri Saferi’l-muzaffer sene erba‘a ‘aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

210 - 1605 (1013) Galata 27: 85b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

İstanbul’da Sultan Mehmet Han Vakfı’na bağlı bölgelerde yaşayan Ermeni, Rum, yabancı (müstemen) ve Akkirmanlılardan 1605 (Hicri 1014) yılında alınacak çeşitli vergilerden kişi başına düşen tutar 80’er akçedir. Bu vergilerin toplanması için Süleyman adlı sipahi emin, Ali adlı sipahi de kâtip tayin edilmiştir. Padişah, İstanbul kadısına gönderdiği fermanla, bu halklardan devlet adına toplanacak 80’er akçelik vergiyle birlikte adı geçen vakıf için de

cizye toplanması, bu işlemlerin defterlere kaydettirilmesi, düşük ayarlı akçe alınmaması ve toplanan gelirin hazineye aktarılması gibi görevlerin aksatılmadan yerine getirilmesini emrediyor.

The amount of tax to be collected for 1605 (AH 1014) from the Armenians, Greeks, protected foreigners (müstemen), and Akkirman tied to İstanbul's Sultan Mehmet Han Waqf is 80 akçe per person. For the collection of taxes, Süleyman, a timariot, is appointed as officer (emin) and Ali, another timariot, is appointed as clerk. The Sultan sends this imperial decree (ferman) to the judge of İstanbul, instructing that in addition to the 80 akçe per capita tax paid to the state, the subjects will also pay a capitation (cizye) tax to the above-stated waqf. It also orders that these transactions will be registered in the books, low-grade akçe will not be accepted and tax revenue will be transferred to the treasury.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i 'ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hak ale'l-halk ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ İstanbul kâdısı zîdet fezâyilehû tevki'-i refi'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki merhûm ve mağfûrûn-leh Sultan Mehmed Hân-ı Atîk tâbe serâhû evkâfının İstanbul'da vâki' Ermeniyân ve Rûmiyân ve Efrenciyân ve Akkirmâniyân tâyifesinin bin on dört vâcibinden cem'î lâzım olan ziyâde-i cizyeleri ve bedel-i hamrları ve gulâmiyeleri için her bir neferden mîrî için seksen beşer akçe hesâbı üzre cem' ve tahsîl ve dâhil-i hazîne olmak lâzım ve mühim olmağın ebnâ-i sipâhiyândan yüz yedinci bölükde yevmî otuz beş akçe ulûfeye mutasarrıf olan Süleyman Çerkes emîn ve silâhdârlar zümresinde yirmi sekizinci bölükde yevmî yirmi beş akçe ulûfeye mutasarrıf olan Ali [....] kâtib ta'yîn olunmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle mezbûrân kullarım vardıklarında tâyife-i mezbûrenin asıl cizyeleri vakf için alındıktan sonra târîh-i mezbûr için her bir neferden cem'î fermânım olan seksen beşer akçe ziyâde'i cizyelerin mezbûrân kullarıma cem' ve tahsîl ve kabz ve defter itdürüp itmâm-ı hıdmet itdirmekde ikdâm ve ihtimâm eyliyesiz ve tâyife-i mezbûreden hâric-ez-defter bulunan keferenin dahi hesâb-ı

mezbûr üzre ziyâde-i cizyelerin alup kabz itdürüp defter-i cedîde kayd itdüresiz ve hîn-i cem'de altını yüz on sekizere ve kâmil guruş yetmiş sekizere ve arslânî guruş altmış sekizer akçeye aldırup ziyâde ve noksân aldirmıyasız ve zarûrî akçe alınmak lâzım gelürse dokuz buçuğı bir dirhem gelür hâlis akçe aldırup zinhâr kem-'ayâr ve nâkısı'l-vezn akçe aldirmıyasız ve yazılan defteri imzâlayup ve mühürleyüp ve hesâb-ı merkûm üzre hâsıl olan mâlî defter ile kîselenüp ve mühürleyüp mezkûrân kullarım ile hazîne-i 'âmireme irsâl ve îsâl itdüresiz ve bin on iki senesinde vâkî' olan cülûs-ı hümayûnum ziyâdeleri dahi cem' olunmayup kalmağın ânı dahi mezbûrlara cem' ve tahsîl itdüresiz ve ziyâde-i mezbûre için mezkûrlar bin on Şevvâlinin yirmi üçüncü gününde hazîne-i âmireme ber-vechi peşin kırk bir bin sekiz yüz elli sekiz akçe ki te'kîden li'l-asl nısfı yirmi bir bin dokuz yüz yirmi dokuz akçe ider teslîm eylemişlerdir şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-işrîn şehri Şevvâli'l-mükerrem sene selâse 'aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

211 - 1605 (1013) Galata 27: 85b/2 Tescil işlemi / Registration

İstanbul'daki Sultan Mehmet Han Vakfı'na bağlı bölgelerde yaşayan gayrimüslimlerden 1605 (Hicri 1014) yılında vakıf için alınacak cizyeyi toplamakla Ali Bey ve Süleyman Bey görevlendirilmiştir. Vakıf mütevellisi İsa, Ali Bey ve Süleyman'dan 1605 yılının cizyesine karşılık olarak 20.000 akçeyi peşin aldığını belirtir. Mahkeme tarafların ifadelerini sicile kaydettikten sonra hüccetin birer örneğini taraflara verir.

Ali Bey and Süleyman Bey are appointed to collect, for 1605 (AH 1014), the capitation (cizye) tax of non-Muslims residing in areas tied to the Sultan Mehmet Han Waqf in İstanbul. İsa, the waqf mutawalli, states that Ali Bey and Süleyman have given him 20,000 akçe in advance for the capitation (cizye) tax of 1605. The court registers the testimonies of the two parties and gives them each the pertinent documentation.

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki mahrûsa-i İstanbul'da merhûm Sultan Mehmed Hân-ı kadîm evkâfının re'âyâlarından İstanbul'da ve Galata'da vâki' olan keferenin bin on dört vâcibinde üzerlerine lâzım olan cizyeleri cem'ine mübâşir olan Ali Bey ve Süleyman yedlerinden ber-vech-i peşîn vakf-ı şerîf için yirmi bin akçelerinin alup kabz olunup ve kendü cânibimizden cem'î için vekîl idüp evvelâ geldiği üzre cem' idüp kâtib ve câbî-i vakf cânibinden bir ferd dahl olunmaya deyü bu hurûf tahrîr olunup yedlerine virildiği vakt-i ihtiyâcda ihticâc idine tahrîren fî evâsıtı Zilka'de sene selâse 'aşrete ve elf

Kostantiniyye

İsa bin Ahmed el-mütevellî

212 - 1604 (1013) Galata 27: 86b/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Fransa elçisi, padişaha bir dilekçe yazarak Galata'da yaşayan Fransız konsolosu Adovardo Niko'nun elinde örfi vergilerden ve haraçtan muaf olduğuna ilişkin bir belge (muafname) olmasına karşın bir vakıf mütevellisinin kendisinden haraç ve avarız istediğini bildirmiştir. Elçi'ye göre Fransa kralına verilen ahidnamede de bu ayrıcalık belirtilmektedir. Padişah, İstanbul kadısına gönderdiği emr-i şerifle, ahidnameye uygun davranılarak Adovardo Niko'nun adının haraç ve avarız defterlerinden çıkarılmasını emrederiyor.

The French ambassador petitions the Sultan, stating that even though Adovardo Niko, the French consul who resides in Galata, holds an exemption document (muafname) proving that he is exempt from customary taxes and fees, a waqf officer asked him to pay haraç and avarız (extraordinary) taxes. The ambassador notes that a capitulary agreement (ahidname) made with the king of France guarantees this privilege. The Sultan sends a Sultanîc Order (emr-i şerif) to the judge of İstanbul instructing the deletion of Adovardo Niko's name from haraç and avarız books, in accordance with capitulations.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'de-nü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i 'ulûmî'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ el-hâkimü'l-adl bi-kazâ-i İstanbul zîdet fezâyilehû tevkî'i refî'i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâlen südde-i sa'âdetimde olan Franca ilçisi dergâh-ı mu'allâma arzihâl gönderüp kendünün konsilosı olan Galata sâkinlerinden Adovardo Niko nâm zimmî için tekâlîf-i örfiyyeden ve harâcdan mu'âf ve müsellem olmak için elinde mu'âf-nâme-i hümayûn olduğundan gayr-ı França pâdişâhına virilen ahidnâme-i hümayûnda dahi vech-i meşrûh üzre mestûr ve mukayyed olmağla vakıf cânibinden mütevellî harâc ve ziyâde harâc taleb idüp ve avâriz teklîf iderler ahidnâme-i hümayûn mücebince amel olunup ismi ihrâc ve avâriz defterinden ihrâc olunmak ricâsına i'lâm eylemeğın ahidnâme-i hümayûn mücebince amel olunup ismi harâc ve avâriz defterinden ihrâc olunmak emr idüp buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda mezkûrun ismin ahidnâme-i hümayûn mücebince harâc ve avâriz defterinden ihrâc itdirmeyüp emr-i şerîfime muhâlif bir nesne teklîf itdirmiyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'r-râbî' aşer min Rebî'ilevvel sene selâse aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

213 - 1604 (1012) Galata 27: 87a/1 Dava / *Adjudication*

Galata'nın Ekmekçibaş Mahallesi'nden el-Hac Mehmet, Ekmekçibaş Vakfı'nın mütevellisi Mustafa karşısında mahkemeye çıkar. El-Hac Mehmet, Ekmekçibaş Mahallesi'nde bulunan evini, yirmi yıl önce yıkılmaya yüz tutmuşken dönemin mütevellisi Emine'den satın almıştır. O dönemde 1 altın 60 akçe, 1 kuruş ise 40 akçe değerindedir. Mütevellî Emine, dönemin şeyhülislamı Bostanzade Mehmet Efendi'den, bir vakıf taşınmazının yıkılmaya yüz tutması durumunda padişah izniyle satışa çıkarılabileceğine ilişkin bir fetva almış ve bu fetvaya uygun olarak evi açık artırma yoluyla satışa çıkarmış, Ali Reis de 16.000 akçe ödeyerek evin sahibi olmuştur. Daha sonra Ali Reis, bu evi Hüsrev ile Ayşe çiftine 16.000

akçeye satmış, onlar da evi aynı fiyata İlyas'a satmış, İlyas da evi onararak 26.000 akçeye el-Hac Mehmet'e satmıştır. Vakfın şimdiki mütevellisi Mustafa, eski müteveli Emine'nin, evi değerinin altında bir fiyata sattığı gerekçesiyle satışın iptalini ve evin vakfa geri verilmesini istemiştir. Mahkemenin görüldüğü tarihte 1 altın 120 akçe, 1 kuruş ise 80 akçe değerindedir. Mahkeme, evde keşif yapılması için bilirkişiler görevlendirir. Bilirkişiler, yaptıkları inceleme sonucunda, 1 altın 60 akçe ve 1 kuruş 40 akçe değerinde iken 16.000 akçeye satılan evin, 1 altın 120 akçe ve 1 kuruş 80 akçe değerinde iken 32.000 akçeye satılması gerektiğini, oysa evin şimdiki değerinin 20.000 akçe olduğunu, dolayısıyla evin ederinden 12.000 akçe yüksek bir fiyata satılmış olduğunu ve bu durumda vakfın kârlı bir satış yaptığını bildirmişlerdir. Şeyhülislam Sunullah Efendi'nin konuya ilişkin fetvası da kanuna uygun olması durumunda satışın bozulamayacağı yönündedir. Davacı el-Hac Mehmet'in şahitleri, dönemin mütevellisi Emine'nin evi açık artırma yoluyla satışa çıkardığını ve Ali Reis'in en yüksek fiyatı vererek evi satın aldığını söylerler. Sonuçta mahkeme, evin el-Hac Mehmet'in mülkü olduğuna ve müteveli Mustafa'nın eve karışamayacağına karar verir. Bu arada, hüccette şahit olarak adları geçenler, davayı kazanan el-Hac Mehmet'e vakfın bu işten zararlı çıktığını belirterek vakfa yararı olması açısından bir miktar para vermesi için öneride bulunurlar. El-Hac Mehmet de vakfa yararlı olmak için kendi cebinden 5000 akçeyi müteveli Mustafa'ya verir. Müteveli Mustafa, bu parayı vakıf adına kabul ettiğini belirtir. Mahkeme, bu işlemi de sicile kaydeder.

El-Hac Mehmet, a resident of Galata's Ekmekçibaşı neighborhood, sues Mustafa, mutawalli of the Ekmekçibaşı Waqf. Twenty years ago el-Hac Mehmet bought his house in the same neighborhood, which was then dilapidated, from Emine, mutawalli of the period. At the time, 1 golden coin and 1 kuruş were worth 60 akçe and 40 akçe, respectively. Mutawalli Emine received a fatwa from Bostanzade Mehmet Efendi, the sheikulislam of the period, that dilapidated waqf properties can be sold with the Sultan's permission. Accordingly, she auctioned off the house, and Ali Reis bo-

ught it for 16,000 akçe. The latter then sold the house to Hüsrev and Ayşe for 16,000 akçe, who in turn sold it to İlyas for the same amount. İlyas had the house repaired and sold it to el-Hac Mehmet for 26,000 akçe. Mustafa, current mutawalli of the waqf, now claims that Emine sold the house for a price under its market value, and on that basis he asks that the sale be annulled and the house returned to the waqf. At the time the case is heard 1 golden coin is worth 120 akçe and 1 kuruş 80 akçe. The court appoints experts to investigate the matter. The experts report that a house that sold for 16,000 akçe when 1 golden coin was worth 60 akçe and 1 kuruş 40 akçe should be sold for 32,000 akçe when 1 golden coin and 1 kuruş are worth 120 and 80 akçe, respectively. Since the current value of the house is 20,000 akçe, the house was actually sold for 12,000 akçe more than its market price, making the sale profitable for the waqf. Sheikulislam Sunullah Efendi issued a fatwa about the issue, stating that a lawful sale cannot be annulled. The witnesses of the plaintiff el-Hac Mehmet testify that mutawalli Emine auctioned off the house and that Ali Reis, the highest bidder, bought it for 16,000 akçe. In conclusion, the court decides that the house is el-Hac Mehmet's property and, hence, that mutawalli Mustafa should leave it alone. In the meantime, the witnesses tell the plaintiff el-Hac Mehmet, who won the case, that he should donate some money to the waqf, since it did not benefit from the course of events. El-Hac Mehmet then donates to the waqf 5000 akçe of his own money. Mutawalli Mustafa accepts the money on behalf of the waqf. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Galata hâricinde vâki' Etmekcibaşı Mahallesi sâkinlerinden işbu hâfızu'l-kitâb el-Hâc Mehmed bin Süleyman nâm kimesne mahfil-i şer'î şerîf-i lâzımü't-teşrîfde mahmiyye-i mezbûrede vâki' mezbûr Etmekcibaşı Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan fahrü'l-emâsil Mustafa bin Receb nâm kimesne mahzarında ikrâr ve bast-ı kelâm kılup mahalle-i mezbûrede vâki' lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd ve mülk-i müşterâm olup hâlen mutasarrıf olduğum menzil sâbikan vakf-ı mezbûrdan olup bi'l-küllîye harâbe-müşrif olup vakf-ı merkûma her vechile nef'î olmayup zararı mu-

hakkak olmağla târîh-i kitâbdan yirmi sene mukaddem altun altmış akçeye ve gurus kırk akçeye râyic iken târîh-i mezkûrede vakf-ı mestûrun ber-mûceb-i şart-ı vâkîf mütevellîyesi olan Âmine bint-i Abdullah nâm hâtûn târîh-i merkûmda şeyhülislâm müftiyyü'l-enâm olan merhûm Bostanzâde Mehmed Efendi hazretlerinden bir vakf harâbe-müşrif olup ta'mîr idecek âhar vakfı olmasa mütevellîsi istibdâl için izn-i hâkimle bey' eylese bey'-i mezbûre sahîh olur mı beyân buyurilup hesâb oluna deyü istiftâ eyledikde el-cevâb izn-i sultânî ile olur deyü buyurulmağın mütevellî-i mezbûre târîh-i mezbûrda emr-i pâdişâhî ile menzil-i merkûmı niçe eyyâm bey' için nidâ itdürüp tamâm-ı rağbet-i nâs-ı münkatı'a oldukdan sonra Ali Reis ibn Abdullah nâm kimesneye on altı bin fiddî akçeye bey'-i kat'î ile bey' idüp mezbûr Ali Reis dahi iştirâ ve kabz ve ifâ-i semen eyledikden sonra Hüsrev bin Abdullah ve mezbûr Hüsrev'in zevcesi Âyişe bint-i Abdullah nâm hâtûn beynlerinde münâsafa olmak üzere yine on altı bin fiddî akçeye bey' idüp ve mezbûrlar dahi İlyas bin Abdullah kimesneye yine on altı bin fiddî akçeye bey' idüp merkûm İlyas dahi iştirâ ve kabz ve teslim eyledikden sonra ta'mîr ve termîm idüp târîh-i mezkûrdan sene seb'a ve elf mâh-ı Şevvâlinin guresine gelince mülkiyet üzere mutasarrıf olup ba'dehû menzil-i mezbûr bey' itdükde kâsid akçe râyic iken ben cümle yirmi altı bin akçeye iştirâ ve kabz ve teslim-i semen idüp ve mâh-i merkûmdan ilâ yevminâ hâzâ menzil-i mezbûr mülkiyet üzere mutasarrıf iken hâlen vakf-ı mezbûrun mütevellîsi olan mezbûr Mustafa bin Receb sâbıkan vakf-ı mezbûrun mütevellîyesi olan merkûme Âmine menzil-i mezkûr târîh-i mestûrda bî-vech-i şer'î kıymetden noksân üzere bey' eylemişdir deyü da'vâ ve taleb eyledikde mütevellî-i mezbûr Mustafa talebi ile mücerred vakfa bey' için hâssa mi'mârlarından Üstâd Ali bin Abdullah ve zeyl-i kitâbda isimleri mestûr olan müslimîn ile menzil-i mezbûrun üzerine varılup takvîm olundukda fi'l-hakîka altun altmış akçeye ve gurus kırk akçeye râyic iken on altı bin fiddî akçeye bey' olan menzil-i mezbûr hâlen altun yüz yirmi akçeye ve gurus seksener akçeye râyic iken cem'an cümle yirmi bin fiddî akçeye bahâ takvîm olunup bu minvâl üzere olıcak menzil-i mezkûr hâlen takvîm olundığı üzere kıymetden on iki bin fiddî akçe ziyâde olunmuş olup bey'-i mez-

bûrun her vechile vakf-ı merkûma enfa' olduğu mukarrer oldukda beynimizde münâza'ât-ı kesîre vâki' olıcak hâlen haydarü'l-'ule-mâi'l-'izâm müftiyyü'l-enâm ve'l-İslâm olan Sunullah Efendi hazretlerinden bir vakıf menzil harâbe-müşrif olup ta'mîrine vakfın müsâ'adesi olmamağla evlâd-ı vâkıfdan Hind mütevellîye izn-i hâkim ile menzil-i merkûmı Bekir'e Bekir dahi Beşir'e bey' idüp ve mâ-beyninden yirmi yıl mürûr itdikden sonra Hind'in yerine Zeyd mütevellî olup Hind menzil-i merkûmı kıymetinden noksâna bey' itmişdir deyü noksânını tahmîn idüp hâlen menzil-i merkûma mutasarrıf olan Beşir'den noksânını şer'an almağa kâdir olur mı beyân buyurulup müsâb oluna deyü istiftâ olundukda el-cevâb vech-i şer'î üzere bey' olundu ise olmaz deyü buyurulmağın ber-mûceb-i fetvâ-yı şer'î târîh-i mezkûrda vakf-ı merkûma mütevellîye olan mezbûre Âmine Hâtûn menzil-i mezbûrı nice eyyâm bey' için nidâ itdürüp tamâm-ı rağbet-i nâs münkatı'a olup vech-i şer'î üzere bey' olundığı udûl-i müslimînden el-Hâc Musa bin Musa bin Mehmed ve el-Hâc İbrahim bin İsmail nâm kimesneler şehâdetleri ile sâbit ve zâhir olmağın mütevellî-i mezbûr Mustafa bin Receb menzil-i mezbûra dahl ve ta'arruzdan men' ve def' olunmak üzere iken zeyl-i kitâbda isimleri mestûr olan müslimîn vakf-ı mezbûrun külli za'fı vardır mücerred vakfa sa'y için kendü servetinden bir mikdâr akçe vir deyü teklîf ve minnet-i uzmâ eyledikleri ecilden ben dahi mücerred vakfa sa'y için alâ tarîki's-şer' beş bin fiddî akçeyi mütevellî-i mezbûr Mustafa ibkâ ve teslîm eyledim mezbûr Mustafa dahi tevliyeti hasebiyle vakf-ı merkûm için kabz ve tesellüm eyledi didikde mukırr-ı mezbûr el-Hâc Mehmed'in vech-i mezkûr üzere sudûr ve zuhûr idüp kelimât-ı meşrûhasın el-mukarrün-lehü'l-mezkûr Mustafa bin Receb vicâhen ve şifâhen tasdik eyledikde menzil-i mezbûr merhûm el-Hâc Mehmed'in yedinde mülkiyetten ibkâ olunup işbu hurûf tahrîr olunup yed-i tâlibe vaz' ve def' olundu cerâ zâlik ve hurrire fî evâsıtı Zilhiccetü's-şerîfe min şühûr sene isnâ 'aşrete ve elf mine'l-hicreti'n-nebeviyye men lehü'l-'izzü ve's-şeref

Şühûdü'l-hâl

Şükrullah Reis ibn Ramazan, Abdi bin İbrahim, el-Hâc Hasan bin el-Hâc Bünyad el-imâm, Abdi bin Mehmed el-mü'ezzin, Na-

suh bin Mehmed ser-bölük, Şaban Reis bin Yusuf, el-Hâc Habib bin Mirza, Hasan bin Abdullah el-münâdî, Aziz ibn Mehmed el-münâdî, Mahmud Çelebi el-imâm, Yusuf bin Süleyman, el-Hâc Nasuh el-imâm, Ali Efendi ibn Muharrem Reis ve gayruhum.

214 - 1605 (1014) Galata 27: 88a/3 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Galata'da İbrahim Paşa Vakfı'na ait dükkânların bulunduğu bir çarşının esnafı, dükkânlarda ateş yakmanın yasak olmasına karşın kimi meyhanecilerin dükkânlarında ateş yakıp balık pişirdiklerini belirterek bu durumun yangın tehlikesi doğurduğunu padişaha bildirmişlerdir. Padişah Galata kadısına gönderdiği emr-i şerif ile çarşıda ocak yoksa yaptırılmasını, dükkânlarda ateş yakılmasına engel olunmasını ve yasağı çiğneyenlerin cezalandırılmasını emrediyor.

Store keepers in a market in Galata belonging to the İbrahim Paşa Waqf petition the Sultan stating that even though lighting fires in stores is prohibited some tavern owners (meyhaneci) have been lighting fires and cooking fish in their stores, causing a threat of fire. The Sultan hereby sends a Sultanîc Order (emr-i şerif) to the judge of Galata instructing the construction of a stove in the market if one is not already present, the prevention of lighting a fire in a store and the punishment of violators.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hak ale'l-halk ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata kâdîsı zîdet fezâilehû tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Galata hâricinde vâki' müteveffâ İbrahim Paşa'nın vakıf dükkânları ahâlîsinden ba'zıları meclis-i şer'a varup sûk-ı mezbûrda vâki' dükkânlarda fuçılar ile yağ vaz' oluna gelüp ocak olamayan dükkânlarda ateş yakmak memnû' iken hâlen mahall-i mezbûrda

vâki' bazı meyhânegiler mütenebbih olmayup balık bişürmek için ateş yakmağla ihrâkdan ziyâde havfımız vardır husûs-ı mezbûrun men'i mühimmâtındandır deyü i'lâm eyledüklerin bildürdüğü ecilden kadîmden ocak ve ateş olmayan yerlerde ocak ihdâs idüp ateş yakanlar men' olunmasın emr idüp buyurdum ki hükmi-şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'ım vusûl buldukda bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup mahall-i mezbûrda kadîmden ocak ve ateş olmayan yerlerde ocak ihdâs idüp ateş yakanları men' ve def' eyleyüp fermân-ı hümayûnuma mugâyir iş itdirmiyesiz ba'de't-tenbîh memnû' olmayanlar muhtâc-ı arz olanlardan ise ism-i resmile yazup arz eyliyesin değil ise şer'le muhkem hakkından gelesin ki sâyire müceb-i ibret ola şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fî evâyili Re-bî'ulevvel li-sene erba'a 'aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahmiyye

215 - 1605 (1014) Galata 27: 88b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Şehzade Sultan Mehmet Han Vakfı'na bağlı adalarda yaşayan 5500 gayrimüslim padişaha yazdıkları dilekçede, geleneksel olarak (kadîmden) 70'er akçe cizye ve sürsat vergisi olarak da saray mutfağına 428.805 akçe değerinde 28.187 çeki odun verdiklerini belirtirler. Gayrimüslim halk, Franko adlı Yahudi mültezimin ortaklarıyla birlikte adalarına geldiklerini, cizye vergisini 100'er akçeye, saray mutfağına verilecek odunu da 40.267 çeki oduna yükselterek kendilerine zulmettiklerini, ayrıca istemre adında yeni bir vergi istediklerini de sözlerine ekleyerek bu mültezimlere engel olunmasını istemişlerdir. Padişah, Galata ve Üsküdar kadıları ile birlikte Şehzade Sultan Mehmet Han Vakfı'na bağlı bölgelerin kadılarına bir ferman göndererek mültezim Franko ve ortaklarının daha önce yazılmış olan fermana aykırı olarak halktan vergiler istediklerini, üstelik bunları hazineye teslim etmediklerini bildirerek mültezimlerin topladıkları vergileri hazineye ulaştırmalarını sağlamalarını ve ek vergi isteyerek halka zulmetmelerine engel olmalarını emrediyor.

5500 non-Muslim residents of islands tied to the Şehzade Sultan Mehmet Han Waqf petition the Sultan. They state that customarily (kadîmden) they have been paying a 70 akçe per person cizye (capitation) tax and providing the palace kitchen with 28,187 çeki (approximately 226 kilos) of wood worth 428,805 akçe as their sürsat tax (an in kind military tax). The non-Muslim residents complain that Franko, a Jewish tax farmer, came to the island with his partners and raised the cizye tax to 100 akçe per person and the wood for the palace kitchen to 40,267 çeki. They also introduced a new tax called istemre. The residents want the tax farmers to be prevented from harming them. The Sultan hereby sends an imperial decree (ferman) to the judges of Galata and Üsküdar along with judges of regions tied to the Şehzade Sultan Mehmet Han Waqf, complaining that tax farmer Franko and his partners are violating former imperial decrees, imposing taxes on the subjects, and not turning the money over to the treasury. The decree orders officials to make sure that the collected taxes are turned over to the treasury and also to prevent tax farmers from harming subjects through new taxes.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn ma'de-nü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn hüccetü'l-hak ale'l-halk ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata ve Üsküdar kâdîları zîdet fezâilehümâ ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fazl ve'l-kemâl merhûm ve mağfûrûn-leh Şehzade Sultan Mehmed Hân tâbe serâhunun evkâfından vâki' olan kâdîlar zîde fazluhum tevkî-i refî-i hümayûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki merhûm ve mağfûrun evkâfından cezîrelerde olan beş bin beş yüz nefer kefere südde-i sa'âdetime arzıhâl gönderüp kadîmden yetmişer akçe ziyâde-i cizyemiz evkâf mütevellîsi cem' ve tahsîl ve teslîm-i hazîne idüp lâkin sürsat teklîf olunmak şartıyla matbah-ı âmireye on beşer akçe hesâbı üzre yirmi sekiz bin yüz seksen yedi çeki odun virmeğe ta'ahhüd idüp ve bahâsı dört yüz yirmi iki bin sekiz yüz beş akçe olup her sene edâ iderken hamr emîni olan Franko nâm yahudi ve şerîkleri istemre [?] ihdâs idüp cezîrelerimiz üzerine gelüp zulm ve ta'addî ile cem' idüp zikr olunan teklîfe tahammülümüz olmamağla ref'î mukâbelesin-

de ziyâde-i cizye ve ziyâde-i sâyire üzerine on beşer akçe dahi zamm olunup cümle yüzer akçe olup ve on beşer akçe hesâbı üzre kırk bin iki yüz altmış yedi çeki oduna bağlayup şimdi hem odun virüp ve hem yahudiler gelüp iltizâmımıza dâhildür deyü [silik] hükm ile istimre cem' eylemişdir bi'l-küllîye istimre üzerimizden ref' olunup ve hamr emîninin iltizâmından ihrâc olunur ise mukâbelesinde matbah-ı âmiyeye her sene kırk iki bin çeki odun gemilerimizden yirmi beşer akçeye alup mîrîye on üçer akçe hesâbı üzre bahâsı beş yüz doksan [silik] bin akçe olur ve elli bin akçe zevâyid tarikiyle edâ olunup bu cümle bir senede altı yüz dört bin akçe olur ve vâki' olan on ikişer akçe kesirden beş yüz elli bin akçe'i bâğlarımız mahsûlünden ve hânemize dâhil sürsât hıdmetin bizimle ma'an viregelüp Emir Sultan Vakfı'ndan Erdek nâm karye bâğlarından cem' idüp istimre ref'i mukâbelesinde kırk altı bin çeki odunu şartımız üzre teslîm eyleyüp üslûb-ı sâbık üzre mütevellîmiz cem' idüp vâki' olan kesri bâğlarımız mahsûlünden cem' idüp edâ' olundukdan sonra min ba'd yahudilerin istimre ve sâyir teklîflerinden bir teklîf olmayup vech-i meşrûh üzre mu'âf olmak için bin on dört Muharreminin on yedinci gününde arz olundukda bundan akdem hamr-ı hâdis mukâta'asın Franko şerîkleriyle iltizâm eyledikde re'âyâ musallat olup fermân-ı şerîfe muhâlif küllî akçelerin alup hazîneye bir akçe teslîmleri olmayup küllî gadrleri olduğu ecilden ref' olunup re'âyânın cizyelerine beşer akçe zamm olunmuşidi ba'dehû İstanbul etrâfında olan kasabât ve kurânın tahammülleri vardır deyü tekrâr hamr-ı atîk mukâta'asıyla hamr-ı hâdis mukâta'asının üç tahvîli bin iki yüz yetmiş sekiz yük ve seksen iki bin akçeye iltizâm eyleyüp zikr olunan kasabât ve kurânın ekseri selâtîn ve vüzerâ' evkâfına müte'allik olmağla evkâf-ı mezbûre müfettişleri muhızır gönderüp re'âyânın hamr-ı hâdis zulmünden perâkende ve perîşân olup hamr-ı hâdis ref' olunmadığı takdîrce mâl-i mîrîye ve evkâfa küllî zarar müterettib olup niçe re'âyâm için imâretler kapanmak mukarrerdir deyü i'lâm eylediklerini rikâb-ı hümayûna arz olundukda re'âyâ müşevveş ve ihtilâlden halâs olup eyyâm-ı adâletimde âsûde-hâl olmaları için hamr-ı hâdis ref' olunup re'âyâya tahammüllerine göre gayrı teklîf olunmak münâsib fehmi olunmasıyla Şehzâde Sultan Mehmed Evkâfı re'âyâsıyla ken-

dü rızâlarıyla bundan akdem ziyâde-i cizye ve cülûs-ı hümayûn ve bedel-i hamr-ı hâdis için virecekleri yüzer akçe mukâbelesinde ve sâyîr tekâlîf-i müte'ahhide mukâbelesinde kırk bin çeki odun ve hâlen istimre ref' olunmak mukâbelesinde kendü talebleriyle ve rızâ ile elli bin çeki odun ki cümle bir senede kırk altı bin çeki odun virüp bî-kusûr sarây-ı âmireye teslim itmek üzere dîvân-ı hümayûnda kâdî'askerlerim huzûrunda sicil olunup ve sûreti hazînedeki hıfz olunduktan sonra min ba'd istimre teklîf olunmamak fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda şart-ı mesfûr üzere her sâl bunları kırk altı bin çeki odunı anbâr-ı hâssaya teslim itdürüp mâdâm ki ihmâl ve müsâhele eylemiyeler istemre nâmına bunlardan bir akçe ve bir habbe aldırımıyasın ve mukaddemâ virdikleri kırk bin çeki odun mukâbelesinde dahi ziyâde-i cizye ve cülûs-ı hümayûn terakkîsi ve bedel-i hamr-ı hâdis için virecekleri yüzer akçe alınmayup teklîfât-ı mezbûre ile re'âyâ-yı yerinizde rencîde ve remîde itdirmiyessin şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümayûnumu ellerinde ibkâ eyleyüp alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'l-'işrin şehri Muharrem sene erba'a aşrete ve elf Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

216 - 1605 (1014) Galata 27: 88b/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Şehzade Sultan Mehmet Vakfı'nın mütevellisi padişaha bir dilekçe göndermiştir. Müteveli, Bursa'ya bağlı bölgelerin vergilerini toplayan sipahilerin, Kapıdağı Nahiyesi'ne bağlı 74 haneli Gonya köyünün kendi vergi defterlerine kayıtlı olduğu gerekçesiyle köy halkından 1603 ve 1604 (H. 1012-13) yılları için zorla cizye vergisi aldıklarını, oysa köyün adı geçen vakfa bağlı olduğunu ve köy halkının cizyelerini 46.000 çeki odun olarak saray mutfağına götürülmek üzere vakıf mütevellilerine verdiklerini belirtmiştir. Padişah, Galata kadısına gönderdiği fermanla, söz konusu iki yıl için fazladan toplanmış olan cizyenin sipahilerden alınıp halka geri verilmesini ve vakıf mütevellileri dışındaki kimselerin halktan fazladan vergi almasına engel olmasını emrediyor.

The mutawalli of the Şehzade Sultan Mehmet Waqf petitions the Sultan. He states that timariots responsible for collecting taxes of regions tied to Bursa collected the cizye (capitation) tax of Gonya, a 74-household village tied to the Kapıdağı district, for 1603 and 1604 (AH 1012-1013) by force, on the ground that it was registered in their tax books. However, the mutawalli notes, the village is tied to the above-stated waqf and has already paid its cizye tax to the waqf mutawallis through 46,000 çeki wood for the place kitchen. The sultan sends an imperial decree (ferman) to the judge of Galata ordering that the overtaxed amount for the two years in question be taken back from the timariots and returned to the villagers. It also instructs that people other than the waqf mutawallis should be prevented from taxing the villagers.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn ma'de-nü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata kâdîsî zîde fezâyilehû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki mahrûsa-i İstanbul'da vâki' merhûm ve mağfûrûn-leh Şehzade Sultan Mehmed tâbe serâhû evkâfı mütevellîsî zîde mecduhû dersa'âdetime arz gönderüp evkâf-ı mezbûreden Kapudağı Nâhiyesi'nde vâki' yetmiş dört hânelü Gunya nâm karye ahâlîsinin mutasarrıf oldukları yerleri merhûm ve mağfûrûn-leh Sultan Bayezid Hân tâbe serâhu toprağında olmağla Brusa perâkendesinin ziyâde-i cizyeleri cem'ine me'mûr olan sipâhîler karye-i mezbûre defterimize dâhildir deyü bin on iki ve bin on üç târîhlerinde varup ziyâde-i cizyelerin cebren cem' idüp lâkin karye-i mezbûrede olan merhûm ve mağfûrûn-leh Şehzade Sultan Mehmed Hân tâbe serâhu evkâfının defterlü re'âyası olup ve her sene ziyâde cizyelerin mütevellîler cem' eyleyüp matbah-ı âmireye ta'yîn olunan kırk altı bin çeki odun bahâsına virü gelmişdir kesr ve zikr olunan târîhlerde ziyâde cizye cem'ine me'mûr olanlar karye-i mezbûre re'âyâsından ziyâde-i cizye nâmıyla aldıkları akçeler bî-kusûr alıvirilüp ve evkâf-ı mezbûre re'âyâsının ziyâde-i cizyeleri istemreleri refî' mukâbelesinde kırk altı bin çeki oduna bağlamışdır deyü min ba'd karye-i mezbûre re'âyâsına hâricden dahl

olunmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylemeğin hızâne-i âmiremde mahfûz olan defterlere nazar olundukda karye-i mezbûre Şehzade Mehmed Hân tâbe serâhû evkâfı re'âyâsından olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda karye-i mezbûre ahâlîsinin zikr olunan iki senede vâki' olan ziyâde-i cizye akçelerin girü re'âyâyâ red idüp bî-kusûr alıviresiz ve karye-i mezbûre re'âyâsına ve ziyâde-i cizye nâmıyla taraf-ı âhardan bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmiyesiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümayûnı ellerinde ibkâ idüp 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-'işrîn şehri Muharremi'l-harâm sene erba'a 'aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

217 - 1605 (1014) Galata 27: 89a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Şehzade Mehmet Han Vakfı'nın mütevellisi padişaha bir dilekçe göndererek Marmara bölgesinde bulunup adı geçen vakfa bağlı bölgeler ile Emir Sultan Vakfı'na bağlı Erdek sakinlerinin avarız ve sürsat gibi vergilerini geleneksel olarak birlikte ödediklerini (ma'an viregelüp) belirtir. Daha önce yazılmış olan bir fermanla adı geçen vakıflara bağlı bölgelerin halkından istenen istemre adlı vergi kaldırılmış, yerine saray mutfağına toplam 46.000 çeki odun göndermeleri ve verecekleri odun eksik geldiğinde, bağlarından elde ettikleri ürünün değerine göre akçe üzerinden ödeyerek bu açığı kapatmaları emredilmiştir. Mütevellî, halkın bir bölümünün bu vergileri ödemeye direndiğini belirterek kendisine bu konuda yeniden emr-i şerif verilmesini istemiştir. Padişah Galata ve Üsküdar kadılarına gönderdiği emr-i şerif ile, bu konuda daha önce yazılmış olan fermana uygun davranılmasını ve fermana aykırı davrananların cezalandırılmasını emrediyor.

The mutawalli of the Şehzade Mehmet Han Waqf petitions the Sultan, stating that customarily the regions in Marmara tied to the above-stated waqf, like Erdek residents tied to the Emir Sul-

tan Waqf, have paid their avarız and sürsat taxes together (ma'an viregelüp). A previous imperial decree (ferman) had rescinded the istemre tax for the regions in question and ordered in kind payment in terms of 46,000 çeki wood for the palace kitchen. If the wood were less than required, they would pay the difference in cash, depending on the value of the produce from their vineyards. Stating that some subjects are refraining from paying taxes, the mutawalli requests a pertinent Sultanîc order (emr-i şerîf). The Sultan hereby sends a Sultanîc order to the judges of Galata and Üsküdar, ordering people to behave in accordance with the previous imperial decree along with the punishment of violators.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn yen-bû'u'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hak ale'l-halk ecma'în vâris-i ulûmî'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata ve Üsküdar kâdîları zîdet fezâyilehûmâ tev-kî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâlen merhûm ve mağfûrûn-leh Şehzade Mehmed Hân tâbe serâhu evkâfî mütevellî-si zîde mecduhû südde-i sa'âdetime arzihâl gönderüp evkâf-ı mez-bûreden Cezîre-i Marmara ve Kutayı ve Afuşa ve Arablar ve Cezîre-i Erneb [?] ve Kapudağı ve mukâbelesinde Bandırma ve Yenice ve Tora Limanı ve Sazludere ve Kapudağı Nahiyesi dâhilinde vâkî Emir Sultan Evkâfı'ndan Erdek nâm karye ahâlîsi hâne-i avârizla-rın ve sürsat ve sâyir tekâlîf-i örfiyyelerin ma'an viregelüp hâlen evkâf-ı mezbûrede Cezîre-i Emir Ali ve Cezîre-i [silik] ve tevâbi'in-de sâkin olan re'âyânın üzerlerinden istemre-i cedîd ref' olunup ve hamr emînleri iltizâmından ihrâc olunup mukâbelesinde matbah-ı âmireye kırk altı bin çeki odun virüp yirmi beşer akçeye gemilerin-den satun alup cânib-i mîrîye on üçer akçe hesâbı üzre ziyâde-i ciz-yeleri mikdârı mahsûb idüp ve çeki başına lâzım gelen on ikişer akçe kesri ki beş yüz elli iki bin akçe idüp cümle bâğları mahsû-lünden dönümleri üzerine kaçar akçe lâzım gelür ise cem' itdire de-yü ta'ahhüd eyleyüp vire kırk altı bin çeki odunu teslîm eylemeğe mütekeffil olup emr-i şerîf virilmiş iken re'âyâdan ba'zıları kesri mezbûrî edâ itmekde ta'allül ve inâd iderler şart ve ta'ahhüdleri üzre odun kesri içün bâğları mahsûlünden dönümleri üzerine ka-

çar akçe lâzım gelür ise ale's-seviyye cümlesi edâ eyleyüp ve bundan mâ'adâ ba'zı re'âyâ gemileri ile müte'ayyin şıra ve buğday taşıyup ve ba'zıları odun taşımakla cümlesi bir yerden odun virmeğe kâdir olmayup mâ-beynlerinde zıkr olunan kırk altı bin çeki odunun yirmi üç bin çekisi Cezîre-i Marmara ve Kutayı ve Afuşa ve Cezîre-i Erneb re'âyâsı çeküsi ve bâkî kalan yirmi üç bin çekisin de Kapudağı Nahiyesi ve Erdek ve tevâbi'i ve Cezîre-i Mirali ve Cezîre-i [...] ve tevâbi'i re'âyâsı çekmeğe ta'ahhüd itmiştir vech-i meşrûh üzre re'âyâ uhdelere aldıkları odunu ta'ahhüdleri üzre edâ eylemek bâbında emr-i şerîf ricâsına i'lâm eylemeğin vech-i meşrûh üzre emrim olmak emr idüp buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı hümayûnum mücebince amel idüp göresiz vech-i merkûm üzre ta'ahhüdleri mukarrer ise ol takdîrce cümlesin bâğlarından dönüm hesâbı üzre kaçır akçe lâzım gelür ise cem' itdürüp ve odunu dahi ne vechile mâ-beynlerinde tevzî' ve teslîm eylemişler ise girü ol vechile her birine çekdürüp bir ferde inâd ve muhâlefet itdirmiyesiz emr-i şerîfime muhâlif vaz' idenleri şer'le muhkem te'dîb idüp kimesneye ta'allül ve inâd itdirmiyesiz ve bi'l-cümle şart ve ta'ahhüdleri üzre eğer dönüm hesâbı üzre lâzım olan akçeler ve eğer ale's-seviyye odun virmekde görüp ba'zısından himâyet ve ba'zısından zulüm ve ta'addî itdirmiyesiz gereği gibi edâ-i hıdmet itdişesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'l-'işrîn Muharremi'l-harâm sene erba'a 'aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

218 - 1605 (1013) Galata 27: 89b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Ölen veziriazam Mehmet Paşa'nın vakfına müteveli tayin edilen Muzaffer Çavuş, padişaha bir tezkire sunarak vakfın Galata'da bulunan bir iskelesine geleneksel olarak (mâ-tekaddümden) yalnızca preme türündeki gemilerin yanaştığını ve bunların da vakfa kira ödediklerini belirtmiştir. Kimi denizciler preme dışındaki deniz taşıtlarını iskeleye bağlamakta, burada günlerce kal-

makta, gemilerinde uygunsuz davranışlar sergilemekte, iskeleye ve çevreye zarar vermekte ve bunlara ek olarak vakfa da kira ödememektedirler. Muzaffer Çavuş, bu kişilerin engellenmesini istemiştir. Padişah, Galata kadısına gönderdiği emr-i şerif ile kimse-nin sözü geçen konuda geleneklere aykırı (oligelene muhâlif) davranmamasını ve vakfın zarar görmemesini sağlamasını emrediyor.

Muzaffer Çavuş, mutawalli of the late grand vizier Mehmet Paşa's waqf, sends a certificate (tezkire) to the Sultan stating that customarily (mâ-tekaddümden) only preme type ships have docked at the waqf's quay in Galata and paid the waqf a rent for it. Saying that certain sailors anchor ships other than preme, stay in the quay for several days, engage in illicit behaviors, harm the quay and its surroundings and, in addition, avoid paying rent, Muzaffer Çavuş wants them to be prevented from doing so. The Sultan hereby sends a Sultanlic Order (emr-i şerif) to the judge of Galata, ordering that no one should be allowed to violate established customs (oligelene muhâlif) on the matters in question and that the waqf should be protected against harm.

Akzâ-yı kuzâti'l-müslimîn ilââhir mevlânâ Galata kâdisı zîdet fezâyilehû ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İstanbul Ağası zîde kadruhû tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sâbikan ve-zîr-i a'zam iken vefât olan Mehmed Paşa'nın evkâfına mütevellî nasb olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Muzaffer Çavuş zîde kadruhû südde-i sa'âdetime tezkire gönderüp müşârün-ileyhin evkâfından Galata hâricinde Arabkapısı kurbünde câmi'i-i şerif önünde vâki' olan iskele yanına mâ-tekaddümden kayık ve sâyir gemiler yatmayup ancak premeler yatup ânlar dahi vakfa icâre olunur iken hâlen Mudanya'nın boz kayıkları ve dolab gemileri ve ba'zı gemiler zikr olunan iskeleye yanaşup nice günler iskelede yatup gemilerinde fâhişe getürüp alâniyeten fısk u fücûr idüp etrâfında sâkin olan ehl-i sûk [...] derûnda mütefeccir olup vakfa âyid olan icâre dahi zâyi' olup [silik] dahi ziyâde muzâyakaları virdiklerinden gayrı premelerin iskele direklerine bağlayup deryâ hareket itdikçe iskele kazıkları ve direkleri ve tahtaları kağşıyup niçesi yıkılıp ha-

râbe olup mukaddemâ premeden gayrı gemi yatmayup kadîmden yatageldükleri iskele kalafatı yerinde yataklar deyü tenbîh olunup men' olunmuşlar iken hâlen olıgelene muhâlif mezbûr iskelede yatup iskelelerin nice yerin yıkup vakfa gadr ve zararları vardır deyü i'lâm eylediği ecilden buyurdum ki hükm-i şerîf-i cihân-mutâ' ve emr-i münîf-i vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-inkiyâdım vusûl buldukda göresiz vâkıf-ı müşârün-ileyhin zikr olunan iskelesinin Mudanya kayıkları ve sâyir gemileri yatagelmemiş iken sonradan olıgelene muhâlif fuzûlen iskelede yanaşup nice günler ânda yatmağla iskele kazıkların ve sâyire yerlerinde kağıdıup vakfa zararları var ise men' ve def' idüp kadîmden ne mahalde yatagelmemişler ise girü ol yerde yaturdasız olıgelene muhâlif iş itmekden ve vakfa gadr olmakdan hazer kılasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'tmâd kılasız tahrîren fî evâhiri Zilkâ'de sene 1013

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

219 - 1605 (1014) Galata 27: 90b/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Galata kadısı Mehmet, padişaha gönderdiği dilekçe ile Galata'da bulunan el-Hac Ali Vakfı'na günlük 2 akçe karşılığında müteveli olan Davut'un başka bir bölgeye yerleştiğini ve dolayısıyla görevini yerine getiremediği gerekçesiyle Davut'un görevinden alınarak yerine Ömer'in atanmasını istemiştir. Padişah yolladığı beratla Ömer'in müteveli tayin edilmesini sağlıyor.

Mehmet, judge of Galata, petitions the Sultan, stating that Davut, who served as mutawalli of the el-Hac Ali Waqf for 2 akçe per day, has moved away, making it impossible to fulfill his duties. On these grounds, he wants Davut recalled and Ömer appointed in his place. The Sultan issues an imperial appointment (berat) approving Ömer's assignment as the new mutawalli.

Nişân-ı şerîf-i âlî-şân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî oldur ki mahmiyye-i Galata'da vâkı' merhûm el-Hâc Ali

Vakfı'na yevmî iki akçe vazîfe ile mütevellî olan Davud bin Abdullah âhar diyârda mütevattın olmağla edâ-i hıdmet itmemeğin ref' olunup yerine işbu râfî'ü tevkî-i refî-i hâkânî Ömer bin Ali tevliyet-i merkûmei hasbî kabûl eylemeğin tevcîh olunup tasarrufu için berât-ı şerîfim virilmek ricâsına akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn mahmiyye-i mezbûre kâdîsı mevlânâ Mehmed zîdet fezâyilehû arz itmeğin sadaka idüp bu berât-ı hümayûnı virdüm ve buyurdum ki ba'de'l-yevm varup vakf-ı merkûmda merkûmun yerine mütevellî olup hıdmet-i lâzimesin mer'î ve mü'eddâ kıldıkdan sonra vâkıfın rûhı ve benim devâm-ı devletim için du'âya müdâvemet ve iştigâl göstere ol bâbda hiç ahar mâni' ve dâfî' olmayup kimesne dahl ve ta'arruz kılmayalar şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' 'aşer şehri Muharremi'l-harâm sene erba'a 'aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

220 - 1605 (1013) Galata 27: 92b/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Galata'da bulunan Cafer Çelebi Vakfı'nın mütevellisi Mehmet, padişaha bir dilekçe yazarak vakfiye koşullarına göre mütevellilik görevini Cafer Çelebi'nin soyundan gelenlerin sırayla yaptıklarını, Cafer Çelebi'nin torunu olması nedeniyle sıranın kendisinde olduğunu ve görevini elindeki berata dayanarak sürdürdüğünü belirtmiştir. Mütevellî Mehmet'e göre Nesli Hatun adlı kadın kendisinin de Cafer Çelebi'nin soyundan geldiği ve mütevellilik sırasının onda olduğu gerekçesiyle kendisinden daha önce davacı olmuş, ancak mahkemeye çıktıklarında sıranın kendisinde olduğunu kanıtlayarak davayı kazanmasına karşın Nesli Hatun bu savından vazgeçmemiştir. Padişah, Galata kadısına gönderdiği emr-i şerif ile söz konusu mahkemenin vermiş olduğu hüccet, Mehmet'in elinde olan berat ve vakfiye koşulları göz önünde bulundurularak mütevellilik görevinin Mehmet'te kalmasını ve Nesli Hatun'a engel olunmasını emrediyor.

Mehmet, mutawalli of the Cafer Çelebi Waqf located in Galata, petitions the Sultan stating that according to the waqf deed (vakfiye) the descendents of Cafer Çelebi serve as mutawalli. Now it is his turn to serve as mutawalli, as the grandson of Cafer Çelebi and in accordance with an imperial appointment (berat) in his possession. A woman named Nesli Hatun also claims to be a descendant of Cafer Çelebi, he adds, and that she considers it her turn to serve. When she took the dispute to court, Mehmet won the case, establishing that it was indeed his turn to serve. Alas, Nesli Hatun has continued to press her demand. The Sultan hereby sends a Sultanic Order (emr-i şerif) to the judge of Galata, instructing him that in accordance with the hüjjet of the case in question, the presented imperial appointment and the pertinent waqf deed, Mehmet should remain the mutawalli and Nesli Hatun should be prevented from interfering with execution of his duties.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ilââhir mevlânâ Galata kâdısı zîdet fezâyilehû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola hâliyâ dârende-i fermân-ı vâcibü'l-iz'ân Mehmed nâm kimesne kapuma şöyle arz-ı hâl eyledi ki mahmiyye-i Galata'da ve gayrıda evkâfı olan merhûm Cafer Çelebi Evkâfı'nın cihet-i tevliyetini hums-ı mahsûl ile evlâdına ve evlâd-ı evlâdına ve evlâd-ı evlâdına batnen ba'de batnin ve deyü şart idüp ben evlâd-ı vâkıfıdan olmağla tevliyet-i mezbûre ber-mûceb-i şart-ı vâkıf bana tevcih olup elime berât-ı âlî-şân virilüp zabt ve tasarruf üzre iken yine vâkıf-ı mûmâ-ileyhin evlâdından olup imdi bir batn-ı mu'ahhar olan Nesli Hâtûn nâm kimesne mukaddemâ tevliyet-i merkûme evlâda meşrûtadır ben dahi vâkıfın evlâdından olmağile tevliyet-i hakk-ı meşrûtamdır deyü dahl ve ta'arruz eyledikde mürâfa'a-i şer'-i şerîf olunup hakikat-i hâl tefahhus olundukda merkûme Nesli Hâtûn'dan bir batn mukaddem olduğım mukarrer ve muhakkak olmağın tevliyet-i mezbûre bana hükm olunup elime hüccet-i şer'iyeye virilüp fasl-ı husûmet olunmuş iken mezbûre Nesli Hâtûn yine hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i şart-ı vâ-

kıf dahl idüp rencîde ve remîde itmeden hâlî değildir deyü bildir-di imdi buyurdum ki hükm-i şerîfim ile vardıkda ol vechile dikkat olundukda hasmânı berâber idüp sâlifü’z-zikr Mehmed’in elinde olan hüccet-i şer’iyye nazar kılup göresiz fi’l-vâki’ kazıyye arz olunduğı gibi olup mûmâ-ileyh Mehmed müşârün-ileyhâ Nesli Hâtun’dan bir batn mukaddem olduğı mukarrer olmağla tevliyet ber-mûceb-i şart-ı vâkıf buna hükm olunup eline hüccet-i şer’iyye virilüp fasl-ı nizâ’ olmuş iken merkûme hâtun dahl eyledüğü vâki’ ise emr-i şerîfimle amel idüp tevliyet-i merkûmeyi elinde olan be-rât-ı şerîfim ve hüccet-i şer’iyye ve şart-ı vâkıf mûcebince mezkûr Mehmed’i zabt ve tasarruf itdürüp hilâf-ı şer’-i şerîf ve mugâyir-i şart-ı vâkıf merkûme Nesli Hâtun’a ol vechile dahl ve ta’arruz itdirmiyessin ol bâbda bir ferde dahl itdirmiyessin alâmet-i şerîfe i’ti-mâd kılasın hurrire fî evâhiri Zilka’deti’ş-şerîfe sene 1013

Be-makâm-ı Kostantiniyye

221 - 1605 (1014) Galata 27: 97a/2 Tescil işlemi / Registration

Marola adlı Hıristiyan kadın, Mustafa Paşa Vakfı’nın mütevel-lisi Yusuf ile birlikte mahkemeye gelerek Galata’nın Koloğlu Ma-hallesi’nde bulunan bir evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme vakfa sattığını, sonra da aynı evi bir yıllığına 600 dirhe-me vakıftan kiraladığını belirtir. Mütevelli Yusuf, Marola’nın ifa-desini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Marola, a Christian woman, is in court with Yusuf, mutawal-li of the Mustafa Paşa Waqf. The former takes out a 6000 dirhem mortgage (istiglal) on her house in Galata’s Koloğlu neighborho-od from the waqf. She then rents the same house from the waqf for 600 dirhem for one year. Mutawalli Yusuf corroborates Ma-rola’s testimony. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

222 - 1605 (1013) Galata 27: 99a/4 Dava / Adjudication

İstanbul'a bağlı Aksaray'da yaşamakta olan Mihri Hatun'un vekili Mehmet, Aleksandra adlı Hristiyan kadının karşısında mahkemeye çıkar. Mehmet'e göre Mihri Hatun, Edirne'de bulunan Cafer Çelebi Muallimhanesi Vakfı'nın Galata'daki Balıkpazarı yakınlarında bulunan bir dükkânını müteveli Baki Çelebi'den peşin kira ve aylık 70 akçeye kiralamıştır. Davacı vekili Mehmet, Aleksandra'nın bu dükkâna yersiz olarak el koyduğunu ileri sürer. Görüşü sorulan Aleksandra, kendisinin dükkânı müteveli Baki Çelebi'den 600 akçe peşin ve aylık 70 akçeye kiralamış olduğunu belirterek mütevelliden almış olduğu ve savını belgeleyen temessükü mahkemeye sunar. Mahkeme, temessükü inceler ve bu belgeyi Aleksandra'nın savına uygun bulduğunu bildirir. Davacı vekili Mehmet ise, Aleksandra'nın ifadesini reddeder. Aleksandra'dan savını kanıtlaması istenir. O da Mustafa ve Memi Beyleri mahkemeye şahit olarak çağırır. Şahitler, Aleksandra'nın ifadesi doğrultusunda görüş bildirirler. Sonuçta, davalı Aleksandra davayı kazanır.

Mehmet, legal agent of Mihri Hatun, who is a resident of Aksaray, İstanbul, sues Aleksandra, a Christian woman. The legal agent of the plaintiff states that Mihri Hatun rented a store near Galata's Balıkpazarı (Fish Market) from Baki Çelebi, mutawalli of the Cafer Çelebi Muallimhanesi Waqf in Edirne, for an advance payment plus rent of 70 akçe per month. He claims that Aleksandra illicitly confiscated the store. Questioned by the court, Aleksandra states that she rented the store from Baki Çelebi for a 600 akçe advance payment and rent of 70 akçe per month. To document her claim, she presents to court a promissory note (temessük) provided by the mutawalli. Examining the document, the court decides that it supports her account. For his part, Mehmet rejects Aleksandra's account. The court asks Aleksandra to prove her claims. She calls to court Mustafa Bey and Memi Bey, both of whom corroborate her testimony. In conclusion, the defendant Aleksandra wins the case.

Mahmiye-i İstanbul'da Aksaray kurbünde sâkine Mihri Hâtun ibnet-i Abdullah tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup hasm-ı şer'î-i câhid mahzarında vekâleti nehc-i şer'î üze sâbite olan Mehmed bin Ali nâm râcil mahfil-i kazâda dükkân-ı âti'l-beyâna vâzı'atü'l-yed olduğu Mehmed bin Ali ve Hasan bin Hüseyin şehâdetleri ile sâbite olan Aleksandra bint-i Mihâl nâm nasrâniyye mahzarında takrîr-i merâm idüp mahrûsa-i Edirne'de vâki' merhûm Cafer Çelebi Mu'allimhânesi Evkâfı'ndan olup mahmiyye-i Galata'da vâki' Balıkpazarı kurbünde lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd bir bâb makaracı dükkânını bin yedi senesi Rebî'ulevvelinin yedinci gününde vakf-ı mezbûra mütevellî olan Baki Çelebi ibn Nuri'den müvekkilem mezbûre Mihri Hâtun cânib-i vakfa icâre-i mu'accele ve ayda yetmiş akçe icâre-i mü'eccele ile istîcâr idüp ol dahi vech-i meşrûh üze icâr eyledikten sonra taht-ı icâresinde iken mezbûr Aleksandra fuzûlen vaz'-ı yed ider su'âl olunup takrîri tahrîr olunmak taleb iderim didikde gibbe's-suâl mezbûre Aleksandra cevâb virüp zikr olunan dükkânı sene-i mezbûre Saferinin evâyilinde mütevellî mezbûr Baki Çelebi'den altı yüz akçe icâre-i mu'accele ve ayda yetmiş akçe icâre-i mü'eccele ile istîcâr idüp ol dahi minvâl-i meşrûh üze icâr eyledikten sonra yedime kendi mühür ve hatemi ile memhûr temessük dahi virmişdir deyü temessük ibrâz idüp nazar olundukda mühürlü takrîrine muvâfık bulunmağın vekîl-i mezbûr istintâk olunup husûs-ı mezbûrı bi'l-küllîye inkâr idicek mezbûre Aleksandra'dan takrîrine muvâfık beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Mustafa Bey ibn Hasan ve Memi Bey bin Ahmed li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olup gibbe istişhâdi's-şer'î fi'l-vâki' merkûme Aleksandra sene-i mezbûre Saferinin evâyilinde mütevellî mezbûrdan hudûdî sebk iden dükkânı icâre-i mu'accele ve mü'eccele-i mezbûre ile istîcâr idüp ol dahi icâr eyledi bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iyye itdiklerinde gibbe't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olup mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî evâsıtı Zilka'de sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ali bin Ahmed, Hasan bin Hüseyin, Mustafa bin Serdar, [...], Mehmed bin Mustafa ve gayruhum.

223 - 1612 (1021) İstanbul 1: 4a/3 Tescil işlemi / Registration

Hasan, Yunus Tercüman Vakfı'nın mütevellisi Osman'a sahip olduğu evi, istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirhem karşılığında satar, sonra da aynı evi üç yıl için 3000 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Hasan adlı üçüncü bir kişi bu alışverişe kefil olur. Mahkeme bütün bu işlemleri onaylar.

Hasan mortgages (istiglal) his house to the mutawalli of the Yunus Tercüman Waqf, Osman, for 10,000 dirhem. Then, he rents the same house from the waqf for 3000 dirhem for a period of 3 years. A third person named Hasan agrees to serve as surety for this transaction. The court registers all the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

224 - 1612 (1021) İstanbul 1: 4a/4 Tescil işlemi / Registration

Polihroli adlı Hristiyan, Yorgi, Koçi ve Duda ile mahkemeye gelir. Polihroli'nin vakıftan kiralamış olduğu bir at değirmeni vardır. Bu değirmende bulunan 6 beygirini ve diğer değirmen eşyalarının yarı hissesini Yorgi'ye 9400 akçeye sattığını, değirmende olan yarım hissenin kullanım haklarını da 1200 akçeye devrettiğini söyler. Polihroli, söz konusu eşyalarda kalan yarım hisselik hakkını, ortak olan Koçi ve Duda adlı Hristiyanlara 9400 akçeye sattığını, değirmende kalan yarım hissenin kullanım haklarını da 1200 akçeye aynı kişilere devrettiğini sözlerine ekler. Polihroli, söz konusu alım satım ve devir işlemlerinden toplam 21.200 akçe almış ve devir işlemleri mütevellinin izniyle gerçekleşmiştir. Bütün bu işlemler mahkemece onaylanır.

Polihroli, a Christian, goes to court with Yorgi, Koçi and Duda. Polihroli has a horse mill that he had rented from the waqf. Polihroli states that he sold his 6 horses and a half-share of mill gear to Yorgi for 9400 akçe and transferred a half-share of the

mill's usufruct rights to Yorgi for 1200 akçe. Polihroli adds that he sold the remaining half-share of the gear to partners Koçi and Duda for 9400 akçe and transferred a half-share of the usufruct rights to the same persons for 1200 akçe. Polihroli received a total of 21,200 akçe for these sales and transfers. The mutawalli of the waqf approves the transfers. The court registers the transactions.

Mahmiyye-i Kostantiniyye sûrî ebvâbından Hazret-i Ebâ Ey-yub el-Ensârî Kapusu dâhilinde Mustafa Paşa Mahallesi'nde sâkin Polihroli veled-i Pavlo nâm zimmî meclis-i şer'-i şerîfde sâhib-i hâze'l-kitâb Yorgi veled-i Dimo ve Koçi veled-i Kiro ve Duda veled-i Kimni nâm zimmîler mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm kılup sâ-lifü'z-zikr kapu dâhilinde vâki' merhûm Otakçıbaşı Hüseyin Ağa Vakfı ve bir tarafı kendü mülküm ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd icâre-i mu'accele ve yevmî dört akçe icâre-i mü'eccele ile mutasarrıf olduğım at değirmeninde vâki' mülküm olan altı re's değirmen bârgirinin ve değirmen çarhının ve âhûrının ve beynimizde ma'lûm mülk itlâk olunur sâyir değirmen âlâtının nısf-ı şâyî'ini safka-i vâhide ile mezkûr Yorgi'ye dokuz bin dört yüz nakd râyic fi'l-vakt fiddî akçeye bey' ve teslîm idüp ol dahi iştirâ ve kabz ve tesellüm itdüğinden sonra sâlifü'z-zikr değirmenin dahi nısf-ı şâyî'inin hakk-ı tasarrufunu vakf-ı mezbûr mütevellisi ma'rifetiyle mezbûr Yorgi'ye tefvîz eyledüm ol dahi tefevvüz itdüğinden sonra mukâbele-i tefvîzde bin iki yüz akçe cem'an bey' ve tefvîz mukâbelesinde on bin altı yüz akçesin alup kabz eyledüm ve sâlifü'z-zikr mebi'âtın nısf-ı şâyî'ini dahi mezbûrân Koçi ve Duda'ya safka-i vâhide ile kezâlik dokuz bin dört yüz nakd râyic fi'l-vakt fiddî akçeye bey' ve teslîm idüp mezbûrân dahi ale's-seviyye iştirâken meblağ-ı merkûma iştirâ ve kabz ve tesellüm itdiklerinden sonra değirmende bâkî olan nısf-ı şâyî'in hakk-ı tasarrufunu dahi mütevellîsi ma'rifetiyle kezâlik mezbûrlara tefvîz eyledüm ânlar dahi tefevvüz itdiklerinden sonra mukâbele-i tefvîz bin iki yüz nakd râyic fi'l-vakt akçe ile mebi'âtın semeni olan dokuz bin dört yüz akçe ki cem'an on bin altı yüz akçe mezbûrân yedlerinden alup kabz eyledüm ve bi'l-cümle mezbûrân Yorgi ve Koçi ve Duda yedlerinden

yirmi bir bin iki yüz akçe ile sâlifü’z-zikr değirmende olan bey‘ ve tefvîz mukâbelesinde alup kabz eyledüm ba‘de’l-yevm mesfûr değirmende mülk olan eşyânın nısf-ı şâyi‘i ve değirmenin nısfının hakk-ı tasarrufı mezbûr Yorgi’nin olup ve nısf-ı âharı mezbûrân Koçi ve Duda’nın olup minvâl-i meşrûh üzre iştirâken keyfe yaşâ mutasarrıf olsunlar didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhını mezbûrûn zimmîler vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk idicek vâki‘ hâli bi’t-taleb ketb olundu tahrîren fî evâyili Cumâdelâhire li-sene ihdâ ve ‘işrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Mevlana Mahmud Efendi ibn Mehmed el-kâdı, Mustafa Bey ibn Abdullah er-râcil, Aynî Halife ibn Hasan el-imâm, Sefer Hali-fe ibn Veli el-imâm, Mehmed bin Murad el-bevvâbü’s-sultânî, İbrahim bin Yusuf, Veli bin Mahmud, Mustafa bin Abdullah, Ali bin Yusuf, Emrullah ibn Mehmed, Osman ibn Ali, Mehmed bin Ahmed el-müezzin.

225 - 1612 (1021) İstanbul 1: 5a/1 Dava / *Adjudication*

Mehmet Çelebi, vakfettiği evine müteveli olarak atadığı el-Hac Yusuf ile birlikte mahkemeye gelir. Mehmet Çelebi evini şu şartlarla vakfetmiştir: Kendisi yaşadığı sürece evin mülkiyeti kendisinde kalacak, sonra mülkiyet karısı Ayşe’ye, daha sonra da soyu tükenene kadar çocuklarına ve torunlarına geçecektir. Mehmet Çelebi daha sonra vakıf gelirlerinin hangi işlerde kullanılacağını da sıralar. Mehmet’in şartlarını, müteveli el-Hac Yusuf da onaylar. Sonuçta mahkeme, Hanefi hukukçuların görüşlerine dayanarak vakfı tescil eder.

Mehmet Çelebi goes to court with el-Hac Yusuf, the mutawalli that he has appointed for the house he had endowed. Mehmet Çelebi endowed his house with the following stipulations. He is to hold the usufruct rights to the house as long as he lives. After his death, the ownership is to pass to his wife Ayşe, then to his children and grandchildren until the end of his line. Mehmet Çe-

lebi then stipulates how the revenues of the waqf will be used. Mutawalli el-Hac Yusuf approves Mehmet's statements. In conclusion, the court registers the waqf based on the opinion of Hanefi jurists.

Hamden le-ke Allahümme yâ vâkıfu'l-esrâr ve kâşifü'l-haceb ve's-sitâr ve's-salâtu alâ resûlihi'l-kerîmi'l-muhtâr ve alâ âlihî ve ashâbihi't-tayyibîn el-ethâr emmâ ba'd sebeb-i tahrîr-i sufûf-ı su-tûr ve dâ'î-yi tasvîr mâ-hüve'l-mestûr oldur ki dâru's-saltanatı's-seniyye-i Kostantaniyyeti'l-mahmiyyede vâkı' Toklu Dede Mahallesi sükkânından işbu sâhibü'l-hayrât râgibü's-sadakât Mehmed Çelebi ibn Musa nâm kimesne vaktâ ki bildiye bu dünyâ-yı dûn ve çarh-ı bukalemun kimesneye bâkî değil ya'nî zıll-i zâ'il ve mukîmi zayfa râhil pes merd-i âkıl-ı gayr-ı gâfil oldur ki bu dünyâdan menzil-i bekâya ayn-i ibret ile baka imdi bu ma'nânın te'em-mülünde takdîr-i rabbü'l-ibâdî yâd itdirüp kendüden sonra mü'ey-yed ve muhalled olıcak bir sadaka-i câriye ihdâs itmeğe sıdk-ı ni-yet üzre azîmet eyledüğü ecilden şerî'at-i şerîfe-i garrâ ve tarîkat-i hanîfe-i beyzâ alâ şârî'ihâ efdalu't-tahiyyât meclisine hâzır olup vakf-ı âti'z-zikre li-eclî't-tescîl mütevellî nasb eyledüğü el-Hâc Yu-suf bin Abdülmennân mahzarında takrîr-i merâm kılup mahalle-i mezbûrede vâkı' bir tarafı otağcı merhûm Hasan Bey ibn Abdul-lah Vakfı'na ve bir tarafı diğer Hasan bin Abdullah mülküne ve bir tarafı Kapucı Mustafa nâm râcil mülküne ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd ve mümtâz olup bir bâb tahtânî ve bir bâb fev-kânî beytleri ve bi'r-i mâi müştemil olan mülk menzilimi cemî'i tevâbi' ve levâhikî ile vakf ve habs idüp mütevellî-i mezbûra tes-lîm idüp ve mezbûr dahi kabz ve tesellüm idüp ve sâir mütevellî-ler evkâfında mutasarrıfın oldukları gibi vakfiyet üzre tasarruf ey-ledi şol şart üzre ki mâdâm ki kayd-ı hayâtda olam menzil-i mez-bûrda ben sâkin olam benden sonra menkûhem Âyişe bint-i Ab-dullah sâkine ola ba'dehû evlâdı ve evlâd-ı evlâdı batnen ba'de batnin sâkin olalar ba'de'l-inkırâz el-'iyâzü bi'llâhi'l-meliki'l-gay-yâz Medîne-i Münevvere şerrefeha'llâhü te'âlâ fukarâsına vakf olup ve mahmiyye-i merkûmede vâkı' sâyir evkâf-ı şerîfeye müte-vellî olan kimesne zabt ve tasarruf idüp ücretini her re's-i sene fu-

karâsına irsâl eyliyeler ve sâkin olanlar her gün salât-ı fecrden sonra ihlâs-ı şerîf ve bir fâtîha-i şerîfe tilâvet idüp sevâbın rûhuma hîbe eyliyeler ve mahalle-i mezbûrenin ahâlîsi hasbî nâzır olalar ve tebdîl-i tağyîri merraten ba'de uhrâ yedinde ola ve meşrûtiyet üzre sâkin olanlar ta'mîr ve termîm lâzım geldikde kendü mâlları ile ta'mîr ideler deyü tâyi'an ikrâr ve itirâf itdükde vâkıf-ı mezbûrun kelimât-ı meşrûhasını mütevellî-i mezbûr vicâhen tasdîk ve tahkîk itdükden sonra hazret-i İmâm-ı A'zam Hümâm-ı Efham Ebu Hanife-i Kûfî katında vakf-ı akârın adem-i lüzûmı mütehakkık olmağın vâkıf-ı mûmâ-ileyh vakf-ı mezbûrdan rücû' ve istirdâda şürû' itdükde mütevellî-i mezbûr dahi cevâb virüp vakf-ı akâr husûsan ba'de't-teslîmü'l-mütevellî imâameyn-i hümâmeyn Ebu Yusuf İmâm-ı Sâni ve İmâm-ı Sâlis Mehmed Şeybânî katında sahîh ve lâzımdır binâ'en alâ zâlik vakf-ı mezbûrun sıhhatine hükm ve taleb iderüm didikde hâkim-i mevki'ü'l-kitâb evfâ kitâbehû bi-yemînihî yevmü'l-hisâb bu husûsa nazar-ı enîk ile nazar idüp cânib-i mütevellîde ruhsât-ı kavî gördiyse vakf-ı mezbûrun sıhhatinde olan şürûtun sıhhat ve lüzûmunı hükm idicek vakf-ı merkûm mü'ebbed ve muhalled oldı fe-men beddelehû ba'de mâ semî'ahû fe-innemâ ismuhû ale'l-lezîne yübeddilûneh inne'llâhe semî'un alîm ve icra'l-vâkıf ale'l-hayyi'l-kerîm ve alâ hâzâ vaka'a'l-işhâd ve't-tahrîr fî gurreti Cumâdelâhire min şuhûr sene ihdâ ve mi'e ve elf

Şühûdü'l-hâl

Fahrü'l-meşâyihi'l-kirâm Abdussamed Efendi zîde [...] es-sâkin bi-Sarây-ı Hançerli Sultan, fahrü'l-hutabâ eş-Şeyh Mustafa Efendi es-sâkin bi-zevâye, fahrü's-sâdâtî'l-kirâm es-seyyid Mehmed Çelebi, Şaban Efendi ibn el-Hâc Mehmed el-Ankaravî, Musa Efendi ibn el-imâm bi-Mescid-i Kurd Mehmed Çelebi, İsa el-müezzîn bi'l-mescidi'l-mezbûr, Hasan bin İsa, Sefer Halife ibn el-imâm bi-Cami'-i Mustafa Paşa, el-Hâc Mehmed, Mehmed Bey ibn Haydar, Yakub Beşe ibn [boş], İbrahim Çelebi ibn Şaban, Veli bin Bayezid, Veli bin Mahmud, Keyvan bin Abdullah, Mehmed bin Mustafa, Hüseyin bin Şehriyar, Arslan Beşe ibn Abdullah er-râcil ve gayruhum.

226 - 1612 (1021) İstanbul 1: 6a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Avcı Bey Mahallesi'nin avarız vergisi için vakfedilen paranın mütevellisi Mustafa Halife, Ayşe Hatun ile birlikte mahkemeye gelir. Mustafa Halife, Ayşe'nin vakıftan 2200 akçe borç aldığını ve bu borca karşılık olarak da bir evini rehin verdiğini söyler. Mustafa Halife, Ayşe Hatun'un vakfa olan borcunu ödediğini, kendisinin de Ayşe Hatun'un rehindeki evini geri verdiğini sözlerine ekler. Mahkeme, bu durumu onaylar.

Mustafa Halife, the mutawalli of funds endowed for the payment of the extraordinary tax (avarız) of the Avcı Bey neighborhood, goes to court with Ayşe Hatun. Mustafa Halife states that Ayşe Hatun borrowed 2200 akçe from the waqf and pawned her house in exchange. Mustafa Halife adds that Ayşe Hatun has now paid her debt and that he has returned her house. The court registers these transactions.

Mahmiyye-i Kostantiniyye mahallâtından Avcı Bey Mahallesi'nin mühimmât-ı avârızı içün mevkûf olan nakd akçe üzerine bi'l-fi'l mütevellî olan Mustafa Halife ibn Hasan meclis-i şer'î şerîfde sâhibe-i hâze'l-kitâb Ayişe bint-i Haydar nâm hâtun mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılup bundan akdem merkûme Ayişe Hâtun'un vakf-ı merkûma iki bin iki yüz fiddî akçe deyni olup mahalle-i merkûmede bir tarafı Ali Bey ibn Abdullah mülki ve iki tarafı Sofyanoz veled-i Komyanuz mülkleri ile ve bir tarafı tarîk-ı âmm ile mahdûd olan mülk menzili meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde rehn-i makbûzum idi el-hâletü hâzihî tevliyetim hasbiyle meblağ-ı merkûm iki bin iki yüz akçe mezbûr Ayişe yedinden bi't-tamâm alup kabz ve fekk-i rehn idüp menzil-i mezbûrî yine âna teslîm eyledüm ol dahi tesellüm itdükden sonra vakf-ı mezbûr mâlından mezkûre Ayişe'nin zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhını el-mukarrün-lehâ el-merkûme Ayişe bi'l-muvâcehe tasdîk ve tahkîk edecek mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundı tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-sâbıkûn

227 - 1612 (1021) İstanbul 1: 7a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Mehmet Çelebi, vakfettiği evine müteveli olarak atadığı el-Hac Yusuf ile birlikte mahkemeye gelir. Mehmet Çelebi evini şu şartlarla vakfetmiştir. Yaşadığı sürece evde kendisi oturacak, sonra soyu tükenene kadar amcasının oğlu Kadri, ondan sonra da Kadri'nin annesi Fatma, onun kızı Firdevs ve Firdevs'in çocukları soyları tükenene kadar oturacaklardır. Mehmet Çelebi daha sonra vakfın gelirlerinin yoksullara harcanacağını kaydeder. Müteveli el-Hac Yusuf, Mehmet Çelebi'nin koşullarını onaylar. Sonuçta mahkeme, Hanefi hukukçuların görüşlerine dayanarak vakfı tescil eder.

Mehmet Çelebi goes to court with el-Hac Yusuf, the mutawalli of the house he had endowed. Mehmet Çelebi endowed the house with the following stipulations. As long as he lives, Mehmet Çelebi will reside in the house. Afterwards his cousin Kadri, then Kadri's mother Fatma, Fatma's daughter Firdevs, and Firdevs' children will reside in the house until the end of their line. Mehmet also states that the revenues of the waqf will be spent for the benefit of the poor. Mutawalli el-Hac Yusuf approves Mehmet's statements. The court then registers the waqf based on the opinion of Hanafi jurists.

Hamden le-ke Allahümme yâ vâkıfu'l-esrâr ve kâşifü'l-haceb ve'l-estâr ve's-salâtu alâ resûlihi'l-kerîmi'l-muhtâr ve alâ âlihî ve as-hâbihi't-tayyibîne'l-ethâr emmâ ba'd sebeb-i tahrîr-i sufûf-ı sutûr ve dâ'î-yi tasvîr mâ-hüve'l-mestûr oldur ki dârûs-saltanatı's-seniyye-i Kostantaniyyeti'l-mahmiyyede Toklu Dede Mahallesi sükkânından sâhibü'l-hayrât ve'l-hasenât ve râgibü's-sadakâtü'l-müber-rât Mehmed Çelebi ibn Musa nâm kimesne vaktâ ki bildiye bu dünyâ-yı dûn ve çarh-ı bukalemun kimesneye bâkî değil ya'nî zıll-ı zâ'il ve mukîmi zayfa râzî i'mârının âhiri bâr ve dînârının âkıbeti nâr devletinin âhiri let hayâtının nihâyeti mevt pes merd-i âkıl-ı gayr-ı gâfil oldur ki bu dâr-ı fenâdan menzil-i bekâya ayn-i ibret ile baka imdi bu ma'nânın te'emmülini ve bu ahvâlin tefekküründe tedbîr-i ahvâl me'âd takdîr-i rabbü'l-ibâdî yâd idüp kendüden son-

ra mü'eyyed ve muhalled eser olacak bir sadaka-i câriye ve seme-re-i nâmiye ihdâs itmeğe sıdk u hulûs-ı taviyyet üzere azîmet eyledü-ğî ecilden şerî'at-i şerîfe-i garrâ ve tarîkat-i hanîfe-i beyzâ efdalu't-tahiyyât ve's-salâtü alâ şâri'ihâ meclisine hâzır olup vakf-ı âti'z-zik-re li-eclî't-tescîl mütevellî nasb eyledüğü el-Hâc Yusuf bin Abdullah mahzarında takrîr-i merâm kılup mahalle-i mezbûrede vâki' bir ta-rafı merhûm ve mağfûrûn-lehâ Şâh Hubân bint-i Abdurrahman Vakfı'na ve bir tarafı Hasan Bey ibn Abdullah el-cündî mülküne ve tarafeyni tarîk-ı âmma müntehî fevkânî ve tahtânî dört bâb beyti ve bi'r-i mâyı ve eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmire ve mahûtai müştemil olan mülk menzilimi bi-cemî'it-tevâbî' ve'l-levâhık vakf ve habs idüp mütevellî-i mezbûra teslîm idüp ol dahi kabz ve tesel-lüm idüp sâir mütevellîler evkâfda mutasarrıfın oldukları gibi ta-sarruf eyliye şol şart üzere ki mâdâm ki kayd-ı hayâtda olam men-zil-i mezbûrda ben sâkin olam benden sonra ammim oğlu Kadri bin Mustafa sâkin ola ba'dehû evlâdı ve evlâd-ı evlâdı karnen ba'de karnin batnen isr-i batnin sâkin olalar ba'de'l-inkırâz vâlidesi Fatı-ma bint-i Hüseyin ve kızı Firdevs bint-i Hasan ve Firdevs'in evlâdı ve evlâd-ı evlâdı batnen ba'de batnin sâkin olalar ba'de'l-inkırâz Medine-i Münevvere şerrefeha'llâhü te'âlâ fukarâsına vakf olup mahmiyye-i merkûmede vâki' sâyir evkâf-ı şerîfesine mütevellî olan kimesneler zabt ve tasarruf idüp her re's-i sene ücretini fuka-râsına irsâl eyliyeler ve sâkin olanlar her gün salât-ı fecrden sonra üç İhlâs-ı Şerîf tilâvet idüp sevâbını rûhuma hibe eyliyeler ve ma-halle-i mezbûrenin ahâlîsi hasbî nâzır olalar ve tebdîl ve tağyîri merraten ba'de uhrâ yedimde ola ve meşrûtiyet üzere sâkin olanlar ta'mîr ve termîm lâzım geldikde kendü malları ile ta'mîr ideler de-yü tâyi'an ikrâr ve i'tirâf itdükde vâkıf-ı mezbûrun kelimât-ı meş-rûhasını mütevellî-i mezbûr vicâhen tasdîk ve tahkîk itdükden son-ra hazret-i imâm-ı efram hümâm-ı ekrem Ebu Hanife-i Kûfi cuzi-ye bi'l-hayr ve kûfiye katında vakf-ı akârın adem-i lüzûmı muhak-kak olmağın vâkıf-ı mûmâ-ileyh vakf-ı mezbûrdan rücû' idüp istir-dâda şürû' itdükde mütevellî-i mezbûr bi'l-muvâcehe cevâb virüp vakf-ı akârın husûsan ba'de't-teslîmü'l-mütevellî imâmeyn-i hümâ-meyn Ebu Yusuf İmâm-ı Sâni ve İmâm-ı Sâlis Mehmed Şeybânî ka-tında sahîh ve lâzımdır binâ'en alâ zâlik vakf-ı mezbûrun sıhhat ve

lüzûmuna hükm taleb iderim didikde hâkim-i mevkî'î'l-kitâb ûtiye kitâbehû bi-yemînihi yevmi'l-hisâb bu husûsda nazar-ı enîk ve te'emmül-i dakîk ile nazar ve te'emmül idüp cânib-i mütevellîde ruhsât-ı kavî ve bürhân-ı celî gördiyse vakf-ı mezbûrun zımnında olan şürûtun sıhhat ve lüzûmına hükm idüp vakf-ı merkûm müseccel ü müsebbel ve muhalled ve mü'eyyed oldu fe-men beddelehû ba'de mâ semî'ahû fe-innemâ ismuhû ale'l-lezîne yübeddilûneh inne'llâhe semî'un alîm ve icra'l-vâkîf ale'l-hayyi'l-kerîm ve alâ hâzâ vaka'a'l-işhâd ve't-tahrîr fî evâyili Cumâdelâhire li-sene ihdâ ve 'iş-rîne ve elf min Hicre men lehü'l-izzü ve's-şeref

Şühûdü'l-hâl

fahrü'l-meşâyihî'l-kirâm zahru's-sâdâtî'l-fihâm eş-Şeyh Abdusamed Efendi zîde takvâhu es-sâkin bi-Sarayı Hançerli Sultan, fahrü'l-hutabâ eş-Şeyh Mustafa Efendi es-sâkin bi-zâviye, Musa Efendi el-imâm bi-Mescid-i Kurd Mehmed Çelebi, Sefer Halife el-imâm bi-Camî'-i Mustafa Paşa, Arslan Beşe er-râcil, Şaban Efendi ibn el-Hâc Mehmed el-Ankaravî, Mehmed bin Mustafa, Yakub Beşe ibn Abdullah, Fahrü's-sâdâtü'l-kirâm es-Seyyid Mehmed Çelebi, İsa Halife ibn el-müezzîn bi'l-Mescidi'l-mezbûr, Hüseyin bin İsa, Veli bin Bayezid, İsa bin Şehriyâr, Mehmed Çelebi ibn Abdullah el-Cündi, el-Hâc Mehmed, İbrahim Çelebi ibn Şaban ve gayruhum.

228 - 1612 (1021) İstanbul 1: 8b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Ölen Apostol'un sağır oğlu I. Yorgi'ye vasi tayin edilen İstati ve nazır tayin edilen II. Yorgi, Kalito ile birlikte mahkemeye gelirler. Vasi İstati ve nazır II. Yorgi, ölen Apostol'un Kalito'ya kebe (hırka, aba) parasından 14.500 akçe borcu olduğunu ve bu paranın ödenmesine mahkemece karar verildiğini söylerler. Ölen Apostol'dan oğlu I. Yorgi'ye, mülkiyeti vakfa ait olan bir abacı (hırka) dükkânı kalmıştır. Vasi İstati ve nazır II. Yorgi, dükkânı açık artırmaya çıkardıklarını, kimsenin 8000 akçeden fazla önermediğini, Kalito'nun ise 14.500 akçe önerdiğini belirtirler. Mütevellinin de onayıyla söz konusu dükkân Kalito'ya devredilmiştir. İstati ve II. Yorgi, söz konusu dükkânı Kalito'ya olan borçlarına karşılık takas ettiklerini sözlerine eklerler. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

İstati, the guardian of the deceased Apostol's deaf son Yorgi I, and Yorgi II, who is appointed as the minister (nazır), go to court with Kalito. Guardian İstati and minister Yorgi II state that the deceased Apostol owed Kalito 14,500 akçe for the purchase of jackets (kebe) and the court ordered payment of the debt. Apostol's son Yorgi I inherited from his father a jacket (aba) shop belonging to a waqf. Guardian İstati and minister Yorgi II mention that they put the store up for auction. Whereas no one offered more than 8000 akçe for the store, Kalito offered 14,500 akçe. With the approval of the mutawalli, the store is thus transferred to Kalito. Guardian İstati and Minister Yorgi II state that they have bartered the store against their debt to Kalito. The court registers these transactions.

Mahmiye-i İstanbul'da Kenîse Câmi'i Mahallesi'nde mürd olan Apostol veled-i İstemad'ın sağır oğlu Yorgi'ye kibel-i şer'-i şerîfden vasî nasb olunan İstati veled-i Mihal ve nâzırı Yorgi veled-i Dimitri nâm zimmîler meclis-i şer'-i şerîfde bâ'is-i hâze'l-kitâb Kalito veled-i Kominoz mahzarında ikrâr idüp mezbûr Kalito'nun hâlik-i merkûm zimmetinde kebe bahâsından lâzımü'l-edâ on dört bin beş yüz akçe hakkı olub kibel-i şer'-i şerîfden edâsına hükm olunub vech-i muharrer üzre zarûret-i deyn iktizâ idüp ve mürd-i mezbûrun îfâ-i deyni içün menkûlâtıdan ve gayrıdan bir şey'i olmamağın mürd-i merkûmdan sağır-i merkûma hakk-ı tasarrufı intikâl iden Mihriban Sultan Vakfı'ndan Edirne Kapısı dâhilinde Abacılar içinde vâki' etrâf-ı selâsesi vakf-ı merkûm ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd bir kıt'a abacı dükkânı mezâda virilüp beyne't-tâlibîn müzâyede itdiklerinde sekiz bin akçede karar idüp ziyâdeye râgıb zuhûr itmemegin mezbûr Kalito def'aten altı bin beş yüz akçeye ziyâde idüp cem'an on dört bin beş yüz akçeye kabûl eylediği sağır-i mezbûra enfa' olmağın sâlifü'z-zikr dükkânın hakk-ı tasarrufunu merkûm Kalito'ya mütevellî-i vakf-ı mezbûr İbrahim Ağa ma'rifetiyle on dört bin beş yüz akçeye tefvîz eyleyüb ol dahi tefevvüz itdikden sonra meblağ-ı merkûmı deyn-i mezbûra takâs eyledik ba'de'l-yevm keyfe-mâ-yeshâ ve yahtâr mutasarrıf olsun didiklerinde gibbe't-tasdikî's-şer'î

ka bezi parası olarak ifade ediliyor) olan 3000 akçe ile birlikte, toplam 33.000 akçeyi patrikten aldığını sözlerine ekler. Patrik vekilinin doğrulamasıyla işlem mahkemece onaylanır.

Mutawalli Mehmet Dede goes to court with Papatnod, the legal agent of Patriarch Fodaftoz. Mehmet Dede states that the patriarch borrowed 30,000 akçe from the former mutawalli Mustafa Çelebi. He adds that he received 33,000 akçe from the patriarch, including 3000 akçe in interest (expressed as the price of broadcloth). The patriarch corroborates Mehmet Dede's statement. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de vâki' merhûm Receb Ağa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Mehmed Dede bin Mustafa meclis-i şer'-i şerîfde mahmiyye-i merkûme keferesine patrik olan sâhib-i hâze'l-kitâb Fodaftoz veled-i Yani tarafından ikrâr-ı âti'z-zikri tasdîka vekîl olup vekâleti Ahmed bin Abdullah ve Ebibekir bin Abdullah şehâdetleri ile sâbite olan Papatnod Disozomka Konomoz veled-i Karli mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp vakf-ı merkûma sâbıkan mütevellî olan Mustafa Çelebi ibn Ataullah vakf-ı merkûm akçesinden mesfûr patrik zimmetinde otuz bin akçe göstermişidi hâlen tevliyetim hasebiyle meblağ-ı merkûm otuz bin akçeyi ve çuka bahâsından olan üç bin akçeyi bi't-tamâm ve'l-kemâl patrik-i mezbûr yedinden alup kabz eyledim mâl-i vakıf dan ve çuka bahâsından zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmayup mezbûr patrik ve küfelâsının meblağ-ı merkûma müte'allik da'vâdan zimmetleri beriyyûs-sâde oldu didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhın vekîl-i mezbûr bi'l-muvâcehe tasdîk ve tahkîk idicek vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-âşir min Cumâdelâhire li-sene ihdâ ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mahmud Çelebi bin Abdurrahman el-kâtib, Hamza Dede bin Derviş, Ömer Çavuş ibn Mahmud el-mübâşir, Mehmed bin Mustafa, Abdi bin Şaban, Veli bin Mahmud, Mustafa Beşe ibn Süleyman, Mustafa bin Abdullah el-mübaşir, Osman Beşe bin Ali, Emrullah bin Mehmed.

230 - 1612 (1021) İstanbul 1: 10b/2 Tescil işlemi / Registration

Kullanım hakkı mahalle imamına verilmiş olan vakıf evinin mütevellisi Mehmet Halife, Mehmet Çavuş ile birlikte mahkemeye gelir. Söz konusu ev, yıkılmaya yüz tutmuş olduğundan oturulmayacak durumdadır. Bilirkişiler evin onarımı için 3000 akçe gerektiğini saptamışlardır. Ancak, onarım için gerekli para vakıfta bulunmadığından, evin peşin ve ertelenmiş kira karşılığında Mehmet Çavuş'a verilmesi uygun görülmüştür. Mehmet Çavuş, peşin kira bedeli olan 3000 akçe yerine evi onaracaktır. Mütevelli Mehmet Halife, peşin kiraya ek olarak günlük 2 akçe ertelenmiş kira bedeli karşılığında söz konusu evin 30 yıllığına Mehmet Çavuş'a kiralandığını ve sözleşmenin üç yılda bir yenileneceğini belirtir. Mütevelli Mehmet Halife, belirlenen ertelenmiş kira bedelinin 1 akçesinin Mehmet Çavuş'un ödediği peşin kiranın düşüleceğini ve 1 akçesinin de mahalle imamına verileceğini sözlerine ekler. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Mehmet Halife, the mutawalli of a waqf house whose usufruct right is granted to the neighborhood's prayer leader (imam), goes to court with Mehmet Çavuş. The house being dilapidated, it is uninhabitable. According to experts, the necessary repairs will cost 3000 akçe. Alas, the waqf lacks the funds to repair the house. Thus, the house is rented to Mehmet Çavuş in return for advanced and postponed rent payment. Instead of paying the 3000 akçe down payment, Mehmet Çavuş will have the house repaired out of pocket. Mutawalli Mehmet Halife states that, in addition to the down payment, Mehmet Çavuş will pay a postponed rent of 2 akçe per day for 30 years. The rent contract will be renewed every 3 years. Mutawalli Mehmet Halife adds that 1 akçe of the postponed rent will be deducted from the down payment, and 1 akçe will be given to the prayer leader (imam) of the neighborhood. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de Katib Muslihuddin Mahalle-si'nde imâm olup merhûme Mahbeşe Hatun ibnet-i Mehmed Vakfı'na mütevellî olan fahrü'l-e'imme Mevlana Mehmed Halife bin

[...] meclis-i şer‘-i şerîfde sâhib-i hâze’l-kitâb Mehmed bin Ahmed mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp merhûme-i merkûmenin mahalle-i merkûmede bir tarafı Mehmed Çavuş mülki ve bir tarafı Kemal en-na‘âl Vakfı ve bir tarafı Yusuf Beşe er-râcil mülki ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd bir bâb yer evini ve bir bâğı ve kenifi ve cenînei ve mahûtai müştemil menzili vakf idüp menfa‘atı mahalle-i merkûme imâmına şart idüp lâkin menzil-i merkûm harâbe-müşrif olup sükûn ve iskâna kâbiliyet ve imkân olmayup ve vâkife-i merkûme menzil-i merkûmı ta‘mîr için vakfı olmadığı ecilden icâre-i mu‘accele ve mü‘eccele ile âhara virilmemesi enfa‘ ve evlâ olmağın menzil-i merkûmun ta‘mîri için ehl-i vukûf üç bin akçe tahmîn itmekle meblağ-ı merkûm icâre-i mu‘accele mahsûb olmak üzere meblağ-ı merkûm ile ta‘mîre mezbûr Mehmed’e izin virilüp ve icâre-i tavîlei tecvîz iden e‘imme-i müctehidîn rıdvân-ı’llâhî te‘âlâ aleyhim ecma‘în kavilleri üzere her üç yılda bir akd-i cedîd olup akd-i evvelin intihâsı akd-i sâni ibtidâsı olmak üzere cem‘an on akd ile târîh-i kitâb şehri guresinden ecr-i misli olan yevmî ikişer akçe icâre-i mü‘eccele ile otuz yıl tamâmına icâr eyledüm ol dahi kabûl ve isticâr eyledi ba‘de’l-yevm ta‘yîn olan icâre-i mü‘eccelenin bir akçesini ta‘mîrine harc ve sarf itdüğü üç bin akçesine mahsûb olub bir akçesini be-her mâh mahalle-i merkûme imâmına edâ idüp keyf yeşâ mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhını merkûm Mehmed vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkîk itdi vâki‘ hâl bi’t-taleb ketb olundu tahrîren fi’l-yevmi’l-âşir min Cumâdelâhire li-sene 1021

Şühûdü’l-hâl

Mevlana Mahmud Efendi ibn Mehmed el-kâdî, İbrahim bin Ali el-müezzin, Bali bin Hamza, Mehmed bin Ali el-müezzin, Mehmed bin Ali, Bali bin Abdullah, Mustafa Bey el-cündî, İbrahim bin Şaban, Hamza bin Kalender, Mustafa bin Zülfikar ve gayruhum.

231 - 1612 (1021) İstanbul 1: 11a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Mütevelli Hasan Çavuş, eskiden kadı olan Sunullah Efendi ile birlikte mahkemeye gelir. Hasan Çavuş, vakıf parasından borç ola-

rak verdiği 330.000 akçe karşılığında, Sunullah Efendi'den sahibi olduğu evini rehin olarak aldığını belirtir. Hasan Çavuş, Sunullah Efendi'nin borcunun yarısı olan 160.000 akçeyi [165.000 olmalı] kendisine ödediğini ve kendisinin de Sunullah Efendi'ye evini geri verdiğini sözlerine ekler. Sunullah Efendi'nin de doğrulamasıyla, mahkeme işlemi onaylar.

Mutawalli Hasan Çavuş goes to court with a former judge, Sunullah Efendi. Hasan Çavuş states that Sunullah Efendi pawned his house to him in return for a 330,000 akçe loan. Hasan Çavuş adds that Sunullah Efendi repaid half of his debt, 160,000 akçe [probably 165,000]; he himself then returned the house. Sunullah Efendi corroborates this account. The court registers the transaction.

Dârü's-saltanatı's-seniyye-i Kostantiniyyeti'l-mahmiyyede vâki' merhûm ve mebrûr Mehmed Paşa Evkâfı'na bi'l-fi'l mütevellî fahrü'l-emâsil ve'l-akrân Hasan Çavuş ibn Abdülmennan mahfil-i kazâda sâbikan Halebü's-şehbâ'da hâkimü's-şer' olan sâhib-i hâze'l-kitâb a'lemü'l-ulemâi'l-müteşerri'in ekremü'l-fudalâi'l-müteverri'in yenbû'u'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmi'l-evvelîn ve'l-âhirîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'llâh mevlânâ Sunullah Efendi ibn el-merhûm eş-Şeyh Ali Efendi, dâmet fezâilehû huzûrunda ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarî-i mer'î kılup müşârün-ileyh hazretlerinde vakf-ı mezbûr mâlından min ciheti'd-deyni's-şer'î üç yüz otuz bin fiddî râyic fi'l-vakt akçe olup meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde mahmiyye-i mezbûre-i Kostantiniyye'de Mimar Sinan Mahallesi'nde vâki' hudûdunun bir cânibi Mimar Sinan Vakfı ve bir Canibi Hasan Ağa ibn Abdullah mülki ve bir cânibi Ahmed Bey ve Nesli Hatun'un vakıf menzili ve bir tarafı tarîk-ı âmm ile mahdûd ve mümtâz olan mülk menzili yedimde rehin idi hâlen müşârün-ileyh hazretleri sâlifü'l-beyân üç yüz otuz bin akçe te'kîden li'l-asl nısıf yüz altmış bin akçe [?] olup bi't-tamâm ve'l-kemâl meclis-i şer'de bana edâ ve teslîm itdükde ben dahi meblağ-ı mezbûr vakf-ı merkûm için bi't-tamâm ve'l-kemâl kabz ve tesellüm eyleyüp vech-i muharrer üzre menzil-i mezbûr rehninden münfekk olup kendülere teslîm olmuşdur didikde müşârün-ileyh hazretleri dahi

bi’l-muvâcehe tasdik ve bi’l-müşâhede tahkîk idicek mâ-hüve’l-vâ-
ki‘ gıbbe ketb tahrîr olundu tahrîren fi’l-yevmi’l-‘âşir min Cumâde-
lâhire min şuhûr sene ihdâ ve ‘işrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

fahrü’l-müderrisîni’l-kirâm Ahmed Efendi ibn Muharrem, Mu-
sa Efendi el-Akşehri, Mustafa Efendi ibn Hayrullah el-Akşehri,
fahrü’l-müderrisîn Mustafa Çelebi ibn Ali el-Edirnevi, Ali Efendi
ibn Mehmed el-kâdi el-Vardari, Piri Çelebi ibn Muharrem el-kâdî,
Hamza Çelebi ibn Ömer el-müderris ve gayruhum.

232 - 1612 (1021) İstanbul 1: 11b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Müteveli Hasan Çavuş, Mehmet Efendi ile birlikte mahkeme-
ye gelerek Mehmet Efendi’den 330.000 dirhem değerindeki evini
vakıf adına satın alır. Müteveli Hasan Çavuş paranın 135.000 dir-
hemini öder. Bu satışa, bir grup Yahudinin kefil olması üzerine
mahkeme satışı onaylar.

*Mutawalli Hasan Çavuş goes to court with Mehmet Efendi.
The former buys Mehmet Efendi’s house on behalf of the waqf for
330,000 dirhem and pays 135,000 dirhem of this amount. Several
Jews agree to serve as sureties for this transaction. The court ap-
proves the sale.*

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

233 - 1612 (1021) İstanbul 1: 11b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Müteveli Hasan Çavuş, Yahudi Avraham ile birlikte mahkeme-
ye gelir. Hasan Çavuş, vakfa ait olup yıkık durumda olan evin
onarımını üstlenen Avraham’ın, peşin 1200 akçe karşılığında söz
konusu evi kiraladığını söyler. Hasan Çavuş, Avraham’ın aylık
1000 akçe de ertelenmiş kira bedeli ödeyeceğini ve her üç yılda bir
sözleşmenin yenilenmesi koşuluyla evi 30 yıllığına kiraladığını söz-
lerine ekler. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Mutawalli Hasan Çavuş goes to court with Avraham, a Jew. Hasan Çavuş states that Avraham has rented a house that belongs to the waqf. Avraham has paid 1200 akçe in advance for the house, which is falling apart; he has also agreed to have it repaired out of pocket. Hasan Çavuş adds that Avraham will pay a postponed rent of 1000 akçe monthly for 30 years. The rent contract will be renewed every 3 years. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de vâki' merhûm Mehmed Paşa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan fahrü'l-cüyûş Hasan Çavuş ibn Abdullah meclis-i şer'-i şerîfde Yehûd tâyifesinden olup Aragon Cemâ'atinden olan sâhib-i hâze'l-kitâb Avraham veled-i Baroh mahzarında tevliyeti hasebiyle ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp merhûm-ı müşârün-ileyh vakfından mahmiyye-i merkûmede Hobyar Mahallesi'nde vâki' iki tarafı tarîk-ı âmm ve bir tarafı tarîk-i hâss ve bir tarafı Sinur'îyye demekle ma'rûf bey'a ile mahdûd iki tabaka bü-yût-ı müte'addideyi müştemil menzilin ta'mîrini kendü mâlından itmeğin mezkûr Avraham müte'ahhid olup vakf için bin iki yüz akçe icâre-i mu'accele virmeğin târîh-i kitâb şehri guresinden icâre-i tavîleyi tecvîz iden e'imme-i müctehidîn rıdvânü'llâhi te'âlâ aleyhim ecma'în kavilleri üzre her üç yılda bir akd-i cedîd olup akd-i evvelin intihâsı akd-i şânînin ibtidâsı olmak üzre on akd ile otuz yıl tamâmına yevmî otuz üçer akçe üçer fülûs hesabı üzre her ayda bin akçe ücret-i mu'ayyenesin edâ itmek üzre mezkûr Avraham îcâr eyledüm ol dahi minvâl-i muharrer üzre kabûl ve istîcâr eyledi ba'de'l-yevm keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didükde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhun mesfûr Avraham vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkîk idicek vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî evâsıtı Cumâdelâhire li-sene ihdâ ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hasan Bey ibn Abdullah, Hamza Çavuş ibn İsmail, Musa Halife ibn Mustafa el-imâm, Ramazan Halife ibn Hıdır el-imâm, Yahya bin Seydi, Mustafa bin Ahmed, el-Hâc Zülfikar bin Abdullah, Mustafa bin Seydi er-râcil, Receb Bey ibn Abdullah, Habib bin İsmail, İbrahim Çelebi ibn Şaban, Yahşi bin Şehriyar, Abdi bin Şaban, Veli bin Bayezid ve gayruhum.

234 - 1612 (1021) İstanbul 1: 12a/3 Tescil işlemi / Registration

Mütevellî Hasan Çavuş, altı yıl önce vakıf için satın aldığı evi, açık artırma yoluyla 23.000 akçeye Mehmet Efendi'ye sattığını söyler. Hasan Çavuş, Mehmet Efendi'den daha önce 18.000 akçe almış olduğunu, şimdi de geri kalan 5000 akçeyi de aldığını sözlerine ekler. Mahkeme, bu satışı onaylar.

Mutawalli Hasan Çavuş states that he sold to Mehmet Efendi a house, which he had bought for the waqf six years ago for 23,000 akçe, through an auction. Hasan Çavuş adds that previously he received 18,000 akçe of this amount and that now he has received the remaining 5000 akçe. The court registers the sale.

Bundan akdem vezîr-i a'zam olan merhûm Mehmed Paşa Evkâfı'na mütevellî olan zahru'l-eşbâh Hasan Çavuş ibn Abdullah meclis-i şer'-i lâzımü't-tevkîrde işbu sâhibü'l-kitâb fahrü'l-ulemâi'l-kirâm zahru's-sâdâtî'l-fihâm Mehmed Efendi ibn el-merhûm İbrahim Efendi mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahmiyye-i İstanbul'da Hâce Hayreddin Mahallesi'nde vâki' bir tarafı tâcû'l-mestûrât Nesli Hatun mülki ve etrâf-ı selâsesi tarîk-ı ânım ve hâs ile mahdûd olup fevkânî büyü't-ı erba'a-i atîka ve sofamı ve tahtânî büyü't-ı selâse-i atîkamı ve kenîfi ve bi'r-i mâi ve sâha-i [...] müştemil olup târih-i kitâbını altı yıl mukaddem mâl-i vakf ile vakf için iştirâ itdüğümüz menzili ba'de'l-müzâyede ve inkitâi'r-ragebât hakk-ı karâr olan yirmi üç bin nakd fiddî râyic akçeye mezbûr Mehmed Efendi'ye bey'-i bât-ı şer'î ile bey' ve teslim-i mebî' eyledüm ve mezbûr dahi iştirâ ve kabz idüp meblağ-ı mezbûrun on sekiz bin akçesini mukaddemâ ahz ü kabz itmîşidim el-hâletü hâzihî meblağ-ı bâkî beş bin nakd fiddî akçeyi dahi mezbûr Mehmed Efendi yedinden alup semen-i ma'kûdün-aleyh olan yirmi üç bin akçemi merkûm Mehmed Efendi yedinden kabz eyleyüp târih-i mezbûrdan menzil-i merkûm-ı müşterî-i merkûmun mülk-i sarîh-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf ola didikde merkûm Mehmed Efendi vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkîk idicek mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Menbau'l-fazl ve'l-yakîn Yusuf Efendi ibn el-kâdî bi-Kayseriyye sâbıkan, Zahru'l-emsâl Hamza Çavuş, fahrü'l-kuzât Abdülcélî Efendi ibn el-Merhum Muslihüddin Efendi, fahrü'l-kuzât Derviş Efendi el-kâdî, Süleyman Bey ibn İbrahim, Hızır Çelebi el-imâm, Mehmed Efendi ibn Hüsamüddin el-müderris ve gayruhum.

235 - 1612 (1021) İstanbul 1: 12b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Ramazan, evini istiğlal (ipotek, rehin) yoluyla mütevellî Mahmut'a 9000 dirhem karşılığında satar, sonra da aynı evi vakıftan üç yıllığına toplam 1700 dirheme kiralar. Emine adlı kadının da kefil olmasıyla, mahkeme işlemi onaylar.

Ramazan mortgages (istiğlal) his house to mutawalli Mahmut for 9000 dirhem. Then he rents the same house from mutawalli Mahmut's waqf for 1700 dirhem for a period of three years. A woman named Emine provides surety. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

236 - 1612 (1021) İstanbul 1: 13a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Preşkova, Atnaş ile birlikte mahkemeye gelir. Preşkova, sahibi olduğu evinin yarı hissesini 15.000 akçeye Atnaş'a sattığını belirtir ve vakıftan peşin ve ertelenmiş kira ile kiraladığı bostanın da yarı hissesini, 8500 akçe karşılığında Atnaş'a devrettiğini sözlerine ekler. Mahkeme işlemleri onaylar.

Preşkova goes to court with Atnaş. The former states that he sold his half share in a house to Atnaş for 15,000 akçe. In addition, he transferred to Atnaş his half share in a vegetable garden, which he had rented from the waqf for advance payment and postponed rent, for 8500 akçe. The court registers the transactions.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de Mustafa Paşa Mahallesi'nden Preşkova veled-i Dimitri meclis-i şer'-i şerîfde sâhib-i hâze'l-kitâb Atnaş veled-i Duka mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i merkûmede bir tarafı Nikola el-bostânî mülki ve bir tarafı Ahmed bin Abdullah el-bevvâbü's-sultânî mülki ve iki tarafı tarîk-i 'âmm ve hâs ile mahdûd olub bir bâb 'ulvî ve bir bâb süflî evleri ve çardağı ve su kuyusunu ve havlıyı müştemil mülk menzilimin nısf-ı şâyî'ini mezkûr Atnaş'a on beş bin nakd râyic fi'l-vakt fiddî akçeye bey' bât ile bey' ve teslîm idüp ol dahi iştirâ ve kabz ve tesellüm itdüğinden sonra semen-i mezbûrî alub kabz eyledüm ve yine Medine-i Hazret-i Ebâ Eyyüb el-Ensârî radiye 'anhü Rabbühü'l-bârî Kasım Paşa Câmi'ine muttasıl icâre-i mu'accele ve mü'eccele ile mutasarrıf olduğum eşcâr-ı müsmireyi hâvî bostanın nısf-ı şâyî'inin dahi hakk-ı tasarrufunu sâhib-i vakf ma'rifetiyle mezbûr Atnaş'a tefvîz eyledim ol dahi zikr olunan bostanın nısf-ı şâyî'ini tefevvüz itdikden sonra mukâbele-i tefvîzde mezbûr Atnaş yedinden sekiz bin beş yüz nakd mezbûr altun akçe alub kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mezbûrun nısf-ı şâyî'i mezbûr Atnaş'ın mülk-i müştêrâsıdır ve bostan-ı merkûmun nısf-ı şâyî'i hakk-ı müfevvezidir keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhını mesfûr Atnaş vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkîk idicek mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu fi't-târihi'l-mezbûr Şühûdü'l-hâl

Mustafa Beşe bin Süleyman er-râcil, Mustafa bin el-muhzır, Ali bin Yusuf, Emrullah bin Mehmed, Bahşî bin Şehriyâr, Yorgi Yani, Manol Dimitri es-sem mâk, Dimo Yani, Angeli Nikola, Yani Kosta, Kosta Nikola ve gayruhum.

237 - 1612 (1021) İstanbul 1: 14a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Mütevelli Mustafa Bey, Ali Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Mustafa Bey, vakıf parasından Ali Bey'e 22.500 akçe borç verdiğini, karşılığında da Ali Bey'in evini rehin olarak aldığını söyler. Mustafa Bey, Ali Bey'in almış olduğu 22.500 akçeyi daha sonra geri verdiğini ve kendisinin de evin üzerindeki rehini kaldırdığını sözlerine ekler. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Mutawalli Mustafa Bey goes to court with Ali Bey. The former states that he loaned Ali Bey 22,500 akçe, and in return Ali Bey pawned his house to him. Mustafa Bey adds that Ali Bey repaid the 22,500 akçe and that the pawn on the house has now been removed. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de Şibsevdî Mehmed Bey Vakfı'na hâlen mütevellî olan Mustafa Bey ibn Ataullah meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde işbu sâhibü'l-kitâb Ali Bey ibn Abdullah mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp târîh-i kitâbdan [silik] yıl mukaddem vakf-ı mezbûr mâlından merkûm Ali Bey'e yirmi iki bin beş yüz fiddî râyic fi'l-vakt Akçe virüp mezbûr Ali Bey dahi meblağ-ı mesfûr alup mukâbelesinde mahmiyye-i mezbûrede el-Hâc İlyas Mahallesi'nde vâki' iki tahtânî ve iki fevkânî beyti ve iki sofabı ve bi'r-i mâ ve kenîfi ve hadîkayı eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmiresiyle müstemil olup bir cânibi el-Hâc Hasan bin Abdullah ve iki cânibi el-Hâc İlyas bin Abdullah mülkleriyle ve bir tarafı tarîk-ı âmm ile mahdûd ve mümtâz olan mülk menziline bana rehin vaz' eylemiş idi el-hâletü hâzihî meblağ-ı mestûr yirmi iki bin beş yüz akçeyi mezbûr Ali Bey yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl kabz ü tesellüm idüp menzil-i mezbûr rehniyetden münfekk olup mezbûra teslîm olunmuşdur didikde mütevellî-i merkûmun ikrâr-ı meşrûhun el-mukarru'l-mesfûr bi'l-muvâcehe tasdîk ve bi'l-muvâcehe tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb tahrîr olundu fi'l-yevmi's-sâdis 'aşer min Cumâdelâhire li-sene ihdâ ve 'işrine ve elf

Şühûdü'l-hâl

Yusuf bin Halil, Durmuş bin Abdullah er-râcil, Yusuf bey ibn Abdullah er-râcil, Mustafa bin Mehmed, Ömer Çelebi ibn Mehmed Çelebi, Abdi bin Şaban, el-Hâc Hasan bin Abdullah el-cündi, Veli bin Mahmud ve gayruhum.

238 - 1612 (1021) İstanbul 1: 14b/2 Tescil işlemi / Registration

Petro, Mütevellî Mehmet ile birlikte mahkemeye gelerek sahibi olduğu evini, Mehmet'in mütevellisi olduğu vakfa istiglal (ipo-

tek, rehin) yoluyla 5000 dirhem karşılığında satar, sonra da aynı evi, bir yıl için 500 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Petro, Seltane adlı kadını da kendisine kefil olarak atadığını belirtir. Müttevelli Mehmet'in doğrulamasıyla mahkeme bu işlemleri onaylar.

Petro goes to court with mutawalli Mehmet. The former states that he mortgaged (istiğlal) his house to mutawalli Mehmet's waqf for 5000 dirhem, then rented the same house from the waqf for a period of one year for 500 dirhem. Petro adds that he has appointed a woman named Seltane as his surety. Upon mutawalli Mehmet's approval, the court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

239 - 1612 (1021) İstanbul 1: 15a/1 Tescil işlemi / Registration

Baharatçı (attar) Muharrem, Mustafa ile birlikte mahkemeye gelir. Muharrem, miktarını belirtmediği peşin kiraya ek olarak, günlük 2 akçe karşılığında vakıftan bir dükkân kiralamıştır. Muharrem, baharatçılık yaptığı dükkândaki eşyalarını 9500 akçeye, dükkânı da günlük 6 akçe karşılığında bir yıllığına Mustafa'ya devrettiğini söyler. Muharrem, Mustafa'nın günlük kiranın 2 akçesini vakfa, 4 akçesini de kendisine ödeyeceğini sözlerine ekler. Mustafa, Muharrem'in öne sürdüğü koşulları kabul eder. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Spice tradesman (attar) Muharrem goes to court with Mustafa. Muharrem had rented a store from the waqf at 2 akçe per day, in addition to an unspecified advance payment. Muharrem states that he transferred to Mustafa for one year his belongings in the spice store for 9500 akçe, and the store at 6 akçe per day as rent. Muharrem adds that Mustafa will pay 2 akçe of the daily rent to the waqf and the remaining 4 akçe to himself. Mustafa accepts Muharrem's terms. The court approves the transactions.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de attâr zümre[sinden] Muharrem bin Ali meclis-i şer'-i şerîfde sâhib-i hâze'l-kitâb Mustafa bin Deriş mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahmiyye-i merkûme-de Karagümrük Çarşusu'nda vâki' merhûm Hamid Efendi Vakfı'ndan iki tarafı Mahmud Bey el-cündî dükkânı ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd icâre-i mu'accele ve yevmî iki akçe icâre-i mü'eccele ile mutasarrıf olduğım bir bâb attâr dükkânı içinde mülküm olan attâr metâ'ı ki beynimizde kadri ve nev'i ma'lûmdur mezkûr Mustafa târîh-i kitâbdan bir yıl tamâmına [...] tarikle dokuz bin beş yüz akçeye safka-i vâhide ile bey' ve teslîm eyledüm ol dahi iştirâ ve kabz ve tesellüm eylediğinden sonra dükkân-ı mezbûr dahi yevmî altışar akçeye bir yıl tamâmına icâr eyledüm ol dahi kabûl ve istîcâr eyledi ba'de'l-yevm mutasarrıf olup icâre-i merkûmenin yevmî ikişer akçesini cânib-i vakfa teslîm idüp dörder akçesini bana edâ ve îfâ eyledikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhını mezkûr Mustafa bi'l-muvâcehe tasdik ve tahkîk idicek vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis 'aşer min Cumâdelâhire li-sene 1021

Şühûdü'l-hâl

Yusuf Halife ibn Mustafa el-imâm, Yunus bin Bahşâyîş, Mehmed Efendi ibn Ali el-imâm bi-Câmi'-i Hadice Sultan, Ömer bin Alemşah, el-Hâc Mehmed bin Mehmed, es-Seyyid Abdullah ibn es-Seyyid Mustafa, Sinan Halife bin Mahmud el-imâm, İbrahim Çelebi ibn Şaban, Muharrem bin Mustafa ve gayruhum.

240 - 1612 (1021) İstanbul 1: 15b/4 Tescil işlemi / Registration

Yahudi Papola, mumculuk yapan Aramgan adlı Hıristiyan ile birlikte mahkemeye gelerek mülkü vakfa ait olan dükkânını, mütevellinin izniyle Aramgan'a devrettiğini ve karşılığında 19.000 akçe aldığını belirtir. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Papola, a Jew, goes to court with a Christian named Aramgan, a candle maker. Papola states that he has transferred his waqf-owned store to Aramgan for 19,000 akçe, with the mutawalli's approval. The court registers the transaction.

Yehûd tâifesiinden Papola veled-i Simon meclis-i şer‘-i şerîfde sâhib-i hâze’l-kitâb Aramgan veled-i Apostol nâm şemmâ‘ mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahmiyye-i Kostantiniyye’de Ayasofya-i Kebîr Vakfı’ndan mahmiyye-i merkûmede Balat Kapusı dâhilinde vâki‘ Mermer Direk demekle ma‘rûf mütevellî ma‘rife tiyle merkûm Aramgan’a mukaddemâ tefvîz idüp mukâbelesinde on dokuz bin akçesin alup kabz eyledüm cümle mezkûr Aramgan’ın hakk-ı müfevvezidir min ba’d dükkân-ı mezbûrda vechen mine’l-vücûh alâkam kalmadı keyfe-yeşâ mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhun mezbûr Aramgan bi’l-muvâcehe tasdik ve tahkîk idicek vâki‘ hâl bi’t-taleb ketb olundu tahrîren fi evâsıtı Cumâdelâhire li-sene ihdâ ve ‘ışrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Ahmed Halife ibn Mustafa el-imâm, Osman Bey ibn Hüseyin el-cündi, Mehmed bin Mustafa, Mustafa Beşe ibn Süleyman er-râcil, İbrahim Çelebi ibn Şaban, Abdullah Bey ibn Mustafa, Gazanfer Bey el-cündî, Mehmed Bey el-cündi, ve gayruhum.

241 - 1612 (1021) İstanbul 1: 16a/2 Dava / *Adjudication*

Emine Hatun’un vekili Ömer, Emine Hatun’un 3000 dirhem parasını vakfettiğini söyler. Ömer, bu paranın her 10 dirheminin yıllık 1.25 dirhem faizle işletileceğini ve gelirinden mahalle camii-nin müezzinine 100 dirhem verileceğini belirtir. Ömer, söz konusu vakfa İbrahim Çelebi’nin de mütevellî olarak atandığını sözlerine ekler. Ömer daha sonra, para vakfının geçersiz olduğu gerekçesiyle vakfiyeyi bozmak ister. Mütevellî İbrahim Çelebi ise, kimi İslam hukukçularının görüşlerine dayanarak vakfın geçerli olduğunu ileri sürer. Mahkeme mütevellinin görüşü doğrultusunda vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Emine Hatun’s legal agent Ömer states that she endowed 3000 dirhem. Every 10 dirhem of this amount will yield 1.25 dirhem in interest. 100 dirhem of the revenue will be given to the prayer caller (muezzin) of the neighborhood mosque. Ömer adds that İbra-

him Çelebi is appointed as the waqf's mutawalli. Subsequently, Ömer wants to annul the waqf deed on the ground that the donation was invalid. Mutawalli İbrahim Çelebi, based on views of certain Islamic jurists, defends the validity of the waqf. Agreeing with the mutawalli, the court rules that the waqf deed cannot be annulled.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

242 - 1612 (1021) İstanbul 1: 17a/1 Tescil işlemi / Registration

Mumculuk yapan Aramgan adlı Hristiyan, Papola adlı Yahudi ile birlikte mahkemeye gelir. Aramgan, Papola ile vakıftan yarı yarıya ortak olarak bir dükkân kiraladıklarını belirterek Papola'nın dükkândaki yarı hissesini kendisine devrettiğini sözlerine ekler. Taraflar birbirlerinden alacakları olmadığını söyler. Mahkeme de işlemi onaylar.

Aramgan, a Christian candle maker, goes to court with Papola, a Jew. Aramgan states that they have jointly rented a store form a waqf with equal shares. Aramgan adds that Papola has transferred to him his half-share. The two sides state that they have no remaining issues with one another. The court approves the transaction.

Şemmâ' tâifesinden Aramgan veled-i Apostol nâm zimmî meclis-i şer' de sâhib-i hâze'l-kitâb Papola veled-i Simon nâm yahudi mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm kılup mahmiyye-i Kostantiniyye'de Ayasofya-i Kebir Vakfı'ndan mahmiyye-i mezbûrede Balat Kapusu dâhilinde Mermerdirek demekle ma'rûf tecdîd ve tavsîfden müstağnî dört kepenkli pazarcı dükkânının nısf-ı şây'i mezbûr Papola'nın ve nısf-ı şây'i benüm olup müşâ' ve müsterek mutasarrıf idük hâlen mezbûrdan nısf-ı şây'in dahi hakk-ı tasarrufını tefevvüz eyledüm ba'de'l-yevm nısf-ı mezbûra ve icâreye biribirimiz ile da'vâ ve nizâ'ımız yokdur didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meş-

rûhını mezkûr Aramgan vicâhen ve şifâhen tasdîk idicek mâ-va-ka'a bi't-taleb ketb olundı tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Ahmed Çelebi ibn Mustafa el-imâm, Osman Bey ibn Hüseyin el-cündi, Mehmed bin Mustafa, Mustafa bin Süleyman er-râcil, İbrahim Çelebi ibn Şaban, Abdullah Bey ibn Mustafa el-cündi, Mehmed el-cündi bin Gazanfer Bey el-cündi ve gayruhum.

243 - 1612 (1021) İstanbul 1: 17a/2 Tescil işlemi / Registration

Mumculuk yapan Aramgan adlı Hristiyan, Mehmet Efendi ile birlikte mahkemeye gelerek miktarını belirtmediği peşin kiraya ek olarak, ayda 90 akçe ertelenmiş kira bedeli ile vakıftan bir dükkân kiraladığını söyler. Aramgan, bu dükkânın yarı hissesini, mütevelli vekilinin izniyle, 13.000 akçe karşılığında Mehmet Efendi'ye devrettiğini sözlerine ekler. Mehmet Efendi, Aramgan'ı doğrular. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Aramgan, a Christian candle maker, appears in court with Mehmet Efendi. The former states that he rented a store from the waqf for an unspecified advance payment and a postponed rent of 90 akçe per month. Aramgan adds that he has transferred a half-share in the store to Mehmet Efendi for 13,000 akçe, with the approval of the assistant mutawalli. Mehmet Efendi endorses Aramgan's account. The court registers the transaction.

Zimmî tâifesinden Aramgan veled-i Apostol nâm şemmâ' meclis-i şer'-i şerîfde sâhib-i hâze'l-vesîka kıdvetu'l-müderresini'l-kirâm mevlana Mehmed Efendi ibn el-merhûm Behram mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm kılup mahmiyye-i Kostantiniyye'de Ayasofya-i Kebir Vakfı'ndan olup mahmiyye-i merkûme sûri ebvâbından Balat kapısı dâhilinde vâki' sükda Mermer Direk dimekle ma'rûf tecdîd ve tavsîfden müstağnî icâre-i mu'accele ve ayda doksan akçe icâre-i mü'eccele ile mutasarrıf olduğum dört kepenkli bir bâb pazarcı dükkânının nısf-ı şâyî'inin hakk-ı tasarrufu vakf-ı merkû-

ma kâim-makâm-ı mütevellî olup vakf-ı merkûm kâtibi olan fahr-i erbâbü'l-kalem Hasan Efendi ma'rifetiyle mûmâ-ileyh Mehmed Efendi'ye tefvîz eyledüm ol dahi tefevvüz itdükden sonra mukâbele-i tefvîzde on üç bin nakd râyic fi'l-vakt fiddî akçesin alup kabz eyledüm ba'de'l-yevm dükkân-ı mezbûrun nısf-ı şây'i' hakk-ı müfevvezidir keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhını müşârün-ileyh Mehmed Efendi vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-sâbıkûn

244 - 1612 (1021) İstanbul 1: 17a/3 Tescil işlemi / Registration

Emine, mütevellî İshak Bey'in vekili Ahmet ile mahkemeye gelerek vakıftan kiralamış olduğu bozahaneye kendi parasıyla ek binalar yaptırdığını, ancak masraflarının karşılanmasını istediğinde mütevellî ile aralarında anlaşmazlık çıktığını belirtir. Aracıların yardımıyla iki taraf 1200 akçeye sulh yapmış olup, Emine'nin karşı taraftan alacağı kalmamıştır. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Emine goes to court with Ahmet, the legal agent of the mutawalli İshak Bey. She states that she added buildings to a boza production facility that she rented from the waqf. When she asked the mutawalli to reimburse her for these expenses, a disagreement arose. Emine states that upon mediation they reached an amicable settlement for 1200 akçe. Hence, she is no longer owed money. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye mahallâtından Mustafa Paşa Mahallesi sâkinelerinden Emine bint-i Mahmud meclis-i şer'-i hatîr-i lâzümü't-tevkîrde mahmiyye-i mezbûrede Şah Sultan Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan fahrü'l-akrân İshak Bey bin Abdülmennan tarafından tasdîk-i âti'z-zikre vekîl olup Sefer Çavuş bin Mehmed ve Piyale Bey ibn Abdullah şehâdetleriyle vekâleti şer'an sâbite olan

Ahmed bin Mehmed mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp vakf-ı mezbûr akârından Ebâ Eyyub Ensari radiye anhu rabbuhû'l-bârî kapısı dâhilinde inde'l-ahâlî ve'l-cîrân hudûdı ma'lûm olan boza-hâneye bundan akdem icâre ile mutasarrıfa olup kendi yanımdan ba'zı binâ vaz' itmişidim mütevellî-i mezbûrdan vaz' itdiğim binâ-lara sarf itdiğim semeni taleb itmeğin beynimizde münâza'ât-ı ke-sîre olmuşıdi el-hâletü hâzihî aramıza müslimûn-ı muslihûn tavas-sut idüp bin iki yüz fiddî râyicü'l-vakt akçeye sulh itdiklerinde be-del-i sulh-i mezbûr bin iki yüz akçeyi mütevellî-i merkûm yedinden ahz idüp husûs-ı mezbûra müte'allik da'âvâdan zimmetini ibrâ'-i âmm ile ibrâ' ve iskât-ı hakk eyledüm husûs-ı mezbûra müte'allik ba'de'l-yevm benden ve vekîlimden da'vâ sudûr iderse lede'l-hük-kâmi'l-kirâm mesmû'a olmaya didikde mukırra-i merkûmenin ik-râr-ı meşrûhını vekîl-i mezbûr vicâhen ve şifâhen tahkîk ve tasdîk idicek mâ-hüve'l-vâkı' ketb olundu fi'l-yevmi'l-âşir mine't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

İbrahim Çelebi ibn Şaban, Veli bin Mahmud, Yahya bin Şehri-yar, Mehmed ibn Abdullah, Veli bin Bayezid.

245 - 1612 (1021) İstanbul 1: 17a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Belkıs Hatun'un vekili Mustafa Bey, Sinan Bey ile birlikte mah-kemeye gelerek Belkıs Hatun'un peşin kiraya ek olarak, ayda 24 akçe ertelenmiş kira bedeli karşılığında vakıftan bir kahvehane dükkânı kiraladığını söyler. Belkıs Hatun, söz konusu kahvehane-nin tasarruf hakkını, mütevellinin izniyle 8000 akçeye Sinan Bey'e devretmiştir. Mustafa Bey, Sinan Bey'den alacaklarının kalmadığı-nı belirtir. Mahkeme de işlemi onaylar.

Belkıs Hatun's legal agent Mustafa Bey appears in court with Si-nan Bey. Mustafa Bey states that Belkıs Hatun rented a coffee shop from the waqf for a monthly delayed rent of 24 akçe, in addition to an unspecified down payment. Mustafa Bey adds that with the mutawalli's approval Belkıs Hatun transferred her rights in the cof-



William H. Bartlett'in 19. yüzyıl başlarına ait çiziminde Galata rıhtımında bir kahvehane.

A coffeehouse on the quay of Galata in the early nineteenth century, by William Bartlett.

feehouse to Sinan Bey for 8000 akçe. Mustafa Bey adds that Sinan Bey owes no more money. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de Toklu Dede Mahallesi'nde sâki-ne Belkıs Hâtun ibnet-i Hızır Bey tarafından ikrâr-ı âtî ve kabz-ı semene vekil olup vekâleti hümem-i câhid mahzarında Mehmed Bey ibn Murad ve İbrahim ibn Abdullah şehâdetleri ile sâbite olan Mustafa Bey ibn Abdullah meclis-i şer'-i şerîfde sâhib-i hâze'l-ki-tâb Sinan Bey ibn Abdullah mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp müvekkilem merhûme Belkıs Hâtun merhûm Koca Mustafa Paşa Vakfı'ndan mahmiyye-i merkûme sûrî ebvâbından Hazret-i Ebâ Eyyub el-Ensari radiye anhü rabbühü'l-bârî kapısı dâhilinde vâki' câmi'-i şerîf kurbünde icâre-i mu'accele ve ayda yirmi dört akçe icâre-i mü'eccele ile mutasarrıfı olup etrâf-ı selâsesi vakf-ı mezbûr ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd üç bâb kahvehânenin hakk-ı tasarrufunu vakf-ı merkûm için mütevellîsi Osman ma'rife-tiyle sekiz bin nakd râyic fi'l-vakt fiddî akçe mukâbelesinde mezkûr Sinan Bey'e tefvîz idüp ol dahi tefevvüz eyledi deyüp meblağ-ı merkûm sekiz bin akçeyi meclis-i şer'-i şerîfde mezbûr Sinan Bey yedinden alup kabz idüp ol dahi teslim idüp mukırr-ı mezbûr-ı ikrâr-ı meşrûhunda bi'l-muvâcehe tasdîk idicek vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

İbrahim Çelebi ibn Sinan, el-Hâc İshak bin Bali el-Kösic, Sefer Halife ibn Veli el-imâm, Mehmed bin Ahmed el-müezzin, Ebibekir bin Osman er-râcil, el-Hâc Yusuf el-hallâk, Bekir bin Osman er-râcil, Mustafa bin Yahya, Yahşi bin Şehriyar, Emrullah bin Mehmed, Abdi bin Şaban ve gayruhum.

246 - 1612 (1021) İstanbul 1: 17b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Ahmet, kendi adına ve kız kardeşi Rukiye'nin vekili olarak mütevellî Cafer ile birlikte mahkemeye gelir. Ahmet, bir yıl içerisinde ödemek koşuluyla vakıftan 6600 akçe borç aldıklarını ve bu borcun 600 akçesinin faiz (çuha bezi bedeli olarak ifade ediliyor) ol-

duğunu belirtir. Ahmet, kız kardeşi Rukiye'nin söz konusu borca karşılık olarak, evini vakfa rehin olarak verdiğini sözlerine ekler. Yahya Çavuş bu borca kefil olur. Tarafların isteğiyle bu işlemler mahkeme tarafından sicile kaydedilir.

Ahmet goes to court with the mutawalli Cafer, representing himself and his sister Rukiye. Ahmet states that the two siblings borrowed 6600 akçe from the waqf, including 600 akçe in interest (expressed as “çuha bedeli” or a fee for broad cloth). Ahmet adds that his sister Rukiye pawned her house in return for the loan. Yahya Çavuş will serve as surety for the debt. Upon the request of two sides, the court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

247 - 1612 (1021) İstanbul 1: 17b/2 Tescil işlemi / Registration

Emine Hatun, Saliha Hatun'un vekili Seyyit Mehmet ile birlikte mahkemeye gelir. Emine Hatun, Saliha Hatun'un kuzeni (amcasının oğlu) olan Ahmet Çavuş'un, mülkü vakfa ait olan bir bozacı dükkânını işlettiğini söyler. Emine Hatun, Ahmet Çavuş'un ölümünden sonra Saliha Hatun'un dükkândaki eşyaların kendisine miras kaldığını ileri sürerek kendisinden davacı olduğunu ve aracılardan yardımıyla 500 akçe alıp dükkândaki eşyaları ona bıraktığını belirtir. Emine Hatun'un Saliha Hatun'dan söz konusu eşyalardan kaynaklanan herhangi bir alacağı kalmamıştır. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Emine Hatun goes to court with Saliha Hatun's legal agent Seyyit Mehmet. She states that Saliha Hatun's cousin Ahmet Çavuş used to run a boza shop rented from a waqf. According to Emine Hatun, after Ahmet Çavuş's death, Saliha Hatun sued her, claimed rights over the decedent's estate. Upon mediation, the sides reached an amicable settlement whereby Saliha Hatun paid Emine Hatun 500 akçe and got to keep the belongings. Emine Hatun states

that she has no further issues with Saliha Hatun regarding the goods. The court registers the transaction.

Emine bint-i Hüseyin nâm hâtun meclis-i şer‘-i şerîfde sâhibetü hâze’l-kitâb Saliha bint-i Mustafa nâm hâtun tarafından ikrâr-ı âti’z-zikri tasdîka vekîl olup vekâleti Ahmed Çavuş ibn Mehmed ve Piya- le bin Abdullah şehâdetleri ile sâbite olan es-Seyyid Mehmed ibn es-Seyyid Hasan mahzarında tâyi‘an ikrâr ve takrîr-i kelâm kılup mah- miyye-i Kostantiniyye sûri ebvâbından Hazret-i Ebâ Eyyub el-Ensâ- ri kapısı dâhilinde merhûme Şah Sultan Vakfı’ndan inde’l-cîrân ma’lûmetü’l-hudûd olan bozahânede olan kazgan ve beynimizde ma’lûm ba‘zı evânî müteveffâ ammim oğlu Ahmed bin Sefer’den ba- na irsle intikâl eyledi deyü da‘vâ idüp münâza‘ât-ı kesîre vâkı‘a ol- muşidi el-hâletü hâzihî aramıza muslihûn tavassut idüp beni beş yüz nakd râyic fi’l-vakt fiddî akçeye sulh eylediklerinde ben dahi sulh-i mezbûrı kabûl ve bedel-i sulh ta‘yîn olunan meblağ-ı merkûmı mer- kûme Saliha yedinden alup kabz idüp husûs-ı mesfûra müte‘allik da‘vâdan zimmetini ibrâ’-i küllî ile ibrâ’ ve iskât eyledüm ba‘de’l- yevm bir tarîk ile asâleten ve vekâleten da‘vâ sudûr iderse lede’l-hük- kâmi’l-kirâm mesmû‘a olmaya didikde mukırra-i merkûmenin ik- râr-ı meşrûhın mezbûr Seyyid Mehmed bi’l-vekâle vicâhen tasdîk ve tahkîk idicek vâkı‘ hâl bi’t-taleb ketb olundu tahrîren fi’l-yevmi’s-sâ- lis ve’l-‘işrîn min Cumâdelâhire li-sene ihdâ ve ‘işrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Sinan Beşe ibn Abdullah er-râcil, Mustafa Beşe ibn Abdullah er- râcil, Osman Bey ibn Hüseyin el-cündi, Mustafa Bey ibn Abdul- lah, Sefer Beşe ibn Abdullah er-râcil, Veli bin Mahmud, Yusuf bin Abdullah er-râcil, Yusuf bin Abdullah, İbrahim bin Şaban ve gay- ruhum.

248 - 1612 (1021) İstanbul 1: 18b/3 Dava / *Adjudication*

Hamr Emîni (içki vergisi toplayıcısı) Murat’ın vekili, Aslan ad- lı Yahudi, Yani adlı Rum karşısında mahkemeye çıkar. Aslan, elin- de İstanbul’a giren içkinin midresinden (sıvı ölçü birimi) 2 akçe

vergi (kapu resmi) alınmasını emreden bir emr-i şerif olduğunu söyler. Aslan, Yani'nin Balat Kapısı'ndan İstanbul'a iki fıçı içki geçirdiğini, ancak vergisini vermediğini ileri sürerek iki emr-i şerif örneğini de mahkemeye sunar. Yani'ye görüşü sorulduğunda, fıçılardan birini içeriye soktuğunu, diğerinin dışarıda olduğunu, üstelik kendisinin Valide Sultan Vakfı'nın reayasından olduğunu, bu yüzden de vergiden muaf olduğunu ileri sürer. Yani savını desteklemek için elindeki muafname belgesini de mahkemeye sunar. Belgeyi inceleyen mahkeme, Yani'nin savı doğrultusunda bir bilgi içermediğini saptar. Sonuçta Yani'nin vergi yükümlülüğü mahkemece onaylanır. Böylece davacı Aslan, mahkemeyi kazanmış olur.

A Jew named Aslan, the legal agent of the spirits tax collector (Hamr Emîni) Murat, sues Yani, a Greek. Aslan states that he has a Sultanic Order (emr-i şerif) ordering the taxation of all spirits entering İstanbul at 2 akçe per midre (kapu resmi). Aslan claims that Yani brought two barrels of spirits into İstanbul from the Balat Gate without paying its tax. He proceeds to present two copies of the Sultanic Order (emr-i şerif) to the court. Questioned by the court, Yani states that he brought only one barrel into the city, leaving the other outside the city walls. He adds that as a subject of the Valide Sultan waqf, he is exempt from the tax. To bolster his case, Yani presents to the court a document stating his exemption (muafname). Examining the document, the court rules that it does not confirm his exemption. The court finally decides that the defendant Yani must pay the spirits tax. In conclusion, plaintiff Aslan, the legal agent of the tax collector, wins the case.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de bi'l-fi'l hamr emîni olan kıldvetül-emâsil ve'l-akrân Murad Çavuş tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup vekâleti nehc-i şer'î üzere sâbite olan Aslan veled-i Rafail nâm yahudi meclis-i şer'î şerîfde Yani veled-i Filo nâm zimmi mahzarında takrîr-i kelâm idüp mahmiyye-i mezbûre kapusından içerü idhâl olunan hamrın müdresinden ikişer akçe kapu resmi alınaydı elimize müceddeden emr-i şerîf virilüp hâlen mezbûr Yani dahi araba ile Balat Kapısı'ndan iki fuçı hamr içerüye geçürmeğın kânûn üzere ikişer akçe kapu resmini mîrî için taleb iderüm deyüp

takrîrine mutâbık iki kıt'a emr-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ' ibrâz itmeğîn vâki' hâl mezkûr Yani'den su'âl olundukda fi'l-vâki' bir fuçî hamr Balat Kapusu'ndan içerüye geçürdüm ve bir fuçî dahi taşradadır lâkin ben Valide Sultan tâbe serâhâ vakfı re'âyâsından olup mu'âf ve müsellemler olmağla kapu resmi viregelmedüm deyü mu'âf-nâme ibrâz eyleyüp nazar olundıkda minvâl-i muharrer üzre idhâl itdüğü hamrın mu'âf olduğu mukayyed olmamağın vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-işrîn min Cumâde-lâhire li-sene ihdâ ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ali bin Yusuf, Eyne bin Rüstem, Veli bin Mahmud, Veli bin Bayezid, Ebubekir Beşe er-râcil, İbrahim bin Şaban, Bahşi bin Şehriyar, Abdi bin Şaban, Osman bin Ali ve gayruhum.

249 - 1612 (1021) İstanbul 1: 19b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Ulemanın oturması için vakfedilmiş olan bir evi kullanan öğretmen (müderres) Abdülgani Efendi, mahkemeye gelir. Abdülgani Efendi, evin yıkılmaya yüz tuttuğunu ve onarılması gerektiğini belirtir. Abdülgani Efendi, vakfın parası olmadığı için evi kendi parasıyla tamir etmek istemektedir. Bunun için gerekli keşif yapıldıktan sonra onarım için kendisine izin verilmesini mahkemeden ister. Mahkemenin görevlendirdiği bilirkişiler, evin onarılması için 30.000 akçenin gerekli olduğunu belirtirler. Bu bilgiye dayanarak, mahkeme onarım için Abdülgani'ye izin verir.

Abdülgani Efendi, a teacher (müderres), who is a tenant in a house endowed for the accommodation of the ulema, appears in court. He states that the house is dilapidated and requires restoration. However, since the waqf lacks sufficient funds, Abdülgani Efendi wants to pay for the restoration himself. He wants the court to allow him to repair the house after an investigation. Court-appointed experts decide that it will take 30,000 akçe to restore the house. Based on this expert opinion, the court issues Abdülgani Efendi permission to repair the house.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de vâki' bir cânibi Zeyrek Cami'i ve iki cânibi Piri Subaşı mülki ve bir tarafı Nasrullah Efendi sâkin olduğu menzil-i mevkûfla mahdûd olup süknâsı ulemâya meşrûat olan menzilde bi'l-fi'l sâkin olan sâhibü'l-kitâb fahrü'l-müderresini'l-kirâm Mevlana Abdülgani Efendi ibn İbrahim mahfil-i şer'-i şerîfde takrîr-i kelâm idüp menzil-i mezbûrun ta'mîri için vakfı olmamağ-la harâbe-müşrif olup ta'mîre eşedd-i ihtiyâcı olmağın kıbel-i şer'den üzerine varılup keşf olunduktan sonra kendü akçesiyle ta'mîr ve tecdîdine izin virilmek taleb itmeğın ve ebniye ve sukûf ahvâline ehl-i vukûf zeyl-i kitâbda mestûru'l-esâmî müslümanlar ile üzerine varılup nazar olundukda fi'l-hakîka menzil-i mezbûrun dâhiliyyesinde vâki' bir bâb fevkânî odanın câmları ve tahta-pûş ve hâriciyyede câmi'ye muttasıl fevkânî oda sakfının kiremidi ve dâhiliyye ve hâriciyye menzil beyteyni hâvî tûlen on beş ve kadden altı zirâ' iç divârı ve büyük oda mukâbelesinde olan kitâb-hâne odasının divar ve penceresi ve nirdübânda ve zikr olunan oda altında olan matbah ocağı ve âbdest-hânenin ve kenîfinin âhûr üzerinde olan huddâm odası kerpiçine ve tahtasına ve mertekine ve kiremidine ve mismârına bi'l-küllîye harâbe müşrif olup ta'mîr ve tecdîde eşedd-i ihtiyâcı olduğu müşâhede olundukda bu cümlelerin ve cüz'î ve küllî ta'mîr ve tecdîdi ve neccâriyesi ve sâir mühimmâtı için ehl-i vukûf cem'an otuz bin akçe ancak vefâ ider deyü ittifâk idüp haber virdüklerinden sonra minvâl-i muharrer üzre ta'mîri ve tecdîd-i binâsına kıbel-i şer'den mevlânâ-yı mezbûra izn virilüp mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî evâsıtı Cumâdelâhire sene 1021 Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Bayram er-râcil, Ali bin Şaban, Abdi bin Ahmed, Mustafa bin Abdullah, Mehmed bin Abdullah, Emrullah bin Mehmed ve gayruhum.

250 - 1612 (1021) İstanbul 1: 20b/2 Dava / *Adjudication*

Yorgo, vakfa ait bir ekmek fırınında çalışırken ölür. Koyni, Yorgo'nun oğlu olup iki çocuğunun da vasisidir. Yerako da Yorgo'nun karısıdır. Apostol, Koyni ve Yerako'nun vekili, çocukların

da vasisi olarak mütevellî Ahmet'ten davacı olur. Apostol'a göre, ölen Yorgo'nun çalıştığı fırının çeyrek hissesi varislerine kalmış olmasına karşın, mütevellî Ahmet bu hisseyi almalarına engel olmaktadır. Ahmet'e görüşü sorulduğunda, çeyrek hissenin Rum varislere miras kaldığını kabul etmekle birlikte Apostol'un vekâlet ve vesayetini reddettiğini belirtir. Bunun üzerine Apostol, mahkemeye savını destekleyen şahitler çağırır ve mahkemeye gerek vekâletini gerekse vesayetini kanıtlayan bir hüccet sunar. Söz konusu hüccette adı geçen şahitler mahkemeye gelip hüccetin geçerli olduğuna şahitlik yaparlar. Sonuçta, davacı Apostol davayı kazanır.

Yorgo dies while working at a bakery owned by a waqf. Koyni is Yorgo's son and also the guardian of his two children. Yerako is Yorgo's wife. Apostol, as the legal agent of Koyni and Yerako and the guardian of the children, sues the mutawalli Ahmet. Apostol claims that a quarter-share of Yorgo's bakery devolved upon his descendants. However, Ahmet prevented the Greek plaintiffs from taking possession of their quarter-share. Questioned by the court, Ahmet accepts the inheritance as stated, but refuses to recognize Apostol's agency and guardianship. In response, Apostol invites witnesses and also presents to the court a hujjet supporting his agency and guardianship. The witnesses mentioned in the hujjet arrive in court and certify the validity of the document. In conclusion, the plaintiff Apostol wins the case.

Vilâyet-i Rumeli'nde Ergiri Kasrı Kazası'na tâbî Gorancı Karyesinden olup bundan akdem Mahmiyye-i Kostantiniyye'de Merhum Sultan Selim Han Çarsusu'nda Merhum Mehmed Ağa Vakfı'ndan etmekci fırınında habbâz iken mürd olan Yorgo veled-i Koyni nâm zimmînin sulbî ve sağîr oğlu Dimo ve sulbiye ve sağîre kızı İstaso'ya kibel-i şer'-i şerîfden mansûb vasî olup mürd-i merkûmun sulbî kebîr oğlu Koyni ve zevce-i metrûkesi ve vârisesi Yerako bint-i Yorgi taraflarından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olan Apostol veled-i Yani nâm zimmî vesâyeten ve vekâleten meclis-i şer'-i şerîfde merhûm-ı merkûm Mehmed Ağa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olup kaziiyye-i âti'l-beyânı münkir olan Ahmed bin Ab-

dullah mahzarında da'vâ idüp mürd-i merkûmun sâlifü'z-zikr fırında olan rub' hisse-i şer'iyyesi verese-i merkûmeye irsle intikâl itmeğin zabt itmek murâd itdüğimde merkûm Ahmed mâni' olur vâki' hâl su'âl olunub hisse-i merkûme verese-i mezbûre için zabt itdirilmesi matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezkûr Ahmed mürd-i merkûmun fırın-ı merkûmda rub' hissesine mukırr olub lâkin merkûmun minvâl-i muharrer üzre bi-tarîki'l-hasr vâris olduğunu ve mezkûr Apostol'un mezbûrûn câniblerinden vasî ve vekîl olduğunu münkir olmağın müdde'î-i mezbûrûn takrîr-i da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda verese-i mezbûre bi-tarîki'l-hasr mürd-i merkûmun vârisi olduğu karye-i merkûmeden Ahmed bin Bali ve Kasım bin Hasan şehâdetleri ile sâbit olub ve mezbûr Apostol'un sağîrân-ı merkûmâna vasî ve Koyni ve Yerako taraflarından vekîl olduğunu mübeyyin bi'l-fi'l kazâ-i merkûm kâdısı olan kıdvettü'l-kuzât Tezkirecizâde Mevlâna Abdurrahman Efendi'nin imzâ ve hatemini müştemil sene ihdâ ve 'işrîne ve elf el-Muharremü'l-haramının on üçüncü günü ile müverrah kitâb-ı nakli ibrâz idüp ba'de'l-kırâ'et ve'l-inkâr kitâb-ı merkûmun mevlânâ-yı mesfûr kibelinden vürûduna zeylinde mestûrû'l-esâmî olan şühûd tarafından mevlânâ Mustafa bin Mehmed ve Ali bin Sinan nâm kimesneler li-ecli's-şehâde hâzırân olub gıbbe's-şehâdeti's-şer'î edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde şehâdetleri gıbbe't-tezkiye ve't-ta'dîl hayyiz-i kabûlde vâki' olub mücebiyle bu vesîka bi't-taleb ketb olundı tahrîren fî evâhiri Cumâdelâhire li-sene ihdâ ve 'işrîne ve elf Şühûdü'l-hâl

Mehmed Çavuş bin Kasım, diğer Mehmed Çavuş, Abdi Çelebi el-bevvâb-ı sultânî, Ömer Çelebi el-mütekâid, Ali Bey el-bevvâb-ı sultânî, Süleyman Bey el-cündî, Mustafa Bey el-cündî, Ali bin Yusuf, İbrahim bin Şaban, Veli bin Bayezid ve gayruhum.

251 - 1612 (1021) İstanbul 1: 20b/3 Dava / *Adjudication*

Abdüllatif, vakfettiği evine müteveli olarak atadığı Hasan ile birlikte mahkemeye gelir. Abdüllatif, evi öncelikle karısı Kamile'ye ve soyu tükenene kadar onun çocuklarına, sonra da yoksul ulema-

ya çeşitli koşullarla vakfetmiştir. Daha sonra Abdülatif, evi vakfetmekten vazgeçtiğini belirtir. Mütevellî Hasan ise kimi Hanefî hukukçuların görüşlerine dayanarak vakıftan geri dönülemeyeceğini ileri sürer. Mahkeme, mütevellî Hasan’ın savını geçerli bularak vakfiyeyi onaylar.

Abdülatif goes to court with the mutawalli Hasan, whom he has appointed as the mutawalli of a house that he had endowed. Abdülatif endowed his house first to his wife Kamile and her descendants until the end of her line, and then to poor ulema under certain conditions. Then Abdülatif states that, having changed his mind, he wants to annul the endowment. Based on the opinion of the Hanefî jurists, Hasan claims that a registered endowment is irrevocable. Accepting mutawalli Hasan’s interpretation, the court approves the waqf deed.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

252 - 1612 (1021) İstanbul 1: 21b/3 Tescil işlemi / Registration

Mütevellî vekili Hüseyin, Verana ile birlikte mahkemeye gelir. Verana, vakfa ait olan 9 adet odayı aylık 300 dirheme, üç yılına kiralar. Nikola’da Verana’ya kefil olur. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Hüseyin, the legal agent of mutawalli, goes to court with Verana. Verana rents nine rooms owned by the waqf for 300 dirhem per month, for a period of three years. Nikola becomes Verana’s surety. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

253 - 1612 (1021) İstanbul 1: 23a/1 Tescil işlemi / Registration

Mukataa emini Murat Çavuş’un vekili olup aynı zamanda masdariye emini (içki vergisi toplayıcısı) olan Aslan adlı Yahudi, Valide

Sultan Vakfı'nın reayası olan Yani, Enkli, Nikola ve Atnaş adlı Hristiyanlar ile birlikte mahkemeye gelir. Aslan, adı geçen Hristiyanlardan İstanbul'dan içeri soktukları içkinin "kapı vergisi"ni istediğinde, kendilerinin söz konusu vakfın reayası olduklarını ve ellerinde vergi ödemeyeceklerine ilişkin "muafname" belgesi olduğunu ileri sürdüklerini belirtir. Aslan, aracılardan devreye girmesiyle, İstanbul'a içki getiren söz konusu Hristiyanların meyhaneleri için 30 akçe ve her fıçı için de 60 akçe ödemeleri konusunda uzlaştıklarını sözlerine ekler. Tarafların isteği üzerine bu anlaşma sicile kaydedilir.

A Jew named Aslan, who is the spirit tax collector (masdariye emini) and also legal agent of the Murat Çavuş, a tax farming (mukataa) officer, appears in court with Christians named Yani, Enkli, Nikola and Atnaş, all subjects of the Valide Sultan Waqf. Aslan states that when he asked these subjects to pay the door tax (kapı vergisi) for spirits they brought to the city, they claimed to have an exemption document (muafname). Aslan adds that, upon mediation, an amicable settlement was reached with these Christians, according to which they would pay 30 akçe for their taverns (meyhane) and 60 akçe for every barrel entering the city. Upon the demand of the parties, the court registers the settlement.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de bi'l-fi'l mukâta'ât emîni olan mefharü'l-emâsil ve'l-emâcid Murad Çavuş tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup vekâleti hasm-ı câhid mahzarında nehc-i şer'î üzere sâbite olan masdariyye emîni Aslan veled-i Rafayil nâm yahudi meclis-i şer'-i şerîfde mahmiyye-i Üsküdar'da vâkî' merhûme ve mağfûrûn-lehâ Valide Sultan tâbet serâhâ vakfı re'âyâsından işbu hâmil-i hâze'l-kitâb Yani veled-i Kaplo ve Angeli veled-i Filo ve Nikola veled-i Apostol ve Atnaş veled-i Yani mahzarlarında ikrâr ve takrîr-i kelâm kılup mezkûrûn zimmîlerden mahmiyye-i merkûme sûri ebvâbından içeriye idhâl eyledikleri hamrın resm-i kapusın taleb eylediğimde biz merhûme-i mesfûrenin evkâfı re'âyâsından olmağla min külli'l-vücûh tekâlîf-i örfiyyenin cümlesinden mu'âf ve müsellemler olup elimizde mu'âf-nâmemiz vardır deyü mu'âf-nâme ibrâz itmeğin beynimizde münâza'ât-ı kesîre vâkı'a olmuşıdi el-

hâletü hâzihî aramıza muslihûn tavassut idüp idhâl eyledikleri hamrın meyhânesinden otuzar akçe ve fuçıdan altmış akçe resm-i kapu virmek üzre terâzî ve tesâdüfümüz tahrîr olunmak taleb ideriz didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhın mezbûrûn zimmetiyle vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkîk idicek vâki' hâl bi't-taleb ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin min şehri Recebi'l-mürecceb li-sene ihdâ ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Veli Bey ibn Abdullah, Osman bin Ali, Mustafa bin Abdullah, Baki Beşe ibn Osman, Eyne bin Rüstem, İbrahim bin Şaban, Ali bin Yusuf, Veli bin Mahmud, Ahmed bin Abdi ve gayruhum mine'l-hâzırîn

254 - 1612 (1021) İstanbul 1: 24a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Ayşe ve Ümmühan'ın anneleri Fatma Hatun, kızlarının vekili olarak müteveli Mustafa Halife ile birlikte mahkemeye gelir. Fatma Hatun, kızlarının vakfa 7400 akçe borcu olduğunu belirtir. Bu borca karşılık olarak, kızlarının ortak olarak sahip oldukları 7 adet dükkânın aylık toplam kira bedeli olan 450 akçenin bir yıl 4 ay 15 gün süresince vakfa ödeneceğini sözlerine ekler. Söz konusu borca Sefer adındaki kişi kefil olur. Müteveli Mustafa Halife'nin de onaylamasıyla, mahkeme bu işlemleri sicile kaydeder.

Fatma Hatun, the mother of Ayşe and Ümmühan, goes to court with the mutawalli Mustafa Halife as her daughters' legal agent. She states that her daughters owe 7400 akçe to the waqf, adding that in exchange for this debt, the 450 akçe monthly rent revenues of her daughters' 7 stores will be transferred to the waqf for a period of one year 4 months and 15 days. Sefer agrees to serve as surety for this debt. With mutawalli Mustafa Halife's approval, the court registers these transactions.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de Hadice Sultan Mahallesi'nde sâkine olan Ayşe ve Ümmühan ibnet-i Yusuf Çavuş taraflarından

ikrâr-ı âti'z-zikre vekîl olup vekâleti hasm-ı câhid mahzarında Ali bin Hüseyin ve Ali bin Mustafa şehâdetleriyle sâbite olan vâlide-leri Fatıma bint-i Hüsrev nâm hâtun meclis-i şer'-i şerîfde mahalle-i merkûme mescidinin evkâf-ı müteferrikasına mütevellî olup mahalle-i merkûma imâm olan sâhib-i hâze'l-kitâb Mustafa Halife bin Mehmed mahzarında bi'l-vekâle ikrâr idüp müvekkilelerim vakf-ı mezbûrdan zimmetlerinde olan yedi bin dört yüz akçe lâzımü'l-edâ olan deynlerini mahalle-i merkûmede vâki' ma'lûmetü'l-hudûd birbirine mülâhık ber-vech-i iştirâk taht-ı tasarruflarında yedi bâb mülk dükkânlarının icâresinden bir yıl dört ay on beş gün tamâmına müste'cir rızâsıyla meblağ-ı merkûm tamâm olunca be-her mâh dört yüz elli akçe icâreden havâle-i şer'iyeye eylediler mezbûr Mustafa Halife dahi minvâl-i muharrer üzre havâlemi kabûl eyledi didikde mukırra-i merkûmenin ikrâr-ı meşrûhın mesfûr Mustafa Halife vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkik itdiğinden sonra Sefer bin Kurd nâm kimesne dahi hâzır olup be-her mâh dört yüz elli akçe icârenin derkine emr ve kabûli hâviye kefâlet ile kefil olduğunu mukırr ve mu'terif olmağın vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-âşir min şehri Recebi'l-mürecceb sene 1021

Şühûdü'l-hâl

Mahmud Çelebi bin Mûstafa, Hızır bin Bayram, Bali bin İbrahim, Mehmed Bey ibn Behram el-cündi, İbrahim Çelebi bin Şaban, Mahmud Bey ibn Pervane el-cündi, Osman bin Ali, Memi bin Abdullah, Ali bin Yusuf, Yahşi bin Şehriyar ve gayruhum.

255 - 1612 (1021) İstanbul 1: 24a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Manol, mütevellî Piyale ile birlikte mahkemeye gelerek sahibi olduğu evini istiğlal (ipotek, rehin) yoluyla, 10.000 dirhem karşılığında mütevellî Piyale'ye satar, sonra da aynı evi bir yıl için 1500 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Kosta, Mihâl ve Yorgi adlı Hristiyanlar da Manol'a kefil olurlar. Tarafların onayıyla bu işlemler sicile kaydedilir.

Manol goes to court with the mutawalli Piyale. He mortgages (istiğlal) his house to the mutawalli Piyale for 10,000 dirhem, then rents the same house from the waqf for 1500 dirhem for a period of one year. Three Christians, Kosta, Mihal and Yorgi, become sureties of Manol. With the approval of all sides, the court registers these transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

256 - 1612 (1021) İstanbul 1: 24b/2 Tescil işlemi / Registration

Mütevelli Muslihuttin, Trandafilo ile birlikte mahkemeye gelerek Trandafilo'nun Azuş'un vakıftan borç olarak aldığı 12.000 akçeye kefil olduğunu söyler. Muslihuttin, söz konusu paranın tamamını Trandafilo'dan aldığını sözlerine ekler. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

The mutawalli Muslihuttin goes to court with Trandafilo. The former states that Trandafilo became the surety of Azuş's 12,000 akçe debt to the waqf. Muslihuttin adds that he received the sum from Trandafilo in full. The court registers these actions.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de merhûme Kamer Hâtun Vakfı'na bi'l-fi'l mütevelli olan Muslihuddin Halife ibn Nasuh meclis-i şer'î şerifde sâhibi hâze'l-kitâb Trandafilo veled-i Kosta mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm kılup merkûm Trandafilo vakf-ı merkûm akçesinden Azuş veled-i Yani nâm zimmî zimmetinde olan on iki bin akçeyi emr ve kabûli hâviye kefâlet ile kefil olmağın meblağ-ı merkûm on iki bin akçeyi merkûm Trandafilo yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl tevliyetim hasebiyle alup kabz eyledüm meblağ-ı mezbûra müte'allik da'vâdan zimmeti beriyyü's-sâde oldu didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhın mezbûr Trandafilo vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkîk idicek vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî evâsıtı şehri Recebi'l-mürecceb li-sene ihdâ ve 'işrine ve elf Şühûdü'l-hâl

İbrahim Çelebi ibn Şaban, Mehmed bin Mustafa, Abdi bin Şaban, Osman bin Ali, Eyne bin Rüstem, Ebibekir Beşe bin Osman, Veli bin Mahmud.

257 - 1612 (1021) İstanbul 1: 24b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Trandafilo, Groşi ile birlikte mahkemeye gelerek Groşi'nin vakfa olan 12.000 akçelik borcunu, kefil olduğu için kendi parasından ödediğini söyler. Trandafilo, daha sonra bu parayı Groşi'den aldığını sözlerine ekler. Groşi'nin de onayıyla, mahkeme bu işlemi sicile kaydeder.

Trandafilo goes to court with Groşi. The former states that he paid Groşi's 12,000 akçe debt to the waqf out of his own pocket due to his suretyship. Trandafilo adds that later he collected the money from Groşi. With Groşi's approval, the court registers the transaction.

Trandafilo veled-i Kosta nâm zimmî meclis-i şer'î-i şerîfde sâhib-i hâze'l-kitâb mezkûr Groşi zimmetinde merhûme Kamer Hâtun Vakfı'ndan olan on iki bin akçeye mezbûrun emri ile kefil olduğum cihetden mütevellîsi Muslihiddin Efendi şer'an bi't-tamâm benden almışidi hâlen ben dahi mezbûra mürâca'at idüp meblağ-ı merkûm on iki bin akçeyi bi't-tamâm ve'l-kemâl mezkûr Groşi'den alub kabz eyledim zimmeti beriyyü's-sâde oldu didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhun mesfûr Groşi vicâhen ve şifâhen tasdik idicek vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî evâsıtı şehri Recebi'l-müreccab li-sene ihdâ ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

İbrahim Çelebi bin Şaban, Muslihiddin Halife el-mütevellî el-vakf-ı mezbûr, Ali bin Yusuf, Veli bin Mahmud, Abdi bin Şaban, Mehmed bin Mustafa, Ebubekir bin Osman er-râcil, Osman bin Ali, Eyne bin Rüstem, Papa Kosta, Dimitri, Nikola Mihal

258 - 1612 (1021) İstanbul 1: 26a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Ayni adındaki kadın, müteveli Osman ile birlikte mahkemeye gelir. Ayni evini, istiğlal (rehin, ipotek) yoluyla 5000 dirhem karşılığında Osman'ın mütevellisi olduğu vakfa satar. Ayni daha sonra evi üç yıl için 1000 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Mehmet adlı kişi de Ayni'ye kefil olur. Mahkeme bu işlemi onaylar.

A woman named Ayni goes to court with the mutawalli Osman. Ayni mortgages (istiğlal) her house to Osman's waqf for 5000 dirhem, then rents the same house from the waqf for 1000 dirhem for a period of three years. Mehmet becomes Ayni's surety. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

259 - 1612 (1021) İstanbul 1: 26b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Abdurrahman, müteveli Osman ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiğlal (rehin, ipotek) yoluyla 5000 dirhem karşılığında Osman'ın mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra da evi üç yıllığına vakıftan kiralar (kira bedeli belirtilmemiştir). Abdurrahman'ın eşi Kamile, Abdurrahman'a kefil olur. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Abdurrahman goes to court with the mutawalli Osman. The former mortgages (istiğlal) his house to Osman's waqf for 5000 dirhem, then rents the same house from the waqf for three years (rent not specified). Abdurrahman's wife Kamile becomes his surety. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

260 - 1612 (1021) İstanbul 1: 27a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Perapoye adlı Hristiyan kadın, müteveli Ali ile birlikte mahkemeye gelir. Perapoye, evini istiğlal (rehin, ipotek) yoluyla 6000 dir-

hem karşılığında Ali'nin mütevellisi olduğu vakfa satar, daha sonra da aynı evi bir yıl için 600 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Perapoye'ye 5 Hristiyan'ın kefil olmasından sonra, mahkeme işlemi onaylar.

A Christian woman named Perapoye goes to court with the mutawalli Ali. She mortgages (istiğlal) her house to Ali's waqf for 6000 dirhem, then rents the same house from the waqf for 600 dirhem for a period of one year. Five other Christians become Perapoye's surety. The court registers the transaction.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

261 - 1612 (1021) İstanbul 1: 27a/3 Tescil işlemi / Registration

Fahri adlı kadın, mütevellî Osman ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiğlal (rehin, ipotek) yoluyla 5000 dirhem karşılığında Osman'ın mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıl için 500 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Ali adlı kişinin Fahri'ye kefil olmasından sonra mahkeme bu işlemi onaylar.

A woman named Fahri goes to court with the mutawalli Osman. Fahri mortgages (istiğlal) her house to Osman's waqf for 5000 dirhem. Then she rents the same house from the waqf for 500 dirhem for a period of one year. Ali becomes Fahri's surety. The court registers the transaction.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

262 - 1612 (1021) İstanbul 1: 28a/2 Tescil işlemi / Registration

Drako adlı Hristiyan, mütevellî Mustafa ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiğlal (rehin, ipotek) yoluyla 7000 dirhem karşılığında Mustafa'nın mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra da evi

bir yıl için 1050 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Mihal ve Dimitri adlı kişilerin Drako'ya kefil olmasından sonra mahkeme bu işlemi onaylar.

A Christian named Drako goes to court with the mutawalli Mustafa. Drako mortgages (istiğlal) his house to Mustafa's waqf for 7000 dirhem, then rents the same house from the waqf for 1050 dirhem for a period of one year. Mihal and Dimitri become Drako's surety. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

263 - 1612 (1021) İstanbul 1: 28a/3 Tescil işlemi / Registration

Mehmet Çelebi, müteveli Osman ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiğlal (rehin, ipotek) yoluyla 3000 dirhem karşılığında Osman'ın mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıl için 300 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Eyüp adlı kişinin Mehmet Çelebi'ye kefil olmasından sonra mahkeme bu işlemi onaylar.

Mehmet Çelebi goes to court with the mutawalli Osman. The former mortgages (istiğlal) his house to Osman's waqf for 3000 dirhem, then rents the house from the waqf for 300 dirhem for a period of one year. Eyüp becomes Mehmet Çelebi's surety. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

264 - 1612 (1021) İstanbul 1: 29a/3 Tescil işlemi / Registration

Hamza, müteveli Bali ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiğlal (rehin, ipotek) yoluyla 4000 dirhem karşılığında Bali'nin mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıl için 562

dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Hamza goes to court with mutawalli Bali. Hamza mortgages (istiğlal) his house to Bali's waqf for 4000 dirhem, then rents the same house from the waqf for 562 dirhem for a period of one year. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

265 - 1612 (1021) İstanbul 1: 29b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Kamer adlı kadın, mütevellî Osman ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiğlal (rehin, ipotek) yoluyla 3000 dirhem karşılığında Osman'ın mütevellîsi olduğu vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıl için 300 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

A woman named Kamer goes to court with the mutawalli Osman. She mortgages (istiğlal) her house to Osman's waqf for 3000 dirhem, then rents the same house from the waqf for 300 dirhem for a period of one year. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

266 - 1612 (1021) İstanbul 1: 30a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Ramazan, mütevellî Mahmut ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiğlal (rehin, ipotek) yoluyla 1000 dirhem karşılığında Mahmut'un mütevellîsi olduğu vakfa satar, sonra da aynı evi üç yıl için 600 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Mustafa adlı kişinin Ramazan'a kefil olmasından sonra mahkeme bu işlemi onaylar.

Ramazan goes to court with the mutawalli Mahmut. Ramazan mortgages (istiğlal) his house to Mahmut's waqf for 1000 dirhem, then rents the same house from the waqf for 600 dirhem for a period of three years. Mustafa becomes Ramazan's surety. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

267 - 1612 (1021) İstanbul 1: 33a/4 Tescil işlemi / Registration

Hüseyin, müteveli I. Mehmet ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiğlal (rehin, ipotek) yoluyla 4000 dirhem karşılığında I. Mehmet'in mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıl için 600 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. II. Mehmet'in Hüseyin'e kefil olmasından sonra mahkeme bu işlemi onaylar.

Hüseyin goes to court with the mutawalli Mehmet I. The former mortgages (istiğlal) his house to Mehmet I's waqf for 4000 dirhem, then rents the same house from the waqf for 600 dirhem for a period of one year. Mehmet II becomes Hüseyin's surety. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

268 - 1612 (1021) İstanbul 1: 34a/2 Dava / Adjudication

Rüstem Bey, Rali adlı Hristiyan karşısında mahkemeye çıkar. Rüstem Bey, kendisinin Yorgaki'den alacağı olan 1200 akçeye Rali'nin kefil olduğunu ve Rali'nin bu konuda kendisine bir tezkire verdiğini ileri sürerek şimdi bu parayı Rali'den istediğini belirtir. Rali'ye görüşü sorulduğunda, Rüstem Bey'in Yorgaki'ye Hani Hatun Vakfı'nın parasından 40.000 akçe borç verdiğini, kendisinin de bu borçtan kalan 1200 akçeye kefil olduğunu, üstelik bu borcu da Ali Çelebi adındaki kişiye havale ederek kapattıklarını ileri sü-

rer. Ali Çelebi de Rali'nin söylediklerini doğrular. Rüstem Bey, istediği paranın Rali'nin değindiği 1200 akçenin dışında bir para olduğunu söyler, ancak kanıtlayamaz. Rali, İncil üzerine yemin ederek davayı kazanır.

Rüstem Bey sues Rali, a Christian. Rüstem Bey claims that Rali was appointed as surety for Yorgaki's 1200 akçe debt to him as stated in an official certificate (tezkire) that Rali gave him. Now Rüstem Bey wants Rali to pay the sum. Questioned by the court, Rali testifies that Rüstem Bey lent Yorgaki 40,000 akçe from the funds of the Hani Hatun Waqf and that he was appointed as surety for the remaining 1200 akçe. He adds that the sum was later repaid through a money transfer to an individual named Ali Çelebi. Ali Çelebi corroborates Rali's statement. Rüstem Bey claims that the requested 1200 akçe is not the same loan mentioned by Rali. However, he fails to support his claim with evidence. Rali takes an oath on the Bible and wins the case.

Budur ki Rüstem Bey bin A[bdullah] meclis-i şer' de Rali veled-i Mihaîl nâm zimmî mahzarında takrîr-i da'vâ idüp bundan akdem mezbûr Rali benim Yorgaki Gırgır nâm zimmî zimmetinde karz-ı şer'îden olan bin iki yüz akçe hakkıma emr u kabûli hâviye kefâlet ile kefil olub yedime kendü hattıyla tezkire virmişidi vâki' hâl su'âl olunub alıvrilmek taleb iderim didikde gıbbe's-su'âl mezkûr Rali cevâbında fi'l-hakîka mezbûr Yorgaki zimmetinde Hânî Hâtun Vakfî'ndan mezbûr Rüstem Bey yediyle verilmiş kırk bin akçe olub bi'l-vekâle meblağ-ı mezbûr alub kabz idüp zimmetinde bin iki yüz akçe kaldıkda ben edâsına kefil olub yedime tezkire virdim ba'dehû meblağ-ı merkûmı işbu hâzır bi'l-meclis olan Ali Çelebi bin Sinan'a edâ itmeğe havâle-i şer'îyye idüp edâ ve îfâ eyledim ol dahi kabz ve tesellüm eyledi gayrı 'alâkam yokdur deyüp karz akçeye kefil olduğunu inkâr idüp mezkûr Ali Çelebi'den meblağ-ı mezbûr merkûm Rali yedinden kabz itdüğüne mukırr u mu'terif oldukdan sonra mesfûr Rüstem Bey karz akçeden gayrıdır dimeğin da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden 'âciz ve kâsır olub istihlâf etmeğin mezkûr Rali dahi 'alâ vefki'l-

mes’ûl yemîn-i bi’llâhi’l-lezî enzele’l-İncîl ‘alâ Îsâ ‘aleyhi’s-selâm
idicek vâki’ hâl bi’t-taleb ketb olundı tahrîren fî evâsıtı Şa‘bânî’l-
mu‘azzam li-sene ihdâ ve ‘işrîne ve elf min Hicre men lehü’l-izzü
ve’s-şeref

Şühûdü’l-hâl

Mustafa bin Abdullah el-Hâc, Hüseyin bin Bali, Hamza el-hal-
lâk, Mehmed bin Mustafa, Bahşî bin Şehriyâr ve gayruhum.

269 - 1612 (1021) İstanbul 1: 34b/3 Tescil işlemi / *Registra-
tion*

Hasan Paşa Vakfı’nın mütevellisi olan Abdülkerim, Recep Ha-
life ile birlikte mahkemeye gelir. Abdülkerim, Recep Halife’yi ken-
disinin yerine, adı geçen vakfa günlük 4 akçe ücretle müteveli ta-
yin ettiğini söyler. Recep Halife’nin tayini kabul etmesiyle, işlem
mahkemece onaylanır.

*Abdülkerim, the mutawalli of the Hasan Paşa Waqf, goes to
court with Recep Halife. Abdülkerim states that he appoints Re-
cep Halife to replace him as mutawalli. Recep Halife is to receive
4 akçe per day. Recep Halife accepts the appointment, and the co-
urt registers it.*

Mahmiyye-i Kostantiniyye’de merhûm Ivaz Efendi Mahalle-
si’nde sâkin olup medîne-i Hazret-i Ebâ Eyyûb el-Ensârî radiye an-
hu rabbühü’l-bârî’de vâki’ merhûm Hasan Paşa Vakfı’na bi’l-fi’l
mütevellî olan Abdülkerim bin Kurd meclis-i şer‘-i şerîfde işbu sâ-
hibü’l-kitâb Receb Halife ibn Ömer mahzarında ikrâr ve itirâf
idüp mezkûr Receb Halife’yi vakf-ı merkûma yevmî dört akçe va-
zîfe ile yerime kâyim-makâm-ı mütevellî nasb eyledüm ol dahi ka-
bûl ve hıdmetini müte’ahhid oldı didikde gibbe’t-tasdîk kayd şüd
tahrîren fi’l-yevmi’s-sâbi’ ‘aşer min Şa‘bân sene 1021

Şühûdü’l-hâl

Mevlana Abdullah Efendi el-kâdî, Mevlana Halil Efendi el-kâ-
dî, Mevlana Hüseyin el-mülâzım ve gayruhum.

270 - 1612 (1021) İstanbul 1: 35a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Petrapetye adlı Hristiyan kadın, müteveli Hamza ile birlikte mahkemeye gelir. Petrapetye, evini istiğlal (rehin, ipotek) yoluyla 6000 dirhem karşılığında Hamza'nın mütevellisi olduğu vakfa satar. Petrapetye, daha sonra evi bir yıl için 600 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Dört Hristiyan'ın Petrapetye'ye kefil olmasından sonra, mahkeme bu işlemi onaylar.

Petrapetye, a Christian woman, goes to court with the mutawalli Hamza. She mortgages (istiğlal) her house to Hamza's waqf for 6000 dirhem, then rents the house from the waqf for 600 dirhem for a period of one year. Four other Christians become Petrapetye's sureties. The court registers the transaction.

[Oriijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

271 - 1612 (1021) İstanbul 1: 37a/1 Dava / *Adjudication*

Müteveli Ahmet Bey, Yani karşısında mahkemeye çıkar. Ahmet Bey, Müslüman olduktan sonra Meryem ismini almış olan Marola'nın evini istiğlal (ipotek, rehin) yoluyla 8000 akçeye vakfa sattığını söyler. Ahmet Bey, Meryem'in daha sonra evi yıllık 800 akçeye vakıftan kiraladığını ve bu işlemlere Yani, Sivasto ve Yorgo adlı Hristiyanların kefil olduğunu sözlerine ekler. Ahmet Bey, söz konusu tarihten bugüne 3 sene, 8 aylık bir sürenin geride kaldığını ve bu süredeki kira borcunun 2936 akçeyi bulduğunu belirtir. Ahmet Bey, bu borçtan Yani'nin ödemesi gereken miktarın 979 akçe olduğunu ileri sürer. Yani, Ahmet Bey'in savını kabul eder. Mahkeme de Yani'yi borcunu ödemesi konusunda uyarır.

Mutawalli Ahmet Bey goes to court against Yani. Ahmet Bey argues that Marola, who later changed her name to Meryem after converting to Islam, mortgaged (istiğlal) her house to the waqf for

8000 akçe. Ahmet Bey adds that Meryem subsequently rented the house for 800 akçe annually and appointed Christians named Yani, Sivasto, and Yorgo as sureties for this transaction. Ahmet Bey claims that Meryem's total debt due to unpaid rent for 3 years and 8 months amounts to 2936 akçe. Ahmet Bey states that out of this amount, Yani's responsibility is 979 akçe as one of three sureties appointed for the transaction. Yani accepts Ahmet Bey's claims. The court instructs Yani to pay his debt.

Budur ki mahmiyye-i Kostantiniyye'de merhûm Hüseyin Ağa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Ahmed Bey bin Ali meclis-i şer'de Yani veled-i Monyo nâm zimmî mahzarında da'vâ idüp mahmiyye-i Galata hâricinde Beyoğlu Mahallesi'nde sâkine olan Marola bint-i Yorgi nâm zimmîye ki hâlen şeref-i İslam ile müşerrefe olmağla Meryem tesmiye olmuştur mahalle-i merkûmede vâki' bir tarafı kendü mülki ve bir tarafı Mustafa Bey nâm râcil mülki ile ve tarîk-i ânım ile mahdûd mülk menzilini mukaddemâ bana bey' idüp ben dahi bi-tarîki'l-istiglâl vakf-ı merkûm akçesiyle sekiz bin akçeye iştirâ ve kabz ü tesellüm itdüğimden sonra sene semân aşer ve elf Muharremü'l-harâmının yedinci gününden be-her sene sekiz yüz akçeye mezbûreye icâr idüp ol dahi istîcâr eyledikde menzîl-i merkûmun derk ve icâresine mezkûr Yani ve Sivasto ve Yorgo veled-i Roto nâm zimmîler emr ve kabûli hâviye kefâlet ile kefil olmuşlar idi hâlen târîh-i mezbûreden bu âna gelince üç sene ve sekiz aylık iki bin dokuz yüz otuz altı akçe icâreyi mezbûr Yani'ye edâsı lâzım gelen dokuz yüz yetmiş dokuz akçe icâreyi taleb iderüm didikde gibbe's-suâl mezkûr Yani minvâl-i muharrer üzre kefil olup ve târîh-i mezbûrdan bu âna gelince iki bin dokuz yüz otuz altı akçe icâreden cânib-i vakf-ı mezbûra şer'le deyni olduğuna ikrâr ile cevâb viricek mücebince zimmetine edâsı lâzım gelen dokuz yüz yetmiş dokuz akçenin edâsına tenbîh olundu tahrîren fi evâhiri Şa'bânî'l-mu'azzam sene ihdâ ve 'işrine ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mevlana Mehmed Efendi el-cündi, Mahmud Çelebi ibn [silik], Davud bin İbrahim, İbrahim bin Şaban, Abdi bin Piri ve gayruhum.

272 - 1612 (1021) İstanbul 1: 38b/1 Dava / *Adjudication*

Rahime Hatun, sahibi olduğu evini vakfettiğini söyler. Rahime Hatun, vakfiyeye kendisinin ölümünden sonra evin özgür bıraktığı cariyesi tarafından kullanılmasını, onun da ölümünden sonra soyu tükenene kadar çocukları tarafından kullanılması koşulunu kaydettirmiştir. Rahime Hatun, mahkemede bulunan Hüseyin Beşe'yi vakfına müteveli atamıştır. Bu işlemlerden sonra Rahime Hatun, vakfın geçersiz olduğu gerekçesiyle vakfiyeyi bozmak ister. Müteveli Hüseyin ise, kimi İslam hukukçularının görüşlerine dayanarak vakfın geçerli olduğunu ileri sürer. Mahkeme, mütevellinin görüşünü benimseyerek vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Rahime Hatun states that she endowed her house with the condition that the house will be reserved for the use of her emancipated concubine, and then to the concubine's descendants until the end of their line. Rahime Hatun adds that she has appointed Hüseyin Beşe as the mutawalli of her waqf. Following the registration of these stipltuations, Rahime Hatun requests the annulment of the waqf deed. Mutawalli Hüseyin, based on views of certain Islamic jurists, maintains that he waqf deed is legitimate. Accepting the mutawalli's argument, the court rules that the waqf deed cannot be annulled.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

273 - 1612 (1021) İstanbul 1: 39b/1 Dava / *Adjudication*

Müteveli Bali Bey, kadı Mahmut Efendi karşısında mahkemeye çıkar. Bali Bey, kendisinden önce Mahmut Efendi'nin babası olan Mehmet Halife'nin vakfa müteveli olduğunu, Mehmet Halife'nin ölümünden sonra da vakfa 8000 akçe borcu olduğunu saptadıklarını söyler. Bali Bey, bu paranın 5000 akçesini 1,5 yıl önce Mahmut Efendi'den aldığını, kalan 3000 akçenin ise hâlâ ödenmediğini ileri sürer. Kadı Mahmut Efendi'ye görüşü sorulduğunda,

[illegible]

İstanbul 1 numaralı sicil defterinde 39b/1 kodlu hüküm.

Facsimile of case 39b/1, İstanbul court register 1.

bu borcu kabul eder. Mahkeme, borcu ödemesi için kadı Mahmut Efendi'yi uyarır.

Mutawalli Bali Bey sues a judge, Mahmut Efendi. Bali Bey states that Mahmut Efendi's father Mehmet Halife was the mutawal-

li of the waqf before him. After Mehmet Halife's death, it was discovered that he owed 8000 akçe to the waqf. Bali Bey claims that he received 5000 akçe of this amount from Mahmut Efendi 1.5 years ago. However, the remaining 3000 akçe remains unpaid. Questioned by the court, Mahmut Efendi accepts Bali Bey's account. The court instructs Mahmut Efendi to pay his debt.

Mahmiyye-i Kostantiniyye mahallâtından Kâtib Muslihuddin Cami'-i Şerîfi'ne bi'l-fi'l mütevellî olan Bali Bey ibn Abdullah meclis-i şer'-i şerîfde sâhib-i hâze'l-kitâb fahrü'l-kudât mevlânâ Mahmud Efendi ibnü'l-merhûm Mehmed mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mezkûr Mahmud Efendi'nin babaları merhûm-ı mesfûr Mehmed Halife hâl-i hayâtında câmi'-i mezbûr vakfına bi'l-fi'l mütevellî olmağla fevt oldukda zimmetinde sekiz bin olup beş bin akçesini târih-i kitâbdan bir buçuk yıl mukaddem mûmâ-ileyh Mahmud Efendi yedinden vakf için alup kabz eyledüm üç bin akçesi ile'l-ân bâkî kalmışidi vâki' hâl suâl itdirilmesi matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl merkûm Mahmud Efendi cevâbında fi'l-hakîka minvâl-i muharrer üzre üç bin akçe bâkîdür edâ ideyim deyü ikrâr ile cevâb virüp meblağ-ı bâkî edâsına tenbîh ile mevlânâ-yı mezbûra kibel-i şer'den tenbîh olunup vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi 29 Receb-i'l-mürecceb li-sene 1021

Şühûdü'l-hâl

Mevlana Mehmed Efendi el-kâdî, Mehmed Halife bin [...] el-imâm, Hüseyin Efendi ibn Ali el-imâm, Hasan Efendi ibn Mahmud el-cündî, el-Hâc Ahmed Halife el-imâm, Sefer Bey el-cündî, es-Seyyid Hızır Çelebi ibn es-Seyyid Mustafa, Yusuf Halife el-müezzîn, İbrahim Çelebi el-müezzîn, Yahşi bin Şehriyar, Ali bin Yusuf, Abdi bin Şaban, Osman bin Ali, Mustafa Bey ibn Abdülmenan el-cündî, ve gayruhum.

274 - 1612 (1021) İstanbul 1: 40a/1 Tescil işlemi / Registration

Mumcu Dimitri, oğlu Apostol ile birlikte mahkemeye gelir. Dimitri, Haseki Sultan Vakfı'ndan miktarını belirtmediği peşin kira-

ya ek olarak aylık 100 akçe karşılığında, salhane (mezbahane, kesimevi) içinde bir mumcu dükkânı kiralamış olduğunu söyler. Dimitri, kendisi yaşlandığı için söz konusu dükkânı, mütevellinin de izniyle 30.000 akçeye oğluna devrettiğini sözlerine ekler. Dimitri, dükkânın içinde bulunan ve mum yapımında kullanılan araç gereçlerini de 20.000 akçeye oğlu Apostol'a sattığını belirtir. Apostol'un onayıyla mahkeme bu işlemi sicile kaydeder.

The candle maker Dimitri appears in court with his son Apostol. Dimitri states that he rented a candle store located in a slaughterhouse (salhane) from the Haseki Sultan Waqf for an unspecified down payment and a monthly rent of 100 akçe. Dimitri adds that since he has aged he has transferred the store to his son for 30,000 akçe with the permission of the mutawalli. Dimitri adds that he has sold the equipment in the store to Apostol for 20,000 akçe. With Apostol's approval, the court registers the transaction.

Mahrûsa-i İstanbul'da Edirne Kapısı hâricinde vâki' selh-hânede sâkin olan mumcılardan Dimitri veled-i Nikola nâm zimmi meclis-i şer'-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde işbu hâmilü'l-kitâb sulbî oğlu olan Apostol muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp zikr olunan selh-hânede vâki' merhûme Haseki Sultan Evkâfı'ndan olup icâre-i mu'accele ve ayda yüz akçe icâre-i mü'eccele ile mutasarrıf olduğım bir bâb mumcu dükkânı ki bir cânibi Sarı Yani selh-hânesi ve bir cânibi Dimitri veled-i Andriye şem'-hânesi ve bir cânibi Yani veled-i Pando selh-hânesi ve bir cânibi selh-hâne haremiyle [?] mahdûd olan bir bâb şem'-hâne dükkânının hakk-ı tasarrufını kendüm pîr ü amel-mânde olmağla mütevellîsi ma'rifetiyle sulbî oğlum olan merkûm Apostol'a otuz bin akçeye ferâgat ve tefvîz eyledüm ol dahi tefevvüz ve kabûl eyledi ve zikr olunan dükkân içinde vâki' mum alâtından mülk-i mahz ve hakk-ı sarfım olan bir kazgan ve bir mengâne ve bir mermer küp ve saçaklar ve pîşhûnlar ve fuçılar ve adedi beynimizde ma'lûm çubuklar ve kefgirler ve tencereler ve sâyir mum âlâtını dahi oğlum Apostol'a yirmi bin akçeye bey'-i kat'î ile bey' idüp semeni olan

yirmi bin akçe ve mukâbele-i tefvîzde olan otuz bin akçe ki cem'an elli bin fiddî râyic fi'l-vakt Osmanî olur oğlum olan merkûm Apostol yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl alup kabz eyledüm meblağ-ı mezbûrdan zimmetinde bir akçe ve bir habbe hakkım kalmadı ba'de'l-yevm zikr olunan dükkâna keyfe yeşâ mutasarrıf ola didikde mukırr-ı merkûmun vech-i meşrûh üzere olan ikrârını mukarrün-lehü'l-merkûm dahi bi'l-muvâcehe tahkîk ve bi'l-müşâhede tasdik idicek mâ-hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb ü tahrîr olunup yed-i tâlibe vaz' ve def' olundu tahrîren fi evâsıtı şehri Reb'ulâhir min şuhûr sene ihdâ [ve 'işrîne] ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ali bin Yusuf, Kabil bin Abdullah, Mehmed bin Mustafa, Hızır bin Abdullah, Hasan bin Abdullah, Ali Çelebi ibn Hasan el-kâtib, Hasan bin Hüseyin, Hamza bin Abdullah er-râcil, Derviş bin Ahmed Kurbancı, Ahmed bin Abdullah kurbancı, Bayezid bin Abdullah kurbancı, Bali bin Abdullah kurbancı, Hüseyin bin Mehmed kethüdâ-i mumciyân, Mustafa bin Abdullah er-râcil, Mustafa bin Hamza, Mustafa bin Abdullah, Mehmed bin Abdullah el-cündi, ve gayruhum mine'l-hâzırîn.

275 - 1612 (1021) İstanbul 1: 40a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Yeniçeri Ahmet Bey, mumcu esnafının yiğitbaşı Nikola ile birlikte mahkemeye gelir. Ahmet Bey, Haseki Sultan Vakfı'ndan miktarını belirtmediği peşin kiraya ek olarak aylık 75 akçe karşılığında, salhane (mezbahane, kesimevi) içinde bulunan bir mumcu dükkânı kiralamış olduğunu söyler. Ahmet Bey, vakıf mütevellisi olan Hasan Bey'in de izniyle, söz konusu dükkânı 29.000 akçeye Nikola'ya devrettiğini sözlerine ekler. Nikola'nın da onayıyla mahkeme bu işlemi sicile kaydeder.

Janissary Ahmet Bey goes to court with Nikola, the guild regulator (yiğitbaşı) of the candle makers. Ahmet Bey states that he rented a candle store in the slaughterhouse (kesimevi) from the

Haseki Sultan Waqf for an unspecified down payment and a monthly rent of 75 akçe. Ahmet Bey adds that with the approval of Hasan Bey, the mutawalli of the waqf, he has transferred the store to Nikola for 29,000 akçe. With Nikola's approval, the court registers the transaction.

Mahmiyye-i Galata'da Bereketzade Mahallesi'nden olup dergâh-ı âlî yeniçerilerinden olan fahrü'l-emâsil ve'l-akrân Ermeni Ahmed Bey ibn Abdullah meclis-i şer'î şerîfde sâhib-i hâze'l-ki-tâb mumcılar yiğitbaşısı olan Nikola veled-i Yani mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp merhûme ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultan tâbe serâhâ vakfından mahmiyye-i Kostantiniyye sûrî ebvâbından Edirne Kapısı hâricinde vâki' selh-hânedede bir tarafı Yorgo veled-i Apostol şem'-hânesine muttasıl ve bir tarafı İskarlet veled-i Hristodoli mutasarrıf olduğu dükkâna muttasıl ve bir tarafı mekâbir-i müslimîne muttasıl ve bir tarafı selh-hâne içinde tarîk-i hâss ile mahdûd icâre-i mu'accele ve ayda yetmiş beş akçe icâre-i mü'eccele ile mutasarrıf olduğum bir bâb mumcı dükkânımın hakk-ı tasarrufı vakf-ı mezbûr mütevellîsi olan kıdvetü'l-emâsil Hasan Bey ibn Abdullah nâm bevvâb-ı sultânî ma'rifetiyle mesfûr Nikola'ya ferâğ ve tefvîz eyledüm ol dahi tefevvûz ve tesellüm itduğinden sonra mukâbele-i tefvîzde merkûm Nikola'dan yirmi dokuz bin nakd râyic fi'l-vakt fiddî akçe alup kabz eyledüm ba'de'l-yevm dükkân-ı merkûmı mezbûr Nikola keyfe-mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhını merkûm Nikola vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkîk idicek vâki' hâl bi't-taleb ketb olundı tahrîren fî evâyili şehri Ramazânî'l-mübârek li-sene ihdâ ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mevlana Mehmed Efendi el-bevvâbî, Mevlana Mahmud Çelebi el-kâdî, Yahya Çelebi bin Hasan el-bevvâb, Mustafa bin Hasan, Musa Bey el-bevvâbü's-sultânî, Mustafa Bey el-kassâb, Bekir Beşe er-râcil, İbrahim Çelebi ibn Şaban, Sinan Bey el-kassâb, Feridun Bey el-bevvâbü's-sultânî, Veli Bey ibn Mahmud, Osman bin Ali, Abdi bin Şaban ve gayruhum.

276 - 1612 (1021) İstanbul 1: 40b/1 Tescil işlemi / Registration

Hatice adlı bir kadın, müteveli Mehmet ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiğlal (rehin, ipotek) yoluyla 7000 dirhem karşılığında Mehmet'in mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıl için 700 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

A woman named Hatice goes to court with the mutawalli Mehmet. She takes out a 7000 dirhem mortgage (istiğlal) on her house from the waqf that Mehmet serves as mutawalli, then rents the same house from the waqf for 700 dirhem for a year. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

277 - 1612 (1021) İstanbul 1: 40b/3 Tescil işlemi / Registration

Mülayim adlı bir kadın, müteveli Sefer ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiğlal (rehin, ipotek) yoluyla 1000 dirhem karşılığında Sefer'in mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıl için 100 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Kocası Yusuf, Mülayim'e kefil olur. Mahkeme bu işlemi onaylar.

A woman named Mülayim goes to court with the mutawalli Sefer. Mülayim takes out a 1000 dirhem mortgage (istiğlal) on her house from Sefer's waqf, then rents the same house from the waqf for 100 dirhem for a period of one year. Mülayim's husband Yusuf becomes her surety. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

278 - 1612 (1021) İstanbul 1: 41a/1 Tescil işlemi / Registration

Müteveli Sefer Halife, Hacı Yusuf ile birlikte mahkemeye gelerek vakfın Hacı Yusuf'tan alacağı olan 2000 akçeyi aldığını söy-

ler. Sefer Halife, söz konusu paraya karşılık vakıf tarafından istiğlal (rehin, ipotek) yoluyla Hacı Yusuf’tan alınmış olan evi de ona geri verdiğini sözlerine ekler. Hacı Yusuf’un da onayıyla mahkeme bu işlemi sicile kaydeder.

The mutawalli Sefer Halife goes to court with Hacı Yusuf. Sefer Halife states that Hacı Yusuf has paid his 2000 akçe debt to the waqf and he has returned to Hacı Yusuf the house on which he had taken out a mortgage from the waqf. With Hacı Yusuf’s approval, the court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye’de Küçük Mustafa Vakfı’na bi’l-fi’l mütevellî olan Sefer Halife bin Veli meclis-i şer‘-i şerîfde sâhibi hâze’l-kitâb el-Hâc Yusuf bin Abdullah mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp vakf-ı merkûm mâlından mesfûr Hacı Yusuf zimmetinde olan iki bin akçemi bi’t-tamâm mezbûr yedinden alup kabz idüp meblağ-ı merkûm mutâlebesinde mahmiyye-i mezbûrede el-Hâc İlyas Mahallesi’nde vâki hudûdı beynimizde ma’lûm bi-tarîki’l-istiğlâl rehn-i makbûzum olan mülk menzili kendüye teslim eyledüm ol dahi kabz ve tesellüm eyledi ba’de’l-yevm keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı merkûm ikrâr-ı meşrûhunda mesfûr el-Hâc Yusuf vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk idicek vâki’ hâl bi’t-taleb ketb ü tahrîr olundı tahrîren fi’t-târîhi’l-mezbûr li-sene 1021

Şühûdü’l-hâl
El-mezbûrûn

279 - 1612 (1021) İstanbul 1: 41b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Hatice adlı bir kadın, mütevellî vekili olan Bayram ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiğlal (rehin, ipotek) yoluyla 4000 dirhem karşılığında vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıl için 480 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Kocasını olan Hayrullah Hatice’ye kefil olur. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

A woman named Hatice goes to court with Bayram, the legal agent of a waqf mutawalli. Hatice takes out a 4000 dirhem mortgage (istiğlal) on her house from the waqf, then rents the same house from the waqf for 480 dirhem for a period of one year. Her husband Hayrullah becomes Hatice's surety. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

280 - 1612 (1021) İstanbul 1: 42a/2 Tescil işlemi / Registration

Fatma adlı bir kadın, müteveli Mehmet ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiğlal (rehin, ipotek) yoluyla 6000 dirhem karşılığında vakfa satar, sonra da aynı evi üç yıl için 1175 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. İki kadın Fatma'ya kefil olurlar. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

A woman named Fatma goes to court with the mutawalli Mehmet. Fatma takes out a 6000 dirhem mortgage (istiğlal) on her house from the waqf, then rents the same house from the waqf for 1175 dirhem for a period of three years. Two other women become Fatma's sureties. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

281 - 1612 (1021) İstanbul 1: 42b/1 Tescil işlemi / Registration

Kostanti, Manol ile birlikte mahkemeye gelerek Hasan Paşa Vakfı'ndan peşin ödemeye ek olarak ayda 30 akçe kira bedeli karşılığında bir bozahane dükkânı kiralamış olduğunu söyler. Kostanti, söz konusu dükkânın ve içindeki eşyaların yarı hissesini mütevellinin de izniyle, 8000 akçeye Manol'a devretmiştir. Manol kendisini doğrular. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Kostanti goes to court with Manol. The former states that he has rented a boza store from the Hasan Paşa Waqf for 30 akçe a month, in addition to the down payment. Kostanti adds that he has transferred a half-share of the store and the goods in it to Manol for 8000 akçe, with the permission of the mutawalli. Manol confirms Kostanti's account. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de Mustafa Paşa Mahallesi'nde sâkin Kostanti veled-i Yani meclis-i şer'-i şerîfde sâhib-i hâze'l-kitâb Manol veled-i Yani nâm zimmî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp merhûm Hasan Paşa Vakfı'ndan mahmiyye-i merkûme sûrî ebvâbından Hazret-i Ebâ Eyyub el-Ensârî kapısı dâhilinde vâki' etrâf-ı selâsesi vakf-ı merkûme ve bir tarafı tarîk-i ânım ile mahdûd bozahâne icâre-i mu'accele ve ayda otuz akçe icâre-i mü'ecceleye mutasarrıf olduğım iki sehinden bir sehmin hakk-ı tasarrufunı ve zikr olunan sehimler ile tasarruf olunan âlât ve esbâbın dahi tasarrufunı vakf-ı merkûma kâyim-makâm-ı mütevelî olan Receb Halife ma'rifetiyle mezbûr Manol'a tefvîz ve teslîm eyledüm ol dahi tefevvüz ve tesellüm itdüğünden sonra mukâbele-sinde mezkûr Manol'dan sekiz bin nakd râyic fi'l-vakt fiddî Osmanî akçesin alup kabz eyledüm ba'de'l-yevm keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı merkûm ikrâr-ı meşrûhunda mesfûr Manol vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâki' ketb olundu tahrîren fî gurrei Ramazânî'l-mübârek li-sene ihdâ ve 'işrine ve elf

Şühûdü'l-hâl

Musa Halife bin Sadık el-imâm, İsa bin Hasan er-râcil, es-Seyyid Mehmed bin es-Seyyid Hasan, İbrahim bin Şaban, Mustafa bin Abdullah, Mehmed bin Mustafa, Emrullah bin Mehmed ve gayruhum.

282 - 1612 (1021) İstanbul 1: 43a/2 Tescil işlemi / Registration

Yehuda adlı Yahudi, Hristiyan Todori ile birlikte mahkemeye gelerek Hasan Paşa Vakfı'ndan peşin ödemeye ek olarak aylık 110

akçe karşılığında bir ev kiraladığını belirtir. Yehuda, söz konusu evi mütevellî vekilinin de izniyle 23.000 akçeye Todori'ye devrettiğini sözlerine ekler. Todori bu sözleri doğrular. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Yehuda, a Jew, goes to court with Todori, a Christian. Yehuda states that he rented a house from the Hasan Paşa Waqf for 110 akçe per month in addition to the down payment. He adds that he transferred this house to Todori for 23,000 akçe with the permission of the mutawalli. Todori endorses the account. Finally, the court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de El-Hac İsa Mahallesinde sâkin Yehuda veled-i Mayer nâm yahudi meclis-i şer'-i şerîfde sâhib-i hâze'l-kitâb Todori veled-i Manol mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahmiyye-i merkûme sûrî ebvâbından Hazret-i Ebâ Eyyüb el-Ensârî Kapısı hâricinde vâki' merhûm Hasan Paşa Vakfı'ndan etrâf-ı selâsesi vakf-ı merkûm ve bir tarafı sâhil-i bahr ile mahdûd iki bâb süflî odası ve arsa-i hâliyesi ve gümüşhâne dimekle ma'rûf mahzeni müştemil olub icâre-i mu'accele ve ayda yüz on akçe icâre-i mü'eccele ile sâkin olduğum vakıf menzilin hakk-ı tasarrufını merkûm Todori'ye vakf-ı merkûma kâyim-makâm-ı mütevellî olan Receb Halife bin [boş] ma'rîfetiyle tefvîz ve teslîm eyledim ol dahi tefevvüz ve tesellüm itdüğinden sonra mukâbele-i tefvîzde yirmi üç bin nakd râyic fi'l-vakt fiddî akçesini alub kabz eyledim ba'de'l-yevm mütevellî-i merkûm icâre-i merkûme ile keyfe yeşâ mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhını mesfûr Todori vicâhen tasdik ve şifâhen tahkîk idicek vâki' hâl bi't-taleb ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis min şehri Ramazânî'l-mübârek li-sene 1021

Şühûdü'l-hâl

Musa Halife bin Sadık el-imâm, Sefer bin Veli el-imâm, İbrahim bin Abdullah er-râcil, İsa bin Hasan el-müezzîn, Hüsrev el-haffâf, Bahşî bin Şehriyâr, Ali Dede bin Yusuf, es-Seyyid Mahmud bin es-Seyyid Hasan, Dilâver bin Abdullah, Hacı Mehmed bin Bayram.

283 - 1612 (1021) İstanbul 1: 44a/1 Tescil işlemi / Registration

Yehuda adlı Yahudi, Hıristiyan Todori ile birlikte mahkemeye gelir. Yehuda, Hasan Paşa Vakfı'ndan peşin ödemeye ek olarak aylık 110 akçe karşılığında bir ev kiraladığını belirterek söz konusu evi mütevellî vekilinin de izniyle 23.000 akçeye Todori'ye devrettiğini sözlerine ekler. Todori bu ifadeyi doğrular. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Yehuda, a Jew, goes to court with Todori, a Christian. Yehuda states that he rented a house from the Hasan Paşa Waqf for 110 akçe per month in addition to the down payment. He adds that he transferred this house to Todori for 23,000 akçe with the permission of the mutawalli. Todori endorses the account. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de el-Hâc İsa Mahallesi'nde sâkin yahudi Yehuda veled-i Mayer nâm yahudi meclis-i şer'de sâhib-i hâze'l-kitâb Todori veled-i Manol mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahmiyye-i merkûme sûrî ebvâbından Hazret-i Ebâ Ey-yub el-Ensârî kapısı hâricinde vâki' etrâf-ı selâsesi merhûm Hasan Paşa Vakfı ile mahdûd bir tarafı sâhil-i bahra müntehî iki bâb süflî odayı ve arz-ı hâliyyeyi ve gümüşhâne dimekle ma'rûf mahzeni müştemil olup icâre-i mu'accele ve ayda yüz on akçe icâre-i mü'eccele ile sâkin olduğum yine merhûm-ı mezbûr Hasan Paşa Vakfı'ndan olan menzilin hakk-ı tasarrufunu merkûm Todori'ye vakf-ı mezbûra kâyim-makâm-ı mütevellî olan Receb Halife ma'rifetiyle tefvîz ve teslim eyledüm ol dahi tefevvüz ve tesellüm itdüğünden sonra mukâbele-i tefvîzde yirmi üç bin nakd akçesin alup kabz eyledüm ba'de'l-yevm menzil-i merkûmı icâre-i mezbûre ile keyfemâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı merkûmun ikrârın mesfûr Todori vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk idicek vâki' hâl bî't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis min Ramazânî'l-mübârek li-sene ihdâ ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Musa Halife bin Sadık el-imâm, Sefer Halife bin Veli el-imâm, İbrahim bin Abdullah er-râcil, Ömer bin Hasan el-müezzîn, Hasan

el-haffâf, el-Hâc Mehmed bin Piri, Bahşi bin Şehriyar, Ali Dede bin Yusuf, es-Seyyid Hasan bin es-Seyyid Mahmud ve gayruhum.

284 - 1612 (1021) İstanbul 1: 45a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Zanpiye adındaki Hristiyan kadın, Hatice Hatun Vakfı'ndan 27.500 akçe borç almış, bunun 25.000 akçesini ödemiş, dolayısıyla geriye 2500 akçe borcu kalmıştır. Bu borca, kocası Yani kefil olmuştur. Şimdi mahkemeye gelen Hasan Beşe ve hepsi de Hristiyan olan İmroz, Yani ve Yorgi, karısına kefil olan Yani'ye kefil olduklarını bildirirler. Vakıf mütevellisi Mehmet de söz konusu kişilerin kefaletlerini kabul eder. Mahkeme bu işlemi onaylar.

A Christian woman named Zanpiye had borrowed 27,500 akçe from the Hatice Hatun Waqf. Having repaid 25,000 akçe of the total, she owes the remaining 2500 akçe. Her husband Yani had become the surety for her debt. Now, Hasan Beşe and three Christians, İmroz, Yani and Yorgi, appear in court to serve as sureties of Zanpiye's surety Yani. The waqf mutawalli Mehmet approves the suretyship of the mentioned individuals. The court registers the appointments.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

285 - 1612 (1021) İstanbul 1: 48b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Fatma, kendi adına ve kardeşi Mehmet'in vekili olarak Taşçı Ömer Vakfı'nın mütevellisi Recep ile birlikte mahkemeye gelir. Fatma, kendilerine annelerinden miras kalan evi 4600 dirheme adı geçen vakfa sattıklarını, sonra da evi bir yıl için 460 dirhem karşılığında vakıftan kiraladığını söyler. Hüseyin Fatma'ya kefil olur. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Fatma, representing herself and her brother Mehmet, goes to court with the mutawalli of the Taşçı Ömer Waqf, Recep. Fatma

states that they sold a house inherited from their mother to the waqf for 4600 dirhem, then rented the same house from the waqf for 460 dirhem for a period of one year. Hüseyin becomes Fatma's surety. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

286 - 1612 (1021) İstanbul 1: 49b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Mütevelli Hasan Halife, Manol ile birlikte mahkemeye gelir. Hasan Halife, vakfa ait olan evi, günlük 5 akçe karşılığında Manol'a kiraya verdiğini, Manol'dan 1000 akçeyi peşin aldığını ve şimdi de 700 akçe aldığını söyler. Manol'un Hasan Halife'yi doğrulamasından sonra işlem mahkeme tarafından onaylanır.

The mutawalli Hasan Halife goes to court with Manol. Hasan Halife states that he rented a waqf house to Manol for 5 akçe per day. He had received a 1000 akçe down payment from Manol, and has now collected 700 akçe more. Manol corroborates Hasan Halife's statement. The court registers the transaction.

Merhûm Mustafa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevelli olan Hasan Halife bin İbrahim meclis-i şer'-i şerîfde sâhib-i hâze'l-kitâb Manol veled-i Atnaş mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp merhûm-ı mezbûrun vakıf akçesi ile iştirâ olunup mahmiyye-i Kostantiniyye'de Hammâmcı Muhyiddin Mahallesi'nde vâki' inde'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd olan menzili mezkûr Manol'a târîh-i kitâb senesi Rebi'ülevvelinin yirmi ikinci gününden yevmî beş akçeden bir yıl tamâmına îcâr idüp mezbûr dahi istîcâr ve kabûl itdüğünden sonra bin akçesin peşin almışidim hâlen dahi yedi yüz nakd râyic fi'l-vakt akçesini alup kabz eyledüm didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhını vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk idicek vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-'işrîn min Ramazânî'l-mübârek sene 1021

Şühûdü'l-hâl

Mevlana Mehmed Efendi, Mehmed bin Ali Yusuf, Ali bin Yusuf, Mevlana Mehmed Efendi, Yahşi bin Şehriyar, Emrullah bin Mehmed, Abdi bin Şaban, ve Ahmed bin [boş]

287 - 1612 (1021) İstanbul 1: 51b/3 Dava / *Adjudication*

Ölen Yorgi'nin mirası kızı Destine'ye kalır. Destine'nin vasisi olan Morik Yorgi, Dimo karşısında mahkemeye çıkar. Dimo ile Yorgi'nin, mülkiyeti Bali Ağa Vakfı'na ait ortak bir at değirmenleri vardır. Yorgi'nin kalan borcunun ödenmesi amacıyla söz konusu değirmendeki yarı hissesi vasi Morik Yorgi tarafından satılmak istenir. Yapılan müzayede sonucunda en yüksek teklifi (70.000 akçe) Yorgi'nin eski ortağı Dimo vererek değirmenin diğer yarı hissesini satın alır. Şimdi mahkemede bulunan Morik Yorgi, söz konusu satıştan Dimo'da 8000 akçe alacağı kaldığını belirterek bu parayı tahsil etmek ister. Mahkeme Dimo'ya görüşünü sorar. Dimo, Yorgi ile ortaklığını ve satış işlemini doğrular. Ancak Morik Yorgi'ye bütün borcunu ödediğini ileri sürer. Mahkeme Dimo'dan delil ister. Dimo, Ahi Çelebi Mahkemesi naibinden almış olduğu suret-i sicili (hüccet) mahkemeye sunar. Dimo'nun sunduğu belgeden Morik Yorgi'nin, "bütün parayı teslim aldım" dediği öğrenilir. Bunun üzerine Morik Yorgi az önce yalan söylediğini belirtir. Davacının yalan söylediğini itiraf etmesi üzerine dava kapanır.

The deceased Yorgi's inheritance falls to his daughter Destine. Destine's guardian Morik Yorgi goes to court against Dimo. Dimo and Yorgi used to own the usufruct right of a horse mill belonging to the Bali Ağa Waqf. The guardian Morik Yorgi wants to auction off Yorgi's half share in the mill for the payment of his debt. At the auction, Yorgi's partner Dimo buys the half share, by making the highest offer (70,000 akçe). Now, Morik Yorgi claims that Dimo owes them 8000 akçe from the sale and wants to collect it. The court asks for Dimo's opinion. Dimo confirms that he and the deceased Yorgi were partners. He also confirms the sale. By the same token, he claims that he paid his debt to Morik Yorgi in full.

The court asks Dimo to provide evidence. Dimo presents to the court a hujjet (suret-i sicil) provided by the Ahi Çelebi Court's substitute judge. The document proves that Morik Yorgi received the sum in full. Morik Yorgi then admits that he lied about the 8000 akçe. Because the plaintiff admits that he had lied, the case is closed.

Bundan akdem mahmiyye-i Kostantiniyye'de Ohri Mahalles-i'nde helâk olan Yorgi veled-i Pavlo nam zimmînin sulbiye ve sa-ğire kızı Destine'nin kibel-i şer'-i şerîfden vasi-i mansûbı olup ken-dü cânibinden asıl olan Morik Yorgi veled-i Yani nam habbâz mec-lis-i şer'-i şerîfde sâhib-i hâze'l-kitâb Dimo veled-i Todori nam zim-mî mahzarında takrîr-i dava idüp mahmiyye-i mezbûrede Çelebioğ-lı Mahalles-i'nde vâki' merhum Bali Ağa Vakfı'ndan iki tarafı yine vakf-ı merkûmdan Avraham nam yahudi tasarrufında olan vakıf menzili ile ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olup iki bâb fevkâ-nî odayı ve bi'r-i mâ'i ve kenîfi müşt Emil hâlik-i merkûm ile hâl-i sıhhatinde münâsafa tarîki ile iştirâken mutasarrıf olduğumuz mülk at değirmeninde içinde dört re's atı ve değirmen âlâtı ve sâir beyni-mizde ilm-i şer'î ile ma'lûmü'l-mülk [silik] olunur menkûlâtında olan mezkûr Yorgi'nin nısf hisse-i şer'iyesi zarûret-i deyni için bey'î lâzım olmağın sâlifetü'z-zikr menkûlât ve binâ ma'rifet-i mütevellî ile beyne't-tâlibîn nidâ ve müzâyede olundıkda [silik] nakd râyic-i fi'l-vakt fiddî akçede mezbûr Dimo üzerinde karâr idüp ziyâde ile tâlib-i âhar zuhûr [itmemeğın] safka-i vâhide ile mezkûr Dimo'ya meblağ-ı merkûma kendü cânibinden asâleten ve sağire-i merkûme tarafından vesâyeten bey'-i kat'î ile bey' ve teslîm idüp ol dahi işti-râ ve kabz ve tesellüm itdikden sonra semen-i mezbûrdan altmış iki bin akçesin alup kabz idüp sekiz bin akçesi zimmetinde kalmış hâ-len taleb iderim didikde gıbbe's-suâl mesfûr Dimo fi'l-hakîka zikr olunan değirmen içinde olan menkûlâtı safka-i vâhide ile minvâl-i muharrer üzre yetmiş bin nakd râyic-i fi'l-vakt akçeye iştirâ ve kabz idüp semen-i merkûmı bâyi'âna teslîm eyledim ol dahi kabz ve te-sellüm eyledi deyücek anı'l-inkâr mezbûr Dimo'dan takrîrine mu-vâfık beyyine taleb olundıkda sitte ve 'işrîne ve elf Şa'bânının gur-resi tarihiyle müverrah Ahi Çelebi Mahkemesi'nde nâibü's-şer'

olan mevlânâ Osman bin Mehmed imzâsıyla mümzât ve hatemi ile mahtûm sûret-i sicil ibrâz idüp bi'l-muvâcehe kırâ'et olundıkda mazmûnunda yetmiş bin akçeyi bi't-tamam alup kabz itdü diye ikrârı mestûr olup lâkin mezbûr Morik Yorgi ikrârımda kâzibim de-yü iddi'â itmeğin vâki'ü'l-hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yev-mi's-sâdis min şehri Şevvâl li-sene ihdâ ve 'işrîne ve elf

Şühûd

İbrahim Çelebi bin Ramazan, Ebubekir Beşe bin Osman, Keyvan bin Abdullah, Ali Bey bin Yusuf.

288 - 1612 (1021) İstanbul 1: 53b/2 Tescil işlemi / Registration

Dimitri, müteveli Ali'ye evini istiğlal yoluyla (ipotek, rehin) 30.000 dirheme satar, sonra da aynı evi müteveli Ali'den üç yıllığına 9000 dirhem karşılığında kiralar. Dimitri'nin bu işlemine Foti, Yani ve Andriye kefil olurlar. Yapılan bu işlem mahkeme tarafından tescil edilir.

Dimitri mortgages his house (istiğlal) to mutawalli Ali for 30,000 dirhem. Then, he rents the same house for 9000 dirhem for a period of three years. Foti, Yani, and Andriye become the sureties of this transaction. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

289 - 1612 (1021) İstanbul 1: 54a/1 Tescil işlemi / Registration

Oruç Bey, Molla Fenari Vakfı'nın mütevellisi Osman'a evini istiğlal yoluyla (ipotek, rehin) 7800 dirheme satar, sonra da aynı evi Osman'dan bir yıllığına 1100 dirheme kiralar. Oruç Bey'in kefil göstermesinin ardından işlem mahkemece tescil edilir.

Oruç Bey mortgages his house (istiğlal) to Osman, the mutawalli of the Molla Fenari Waqf, for 7800 dirhem, then rents the

same house for 1100 dirhem for a period of one year. Oruç Bey provides sureties for the transaction. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

290 - 1612 (1021) İstanbul 1: 54a/4 Dava / *Adjudication*

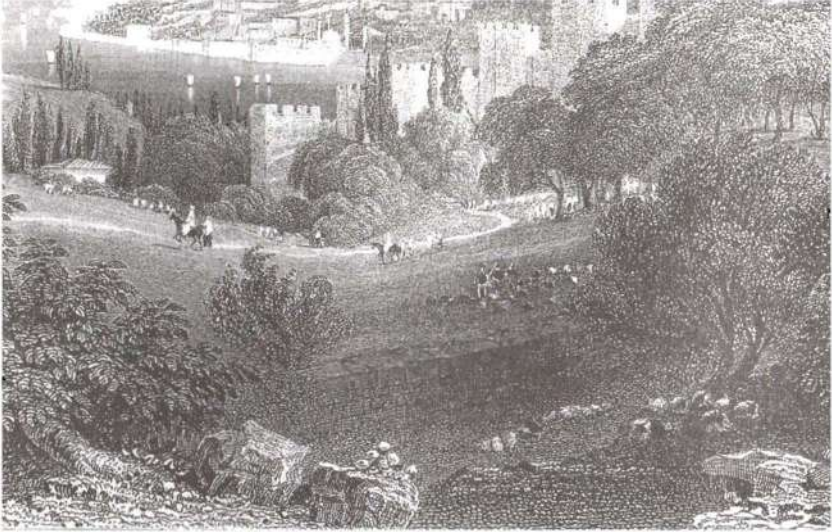
Dimo ile ölen Yorgi’nin, Bali Ağa Vakfı’ndan yıllık 900 akçeye mukataalı (kiralanmış) bir arsa üzerinde satın aldıkları ortak bir değirmenleri vardır. Yorgi’nin ölümü üzerine kızı Destine’nin vasisi Morik Yorgi, merhum Yorgi’nin ödenmemiş borcu için değirmenin yarı hissesini satmak zorunda kalır. Dolayısıyla mütevellinin izni alınarak müzayede yapılır ve söz konusu değirmenin yarı hissesini Müteferrik Mehmet Ağa 70.000 akçeye satın alır. Dimo, Morik Yorgi’ye söz konusu 70.000 akçeyi kendisinin teslim ettiğini, hatta bu konuda eline hüccet dahi verildiğini belirtir. Şimdi Dimo, Morik Yorgi’nin “yalnızca 62.000 akçe aldım, Dimo’nun bana 8000 akçe borcu var” diye davacı olmasından şikâyetçidir. Mahkeme Morik Yorgi’ye görüşünü sorar. Morik Yorgi, 70.000 akçeyi aldığını kabul eder. Sonuç olarak mahkeme, Morik Yorgi’yi, Dimo’dan davacı olmaması konusunda uyarır.

Dimo and the deceased Yorgi jointly owned a mill built on a plot of land rented from the Bilal Ağa Waqf for 900 akçe a year. Upon Yorgi’s death, his daughter and inheritor Destine’s guardian Morik Yorgi had to sell her half-share to cover Yorgi’s unpaid debt. Upon the approval of the mutawalli, they held an auction and Destine’s share was sold to Müteferrik Mehmet Ağa for 70,000 akçe. Dimo complains that Morik Yorgi sued him on the ground that he received only 62,000 akçe; yet he made the payment in full and holds a hujjet documenting the transaction. The court asks Morik Yorgi for his opinion. Morik Yorgi confirms that he received 70,000 akçe. The court instructs Morik Yorgi to drop his case against Dimo.

Sâhib-i hâze'l-kitâb Dimo veled-i Todori nam zimmî meclis-i şer'-i şerîfde bundan akdem mahmiyye-i Ohri Mahallesi'nde hâlik olan habbâz Yorgi veled-i Pavlo nam zimmînin ve sağîre kızı Destine'nin kibel-i şer'-i şerîfden vasî-yi mansûbı olup kendü cânibinden asîl olan Morik Yorgi veled-i Yani nam zimmî mahzarında takrîr-i kelâm idüp mezbûr Morik Yorgi hâlik-i merkûm ile hâl-i sıhhatinde mahmiyye-i merkûmede Çelebi Mahallesi'nde vâki merhûm Bali Ağa Vakfı'ndan iki cânibi yine vakf-ı mezbûrdan Avraham nam yahudi tasarrufında olan vakıf menzil ve iki cânibi tarîk-i âmm ile mahdûd her sene cânib-i vakfa dokuz yüz akçe mukâta'alu arz-ı mevkûfe üzerinden münâsafa tarîkiyle iştirâ eyledikleri at değirmeninden olan mürd-i merkûmın nısf hissesi zarûret-i deyni için bey' lâzım olmağın ma'rifet-i mütevellî ile sâlifü'z-zıkr at değirmeninin cümlesini beyne't-tâlibîn nidâ ve müzâyede olunduktan sonra Müteferrik Mehmed Ağa ibn Mehmed kendü cânibinden asâleten ve sağîre-i merkûme tarafından vesâyeten sitte işrîne ve elf Şabanü'l-mu'azzamının gurrende yetmiş bin nakd râyic-i fi'l-vakt fiddî akçeye bey'-i kat'î-i bir ile bey' ve teslîm idüp ol dahi iştirâ ve kabz ve tesellüm itdiğünden sonra bi't-tamam semen-i merkûmı benim yedimden alup kabz idüp yedine hüccet virilmişiken mezbûr Morik Yorgi da'vâya şürû' idüp altmış iki bin akçesin alup kabz eyledim sekiz bin akçesi senin zimmetinde kaldı senden taleb iderim deyü bana dahl ve tasarrufından hâlî değildir vâki hâl su'âl olunup men' olunmak matlûbımdır didikde gıbbe's-suâl mezbûr Morik Yorgi cevâbında fi'l-hakîka sâlifü'z-zıkr at değirmenini minvâl-i muharrer üzre mezbûr Mehmed Ağa'ya târih-i merkûmdan bey'-i kat'î ile bey' ve teslîm idüp ol dahi iştirâ ve kabz ve tesellüm itdiğinden sonra semen-i merkûm yetmiş bin akçesin bi't-tamam mezbûr Mehmed yedinden alup kabz eyledim deyü ikrâr ile cevâb virmeğin ikrârı mücebince mezbûr Dimo'nun semen-i merkûma müte'allik da'vâdan zimmetini beriyyetü'l-[...] olmak üzre da'vâya men' olunup vâki hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî 'aşer min Şevvâli'l-mükerrem li-sene ihdâ ve işrîne ve elf

Şühûd

Hızır Çelebi bin Abdullah, İbrahim bin Mevlevî imam, İbrahim bin Şaban, el-Hâc Mustafa bin Ahmed, Ebubekir Beşe bin Osman er-râcil, Osman bin Ali ve gayruhum.



William Bartlett'in 19. yüzyıl başlarına ait çiziminde Edirnekapı sur dışından Haliç'e iniş.

*The Golden Horn seen from outside the Edirne Gate in the early nineteenth century,
by William Bartlett.*

291 - 1612 (1021) İstanbul 1: 54b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Ahmet Bey ile Nikola birlikte mahkemeye gelirler. Ahmet Bey'in Haseki Sultan Vakfı'ndan kiraladığı bir mumhanesi vardır. Ahmet Bey, bu mumhane dükkânını vakıf mütevellisinin izniyle Nikola'ya 9000 akçeye devreder (tefviz). Mahkeme yapılan bu devir işlemini tescil eder.

Ahmet Bey goes to court with Nikola. Ahmet Bey has a candle factory that he rented from the Haseki Sultan Waqf. Upon the approval of the mutawalli, he transfers (tefviz) the candle factory to Nikola for 9000 akçe. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Galata'da Bereketzâde Mahallesi'nde sâkin Ahmed Bey bin Abdullah meclis-i şer' de Nikola veled-i Yani mahzarında ikrâr idüp merhûme Haseki Sultan Vakfı'ndan Edirne Kapsu hâricinde vâki' selh-hânede bir tarafı Borgoş veled-i Apostol şem'-hânesi ve bir tarafı İskarlet veled-i Hristo şem'-hânesi ve bir tarafı bakkâl-ı müslimîn ve bir tarafı tarîk-i hâss ile mahdûd icâre-i mu'accele ve yevmî iki buçuk akçe icâre-i mü'eccele ile mutasarrıf olduğum bir bâb şem'-hâne dükkanının hakk-ı tasarrufunu vakf-ı mezbûr mütevellîsi olan Hasan Bey bin [boş] ma'rifetiyle mesfûr Nikola'ya ferâğ ve tefvîz eyledim ol dahi tefevvüz ve tesellüm itdüğinden sonra mukâbele-i tefvîzde mesfûr Nikola'dan yirmi dokuz bin nakd akçeyi alup kabz eyledim ba'de'l-yevm dükân-ı merkûm mezbûr Nikola'nın minvâl-i muharrer üzre hakk-ı makbûzudur keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-i meşrûhı merkûm Nikola vicâhen tasdîk idicek vâki' [hâl] bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve 'aşer min Şevvâl sene 1021

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi bin Hasan el-kassâb, Mustafa bin Hanifi, Musa Bey el-bevvâb, mevlânâ Mehmed Efendi el-bevvâb.

292 - 1612 (1021) İstanbul 1: 56a/1 Dava / *Adjudication*

Zafire kiracısı Yorgi'den davacı olur. Zafire, Mustafa Paşa Vakfı'ndan kiralamış olduğu bostanı Yorgi'ye bir yıllığına 13.000 akçeye kiraya verdiğini, kiranın 7000 akçesini aldığını, dolayısıyla da 6000 akçe alacağı kaldığını belirterek, Yorgi'nin borcunu ödemesini ister. Mahkeme, Yorgi'ye görüşünü sorar. Yorgi, söz konusu bostanı 12.000 akçeye kiraladığını ileri sürerek, bunun 8440 akçesini ödediğini ve geriye 3560 akçe borcu kaldığını savunur. Bunun üzerine Zafire, Yorgi'nin yemin etmesini teklif eder. Yorgi yemin etmez. Ancak davacı Zafire İncil üzerine yemin eder ve davayı kazanır.

Zafire sues her tenant Yorgi. She states that she rented to Yorgi for 13,000 akçe for a period of one year a vegetable garden that she herself had rented from the Mustafa Paşa Waqf. Claiming that she received only 7000 akçe of the sum, she wants Yorgi to pay the remaining 6000 akçe. Asked for his opinion, Yorgi claims that he rented the vegetable garden for 12,000 akçe, paid 8440 akçe of the sum, and owes only 3560 akçe. In response, Zafire proposes that Yorgi take an oath. Yorgi refuses. The plaintiff Zafire takes an oath on the Bible and wins the case.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de Mustafa Paşa Mahallesi sâkine-lerinden sâhibet-i hâze'l-kitâb Zafire bint-i İsto nâm nasrâniyye meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-teşrîfde müste'ciri olan Yorgi veled-i Nikol nam zimmî mahzarında takrîr-i kelâm idüp merhûm Mustafa Paşa Vakfı'ndan mahalle-i merkûmede vâki' icâre-i mu'accele tarîkiyle tasarrufımda olup tahdîd ve tavsîfden müstağnî vakf bostanını târih-i kitâb senesi Muharremü'l-haramının gurrelerinden bir sene tamamına on üç bin akçeye mesfûr Yorgi'ye icâr idüp ol dahi minvâl-i muharrer üzre icâre-i mü'ecceleyi mu'accel edâ itmek üzre istîcâr itdüğünden sonra târih-i mezbûrdan bu âna gelince icâre-i merkûmeden ba'de küll-i hesâb yedi bin akçesin alup kabz eyledim zimmetinde altı bin akçe hakkım kaldı vâki' hal suâl olunup alivirilmesi matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl mezkûr Yorgi cevâ-

bında fi'l-vâki' bostan-ı merkûmı târih-i merkûmdan bir sene tamâmına on iki bin akçeye istîcâr idüp el-ân sekiz bin dörtyüz kırk akçesin edâ ve îfâ eyledim zimmetimde ancak üç bin beş yüz altmış akçesi kaldı deyü cevâb virüp on üç bin akçeye istîcâr itmedim deyücek mezbûre Zefire merkûm Yorgi'ye bostan-ı mesfûrı on üç bin akçeye istîcâr itmedüğine istihlâf itdüğünde merkûm Yorgi yeminden nükûl idüp ve mezbûre Zafire dahi yedi bin akçeden ziyâde istifâ itmedüğine yemîn bi'llâhi'l-lezî enzele'l-İncîl alâ İsa aleyhi's-selâm eyledikde meblağ-ı bâkînin teslîmi ile tenbîh olunup vâki' hâl bi't-taleb ketb olundı tahrîren fî evâsıtı şehri Şevvâlî'l-mükerrem sene ihdâ ve 'işrîne ve elf

Şühûd

İbrahim Çelebi bin Şaban, Mehmed bin Abdullah, Keyvan bin Abdullah, Abdi bin Şaban, ve gayruhum.

293 - 1612 (1021) İstanbul 1: 56b/4 Tescil işlemi / Registration

Kaptan Sinan Paşa Vakfı mütevellisi Mustafa ile Salih mahkemeye gelirler. Mustafa, vakfa ait boş bir dükkânı Salih'e kiraya verdiğini ve ondan peşin olarak 3500 akçe aldığını belirtir. Salih, ayrıca vakfa her ay 45 akçe ödeyecektir. Bu kira antlaşması mahkemece tescil edilir.

Mustafa, the mutawalli of the Kaptan Sinan Paşa Waqf, goes to court with Salih. Mustafa states that he rented to Salih an empty store that belongs to the waqf and received from him 3500 akçe in advance. In addition to the down payment, Salih is to pay the waqf 45 akçe per month. The court registers this rental agreement.

Merhûm Kapudân Sinan Paşa Vakfı'na bi'l-fi'l müteveli olan Mustafa bin Ahmed meclis-i şerîfde işbu bâ'isü'l-kitâb Salih bin Derviş mahzarında ikrâr ve i'tiraf idüp vakf-ı merkûmdan mahmiyye-i Kostantiniyye'de Abdi Subaşı Mahallesi'nde vâki odalardan bir canibi vakf-ı merkûm ve iki cânibi tarîk-i âmm ve bir tarafı tarîk-i hâs ile mahdûd bir bâb fevkânî odayı ve altında boyay-

cı [?] dükkânını müstemil vakıf menzili hâlî olmağın mezbûr Salih yedinden üç bin beş yüz akçe cânib-i vakfa icâre-i mu'accele alup kabz idüp ve târih-i kitâb senesi Şabanü'l-mu'azzamının gurresinden be-her mâh kırk beşer akçeye menzil-i merkûmı mezbûr Salih'e icâr ve teslîm eyledim ol dahi minvâl-i muharrer üzre istîcâr ve kabûl eyledi ba'de'l-yevm keyfe-mâ-yeşâ mutasarraf olsun didikte mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhun mezkûr Salih vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk idicek vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmîs 'aşer min şehri Şevvâli'l-mükerrem sene ihdâ ve 'işrîne ve elf

Şühûd

Ali bin Yusuf, Emrullah bin Mehmed, İbrahim bin Şaban, Veli bin Mahmud, Abdi bin Şaban, Yahya bin Şehriyar ve gayruhum.

294 - 1612 (1021) İstanbul 1: 59a/1 Tescil işlemi / Registration

Mehmet Bey Vakfı'nın mütevellisi Mevlana Mehmet Efendi, vakıf parasıyla rehinden aldığı bir evi Aleksandre'ye 11.000 dirheme satar.

Mevlana Mehmet Efendi, mutawalli of the Mehmet Bey Waqf, sells to Aleksandre a house he had released from pawn with waqf money, for 11,000 dirhem.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

295 - 1612 (1021) İstanbul 1: 59a/2 Tescil işlemi / Registration

Fatma Hatun'un vakfettiği evin mütevellisi olan Ali Çelebi mahkemeye gelerek, söz konusu evin on yıldır terk edilmiş durumda kaldığını ve onarılması gerektiğini söyler. Ali Çelebi bu evin keşfinin yapılmasını ister. Bir mimar ile mahkeme kâtipleri bölgeye giderek evin keşfini yaparlar. Sonuç olarak bu evin ancak 3731 akçe ile onarılabileceği belirlenir.

Ali Çelebi, the mutawalli of a house donated by Fatma Hatun, states in court that the house has remained abandoned for ten years and needs repair. Ali Çelebi wants the house to be examined by experts. An architect and court clerks visit the house for an investigation. They determine that restoration of the house will cost 3731 akçe.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de Hacı Muhyiddin Mahallesi'nde vâki' menzil-i âti'z-zikre hasbî mütevellî olan Ali Çelebi bin Cafer ile bi'l-fi'l mahalle-i merkûme mescidi müezzini olan Nasuh bin Hamza meclis-i şer'-i şerîfde takrîr-i kelâm idüp bundan akdem Fatıma bint-i Abdullah nâm hâtun mahalle-i merkûmede bir tarafı Mehmed Efendi bin Kasım mülki ve bir tarafı Mustafa bin Yunus Vakfı ve bir tarafı Ayni bint-i Abdullah mülki ve bir tarafı tarîk-i hâs ile mahdûd bir bâb beyt-i ulvî-yi dâhiliyyeyi ve mahzeni ve bi'r-i müşterekeyi ve kenîfi ve mahûtayı müstemil mülk menzilin mahalle-i mezbûre mescidi müezzinine vakf idüp ruhi için her gün üç ihlâs-ı şerîf sûre-i fâtihâ tilâvet şart itdüğün vakf menzilin tamiri için akçesi olmamağla harâbe-müşrif olup süknâya kâbil olmamağın on yıldan ziyâdedir hâlî ve mu'attaldır te'hîr olunur ki bi'l-külîye yakılup nukzı dahi telef olup vakfa küllî gadr olmak mukarrerdir deyü sâbıkan şer'-i şerîfden üzerine varılup vâki' hâl keşf olunması taleb itmeğün mahkeme kâtiblerinden Mehmed bin Abdullah ve Hasan bin el-Hâc Cafer ve zeyl-i kitâbda mestûrû'l-esâmî müsli-mîn ile vardıklarında mimâr-ı mesfûr ehl-i vakf ile menzil-i merkûmın beyt-i ulvîsini ve [...] mesâha eylediklerinde hesâb-ı şatrancî ile otuz sekiz zirâ' tuğla divarı için iki yüz on akçe ve on bir aded kiriş için doksan akçe ve kırk dört aded döşeme tahta için yüz akçe ve yüz doksan bir zirâ' arsası için iki bin sekiz yüz altmış beş akçe ki cem'an nukzı ve arsası için üç bin yedi yüz otuz bir akçe tahmîn-i sahîh ile tahmîn eyleyüp sâlifü'z-zikr menzilin tamiri dahi ancak meblağ-ı mezbûr ile olur deyü haber virdiklerinde mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr idüp ba'dehû meclis-i şer'-i şerîfe gelüp i'lâm itmeğün mâ-hüve'l-vâki bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-îşrîn min Şevvâli'l-mükerrem sene ihdâ ve 'işrîne ve elf Şühûd

es-Seyyid Hızır Çelebi bin Mustafa el-imâm, Yunus bin Hamza, Hasan Çavuş bin Cafer, Abdi bin Şaban, İsmail bin er-râcîl, Ebîbekr Çelebi ibn Mustafa, Hasan bin Abdullah, Mehmed bin Receb, Nasuh bin Hamza, Hüseyin bin Abdullah, Yahşi bin Şehriyar, Mustafa ve gayruhum.

296 - 1612 (1021) İstanbul 1: 59a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Yani, evini istiglal (ipoteke, rehin) yoluyla mütevellî Yusuf’a 4500 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 563 dirheme kiralar. Son olarak Yani, Duka’yı kefil gösterir. Yapılan bu işlem mahkemece tescil olunur.

Yani mortgages (istiglal) his house to mutawalli Yusuf for 4500 dirhem, then rents the same house for 563 dirhem for a period of one year. Yani appoints Duka as his surety. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

297 - 1612 (1021) İstanbul 1: 59b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Aleksandi, evini istiğlal (ipoteke, rehin) yoluyla Mehmet Bey Vakfı’nın mütevellisi Mevlana Mehmet’e 5000 dirhem karşılığında satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 1000 dirheme kiralar. Yapılan bu işlem mahkemece tescil olunur.

Aleksandi mortgages (istiğlal) his house to Mevlana Mehmet, the mutawalli of Mehmet Bey Waqf, for 5000 dirhem. Then he rents the same house from the mutawalli for 1000 dirhem for a period of one year. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

298 - 1612 (1021) İstanbul 1: 60a/5 Tescil işlemi / *Registration*

Zehire, mülkiyeti Mustafa Paşa Vakfı'na ait olan bostanını Yorgo'ya üç ay önce yıllık 13.000 akçeye kiraya vermiştir. Şimdi Zehire söz konusu parayı Yorgo'dan tahsil ettiğini söyler. Yapılan bu işlem mahkemece tescil edilir.

Three months earlier Zehire rented a vegetable garden belonging to the Mustafa Paşa Waqf to Yorgo for 13,000 akçe per annum. Now, Zehire states that she has collected this amount from Yorgo. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de Mustafa Paşa Mahallesi'nde sâkine Zehire bint-i Nasto nam zimmîye meclis-i şer'-i şerîfde müste'ciri olan sâhib-i hâze'l-kitâb Yorgo veled-i Niko mahzarında tâ-yi'an ikrâr idüp merhûm Mustafa Paşa Vakfı'ndan mahalle-i merkûmede vâki ma'lûmü'l-hudûd bostanı mezbûra üç ay mukaddem on üç bin akçeye îcâr idüp ol dahi istîcâr itmişdi hâlen meblağ-ı merkûmı bi't-tamam alup kabz eyledim bostan-ı mezbûrî [silik] tamam olunca keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdik kayd şüd tahrîren fi 5 Zilka'de sene 1021

Şühûd

İbrahim bin Şaban, Osman bin Ali, Abdi bin Şaban, Eyne Rüstem, Emrullah bin Rüstem, Keyvan bin A[bdullah], Gâvri kethüdâ, Papa Kosta Kiryaki.

299 - 1612 (1021) İstanbul 1: 61a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Sefer, vekili olan Şeref aracılığıyla, evini istiğlal (ipotek, rehin) yoluyla Ali Çelebi Vakfı'nın mütevellisi Bayezid'e 4000 dirheme satar, daha sonra aynı evi mütevelliden bir yılına 500 dirheme kiralar. Bu işlemler mahkemece tescil olunur.

Sefer mortgages his house (istiğlal) through his legal agent Şeref to Bayezid, the mutawalli of the Ali Çelebi Waqf, for 4000 dirhem.

Then he rents the same house from the mutawalli for 500 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

300 - 1612 (1021) İstanbul 1: 61a/4 Tescil işlemi / Registration

Fatma Hatun Vakfı'nın mütevellisi Ali Çelebi, vakfa ait bir evin harabe olduğunu ve bu nedenle on yıldır kullanılamadığını belirterek söz konusu evi satıp gelirini faize yatırmak ister. Yapılan müzayede sonucunda 5500 akçelik en yüksek teklifi veren Mehmet Efendi evi satın alır. Yapılan bu işlem tescil olunur ve belgesi taraflara verilir.

Ali Çelebi, the mutawalli of the Fatma Hatun Waqf, states that a house belonging to the waqf has not been used for 10 years and is falling apart. He wants to sell the house in order to invest the money in interest-yielding instruments. An auction is held, and the highest bidder Mehmet Efendi ends up buying the house for 5500 akçe. The court registers the transaction and the two sides are provided with legal documentation.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de Hamamcı Muhyiddin Mahallesinde vâki' merhûm Fatıma Hatun Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Ali Çelebi bin Cafer hâlen mahalle-i merkûme mescidi müezzini olan Nasuh Halife bin [silik] ile meclis-i şer'-i şerîfde işbu sâhibü'l-kitâb mefharü'l-muharrirîn Mehmed Efendi bin el-merhûm Kasım muvâcehesinde ikrar ve takrîr-i kelâm idüp bundan akdem merkûme hâl-i sıhhatinde mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı mesfûre Mehmed Efendi mülki ve bir tarafı Mustafa bin Yunus Vakfı ve bir tarafı Aynî bint-i Abdullah mülki ve bir tarafı tarîk-i hâs ile mahdûd bir bâb beyt-i ulvî ve zillei ve mahzeni ve bi'r-i müştereki müştemil olup bi-hesâb-ı şatrancî ile arsası doksan bir zirâ' olan mülk menzili vakf idüp mahalle-i merkûme mescidi müezzinine şart itdüği menzilin ta'miri için akçesi olmamağla harâbe-müşrif olup

on yıldan ziyâdedir hâlî kalup bi'l-küllîye nukzı dahi telef olmak mütekarrerdir bey' olunup semeni istirbâh olunmak vakfa bir vec-hile enfa' olmağla ma'rifet-i şer'le menzil-i mezbûr niçe zamân beyne't-talibîn kirâren ve mirâren nidâ ve müzâyede olundukda beş bin akçede mûmâ-ileyh Mehmed Efendi üzerinde karâr idüp ziyâde ile talib ve râgıb zuhûr itmemeğîn müşârûn-ileyh Mehmed Efendi'ye beş bin beş yüz nakd râyic fi'l-vakt fiddî akçeye bey'-i bât ile bey' ve teslîm idüp ol dahi iştirâ ve kabz ü tesellüm itdüğün-den sonra semen-i mezbûr beş bin beş yüz akçe bi't-tamam ve'l-kemâl mezbûrun yedinden alup kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i merkûm mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf olsun di-dikde mukırr-ı merkûmın ikrâr-ı meşrûhun mesfûr Mehmed Efen-di vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâki bi't-taleb ketb ü tahrîr olunup yedine vaz' ve def' olundu ki vakt-i hâ-cetde ihticâc idine tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis min Zilka'deti's-şerîfe li-sene ihdâ ve 'işrine ve elf

Şühûdü'l-hâl

Es-seyyid Cafer Çelebi bin Mustafa el-imam, Hasan Çavuş bin Cafer, Ebîbekir bin Osman, Mehmed bin Receb, Yusuf bin Ham-za, Abdi bin Şaban, İsmail bin Ahmed er-râcil, Mustafa bin Hasan er-râcil ve gayruhum.

301 - 1612 (1021) İstanbul 1: 62a/2 Dava / *Adjudication*

Mehmet Beşe 5000 dirhem parasını vakfeder. Mehmet Beşe, bu paranın her 10 dirheminin 1.25 dirhem faizle işletilmesini ve elde edilecek kârdan vakıf mütevellisine her yıl 300 dirhem (ne amaçla verildiği belirsiz) verilmesini şart koşuyor. Ayrıca mahalle imamına 60 dirhem, mahalle müezzine 180 dirhem ve müteveliye de yaptığı görev karşılığında yıllık 85 dirhem verilecektir. Bu koşulların kaydedilmesinden sonra Mehmet Beşe, para vakfının geçersiz olduğunu ileri sürerek vakfiyeyi bozmak ister. Vakfın mütevellisi olan Musa ise, kimi İslam hukukçularının görüşüne göre vakfın geçerli olduğunu ileri sürer. Mahkeme, müteveli Musa'nın görüşünü doğru bularak vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Mehmet Beşe donates 5000 dirhem to a waqf. This money will be loaned at interest to yield a 12.5 percent return. The interest yield will be distributed annually in the following way: 300 dirhem to the mutawalli (reason not specified), 60 dirhem to the prayer leader (imam), 180 dirhem to the prayer caller (muezzin) of the neighborhood mosque, and 85 dirhem to the mutawalli for his services. After the registration of these conditions, Mehmet Beşe claims that the donation is invalid and that the waqf should be annulled. Mutawalli Musa, based on views of Islamic jurists, defends the validity of the waqf. Agreeing with Musa, the court decides that the waqf deed cannot be annulled.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

302 - 1612 (1021) İstanbul 1: 63a/2 Tescil işlemi / Registration

İbrahim Çelebi, evini Mustafa Çavuş Vakfı'nın mütevellisi Gazanfer'e istiğlal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 1000 dirheme kiralar. İbrahim bu işleme Abdullah'ı kefil gösterir. Yapılan bu işlem mahkemece tescil edilir.

İbrahim Çelebi mortgages (istiğlal) his house to Gazanfer, the mutawalli of the Mustafa Çavuş Waqf, for 12,000 dirhem. Then he rents the same house from the mutawalli for a year for 1000 dirhem. İbrahim appoints Abdullah as his surety. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

303 - 1612 (1021) İstanbul 1: 65a/1 Tescil işlemi / Registration

Şerifezade Vakfı'nın mütevellisi Piyale Bey ile evini bu vakfa istiğlal (ipotek) yoluyla rehine koyan Ayşe Hatun, birlikte mahke-

meye gelirler. Piyale Bey, daha önce Ayşe Hatun'dan söz konusu evi 3000 akçeye rehin almıştır. Şimdi Piyale Bey 3000 akçeyi faiziyle birlikte Ayşe Hatun'dan teslim aldığı söyleyerek evdeki rehini kaldırdığını belirtir. Yapılan bu işlem sicile kaydolunur.

The mutawalli of the Şerifezade Waqf Piyale Bey goes to court with Ayşe Hatun, who had pawned her house to the waqf. Ayşe Hatun had pawned her house to Piyale Bey in return for 3000 akçe. Now, Piyale Bey removes the pawn on the house because Ayşe Hatun has repaid the 3000 akçe, along with accrued interest. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de el-Hâc Muhyiddin Mahallesi'nde sâkine işbu sâhibetü'l-kitâb Ayşe bint-i Mahmud nam hâtun mahmiyye-i mezbûrede merhûme Şerifezâde Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Piyale Bey bin Abdullah meclis-i şer'-i şerîfe mezbûreyi ihzâr mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezbûrede vâki' hudûdı inde'l-ahâlî ma'lûm olan mülk menzilini alâ tarîki'l-istiglal vakf-ı mezbûra üç bin akçeye bey' ve teslim itmişidi hâlen menzil-i mezbûrı fekk-i rehn idüp meblağ-ı merkûmı bi't-tamam ve'l-kemal ahz ü kabz idüp zimmetinde vakf-ı mezbûr mâlından ve ribhinden bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde gibbe't-tasdik mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr

Şühûd

Es-sâbikûn

304 - 1612 (1021) İstanbul 1: 65b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Drago, evini Şerifezade Vakfı'nın mütevellisi Piyale'ye 3000 dirheme istiglal (ipotek, rehin) yoluyla satar, sonra da aynı evi vakıftan bir yılığına 300 dirheme kiralar. Yapılan bu işlem mahkemede tescil edilir.

Drago mortgages (istiglal) his house to the mutawalli of the Şerifezade Waqf, Piyale, for 3000 dirhem. Then Drago rents the sa-

me house from the waqf for 300 dirhem annually. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

305 - 1613 (1021) İstanbul 1: 66a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Mesih Paşa Vakfı'nın mütevellisi Hasan Çavuş ile Semha birlikte mahkemeye gelirler. Semha daha önce evini vakfa istiğlal (ipotek, rehin) yoluyla 43.000 akçeye satmıştır. Şimdi Semha, bu 43.000 akçe ile evin kira bedelinden olan 9580 akçeyi Hasan Çavuş'a teslim eder, Hasan Çavuş da evi rehinden çıkararak Semha'ya teslim eder. Yapılan bu işlem sicile kaydedilir.

The mutawalli of the Mesih Paşa Waqf, Hasan Çavuş, goes to court with Semha. Semha had previously mortgaged (istiğlal) her house to the waqf for 43,000 akçe. Now, Semha pays back the 43,000 akçe and 9580 akçe for rent to Hasan Çavuş. The latter removes the pawn on the house and transfers it to Semha. The court registers the transaction.

Kostantiniyye'de vâki' merhûm Mesih Paşa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Hasan Çavuş ibn Abdullah meclis-i şer' de mahmiyye-i mezbûre sûrî ebvâbından Balat Kapısı haricinde Karabaş Mahallesi'nde sakine sahibetü'l-kitâb Semha bint-i Kemul mahzarında ikrâr idüp vakf-ı merkûm malından mezbûre Semha zimmetinde olan kırk üç bin akçeyi ve meblağ-ı merkûm mukâbelesinde mahalle-i merkûmede vâki bir tarafı Ahmed Çavuş Vakfı ve bir tarafı Aleksandır veled-i Karaca mülki ve bir tarafı sâhil-i bahr ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd bi-tarîki'l-istiglâl rehn-i makbuzum olan mülk menzili icâresinden dokuz bin beş yüz seksen akçe ki cem'an elli iki bin beş yüz seksen akçe olup bi't-tamam mesfûre Semha yedinden alup kabz eyledim ve menzil-i merkûmı teslîm eyledim ol dahi kabz ü tesellüm idüp fekk-i rehn eyledi ba'de'l-yevm mülk-i mahzıdır ve hakk-ı sarfıdır keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf olsun

didikde mukırr-ı mumâ-ileyhin ikrâr-ı meşrûhunda el-mukarretü'l-merkûme Semha vicâhen tasdîk ve tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâki' ketb [olundı] tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdi ve'l-ısrîn min Zilka'de li-sene ihdâ ve 'ısrîne ve elf

Şühûd

Ahmed Halife bin Seyfullah el-müezzin, Ali bin Abdullah el-câbî, Mehmed bin Receb, Ahmed bin el-kâtib, Feyruz Bey el-hacı, Yusuf Çelebi bin Hasan el-katib, Mustafa bin Abdullah, Abdi bin Şaban, İsa bin Şehriyar ve gayruhum.

306 - 1613 (1021) İstanbul 1: 66b/2 Tescil işlemi / Registration

Kerime ile Ali Paşayı Atik Mahallesi'nin avarız vergileri için vakfedilen paraların mütevellisi olan Mehmet Halife birlikte mahkemeye gelirler. Kerime, evini Mehmet Halife'ye istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 25 dinar ve 1500 dirhem karşılığında satar. Daha sonra Kerime sattığı evi Mehmet Halife'den bir yılığına 4050 dirheme kiralar. Kerime'nin vakfa olan borcu için Kurt Beşe'yi kefil göstermesinin ardından yapılan işlem mahkemece tescil edilir.

Kerime goes to court with the mutawalli of funds endowed for the payment of the extraordinary tax (avarız) of the Ali Paşayı Atik neighborhood. Kerime mortgages her house to Mehmet Halife for 25 dinar and 1500 dirhem. Then Kerime rents the same house from Mehmet Halife for 4050 dirhem for a year. Kerime appoints Kurt Beşe as her surety for her remaining debt to the waqf. The court registers the transaction.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

307 - 1613 (1021) İstanbul 1: 67b/2 Tescil işlemi / Registration

Haron adlı Yahudi'nin Fütuha Hatun Vakfı'nın mütevellisi Mehmet Çelebi'ye vakfa ait bir ev kirasından 3500 dirhem borcu

vardır. Haron, mali durumu iyi olmadığı için bu borcunun taksitlendirilmesini ister. Mehmet Çelebi ile Haron, her ay 120 dirhem ödenmesi konusunda anlaşırlar. Son olarak Harun Avraham’ı kefil gösterir. Mahkeme de işlemi tescil eder.

Haron, a Jew, owes the mutawalli of the Fütuha Hatun Waqf, Mehmet Çelebi, 3500 dirhem as the unpaid rent of a house. Stating that he is having financial difficulties, Haron asks to repay his debt in installments. Mehmet Çelebi and Haron come to an agreement that Haron will pay 120 dirhem a month. Haron appoints Avraham as his surety. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

308 - 1613 (1021) İstanbul 1: 67b/4 Tescil işlemi / Registration

Ahmet evini Hüseyin Ağa Vakfı’nın mütevellisi Musa Halife’ye istiğlal yoluyla (ipotek, rehin) 14.000 dirheme satar, sonra da aynı evi Musa Halife’den bir yıllığına 1100 dirheme kiralar. Bu işlem mahkemede tescil olunur.

Ahmet mortgages (istiğlal) his house to the mutawalli of the Hüseyin Ağa Waqf, Musa Halife, for 14,000 dirhem, then rents the same house from Musa Halife for 1100 dirhem per year. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

309 - 1613 (1021) İstanbul 1: 69a/4 Tescil işlemi / Registration

Lazari adlı Yahudi bir evdeki 1/5 hissesini Mesih Paşa Vakfı’nın mütevellisi Hasan Çavuş’a istiğlal (ipotek, rehin) yoluyla 13.150 dirheme satar, sonra da aynı ev hissesini Hasan Çavuş’tan bir yıllığına 1315 dirheme kiralar. Bu işlem mahkemece tescil edilir.

Lazari, a Jew, mortgages (istiğlal) his 1/5 share in a house to the mutawalli of the Mesih Paşa Waqf, Hasan Çavuş, for 13,150 dirhem. Then Lazari rents the same house from Hasan Çavuş for 1315 dirhem per year. The court registers the transaction.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

310 1613 (1021) İstanbul 1: 69b/1 Tescil işlemleri / Registration

Yakop adlı Yahudi bir evdeki 1/5 hissesini Mesih Paşa Vakfı'nın mütevellisi Hasan Çavuş'a istiğlal (ipotek, rehin) yoluyla 13.150 dirheme satar. Bu işlemin ardından Yakop, aynı ev hissesini Hasan Çavuş'tan bir yıllığına 1315 dirheme kiralar. Bu işlem mahkemece tescil edilir.

Yakop, a Jew, mortgages (istiğlal) his 1/5 share in a house to the mutawalli of the Mesih Paşa Waqf, Hasan Çavuş, for 13,150 dirhem. Then Yakop rents the same house from Hasan Çavuş for 1315 dirhem per year. The court registers the transaction.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

311 - 1613 (1021) İstanbul 1: 69b/2 Tescil işlemleri / Registration

Aşkıya isimli Yahudi bir evdeki 1/5 hissesini Mesih Paşa Vakfı'nın mütevellisi Hasan Çavuş'a istiğlal (ipotek, rehin) yoluyla 13.150 dirheme satar. Bu işlemin ardından Aşkıya, aynı ev hissesini Hasan Çavuş'tan bir yıllığına 1315 dirheme kiralar. Bu işlem mahkemece tescil edilir.

Aşkıya, a Jew, mortgages (istiğlal) his 1/5 share in a house to the mutawalli of the Mesih Paşa Waqf, Hasan Çavuş, for 13,150 dirhem. Then Aşkıya rents the same house from Hasan Çavuş for 1315 dirhem per year. The court registers the transaction.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

312 - 1613 (1021) İstanbul 1: 69b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Avraham isimli Yahudi bir evdeki 1/5 hissesini Mesih Paşa Vakfı'nın mütevellisi Hasan Çavuş'a istiğlal (ipotek, rehin) yoluyla 13.150 dirheme satar. Bu işlemin ardından Avraham, aynı ev hissesini Hasan Çavuş'tan bir yılığına 1315 dirheme kiralar. Bu işlem mahkemece tescil edilir.

Avraham, a Jew, mortgages (istiğlal) his 1/5 share in a house to the mutawalli of the Mesih Paşa Waqf, Hasan Çavuş, for 13,150 dirhem. Then Avraham rents the same house from Hasan Çavuş for 1315 dirhem per year. The court registers the transaction.

313 - 1613 (1021) İstanbul 1: 69b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Maryora isimli kadın, evini mütevellî Bali Çavuş'a istiğlal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yılığına 1400 dirheme kiralar. Bu işlem mahkemece tescil edilir.

A woman named Maryora mortgages (istiğlal) her house to the mutawalli Bali Çavuş for 12,000 dirhem. Then she rents the same house from Bali Çavuş for 1400 dirhem per year. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

314 - 1613 (1021) İstanbul 1: 70a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Todori ile Kostantin, mülkiyeti Hasan Paşa Vakfı'na ait bir evde ortak olarak kiracıdırlar. Todori ile Kostantin, mütevellinin de iznini alarak söz konusu eve ek olarak kendi paralarıyla çardak, mahzen ve dükkân yaptırmışlardır. Şimdi ortaklar, ekledikleri yerlerin mahkeme tarafından keşfedilerek aralarında paylaştırılması-

nı isterler. Bunun üzerine mahkemenin bilirkişisi olan mimarları, vakıf mütevellisi, mahkeme naibi ve söz konusu evin bulunduğu mahallenin ileri gelenleri eve yapılan harcamaları keşfetmeye giderler. Yapılan keşif sonucunda vakıf evine eklenen yerler için 8640 akçe para harcandığı saptanır. Sonuç olarak Todori, Kostantin'e 3820 akçe vererek çardağı alır, dükkân ile mahzen ise Kostantin'e kalır.

Todori and Kostantin are joint tenants in a house rented from the Hasan Paşa Waqf. With the mutawalli's permission, the two men built a pergola (çardak), a basement, and a store, using funds of their own. Now these partners ask that experts examine these additional structures so that they can be distributed equally among themselves. Upon this request, court experts, the architect, the mutawalli of the waqf, the substitute judge (naib), and dignitaries of the neighborhood all go to the house for an investigation. The experts determine that 8640 akçe was spent on the additional structures. In the end, Todori pays Kostantin 3820 akçe for the pergola, leaving the store and the basement to Kostantin.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de Mustafa Paşa Mahallesi'nde sâkin ba'is-i haze'l-kitâb Todori veled-i Manol ve Kostantin veled-i Yani nam zimmîler meclis-i şer'î şerîfde takrîr-i kelâm idüp merhûm Hasan Paşa Vakfı'ndan mahmiyye-i merkûme sûrî ebvâbından Hazret-i Ebâ Eyyüb el-Ensârî radiyallâhü anhü rabbuhû el-bârî kapısı dâhilinde etrâf-ı selâsesi vakf-ı merkûm ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd dükkânı ve mahzeni ve arz-ı hâliyyeyi müştemil olup münâsafa tarîkiyle iştirâken icâre-i mu'accele ve icâre-i mü'eccele ile mutasarrıf olduğumuz vakf menzilin üzerine varılıp ma'rifet-i mütevellî ile kendü akçemiz ile ihdâs itduğumuz çardak ve vakf mahzen ve dükkân beynimizde kismet olunmasın taleb ideriz didiklerinde mahkeme-i şerîfe katiblerinden mevlânâ Mehmed Efendi irsâl olunup hâssa mi'mârlardan fahrü'l-akrân Mustafa Bey bin Hüsâmeddin ve vakf-ı merkûma kâyim-makâm-ı mütevellî olan Receb Halife bin Ömer ve zeyl-i kitâbda mestûrû'l-esâmî olan müslimîn ile vardıklarında mimâr-ı merkûm mahzen ve dükkânı

ve arsasını mesâha idüp ve mezbûrânın kendü akçeleri ile ihdâs itdikleri tûlen on yedi zirâ' ve arzan yedi zirâ' çardakın hesâb-ı şat-rancî ile yüz on dokuz zirâ' çatısına dört bin yüz yetmiş akçe ve döşemesine iki bin sekiz yüz seksen akçe ve kestane tahtası [...] yedi yüz akçe ve nerdübânına üç yüz akçe ki cem'an sekiz bin altı yüz kırk akçe tahmîn idüp nısfı olan dört bin üç yüz kırk akçenin beş yüz akçesi mahzen ve dükkân [silik] aşağı varılup bâkî kalan üç bin sekiz yüz yirmi akçeyi dahi çardak hissesini kabûl iden âhara vermek üzere kısmet eylediklerinde meblağ-ı merkûmı mezkûr Todori şerîki mesfûr Kostantin'e vermek üzere çardakı kabûl idüp mesfûr Kostantin dahi meblağ-ı merkûm üç bin sekiz yüz yirmi akçeyi mesfûr Todori'den alup kabz idüp ve dükkân ve mahzeni kabûl idüp birbirleri ile rızâlaşdıklarından sonra minvâl-i muharrer üzere olan kismete müte'allik da'vâdan ehadühümâ âharın zimmetini ibrâ'-i âmm ile ibrâ' ve iskât-ı tâm ile iskât eyledüklerinde mevlânâ-yı mezbûr tahrîr idüp ba'dehû meclis-i şer'a i'lâm itmeğin vech-i meşrûh üzere tasarrufı için bu vesîka ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis min şehri Zilhicce li-sene ihdâ ve işrîne ve elf

Şühûd

Musa Halife bin Rıdvan, İsa bin Hasan el-müezzin, Yusuf bin Hüseyin, Mustafa bin Abdullah, es-Seyyid Mehmed bin es-Seyyid Hüseyin, Yunus Beşe bin [boş], İsmail bin İsa, Hasan bin Sadî, Osman bin Abdullah, İbrahim bin er-râcil, Mehmed bin İbrahim, [silik].

315 - 1613 (1021) İstanbul 1: 70b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Manol ile Todori birlikte mahkemeye gelirler. Manol, Todori ve Kostantin'in Hasan Paşa Vakfı'ndan ortaklaşa kiraladıkları bir mülkleri vardır. Mülkiyetin bir çeyreği Manol'un, bir çeyreği Kostantin'in ve geriye kalan yarısı da Todori'nindir. Üç ortak kendi paralarıyla bu vakıf mülküne ek olarak bir mahzen, bir dükkân ve bir de çardak yaptırırlar. Daha sonra ekledikleri mahzen, dükkân ve çardağı mütevellî Recep'in izniyle bölüşürler. Todori çardağın tamamını ve ayrıca dükkânın ve mahzenin birer bölümünü alır.

Dükkân ve mahzenin geri kalan hissesini de Manol ile Kostantin alırlar. Bu işlem mahkemece tescil olunur.

Manol and Todori appear in court. Manol, Todori and Kostantin jointly own a property rented from the Hasan Paşa Waqf. Manol and Kostantin each holds a quarter-share of the property, and Todori a half-share. The three partners add a pergola (çardak), a basement, and a store, using funds of their own. Then they distribute the additional structures among themselves with the permission of the mutawalli Recep. Todori receives the whole pergola and shares of the store and the basement. The rest of the shares of the store and the basement are divided between Manol and Kostantin. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye’de Mustafa Paşa Mahallesi’nde sâkin Manol veled-i Yani nâm zimmî meclis-i şer’-i şerîfde Todori veled-i Manol nâm zimmî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp merhum Hasan Paşa Vakfı’ndan olup mahmiyye-i merkûme sûri ebvâbından Hazret-i Ebâ Eyyüb el-Ensârî radiye ‘anhü rabbühü’l-bârî kapısı dâhilinde etrâf-ı selâsesini vakf-ı merkûm ve bir tarafı tarîk-i ‘âmm ile mahdûd mahzeni ve dükkânı ve arz-ı hâliyyeyi müştemil icâre-i mu’accele ve mü’eccele ile mezkûr Todori ve işbu hâzır-ı bi’l-meclis Kostantin veled-i Yani ile üçümüz mutasarrıf olup kendü malımız ile binâ eylediğimiz çardağın ve dükkân ve mahzenin bir sehmi benim ve bir sehmi mezkûr Kostantin’in ve iki sehmi mezkûr Todori’nin olmağla vakf-ı merkûma kâyim-i makâm-ı mütevellî olan Receb Halife bin Ömer ma’rifetiyle beynimizde minvâl-i muharrer üzre kısmet olundıkda mezkûr Todori’ye sâlifü’z-zikr çardak ile bana isâbet iden hisseye muttasıl dört zirâ‘ sekiz parmak mikdârı dükkân ve mahzen ve arz-ı hâliyyeden isâbet iden hissesine bedel sâlifü’z-zikr çardağa muttasıl yine vakf-ı merkûmdan olup müstakil tasarrufımda olan dükkândan merkûm Receb Halife ma’rifetiyle dört zirâ‘ sekiz parmak yer binâsıyla mezkûr Todori’ye virüp mübâdele eyleyüp ve hisselerimiz beyninde lâzım olan havlı perdesi ben kendü akçe ile binâ itmek üzre rızâlaşdık didikde mukırr-ı merkûmın ikrâr-ı meşrûhın mezbûr To-

dori vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkik idicek minvâl-i muharrer
üzre tasarrufları için kıbel-i şer' den dahi bu vesîka bi't-taleb ketb
olundı tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis min Zilhicceti'l-harâm li-sene ih-
dâ ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Musa Halife bin Sadık, İsa bin Hasan el-müezzın, Yusuf bin
Hüseyn, Mustafa bin Abdullah, es-Seyyid Mahmud bin es-Seyyid
Hasan, Musa Beşe er-râcil, İbrahim Beşe bin [silik], Mehmed bin
İbrahim, Yusuf bin Mehmed Beşe, Hasan bin Seydî, Osman bin
Abdullah.

316 - 1613 (1021) İstanbul 1: 72b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Kosta, evini Hamza Çavuş Vakfı'nın mütevellisi Mustafa'ya istiğlal (ipotek, rehin) yoluyla 5000 dirheme satar, sonra da aynı evi Mustafa'dan üç yıllığına 1500 dirheme kiralar. Kosta'nın kefil gös-
termesinden sonra yapılan işlem mahkemece tescil olunur.

*Kosta mortgages (istiğlal) his house to the mutawalli of the
Hamza Çavuş Waqf, Mustafa, for 5000 dirhem. Then he rents
the same house from Mustafa for 1500 dirhem for a period of
three years. Kosta appoints a surety. The court registers the tran-
saction.*

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

317 - 1613 (1021) İstanbul 1: 72b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Mesih Paşa Vakfı'nın mütevellisi Hasan Çavuş ile Faik birlikte mahkemeye gelirler. Hasan Çavuş mahkemede, vakfın istiğlal (ipo-
tek, rehin) işleminden dolayı Faik'te olan 4000 akçe alacağını tah-
sil ettiğini belirterek, ipotekteki evi Faik'e teslim ettiğini bildirir.
Faik, Hasan Çavuş'un ifadesini onaylar. Bunun ardından yapılan
işlem mahkemece tescil olunur.

Hasan Çavuş, the mutawalli of the Mesih Paşa Waqf, goes to court with Faik. Hasan Çavuş states that the waqf has now collected the 4000 akçe it lent to Faik through a mortgage procedure. Hence the pawn on his house has been removed, and the property has been transferred back to him. Upon Faik's approval, the court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de bi'l-fi'l Mesih Paşa Vakfı'na mütevellî olan mefharü'l-cüyûş Hasan Çavuş bin Abdülmennan meclis-i şer'-i şerîfde sâhib-i hâze'l-kitâb Faik bin Abdullah el-hakkâk mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mezkûr Faik zimmetinde vakf-ı merkûm akçesinden olan dört bin nakd râyic fi'l-vakt fiddî akçeyi mezbûrun yedinden alup kabz idüp mahmiyye-i merkûmede Molla Aşık Mahallesi'nde vâki' iki tarafı fahrü's-sulehâ Şeyh Osman Efendi mülki ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olup meblağ-ı merkûm mukabelesinde bi-tarîki'l-istiglâl rehn-i makbûzı olan mülk menziline kendüye teslîm eyledüm min ba'd vakf-ı merkûm mâlından ve menzil-i mezbûr icâresinden zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhun mezkûr Faik vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkîk idicek vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' 'aşer min şehri Zilhicce'ti'l-harâm li-señe ihdâ ve 'işrîne ve elf

Şühûd

Mevlana İbrahim Efendi bin Hüseyin, Ali bin Hüseyin el-imam, Veli bin Abdullah, Mustafa bin Ali el-müezzin, İbrahim Çelebi bin Şaban, Ali bin Ali el-câbî, Mevlana eş-Şeyh Osman Efendi bin Ahmed, Osman bin Ali, Mustafa bin Mahmud, Mehmed Çelebi bin eş-Şeyh Osman.

318 - 1613 (1021) İstanbul 1: 73a/1 Tescil işlemi / Registration

Ahmet Bey, Hacı Ahmet Vakfı'nın bir evinde kiracı iken mütevelliden izin alarak bu eve bazı binalar ekler. Daha sonra Ahmet Bey, bu evin tasarruf hakkını 1. İbrahim Bey'e 2500 akçeye devreder. 1. İbrahim Bey bu evi bir süre kullanır. Şimdi söz konusu bu ev, otur-

ması için vakıf tarafından 2. İbrahim Bey’e verilir. 1. İbrahim Bey de 2. İbrahim Bey’den daha önce kendisinin Ahmet Bey’e ev için ödediği parayı ister. 2. İbrahim Bey’in aynı parayı ödemekten kaçınması üzerine taraflar arasında anlaşmazlık çıkar. Ancak aracılardan birinin yardımıyla 2. İbrahim Bey’in 1. İbrahim Bey’e 400 akçe sulh parası vermesi karara bağlanır. Varılan anlaşma mahkemece tescil olunur.

Ahmet Bey, the tenant of a house owned by the Hacı Ahmet Waqf, builds additional structures to the house with the mutawalli’s permission. Then Ahmet Bey transfers his usufruct rights to İbrahim Bey I for 2500 akçe. İbrahim Bey I uses the house for a while. Then the waqf rents the house to İbrahim Bey II. Now, İbrahim Bey I asks İbrahim Bey II to pay him the sum that he had paid Ahmet Bey for the usufruct rights to the house. İbrahim Bey II declines to do so. Upon mediation, the parties reach an amicable settlement, according to which İbrahim Bey II pays 400 akçe to İbrahim Bey I. The court registers the settlement.

İbrahim bin [boş] nâm kimesne meclis-i şer‘de mevlânâ İbrahim Efendi bin Hüseyin mahzarında ikrâr idüp mezbûr İbrahim Efendi’ye meşrûta olup mahmiyye-i İstanbul’da Molla Aşkî Mahallesinde vâki merhûm Hacı Ahmed Vakfı’ndan inde’l-cirân ma’lûmü’l-hudûd olan menzilde mukaddemâ icâre ile sâkin olan Ahmed Bey mütevellîsi ma’rifetiyle ba’zı binâ ihdâs idüp küllî alâkası olmağla hakk-ı tasarrufunu bana ferâğ idüp mukâbelesinde benden iki bin beş yüz akçe almış idi ben dahi bir zaman içinde sâkin olup ba’d ehû mesfûr İbrahim Efendi beni menzil-i merkûmdan ihrâc eyledikde mezkûr Ahmed Bey’e mukâbele-i ferâğda virdüğüm meblağ-ı mesfûrî mesfûr İbrahim Efendi’den taleb eyledüğimde meblağ-ı merkûmı münkir olmağla beynimizde münâza‘ât-ı kesîre vâkı‘a olmuş idi el-hâletü hâzihî aramıza muslihûn tavassut idüp husûs-ı mesfûrî dört yüz akçeye sulh eylediklerinde ben dahi sulh-i mezbûrî kabûl idüp bedel-i sulh ta’yîn olunan meblağ-ı merkûm dört yüz akçeyi mesfûr İbrahim Efendi yedinden nakden alup kabz eyledim ve min ba’d husûs-ı merkûma müte‘allik da’vâdan zimmetini ibrâ‘i âmm ile ibrâ‘ ve iskât-ı tâmm ile iskât eyledim ba’d e’l-

yevm bir tarîk ile asâleten ve vekâleten da'vâ sâdırâ olursa lede'l-hükkâmî'l-kirâm mesmû'a olmaya didikde mukırr-ı mezbûrî ikrar-ı meşrûhunda mûmâ-ileyh İbrahim Efendi vicâhen ve şifâhen tasdîk idicek vâki' hal bi't-taleb ketb olundı tahrîren fî evâsıtı Zilhice li-sene ihdâ ve 'işrîne ve elf

Şühûd

Mustafa Çelebi bin Ali el-müezzın, Osman Bey ez-zaîm, Hasan Efendi el-hattât, İbrahim Çelebi el-müezzın, İbrahim bin Şaban ve gayruhum.

319 - 1613 (1021) İstanbul 1: 73b/2 Tescil işlemi / Registration

Şemse Hatun, Şeyh Ferhat Vakfı'nın mütevellisi Mehmet'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 35.000 dirheme satar, sonra da aynı evi Mehmet'ten bir yıllığına 3500 dirheme kiralar. Bu işlem mahkemece tescil olunur.

Şemse Hatun mortgages (istiglal) her house to Mehmet, the mutawalli of the Şeyh Ferhat Waqf, for 35,000 dirhem. Then she rents the same house from Mehmet for 3500 dirhem per year. The court registers the transaction.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

320 - 1613 (1021) İstanbul 1: 74a/4 Tescil işlemi / Registration

Mümine'nin vekili Şükrullah, ona ait bir evi Mesih Paşa Vakfı'nın mütevellisi Hasan Çavuş'a 24.000 dirheme istiglal (ipotek, rehin) yoluyla satar, sonra da aynı evi Mümine adına mütevelliden bir yıllığına 1400 dirheme kiralar. Bu işlem mahkemece tescil olunur.

Mümine's legal agent Şükrullah mortgages (istiglal) her to the mutawalli of the Mesih Paşa Waqf, Hasan Çavuş, for 24,000 dirhem. Then Şükrullah rents the same house, on Mümine's behalf,

from Hasan Çavuş for 1400 dirhem per year. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

321 - 1613 (1022) İstanbul 1: 77b/4 Tescil işlemi / Registration

Dimitri, Kadı Alaeddin Vakfı'nın mütevellisi Sefer'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 600 dirheme kiralar. Dimitri'nin iki kişiyi kefil göstermesinin ardından yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Dimitri takes out a 6000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the mutawalli of the Kadı Alaeddin Waqf, Sefer. Then he rents the same house from the waqf for 600 dirhem for a period of one year. Dimitri appoints two other individuals as surety. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

322 - 1613 (1022) İstanbul 1: 78a/6 Tescil işlemi / Registration

Mahmut, Raziye Hatun Vakfı'nın mütevellisi Mehmet'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 600 dirheme kiralar. Mahmut'un vakfa olan borcuna iki kişiyi kefil göstermesinin ardından yapılan işlem mahkemece tescil olunur.

Mahmut takes out a 6000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the mutawalli of the Raziye Hatun Waqf, Mehmet. Then he rents the same house from the mutawalli for 600 dirhem for a period of one year. Mahmut appoints two individuals as sureties for his debt. The court then registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

323 - 1613 (1022) İstanbul 1: 78b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Rıdvan, Hüseyin Çavuş Vakfı'nın mütevellisi Mehmet'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 18.000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevellisi Mehmet'ten bir yıllığına 1000 dirheme kiralar. Yapılan bu işlem mahkemece tescil olunur.

Rıdvan takes out an 18,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Mehmet, the mutawalli of the Hüseyin Çavuş Waqf. Then he rents the same house from mutawalli Mehmet for 1000 dirhem for a year. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

324 - 1613 (1022) İstanbul 1: 78b/2 Tescil işlemi / *Registration*

1. Hasan Bey'in vekili olan 2. Hasan Bey ile Petro birlikte mahkemeye gelirler. Petro, Kethüda Vakfı'na ait bir bozahane dükkânında günlük 3 akçe üzerinden kiracıdır. Vekil 2. Hasan Bey ile Petro, 4 yıl 7 aylık kiradan Petro'nun 4800 akçe kira borcu olduğunu hesaplarlar. Petro, borcunu vekil 2. Hasan Bey'e öder. Bu işlem mahkemece tescil olunur.

Hasan Bey I's legal agent Hasan Bey II goes to court with Petro. Petro is a tenant in a boza store owned by the Kethüda Waqf, for which he pays a daily rent of 3 akçe. The legal agent Hasan Bey II and Petro agree that the latter owes 4800 akçe, the accumulated rent for the past 4 years and 7 months. Petro pays this amount to the legal agent Hasan Bey II. The court then registers the transaction.

Hasan Bey bin Abdullah nam topçı tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekil olup vekâleti hasm-ı câhid mahzarında ber nehc-i şer'î üzre sâbite olan diğer Hasan Bey bin Abdullah nâm bevvâb-ı sul-tânî meclis-i şer'îde sâhib-i hâze'l-kitâb Petro veled-i Kolo nam

zimmî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mezkûr zimmî müvekkilimin merhûm Kethüdâ Vakfı'ndan mahmiyye-i Kostantiniyye sûrî ebvâbından hazret-i ebâ Eyyüb el-Ensârî radiye anhu rabbühü'l-bârî kapısı hâricinde vâki' merhûm-ı mûmâ-ileyhe intimâ ile tecdîd ve tavsîfden müstağnî bozahane dükkânını yevmî üç akçe icâre ile mutasarrıf olup târih-i kitâba gelince dört yıl yedi aylık icâresini beynimizde hesâb ve kitâb eylediğimizde ba'de küll-i hesâb zimmetine dört bin sekiz yüz akçe lâzım geldikde bin dört yüz akçesini dükkân-ı mezbûrun beynimizde ma'lûm harc-ı ma'kûlesine hesâb idüp ve sekiz yüz akçesin dahi mukaddemâ alup kabz itdim zimmetinde iki bin altı yüz akçe bâkî kalmışidi hâlen meblağ-ı merkûmı dahi vekâletim hasebiyle bi't-tamam mezbûr Petro yedinden alup kabz eyledim târih-i kitâba gelince dükkân-ı merkûm icâresinden zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhun mezkûr Petro vicâhen tasdik vâki' hal bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî gurrei Muharrem li-sene isneteyn ve 'işrîne ve elf

Şühûd

Cafer Kethüda bin Abdullah, Mustafa Bey bin Halil el-cündî, Süleyman bin Abdullah, Davud Beşe bin er-râcil ve gayruhum.

325 - 1613 (1022) İstanbul 1: 78b/3 Tescil işlemi / Registration

Şerifezade Mehmet Efendi Vakfı'nın mütevellisi Mustafa Bey ile Maryora birlikte mahkemeye gelirler. Maryora, kocası Hristodoli'nin vakfa olan 12.000 akçe borcuna kefil olmuştur. Mütevellî Mustafa Bey, kefaleti nedeniyle Maryora'nın evini rehin almıştır. Maryora söz konusu borcu Mustafa Bey'e öder. Mustafa Bey de rehindeki evi Maryora'ya teslim eder. Yapılan işlemler mahkemeye tescil olunur.

Mustafa Bey, the mutawalli of the Şerifezade Mehmet Efendi Waqf, appears in court with Maryora. Maryora's husband Hristodoli owes the waqf 12,000 akçe, and Maryora had provided surety for this debt. While the debt remained unpaid, Maryora paw-

ned her house to the mutawalli Mustafa Bey. Maryora pays back the debt to Mustafa Bey, who removes the pawn on the house and returns it to Maryora. The court registers these transactions.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de vâki Şerifezâde Merhum Mehmed Efendi Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan fahrü'l-emâcid ve'l-akrân Mustafa Bey bin Mehmed meclis-i şer'-i şerîfde sâhibet-i hâze'l-kitâb Maryora bint-i Yorgi nâm zimmiye mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp vakf-ı merkûm akçesinden merkûme Maryora'nın zevci Hristodoli veled-i Aleksi zimmetinde yirmi üç bin akçe olup meblağ-ı merkûmdan on bir bin akçesin vakf-ı merkûma sâbıkan mütevellî olup vefât iden Perviz alup kabz idüp on iki bin akçesi bâkî kalmış idi meblağ-ı merkûma mezbûre Maryora emr ü kabûli hâviye kefâlet ile kefil bi'l-mal olmağın hâlen tevliyetim hasebiyle meblağ-ı bâkî on iki bin akçeyi dahi bi't-tamam ve'l-kemâl mezbûre Maryora yedinden alup kabz eyledim meblağ-ı merkûm yirmi üç bin akçeden kefile-i mezbûre Maryora'nın zimmeti beriyye olup meblağ-ı merkûm mukabelesinde rehn-i makbûzum olup mahalle-i merkûme[de] vâki' ma'lûmü'l-hudûd olan menzili merkûmeye teslim eyledim ol dahi kabz ve tesellüm eyledi didikde mukırr-ı mezkûrun ikrâr-ı meşrûhun mezbûre Maryora bi'l-muvâcehe tasdik itmeğın vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis min Muharremi'l-harâm fi't-tarihi'l-mezbûr

Şühûd

Mehmed Halife el-imam, Mehmed bin Mustafa el-câbi, Mehmed bin Ahmed el-müezzin, Arslan bin Ali, Kurd bin Mustafa, Ahmed bin İlyas, Mehmed bin İbrahim el-müezzin, İbrahim Çelebi bin Şaban ve gayruhum.

326 - 1613 (1022) İstanbul 1: 79a/2 Tescil işlemi / Registration

Yovan, Mustafa Ağa Vakfı'nın mütevellisi Fazlullah'tan 3000 dirhem borç alır. İşlem mahkemece tescil olunur.

Yovan borrows 3000 dirhem from the mutawalli of the Mustafa Ağa Waqf, Fazlullah. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

327 - 1613 (1022) İstanbul 1: 79b/1 Tescil işlemi / Registration

Ebubekir, Şâhî Hatun Vakfı’nın mütevellisi Alaeddin’e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 3000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 375 dirheme kiralar. Ebubekir’in bir kefil göstermesinden sonra yapılan işlem mahkemece tescil olunur.

Ebubekir takes out a 3000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the mutawalli of the Şâhî Hatun Waqf, Alaeddin. Then, he rents the same house from the mutawalli for 375 dirhem for a period of one year. Once Ebubekir appoints a surety, the court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

328 - 1613 (1022) İstanbul 1: 79b/2 Tescil işlemi / Registration

Afitab, Avcı Bey Mahallesi’nin avarız vergisi için vakfedilen paranın mütevellisi olan Mehmet Halife’ye evini 1000 dirheme satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 100 dirheme kiralar. Afitab’ın bir kişiyi kefil göstermesinin ardından yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Afitab takes out an 11,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Mehmet Halife, the mutawalli of funds endowed for the payment of the extraordinary tax (avarız) of the Avcı Bey neighborhood. After the sale, Afitab rents the same house for 100 dirhem for a year. Afitab appoints a surety. The court then registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

329 - 1613 (1022) İstanbul 1: 79b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Fatma ve Saliha'nın vekili Mehmet ile İbrahim birlikte mahkemeye gelirler. Fatma ile Saliha'nın ortak bir evleri vardır. Vekil Mehmet ile Fatma bu evi İbrahim'e 10.000 dirheme satarlar. Ancak evin arsası Sultan Bayezid Vakfı'na aittir. Dolayısıyla evi satın alan İbrahim, evin arsası için ayrıca vakfa yıllık 7 dirhem kira ödeyecektir. Vakfın izniyle gerçekleşen bu işlem mahkemece tescil olunur.

Mehmet, who is the legal agent of Fatma and Saliha, arrive in court with İbrahim. Fatma and Saliha jointly own a house. The legal agent Mehmet and Fatma sell this house to İbrahim for 10,000 dirhem. The land on which the house sits happens to belong to the Sultan Bayezid Waqf. Accordingly, the buyer İbrahim is required to pay the waqf 7 dirhem per annum for the land as rent. Having obtained the permission of the waqf, the court registers the transaction.

[Oriijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

330 - 1613 (1022) İstanbul 1: 80a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Trandefile, Mehmet Bey Vakfı'nın mütevellisi olan Murat'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.500 dirheme satar, sonra da aynı evi Murat'tan bir yıllığına 1050 dirheme kiralar. Trandefile'nin kocasını kefil göstermesinden sonra yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Trandefile takes out a mortgage (istiglal) on her house for 10,500 dirhem from Murat, the mutawalli of the Mehmet Bey Waqf. Then she rents the same house from Murat for 1050 dirhem for a period of one year. Trandefile appoints her husband as surety. The court registers the transaction.

[Oriijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

331 - 1613 (1022) İstanbul 1: 80b/1 Tescil işlemi / *Registration*

İbrahim, Neslişah Sultan Mahallesi'nin avarız vergisi için vakfedilen paranın mütevellisi olan Sinan'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 7000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 750 dirheme kiralar. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

İbrahim takes out a mortgage (istiglal) on his house for 7000 dirhem from Sinan, the mutawalli of funds endowed for the payment of the extraordinary tax (avarız) of the Neslişah Sultan neighborhood. Then he rents the same house from the mutawalli for 750 dirhem for a period of one year. The court registers these transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

332 - 1613 (1022) İstanbul 1: 83a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Mehmet Bey'in vekili olan Hamza Halife ile Bali adlı Hıristiyan birlikte mahkemeye gelirler. Mehmet Bey'in, mülkiyeti Defterdar Derviş Efendi Vakfı'na ait ve aylık 150 akçeye kiracısı olduğu bir arsa üzerinde evi vardır. Vekil Hamza Halife, söz konusu evi Bali'ye 20 aylık bir süre için aylık 440 akçeye kiraya verir. Tarafların anlaşmasına göre Bali, kirayı vakfa ödeyecek, evin onarılması gerekirse de masrafını kendi cebinden ödeyecektir. Yapılan bu sözleşme mahkemece tescil olunur.

Mehmet Bey's legal agent Hamza Halife and Bali, a Christian, appear in court together. Mehmet Bey has a house on land belonging to the Defterdar Derviş Efendi Waqf. He pays 150 akçe per month as rent for the land. The legal agent Hamza Halife rents this house to Bali for 440 akçe per month for a period of 20 months. Bali is to pay his rent directly to the waqf. He agrees also to pay cover repairs out of pocket. The court registers the agreement.

Mefharü'l-hâdîmî'l-kirâm Mehmed Bey bin el-merhûm Mahmud Paşa dâme ikbâlühû kibelinden ikrâr-ı âti'l-beyâna vekîl olup vekâleti hasm-ı câhid mahzarında Hasan bin Abdullah ve Mehmed bin Mustafa şehâdetleri ile sâbite olan Hamza Halife bin Ali meclis-i şer'-i şerîfde işbu sâhibü'l-kitâb Bali veled-i Asanamihodi mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp müvekkilim mûmâ-ileyh Mehmed Bey mahmiyye-i Kostantiniyye'de el-Hâc İsa Mahalle-si'nde vâki' merhûm Defterdâr Derviş Efendi Vakfı'ndan iki tarafı merhûm Kasım Paşa Vakfı ve bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı etmekci fırını ile mahdûd olup ayda yüz elli akçe icâre ile mutasarrıf olduğu vakf arâzî üzerinde olan mülk menziline mezkûr Bali'ye icâre-i merkûmeyi cânib-i vakfa virüp ve lâzım olan meremmetini kendü malından itmek üzere târih-i kitâbdan be-her mâh dört yüz kırk akçeye yirmi şehir tamâmına icâr eyledi mezkûr Bali dahi menzil-i mezkûrî minvâl-i muharrer üzere kabûl ve isticâr eyledi didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhun mesfûr Bali vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkîk idicek vâki' hâl bi't-taleb ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi'l-ışrîn min Muharremi'l-harâm li-sene isneteyn ve 'ışrîne ve elf

Şühûd

Mehmed bin Musa el-müezzîn, Abdülbaki bin Receb, Hüseyin bir Ömer el-müezzîn, Mehmed bin Mustafa, Sadi el-müneccim, Mustafa Beşe bin Süleyman, İsmail bin Ali er-râcil, Mustafa bin Abdullah ve gayruhum.

333 - 1613 (1022) İstanbul 1: 83a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Seyyit Ahmet'in merhum babası Mustafa'nın, Seyyit Mustafa Çavuş Vakfı'na 18.000 akçe borcu kalmıştır. Seyyit Ahmet, babasının borcunu ödemek için miras kalan bir evi müzayede yoluyla satmak ister. Yapılan müzayedede söz konusu ev, en yüksek teklif olan 6500 akçe karşılığında Şeyh Mustafa Efendi'ye satılır. Seyyit Ahmet, bu parayı vakıf mütevellisi Hasan Halife'ye verir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

At his death, Seyyit Ahmet's late father Seyyit Mustafa owed 18,000 akçe to the Mustafa Çavuş Waqf. Seyyit Ahmet wants to auction off an inherited house to retire his father's debt. An auction is held, and the house is sold for 6500 akçe to the highest bidder, Şeyh Mustafa Efendi. Seyyit Ahmet hands the proceeds to the waqf mutawalli, Hasan Halife. The court registers the transaction.

Mahmiye-i İstanbul'da Toklı Dede Mahallesi sâkinlerinden es-Seyyid Ahmed bin Mustafa meclis-i şer'-i şerîfde işbu râfi'-i kıdveti's-sâlikîn Şeyh Mustafa Efendi bin Abdi mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp babam müteveffâ-yı merkûm es-Seyyid Mustafa zimmetinde merhûm Mustafa Çavuş Vakfı'ndan on sekiz bin fiddî akçe olup hâlen müteveli-i vakf olan Hasan Halife bin İbrahim meblağ-ı mezbûrî benden taleb eyledikde müteveffâ-yı merkûmun terekesinden ancak mahalle-i merkûmede vâki bir tarafı Hasan Bey ibn Abdullah mülki ve iki tarafı mezbûr Şeyh Mustafa Efendi mülki ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olup fevkânî ve tahtânî iki odayı ve sofa ve kenîfi ve mahûtayı müştemil olan bir bâb menzil kalmağın hâlen deyn-i mezkûr için menzil-i merkûmun bey'i lâzım gelmeğın mezâda virüp müddet-i medîd sûk-ı sultanîde tâlibîne arz olunup ragabât-ı nâs munkatı'a oldukda mezbûr Şeyh Efendi üzerinde altı bin beş yüz fiddî akçede karar idüp ziyâde ile âhar tâlibi olmamağın ve müteveffâ-yı merkûmun hâlen verâseti bana münhasıra olmağın zikr olunan menzili cemî' tevâbi' ve levâhıkı ile merkûm Şeyh Mustafa Efendi'ye altı bin beş yüz akçeye bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' ve teslim idüp semen-i merkûm altı bin beş yüz akçeyi merkûm Mustafa Efendi yedinden bi't-tamam ve'l-kemâl ahz ü kabz ve tesellüm eyledim merkûm Şeyh Mustafa Efendi dahi minvâl-i mezkûr üzre iştirâ ve kabz ve tesellüm eyledi ba'de'l-yevm menzil-i mezkûr mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf ola didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhunu müşterî-i mûma-ileyh vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk itmeğın mâ-hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb sebt olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-'işrîn min Muharremi'l-harâm li-senne isneteyn ve 'işrîne ve elf

Şühûd

İsmail Halife bin İsa el-imam, Hızır Halife bin Veli el-imam, Gaybi Halife bin Hasan el-imam, Ali Çelebi bin eş-Şeyh Abdi bi-Zâviye-i Toklı, Hamza Subaşı bin Abdullah, Sinan Bey bin Abdullah, Mehmed bin Mehmed el-müezzin, Musa Halife el-imam, Hasan Halife bin İbrahim, Hüsam Halife ibn Abdullah, Abdullah Çelebi bin Dede, Mehmed bin Rüşdi el-müezzin, Mustafa bey bin Abdullah, İsa bin Hasan, Piyale Bey el-cündî, Hasan bin Mahmud, Mehmed bin Receb, Ali bin Yusuf, ve gayruhum.

334 - 1613 (1022) İstanbul 1: 83b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Kelale, Monla Aşık Mahallesi'nin avarız vergisi için vakfedilen paranın mütevellisi olan Mustafa Çelebi'ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 1000 dirheme satar, sonra da aynı evi bir yılığına 250 dirheme kiralar. Yapılan bu işlemler mahkemece tescil olunur.

Kelale takes out a 1000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Mustafa Çelebi, the mutawalli of funds endowed for the payment of the extraordinary tax (avarız) of the Monla Aşık neighborhood. Then, she rents the same house for 250 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

335 - 1613 (1022) İstanbul 1: 84a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Manol, Mesih Paşa Vakfı'nın mütevellisi olan Hasan Çavuş'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 dirheme satar, sonra da aynı evi Hasan Çavuş'tan bir yılığına 1200 dirheme kiralar. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Manol takes out a 12,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Hasan Çavus, the mutawalli of the Mesih Paşa Waqf. After this transaction, Manol rents the same house from Hasan

Çavuş for 1200 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

336 - 1613 (1022) İstanbul 1: 84a/2 Tescil işlemi / Registration

Mihayil, Mesih Paşa Vakfı'nın mütevellisi olan Hasan Çavuş'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 20.000 dirheme satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 1000 dirheme kiralar. Mihayil, vakfa olan borcu için iki kişi kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Mihail takes out a 20,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Hasan Çavuş, the mutawalli of the Mesih Paşa Waqf. Then he rents the same house from the mutawalli for 1000 dirhem for a period of one year. Mihail appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

337 - 1613 (1022) İstanbul 1: 84b/1 Tescil işlemi / Registration

Nikola, Mehmet Bey Vakfı'nın mütevellisi olan Murat'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 30.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Nikola, mütevelliden aynı evi bir yıllığına 3000 dirheme kiralar ve vakfa olan borcu için Kostantin'i kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Nikola takes out a 30,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Murat, the mutawalli of the Mehmet Bey Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 3000 dirhem for a period of one year. Nikola appoints Kostantin as surety for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

338 - 1613 (1022) İstanbul 1: 84b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Daniyel, Mehmet Bey Vakfı'nın mütevellisi olan Murat'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 25.000 dirheme satar, sonra da mütevelliden aynı evi bir yıllığına 1500 dirheme kiralar ve vakfa olan borcu için iki kişiyi kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Daniyel takes out a 25,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Murat, the mutawalli of the Mehmet Bey Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 1500 dirhem for a period of one year. Daniyel appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

339 - 1613 (1022) İstanbul 1: 84b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Yani, Mehmet Çelebi Vakfı'nın mütevellisi olan Muslihiddin'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 1000 dirheme satar, sonra da mütevelliden aynı evi bir yıllığına 150 dirheme kiralar. Yani, vakfa olan borcu için Manol'u kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Yani takes out a 1000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Muslihiddin, the mutawalli of the Mehmet Çelebi Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 150 dirhem for a period of one year. Yani appoints Manol as surety for his debt to the waqf. The court registers these transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

340 - 1613 (1022) İstanbul 1: 84b/4 Tescil işlemi / Registration

Mihal, Mehmet Bey Vakfı'nın mütevellisi olan Murat'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 11.000 dirheme satar, sonra da mütevelliden aynı evi bir yıllığına 1000 dirheme kiralar. Mihal, vakfa olan borcu için bir kişiyi kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Mihal takes out a 11,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Murat, the mutawalli of the Mehmet Bey Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 1000 dirhem for a period of one year. Mihal appoints a surety for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

341 - 1613 (1022) İstanbul 1: 85a/2 Tescil işlemi / Registration

Kosta, Mehmet Bey Vakfı'nın mütevellisi olan Murat'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 13.000 dirheme satar, sonra da mütevelliden aynı evi bir yıllığına 1300 dirheme kiralar. Kosta, vakfa olan borcu için iki kişi kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Kosta takes out a 13,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Murat, the mutawalli of the Mehmet Bey Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 1300 dirhem for a period of one year. Kosta appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

342 - 1613 (1022) İstanbul 1: 85a/3 Tescil işlemi / Registration

Mihri, Mehmet Ağa Vakfı'nın mütevellisi olan Ebubekir'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 5000 dirheme satar, sonra da mü-

tevelliden aynı evi bir yıllığına 500 dirheme kiralar. Mihri, vakfa olan borcu için Halil'i kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Mihri takes out a 5000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Ebubekir, the mutawalli of the Mehmet Ağa Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 500 dirhem for a year. Mihri appoints Halil as the surety for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Oriijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

343 - 1613 (1022) İstanbul 1: 85a/4 Tescil işlemi / Registration

Anola, kocası ve vekili olan İstati aracılığıyla, Mehmet Bey Vakfı'nın mütevellisi olan Murat'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 dirheme satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 1200 dirheme kiralar. Anola, vakfa olan borcu için iki kişiyi kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Anola takes out a 12,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Hasan Çavuş, the mutawalli of the Mesih Paşa Waqf, through her husband and legal agent, İstati. She then rents the same house from the mutawalli for 1200 dirhem for a period of one year. Anola appoints two sureties for her debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Oriijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

344 - 1613 (1022) İstanbul 1: 86a/2 Tescil işlemi / Registration

Sahili Emirzade Abdülkadir Efendi Vakfı'nın câbîsi (tahsildar) olan İbrahim, vakfa ait 7 adet odayı Kirane'ye aylık 175 akçeye kiraya verir. İbrahim, kiranın icare-i muaccesesi (peşin kira) olan

2000 akçe'yi Kirane'den alır. Nasuh adlı kişi, Kirane'ye kefil olur. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

The treasurer (câbî) of the Sahili Emirzade Abdülkadir Efendi Waqf, İbrahim, rents 7 waqf rooms to Kirane for 175 akçe per month. İbrahim receives a down payment (icare-i muaccele) of 2000 akçe from Kirane. Nasuh becomes Kirane's surety. The court registers these transactions.

Merhûm Sâhilî Emirzâde Abdülkâdir Efendi Vakfı'na câbî olan İbrahim bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i lâzîmü't-teşrîfde bâ'iset-i hâze'l-kitâb Kirane bint-i Mihâl nam zimmiye mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp vakf-ı merkûmdan mahmiyye-i Kostantiniyye'de Kefelü Mahallesinde vâki' tahdîd ve tav-sîfden müstağnî dokuz bâb odalardan yedi bâb odayı târih-i kitab şehri gurrelerinden be-her mâh yüz yetmiş beş akçeye icâr eyledim ol dahi istîcâr ve kabûl eylediğinden sonra icâre-i mu'accele tarîki ile iki bin nakd râyic fi'l-vakt fiddî akçesin vakf-ı mezbûr için alup kabz eyledim didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhun mezbûre Kirane vicâhen ve şifâhen tasdîk idicek Nasuh bin İshak nâm kimesne dahi hâzır olup mezbûre Kirane'nin nefsine ve icâre-i merkûmeye kefil olmağın vâki' hâl bi't-taleb ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi's-sadis ve'l-işrîn min Muharremi'l-harâm li-sene isne-teyn ve 'işrîne ve elf

Şühûd

Mehmed bin Mustafa, Mehmed bin İbrahim, Arslan Beşe bin Abdullah er-râcil, Emrullah bin Mehmed, Ali bin Yusuf, Ahmed bin Mustafa, Veli bin Mahmud, İbrahim bin Şaban, Mustafa bin Abdullah ve gayruhum.

345 - 1613 (1022) İstanbul 1: 86b/3 Tescil işlemi / Registration

İstirati ve Aleksi, Mehmed Bey Vakfı'nın mütevellisi olan Murat'a evlerini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 11.000 dirheme satarlar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yılığına 1100 dirheme kira-

larlar. İstirati ve Aleksi, vakfa olan borçları için Hristodil'i kefil gösterirler. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

İstirati and Aleksi mortgage (istiglal) their house to Murat, the mutawalli of the Mehmed Bey Waqf, for 11,000 dirhem. Then they rent the same house from the mutawalli for 1100 dirhem for a period of one year. İstirati and Aleksi appoint Hristodil as the surety for their debt to the waqf. The court registers these transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

346 - 1613 (1022) İstanbul 1: 86b/4 Tescil işlemi / Registration

Belkıs, Muhyiddin el-Câbi Vakfı'nın mütevellisi olan Ali Çelebi'ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 3000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 300 dirheme kiralar. Belkıs vakfa olan borcu için Eyüp'ü kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Belkıs mortgages (istiglal) her house to the mutawalli of the Muhyiddin el-Câbi Waqf, Ali Çelebi, for 3000 dirhem. Then she rents the same house from the mutawalli for 300 dirhem for a period of one year. Belkıs appoints Eyüp as the surety for her debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

347 - 1613 (1022) İstanbul 1: 87a/2 Tescil işlemi / Registration

İlya, Mehmet Bey Vakfı'nın mütevellisi olan Murat'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 7000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 700 dirheme kiralar. İlya, vakfa olan borcu için de iki kişiyi kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

İlya mortgages (istiglal) his house to the mutawalli of the Mehmet Bey Waqf, Murat, for 7000 dirhem. Then he rents the same house from the mutawalli for 700 dirhem for a year. İlya appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers these transactions.

[Oriijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

348 - 1613 (1022) İstanbul 1: 88a/1 Dava / Adjudication

Kasım Paşa Vakfı'nın tahsildarı (câbîsi) olan Ahmet, vakfa ait bir yağ değirmeninde Mosi'nin kiracı olduğunu söyler. Ahmet, Mosi'nin vakfa, geçmiş senelerden 3670 akçe borcu olduğunu ileri sürer. Mahkeme, Mosi'ye görüşünü sorar. O da, vakfın kiracısı olduğunu kabul etmekle birlikte geçmiş dönemlerden kalan borçlarını ödediğini söyler. Bunun üzerine mahkeme, Mosi'den kanıt ister. Mosi, mahkemeden süre ister. Mahkeme Mosi'ye kanıt getirmesi için üç gün süre tanır.

Ahmet, the treasurer (câbî) of the Kasım Paşa Waqf, states that Mosi is a tenant in the waqf's oil mill. The plaintiff claims that Mosi owes the waqf 3670 akçe from previous years' rents. Questioned by the court, Mosi admits that he is a tenant of the waqf. He also claims that he has paid all of his debts accrued in previous years. The court asks Mosi to bring evidence of payments. He requests an extension. The court grants Mosi a three-day extension to bring evidence.

Merhûm Kasım Paşa Vakfı'na câbî olan Ahmed bin Hüseyin meclis-i şer'î şerîfde Mosi veled-i Hayim nam yahudi mahzarında üzerine da'vâ idüp vakf-ı merkûmdan mahmiyye-i Kostantiniyye'de Hacı İsa Mahallesi'nde vâki' merhûm-ı mûmâ-ileyhe intimâ ile tecdid ve tavsîfden müstağnî şîrûgan değirmeni ve dükkanını müştemil vakf menzili mezkûr Mosi ayda ikişer yüz onar akçeye istîcâr ve kabûl itmeğîn bin yirmi senesi Recebinden yedi aylık bin dört yüz yetmiş akçe ve bin yirmi bir senesinden iki bin ikiyüz ak-

çe icâre vardır taleb iderim didikde gıbbe'l-istintâk mezkûr Mosi cevâbında fi'l-vâki' sâlifü'z-zıkr menzili minvâl-i muharrer üzre is-ticâr ve kabûl idüp târih-i kitâb şehri gurresine gelince lâzım olan icâreyi bi'd-defe'ât edâ ve ifâ eyledim deyücek takrir-i cevâbına mutâbık beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyine için istimhâl it-meğin târih-i kitâbdan üç gün tamamına imhâl olunup mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr

Şühûd

Mahmud bin Cafer, Mustafa bin Abdullah, Osman bin Ali, Ey-ne bin Rüstem, Ali bin Yusuf, İbrahim bin Şaban ve gayruhum.

349 - 1613 (1022) İstanbul 1: 88b/2 Tescil işlemi / Registration

Fatma, Mehmet Ağa Vakfı'nın mütevellisi olan Ebubekir'e evi-ni istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 5000 dirheme satar, sonra da ay-nı evi mütevelliden bir yıllığına 500 dirheme kiralar. Fatma, vakfa olan borcu için Hasan adlı kişiyi kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Fatma mortgages (istiglal) her house to the mutawalli of the Mehmet Ağa Waqf, Ebubekir, for 5000 dirhem. Then she rents the same house from the mutawalli for 500 dirhem for a period of one year. Fatma appoints Hasan as the surety for her debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

350 - 1613 (1022) İstanbul 1: 89a/3 Tescil işlemi / Registration

Ayşe, Yunus el-Tercüman Vakfı'nın mütevellisi olan Osman'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 4000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 400 dirheme kiralar. Ayşe, vakfa olan borcu için kocası Mehmet'i kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Ayşe mortgages (istiglal) her house to the mutawalli of the Yunus el-Tercüman Waqf, Osman, for 4000 dirhem. Then she rents the same house from the mutawalli for 400 dirhem for a period of one year. Ayşe appoints her husband Mehmet as the surety for her debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

351 - 1613 (1022) İstanbul 1: 89a/4 Tescil işlemi / Registration

Nikola, Kadızade Efendi Vakfı'nın mütevellisi olan Sefer'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 1500 dirheme kiralar. Nikola'nın vakfa olan borcu için iki kişiyi kefil göstermesinden sonra yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Nikola mortgages (istiglal) his house to the mutawalli of the Kadızade Efendi Waqf, Sefer, for 10,000 dirhem. Then he rents the same house from the mutawalli for 1500 dirhem for a period of one year. Nikola appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

352 - 1613 (1022) İstanbul 1: 90a/3 Tescil işlemi / Registration

Kostantin, Mesih Paşa Vakfı'nın mütevellisi olan Hasan Çavuş'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 dirheme satar, sonra da aynı evi vakıftan bir yıllığına 1200 dirheme kiralar. Kostantin'in vakfa olan borçlanması için iki kişiyi kefil göstermesinden sonra yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Kostantin mortgages (istiglal) his house to the mutawalli of the Mesih Paşa Waqf, Hasan Çavuş, for 12,000 dirhem. Then he rents

the same house from the mutawalli for 1200 dirhem for a period of one year. Kostantin appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

353 - 1613 (1022) İstanbul 1: 90b/2 Tescil işlemi / Registration

Cafer, Sefer Efendi Vakfı'nın mütevellisi olan Yusuf Halife'ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 4000 dirheme satar, sonra da aynı evi vakıftan bir yıllığına 600 dirheme kiralar. Cafer'in vakfa olan borcuna iki kişiyi kefil göstermesinden sonra yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Cafer mortgages (istiglal) his house to the mutawalli of the Sefer Efendi Waqf, Yusuf Halife, for 4000 dirhem. Then he rents the same house from the mutawalli for 600 dirhem for a period of one year. Cafer appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

354 - 1613 (1022) İstanbul 1: 91a/2 Tescil işlemi / Registration

Dârüssaade ağalarının gözetimindeki vakıflardan olan Emir Yorgânî Vakfı'nın dükkân, ahır ve bahçeyi kapsayan, bir bölümü yıpranmış bir mülkü vardır. Bu mülkün kiralabilmesi için, yıpranmış yerlerini kiracının kendi parasıyla onarıp masrafını vakfa ödeyeceği peşin bedelden düşebilmesine dair izin (icâzet) tezkiresi çıkmıştır. Kiracı olan Kiras, onarım için 10.000 akçe harcamayı ve devamında her ay 120 akçe kira ödemeyi kabul eder. Yapılan kira sözleşmesi, her yıl yeni bir sözleşmeye gerek duyulmaksızın yenilenmiş kabul edilecektir.

The Emir Yorgânî Waqf, which is supervised by the chief eunuch of the palace (dârüssaade ağası), has a partially dilapidated property composed of a store, a stable, and a garden. For this property to be rented, a permission certificate (icâzet tezkiresi) is prepared. It allows the prospective tenant to repair the property out of pocket and deduct the expenses from the down payment. The tenant Kiras agrees to spend 10,000 akçe for the repair and to pay 120 akçe rent per month. Each year the rent contract will be renewed automatically, without signing a new contract.

Vech-i tezkire oldur ki dârü's-sa'âde ağalarının taht-ı nezâretlerinde olan evkâfından Eyüb Kapısı'nın iç yüzünde Toklı Dede tekyesine karîb Emîr Buhârî tekyesine muttasıl Emîr Yorgânî Vakfı'ndan sekiz ocaklı fevkânî ve tahtanî evlerini havlîlarıyla ve hâlen yerleriyle ve yedi tane dükkânıyla ve âhûrıyla ve bâğçesiyle ve iki [...] kuyusuyla ve bâğçesiyle bu cümle odaların dükkânların hudûdının bir cânibi Emîr Buhârî tekyesi ve bir cânibi sipâhî aşçı Mehmed mülkine ve iki cânibi tarîk-i âmm ile mahdûd olan vakfın yevmî dört akçe kirâyla müste'ciri olan Kiras nâm [...] bin Rüstem nâm kimesneye tevcîh idüp ve vâkî' olan harâbâtını kendü eliyle yapup tamir idüp vakfa icâre-i mu'acceleyle mahsûb olmak için cânib-i vakfa icâzet tezkiresi virildi mâdâm ki vech-i mezkûr üzre harâb yerlerini on bin akçe mikdârı kendü eliyle görüp ve aydan aya vakf câbîlerine yüz yirmi akçe edâ ideler kimesne tasarrufına mâni' olmaya keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf olalar tahrîren fî gur-rei Saferî'l-muzaffer li-sene isneteyn ve 'işrîne ve elf

İcâre-i tavîl olup ber-akd cedîd ola

Şühûd

Mehmed Çavuş, es-Seyyid Mustafa bin es-Seyyid Mürâyin, Mustafa bin Mehmed, Arab Cingâne.

355 - 1613 (1022) İstanbul 1: 91a/4 Tescil işlemi / Registration

Mehmet, Kerime Hatun Vakfı'nın mütevellisi olan Mustafa'ya evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 1000 dirheme satar, sonra da

aynı evi mütevelliden bir yıllığına 300 dirheme kiralar. Mehmet'in vakfa olan borcu için bir kişiyi kefil göstermesinden sonra yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Mehmet takes out a 1000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Mustafa, the mutawalli of the Kerime Hatun Waqf. He then rents the same house from the mutawalli for 300 dirhem for a period of one year. Mehmet appoints a surety for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Oriijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

356 - 1613 (1022) İstanbul 1: 91b/1 Tescil işlemi / Registration

Mehmet ile Saliha Hatun birlikte mahkemeye gelirler. Mehmet, babası Mustafa Çavuş'dan miras kaldığı gerekçesiyle Saliha Hatun'a ait bir ev konusunda daha önce Saliha Hatun'dan davacı olmuştur. Oysa ev, Saliha Hatun'un halası tarafından vakfedilmiş olup, mülkiyet ve kullanım hakkı Saliha Hatun'a geçmiştir. Hatta daha önce Mehmet'in babası Mustafa Çavuş dahi bu ev konusunda Saliha Hatun ile mahkemeye düşmüşler ve o davada Saliha Hatun, bu evin vakıf evi olduğunu ve tasarrufunun kendisine ait olduğunu şahitlerin desteğiyle kanıtlamıştır. Mehmet, Saliha Hatun ile olan davasında onun 1611 (H. 1020) tarihli, kadı Abdülfettah imzalı ve Mustafa Çavuş ile davasına ilişkin bir temessükü mahkemeye sunduğunu belirtir. Bu nedenle Mehmet, Saliha Hatun'u dava etmekten vazgeçtiğini, Saliha Hatun'un yanında söyler. Mahkeme de Mehmet'in sözlerini tescil eder.

Mehmet and Saliha Hatun appear in court together. Mehmet had previously sued Saliha Hatun regarding a house that he had claimed to have inherited from his father, Mustafa Çavuş. In fact, the house was endowed by Saliha Hatun's paternal aunt, and the waqf rules allowed Saliha Hatun to receive ownership and usufruct rights of the house. In the past, Mehmet's father Mustafa Çavuş



*Donna Turca menando i
suoi figlioli.*

Nicolas de Nicolay'ın 1567 tarihli *Discours et histoire veritable des navigations, peregrinations et voyages, faicts en la Turquie* başlıklı seyahatnamesinden Türk kadını ve çocukları.

stration of a Turkish lady with her children from Nicolas de Nicolay's *Discours et histoire veritable des navigations, peregrinations et voyages, faicts en la Turquie* (1567)

vuş and Saliha Hatun had been to court regarding this house. Saliha Hatun had proved that the house was a waqf house, and that its usufruct right belonged to her, through witness accounts. Mehmet states that Saliha Hatun presented a promissory note (temes-sük) to court dated 1611 (AH 1020), signed by the judge Abdül-fettah, and concerning the case between her and Mustafa Çavuş. On that basis, Mehmet drops his case against Saliha, in her presence. The court registers Mehmet's statement.

Mehmed bin Mustafa Çavuş meclis meclis-i şer'î hatîr-i lâzî-mü't-tevkîrde işbu bâisetü'l-kitâb Saliha Hatun ibnet-i Perviz mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mezbûre Saliha Hatun'un mahmiyye-i Kostantiniyye'de Sofılar Mahallesi'nde vâki' bir tarafı Mehmed bin Mustafa mülki ve iki tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı Sarıköy Mescidi ile mahdûd dâhiliyye ve hâriciyyesi büyü-tü müte'addideyi hâvî olup sâkine olduğu menzil babam merkûm Mustafa Çavuş'dan bana irsle intikâl eyledi deyü da'vâ ve nizâ' üzre idim el-hâletü hâzihe menzil-i merkûm mezbûre Saliha'nın halası merhûme Hüma Hatun ibnet-i Mustafa'nın mülki mahzı olup hâl-i sıhhatinde vakf idüp süknâsı mezbûrenin vâlidesi Kamer Hatun'a ba'de vefâtihâ evlâdına ba'dehâ utekâsına ba'de'l-inkırâz Medîne-i Münevvere şerrefeha'llâhü te'âlâ fukarâsına şart itdüğini babam mesfûr Mustafa Çavuş'un hâl-i sıhhatinde yüzine şühûd-i udûl ile isbât itdikde babam mezbûr Mustafa Çavuş'ı dahl ve tasarrufdan men' idüp süknâsı kendüye hükm olunduğın sene işrîne ve elf Zilhiccetü'l-harâmının evâyili ile müverrah husûs-ı mesfûrun istimâ'ına me'mûr olan mevlânâ Abdülfettâh bin Mehmed hatemi ile mahtûm ve imzâsıyla mûmzâ temessük ibrâz itmeğın minvâl-i muharrer üzre itdüğım da'vâdan mesfûre Saliha'nın zimmetini ibrâ' ve iskât-ı küllî ile keyfe-teşâ ve't-tahtâr menzil-i merkûmı vech-i meşrûh üzre mutasarrıfa olsun didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhun merkûme Saliha Hatun vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk idicek vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' min Saferi'l-hayr li-sene isneteyn ve 'işrîne ve elf

Şühûd

Mevlânâ Mehmed Efendi bin Hasan el-imam, İsa Beşe er-râcil, fahrü'l-a'yân el-Hâc Mustafa bin Abdullah el-yesârî, Hüsâmed-din bin Abdurrahman el-hatib, Mustafa bin Mehmed, Ebâbekr bin Osman er-râcil, İbrahim Çelebi bin Mehmed, Mustafa bin Seydî el-bevvâbî ve gayruhum.

357 - 1613 (1022) İstanbul 1: 91b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Yorgancı Emir Vakfı'nın mütevellisi olan Seyyit İsmail'in vekili Seyyit Keramet, Kiras ile birlikte mahkemeye gelirler. Seyyit Keramet, vakfa ait olup kapsamında bahçesi, ahır ve dükkânları olan bir evin harabe olduğunu, dolayısıyla da bu evi kiralamaya kimsenin yanaşmadığını söyler. Bu nedenle kiracıdan alınacak peşin kira (icare-i muaccel) bedeli olan 10.000 akçeden, evin onarım masrafına harcanmak şartıyla vazgeçilmiştir. Seyyit Keramet, vakfın bu koşulunu kabul eden Kiras'a günlük 4'er akçe karşılığında söz konusu evi kiraya verir. Ayrıca Seyyit Keramet, Kiras'ın evi onarıp kullanabilmesi için ona bir de temessük belgesi verir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Seyyit Keramet, the legal agent of Yorgancı Emir Waqf's mutawalli Seyyit İsmail, appears in court with Kiras. The former states that a waqf house that comprises a garden, a store, and a stable is dilapidated. Accordingly, no one is willing to rent the property. Therefore, the waqf forsakes the 10,000 akçe down payment of the rent (icare-i muaccel), on condition that it be spent on the house's restoration. Seyyit Keramet thus rents the house to Kiras, who accepts this condition for 4 akçe per day. In addition, Seyyit Keramet gives Kiras a promissory note (temessük) allowing him to repair and use the house. The court registers the transactions.

Dârü's-saltanatî's-seniyye Kostantiniyyeti'l-mahmiyyede vâkî' merhûm Yorgancı Emîr Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan es-Seyyid İsmail tarafından ikrâr-ı âti'z-zikre vekil olup vekâleti nehc-i şer'î

üzre sâbite olan es-Seyyid Kerâmet bin es-Seyyid [silik] meclis-i şer'-i hatir-i lâzımı't-tevkîrde işbu hâmilü'l-kitâb Kiras bin Rüstem nam kıbtî mahzarında ikrâr ve i'tiraf idüp müvekkilim mezbûr es-Seyyid İsmail mahmiyye-i merkûmede Toklı Dede Mahallesi'nde vâki bir tarafı kutbü'l-ârifin merhûm Emîr Buhârî aleyhi'r-rahmeti'l-bârî zâviyesi ve bir tarafı Mehmed et-Tabbâh mülki ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olup fevkânî ve tahtânî büyût-ı müte'addideyi ve âhûrî ve bâğçeyi mahûta ve yedi bâb dükkanı müstemil olan menzil harâbe-müşrif olmağın kimesne icâreye kabûl itmeyüp hâlî ve mu'attal kalmağın icâre-i mu'accele ile icâr her vechile vakfa enfa' olmağla tâlibi olan kimesne on bin akçe icâre-i mu'accele ile ve târih-i kitâb şehri gurresinden yevmî dörder akçe icâre-i mü'eccele ile icâr eyleyüp ol dahi istîcâr ve kabûl itdikden sonra sâlifü'z-zikr icâre-i mu'accele ile tamîrden mezkûr Kiras'a izin virüp tasarrufı için yedine temessük virüp ba'de't-ta'mîr menzil-i merkûmı mesfûr Kiras minvâl-i muharrer üzre mutasarrıf olup mâh-be-mâh cânib-i vakfa ta'yîn olunan icâre-i mü'ecceleyle edâ idüp keyfe yeşâ mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezkûrun ikrâr-ı meşrûhun el-mukarrûn-lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdik ve tahkîk idicek mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' min Saferi'l-hayr li-sene 1022

Şühûd

Mehmed Çavuş bin [boş], es-Seyyid Mustafa bin es-Seyyid Medayin, Mustafa bin Mehmed, Bekir Beşe bin Osman er-râcil ve gayruhum.

358 - 1613 (1022) İstanbul 1: 92a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Andriye, Ali Ağa Vakfı'nın sahibi ve mütevellisi Ali Ağa'ya evini istiglal (ipotek, rehin) 20.000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevellî Ali Ağa'dan bir yılığına 1000 dirheme kiralar. Ayrıca Andriye vakfa olan borcu için sekiz kişiyi kefil gösterir. Evle ilgili bundan sonra yapılacak işlemler için Andriye, kardeşi Todori'yi vekil tayin eder. Yapılan bu işlemler mahkemece tescil olunur.

Andriye mortgages (istiglal) his house to Ali Ağa, the founder and mutawalli of the Ali Ağa Waqf, for 20,000 dirhem. Then he rents the same house from the mutawalli Ali Ağa for 1000 dirhem for a period of one year. Andriye appoints eight sureties for his debt to the waqf. He also appoints his brother Todor as his legal agent for the transactions regarding the house. The court registers these transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

359 - 1613 (1022) İstanbul 1: 93b/2 Tescil işlemi / Registration

Ali, Tercüman Yunus Vakfı'nın mütevellisi olan Osman'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 1000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yılığına 200 dirheme kiralar. Ali'nin vakfa olan borcu için bir kişiyi kefil göstermesinin ardından yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Ali mortgages (istiglal) his house to the mutawalli of the Tercüman Yunus Waqf, Osman, for 1000 dirhem. Then, he rents the same house from the waqf for 200 dirhem for a period of one year. Ali appoints a surety for his debt to the waqf. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

360 - 1613 (1022) İstanbul 1: 94a/3 Tescil işlemi / Registration

Ayşe, Tercüman Yunus Vakfı'nın mütevellisi olan Osman'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yılığına 600 dirheme kiralar. Ayşe'nin vakfa olan borcu için iki kişiyi kefil göstermesinden sonra yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Ayşe mortgages (istiglal) her house to the mutawalli of the Ter-cüman Yunus Waqf, Osman, for 6000 dirhem. Then, she rents the same house from the waqf for 600 dirhem for a period of one year. Ayşe appoints two sureties for her debt to the waqf. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

361 - 1613 (1022) İstanbul 1: 95b/2 Tescil işlemi / Registration

Sinan Paşa Vakfı'nın mütevellisi olan Hürrem Ağa'nın vekili Yusuf Bey ile Ali Bey birlikte mahkemededirler. Ali Bey, 1611 (H. 1020) yılında Sinan Paşa Vakfı'nın Gemlik mukataasını 18.000 akçeye üstlenmiştir. Ali Bey bu paranın 9000 akçesini eski mütevelliler Hasan ile İbrahim Ağa'ya, 4000 akçesini de Yenişehirli Hacı Davut'a vermiş, onlar da Ali Bey'e karşılığında mühürlü tezkire belgesi vererek para teslimini deftere kaydetmişlerdir. Şimdi vekil Yusuf Bey mahkemede, geriye kalan 5000 akçeyi de Ali Bey'den teslim aldığını söyler. Yusuf Bey'in bu sözlerini Ali Bey onaylar. Yapılan işlem mahkemece tescil olunur.

Yusuf Bey, the legal agent of Hürrem Ağa, who is the mutawalli of the Sinan Paşa Waqf, goes to court with Ali Bey. Ali Bey took over the tax farming (mukataa) revenues of Gemlik, which belonged to the Sinan Paşa Waqf, for 18,000 akçe in 1611 (A.H. 1020). Ali Bey paid 9000 akçe of this amount to the former mutawallis Hasan and İbrahim Ağa, and 4000 akçe to Hacı Davut of Yenişehir. The latter gave Ali Bey a stamped certificate (tezkire) and registered the payments in the books. Now, Yusuf Bey states that he has collected from Ali Bey the remaining 5000 akçe. Ali Bey corroborates Yusuf Bey's testimony. The court registers the transaction.

Merhûm ve mağfûrûn-leh Sinan Paşa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevel-li olan mefharü'l-emâcid ve'l-a'yân Hürrem Ağa'nın kâyim-ma-

kâmı olan Yusuf Bey bin Küçük meclis-i şer‘-i hatîrde işbu bâ‘isü’l-kitâb Ali Bey bin Abdullah el-bevvâbü’s-sultânî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp didi ki vakf-ı merkûmdan Mihaliccik Kazâsı’nda Gemlik mukâta‘asını merkûm Ali Bey işrîne ve elf senesinde on sekiz bin nakd râyic fi’l-vakt akçeye der-‘uhde idüp meblağ-ı merkûmdan dokuz bin akçesini mütevellî-i sâbıkı Hasan Efendi ile İbrahim Ağa’ya teslîm idüp ve dört bin akçesin Yenişehir câniblerinden Hacı Davud’a teslîm idüp anlar dahi alup istîfâ itdiklerinde yedine mahtûm tezkire virdiklerinden sonra deftere dahi kayd eyleyüp zimmetinde beş bin akçesi bâkî kalmışidi hâlen meblağ-ı bâkî beş bin akçemi dahi ben alup kabz eyledim meblağ-ı merkûm on sekiz bin akçeden mezkûr Ali Bey’in zimmetinde bir akçe bâkî kalmadı didikde mukırr-ı mezbûrın ikrâr-ı meşrûhun el-mukarrün-lehü’l-merkûm bi’l-muvâcehe tahkîk ve tasdîk idicek mâ-vaka‘a gıbbe’t-taleb ketb olundu tahrîren fi’l-yevmi’s-sâdis ve’l-‘işrîn min Saferi’l-hayr li-sene isneteyn ve ‘işrîne ve elf

Şühûd

Mustafa Çelebi bin Hasan el-imam Bavacı Bey, Ahmed Bey bin Seydi el-cündî, Hüseyin Beşe bin Hasan er-râcil, Mustafa bin Mehmed, İbrahim Ağa el-müteferrika ve gayruhum.

362 - 1613 (1022) İstanbul 1: 96a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Nazenin, Zeyni Hatun Vakfı’nın mütevellisi olan Mehmet Ağa’ya evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 750 dirheme kiralar. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Nazenin mortgages (istiglal) his house to Mehmet Ağa, the mutawalli of the Zeyni Hatun Waqf, for 6000 dirhem. Then he rents the same house from the mutawalli for 750 dirhem for a period of one year. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

363 - 1613 (1022) İstanbul 1: 96b/2 Tescil işlemi / Registration

Mustafa Ağa Vakfı'nın Aslan isimli Yahudi'den istiglal (ipoteke, rehin) yoluyla 25.000 akçeye satın aldığı bir ev vardır. Vakıf mütevellisi Fazlullah, Aslan'ın ölmesi ve oğlu Samariye'ye yalnızca bu evin miras kalmasından dolayı vakfın Aslan'da olan alacağını tahsil edemez. Dolayısıyla Fazlullah, satın parasını faizde işletmek amacıyla söz konusu eve el koymuştur. Ancak ev rehine konulduğu günden beri oldukça yıpranmıştır. Fazlullah, vakfın zararını karşılamak amacıyla bu evi arsasıyla birlikte müzayedede satışa sunar. Yapılan müzayedede 9000 akçelik en yüksek teklifi Mehmet Çelebi verir. Sonuç olarak evin mülkiyeti Samariye'den Mehmet Çelebi'ye geçer.

The Mustafa Ağa Waqf has a house mortgaged by Aslan, a Jew, for 25,000 akçe. The mutawalli of the waqf, Fazlullah, cannot collect the money due to Aslan's death and the inability of his son Samariye, who inherited only this house, to repay the amount. Hence, Fazlullah confiscates the property in order to sell it and invest the money in interest-yielding sources. However, the house had been worn out since it was pawned. In order to compensate for the waqf's loss from this transaction, the mutawalli auctions off the house, including the plot on which it sits. In the auction, the highest bid of 9000 akçe comes from Mehmet Çelebi. In conclusion, ownership of the house passes from Samariye to Mehmet Çelebi.

Medîne-i hazret-i Ebâ Eyyüb el-Ensârî radiye anhü rabbühü'l-bârîde vâki' merhûm Mustafa Ağa Vakfı'na bi'l-fi'l müteveli olan Fazlullah bin Ali meclis-i şer'î şerîfde medîne-i merkûmede Asam Ahmed Çelebi Vakfı'na müteveli olan sâhib-i hâze'l-kitâb Mehmed Çelebi bin Mahmud mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp bundan akdem merkûm Mustafa Ağa Vakfı'na müteveli olup ve fât iden merhûm Mehmed Çelebi ibn İbrahim hâl-i sıhhatinde mahmiyye-i Kostantiniyye'de el-Hâc İsa Mahallesi'nde sâkin Samariye nâm yahudinin babası Aslan nâm yahudiden mahalle-i merkûmede vâki' bir tarafı Attâr Ahmed Çelebi Vakfı ve bir tara-

fı Beyzâde Mehmed Çelebi Vakfı ve bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı tarîk-i hâss ile mahdûd bir bâb beyt-i ulvîyi ve mahzeni ve bi'r-i mâi ve kenîfi müstemil mülk menzili vakf-ı merkûm mâlî ile yirmi beş bin akçeye bi-tarîki'l-istiglâl iştirâ idüp lâkin mürûr-ı ey-yâm ile menzil-i mezkûr harâbe-müşrif olup mezkûr Aslan dahi ba'dehû helâk oldukda oğlı ve vârisi mezkûr Samariye'den meblağ-ı merkûmı taleb ve da'vâ eylediğimde menzil-i merkûmdan gayrı metrûkâtı olmayup meblağ-ı merkûmı tahsîl mümkün olma-
mağla ma'rifet-i şer'le merkûm Samariye'den menzil-i mezbûr meblağ-ı merkûm mukâbelesinde tevliyetim hasebiyle vakf için kat'â alup kabul itmişidim lâkin menzil-i mezbûrun ta'mîrine ve tecdîdine akçesi olmayup menzil-i mezbûrun nukzı bey' olunup semeni istirbâh olunmak vakfa her vechile evlâ ve enfa' olmağın ma'rifet-i şer'le menzil-i mezbûrda olan beyt-i ulvînin nukzı arsasıyla beyne't-tâlibîn mirâren ve kirâren niçe zaman sûk-ı sultânîde nidâ ve mezâd olundukda sâlifü'z-zikr nukz arsasıyla dokuz bin nakd râyic fi'l-vakt fiddî akçede merkûm Mehmed Çelebi üzerinde karar idüp ziyâde ile tâlib-i âhar zuhûr itmemegin nukz-ı merkûmı arsasıyla mesfûr Mehmed Çelebi'ye meblağ-ı merkûma bey' ve teslim idüp ol dahi vâkıf-ı merkûm Asam Ahmed Çelebi vakfiye-i ma'mûlün-bihâsında nûkûdî akâra tebdîl oluna deyü şart itmeğın ber mûceb-i şart-ı vâkıf menzil-i merkûmı vakf için iştirâ idüp tecdîd ve tamîr idicek vakfa küllî nef'î olmağla ma'rifet-i şer'le menzil meblağ-ı merkûm dokuz bin akçeye iştirâ ve kabz ve tesellüm itdiğinden sonra semeni merkûm dokuz bin akçeyi bi't-tamam vakf için alup kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mezbûrî cânib-i vakfa keyfe-mâ-yeşâ mutasarrıf eyleye didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhun mesfûr Mehmed Çelebi vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkîk idicek vâkı' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi evâhiri Saferi'l-hayr li-sene isneteyn ve 'işrîne ve elf

Şühûd

Mehmed bin Yusuf, İsa bin Evhad, Mehmed bin Yunus, Mustafa bin Abdullah, Ahmed Çelebi bin İbrahim, Ebâbekr Beşe bin Osman er-râcil, İbrahim bin Şaban, Mustafa bin Hasan, Veli bin Abdünnebi, Sinan bin Abdullah, Hasan Halife bin İbrahim, Mehmed bin Mustafa ve gayruhum.

364 - 1611 (1020) İstanbul 1: 98a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

İstanbul'da padişah tarafından yapımı emredilen bir caminin vakfının reayasından olup İstanbul, Galata, Haslar ve Üsküdar'da yaşayan kimi Hristiyanlar vardır. Daha önce İstanbul kadıliklarına gönderilen bir fermanla, bu vakıf reayasının cizye, ispençe ve saire yükümlü oldukları bütün vergileri söz konusu cami vakfına ödenecektir. Söz konusu Hristiyan halka bu kararı içeren muafname belgesi verilmiştir. Yine bu fermanla, diğer vergi tahsildarları olan eminler, subaşılar, hamr (içki) eminleri, beytûlmalcılar vesairenin bu Hristiyan halktan vergi toplaması yasaklanmıştır. Buna karşın bazı vergi toplayıcıları söz konusu Hristiyan halktan avarız, cariyeye akçesi, dellaliye, ibrişim akçesi vesaire adı altında vergi toplamaya çalışmaktadır. Saraya gönderilen dilekçeyi değerlendiren padişah, bu fermanla söz konusu Hristiyan halktan ancak cami vakfı voyvodalarının vergi toplayabileceğini belirterek daha önce göndermiş olduğu emr-i şerife göre uygulama yapılmasını ve bu uygulamanın dışına çıkanların da isimlerinin yazılarak kendisine gönderilmesini emreder.

Some Christian subjects of a waqf endowed for the construction of a mosque ordered by the Sultan, have been residing in İstanbul, Galata, Haslar, and Üsküdar. A previous imperial order sent to the judges of İstanbul ordered these subjects to pay their cizye, ispençe and other taxes to the waqf of the mosque. The Christians were also given an exemption document (muafname) confirming this decision. The same imperial order forbade other tax collectors such as officers (emin), police superintendents (subaşı), spirits oficers (hamr emini), and treasury officers (beytûlmal emini) from taxing these Christian subjects. However, despite the imperial order, some tax collectors have tried to collect various taxes [extraordinary tax (avarız), concubine akçe, broker fee (dellaliye), silk thread (ibrişim) akçe] from these Christian subjects. This is a Sultan's order (ferman), responding to a petition sent to the palace, stating that only the vaivodes of the mosque waqf should collect

taxes from these Christian subjects, as ordered in the previous Sultan's Order (emr-i şerif). The order also stipulates that those who disobey this order are to be reported to the Sultan.

Efâzıl-ı kuzâtî'l-müslimîn e'âdil-i vülâtî'l-muvahhidîn me'âdî-nü'l-fezâilî'l-yakîn vârisûn-ı ulûmî'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în el-hâkimûn el-âdilûn bi-kazâ-i İstanbul ve Galata ve Hâsırlar ve Üsküdar zîdet fezâilehüm tevkî'-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâlen cenâb-ı celâlet-câ'im tarafından mahmiyye-i İstanbul'da binâsı fermânım olan câmi'-i şerîfin evkâfı re'âyâsından zikr olunan kadılıklarda sâkin nefsi-i [...] keferesinin cizye ve ispençeleri ve defteri cedîd-i hâkânîde vakfa hâsıl kayd olunup eyle olsa rençberlik için zikr olunan kadılıklara geldiklerinde kayden kimesne dahl ve ta'arruz eylemeye deyü mukaddemâ hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûnım sâdır olmuş iken ümenâ ve ummâl ve muhtesib ve subaşılar ve yaveciler ve hamr emînleri ve beytû'l-mâlcılar ve gayrılar bî-vech ve's-sebeb hilâf-ı defter-i vilâyet dahl ve ta'arruz eyleyüp ve bu makûle re'âyâ meyhâneci değil iken hızır ilyas akçesi deyü şimdiye değin rencîde olmamağın tekâlif-i örfiyyenin küllîsinden mu'âf ve müsellemler iken ve ellerinde müte'addid mu'âf-nâmeleleri var iken ve vâki olan hukûk-ı rûsûmların evkâf-ı mezbûra voyvodalarına edâ idüp ellerine ma'mûlûn-bih temessük alup kusûrları yoğiken hâlen oligelmişe muhâlif kassâb ve ibrişim akçesi ve kazma ve kürek ve masdariye ve ordu-yı hümayûn ve dellâliye ve arpa ve saman ve otluk ve hisâr hıdmeti ve fuçı ve câriye akçesi teklîf idüp ve bütün emînleri bî-vech ve bilâ-sebeb rencîde idüp ve avâriz-ı divâniyye taleb idüp ve hamr ve balık emînleri oligelene muhâlif istimâre ve sâir bunun emsâli tekâlif-i örfiyyeden bazı nesne tekâlif idüp rencîde ve remîde eyledikleri ecilden men' ve def' olunmak bâbında iftihârü'l-havâs ve'l-mukarrebîn muhtârü'l-'izz ve't-temkîn dârü's-sa'âde ağası dâme uluvvühû cânibinden mukaddemâ i'lâm olundıkda hilâf-ı şer' ve kanûn ve mugâyir defter-i vilâyet ve emr-i hümayûn rencîde olunmayalar deyü emr-i şerîf virilmişiken rencîde iderler imiş imdi hilâf-ı şer' ve kanûn ve mugâyir defter-i emr-i hümayûn rencîde itdirilmemek emr idüp buyurdum ki hükm-i şerîfim

vardıkda husûs-ı mezbûra mukayyed olup göresin hâlen bu minvâl üzere ise ve bu makûleler defter-i hâkânîde mukayyed cizye ve ispençelerini ve sâir hukûk-ı rüsûmların ve evkâf-ı mezbûre voyvodalarına virüp kusûrları yoğise ol takdîrce bunlar mukaddemâ ellerine virilen emr-i şerîfim mücebince amel eyleyüp hilâf-ı emr-i şerîf ve hilâf-ı defter-i vilâyet re'âyâ-yı evkâfı rencîde ve remîde itdirmeyesiz ve kendü bağlarından nefsleriyçün mikdârı kifâye hukûkları hamr-dan resm-i hamr taleb itdirmeyesiz ve bu bâbda mukaddemâ virilen hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûnıma muhâlif bunları bâlâda zıkr olunan tekâlif-i müte'addide ile ta'cîz ve tazyîk itdirmeyesiz ve hamr emînleri ve subaşılar ve sâir ehl-i örf tâifesi hilâf-ı vâki inhâları ile emr-i şerîf ibrâz idüp isimleri defter-i hâkânîde mukayyed olan re'âyâ-yı evkâf rencîde ve remîde eylemek isterler ise ol makûle şer' ve kânuna muhâlif evâmîri te'hîre koyup işbu hükm-i hümayûnım mücebince amel eyleyesiz anları hilâf-ı şer'-i mutahhar ve mugâyir ve kânûn ve emr-i defter ol vechile [...] rencîde ve remîde itdirmeyesiz ve şimdiye değin dahl idüp hilâf ü şer' ve kanûn ve mugâyir defter-i vilâyet emr-i hümayûn akçelerin almışlar ise ba'de'l-isbât şer'le müteveccih olanlardan hükm idüp bî-kusûr aliviresiz husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyet olunmalu eylemeyesiz ve şer'-i şerîfe muhâlif vaz' idenleri ale'l-esâmî yazup atabe-i ulyâma arz eylesin ki sonra haklarında fermân-ı şerîfim bu vechile sâdir olursa mücebiyle amel oluna şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümayûnımı ellerinde ibkâ idüp alâmet-i şerîfime i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis 'aşer min şehri Muharremi'l-harâm min şühûr sene 'işrine ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

365 - 1612 (1021) İstanbul 1: 98b/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Yave Hıristiyanları, cizye, ispençe ve nibak vergilerini ödememek amacıyla sultan vakıfları, cami vakıfları ve yine sultanların başmamlığındaki görevli voyvodalardan bir biçimde tezkireler almışlardır. Normalde vergiden muaf olanların isimlerinin voyvodalardaki def-

terlerde de yazması gerekmektedir. Yave Hristiyanları ise voyvodalardan aldıkları bu tezkireleri bahane ederek vergi ödemeye yanaşmamaktadırlar. Bu nedenle cizye, ispençe ve nibak vergileri mukataaları zarara uğramaktadır. Bu konuda mukataa emini Hasan saraya bilgilendirme yapmıştır. Defterdar Ahmet Paşa'nın gönderdiği bu tezkireye göre vergiden muaf olan Yave Hristiyanlarının saptanması için voyvodalardaki defterlerin referans alınması, bu defterlerde isimleri olmayanların ellerinde tezkireleri olsa bile vergilerini mukataa emini Hasan'a ödemelerinin zorunlu olduğu bildirilmektedir.

Yave Christians have received stamped documents (tezkire) from vaivode's working for imperial waqfs, mosque waqfs, and fifes of the Sultan's women (başmaklık) for exemption from cizye, ispençe, and nibak taxes. Normally, the names of tax exempt subjects are recorded also in the books kept by vaivodes. Yave Christians are refusing to pay their taxes on the basis of the documents they provided to them by vaivodes. Thus, the tax farming revenue from the cizye, ispençe and nibak taxes is down. The tax farming officer (mukataa emini) Hasan also informed the Palace about the issue. This document (tezkire) sent by the finance minister (defterdar) Ahmet Paşa calls for an examination of the vaivodes' books to determine which Yave Christians are actually exempt from taxation. It also states that Yave Christians whose names are not in the books must pay cizye, ispençe, and nibak taxes to the tax farming officer Hasan.

Ba'de's-selâm i'lâm olunan budur ki düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i müfahham bi'l-fi'l atabe-i aliyye-i sultâniyede vezâretle defterdâr olan Ahmed Paşa hazretlerinin imzâsı ile mümzâ ve hatemi ile mah-tûm ve işbu sene ihdâ ve 'işrîne ve elf cumâdelâhiyesinin altıncı günüyle müverrah divân-ı eyvân-ı keyvân tarafından tezkire vârid olup mazmûn-ı münîfi yave keferesi cizyesin ve ispençe ve resm-i nibâkların virmemek için hâlen binâsına şürû' olunan câmi'-i şerîf ve ev-kâf-ı selâtîn ve sultânlar başmaklığı voyvodalarından ellerine birer tarîk ile tezkireler alup isimleri defterlerinde mestûr değil iken mü-hürlü temessük almağla cizye ve ispençe ve resm-i nibâk mukâ-

ta'alarına zarar müterettib olduğın mukâta'ât-ı merkûme emîni Hasan bildirmeğın isimleri voyvodaları defterlerinde var ise fihâ ve il-lâ defterlerinde isimleri mestûr olmayanlardan emîn-i mezbûrın be-râtı mücebince yave keferesi cizyesini ve ispençe ve resm-i nibâkların mîrî için emîn-i merkûma tahsîl ve kabz itdiyesiz deyü mukayyed olduğından gayrı düstûr-ı efham müşîr-i ekrem bi'l-fi'l kâim-makâm-ı sadr-ı a'zâm hazretlerinin taraf-ı âlîlerinden bu husûs için fermân-ı âlî dahi sâdır olmağın işbu mürâsele tahrîr olunup irsâl olundu lede'l-usûl ol makûle isimleri defter-i voyvodalarından taleb idesiz defterde olmayan yave keferesinin cizye ve ispençe ve resm-i nibâkların emîn-i mezbûra kabz itdürüp kimesneye bî-vech ta'addî ve dahl itdirmeyüp ve bu mürâseleyi sicill-i mahfûza kayd idesiz

366 - 1612 (1021) İstanbul 1: 99a/1 Tescil işlemi / Registration

Ali Paşa Vakfı'na ait bir odanın kiracısı Fatma, üç yıldır birikmiş olan kira borcu 360 akçeyi vermemektedir. Bunun üzerine söz konusu oda, 800 akçe peşin kira bedelini ödemeye razı olan Rıdvan'a devredilir. Yapılan işlemin temessük belgesi de Rıdvan'a verilir.

Fatma, who is a tenant in a room owned by the Ali Paşa Waqf, has not been paying her rent for the last three years. Accordingly, she owes the waqf 360 akçe. Now, the room is rented to Rıdvan, who is ready to pay an 800 akçe rent in advance. The court issues Rıdvan a promissory note (temessük) confirming the agreement.

Bâ'is-i tahrîr-i hurûf oldur ki merhûm Ali Paşa'nın Küçük Cuma kurbünde vâki vakıf odalarında bir bâb odada müstecire olan Fâtıma bint-i Hamza hatun oda-i merkûmun be-her şehîr ta'yîn olunan on akçesin üç seneden berü ve üç yüz altmış akçe bâkî kalup ve mukaddemâ alınan icârei dahi dâimâ ta'addî ve bahâne ile virdüğü ecilden işbu bâ'is-i tezkire Rıdvan bin Abdullah nâm kimesne mezbûre Fatıma Hatun'un icâre-i mu'accesesi olmayup ve zikr olunan icârei vakfın zâbitlerine virmedüğü ecilden oda-i merkûmun zikr olunan icâresin ve sekiz yüz akçe icâre-i mu'accele ile

mezkûr Rıdvan yedinden vakf için kabz olunup odanın ta'mîri mezbûr Rıdvan üzerine kayd olunup yedine temessük virildi tahrîren Cumâdelâhire sene ihdâ ve 'işrîne ve elf

367 - 1612 (1021) İstanbul 1: 99b/2 Tescil işlemi / Registration

Ohri Cemaati'nin başkanı, kendi cemaatine kaydolmak isteyen Yasef isimli Yahudinin Portakal Cemaati'nde zaten kayıtlı olduğunu mahkemeye bildirir. Bunun üzerine Portakal Cemaati'nin vergi kayıtlarının olduğu Sultan Mehmet Han Vakfı'nın defterleri incelenir ve Yasef'in bu defterde kayıtlı olduğu anlaşılır.

The head of Ohri community reports to court that a Jew named Yasef who wants to register as a member of his community is already registered to the Portakal community. The books of the Sultan Mehmet Han Waqf, which holds the tax records of the Portakal community, are investigated. It becomes clear that Yasef is registered in these books.

An cemâ'at-i Ohri, yehûda Yasef.

Bundan akdem vech-i meşrûh üzre mezkûr nev-yâfte kayd olunup lâkin Portegal cemâ'atinde dahi mestûrdır deyü cemâ'atbaşısı nizâ' itmeğin vakf-ı mezbûr defterlerine nazar olundıkda Portegal cemâ'atinde ol vechile isim bulunmamağın işbu mahalle şer olundu tahrîren 27 sene 1021

Mühür be-nâm-ı Yusuf el-mütevellî alâ vakf-i Sultan Mehmed Han aleyhi'r-rahmeti ve'r-rıdvân.

368 - 1615 (1024) İstanbul 2: 1a/3 Tescil işlemi / Registration

Sultan Mehmet Han Vakfı'nın ortak eminleri olan Muharrem Çavuş ile Ramazan Çavuş, cizye defterinde kayıtlı olup ölen Avram'ın eşi Aleksandire ile birlikte mahkemeye gelirler. Avram'ın Aleksandire'den başka varisi yoktur. Dolayısıyla Avram'ın mirası-

nın dörtte biri eşi Aleksandire'ye geriye kalan dörtte üçü de (cizye borcu için olabilir) vakfa kalmıştır. Taraflar, Avram'dan miras kalan varlıkları toplam 1700 akçeye satarlar. Vakıf eminleri Muharrem ile Ramazan toplamın dörtte birini Aleksandire'ye verip kalanını vakıf adına kendileri alırlar. Tarafların karşılıklı rıza ile yaptıkları bu işlemler mahkemece tescil olunur.

The joint officers (emin) of the Sultan Mehmet Han Waqf, Muharrem Çavuş and Ramazan Çavuş, go to court with Aleksandire, the wife of the late Avram, who was registered in the cizye book. Avram has no heirs other than Aleksandire. Therefore, a quarter of Avram's inheritance falls to his wife Aleksandire and the remaining three-quarters fall to the waqf (probably for the payment of his cizye debt). The sides sell Avram's inheritance for a total of 1700 akçe. The waqf officers (emin) Muharrem and Ramazan give a quarter of the returns to Aleksandire and keep the remainder on behalf of the waqf. The court registers the mutually agreed transaction.

Mahmiye-i İstanbul'da vâki cennet-mekân-ı firdevs-âşiyân ebü'l-feth Sultan Mehmed Han aleyhi'r-rahmeti ve'r-rıdvân hazretlerinin mahrûsa-i mezbûrede vâki' re'âyâsının beytü'l-mâla âyid olan hâliklerinin muhallefâtını kabzına ber-vech-i iştirâkî emîn olan Muharrem Çavuş bin Abdullah ve Ramazan Çavuş bin Abdullah nâm kimesneler meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-teşrîfde mahrusâ-i mezbûre mahallâtından el-Hâc Muhyiddin Mahallesi sâkinlerinden olup defter-i cizyede Haraccı Kulı karye mahallesinde mukayyed olan Avram veled-i Yani nam hâlikin zevce-i metrûkesi Aleksandire bint-i Yorgi nâm zimmiye mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp hâlik-i mezbûrın zevcesi mezbûre Aleksandire'den gayrı vâris-i ma'rûfı olmayup muhallefâtının rub'ı mezbûre Aleksandire'ye ve selâse-i erbâ'ı cânib-i vakfa âyid ve râci' olmağın ümenâtımız hasebiyle mürd-i mezbûr Avram'ın muhallefâtını mezbûre Aleksandire ile furuht idüp mezbûreye intikâl iden rub' hisse-i şer'iyeyi teslîm idüp vakf-ı mezbûra âyid ve râci' olan selâse-i erbâ'a hisse-i şer'iyeye cem'an bin yedi yüz akçe olup emânât-ı mahkiyyemiz

hasebiyle cânib-i vakf-ı mezbûr için biz alup kabz eyledük mürd-i merkûmun muhallefâtından mezbûre Aleksandire yedinde vakf-ı mezbûra âyid bir akçe ve bir habbe bâkî kalmayup zimmetini husûs-ı mezbûra müte'allik olan da'vâ ve talebden ibrâ'-i âmmle ibrâ' ve iskât eyledik didiklerinde mukırrân-ı merkûmânın minvâl-i meşrûh üzre sudûr ve zuhûr iden ikrârların el-mukarrûn-lehe'l-merkûme dahi vicâhen tasdîk idicek mâ-hüve'l-vâki [bi't-taleb ketb olundı] tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr

Şühûd

Musa bin Hüsam el-imam, Mustafa bin Yusuf el-müezzin, Mehmed bin Abdi, Mehmed Bey bin Abdullah er-râcil, el-Hâc Rıdvan bin Abdullah er-râcil, el-Hâc Rıdvan bin Abdullah er-râcil, diğer Mahmud Beşe er-râcil.

369 - 1615 (1024) İstanbul 2: 1a/5 Tescil işlemi / Registration

Kasım, Mahmut Bey Vakfı'nın mütevellisi olan Mustafa'ya evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 740 dirheme kiralar. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Kasım mortgages (istiglal) his house to the mutawalli of the Mahmut Bey Waqf, Mustafa, for 6000 dirhem. Then, he rents the same house from the mutawalli for 740 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

370 - 1615 (1024) İstanbul 2: 2b/1 Tescil işlemi / Registration

Mehmet, Kerime Hatun Vakfı'nın mütevellisi Mustafa'ya evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 1000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 300 dirheme kiralar. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Mehmet mortgages (istiglal) his house to the mutawalli of the Kerime Hatun Waqf, Mustafa, for 1000 dirhem. Then, he rents the same house from the mutawalli for 300 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

371 - 1615 (1024) İstanbul 2: 2b/4 Tescil işlemleri / Registration

Kilise Camisi Mahallesi sakinlerinden merhum 1. Mehmet'in mirası oğlu 2. Mehmet ile eşi Esma'ya kalmıştır. 2. Mehmet'in kuzeni ve vekili olan el-Hac Yunus, ölen 1. Mehmet'in eşi Esma ile birlikte mahkemededir. Vekil Hacı Yunus, ölen 1. Mehmet'in adı geçen mahallede bulunup miras bıraktığı evini, eşine olan 3000 akçelik mehir borcu, 1500 akçelik cenaze masrafları ve adı geçen mahallenin avarız vergisi giderlerini karşılamak için kurulmuş olan vakfa olan 3300 akçelik borcunun ödenmesi amacıyla satışa çıkarmıştır. Bu evi Esma, 8600 akçeye satın almıştır. Hacı Yunus, borçların toplamı olan 7800 akçe çıkarıldıktan sonra kalan 800 akçeyi Esma'dan aldığını söyler. Esma, vekil Hacı Yunus'un ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

The estate of the late Mehmet I, a former resident of the Kilise Camisi (Church Mosque) neighborhood, falls to his son Mehmet II and wife Esma. Hacı Yunus, cousin and legal agent of Mehmet II, is in court with Esma. The legal agent has placed the inherited house on sale to cover the decedent's 3000 akçe bride's money (mehir) debt to his wife, 1500 akçe funeral expenses, and 3300 akçe debt to the neighborhood's extraordinary tax (avarız) waqf. Esma bought the house for 8600 akçe. After deducting 7800 akçe for the debts, Hacı Yunus has collected the remaining 800 akçe from Esma. The latter corroborates his testimony. The court registers these transactions.

Mahmiyye-i Kostantiniyye mahallâtından Kenise Cami'i Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olup verâseti li-eb

ve ümm oğlu Mehmed bin Musallî'ye ve zevce-i metrûkesi Esmâ bint-i Sinan'a münhasıra olan Mehmed bin Mehmed nâm müteveffânın ibn 'ammisi ve vârisi merkûm Mehmed tarafından menzîl-i âti'l-beyânda olan hissesini bey'a ve kabz-ı semene vekîl olup a'zâr-ı şer'îyesi olup meclis-i şer'a huzûrî mümkün olmayan Mehmed Bey ibn Abdullah ve Hüseyin Bey ibn Abdurrahman nâm bevvâb-ı sultâniler taraflarından nakl-i şehâdet iden Osman Halife ibn Hasan el-imâm ve Mehmed Halife bin Ahmed el-müezzîn şehâdetleri ile vekâleti sâbite olan el-Hâc Yunus bin Nurullah nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-teşrîfde hâmiletü hâze'l-kitâb mezbûre Esmâ bint-i Sinan nâm hâtun mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve i'tirâf idüp mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Hakime Hâtun mülki ile ve bir tarafı müşteriyye-i merkûme Esmâ mülki ile ve iki tarafı tarîk-i 'ânımla mahdûd ve mümtâz olup âhûrî ve kenîfi ve sayfiyyeyi müstemil olan müteveffâ-yı mezbûrun fevkânî menzili müteveffâ-yı merkûmun merkûmeye olan üç bin akçe mehr-i mü'ecceli ve bin beş yüz akçe techîz ve tekfîne ve vakfa olan düyûnı içün bey' olunmak lâzım olmağın vekâletim hasebiyle menzîl-i mezbûrî merkûme Esmâ'ya sekiz bin altı yüz akçeye bey' idüp üç bin akçesini mezbûre Esmâ'nın mehr-i mü'ecceli olan üç bin akçeye noksân idüp ve bin beş yüz akçesini techîz ve tekfînine olan deynine teslim idüp ve üç bin üç yüz akçesini mahalle-i mezbûrenin 'avârızı içün vakf olunan akçeden aldığı üç bin üç yüz akçe deynine virüp bâkî kalan sekiz yüz akçeyi mezbûre Esmâ yedinden bi't-tamâm alup kabz eyledim didikde mukırr-ı merkûm el-Hâc Yunus'un minvâl-i meşrûh üzre sudûr iden ikrârını el-mukarrûn-lehe'l-merkûme dahi vicâhen tasdik ve şifâhen tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb kayd olundu tahrîren fî târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Ali er-râcîl, Hüseyin bin Receb, Kurd bin Mustafa er-râcîl, Ali Beşe bin Mustafa er-râcîl, Ömer bin Nasuh, Mustafa Çelebi bin Abdullah er-râcîl, Mehmed Halife bin İbrahim el-müezzîn.

372 - 1615 (1024) İstanbul 2: 3a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Sofyani, Mehmet Paşa Vakfı'nın mütevellisi olan Ali'ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 20.000 dirheme satar, sonra da mütevellî Ali'den aynı evi üç yıllığına 6000 dirheme kiralar. Sofyani'nin vakfa olan borçları için iki kefil göstermesinden sonra yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Sofyani mortgages (istiglal) his house to the mutawalli of the Mehmet Paşa Waqf, Ali, for 20,000 dirhem. Then, he rents the same house from the mutawalli Ali for 6000 dirhem for three years. Sofyani appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

373 - 1615 (1024) İstanbul 2: 3a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Prepyine (?), Mehmet Bey Mahallesi'nin avarız vergisi için vakfedilen paranın mütevellisi olan Yusuf'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 1000 dirheme satar, sonra da mütevellî Yusuf'tan aynı evi üç yıllığına 900 dirheme kiralar. Prepyine'nin vakfa olan borçları için iki kefil göstermesinden sonra yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Prepyine (?) mortgages (istiglal) his house to Yusuf, the mutawalli of the money endowed for the payment of extraordinary (avarız) tax of the Mehmet Bey neighborhood, for 1000 dirhem. Then, he rents the same house from the mutawalli Yusuf for 900 dirhem for a period of 3 years. Prepyine appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

374 - 1615 (1024) İstanbul 2: 3a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Fatma'nın eşi ve aynı zamanda vekili olan Yahya, Sinan Bey Vakfı'nın mütevellisi olan Ahmet'e Fatma'nın evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 9000 dirheme satar, sonra da müteveli Ahmet'ten aynı evi bir yıllığına 1320 dirheme kiralar. Yahya, Fatma'nın vakfa olan borçlarına kefil olduğunu belirtir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Fatma's husband and legal agent Yahya mortgages (istiglal) her house to Ahmet, the mutawalli of the Sinan Bey Waqf, for 9000 dirhem. Then, he rents the same house from the mutawalli Ahmet for 1320 dirhem for a period of one year. Yahya also becomes the surety for Fatma's debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

375 - 1615 (1024) İstanbul 2: 3b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Şeyh Ferhat Vakfı'nın mütevellisi olan Hafız Mehmet ile Şemse Hatun'un eşi ve aynı zamanda vekili olan 2. Mehmet birlikte mahkemeye gelirler. Şemse'nin eski kocası merhum Rüstem, Şeyh Ferhat Vakfı'nın eski mütevellisi olup mütevellilik görevi döneminde Salamon'a 50.000 akçe borç vermiştir. Müteveli Mehmet'in göreve başladığı dönemde Salamon, iflas etmesi nedeniyle borcunu ödemekte zorlanır. Dolayısıyla da müteveli Mehmet, parayı eski müteveli Rüstem'den almak ister. Bunun üzerine Şemse Hatun, söz konusu para Salamon'dan tahsil edilemezse kocası Rüstem'in bu parayı ödeyeceğine kefil olur. Galata Mahkemesi'nden bunu kanıtlayan bir hüccet de alınır. Daha sonra müteveli Mehmet, Salamon'u da alarak Galata Mahkemesi'ne gider. Kadı Hüseyin Efendi, Salamon'a borcunu ödemesi için 60 gün zaman verir. Salamon, borcunu ödeyemediği takdirde rehin bıraktığı evin satılmasını kabul eder ve satış işle-

failed to do so. The Galata Court prepared a hujjet documenting Şemse Hatun's suretyship. Later, Mehmet I went to the Galata Court with Salomon. Judge Hüseyin Efendi gave Salomon 60 days to pay his debt. If Salomon fails to pay his debt in 60 days, his pawned house will be sold to cover the debt. He also appoints mutawalli Mehmet I as his legal agent regarding a possible sale. Since Salomon has pawned his house, Şemse Hatun's suretyship for her ex-husband Rüstem is annulled.

Mahrûsa-i İstanbul'da vâki' merhûm Şeyh Ferhad Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Hâfız Mehmed bin Ahmed nâm kimesne meclis-i şer'î-i şerîf-i lâzımü't-teşrîfde mahrûsa-i mezbûre mahallâtından Tahta Minâre Mahallesi sâkinelerinden Şemse Hatun ibnet-i Abdullah tarafından husûs-ı âti'l-beyâna vekîl olup Hüsam Efendi bin Abdurrahman ve Mustafa bin Abdullah şehâdetleriyle vekâlet-i sâbite olan mezbûre Şemse'nin zevci Mehmed bin Abdülganî mahzarında ikrâr ve itiraf idüp mezbûre Şemse'nin sâbık zevci olup fevt olan Rüstem bin [boş] nâm kimesne vakf-ı mezbûra mütevellî olduğunda Salamon veled-i Yevan nam yahudi üzerinde vakf-ı mezbûr mâlından asl-ı mâldan elli bin akçeyi kabûl idüp ve ba'dehû ben mütevellî olduğumda mezbûr Salamon müflisdir deyü ben kabûl itmeyüp meblağ-ı merkûmı mezbûr Rüstem'den da'vâ ve taleb itdiğimde mezbûre Şemse eğer meblağ-ı mezbûr merkûm Salamon'dan tahsîl olunmak mümkün olmayup şer'an zevcim merkûm Rüstem lâzım gelürse ben kefil bi'l-mâl olurın deyü ve minvâl-i muharrer üzre üzerine hüccet dahi olmuş idi hâlen mezbûr Salamon'ı ahz idüp medîne-i Galata'da hâkimüş-şer'î'l-mübîn Hüseyin Efendi hazretlerinde mürâfa'a olduğumuzda meblağ-ı merkûm mezbûr Salamon'dan hükm olunup mezbûr dahi altmış güne değin edâya müte'ahhid olup edâ idemezse medîne-i mezbûreye tâbi Arnavud Karyesi'nde inde'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd olup meblağ-ı merkûm mukâbelesinde vakf-ı merkûma istiglâl tarîki üzre bey' itdiği menzili bey'-i bi'l-vefâ ile bey'a beni vekîl devr idüp ben dahi vekâlet-i merkûmeyi kabûl idüp meblağ-ı merkûmı mezbûr Salamon'dan kabûl idüp ve merkûme Şemse Hatun'un zimmetini meblağ-ı merkûma müte'allik olan da'vâ ve talebden ibrâ-i âmm-

la ibrâ' ve iskât eyledim didikde mâ-hüve'l-vâki alâ vukûihî bî't-
taleb ketb olundu tahrîren fî evâsıtı şehri Ramazânî'l-mübârek li-
sene erba'a ve 'işrîne ve elf

Şühûd

Mehmed Efendi bin Hasan el-imam, Mehmed Çelebi bin Şaban, Ali Dede bin Yusuf el-attar, el-Hâc Musalli bin Mehmed el-attar, Hüsrev bin Abdullah, İbrahim Çelebi bin Şaban, İbrahim bin Ali el-imam, Mehmed bin Abdullah er-râcil, Mustafa Bey bin Abdullah, Derviş bin Abdullah ve gayruhum mine'l-huzzâr.

376 - 1615 (1024) İstanbul 2: 3b/4 Tescil işlemi / Registration

Kosta, Mehmet Çelebi Vakfı'nın mütevellisi olan Mustafa'ya evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 23.000 dirheme satar, sonra da mütevellî Mustafa'dan aynı evi bir yıllığına 1875 dirheme kiralar. Kosta'nın vakfa olan borçları için bir kefil göstermesinden sonra yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Kosta mortgages (istiglal) his house to Mustafa, the mutawalli of the Mehmet Çelebi Waqf, for 23,000 dirhem. Then, he rents the same house from the mutawalli Mustafa for 1875 dirhem for a period of one year. Kosta appoints a surety for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

377 - 1615 (1024) İstanbul 2: 3b/5 Tescil işlemi / Registration

Kosta, Mehmet Çelebi Vakfı'nın mütevellisi olan Mustafa Halife'ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 23.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Kosta, mütevellî Mustafa Halife'den aynı evi bir yıllığına 1875 dirheme kiralar. Kosta, bir yıl sonrasında vakfa olan borçlarını ödemez ya da kaybolursa, rehindeki evini satarak vakfa olan borçlarını ödemesi için Andriye'yi vekil tayin eder. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Kosta mortgages (istiglal) his house to Mustafa Halife , the mutawalli of the Mehmet Çelebi Waqf, for 23,000 dirhem. Then, he rents the same house from the mutawalli Mustafa Halife for 1875 dirhem for a year. Kosta appoints Andriye as his legal agent to sell his pawned house and pay his debt to the waqf in case he disappears or fails to Make restitution at the end of one year. The court registers the transactions.

Mahmiyye-i Kostantiniyye hısnı ebvâbından hazret-i ebâ Ey-yüb el-Ensârî Kapusu kurbünde Mustafa Paşa Mahallesi sâkinlerinden Kosta veled-i Yani nam zimmî meclis-i şer' de mahmiyye-i mezbûrede vâki merhûm Mehmed Çelebi Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan işbu hâfızü'l-kitâb Mustafa Halife ibn Nasuh mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i merkûmede vâki' olup bir tarafı Ezmerağda bint-i Manol ve etrâf-ı selâsesi tarîk-i âmm ile mahdûd olan mülk menzilimi târih-i kitâb guresinde vakf-ı mezbûra bi-tarîki'l-istiglâl yirmi üç bin akçeye bey' idüp kabz-ı semen ve teslim-i mebî' itdüğimden sonra yine zeyl-i kitâb guresinde mütevellî-i merkûmdan bir yılda iki bin sekiz yüz yetmiş beş akçeye istîcâr ve kabûl eylemiş idim hâlen vakf-ı mersûma yirmi üç bin akçe deynim vardır eğer ba'de inkızâi'l-müddeti'l-mezbûre bey'-i mesfûrî merkûm mütevellîye teslimden ben âciz olup ya gaybet idersem işbu hâzır bi'l-meclis olan Andriye veled-i Manol nam zimmî menzil-i mezbûrî semen-i misli ile bey' idüp semeninden deynim olan meblağ-ı merkûm yirmi beş bin sekiz yüz yetmiş akçeyi mütevellî-i mesfûra edâ idüp ziyâde kalursa bana îsâle mezbûr zimmîyi azilden masûn ve in'izâlden me'mûn küllemâ azelteke fente vekîlî fî hâze'l-emr ma'nasını mutazammın vekîl-i devrî ile tevkîl eyledim didikde mezbûr zimmî dahi vekâlet-i mezbûreyi kabûl ve hıdmetini edâyâ müte'ahhid olmağın mâ-hüve'l-vâki gıbbe't-taleb ketb olundu tahrîren fî gurrei şehri Ramazân li-sene erba'a ve 'işrîne ve elf

Şühûd

Pîr Halîfe bin Yusuf el-Hâcî, Murtaza bin Mustafa, Hüseyin bin Abdi, Abdi bin Şaban, İbrahim Çelebi bin Şaban ve gayruhum.

378 - 1615 (1024) İstanbul 2: 5a/3 Tescil işlemi / *Registration*

El-Hac Ramazan Vakfı'nın mütevellisi olan Hüseyin Bey ile Mehmet Efendi birlikte mahkemeye gelirler. Hüseyin Bey, daha önce Esma Hatun isimli bir kadından istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 4000 akçeye bir ev satın almıştır. Sonrasında Esma Hatun bu evi iki yıllığına kiralamıştır. Bir süre sonra Esma Hatun ortadan kaybolmuş ve söz konusu ev de boş kalmıştır. Hüseyin Bey, bu evin boş kalmasından dolayı her gün biraz daha yıprandığını belirterek evi satmak ve parasını faizde işleterek Esma Hatun'da olan vakıf alacağını karşılamak ister. Mahkemeden satış için izin alan Hüseyin Bey, söz konusu evi müzayedede 5000 akçelik en yüksek teklifi veren Mehmet Efendi'ye satar. Yapılan işlem mahkemece tescil olunur.

Hüseyin Bey, the mutawalli of the el-Hac Ramazan Waqf, goes to court with Mehmet Efendi. Hüseyin Bey had bought a house from a woman named Esma Hatun through mortgage (istiglal) for 4000 akçe. Esma Hatun rented the house for two years. After a while she disappeared, leaving the house vacant. Hüseyin Bey states that the house is now dilapidated. On that basis, he wants the court to allow him to sell the house and invest the money in interest-yielding instruments to cover Esma Hatun's debt to the waqf. With the court's permission, Hüseyin Bey auctions off the house to the highest bidder, Mehmet Efendi, for 5000 akçe. The court registers the transaction.

Mahrûsa-i İstanbul'da vâki' merhûm el-Hâc Ramazan Vakfı'na mütevellî olan Hüseyin Bey bin Hasan er-râcîl meclis-i şer'î şerîf-i lâzımü't-teşrifde hâmil-i hâze'l-kitâb fahrü'l-kuzât Mehmed Efendi bin Yunus mahzarında ikrâr ve itiraf idüp mahrûsa-i mezbûre mahallâtından el-Hâc İlyas Mahallesi sâkinelerinden Esma bint-i Ali nâm hâtun mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Raziye Hatun ve bir tarafı Ayşe Hatun mülkleri ile ve bir tarafı el-Hâc Osman mülki ile ve bir tarafı tarîk-i âmmıla mahdûd ve mümtâz olup iki bâb beyt-i süflâyı müştemil olan menzilini bey'-i bi'l-istiglâl ile

dört bin akçeye bana bey' idüp ben dahi vakf-ı mezbûr malı ile iş-tirâ idüp teslîm-i semen ve kabz-ı mebî' idüp ba'de't-tahliye ve't-tekâbüz iki sene tamâmına yine menzil-i mezbûrî istîcâr idüp ben dahi îcâr itmiş idim lâkin mezbûre Esma nice zamandır gaybet-i münkâtı'a ile gâyib olup hayatı ve mematı malûm olmayup men-zil-i mezbûr harâbe müşrif olup kimesne istîcâr itmeyüp mâl-ı vakf mu'attal olmuşdur eğer bey' olunmazsa bi'l-küllîye münhedim ve mün'adım olup amel-mânde olmak mukarrerdir bey' olunup se-meni istirbâh olunmak enfa' olup ve menzil-i mezbûr harâbe-müş-rif olduğunu meclis-i şer'de sikât-ı müslimîn ihbâr itmeğin nazaran li'l-vakf menzil-i mezbûrun bey'ine cânib-i şer'den izin virilmiş idi hâlen zikr olan menzil sûk-i sultânîde müzâyede olup ragabât-ı nâs münkâtı'a oldukda mezbûr Mehmed Efendi üzerinde beş bin ak-çede karâr idüp âhardan ziyâde ile tâlib olmamağın menzil-i mez-bûrî beş bin akçeye merkûm Mehmed Efendi'ye bey'-i bât ile bey' idüp kabz-ı semen-i ma'dûd ve teslîm-i mebî'-i mahdûd eyledim didikde mukırr-ı merkûm Hüseyin Bey'in minvâl-i meşrûh üzre su-dûr ve zuhûr iden ikrârın el-mukarrûn lehü'l-merkûm Mehmed Efendi dahi vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâ-ki' alâ vukû'ihî bi't-taleb ketb olundu fî't-târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Durmuş Bey bin Abdullah er-râcil, Eyüb Halife bin Ali el-müez-zin, Durak Bey bin Mehmed el-yesârî, Memişah el-bezzâz, Bayezid Beşe bin Abdullah er-râcil, İbrahim Çelebi bin Şaban ve gayruhum.

379 - 1615 (1024) İstanbul 2: 5a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Kostantin, Hasan Ağa Vakfı'nın mütevellisi Musa'ya evini istig-lal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme satar, sonra da ipotek et-tiği evini mütevelliden bir yıllığına 750 dirheme kiralar. Kostan-tin'in iki kişiyi kefil göstermesinin ardından yapılan işlemler mah-kemece tescil olunur.

Kostantin mortgages (istiglal) his house to Musa, the mutawalli of the Hasan Ağa Waqf, for 6000 dirhem. Then, he rents the mort-

gaged house from the mutawalli for 750 dirhem for a year. Kostantin appoints two sureties. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

380 - 1615 (1024) İstanbul 2: 6a/3 Tescil işlemi / Registration

Fatma, Kâtib Muslihiddin Mahallesi'nin avarız vergisi için vakfedilen paranın mütevellisi olan Bali'ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 5000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Fatma, sattığı evi mütevelliden bir yıllığına 625 dirheme kiralar. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Fatma mortgages (istiglal) her house to Bali, the mutawalli of the money endowed for the payment of extraordinary tax (avarız) of the Katib Muslihuddin neighborhood, for 5000 dirhem. Then Fatma rents the same house from the mutawalli for 625 dirhem for a year. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

381 - 1615 (1024) İstanbul 2: 7a/1 Tescil işlemi / Registration

Mihal ile Yani'nin ortak olarak işlettikleri bir ekmekçi fırını vardır. Fırının mülkiyeti Kasım Ağa Vakfı'na aittir. Mihal, bu fırındaki yarı hissesini müteveli izniyle Yani'ye ücretsiz devreder.

Mihal and Yani jointly operate a bakery that belongs to the Kasım Ağa Waqf. Mihal transfers his half share to Yani free of charge, with the permission of the mutawalli.

Mahrûsa-i İstanbul mahallâtından Edirne Kapısı kurbünde Hadîce Sultan Mahallesi sâkinlerinden Mihal veled-i Palohro nam zimmî meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-teşrîfde hâmilî hâze'l-kitâb Ya-

ni veled-i Niko nam zimmî bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve itiraf idüp mahalle-i mezbûrede vâki Yusuf bin [boş] dükkânı ve bir tarafı Bayezid Hâce el-imam mülki ve bir tarafı Mustafa subaşı mülki ile ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz olup Mihal veled-i Kondi nam zimmî ile ber-vech-i iştirâk tasarrufımızda olup merhûm Kasım Ağa Evkâfı'ndan olan etmekci fırınında olan nısf hisse-i şâyi'ayı izn-i mütevellî ile mezbûr Yani'ye ferâgat itdim ba'de'l-yevm zikr olunan nısf hisse-i şâyi'a merkûm Yani'nin taht-ı icâresinde ve taht-ı tasarrufında olsun didikde mukırr-ı merkûm Mihal[in] minvâl-i muharrer üzre sudûr ve zuhûr iden ikrârın el-mukarrûn lehü'l-merkûm Yani dahi vicâhen ve şifâhen tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâki' alâ vukû'ihî bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmî's-sâmin min Şevvâli'l-mükerrem li-sene erba'a ve 'işrîne ve elf Şühûd

Hasan bin Abdullah, Bayezid Beşe bin Abdullah er-râcil, İbrahim Çelebi bin Şaban, Ömer bin Receb, Mehmed bin Mustafa, el-Hâc Veli bin Bayezid, Mustafa bin Abdullah, Keyvan bin Abdullah, el-Hâc Mahmud el-müezzin, Mehmed Çelebi ve gayruhum mine'l-hâzirûn.

382 - 1615 (1024) İstanbul 2: 8a/3 Tescil işlemi / Registration

Nikola, Hasan Ağa Vakfı'nın mütevellisi Recep'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirheme satar, sonra da sattığı evi mütevellî Recep'ten kiralar (miktar belirtilmemiş). Nikola, vakfa olan borcu için iki kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Nikola mortgages (istiglal) his house to Recep, the mutawalli of the Hasan Ağa Waqf, for 10.000 dirhem. Then he rents the same house from the mutawalli Recep (amount not specified). Nikola appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

383 - 1615 (1024) İstanbul 2: 10a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Emine, İbrahim Paşa Vakfı'nın mütevellisi olan Musa'ya evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme satar, sonra da satmış olduğu evi mütevelliden bir yılığına 750 dirheme kiralar. Emine'nin vakfa olan borçlanmasına iki kişiyi kefil göstermesinin ardından yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Emine mortgages (istiglal) her house to Musa, the mutawalli of the İbrahim Paşa Waqf, for 6000 dirhem. Then, she rents the same house from the mutawalli for 750 dirhem for a period of one year. Emine appoints two sureties for her debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

384 - 1615 (1024) İstanbul 2: 11b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Feruşne, Mustafa Efendi Vakfı'nın mütevellisi olan Osman'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 15.000 dirheme satar, sattığı evi boşaltır, sonra da aynı evi mütevelliden bir yılığına 1375 dirheme kiralar. Feruşne vakfa olan borcuna iki kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Feruşne mortgages (istiglal) her house to the mutawalli of the Mustafa Efendi Waqf, Osman, for 15,000 dirhem. She vacates the house and then rents it from the mutawalli for 1375 dirhem for a year. Feruşne appoints two sureties for her debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

385 - 1615 (1024) İstanbul 2: 14a/1 Dava / *Adjudication*

Hasan Ağa'nın vekili Osman, Hasan Ağa Vakfı'nın mütevellisi Mahmut ile birlikte mahkemeye gelir. Osman, Hasan Ağa'nın Bey-

ceğiz Mahallesi'ndeki iki evini vakfettiğini, şartnameye göre bu evlerin kiraya verilmesi gerektiğini belirtir. Yine şartnameye göre kira gelirlerinin hangi işlerde kullanılacağını sıralar. Osman, Mahmut'un yaşadığı sürece vakfın mütevellisi olması gerektiğini söyler. Bu koşulların kaydedilmesinden sonra vekil Osman, Ebu Hanife'nin görüşüne göre bu vakfın geçersiz olduğunu ileri sürer. Müteveli Mahmut ise, iki İslam hukukçusunun görüşlerine dayanarak vakfın geçerli olduğunu söyler. Mahkeme, mütevellinin görüşünü doğru bularak, vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Osman, the legal agent of Hasan Ağa, goes to court with Mahmut, the mutawalli of the Hasan Ağa Waqf. Osman states that Hasan Ağa endowed his two houses in the Beyceğiz neighborhood. According to the waqf deed (şartname) these houses are to be rented. Osman then enumerates how the rent revenues should be used. He adds that Mahmut will serve as the mutawalli of the waqf for life. After the registration of these stipulations, the legal agent Osman argues that, based Ebu Hanefi's views, the waqf is not valid. For his part, the mutawalli claims that the waqf is valid, based on the views of two Islamic jurists. Agreeing with the mutawalli, the court decides that the waqf deed (vakfiye) cannot be annulled.

[Oriijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

386 - 1615 (1024) İstanbul 2: 14b/1 Dava / Adjudication

Mustafa Çelebi'nin vekili Ömer, Mustafa Çelebi Vakfı'nın mütevellisi Yusuf ile birlikte mahkemeye gelerek Mustafa Çelebi'nin 1000 dirhem parasını vakfettiğini söyler. Ömer'e göre, şartname paranın faizle işletilmesini gerektirmekte, paranın faiz gelirinin de hangi işlerde kullanılacağını sıralamaktadır. Bu koşulların kaydedilmesinden sonra vekil Ömer, bir İslam hukukçusunun görüşüne dayanarak vakfın geçersiz olduğunu ileri sürer. Müteveli Yusuf ise, iki İslam hukukçusunun görüşlerine dayanarak vakfın geçerli olduğunu savunur. Mahkeme, mütevellinin görüşünü doğru bularak, vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Ömer, the legal agent of Mustafa Çelebi, goes to court with Yusuf, the mutawalli of the Mustafa Çelebi Waqf. He states that Mustafa Çelebi endowed 1000 dirhem to his waqf. Ömer adds that according to the waqf contract (şartname) the money should be invested at interest; it also specifies how the interest revenue should be used. After the recording of these stipulations, based on the views of an Islamic jurist, the legal agent Ömer claims that the waqf is invalid. The mutawalli Yusuf responds that the waqf is valid, based on the views of two other Islamic jurists. Agreeing with the mutawalli, the court decides that the waqf deed (vakfiye) cannot be annulled.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

387 - 1615 (1024) İstanbul 2: 18a/1 Dava / Adjudication

Sultan Mehmet Han Vakfı bölgesinde cizye ve haraç vergisi toplamakla görevli olan Ali Bey, bu vergileri ödemeyen Manol'un vergi borcunu kardeşi Mihal'den ister. Mihal, kardeşi Manol'un bir sene önce öldüğünü söyler. Mahkeme, Mihal'den kanıt ister. Mihal, şahitler desteğiyle kardeşi Manol'un öldüğünü kanıtlar. Sonuç olarak mahkeme, Ali Bey'e davasından vazgeçmesini söyler.

Ali Bey, the collector of capitation (cizye) and non-Muslim land tax (haraç) in the region of the Sultan Mehmet Han Waqf, asks Mihal to pay his brother Manol's unpaid taxes. Mihal states that his brother Manol died a year ago. The court asks Mihal to prove his claim. Mihal does so through witness accounts. The court instructs Ali Bey to drop his case.

Merhûm ve mağfûrûn-leh ebü'l-feth Sultan Mehmed Hân-ı atîk [vakfı] cizye ve harâcına bi'l-fi'l me'mûr olan Ali Bey bin Mehmed nam cündî mahfil-i şer'de işbu bâ'isü'l-kitâb Mihal veled-i Dimitri nâm zimmî mahzarında takrîr-i kelâm ve tabîr-i anî'l-merâm idüp mahmiyye-i Kostantiniyye sûrî ebvâbından Bâb-ı Fenârî Çukur

Mahallesi'nde sâkin olup mezbûr Mihal'in li-ebeveyn karındaşı olan Manol nam hayyâtın ziyâde cizye ve harâcın bi-hasbî'l-kânûn mezbûr Manol'dan [Mihal'den] taleb iderim suâl olunup takrîri tahrîr olunması matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl mezbûr Mihal cevâb virüp târih-i kitâbdan bir sene mukaddem li-ebeveyn karındaşım olan sâlifü'z-zikr Manol mürd olmuştur didikde merkûm Mihal'den kavline mutâbık beyyine taleb olundıkda udûl-i ricâlden Arslan bin Kurd ve Süleyman bin Abdullah ve İbrahim bin Musa nâm kimesneler meclis-i şer'a hâzırûn olup istişhâd olduklarında fi'l-hakîka bâb-ı mezbûrda sâkin olup mesfûr Mihal'in li-ebeveyn karındaşı mezkûr Manol nam hayyât târih-i kitâbdan bir sene mukaddem mürd olmuştur deyü alâ tarîki's-şehâde haber virdiklerinden sonra mezkûr Ali Bey bî-vech ta'arruzdan men' olunup mâ-hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb kayd olundu tahrîren fî târihi'l-mezbûr

Şühûd

Hasan Bey bin Abdullah er-râcil, Süleyman bin Abdullah er-râcil, Mahmud Halife bin el-imam, el-Hâc Osman bin Ali, Mehmed bin Abdi el-müezzîn, Hüseyin Çelebi bin Mustafa er-râcil, Mehmed bin Mustafa.

388 - 1615 (1024) İstanbul 2: 21a/3 Dava / *Adjudication*

Osman, Kadı Şükrullah Efendi'yle birlikte mahkemeye çıkarak Kadıköy yakınlarındaki Kalamış'ta bulunan bağını ve ıhlamur ağaçlarını şu şartlarla vakfeder: Ağacın ürünlerini yaşadığı sürece kendisi kullanacaktır. Ölümünden sonra da bu ürünlerden elde edilecek gelirlerle çeşitli hayır işleri yapılacaktır. Padişaha ait Haydarpaşa ve Fenerbahçe bahçelerinin reisleri bu vakfa nâzır olacaktır. Kadı Şükrullah Efendi de vakfın mütevellisi olacaktır. Bu koşulların kaydedilmesinden sonra Osman, mütevelliyi dava ederek, Ebu Hanife'nin görüşleri uyarınca vakfiyeyi bozmak ister. Mahkeme ise, başka İslam hukukçularının görüşlerine dayanarak vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Osman goes to court with judge Şükrullah Efendi, to endow a vineyard and some linden trees in Kalamış, Kadıköy with the

following stipulations. Osman will use the products of the trees as long as he lives. After his death, the revenues of the trees will be channeled to charity. The heads of the Sultan's Haydarpaşa and Fenerbahçe gardens will serve as the superintendents of the waqf. Kadı Şükrullah Efendi will be the waqf's mutawalli. After these stipulations have been registered, Osman sues the mutawalli and wants to annul the waqf deed (vakfiye), based on the views of Ebu Hanife. However, based on the views of other Islamic jurists, the court decides that the waqf deed cannot be annulled.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

389 - 1615 (1024) İstanbul 2: 22a/3 Tescil işlemi / Registration

Hüsniye, Çerkez Ağa Vakfı'nın mütevellisi Ali'ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 3000 dirheme satar, sonra da mütevelliden sattığı evi bir yıllığına 300 dirheme kiralar. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Hüsniye mortgages (istiglal) her house to Ali, the mutawalli of the Çerkez Ağa Waqf for 3000 dirhem. Then, she rents the same house from the mutawalli for 300 dirhem for a period of one year. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

390 - 1615 (1024) İstanbul 2: 22b/3 Tescil işlemi / Registration

Kosta ile kızı Laskarine'nin Abdi Subaşı Mahallesi'nde ortak bir evleri vardır. Vekilleri Hriskori, Selanik'teki Aya Yorgo [?] Manastırı'nın yoksullara vakfedilen paranın mütevellisi olan Papa Teyo ile birlikte mahkemeye gelirler. Kosta ile Hriskori söz konusu evi Papa Teyo'ya 24.000 akçeye satar ve parasını da Papa Te-

yo'dan peşin olarak alırlar. Vekil Hriskori, evin bir an önce boşaltılacağı konusunda Kosta ile Laskarine'ye kefil olur. Mahkeme de yapılan satış işlemini tescil eder.

Kosta and his daughter Laskarine jointly own a house in the Abdi Subaşı neighborhood. Their legal agent Hriskori goes to court with Papa Teyo, the mutawalli of the money endowed for the poor by the Saint Yorgo (Aya Yorgo) Monastery in Salonika. Kosta and Hriskori sell the house in question to Papa Teyo for 24,000 akçe. They are paid on the spot. The legal agent Hriskori provides surety that Kosta and Laskarine will evict the house at once. The court registers this sale transaction.

Dârû's-saltanatî's-seniyyeti'l-mahmiyye mahallâtından Abdi Subaşı Mahallesi'nde sâkin Kosta veled-i Nikola nam zimmî asâleten ve sulbiye kızı Laskarine bint-i Kosta nâm zimmîye tarafından bey'a ve semen-i âti'z-zikre ahz ü kabza ve kendüye îsâle vekîl-i mutlak olup Nasuh bin Mehmed ve Hüseyin bin Hamza el-[silik] şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan Hriskori veled-i Dimitri nam zimmî vekâleten meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-tevkîrde vilâyet-i Rumili'nde Kalora [?] Sancağı'na tâbi Selanik Kazâsı'nda vâki Aya Yorgo [?] Manastırı dimekle ma'rûf kenîse fukarâsına vakf olan nûkûdun hâlen mütevellîsi olan bâ'îsü'l-kitâb Papa Teyo veled-i Mihâl nam zimmî mahzarında bi'l-asâle ve bi'l-vekâle ikrâr ve i'tiraf idüp mahalle-i mezbûrede vâki üç bâb beyt-i fevkânî ve bir bâb beyt-i tahtânî ve mahzeni ve iki sofayı müstemil olup bir tarafı Dimitri veled-i Aleksî mülki ve bir tarafı Celadzâde mülki ve bir tarafı [silik] veled-i Nikola mülki ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz olup iştirâk üzre mutasarıf oldukları menzil-i merkûmdan her biri hisse-i şâyi'alarını cemî'i tevâbi' ve levâhıkı ile bey' ve teslîm idüp ol dahi mütevellî-i merkûm Papa Teyo'ya yirmi dört bin fiddî râyic fi'l-vakt akçeye bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' ve teslîm idüp ol dahi tevliyeti hasibiyle minvâl-i muharrer üzre vakf nûkûd ile iştirâ ve kabz idüp semen-i merkûmı bi't-tamâm asâleten ve vekâleten mütevellî-i mezbûr yedinden alup kabz ve tesellüm eyledik didiklerinde mu-

kırrân-ı mezbûrânın minvâl-i meşrûh üzre cârî olan ikrârların mukarrûn lehü'l-merkûm Papa Teyo vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkik itdiğinden sonra menzil-i merkûmun derkine vekîl-i mezbûr emr ü kabûli hâviye kefâletle kefil olmağın ketb olundı tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr

Şühûd

Mehmed bin Mehmed el-bevvâb, Mahmud Kethüda, İbrahim Çelebi bin Şaban, Dimitri veled-i Dod, Ali Beşe bin Abdullah er-râcil- Kore veled-i Kosta, Osman Ağa el-bevvâb, Fotoni veled-i Yani, Zülfikar bin Bünyad, Duka veled-i Kosta, Papa Kaldon veled-i Kosta, Dimitri veled-i Aleksî.

391 - 1615 (1024) İstanbul 2: 23a/4 Tescil işlemi / Registration

Ömer Çelebi, Tercüman Yunus Vakfı'nın mütevellisi Ali Çavuş'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 7000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 700 dirheme kiralar. Ömer Çelebi vakfa olan borçlanması için bir kefil gösterir. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Ömer Çelebi mortgages (istiglal) his house to Ali Çavuş, the mutawalli of the Tercüman Yunus Waqf, for 7000 dirhem. Then, he rents the same house from the mutawalli for 700 dirhem for a period of one year. Ömer Çelebi appoints a surety for his debt to the waqf. The court registers these transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

392 - 1615 (1024) İstanbul 2: 25a/2 Tescil işlemi / Registration

Abdünnebi, Habib, Recep, Hasan, Numan ve Ali adlı kişiler Küre'nin Ödemiş Köyü'nde bulunan yıpranmış bir değirmeni Abdullah Efendi'ye 1800 akçeye satarlar. Abdullah Efendi, satın aldığı bu değirmeni onarmak için 6500 akçe harcar. Değirmen Abdul-

lah Efendi'nin kullanımında iken Ramazan Efendi isimli bir kişi Abdullah Efendi'yi bulur ve değirmeni dedesi Resül Fakih'in vakfettiğini belirterek bu konudaki vakfiye belgesini de Abdullah Efendi'ye gösterir. Ramazan Efendi'yle birlikte mahkemeye gelen Abdullah Efendi, değirmenin onarımı için yaptığı harcamaları Ramazan Efendi'nin gönül rızasıyla karşıladığını, kendisinin de değirmeni Ramazan Efendi'ye teslim ettiğini söyler. Ramazan Efendi, Abdullah Efendi'nin sözlerini onaylar. Mahkeme de yapılan işlemin tescil eder.

Abdünnebi, Habib, Recep, Hasan, Numan and Ali sell a worn mill in the Ödemiş village of Küre to Abdullah Efendi for 1800 akçe. Abdullah Efendi spends 6500 akçe to repair the mill. While Abdullah Efendi is using the mill, a person named Ramazan Efendi finds Abdullah Efendi and tells him that his grandfather Resül Fakih had endowed the mill. He proceeds to show a waqf deed (vakfiye) documenting this. Abdullah Efendi then goes to court with Ramazan Efendi. He testifies that Ramazan Efendi voluntarily compensated him for the repairs and that in exchange he transferred the mill to Ramazan Efendi. Ramazan Efendi confirms Abdullah Efendi's account. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye mahallâtından el-Hâc İsa Mahallesi sâkinlerinden erbâbü't-tahrîr ve'l-kalem umdeti ashâbü't-tahrîr ve'r-rakam Abdullah Efendi ibn Ferruh Kethüda el-kâtibü el-dîvânî'l-âlî meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-tevkîrde işbu hâmilü'l-kitâb fahrü'l-müderrişin Ramazan Efendi ibn Halil mahzarında ikrâr ve itirâf idüp vilâyet-i Anadolu'da Küre-i Nühâs Kazâsı'na tâbi Ödemiş nam karye kürbünde vâki' olan nehr-i cârî üzerinde dâir [?] olup harâbe-müşrif olan inde'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd olan bir bâb değirmeni karye-i mezbûrede sâkin Abdünnebi ve Habib ve Recep ve Hasan ve Numan ve Ali nâm kimesneler mülkimizdir deyü bundan akdem bana bin sekiz yüz akçeye bey'-i bâtı sahîh ile bey' idüp kabz-ı mebi' ve teslim-i semen idüp mülk-i müşterâm iken kendü malımdan zikr olunan değirmeni tamîr ve

termîme dahi altı bin beş yüz akçe harc u sarf idüp tasarrufımda iken mezbûr Ramazan Efendi zıkr olunan değirmeni vâlidim merhûm Halil'in vâlidî Resûl Fakih evlâdına ve evlâd-ı evlâdına vakf itdi deyü vakfiye-i ma'mûlün-bihâ ibrâz idüp evlâddan olduğu ci-hetden zıkr olunan değirmenin ta'mîrine harc itdüğüm altı bin beş yüz akçeyi ve mezbûrûn Abdünnebi ve Habib ve Receb ve Hasan ve Numan ve Ali zıkr olunan değirmen mukâbelesinde benden se-men nâmına aldıkları bin sekiz yüz akçeyi hüsn-i ihtiyârı ile bana teslîm idüp ben dahi meblağ-ı merkûmı [mûmâ]-ileyh Ramazan Efendi'den alız ü kabz idüp zıkr olunan değirmeni teslîm eyledim ba'de'l-yevm mezbûr Ramazan Efendi ber-mûceb-i vakfiyye muta-sarrıf olsun benim aslâ medhalim ve alâkam yokdır didikde mu-kırr-ı merkûm Abdullah Efendi'nin minvâl-i muharrer üzre sudûr ve zuhûr iden ikrârın el-mukarrûn lehü'l-merkûm Ramazan Efen-di dahi vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâkı alâ vukû'ihî bi't-taleb ketb olundı tahrîren evâhiri Zilka'deti's-şerîfe li-sene erba'a ve 'ışrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Fahrü'l-müderrişini'l-kirâm Habib Efendi bin Mustafa, Mustafa Efendi bin Hasan el-müderriş, Veli bin Mehmed, Mustafa bin Abdullah, Keyvan bin Abdullah.

393 - 1615 (1024) İstanbul 2: 25b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Abdülgaflar, Ahmet Çelebi Vakfı'nın mütevellisi Halil'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 3000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Abdülgaflar, aynı evi Halil'den bir yıllığına 300 dirheme kiralar. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Abdülgaflar mortgages (istiglal) his house to Halil, the mutawalli of the Ahmet Çelebi Waqf, for 3000 dirhem. Then, he rents the same house from the mutawalli for 300 dirhem for a year. The court registers these transactions.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

394 - 1615 (1024) İstanbul 2: 26b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Ayşe, Mehmet Bey Mahallesi’nin avarız vergisi için vakfedilen paranın mütevellisi Yusuf Halife’ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 1000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Ayşe, aynı evi Yusuf Halife’den üç yıllığına 750 dirheme kiralar. Ayşe vakfa olan borçlanmasına bir kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Ayşe mortgages (istiglal) her house to the Yusuf Halife, the mutawalli of the fund for the payment of the Mehmet Bey neighborhood’s extraordinary tax (avarız), for 1000 dirhem. Then, Ayşe rents the same house from the mutawalli for 750 dirhem for three years. Ayşe appoints a surety for her debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

395 - 1615 (1024) İstanbul 2: 26b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Mizon [?], mütevellî Arslan’a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirheme satar, sonra da aynı evi Arslan’dan bir yıllığına 1000 dirheme kiralar. Mizon, vakfa olan borçlanması için iki kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Mizon mortgages (istiglal) his house to the mutawalli Arslan for 10,000 dirhem. Then, he rents the same house from Arslan for 1000 dirhem for a year. Mizon appoints two sureties for his debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

396 - 1616 (1025) İstanbul 2: 29b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Fatma Hatun, Ahmet Ağa’nın vekili Mustafa Halife ile birlikte mahkemeye gelerek mülkiyeti Ferruh Kethüda Vakfı’na ait

olup, peşin kira karşılığında kiralamış olduğu evini 6000 akçeye Ahmet Ağa'ya devrettiğini söyler. Ahmet Ağa'nın vekili Mustafa Halife, Fatma Hatun'u doğrular. Sonuçta mahkeme bu işlemi si-cile kaydeder.

Fatma Hatun goes to court with Mustafa Halife, legal agent of Ahmet Ağa. She states that she transferred a house that she rented from the Ferruh Kethüda Waqf for an unspecified down payment, to Ahmet Ağa for 6000 akçe. Mustafa Halife corroborates Fatma Hatun's statement. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye mahallâtından Kasım Göneni Mahallesi sâkinelerinden Fatıma bint-i Karagöz nâm hâtun meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-teşrîfde işbu bâ'isü'l-kitâb fahrü'l-eşbâh ve'l-a'yân Ahmed Ağa ibn Abdülmennan tarafından ikrâr-ı âti'l-beyânı tasdika vekil olup Mehmed bin İbrahim ve Hasan Çavuş ibn Mustafa nâm kimesneler şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan Mustafa Halife ibn Ali el-müezzin mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp mahmiyye-i mezbûre mahallâtından el-Hâc İsa Mahallesi'nde vâki' bir tarafı merhûm Ferruh Kethüda Evkafı ile ve bir tarafı İsmail Beşe ibn Mustafa er-râcil mülki ile ve bir tarafı merhûm İbrahim Efendi Vakfı ile ve bir tarafı tarîk-i âmmle mahdûd ve mümtâz olup merkûm Ferruh Kethüda Vakfı'ndan olup icâre-i mu'accele ile taht-ı tasarrufumda olan bir bâb kıymetlü hânemin hakk-ı tasarrufunu mütevellî-i vakf-ı mezbûr ma'rifetiyle müvekkil-i merkûm Ahmed ağa'ya tefvîz idüp mukâbele-i tefvîzde müşârün-ileyh Ahmed Ağa yedinden altı bin nakd râyic fi'l-vakt fiddî Osmanî akçesin aldum kabz eyledüm ba'de'l-yevm zikr olunan kahvehâne merkûm ağanın taht-ı tasarrufunda olsun didikde mukırra-i merkûme Fatıma'nın minvâl-i muharrer üzre sudûr ve zuhûr iden ikrârı vekil-i merkûm Mustafa Halife dahi vicâhen ve şifâhen tasdik idicek mâ-hüve'l-vâki' alâ vukû'ihî bi't-taleb ketb ve imlâ ve tahrîr olunup ve inşâ olunup yed-i tâlibe fi't-târîhi'l-mezbûr li-sene erba'a [?] tahrîren fi'l-yevmi's-sânî min Muharremi'l-harâm li-sene erba'a ve hamse [?] ve 'işrîne elf

Şühûdü'l-hâl

fahrü'l-müderrişin Mevlana Abdülkerim Efendi, Mehmed Çelebi ibn Hüseyin el-imâm, Mehmed Çelebi ibn Ahmed el-imâm, Mustafa bin Mehmed en-neccâr, el-Hâc Şaban bin İsa, Hasan Beşe bin Abdullah er-râcil ve gayruhum.

397 - 1616 (1025) İstanbul 2: 30a/5 Tescil işlemi / *Registration*

Yaleligona adlı Hristiyan kadın, Hasan Ağa Vakfı'nın mütevellisi Ali ile birlikte mahkemeye gelir. Yaleligona, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 6000 dirhem karşılığında vakfa satar, sonra aynı evi yıllık 700 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Yaleligona'ya kocası İstefani'yle Gavri adlı bir başka Hristiyan kefil olur. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Yaleligona, a Christian woman, goes to court with Ali, the mutawalli of the Hasan Ağa Waqf. The former takes out a 6000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from the waqf. Then, she rents the same house from the waqf for 700 dirhem for a year. Her husband İstefani and another Christian named Gavri agree to serve as Yaleligona's sureties. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

398 - 1616 (1025) İstanbul 2: 30b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Kamer Hatun Vakfı'nın mütevellisi Nasuh Çavuş, Nikola ile birlikte mahkemeye gelir. Nasuh Çavuş, Yorgi ve karısı Zafra'nın ortak olarak sahip oldukları evlerini, vakfın eski mütevellisi Hasan Çavuş'a istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 25.000 akçeye satmış olduklarını söyler. Daha sonra aynı kişiler söz konusu evi yıllık 2500 akçeye kiralamıştır. Nasuh Çavuş, Yorgi ve Zafra adlı çiftin daha sonra ortadan kaybolduklarını, vakfın toplam 27.500 akçe zarara uğradığını ve bu süreçte söz konusu evin yıkılmaya yüz tuttuğunu belirtir. Müteveli Nasuh Çavuş, mahkemeden izin alarak söz ko-

nusu evi açık artırma yoluyla satışa çıkardığında, Nikola'nın evi 27.500 akçeye satın aldığını ve parayı kendisine ödediğini belirtir. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Nasuh Çavuş, the mutawalli of the Kamer Hatun Waqf, goes to court with Nikola. Nasuh Çavuş states that Yorgi and his wife Zafra had mortgaged (istiglal) their house to the former mutawalli of the waqf, Hasan Çavuş, for 25,000 akçe. The couple then rented the house for 2500 akçe per year. Nasuh Çavuş states that subsequently Yorgi and Zafra disappeared, and the house fell apart during their absence, causing the waqf a loss of 27,500 akçe. With the permission of the court, the mutawalli Nasuh Çavuş auctioned off the house. Nikola won the auction for 27,500 akçe and paid the sum to Nasuh Çavuş. The court registers the transaction.

Merhûm Hasan Paşa vâlideşi merhûme Kamer Hâtun Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan fahrü'l-akrân Nasuh Çavuş ibn Ahmed meclis-i şer'î şerîfde işbu bâ'isü'l-kitâb Nikola veled-i Timur nâm zimmi mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mukaddemâ Mahmiyye-i Kostantiniyye'de Mustafa Paşa Mahallesi'nde sâkin olan Yorgi veled-i Dimitri nâm zimmi mahalle-i merkûmede iki tarafı tarîki-âmm ve bir tarafı düstûr-ı mükerrem Yahya Paşa Vakfı ve bir tarafı Durmuş bin Dede mülki ile mahdûd üç bâb fevkânî ve âhûrî ve mahzeni ve mahûtayî ve kenîfi müştemil olup zevcesi Zafra bint-i Yasto ile alâ tarîki'l-münâsafa müşâ' ve müşterek mutasarıf oldukları menzili sâbıkâ vakf-ı merkûma mütevellî olan Hasan Çavuş'a yirmi beş bin akçeye bey' ve teslim eyleyüp ol dahi vakf-ı merkûm akçesi ile bi-tarîki'l-istiglâl iştirâ ve kabz ve tesellüm eyledikde yine ba'de't-tahliye ve't-tekâbuz menzil-i mezkûrî mezbûra be-her sene iki bin beş yüz akçeye îcâr eyleyüp mütevellî-i merkûm dahi îcâr itdikden sonra meblağ-ı merkûmî edâdan âciz olup gaybet idüp menzil-i merkûm dahi mürûr-ı eyyâm ile harâbe-müşrif olmağla yirmi beş bin akçe asl-ı mâl ve iki bin beş yüz akçe icâre cem'an yirmi yedi bin beş yüz akçeyi ihâta itmemegin vakfa küllî zarar müretteb olmak muhakkak olmağın cânib-i şer'î mutahardan bey'ini izin alınup sûk-ı sultânîde beyne't-tâlibîn ve'r-râgı-

bîn kirâren ve mirâren nidâ ve müzâyede olunmuşidi el-hâletü hâ-zihî mezbûr Nikola menzil-i mezkûrî meblağ-ı merkûm yirmi yedi bin beş yüz akçeye kabûl eyleyüp ziyâde ile tâlib-i âhar zuhûr itmemekle cümle tevâbi' ve levâhık ile mezkûr Nikola'ya yirmi yedi bin beş yüz nakd râyic fi'l-vakt fiddî akçeye bey'-i bât ile bey' ve teslîm eyledim ol dahi iştirâ ve kabz ve tesellüm itdiğinden sonra semen-i merkûmı bi't-tamâm ve'l-kemâl mezbûr Nikola yedinden alup kabz eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müştêrâsıdır keyfe yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhun merkûm Nikola vicâhen tasdîk ve tahkîk idicek minvâl-i muharrer üzre olmağın bey'-i mezkûr mu'teber görölüp bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis min Muharremi'l-harâm li-sene hamse ve 'ışrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Sefer Halife bin Veli el-imâm, Mustafa Bey bin Ali, el-Hâc Osman bin Ali, el-Hâc Ramazan ibn Hacı, Bali bin Mehmed el-müezzîn, Ali Çelebi ibn Hasan, el-Hâc Bekir bin Ali, Ahmed Bey bin Ali el-bevvâbü's-sultânî, Yahya bin Seydi, Mustafa bin Ali, Abdi bin Musa, ve gayruhum.

399 - 1616 (1025) İstanbul 2: 30b/4 Dava / Adjudication

Perviz Mehmet Efendi Vakfı'nın tahsildarı (câbisi) Veli, Mehmet karşısında mahkemeye çıkar. Veli, Mehmet'in adı geçen vakıftan aylık 600 akçeye bir oda kiralamış olduğunu belirtir. Davacı Veli, Mehmet'in odayı 7 ay kullandığını ve vakfa toplam 4620 akçe borcu biriktiğini sözlerine ekler. Veli, bu paranın 2897 akçesini aldığını fakat geriye kalan 1723 akçenin ödenmediğini ileri sürer. Mehmet'e görüşü sorulduğunda, kalan borcun saptanması için mütevellî defterine bakılmasını ister. Mütevellî defterine bakıldığında Veli'nin savının doğru olduğuna karar verilir. Sonuçta Mehmet, 1723 akçeyi ödemesi konusunda mahkeme tarafından uyarılır.

Veli, the treasurer (câbi) of the Perviz Mehmet Efendi Waqf, sues Mehmet. According to him, Mehmet rented a room from the

waqf for 600 akçe per month, used the room for 7 months, and accrued a debt of 4620 akçe to the waqf over this time. Veli claims that he collected 2897 akçe of the debt, leaving an unpaid sum of 1723 akçe. Questioned by the court, Mehmet requests that the mutawalli book be examined to determine his remaining debt. Upon examining the mutawalli book, the court decides that Veli's claim is correct. In the end, the court instructs Mehmet to pay the 1723 akçe.

Merhûm Perviz Efendi Vakfı'na câbî olan mevlânâ Veli bin Abdünnebi meclis-i şer'î şerîfde Mehmed bin Hüseyin mahzarında takrîr-i kelâm idüp mezkûr Mehmed merhûm-ı müşârün-ileyh vakfından merhûm Sultan Mehmed Hân Cami'î kurbünde vâkî' ma'lûmü'l-hudûd vakıf odaları ücretinden sene erba'a ve işrîne ve elf Cumâdelâhire gurresinden târîh-i kitâb şehri gurresine gelince be-her mâh altışar yüz akçeden yedi aylık dört bin altı yüz yirmi akçe ücreti ba'de külli hesâb iki bin sekiz yüz doksan yedi akçesin alup kabz eyleyüp zimmetinde bin yedi yüz yirmi üç akçe bâkîdir vâkî' hâl suâl olunup alıvirilmesi matlûbumdur didikde gibbe's-su-âl mesfûr Mehmed fi'l-vâkî' mütevellî defterinde minvâl-i muhar-rer üzre bin yedi yüz yirmi üç akçe bâkî kayd olunmuş ise hesâb eyleyüp edâ ideyin deyü cevâb virmeğin ba'de'l-hesâb zimmetine lâzım gelen meblağın edâsına mezbûra tenbîh olunup mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Mustafa, Ahmed bin Ali, Mustafa bin Ali, Veli bin Mahmud ve gayruhum.

400 - 1616 (1025) İstanbul 2: 31a/5 Tescil işlemi / Registration

Sinan Paşa Vakfı'nın mütevellisi olan Nasuh Çavuş'un vekili ve aynı zamanda vakfın tahsildarı (câbisi) olan Hacı Mustafa, ölen Nikola'nın küçük oğlu Yamandi'nin vasisi Manol ile birlikte mahkemeye gelir. Hacı Mustafa, Nikola'nın ölmeden önce vakfa ait bir odayı ve altındaki bakkal dükkânını aylık 20 akçeye kiraladığını

belirtir. Hacı Mustafa, vasi Manol'un isteği üzerine, söz konusu odanın ve dükkânın yine aylık 20 akçeye, mütevellî Nasuh Çavuş tarafından Yamandi'ye kiralandığını sözlerine ekler. Hacı Mustafa, vasi Manol'e kullanım hakkını belgeleyen bir de tezkire verildiğini belirttikten sonra mahkeme bu işlemi onaylar.

Hacı Mustafa, the treasurer (câbi) of the Sinan Paşa Waqf and the legal agent of the waqf mutawalli Nasuh Çavuş, goes to court with Manol, guardian of the late Nikola's younger son Yamandi. Hacı Mustafa states that, before his death, Nikola rented a room with a grocery store beneath it from the waqf for 20 akçe per month. Hacı Mustafa adds that, upon the guardian Manol's request, the mutawalli Nasuh Çavuş rented the room and the store to Yamandi again for 20 akçe per month. Hacı Mustafa also adds that the guardian Manol has been given a certificate (tezkire) documenting the usufruct rights. The court registers the transaction.

Merhûm ve mağfûrûn-leh Sinan Paşa Vakfı'na mütevellî olan fahrû'l-eşbâh ve'l-emced Nasuh Çavuş ibn Ahmed tarafından ikrâr-ı âti'l-beyâna vekîl olup hasm-ı şer'î-i câhid mahzarında şer'an vekâleti sâbite olan vakf-ı mezbûrun câbisi olan el-Hâc Mustafa ibn Ramazan meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde mahrûsa-i İstanbul mahallâtından Fener Kapısı dâhilinde vâki' bir tarafı hisâr divârı ve bir tarafı tarîk-i âmm ve iki tarafı vakf-ı mezbûr ile mahdûd olan vakf-ı mezbûrun bir bâb fevkânî odasını ve tahtında olan bir bâb bakkâl dükkânını be-her şehir yirmişiş akçe icâre-i mü'eccele ile mutasarrıf olan Nikola veled-i Yani nâm hâlikin sulbî sağîr oğlu Yamandi'nin vasîsi olan Manol veled-i Yani mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve i'tirâf idüp mahalle-i merkûmede vâki' olan zikri mürûr iden odayı ve dükkânı sağîr-i mezbûrun süknâyâ ihtiyâcı olmağın babası hâlik-i merkûma istîcâr itdüğü üzre vasî-yi mezbûr sağîr-i mezbûr için istîcâr itmeğın müvekkilim mûmâ-ileyh Nasuh Çavuş zikr olunan oda ve dükkân sağîr-i mezbûra ayda yirmişiş akçe icâre-i mü'eccele ile icâr idüp yedine mûmzâ ve mahtûm tezkire virüp tasarrufına izin virdi ba'de'l-yevm zikr olunan oda ve dükkân sağîr-i mezbûrun taht-ı tasarrufunda olup mâdâmkî mâh be-mâh icâre-i

merkûmeyi cânib-i vakfa edâ ve teslîm ide tasarrufuna âhardan kimesne mâni' olmaya didikde vekîl-i merkûm el-Hâc Mustafa'nın minvâl-i muharrer üzre ikrârında mukırr-ı merkûm Manol dahi vicâhen ve şifâhen tasdîk idicek ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis min Muharremi'l-harâm sene hamse ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Arslan Beşe ibn Abdullah, İbrahim Dede bin Şaban, Mehmed bin Mustafa, Hüseyin bin Hamza, Hüseyin bin Abdullah, Şaban bin Abdullah ve gayruhum.

401 - 1616 (1025) İstanbul 2: 33a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Bali, Defteri Mehmet Efendi Vakfı'nın mütevellisi Süleyman ile birlikte mahkemeye gelir. Bali, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 3000 dirheme Süleyman'ın mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra evi bir yıl için 300 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Bali'nin oğlu kendisine kefil olur. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Bali goes to court with the mutawalli of the Defteri Mehmet Efendi Waqf, Süleyman. Bali mortgages (istiglal) his house to Süleyman's waqf for 3000 dirhem. Then, he rents the house from the waqf for 300 dirhem for a period of one year. Bali's son becomes his surety. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

402 - 1616 (1025) İstanbul 2: 35a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Masyo adlı Hristiyan, Kamer Hatun Vakfı'nın mütevellisi Nasuh ile birlikte mahkemeye gelir. Masyo, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla, 5000 dirheme Nasuh'un mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra aynı evi bir yıl için 500 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Yani adlı Hristiyan Masyo'ya kefil olur. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

A Christian named Masyo goes to court with Nasuh, the mutawalli of the Kamer Hatun Waqf. Masyo mortgages (istiglal) his house to Nasuh's waqf for 5000 dirhem. Then, he rents the same house from the waqf for 500 dirhem for a year. Yani, another Christian, becomes Masyo's surety. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

403 - 1616 (1025) İstanbul 2: 38b/3 Tescil işlemi / Registration

Ömer, Tercüman Yunus Vakfı'nın mütevellisi Ali Çavuş ile birlikte mahkemeye gelir. Ömer, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla, 5000 dirheme Ali Çavuş'un mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra aynı evi yıllık 500 dirhemden, üç yıllığına toplam 1500 dirheme kiralar. Ebubekir, Ali ve Saliha da Ömer'e kefil olurlar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Ömer goes to court with Ali Çavuş, the mutawalli of the Tercüman Yunus Waqf. Ömer mortgages (istiglal) his house to Ali Çavuş's waqf for 5000 dirhem. Then, he rents the same house from the waqf for 1500 dirhem for 3 years (500 dirhem per year). Ebubekir, Ali, and Saliha become sureties of Ömer. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

404 - 1616 (1025) İstanbul 2: 39b/2 Tescil işlemi / Registration

Raziye, Mahmut Efendi Vakfı'nın mütevellisi Yusuf ile birlikte mahkemeye gelir. Raziye, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla, 3000 dirheme Yusuf'un mütevellisi olduğu vakfa satar, daha sonra aynı evi üç yıl için 1350 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Mehmet, Yakup ve Kamile Raziye'ye kefil olurlar. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Raziye goes to court with Yusuf, the mutawalli of the Mahmut Efendi Waqf. Raziye mortgages (istiglal) her house to Yusuf's waqf for 3000 dirhem. Then, she rents the same house from the waqf for 1350 dirhem for 3 years. Mehmet, Yakup and Kamile become Raziye's sureties. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

405 - 1616 (1025) İstanbul 2: 40a/1 Tescil işlemi / Registration

Çavuşzade Mahmut Efendi Vakfı'nın mütevellisi Mustafa Çavuş, kasap İstemad ile birlikte mahkemeye gelir. Mustafa Çavuş, İstemad'ın evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 12.000 akçeye kendisine sattığını söyler. Mustafa Çavuş, daha sonra aynı evi bir yıl için 1550 akçe karşılığında İstemad'a kiralamıştır. Mustafa Çavuş, toplam 13.550 akçeyi İstemad'dan aldığını belirtir. İstemad, Mustafa Çavuş'un sözlerini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Mustafa Çavuş, the mutawalli of the Çavuşzade Mahmut Efendi Waqf, goes to court with the butcher İstemad. Mustafa Çavuş states that İstemad had mortgaged (istiglal) his house to him for 12,000 akçe. Mustafa Çavuş then rented the same house to İstemad for 1550 akçe for a year. He now states that he has collected 13,550 akçe from İstemad. İstemad corroborates Mustafa's statements. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de Çavuşzâde merhûm Mahmud Efendi Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan fahrü'l-emâsil Mustafa Çavuş ibn Cafer meclis-i şerîfde mahmiyye-i merkûme sûrî ebvâbından Balat Kapısı hâricinde Karabaş Mahallesi'nden olup kassâb tâyifesinden olan işbu bâ'isü'l-kitâb İstemad veled-i Dimitri nâm zimmî mahzarında bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüp mezkûr İstemad mahalle-i merkûmede hudûdı beynimizde ma'lûm mülk menziline bin yirmi iki senesi evâyili Rebî'ulâhîrinde bi-tarîki'l-is-

tiglâl on iki bin akçeye bana bey' ve teslîm idüp ben dahi vakf-ı merkûm akçesiyle meblağ-ı merkûm ile iştirâ ve kabz ve teslîm it-dükden sonra menzil-i merkûmı yine bir sene tamâmına bin beş yüz elli akçeye mezbûr İstemad'a îcâr idüp ol dahi istîcâr itmişidi hâlen meblağ-ı merkûm on iki bin akçe asl-ı mâl ve bin beş yüz elli akçe icâre ki cem'an on üç bin beş yüz elli akçe olup bi't-tamâm ve'l-kemâl mezkûr İstemad yedinden alup kabz eyledim hu-sûs-ı mesfûra müte'allik da'vâdan zimmetini beriyyü's-sâde ba'de'l-yevm bir tarîk ile asâleten ve vekâleten da'vâ sudûr iderse lede'l-hükkâmî'l-kirâm mesmû'a olmaya didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhun mezbûr İstemad vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itdi vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sânî min Saferi'l-hayr li-sene hamse ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Yusuf Bey el-bevvâbü's-sultânî, Mevlana Cafer Efendi ibn Hüseyin, el-Hâc Osman el-kâtib, İbrahim Çelebi ibn Şaban, Mustafa bin Ahmed, Mehmed bin Mehmed, Arslan Beşe er-râcil, Mehmed bin Mustafa, Abdi bin Şaban, Zülfikar bin Bahtiyar ve gayruhum.

406 - 1616 (1025) İstanbul 2: 40b/3 Tescil işlemi / Registration

Ayşe, Zeyni Hatun Vakfı'nın mütevellisi Mehmet ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 4500 dirheme Mehmet'in mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra aynı evi bir yıl için 563 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. İki kişinin Ayşe'ye kefil olmasından sonra mahkeme bu işlemi onaylar.

Ayşe goes to court with Mehmet, the mutawalli of the Zeyni Hatun Waqf. Ayşe mortgages (istiglal) her house to Mehmet's waqf for 4500 dirhem. Then, she rents the same house from the waqf for 563 dirhem for a year. Ayşe appoints two sureties for her debt. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

407 - 1616 (1025) İstanbul 2: 42b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Saime Hatun ve kız kardeşi Emine, Kamer Hatun'un vekili ve kocası olan Mustafa ile birlikte mahkemeye gelirler. İki kız kardeş, babalarının ölümünden sonra, Hafız Mustafa Çelebi Vakfı'na 9000 ve Hüsam Efendi Vakfı'na 6000 akçe borcu olduğunun sap-tandığını söylerler. Söz konusu borçların ödenmesi için, vasileri ve amcaları olan Hüseyin Çelebi, babalarından miras kalan evi Kamer Hatun'a 12.000 akçeye satmıştır. Kız kardeşler, daha önce evin düşük fiyata satıldığı gerekçesiyle Kamer Hatun'a dava açtıklarını, ancak aracılardan yardımıyla 1250 akçe alarak sulh yaptıklarını belirtirler. Vekil Mustafa'nın da söylenenleri doğrulamasından sonra mahkeme işlemi sicile kaydeder.

Saime Hatun and her sister Emine go to court with Mustafa, husband and the legal agent of Kamer Hatun. The two sisters state that at his death their late father owed 9000 akçe to the Mustafa Çelebi Waqf and 6000 akçe to the Hüsam Efendi Waqf. They add that, to pay the debt, their uncle and guardian Hüseyin Çelebi sold a house they inherited from their father to Kamer Hatun for 12,000 akçe. Previously, the sisters had sued Kamer Hatun on the ground that the house was sold below its market value. Through mediation, they reached an amicable settlement for 1250 akçe. The legal agent Mustafa corroborates the statements. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de Hafız Mustafa Çelebi Mahalle-si'nden Saime bint-i İbrahim nâm hâtun li-ebeveyn hemşîresi Emine bint-i İbrahim ile meclis-i şer'î-i şerîfde işbu sâhibetü'l-kitâb Kamer Hâtun ibn Ali tarafından ikrâr-ı âti'z-zikri tasdîka vekîl olup vekâleti mevlânâ Ali bin Nasuh ve Süleyman bin Abdullah şehâdetleri ile sâbite olan zevci Mustafa bin Mehmed mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp babamız merkûm İbrahim vefât itdikde Hafız Mustafa Çelebi Vakfı'na olan dokuz bin akçe ve Hüsam Efendi Vakfı'na altı bin akçe zarûreten deyni için vasîmiz olup ammimiz olan Hüseyin Çelebi mahalle-i merkûmede vâki' ma'lûmetü'l-hu-

dûd bize irsle intikâl iden menzili on iki bin akçeye merkûme Kamer Hâtun'a bey'-i bât ile bey' ve teslîm idüp mezbûre dahi iştirâ ve kabz ve tesellüm itdüğinden sonra semen-i merkûmı bi't-tamâm zevci merkûma edâ ve ifâ itmişidi hâlen biz hîn-i bey'de dahi ziyâde tahammüli var idi gabn-ı fâhiş ile bey' itmişdir deyü da'vâya şürû' itdüğümüzde aramıza muslihûn tavassut idüp bizi bin iki yüz elli akçeye sulh eylediklerinde biz dahi sulh-i merkûmı kabûl ve bedel-i sulh-i mezbûr bin iki yüz elli akçeyi bi't-tamâm ve'l-kemâl alup kabz idüp husûs-ı merkûma müte'allik da'vâdan merkûme Kamer Hatun'un zimmetini ibrâ'-i âmm ile ibrâ' ve iskât-ı tâmm ile iskât eyledik ba'de'l-yevm bir tarîk ile mazmûnı kitâbıma muhâlif asâleten ve vekâleten da'vâ sudûr iderse lede'l-hükkâmî'l-ki-râm mesmû'a olmaya didiklerinde mukırrân-ı merkûmetânın ik-râr-ı meşrûhun mesfûr Mustafa vekâleti hasebiyle vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itdi mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tah-rîren fî evâsıtı Saferî'l-hayr li-sene hamse ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mevlana Ali Beşe bin Nasuh el-imâm, Mustafa Çavuş bin Kurd, Süleyman bin Hızır, İbrahim Bey el-cündi, Derviş bin Ali, Musa Dede bin İdris, Abdurrahman bin Yunus, İbrahim bin Şaban, Arslan Beşe er-râcil, Mehmed bin Mustafa, Eyne bin Hızır ve gayruhum.

408 - 1616 (1025) İstanbul 2: 43a/4 Tescil işlemi / Registration

1. Mustafa, Hüseyin Bey Vakfı'nın mütevellisi 2. Mustafa ile birlikte mahkemeye gelir. 1. Mustafa, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla, 10.000 dirheme 2. Mustafa'nın mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra evi bir yıl için 1875 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Dimo adındaki Hristiyan'ın 1. Mustafa'ya kefil olmasından sonra mahkeme bu işlemi onaylar.

Mustafa I goes to court with Mustafa II, the mutawalli of the Hüseyin Bey waqf. Mustafa I takes out a 10,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf of Mustafa II. Then, Mus-

tafa I rents the same house from the waqf for 1875 akçe for a period of one year. A Christian named Dimo agrees to serve as the surety of Mustafa I. The court registers the transaction.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

409 - 1616 (1025) İstanbul 2: 43b/1 Tescil işlemleri / Registration

Arslan adlı Yahudi, Drako adındaki Hristiyan ile birlikte mahkemeye gelir. Arslan, Üsküdar'a bağılı Gebze Nahiyesi'nin Feliker Köyü'nün, Bursa'da gömülü olan Ebu İshak'ın vakfına ait olduğunu söyler. Arslan, söz konusu köyün öşür vergisini toplama yetkisini Drako ile ortak olarak vakfın mütevellisinden 15.000 akçeye satın alıp parasını peşin ödediklerini sözlerine ekler. Arslan, Drako ile söz konusu mukataadan elde ettikleri kârı bölüştükten sonra, kendisinin Drako'dan 600 akçe alacağını kaldığını saptadıklarını ve bu alacağını tahsil ettiğini belirtir. Sonuçta, taraflar birbirlerinden alacakları kalmadığını mahkemeye onaylatırlar.

Arslan, a Jew, goes to court with Drako, a Christian. Arslan states that the Feliker Village in the Gebze district of Üsküdar belongs to the waqf of Ebu İshak, who is buried in Bursa. Arslan adds that he and Drako bought the right to collect the tithe (öşür) of the mentioned village from the waqf mutawalli for 15,000 akçe, paying the sale price in advance. Arslan states that after he and Drako shared the profit arising from tax farming (mukataa), they realized that Drako owed him 600 akçe. Arslan adds that subsequently he collected this sum from Drako. The two sides have the court register that neither owes the other anything.

Mahrûsa-i İstanbul'da Zeyrek kurbünde Hızır Bey Mahallesi'nde sâkin Arslan veled-i Kalender nâm yahudi meclis-i şer'-i lâzımût-tevkîrde hâmil-i hâze'l-kitâb Drako veled-i Yorgi nâm zim-mî mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp mahrûsa-i Brusa'da medfûn merhûm Ebu İshak'ın evkâfından olup Medîne-i Üsküdar muzâfâ-

tından Gekboze Nâhiyesi'ne tâbi' Feliker (?) nâm karyenin a'sâr-i şer'iyye rüsûm-ı âdiyesini merhûm-ı mezbûrun mütevellîsinden [sîlik] akçe ber-vech-i iltizâm ber-vech-i iştirâk alup on beş bin akçe peşin virüp zikr olunan mukâta'asını mezbûr Drako ile tasarruf itdüğümüzden sonra vakf-ı mezbûrun mütevellîsine iltizâmım üzre deynimizi edâ ve teslîm itdüğümüzden sonra ber-vech-i peşin virdüğümüz on beş bin akçeden hisselerimizi kabz itdüğümüzden sonra fâ'ideden mezbûr Drako'nun ve benim beynimizde hesâb itdüğümüzde mezbûrun üzerinde kavlimiz üzre altı yüz akçe hakkım zuhûr itmiş idi hâlen meblağ-ı merkûm altı yüz akçeyi dahi mezbûrun yedinden ahz ü kabz idüp ve biribirimizin zimmetini husûs-ı mezbûra müte'allik olan da'vâ ve talebden ibrâ'-i âmmla ibrâ' ve iskât-ı tâm eyledük didüğünde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhun el-mukarrün-lehü'l-merkûm dahi vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâki' alâ vukû'ihî bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî evâhiri Saferi'l-hayr li-sene hamse ve 'işrine ve elf

Şühûdü'l-hâl

Arslan Beşe bin Abdullah er-râcil, Mustafa bin Ahmed, Hüseyin bin Hamza, Abdi bin Mehmed, Ahmed bin Mehmed, Zülfikar bin Bünyad, Yusuf bin Bayram, Rali veled-i Yani, Mihal veled-i Yani, Yorgo veled-i Andon ve gayruhum.

410 - 1616 (1025) İstanbul 2: 43b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Ayni adındaki kadın, Zeyni Hatun Vakfı'nın mütevellisi Mehmet ile birlikte mahkemeye gelir. Ayni, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla, 5000 dirheme Mehmet'in mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra aynı evi bir yıl için 625 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Ayşe adlı kadının Ayni'ye kefil olmasından sonra mahkeme bu işlemi onaylar.

A woman named Ayni goes to court with Mehmet, the mutawalli of the Zeyni Hatun Waqf. Ayni mortgages (istiglal) her house to Mehmet's waqf for 5000 dirhem. Then, she rents the same house from the waqf for 625 dirhem for a period of one year.

Another woman named Ayşe becomes Ayni's surety. The court registers the transaction.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

411 - 1616 (1025) İstanbul 2: 44a/2 Tescil işlemleri / Registration

Miron adlı Hıristiyan, Hüseyin Çavuş Vakfı'nın mütevellisi Mehmet ile birlikte mahkemeye gelir. Miron, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla, 20.000 dirheme Mehmet'in mütevellisi olduğı vakfa satar, sonra aynı evi bir yıl için 2000 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Miron'un oğulları Serkez ve Agop kendisine kefil olurlar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Miron, a Christian, goes to court with Mehmet, the mutawalli of the Hüseyin Çavuş Waqf. Miron mortgages (istiglal) his house to Mehmet's waqf for 20,000 dirhem. Then, he rents the same house from the waqf for 2000 dirhem for a period of one year. Miron appoints his sons Serkez and Agop as sureties. The court registers these transactions.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

412 - 1616 (1025) İstanbul 2: 44a/4 Tescil işlemleri / Registration

Mir Divane Vakfı'nın mütevellisi olan Fatma Hatun'un vekili Ayşe Hatun, Hacı Mehmet ile birlikte mahkemeye gelir. Ayşe Hatun, Mir Divane adlı kişinin Fatma Hatun'un dedesi olduğunu ve Fatma Hatun'u vakfına müteveli olarak atadığını ve Fatma Hatun'un vakfa ait olan ketenci dükkânını 71.000 akçe peşin kiraya ek olarak günlük 2 akçe karşılığında Hacı Mehmet'e kiraladığını söyler. Ayşe Hatun'a göre, Hacı Mehmet ertelenmiş kirayı her ay düzenli olarak ödemektedir. Hacı Mehmet, Ayşe Hatun'un ifadesini doğrular. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Ayşe Hatun, the legal agent of Fatma, the mutawalli of the Mir Divane Waqf, goes to court with Hacı Mehmet. Mir Divane was Fatma Hatun's grandfather, she claims, and he appointed Fatma Hatun as the mutawalli of his waqf. Ayşe Hatun adds that Fatma Hatun rented a linen store of the waqf to Hacı Mehmet for a 71,000 akçe down payment and an additional 2 akçe per day. Hacı Mehmet has been paying the postponed rent each month regularly, she testifies. Hacı Mehmet corroborates Ayşe Hatun's testimony. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de merhûm Mir Divane Vakfına meşrûtiyet üzere mütevellîye olan evlâdından Fatıma Hâtun ibnet-i Salahuddin tarafından husûs-ı âti'z-zikri ikrâra vekîl olup vekâleti hasm-ı câhid-i şer'î mahzarında el-Hâc Cezeli ibn el-Hâc Ahmed ve Abdurrahman Çavuş ibn Hüseyin Çavuş şehâdetleri ile sâbite olan Ayişe Hâtun ibnet-i Ramazan meclis-i şer'î şerîfe [gelüp] işbu sâhibü'l-kitâb el-Hâc Mehmed bin Ali mahzarında vekâlet habibiyle tâyi'aten ikrâr ve i'tirâf idüp müvekkilem mezbûre Fatıma mütevellîyesi olduğu ceddi merhûm-ı merkûm Mir Divane Vakfı'ndan mahmiyye-i merkûme sûrî evvâbından Zindan Kapısı hâricinde Yemiş İskeleyi nâm mevzi'de bir tarafı Mehmed Reis dükkânı ve bir tarafı Abdurrahman Çelebi bin Ali dükkânı ve bir tarafı vakf-ı merkûm ve bir tarafı tarîk-i âmmîla mahdûd bir bâb ke-tâncı dükkânını târîh-i kitâbdan yevmî iki akçe icâre-i mü'eccele ile mesfûr el-Hâc Mehmed'e icâr eyledi ol dahi minvâl-i mezbûr üzere istîcâr ve kabûl itdiğinden sonra icâre-i mu'accele tarîki ile mezbûr el-Hâc Mehmed yedinden yetmiş bir bin nakd râyic fi'l-vakt fiddî akçe vakf için alup kabz itdi ba'de'l-yevm merkûm el-Hâc Mehmed dükkân-ı mesfûrî minvâl-i muharrer üzere mutasarıf olup mâh-be-mâh ta'yîn olunan yevmî iki akçe icâre-i mü'ecceleyle cânib-i vakfa edâ eyledi didikde mukırra-i merkûmenin ikrâr-ı meşrûhun mesfûr el-Hâc Mehmed vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâki' kayd şüd fi'l-yevmi'l-ışrîn min Safe-ri'l-hayr li-sene hamse ve 'ışrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Kıdvetü'l-emâsil Rıdvan Çavuş, Süleyman bin Abdurrahman, el-Hâc Said bin [...], el-Hâc Ali bin Behram, Mansur bin Mehmed, el-Hâc Ramazan bin Mansur, Şahi bin Ahmed, el-Hâc Mansur bin Salim, Mehmed bin Hasan, İbrahim Halil bin Şaban, Şükrullah Efendi bin Arslan, er-râcil ve gayruhum.

413 - 1616 (1025) İstanbul 2: 45a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Mihail adlı Hristiyan, Mehmet Bey Vakfı'nın mütevellisi Murat ile birlikte mahkemeye gelir. Mihail, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla, 5500 dirheme Murat'ın mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra aynı evi bir yıl için 550 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. İki Hristiyan, Mihail'e kefil olurlar. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Mihail, a Christian, goes to court with Murat, the mutawalli of the Mehmet Bey Waqf. Mihail mortgages (istiglal) his house to Murat's waqf for 5500 dirhem. Then, he rents the same house from the waqf for 55 dirhem for a year. Two other Christians become Mihail's sureties. The court registers the transaction.

[Oriijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

414 - 1616 (1025) İstanbul 2: 45b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Gora adlı Hristiyan, Mehmet Bey Vakfı'nın mütevellisi Murat ile birlikte mahkemeye gelir. Gora, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla, 5500 dirheme Murat'ın mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra aynı evi bir yıl için 550 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. İki Hristiyan Gora'ya kefil olur. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Gora, a Christian, goes to court with Murat, the mutawalli of the Mehmet Bey Waqf. Gora mortgages (istiglal) his house to Murat's waqf for 5500 dirhem. Then, he rents the same house from

the waqf for 550 dirhem for a year. Two other Christians become Gora's sureties. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

415 - 1616 (1025) İstanbul 2: 46a/2 Tescil işlemi / Registration

İstanka adlı Hristiyan kadın, Mehmet Efendi Vakfı'nın kurucusu ve mütevellisi olan Mehmet'le birlikte mahkemeye gelir. İstanka, Mehmet'in vakfına sattığı mülkün parasından (asl-ı mal) 16.000 dirhem, söz konusu mülkün kirasından da 1000 dirhem borcu olduğunu söyler. Mahkeme, İstanka'nın sözlerini sicile kaydeder.

İstanka, a Christian woman, goes to court with Mehmet, the founder and the mutawalli of the Mehmet Efendi Waqf. İstanka states that she owes to Mehmet's waqf 16,000 dirhem from the sale (asl-ı mal) of a property and 1000 dirhem as rent for it. The court registers İstanka's statement.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

416 - 1616 (1025) İstanbul 2: 49a/2 Tescil işlemi / Registration

Mustafa, Ayşe bint-i Bali Vakfı'nın mütevellisi Murat ile birlikte mahkemeye gelir. Mustafa, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla, 1000 dirheme Murat'ın mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra aynı evi bir yıl için 150 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Mustafa goes to court with Murat, the mutawalli of the Ayşe bint-i Bali waqf. Mustafa mortgages (istiglal) his house to Murat's waqf for 1000 dirhem. Then, he rents the same house from the waqf for 150 dirhem for a year. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

417 - 1616 (1025) İstanbul 2: 49a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Ezmerağda adlı Hıristiyan kadın, Ayşe Hatun Vakfı'nın mütevellisi Hüseyin ile birlikte mahkemeye gelir. Ezmerağda, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla, 8000 dirheme Hüseyin'in mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra 1000 dirhem karşılığında aynı evi bir yılığına vakıftan kiralar. Ezmerağda'ya mahallesinde oturan 4 Hıristiyan kefil olurlar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Ezmerağda, a Christian woman, goes to court with Hüseyin, the mutawalli of the Ayşe Hatun waqf. Ezmerağda mortgages (istiglal) her house to Hüseyin's waqf for 8000 dirhem, then rents the same house from the waqf for 1000 dirhem for a period of one year. Four other Christians from Ezmerağda's neighborhood become her sureties. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

418 - 1616 (1025) İstanbul 2: 49a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Yasef, Ahmet ve Arslan ádlı iki şahitle mahkemeye gelir. Yasef, Kudüs Patriki rahip Sofani'nin kendisini bütün işlerine vekil tayin ettiğini söyler. Rahip Sofani özellikle İstanbul'da, Tahta Minare Mahallesi'ndeki vakıf evinin işleri için kendisini vekil tayin etmektedir. Mahkeme, Yasef'in vekâletini onaylar.

Yasef goes to court with two witnesses, Ahmet and Arslan. Yasef states that Priest Sofani, the current patriarch of Jerusalem, has appointed him as his legal agent. In particular, Priest Sofani has appointed him as his attorney for managing the waqf house in İstanbul's Tahta Minare (Wooden Minaret) neighborhood. The court registers Yasef's legal agency.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

419 - 1616 (1025) İstanbul 2: 49b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Nefise, Ferruh Kethüda Vakfı'nın mütevellisi Ahmet ile birlikte mahkemeye gelir. Nefise, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla, 1500 dirheme Ahmet'in mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra aynı evi bir yıllığına 150 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Mehmet ve Ramazan Nefise'ye kefil olurlar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Nefise goes to court with Ahmet, the mutawalli of the Ferruh Kethüda Waqf. She takes a 1500 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Ahmet's waqf. Then, she rents the same house from the waqf for 150 dirhem for a period of one year. Mehmet and Ramazan agree to serve as Nefise's sureties. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

420 - 1615 (1024) İstanbul 2: 50b/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Eski Anadolu Kazaskeri olup Galata Kazasını arpalık olarak elinde bulunduran Seyyit Hüseyin ile İstanbul ve Haslar'ın kadılarına bir emr-i şerif gönderilir. Bu emr-i şerife göre söz konusu kadılıklarda yava (cizye türü), ispençe ve çiftbozan vergilerini toplama yetkisini iltizam yoluyla ortaklaşa alıp ellerinde bulunduran Seyyit Hüseyin, Nasuh, Bayezit Beşe ve Hasan, saraya bir dilekçe yazmışlardır. Adı geçen mültezimler, bu dilekçeyle söz konusu bölgelerde yaşayıp cizye ödemekle yükümlü gayrimüslim halktan (yava kefere) ve Ermenilerden ispençe ve çiftbozan vergilerini istediklerinde, kendilerinin padişah vakıfları ve arpalıklarına (paşmaklık) bağlı bölgelere kayıtlı olduklarını gerekçe göstererek vergi ödemediklerini bildirirler. Yine aynı dilekçeyle, söz konusu halkın gerçekte öyle olmadığı halde, kayıtlı bulunduklarını söyledikleri çeşitli kentlerde cizye vergisini ödediklerini ve voyvodalarından aldıkları tezkireleri göstererek de bunu kanıtlamaya çalıştıklarını saraya



Nicolas de Nicolay'ın 1567 tarihli *Discours et histoire veritable des navigations, peregrinations et voyages, faicts en la Turquie* başlıklı seyahatnamesinden kazasker.

Illustration of a chief military judge (kazasker) from Nicolas de Nicolay's *Discours et histoire veritable des navigations, peregrinations et voyages, faicts en la Turquie* (1567).

bildirirler. Mültezimler, bu durumun önüne geçebilmek için saraydan yeni bir emr-i şerif isterler. Gönderilen emr-i şerifle, vakıf görevlilerinin ellerinde bulunan defter-i hakanide (taşınmaz defteri) isimleri kayıtlı olanların dışında söz konusu halkın tamamından cizye, ispençe ve çift bozan vergilerinin adı geçen mültezimler tarafından toplatılması emredilir.

Seyyit Hüseyin, the former chief military judge (kazasker) of Anadolu using the Galata province as source of income (arpalık), and the judges of İstanbul and Haslar are sent a Sultanlic Order (emr-i şerif). According to this Sultanlic Order, Seyyit Hüseyin, Nasuh, Bayezit Beşe and Hasan, who have jointly farmed out the right to collect yava (a kind of capitation [cizye] tax), ispençe and çiftbozan taxes in the mentioned judicial districts, have sent a petition to the palace. In the petition, the tax farmers (mültezim)in question state that when they try to collect the capitation tax from non-Muslims and the ispençe and çiftbozan taxes from the Armenians, they meet with resistance. Specifically, the individuals refuse to pay their taxes, claiming to be registered in the regions connected to Sultanlic waqfs and the palace women's fief. The tax farmers inform the palace that the subjects claim, incorrectly, to be registered elsewhere and also yo have paid the capitation tax where they are registered. In fact, say the tax farmers, these individuals are not registered anywhere else. The subjects also try to prove their claim through certificates (tezkire) obtained from the vavodes of those other cities. The tax farmers request a Sultanlic Order to overcome this problem. A Sultanlic Order sent in response instructs the tax farmers to collect the capitation (cizye), ispençe and çiftbozan taxes of all subjects, except those registered in the real estate register (defter-i hakani) held by the officers of the Sultan's waqfs.

A'lemü'l-ulemâi'l-mütebahhirîn sâbikan Anadolu Kadiaskeri olup bi'l-fi'l ber-vech-i arpalık Galata Kazâsına mutasarrıf olan mevlânâ Hüseyin edâma'llâhü te'âlâ fezâilehû ve akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn mevlânâ İstanbul ve Haslar

kadıları zîdet fezâilehumâ tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki zıkr olunan kadılıklarda yave ispençe ve [...] cem'ine me'mûr olan Seyyid Hüseyin ve Nasuh Mehmed ve Bayezid Beşe ve Küçük Hasan nâm kimesneler Dersa'âdetime gelüp zıkr olunan kadılıklarda vâki' ispençe ve çiftbozan resimlerine bervech-i iştirâk ve iltizâm emînler olup şart-ı iltizâmım mücebince yave kefere ve Ermeni tâifelerinin üzerlerine lâzım gelen ispençe ve çiftbozan resimlerin taleb eylediklerinde mücerred vormemek için evkâf-ı selâtîn ve sultanlar paşmaklıkları re'âyâsıyuz deyü defter-i cedîd-i hâkânîde isimleri mestûr ve mukayyed değil iken bir tarik ile ellerine voyvodalarından tezkireler alup ve niçeleri dahi biz vilâyetimiz olan Medîne-i Münevvere ve Burusa ve Gemlik ve Üsküdar ve Trabzon ve Karaman ve Yeni[...]da edâ eyledük deyü yave cizyelerin ve ispençelerin edâ eylemekde ta'allül ve bahâne itmeleleri ile mâl-i mîrîye gadr ve iltizâmımıza küllî kesr ve zarar müteretib olup şart-ı iltizâmımız mücebince bi't-tamâm alıvirilmek bâbında emr-i şerîf taleb iderim deyü bildirmeğin şart-ı iltizâmları mücebince cem' ve tahsîl itdirilmek emr idüp buyurdum ki hükmi-i şerîfim vardıkda husûs-ı mezbûra gereği gibi mukayyed olup göresiz zıkr olunan Ermeni kefere tâyifesi üzerlerine edâsı lâzım gelen yave ispençe ve çiftbozan resimleri vormemek için ol vechile bahâne eylemek isterlerse kat'â sözlerin [?] ihfâ eylemeyüp evkâf zâbitlerinin ellerinde olan mühürlü ve nişanlı sahîh ve cedîd sûret-i defter-i hâkânîde isimleri mestûr ve mukayyed olan re'âyâyâ dahl ve ta'arruz itdirmeyüp mâ'adâsının mezbûrân mültezimlerin ellerine virilen emr-i şerîf ve şart-ı iltizâmları üzre yave ve ispençe ve çiftbozanların mîrî için taleb ve tahsîl ve defter itdirüp hâsıl olan akçeyi dâhil-i hazîne itdiresiz ve bi'l-cümle ol makûle isimleri zıkr olunan sûret-i defterden âhara ra'ıyyet kayd olunmayup haymâneden [?] tahsîli lâzım gelen yave ispençeleri ve çiftbozan resimlerin mîrî için iltizâmları mücebince bi't-tamâm alıvirilüp emr-i şerîfe muhâlif kimesneye ta'allül ve nizâ' itdirmeyesiz şöyle bilesiz âlâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sânî min Cumâdelûlâ li-sene erba'a ve 'işrîne ve elf

Be-makâm-ı Üsküdar

Vasale ileynâ fi 13 Receb sene 1024

421 - 1616 (1025) İstanbul 2: 51a/2 Tescil işlemi / Registration

Dimitri, Ayşe Hatun Vakfı'nın mütevellisi Hüseyin ile birlikte mahkemeye gelir. Dimitri evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla, 4000 dirheme Hüseyin'in mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra aynı evi bir yılığına 500 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. Üç Hıristiyan Dimitri'ye kefil olurlar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Dimitri goes to court with Hüseyin, the mutawalli of the Ayşe Hatun Waqf. He mortgages (istiglal) his house to Hüseyin's waqf for 4000 dirhem. Then, he rents the same house from the waqf for 500 dirhem for a period of one year. Three other Christians become Dimitri's sureties. The court registers these transactions.

422 - 1616 (1025) İstanbul 2: 52a/5 Tescil işlemi / Registration

Şaban, Tercüman Yunus Vakfı'nın mütevellisi Ali ile birlikte mahkemeye gelir. Şaban, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla, 8000 dirheme Ali'nin mütevellisi olduğu vakfa satar, sonra aynı evi bir yılığına 800 dirhem karşılığında vakıftan kiralar. İki kişi Şaban'a kefil olurlar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Şaban goes to court with Ali, the mutawalli of the Tercüman Yunus Waqf. He mortgages (istiglal) his house to Ali's waqf for 8000 dirhem. Then, he rents the same house from the waqf for 800 dirhem for a year. Şaban appoints two sureties. The court registers these transactions.

423 - 1616 (1025) Galata 41: 1a/2 Tescil işlemi / Registration

Hamza Ağa Vakfı'nın Mütevellisi Mehmet Çavuş; Petro, Anas-taş ve Lika adlı Hıristiyan ortaklarla birlikte mahkemeye gelir. Mütevellisi Mehmet Çavuş, mülkiyeti vakfa ait olup, adı geçen Hıristiyanlar tarafından 8000 akçe peşin ve 5 akçe günlük kira bedeli kar-

şılığında kiralannuş olan dükkânın yıkılmaya yüz tuttuğunu söyler. Mehmet Çavuş, adı geçen ortakların dükkânı kendi paralarıyla onarmak ve onarım giderlerini peşin kiradan düşürmek için kendisinden izin istediklerini belirterek gerekli izni verdiğini söyler. Mahkeme mütevellî Mehmet Çavuş'un sözlerini sicile kaydeder.

Mehmet Çavuş, mutawalli of the Hamza Ağa Waqf, goes to court with his Christian partners Petro, Anastaş, and Lika. He states that a store owned by the waqf, which has been rented to the Christian partners for an advance payment of 8000 akçe and 5 akçe daily rent, is in disrepair. Mehmet Çavuş points out that the partners have asked him for permission to repair the store and to deduct the expenses from the advance payment. He says that the necessary permissions are granted. The court registers Mehmet Çavuş's testimony.

Merhûm Hamza Ağa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan fahrü'l-akrân Mehmed Çavuş meclis-i şer'-i şerîfde Petro veled-i Dimo ve Anastaş veled-i Nikola ve Lika veled-i Çoka nâm zimmîler mahzarlarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp vakf-ı mezbûrdan olup mahrûsa-i Galata'da Frenk Kiliseleri kurbünde vâki' bir taraftan Firor Çavuş dükkânı ve bir taraftan Mustafa Reis dükkânı ve bir taraftan eşekci Manol dükkânı ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd olup sekiz bin akçe icâre-i mu'accele ve ecr-i misli olan yevmî beş akçe icâre-i mü'eccele ile nısfı Petro ve nısf-ı âharı mezbûrân Anastaş ve Lika'nın tasarrufunda olan bir bâb dükkân harâbe-müşrif olup müceddeden binâya muhtâc olmağla zikr olunan dükkânı mezbûrûn zimmîler kendü mâllarıyla binâ idüp harc ve sarf itdikleri cânib-i vakıfdan icâre-i mu'accele mahsûb olmak üzere benden izin taleb itdiklerinde ben dahi [silik] üzere binâya mezbûrûn zimmîlere izin ve icâzet virdüm vech-i meşrûh üzere [silik] olsunlar didikde gıbbe't-tasdîk vicâhen ve mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu [silik]

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi ibn Ahmed, Mustafa bin Mehmed ve gayruhum.

424 - 1616 (1025) Galata 41: 2a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Manol ile kız kardeşi Seltane, Nasuh Bey Vakfı'nın mütevellisi Ömer ile birlikte mahkemeye gelirler. Manol ve Seltane, ortak olarak sahip oldukları bağlarını istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 8000 dirheme vakfa satarlar, sonra aynı evi bir yıllığına 1200 dirheme vakıftan kiralarlar. Manol ve Seltane'nin anneleri, söz konusu bağa ve parasına kefil olur. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Manol and his sister Seltane appear in court with the mutawalli of the Nasuh Bey Waqf, Ömer. The siblings take out an 8000 dirhem mortgage (istiglal) on their vineyard from the waqf. Then, they rent the same house from the waqf for an annual rent of 1200 dirhem for a period of one year. Manol and Seltane's mother serves as surety for the vineyard and the money. The court registers these transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

425 - 1616 (1025) Galata 41: 4a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Kaybolan Dimitri'nin mallarına vakıf adına el koyan Cami-i Şerif-i Sultani Vakfı'nın mütevellisi Bayezid Ağa, İbrahim Çelebi ile mahkemeye gelir. Bayezid Ağa, Dimitri'nin cariyesi olan Emine'yi açık artırma yoluyla 5000 akçeye İbrahim Çelebi'ye sattığını söyler. Bayezid Ağa, paranın tamamını İbrahim Çelebi'den aldığını belirtir. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Bayezid Ağa, mutawalli of the Cami-i Şerif-i Sultani Waqf, has confiscated the belongings of Dimitri, who has disappeared, on behalf of the waqf. He goes to court with İbrahim Çelebi. Bayezid Ağa states that he has sold Dimitri's concubine Emine for 5000 akçe to İbrahim Çelebi through an auction. He adds that he has collected the money in full. The court registers the transaction.

Mahrûsa-i İstanbul'da binâ olunan Câmî-i Şerîf-i Sultânî Evkâfı re'âyâsından mahmiyye-i Galata'da Arab Sûku'nda sâkin iken bundan akdem mefkûd olan Dimitri veled-i Nikola nâm zimmînin evkâf-ı mezbûr mütevellîsi olup emvâlini vakıf için kabz ve furuh-ta me'mûr olan fahrü'l-akrân Bayezid Ağa ibn Hasan meclis-i şer'î-i şerîfde işbu râfi'ül-kitâb İbrahim ibn Yakub mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp zimmî-i mezbûrun câriye-i memlûkesi olduğına mu'terif olmağla vakf için kabz olunup şeref-i İslâm ile müşerref olan işbu hâzır orta boyly açık kaşly [silik] gözly Rûsiyyeti'l-asl yüzünün sol tarafında üç benî olan Emine bint-i Abdullah'ın cânib-i vakıfıdan bey' olunması lâzım gelmeğın câriye-i mezbûre ba'de'l-müzâyede mezbûr İbrahim'in üzerinde beş bin fiddî râyic fi'l-vakt akçede karâr idüp ziyâde ile âhar tâlibi olmayup ve meblağ-ı mezbûr dahi semen-i misli olmağın câriye-i mezbûreyi tevliyetim hasebiyle vech-i meşrûh üzre me'mûr olduğım cihetden meblağ-ı mârû'z-zikre mezbûr İbrahim'e bey'-i bât ile bey' ve teslîm idüp semen-i mezbûr beş bin akçeyi vakf için mezbûrun yedinden bi't-tamâm alız ü kabz eyledim ba'de'l-yevm câriye-i merkûme mezbûrun mülk-i müşterâsıdır didikde mukırr Bayezid Ağa'nın ikrâr-ı meşrûhunu el-mukırrün-lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdik itdikde mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundı tahrîren fî evâhiri Zilka'deti's-şerîfe li-seneti'l-mezbûre

Şühûdü'l-hâl

Şaban bin Hamza, Mehmed bin Abdi, Receb Efendi, Pir bin Abdünnebi.

426 - 1616 (1025) Galata 41: 4b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Rabia Hatun'un vekili Hızır, Hüseyin Ağa Vakfı'nın mütevellisi Mehmet Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Hızır, Rabia Hatun'un evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla adı geçen vakfın eski mütevellilerinden Ahmet'e 10.000 akçeye sattığını söyler. Rabia Hatun daha sonra aynı evi bir yıllığına 1000 akçeye vakıftan kiralamıştır. Hızır, Rabia Hatun'un ayrıca vakıftan 10'u 11 akçe (yüzde 10 faiz) karşılığında 8000 akçe de borç aldığını ve vakfa toplam 18.000

akçe borcu olduğunu sözlerine ekler. Mütevellî Mehmet Bey, Hızır'ın sözlerini doğrular. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Rabia Hatun's legal agent Hızır appears in court with Mehmet Bey, mutawalli of the Hüseyin Ağa Waqf. Hızır states that Rabia Hatun took out a 10,000 akçe mortgage (istiglal) on her house from the previous mutawalli of the waqf, Ahmet. Then Rabia Hatun rented the same house from the waqf for 1000 akçe for a period of one year. Hızır adds that Rabia Hatun also borrowed 8000 akçe from the waqf to be paid as 11 akçe for every 10 akçe (at 10 percent interest). Accordingly, her total debt to the waqf stands at 18,000 akçe. Mutawalli Mehmet Bey corroborates Hızır's statement. The court registers these transactions.

Mahrûsa-i Galata'da Emekyemez Mahallesi sâkinelerinden Rabia Hâtun ibnet-i Kemal tarafından husûs-ı âti'z-zikri ikrâra vekîl olup vekâleti hasm-ı câhid mahzarında Şemseddin Efendi ibn Ramazan ve Hasan Çelebi ibn İsa şehâdetleriyle sâbite olan Hızır bin Murtaza meclis-i şer'-i şerîfde Hüseyin Ağa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Mehmed Bey ibn Ahmed mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp müvekkile-i mezbûre Rabia Hâtun târîh-i kitâb senesi şehri Cumâdelâhiresinde cânib-i vakf-ı mezbûrdan on bin akçe alup mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Medine-i Münevvere vakfı ve bir tarafı Memi Reis vakfı ve bir tarafı Meryem Hâtun mülki ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan mülk menziline meblağ-ı mezbûra tuta ol hinde mütevellî-i vakf-ı mezbûr olan Ahmed nâm kimesneye bi-tarîki'l-istiglâl bey' ve teslîm itdikden sonra menzil-i mezbûrî yine şehir-i mezbûr guresinden sene tamâmına değin bin akçeye istîcâr eylemiş idi hâlen yine müvekkilim mezbûre Rabia Hâtun târîh-i kitâb gününde mâl-i vakf-ı mezbûrdan onı on bir akçe mu'âmele-i şer'îyyesi ile sekiz bin akçe dahi alup cem'an asl-ı mâl-ı vakf-ı mezbûrdan mezbûre Rabia Hâtun zimmetinde on sekiz bin akçe olmuşdur didikde vekîl-i mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu mütevellî-i mezbûr bi'l-muvâcehe tasdik itdiğinden sonra mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sânî 'aşer min Zilka'deti's-şerîfe li-sene hamse ve 'işrine ve elf Şühûdü'l-hâl

Ahmed bin Abdüllatif, Hasan bin Abdullah er-râcil, Mehmed bin Mehmed el-müezzîn, Ahmed bin Abdurrahman, Muslihuddin Efendi.

427 - 1617 (1025) Galata 41: 5a/2 Tescil işlemi / Registration

Yakup Kethüda Vakfı'nın mütevellisi Mustafa Bey, ölen Selime Hatun'un kızı Emine Hatun ile birlikte mahkemeye gelir. Mustafa Bey, ölen Selime Hatun'un yaşamında evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 40.000 akçeye dönemin vakıf mütevellisi Bayezid Bey'e sattığını söyler. Selime Hatun daha sonra aynı evi vakıftan yıllık 4000 akçeye kiralamıştır. Mustafa Bey, Selime Hatun'un vakfa 3.5 yıllık kira bedeli olan 14.000 akçe ile birlikte toplam 54.000 akçe borcu kaldığını sözlerine ekler. Borcun tahsili için Emine Hatun'dan da izin alınarak söz konusu ev açık artırma yoluyla satışa çıkarılmış ve 44.000 akçeye Fatma Hatun adındaki kadına satılmıştır. Mütevellî Mustafa Bey, şimdi vakfın Emine Hatun'dan 10.000 akçe alacağı kaldığını belirterek bunun Emine Hatun'a sorulmasını ister. Emine Hatun'a görüşü sorulduğunda, Mustafa Bey'in savını doğrular. Mahkeme Emine Hatun'un ifadesini sicile kaydeder.

Mustafa Bey, mutawalli of the Yakup Kethüda Waqf, goes to court with Emine Hatun, daughter of the late Selime Hatun. He states that the late Selime Hatun had taken out a 40,000 akçe mortgage (istiglal) on her house from Bayezid Bey, who was then mutawalli of the waqf. Selime Hatun then rented the same house from the waqf for an annual rent of 4000 akçe. Selime Hatun's remaining debt to the waqf from this transaction thus amounts to 54,000 akçe, including 14,000 akçe in rent for 3.5 years. Mustafa Bey states that to cover the debt the house was sold through an auction to a woman named Fatma Hatun for 40,000 akçe. Muta-walli Mustafa Bey states that after the sale, Emine Hatun's remaining debt to the waqf is 10,000 akçe. Questioned by the court, Emine Hatun corroborates Mustafa Bey's statement. The court registers Emine Hatun's testimony.

Merhûm Yakub Kethüdâ Evkâfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Mustafa Bey ibn Abdullah meclis-i şer'-i şerîfde mahrûsa-i Galata hâricinde Kasaba-i Tophâne mahallâtından Mahalle-i Fındıklı'da vefât iden Selime Hâtun ibnet-i Abdullah'ın sadriye kızı ve inhisâr vechi üzre vârisesi olan Emine bint-i Hasan nâm hâtun mahzarında takrîr-i kelâm idüp mezbûr Selime Hâtun mukaddemâ hâl-i sıhhatinde mahalle-i mezbûrede vâkî' lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd olan mülk menziline mâl-i vakfda mezbûr ile vakf-ı mezbûra Bayezid Bey nâm kimesne mütevellî iken istiglâl tarîki ile kırk bin akçeye bey' eyleyüp kabz-ı semen ve teslîm-i mebi' itdikden sonra menzil-i mezbûrî yine mütevellî-i mezbûrdan be-her sene dört bin akçeye istîcâr itdükden sonra mezbûr Selime menzil-i mezbûrun üç buçuk yıllık icâresi olan on dört bin akçesini dahi edâ itmeyüp zimmetinde vech-i meşrûh üzre mâl-i vakf-ı mezbûrdan cem'an elli dört bin akçe vâr iken vefât itdiğinde mezbûre Selime'nin menzil-i mezbûrdan gayrı akâr ve menkûli ve nukûd ve muhalledfâtı olmayup menzil-i mezbûr bey' olunup semeninden mâl-i vakf-ı mezbûr istîfâ olunmak lâzım gelmeğın menzil-i mezbûr mezbûre Emine'nin izni ve benim ma'rifetim ile sûk-ı sultânide müzâyede olunup tâlibîne arz olundukda ba'de inkıtâ'i'r-ragabât mezbûre Emine'nin sadriye kızı olan Fatıma Hâtun ibnet-i Müstedam Çavuş üzerinde kırk dört bin fiddî râyic fi'l-vakt akçede karâr idüp ziyâde ile âhar tâlib olmamağın menzil-i mezbûr mezbûre Fatıma'ya meblağ-ı mârû'z-zikre bey'-i bât ile bey' ve teslîm olundukdan sonra semen-i mezbûr kırk dört bin akçeyi tevliyetim hasebiyle cânib-i vakf-ı mezbûr içün alup kabz eyledim lâkin meblağ-ı mezbûrdan vech-i muharrer üzre on bin akçenin tahsîli mümkün olmamağla cânib-i vakfa edâ olunmayup bâkî kalmışdır vâkî' hâl mezbûre Emine Hâtun dahi suâl olunup cevâbı tahrîr olunsun didikde gibbe's-suâl mezbûre Emine cevâbında fi'l-hakîka hâl minvâl-i meşrûh üzre olup vâlidem mezbûrenin menzil-i mezbûrdan gayrı ism-i mâl itlâk olunur metrûkâtı kalmamağın icâremiz vakf-ı mezbûr zimmetine lâzım gelen on bin akçe tahsîli mümkün olmamağın cânib-i vakf-ı mezbûr içün zimmetine lâzım gelen on bin akçenin tahsîli mümkün olmamağın cânib-i vakfa edâ olunmayup bâkî kalmışdır didikde gibbe't-tasdik

mâ-vaka'a ketb ü tahrîr olundı fî evâhiri şehri Zilhicce li-sene hamse ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Piri bin Abdullah, Receb bin Piri, Şaban bin Hamza, Receb bin Abdullah, Ahmed bin Abdullah el-bevvâb, Mustafa bin Ali, Abdurrahman bin Ahmed, Osman bin Hasan el-müezzîn, el-Hâc Mehmed bin Mustafa, ve gayruhum mine'l-hâzırîn.

428 - 1616 (1025) Galata 41: 5a/3 Tescil işlemi / Registration

Rabia Hatun Vakfı'nın mütevellisi Mehmet'in vekili İbrahim, kendi adına ve karısı Rahime Hatun'un vekili olarak mahkemede bulunan Mehmet ile birlikte kadı karşısına çıkar. İbrahim, adı geçen çiftin vakfa ait olan evi 4500 akçe peşin kira bedeli ve günlük 2 akçe karşılığında ortaklaşa kiraladıklarını söyler. İbrahim, müteveli vekili olarak paranın tamamını almıştır. Mahkeme bu işlemi onaylar.

İbrahim, legal agent of Mehmet, the mutawalli of the Rabia Hatun Waqf, goes to court with Mehmet, who represents himself and his wife Rahime Hatun. İbrahim states that the couple jointly rented a house belonging to the waqf for an advance payment of 4500 akçe and a daily rent of 2 akçe. As the legal agent of the mutawalli, İbrahim has collected the money in full. The court registers the transaction.

Merhûme Rabia Hâtun ibnet-i Abdullah Vakfı'na Mehmed bin Ömer'in kâyim-makâmı ve husûs-ı âti'z-zikri ikrâra vekîli olup nehc-i şer'î üzre vekâleti sâbite olan İbrahim ibn Ahmed meclis-i şer'î şerîfde kendi tarafından asîl ve zevcesi Rahime Hâtun ibnet-i [boş] tarafından ikrâr-ı âti'z-zikri tasdîka hasm-ı câhid mahzarında alâ tarîki's-sübût şer'an sâbitü'l-vekâle vekîl olup Mehmed bin Ömer nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp vakf-ı mezbûrdan olup Kasaba-i Tophane'de Mustafa Ağa Mahallesinde vâki' bir taraftan el-Hâc [silik] ve bir taraftan el-Hâc Ya-

kub mülki ve iki tarafı tarîk-ı hâs ile mahdûd olup iki odayı ve bi’r-i mâi ve kenîfi müstemil olan menzilin icâre-i mu’accelesi olmayup icâre-i mu’accele ile îcâr olunmak lâzım gelmeğin mütevellî-i mezbûr menzil-i mezbûrî dört bin beş yüz akçe icâre-i mu’accele ve yevmî iki akçe icâre-i mü’eccele ile ber-vech-i munâsafa mezbûrân Mehmed ve Rahime’ye îcâr ve teslîm idüp mezbûrân dahi istîcâr ve tesellüm eylediklerinden sonra meblağ-ı mezbûr dört bin beş yüz akçeyi mütevellî-i mezbûr vakf-ı mezbûr için alup kabz eyledi ba’d-e’l-yevm menzil [silik] tasarruf eylesünler didikde [silik] ik-râr-ı meşrûhun el-mukarrün-lehü’l-mezbûr Mehmed bi’l-asâle ve’l-vekâle bi’l-muvâcehe tasdîk itdikde mâ-vaka’a bi’t-taleb [ketb] olundu hurrîre fî evâhiri Zilka’deti’ş-şerîfe li-sene hamse ve ‘işrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Ali bin Receb el-müezzîn, Mehmed bin Abdullah, Ramazan bin Zekerîyya, Mehmed bin Mustafa.

429 - 1616 (1025) Galata 41: 5b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Hanco ve Maryo adındaki Hıristiyanlar birlikte mahkemeye gelirler. Hanco, Vasfi Han Sultan Vakfı’ndan kiralamış olduğu evini mütevellinin izniyle 11.500 akçeye Maryo’ya devrettiğini söyler. Hanco, Maryo’nun söz konusu evin günlük kira ücreti olan 5 kuruşu da aydan aya ödemesi gerektiğini sözlerine ekler. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Hanco and Maryo, two Christians, go to court. The former states that, with the permission of the mutawalli, he transferred a house he had rented from the Vasfi Han Sultan Waqf to Maryo for 11,500 akçe. Hanco adds that Maryo is supposed to pay the daily rent of 5 kuruş month to month. The court registers the transaction.

Ve Hanco veled-i Galyanco nâm zimmî meclis-i şer‘-i şerîfde işbu râfi‘ü’l-kitâb Maryo veled-i Matyo nâm zimmî mahzarında ik-râr ve takrîr-i kelâm idüp merhûm Vasfi Hân Sultan Vakfı’ndan

olup mahmiyye-i Galata'da [...] Mahallesi'nde kilise mukâbelesinde vâki' icâre-i mu'accele ve mü'eccele ile tasarrufumda olup bir tarafı [silik] veled-i Petro nâm zimmî menzili ve bir tarafı Andriye nâm zimmî menzili ve bir tarafı Kapucu Kassâb Mustafa Bey dükkânı ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olup iki fevkânî ve tah-tânî odaları ve iki bâb mahzeni müstemil olan menzilin hakk-ı tasarrufunu mütevellî-i vakf-ı mezbûr olan İshak bin Abdullah ma'rifeti ile mezbûr Maryo'ya tefvîz idüp mukâbele-i tefvîzde mezbûrun yedinden on bir bin beş yüz fiddî râyic fi'l-vakt akçe alup kabz eyledim ba'de'l-yevm menzil-i mezbûrun cânib-i vakfa ta'yîn olunan icâresi olan yevmî beş akçeyi mâh-be-mâh edâ ile mutasarrıf oladidikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu el-mukarrün-lehül-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdîk ve tahkîk itdikde mâ-vaka'a ketb olundu hurrire fî gurrei Zilhicce sene 1025

Şühûdü'l-hâl

Ahmed bin Mustafa, Receb Efendi, Piri bin Abdülcilil, Ali bin Ahmed, Vasil Manol veled-i Yorgi.

430 - 1616 (1025) Galata 41: 5b/3 Tescil işlemi / Registration

Bayezid Ağa, Yeni Cami Vakfı reâyasının voyvodası olup söz konusu reayadan ölüp de varisi olmayanların mirasını alıp vakıf adına satmakla yükümlüdür. Bayezid Ağa, Zafire adındaki Hıristiyan kadınla birlikte mahkemeye gelerek ölen Yorgi'nin varisi olmadığı için miras kalan evine el koyduğunu, evi açık artırma yoluyla müzayedeye çıkardığında en yüksek fiyatı evin bitişiğinde oturan Zafire'nin verdiğini söyler. Bayezid Ağa evi 10.000 akçeye Zafire'ye satmış olup parasını almıştır. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Bayezid Ağa, the vaivode of subjects of the Yeni Cami Waqf, is responsible for taking over and selling the estates of subjects who die without legal heirs. Bayezid Ağa goes to court with Zafire, a Christian woman. He states that he took over the house of the late Yorgi, who had no heirs, and sold it through auction to Zafire, who lives next door to the mentioned house, for 10,000 akçe. Ba-

yezid Ağa adds that he has collected the price in full. The court registers the transaction.

Mahrûsa-i İstanbul'da Câmi'-i Cedîd-i Sultânî evkâfı re'âyâsından Kazâ-i Galata'da sâkin olan re'âyânın voyvodası ve re'âyâ-yı mezbûreden olup hâlik oldukda vâris-i ma'rûfı olmayanların muhallelâtını vakf için kabz ve furuhta me'mûr olmağla bundan akdem mahrûsa-i Galata hâricinde Beyoğlu Sarayı Mahallesi'nde hâlik olan Yorgi veled-i [boş] nâm zimmînin vâris-i ma'rûfı olmağla muhallelâtını vakf için kabz iden fahrû'l-akrân Bayezid Ağa ibn Hasan meclis-i şer' de işbu râfi'atü'l-kitâb Zafire bint-i Mihâl nâm zimmiye mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp hâlik-i mezbûrun muhallelâtından mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Nikola veled-i Anastaş mülki ve bir tarafı Dimitri veled-i Maverdi mülki ve bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı mezbûr Zafire mülki ile mahdûd olup iki bâb tahtânî odaları ve hadîkayı müştemil menzil cânib-i vakıfıdan bey' olunmak için sûk-ı sultânîde müzâyede olundukda ba'de inkitâ'i'r-ragebât mezbûre Zafire'nin üzerinde on bin fiddî râyic fi'l-vakt akçede karâr idüp ziyâde ile tâlib olmamağın menzil-i mezbûr mezbûr Zafire'ye bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhık bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' idüp kabz-ı semen-i mezbûr ve teslîm-i mebî'-i merkûm eyledüm ba'de'l-yevm menzil-i merkûm mezbûrenin mülk-i müşterâsıdır didikde mukırr-ı mezbûr Bayezid Ağa'nın vech-i muharrer üzre cârî olan ikrârını el-mukarrün-lehe'l-mezbûre bi'l-muvâcehe tasdîk itdükde mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî evâsıtı Zilka'deti's-şerîfe li-sene hamse ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hüdaverdi kâtib-i evkâfî'l-mezbûr, Ali bin Abdullah, Hüseyin bin Hasan, Hasan Dellâl, Ali bin Ahmed.

431 - 1616 (1025) Galata 41: 6a/2 Tescil işlemi / *Registration*

İbrahim Paşa Vakfı'na ait bir bakkal dükkânının kiracısı olan Hacı Kasım; Ali, Mehmet ve Ahmet adlı kişiler ve vakfın mütevel-

lisi Hüseyin ile birlikte mahkemeye gelir. Hacı Kasım, adı geçen vakıftan bir depo kiraladığını, ayrıca Ali, Mehmet ve Ahmet'in de kendi deposunun bitişiğinde yine aynı vakıftan birer depo kiralamış olduklarını söyler. Hacı Kasım, yıkılmaya yüz tutan deposunu onarmış olup Ali, Mehmet ve Ahmet bu onarım sırasında kendi depolarının zarar gördüğü gerekçesiyle daha önce kendisine dava açmışlardır. Hacı Kasım, Ali, Mehmet ve Ahmet'in depolarının onarımına harcanacak paranın üçte birini karşılayacağını, kalanın da kendileri tarafından karşılanacağı konusunda anlaşmaya vardıklarını belirtir. Ali, Mehmet ve Ahmet, Hacı Kasım'ın sözlerini doğrularlar. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Hacı Kasım, the tenant of a grocery store belonging to the İbrahim Paşa Waqf, goes to court with Ali, Mehmet, Ahmet, and a mutawalli of the waqf, Hüseyin. Hacı Kasım states that he rented a storage room from the waqf, which is next door to the storage room rented by Ali, Mehmet, and Ahmet from the same waqf. Hacı Kasım had repaired his storage room, which was dilapidated. After the repairs, Ali, Mehmet, and Ahmet filed a case against Hacı Kasım on the ground that their own storage room suffered damages during the reconstruction. According to the agreement reached, Hacı Kasım would cover one-third of the repair expenses of the storage and the rest would be covered by Ali, Mehmet, and Ahmet. Ali, Mehmet, and Ahmet corroborate Hacı Kasım's statement. The court registers the transaction.

Merhûm İbrahim Paşa Evkâfı'ndan mahrûsa-i Galata'da yağ kabbânı kurbünde vâki' bir bâb bakkâl dükkânına icâre-i mu'accele ve mü'eccele ile mutasarrıf olan el-Hâc Kasım bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfde evkâf-ı mezbûre müste'cirlerinden Ali bin Mehmed ve Mehmed bin İbrahim ve Ahmed bin Mustafa nâm kimesneler ve vakf-ı mezbûra hâlen mütevellî olan Hüseyin bin Ali mahzarlarında bi't-tav'i's-sâf ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp vakf-ı mezbûrdan sâhil-i bahrda vâki' ma'lûmü'l-hudûd olup tasarrufumda olan mahzeni ta'mîr ve termîme şürû' eylediğimde vakf-ı mezbûrdan olup benim mahzenim kurbünde vâki' mezbû-

rûn Ali ve Mehmed ve Ahmed’in tasarruflarında olan üç bâb vakıf mahzenin binâsını yıkılmağa mâil olmağın mütevellî-i mezbûr ve mezbûrûn Ali ve Ahmed ve Mehmed zikr olunan mahzenlerimizin binâsı yıkılmağa mâil olması senin amelin ile olmuşdur deyü benden zararlarını tazmîn itdirilmesin da‘vâ idüp ben inkâr itmekle beynimizde münâza‘ât-ı kesîre olmuş idi el-hâletü hâzihî zikr olunan üç bâb mahzenin hâlen ta‘mîri zarar-ı mezbûr def‘ için harc ve sarf olunan meblağın sülüsünü ben kendü mâlîmdan mezbûrûna edâ ve teslîm itmeğe râzî olup sülüsâtını mezbûrlar kendüler çekmek üzere cümlemiz terâzî ve tesâduk eyledik didikde mezbûrlar dahi vech-i meşrûh üzere terâzîlerine mu‘terif olduklarında mâ-vaka‘a ketb olundu hurrîre fî evâyili Zilka‘de li-sene hamse ve ‘ışrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Hüseyin bin Abdullah, Piri bin Abdullah, Şaban bin Hamza, Mustafa bin Ali.

432 - 1616 (1025) Galata 41: 6b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Tomtom Reis Vakfı’nın mütevellisi Recep Bey, vakfın nazırı Mustafa Efendi ile birlikte mahkemeye gelir. Recep Bey, Tomtom Reis Mahallesi’nde bulunan vakfa ait mescidin kimi bölümlerinin onarılması gerektiğinde, vakfın parası olmadığı için borç parayla onarımı gerçekleştirdiğini söyler. Recep Bey, onarım için 12.690 akçe borç aldığını, daha sonra 6690 akçesini vakıftan alıp borcu ödediğini, dolayısıyla vakfın 6000 akçe borcu kaldığını söyler. Mahkeme müteveli Recep Bey’in sözlerini sicile kaydeder.

Recep Bey, mutawalli of the Tomtom Reis Waqf, goes to court with the waqf minister (nazır), Mustafa Efendi. He states that certain parts of a small mosque (mescid) in Tomtom Reis neighborhood, which belongs to the waqf, needed repair. Because the waqf lacked sufficient funds, he repaired the small mosque through borrowed money. Recep Bey borrowed 12,690 akçe for the repair. He reimbursed himself 6690 akçe from waqf funds, so the waqf’s re-

maining debt to him is 6000 akçe. The court registers mutawalli Recep Bey's testimony.

Merhûm Tomtom Reis Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Receb Bey bin Abdullah meclis-i şer' de vakf-ı mezbûrun hasbî nâzırı olan Mustafa Efendi ibn Abdülaziz mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp vakf-ı mezbûrun Kasaba-i Tophane'de vâkıf-ı mezbûr mahallesi'nde vâki' mescidinin ba'zı mevâzi'i bundan akdem harâbe-müşrif olup cânib-i vakıfdan ta'mîr ve meremmet olmak lâzım gelüp lâkin vakf-ı mezbûrdan müsâ'ade ve mevcûd akçe olmamağla istikrâz idüp mescid-i mezbûrun cümle meremmetine tahammül [...] mücebince cem'an on iki bin altı yüz doksan akçe harc ve sarf itmiş idim târîh-i kitâba gelince meblağ-ı mezbûrdan altı bin altı yüz doksan akçesi cânib-i vakıfdan alup bâki vakf-ı mezbûrdan ancak altı bin akçe kalmışdır deyn-i mezbûrdan meblağ-ı mezbûr on iki bin altı yüz doksan akçeden altı bin akçeden gayrı akçe kalmamışdır didikde gıbbe't-tasdîk vicâhen mâ-vaka'a ketb olundu hurrire fi'l-yevmi's-sânî min Zilhicce li-sene hamse ve 'işrîne ve elf Şühûdü'l-hâl

[silik], Hızır bin Süleyman, Mehmed bin Mustafa ve gayruhum.

433 - 1616 (1025) Galatâ 41: 7a/3 Tescil işlemi / Registration

Safiye, Hacı Hasan Vakfı'nın mütevellisi Hüseyin ile birlikte mahkemeye gelir. Safiye, adı geçen vakfın babasına ait olduğunu ve bu vakıftan 625 dirhemi faiz (çuka bezi bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 5625 dirhemi bir yıllığına borç aldığı söyler. Mahkeme Safiye'nin sözlerini sicile kaydeder.

Safiye goes to court with Hüseyin, mutawalli of the Hacı Hasan Waqf. She states that the waqf in question belongs to her father and that she borrowed 5625 from the waqf, of which 625 dirhem is interest (expressed as the price of broad cloth). The court registers Safiye's testimony.

[Oriijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

434 - 1616 (1025) Galata 41: 7a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Tomtom Reis'in vakfettiği paranın mütevellisi Recep Bey mahkemede vakfın her 10 akçesini 11 akçe karşılığında faizle işlettiklerini, ancak zamanla vakıf parasında eksilme olduğunu söyler. Bu eksilme yüzünden vakıf işleri aksamaktadır. Recep Bey, bunun üzerine kendisinin de diğer vakıflarda uygulandığı gibi, her 10 akçeyi 11 akçe karşılığında "pul hesabı"na göre faizle işletmek istediğini, böylelikle sorunun çözüleceğini mahkemeye iletir. Mahkeme, mütevellî Recep Bey'e istediği izni verir.

Recep Bey, mutawalli of the funds endowed by Tomtom Reis, appears in court to state that waqf funds have been invested at 11 for 10 interest. However, in time, the waqf's capital has shrunk. Due to the shrinkage, says Recep Bey, the waqf's business has suffered. He adds that, as with other waqfs, he wants to invest the money at 11 for 10 interest according to "stamp account" [pul hesabı]. This will solve the problem of the decrease in funds, he suggests. The court grants mutawalli Recep Bey the requested permission.

Mahrûsa-i Galata hâricinde Kasaba-i Tophane'de merhûm Tomtom Reis vakf eylediği nukûda berât-ı pâdişâhî ile mütevellî olan Receb Bey ibn Abdullah meclis-i şer'î şerîfde hâzırân olup takrîr-i kelâm idüp mâl-i vakf-ı mezbûr ilâ yevminâ hâzâ onı on bir hesâbı üzre mu'âmele ve istirbâh olunur idi lâkin mürûr-ı ey-yâm ve kürûr-ı a'vâm ile asl-ı mâldan ba'zı zimemde zâyî ve telef olmağla vakfa za'f târî olup îrâd ve masrafına vefâ itmeyüp vazîfe-hûrânın dahi vazîfeleri kalîl olmağla kubh olunduğı takdîrce edâ-i hîdmet olunmayup umûr-ı vakf-ı mezbûr münhal olmak lâzım gelmeğın emvâl-i evkâfdan bir nicesi onı on bir ile pul hesâbı üzre mu'âmele ve istirbâh olunmağın mâl-ı vakf-ı mezbûr dahi onı on bir ile pul hesâbı üzre istirbâh oluncak asl-ı mâl tekmîl ve vazîfe-hûrânın dahi vazîfeleri tamâm edâ olunur vech-i meşrûh üzre cânib-i şer'den [silik] dahi izin virilmek taleb iderim didikde husûs-ı mezbûr her vechile vakfa enfa' olmağın vech-i meşrûh üzre mü-

rına vakfetmiş olduğunu söyler. Hamza Reis’in kendisinden başka torunu kalmamış olup, evin kullanım hakkı kendisindedir. Dolayısıyla eve el koyan mütevellinin, evi kendisine vermesi gerekmektedir. Şerife Hatun, daha önce Galata Kadısı’ndan alınmış olan vakfiye belgesini de mahkemeye sunar. Mütevellî Sait Bey, Şerife Hatun’un Hamza Reis’in torunu olduğunu reddeder. Bunun üzerine mahkeme Şerife Hatun’dan kanıt ister. Şerife Hatun da mahkemeye çağırdığı şahitlerle savını kanıtlar. Sonuçta, davacı Şerife Hatun davayı kazanır.

Şerife Hatun sues Sait Bey, the mutawalli of the Ali Çelebi Mescidi waqf. She states that her deceased grandfather Hamza Reis donated a house in Galata to the waqf on condition that it would be used first for the benefit of his children and his grandchildren, then by the above-mentioned mosque (mescid). Şerife Hatun adds that she is Hamza Reis’ only grandchild. Hence, she says, the usufruct rights of the house belong to her alone. On that basis, she asks the mutawalli, who confiscated the house, to return the house to her. Şerife Hatun presents to court the waqf deed (vakfiye) obtained from the judge of Galata. Mutawalli Sait Bey denies that Şerife Hatun is Hamza Reis’ granddaughter. The court then asks Şerife Hatun to prove that she is Hamza Reis’ granddaughter. She goes on to prove her claim through witnesses. In the end, the plaintiff Şerife Hatun wins the case.

Sebeb-i tahrîr-i kitâb budur ki mahmiyye-i Galata’da Alaca Mescid Mahallesi sâkinlerinden Şerife Amine Hatun ibnet-i Süleyman mahfil-i şer’-i şerîf-i şâmihu’l-bünyânda mahmiyye-i mezbûrede merhûm Ali Çelebi Mescidi Evkâfı’na hâlen berât-ı âlî-şân ile mütevellî olup tevliyeti hasebiyle menzil-i âti’z-zikre vâzı’u’l-yed olduğu şer’an sâbit olan Said Bey ibn Mustafa mahzarında takrîr-i kelâm ve ta’bîr-i anî’l-merâm eyleyüp mahmiyye-i mahkiyede vâki’ olan mescid-i mezbûr mahallesinde vâki’ bir tarafı Hayyât İlyas mülki ile ve bir tarafı vâkîf-ı âti’z-zikrin vakf-ı âharı ile ve bir tarafı İbrahim Resi ibn [boş] mülki ile ve bir tarafı Ka-

ra Mahmud bin [boş] mülki ile ve bir tarafı tarîk-i âmm ile ve bir tarafı tarîk-i hâs ile mahdûd olan menzili vâlidem Ayişe Hâtun'un babası olan ceddîmerhûm Hamza Reis ibn İsa mülkünde olduğu hâlde dokuz yüz otuz sekiz senesi Cumâdelâhiresi evâsıtında evvela kendüye ba'de vefâtihî sulbiye kızları olan vâlidem Ayişe Hâtun ile halam Fatıma Hâtun ve ba'de vefâtihimâ mezbûretânın evlâdlarına ve evlâd-ı evlâdlarına ve evlâd-ı evlâd-ı evlâdlarına ile'l-inkırâz ve ba'de'l-inkırâz mescid-i mezbûrun mühimmatına vakf eyleyüp teslim ile'l-mütevelli ve tescîl-i şer'î itdürüp vakf [sili] lâzım-ı müseccel olup hâlen evlâd-ı vâkıf-ı mezbûrdan benden gayrı kimesne olmamağın menzil-i mezbûrun tasarrufı şart-ı vâkıf üze ve benim hakk-ı meşrûtam iken mütevelli-i mezbûr Said Bey evlâd-ı vâkıfdan kimesne kalmamışdır deyü mescid-i mesfûrun mütevelli-i olmak ile menzil-i mezkûr mescid-i mesfûr evkâfından olmak üze zabt eylemişdir hâlen taleb iderim deyü dokuz yüz seksen sekiz senesinde Galata Kadısı olup Arabzâde Efendi dimekle ma'rûf merhûm Abdurrahman Efendi ibn Mehmed imzasıyla mümzât ve hatemi ile mahtûme sûret-i vakfiye-i ma'mûlûn-bihâ ibrâz eyleyüp nazar olundukda mazmûnı min külli'l-vücûh müdde'yye olan mersûme Şerife Amine Hâtun'un takrîrine muvâfık olup ve lâkin mütevelli-i mersûm Said Bey müdde'yye-i mezbûrenin evlâd-ı vâkıfdan olduğunu inkâr itmeğın gıbbe talebi'l-beyyine udûl-i müslimînden olup zikr olunan Alaca Mescid Mahallesi'nden olan Ahmed Reis bin Hasan ve Hasan bin Abdullah li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olup gıbbe'l-istişhâd edâ-i şehâdet eyleyüp fi'l-vâkı' müdde'yye-i mezbûre Amine Hâtun vâkıf-ı mezbûr Hamza Reis'in sulbiye kızı merhûme Ayişe Hâtun'un bint-i sadriyesidir biz bu minvâl üze bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz ve menzil-i mezbûr dahi ânifü'l-beyân olunan minvâl üze vakf-ı lâzım-ı müsecceldir didiklerinde gıbbe't-ta'dîl ve't-teziye şehâdetleri makbûle olmağın mücebince eyle hükm olundı fi evâyili Şa'bân li-sene hamse ve 'işrîne ve elf

Zeynelabidin Halife ibn Halil, Mustafa Halife el-müezzin, Mustafa Halife el-Kayyım ve gayruhum.

436 - 1616 (1025) Galata 41: 11b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Kostantin, Hüsrev Kethüda Vakfı'nın mütevellî vekili Mehmet ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 8000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 800 dirheme vakıftan kiralar. Söz konusu evin borcunun ödenmesine üç kişi kefil olur. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Kostantin goes to court with Mehmet, legal agent of the mutawalli of the Hüsrev Kethüda Waqf. Kostantin takes out an 8000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf. Then, he rents the same house from the waqf for 800 dirhem for a period of one year. Three individuals are appointed as sureties for the debt. The court registers these transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

437 - 1616 (1025) Galata 41: 13b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Ali Çelebi Vakfı'nın mütevellîlik görevini günlük 3 akçe ve Mustafa Çelebi Vakfı'ninkini günlük 7 akçe karşılığında yürüten Sait Bey, Derviş Çelebi ile birlikte mahkemeye gelir. Sait Bey, 6 ay sürecek olan bir yolculuğa çıkacağını, bu sürede adı geçen vakıfların mütevellîlik görevlerini günlük 2 akçe karşılığında Derviş'in yürüteceğini söyler. Sait Bey, bu konuda mahkemenin iznini almak istemektedir. Mahkeme, Sait Bey'in yokluğunda, söz konusu görevleri Derviş'in yerine getirmesine izin verir.

Sait Bey, who has been serving as the mutawalli of the Ali Çelebi Waqf for a daily stipend of 3 akçe, and the Mustafa Çelebi Waqf for a daily stipend of 7 akçe, is in court with Derviş Çelebi. Sait Bey states that he will be traveling for 6 months. Derviş Çelebi has agreed, he adds, to serve as the mutawalli of these two waqfs in his absence, for 2 akçe per day. Sait Bey requests the court's permission for this appointment. The court allows Derviş Bey to serve as mutawalli during Sait Bey's absence.

Mahmiyye-i Galata'da merhûm Ali Çelebi Vakfı'na yevmî üç akçe vazîfe ile ve merhûm Mustafa Çelebi Vakfı'na yevmî yedi akçe ile bi'l-fi'l mütevellî olan Said Bey ibn Mustafa mahfil-i kazâda işbu râfi'ü'l-kitâb Derviş Çelebi ibn [boş] nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm idüp hâlen bir bu husûs için âhar diyâra gitmek lâzım gelmeğin altı aya değin varup gelince mezkûr Derviş Çelebi yevmî iki akçe vazîfe ile yerime kâim-makâm nasb ve ta'yîn idüp ol dahi zikr olunan kâim-makâmlığı kabûl ve hıdmetimi müte'ahhid olmağın cânib-i şer'den dahi izin virilmek taleb iderim didikde vech-i meşrûh üzre cânib-i şer'den mezbûra izin ve icâzet virilüp [silik] ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min Zilhiccetî's-şerîfe li-sene hamse ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

[silik], Hüseyin bin Ali, Mehmed Reis ve gayruhum.

438 - 1616 (1025) Galata 41: 14a/3 Tescil işlemi / Registration

Yanaki, Hadım Sinan Paşa Vakfı'ndan kiralamış olduğu arsanın üzerine binası kendi mülkü olmak koşuluyla, bir dükkân ve bir oda yapmak için vakfın mütevellisi Ahmet Çelebi'den daha önce izin aldığını söyler. Yanaki, dükkân ve odanın yapımını tamamladığını belirterek, yaptığı harcamanın saptanması için mahkemeden keşif yapılmasını ister. Mahkemenin görevlendirdiği bilirkişiler, binayı inceleyerek, söz konusu binanın yapımında 45.000 akçe harcanmış olduğunu mahkemeye bildirirler. Mahkeme, bilirkişilerin ifadelerini sicile kaydeder.

Yanaki has been renting a plot from the Hadım Sinan Paşa Waqf. Previously he had received the permission of the waqf mutawalli Ahmet Çelebi to build a store and a room on this land, with the stipulation that the structures would belong to him. Now, Yanaki has finished building the store and room. He thus wants the court to conduct an investigation to determine the construction expenses. The court experts inspect the buildings, and they inform the court that 45,000 akçe has been spent on the construction. The court registers the experts' testimonies.

Mahrûsa-i Galata sükkânından çukacı Yanaki veled-i Pavlo nâm zimmî meclis-i şer‘-i şerîfe gelüp takrîr-i kelâm idüp mahrûsa-i mezbûre hâricinde Kalafat Piri nâm mevzi‘ kurbünde vâki‘ merhûm Hadım Sinan Paşa Evkâfı’ndan icâre-i mu‘accele ve mü‘eccele ile taht-ı tasarrufumda bir taraftan vakf-ı mezbûr ve bir taraftan tarîk-i âmm ve bir taraftan tarîk-i hâs ve bir taraftan sâhil-i bahr ile mahdûd olan arz-ı hâliye üzerine ebniyesi mülk-i mahzım olmak üzerine kendü mâlım ile müceddeden dükkân ve üstüne oda binâ etmeğe hâlen mütevellî-i vakf-ı mezbûr olan Ahmed Çelebi ibn İsmail nâm kimesneden bundan akdem istîzân idüp ol dahi vech-i meşrûh üzre izin virmeğin zikr olunan arzın üzerine bir dükkân ve üstünde bir bâb oda binâ eyledüm sarf ve harc olunan meblağın ne mikdâr tahammülü vardır kıbel-i şer‘den üzerine varılup ba‘de’l-müşâhede tahmîn-i sahîh ile tahmîn olunup vâki‘ hâl keşf ve tahrîr olunmak taleb iderim didikde savb-ı şer‘den mevlânâ Mehmed ve hâssa mi‘mârlardan Üstad Mustafa bin Hüsam irsâl olunup zeyl-i kitâbda mestûru’l-esâmî olup ebniye ve sukûfa vukûfî olan kimesneler ile üzerine varılup mütevellî-i mezbûr mahzarında müşâhede itdüklerinde fi’l-vâki‘ mezbûr Yanaki zikr olunan arzın üzerine müceddeden bir bâb dükkân ve üstünde bir bâb oda binâ itdüğü mukarrer olup zikr olunan dükkân ve üstünde olan ve iki tabakasıyla tûlen ve arzan bi-hesâb-ı şatrancî seksen bir zirâ‘ olup üzerinin kiremidi ve neccâriyesine ve ırgâdiyesine ve merdekine ve direğine ve sâir cümle harcıyla her bir zirâ‘ına dörder yüz kırk akçeden cem‘an kırk beş bin akçe harc ve sarf olunmuşdur ol mikdâr akçeye tahammülü vardır bundan noksan ile olmaz deyü mi‘mâr-ı mezbûr ve sâ’ir ol mahalde hâzır olan ehl-i vukûf bî-garaz Müslümanlar tahmîn idüp icmâ‘ ve ittifâk ile ihbâr itdüklerinde vâki‘ hâli mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr idüp ba‘dehû gelüp meclis-i şer‘-i şerîfde haber virmeğin mâ-vaka‘a ketb ü tahrîr olundu tahrîren fî gurrei Zilhicce li-sene hamse ve ‘işrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Mustafa bin Mehmed, Ali bin İlyas, Ali bin Mehmed er-râcil, Kıyas bin Abdullah, Abdi bin Osman Çelebi, Mehmed bin Abdullah, [silik].

439 - 1617 (1025) Galata 41: 14b/1 Tescil işlemi / Registration

Ali Reis Vakfı'nın mütevellisi Ahmet Bey, Francafta adlı Hıristiyan kadınla birlikte mahkemeye gelir. Ahmet Bey, Francafta'ya vakıf parasından 1200 akçesi faiz (çuka bezi bedelinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 11.200 akçe borç verdiğini ve karşılığında evini rehin aldığını söyler. Müteveli Ahmet Bey, Francafta'nın borcunun tamamını ödediğini, kendisinin de rehin aldığı evi geri verdiğini sözlerine ekler. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Ahmet Bey, mutawalli of the Ali Reis waqf, goes to court with Francafta, a Christian woman. Ahmet Bey states that he lent Francafta 11,200 akçe out of waqf funds, of which 1200 akçe represents interest (mentioned as the price of broad cloth). She pawned her house in exchange for the debt. Mutawalli Ahmet Bey adds that Francafta has now repaid the debt in full and he has returned to her the pawned house. The court registers these transactions.

Hâlen Ali Reis Vakfı'na berât-ı pâdişâhî ile mütevellî olan Ahmed Bey ibn Abdüllatif mahfil-i kazâda hâmilü'l-kitâb Francafta bint-i Yasef nâm nasrâniyye mahzarında takrîr-i kelâm idüp bundan akdem mezbûreye mâl-i vakf-ı mezbûrdan bi-tarîki'l-karz on bin akçe ve çuka bahâsından bin iki yüz akçe ki cem'an on bir bin iki yüz râyic fi'l-vakt akçe virüp ol dahi benim yedimden kabz eyledikten sonra meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde mahmiyye-i Galata'da Cami'-i Kebir Mahallesi'nde vâki' bir tarafı mezbûrenin mülki ve bir taraftan tarîk-i hâs ve bir tarafı Petre ve Rıdvan mülki ile mahdûd olan mülk menziline rehin vaz' eyleyüp ben dahi irtihân ve kabûl ve kabz eylemiş idim hâlen meblağ-ı mezbûr on bir bin iki yüz akçeyi merkûmenin yedinden tevliyetim hasebi ile vakf için bi't-tamâm alız ü kabz idüp fekk-i rehn eyledüm didikde mütevellî-i mezbûrun ikrâr-ı meşrûhun mezbûre Francafta bi'l-muvâcehe tasdik itmeğin mâ-vaka'a ketb olundu tahrîren fî evâhiri Zil-hiceti's-şerîfe li-sene hamse ve 'ışrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Receb bin Abdullah, Mahmud bin el-Hâc İslam, Ahmed bin el-Hâc Şaban, Receb Bey ibn Abdullah, Davud Çavuş, Receb bin Aydın, Yusuf bin Yakub, Mustafa Çelebi bin İbrahim.

440 - 1617 (1025) Galata 41: 14b/2 Tescil işlemi / Registration

Yorgaki'nin eşi ve vekili Zafire, Verato ile birlikte mahkemeye gelir. Zafire, Yorgaki'nin evini satmaya, Yorgaki'nin Piyale Paşa Vakfı'na olan 15.000 akçelik borcunu ödemeye ve kalanını kendisine vermeye vekil olduğunu söyler. Zafire, Yorgaki'nin evini 25.000 akçeye Verato'ya sattığını söyler. Verato, Zafire'yi doğrular. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Zafire, Yorgaki's wife and legal agent, goes to court with Verato. She states that she has been appointed as legal agent to sell Yorgaki's house, pay his 15,000 akçe debt to the Piyale Paşa Waqf, and give the remainder of the proceeds to Yorgaki. Zafire adds that she has sold Yorgaki's house to Verato for 25,000 akçe. Verato corroborates the sale. The court registers these transactions.

Mahmiyye-i Galata'da Karaköy Mahallesi sâkinlerinden olan Yorgaki veled-i İstemad nâm zimmînin zevcesi olup mezbûr Yorgaki'nin silk-i mülkünde dâhil mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Todori Boyacı mülki ve iki taraftan Andon veled-i [boş] nâm zimmî mülki ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd olup bir bâb fevkânî ve iki tahtânî odaları müstemil olan menzilini semen-i misli ile bey' ve semeninden mezbûr Yorgaki'nin Piyale Paşa Vakfı'na deyni olan on beş bin akçeyi mütevellî-i vakf-ı mezbûra edâya ve bâkî kalanını kendüye îsâle vekâlet-i devriye ile vekîli olup hasm-ı şer'î-i câhid mahzarında el-Hâc bin Abdullah ve el-Hâc İbrahim bin Abdullah ve Hacı Kabil ve Derviş bin Ali nâm kimesneler şehâdetleriyle vekâleti şer'an sâbite olan Zafire bint-i Mihal zimmîye meclis-i şer'î-i şerîfde işbu râfi'atü'l-kitâb Verato veled-i Todorin nâm zimmî mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve tak-

rîr-i kelâm idüp müvekkilem zevcem mezbûr Yorgaki'nin müstemilâtı mezkûre olan menziline bi-cümleti't-tevâbî' ve'l-levâhık ve kâlet-i mahkiyem hasebiyle semen-i misli olan yirmi beş bin fiddî râyic fi'l-vakt akçeye mezbûr Verato'ya bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' idüp kabz-ı semen-i mezbûr ve teslim-i mebî'-i merkûm eyledim ba'de'l-yevm menzil-i sâlifü'z-zıkr mezbûr Verato'nun mülk-i müşterâsıdır mutasarrıf olsun didikde vekîl-i mezbûre Zafire'nin vech-i meşrûh üzre cârî olan ikrârın el-mukarrün-lehü'l-mezbûr Verato bi'l-muvâcehe tasdik ve tahkîk itdikde mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundı tahrîren fî evâhiri Zilhicce li-sene hamse ve 'işrî-ne ve elf

Şühûdü'l-hâl

El-Hac İsa bin Abdullah, İsmail bin Abdullah, Dülger İsmail bin Abdullah, Mustafa bin Receb, Hasan Bey el-bevvâb, Mehmed Beşe ibn Abdullah, Mustafa bin Abdullah, Ali bin Cafer, Mehmed bin Receb, Mehmed bin Abdullah.

441 - 1616 (1025) Galata 41: 14b/4 Tescil işlemi / Registration

Lazari ve Yorgi kardeşler, Kostantin ile birlikte mahkemeye gelirler. Lazari ve Yorgi, el-Hac Kasım Vakfı'ndan peşin kiraya ek olarak aylık 30 akçeye ortaklaşa bir kuyumcu dükkânı kiralamış olduklarını söylerler. İki kardeş, bu dükkânı mütevellinin de izniyle 4000 akçeye Kostantin'e devrettiklerini belirtirler. Kostantin, dükkân kirasını aylık olarak vakfa ödeyecektir. Kostantin, Lazari ve Yorgi'yi doğrular. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Lazari and Yorgi, two brothers, go to court with Kostantin. The brothers have been jointly renting a jewelry store from the el-Hac Kasım Waqf at 30 akçe per month in addition to a down payment. With the permission of the mutawalli, the brothers transfer the store to Kostantin for 4000 akçe. According to the agreement, Kostantin will pay the monthly rent to the waqf. Kostantin corroborates Lazari and Yorgi's account. The court registers the transaction.

Lazari ve Yorgi veled-i Reşkova meclis-i şer‘-i şerîfde Kostantin veled-i Lazari mahzarında her biri ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahrûsa-i Galata’da merhûm el-Hâc Kasım Vakfı’ndan [silik] mahrûsa-i mezbûre hâricinde Balık Pazarı’nda kuyumcılar içinde vâki‘ bir taraftan yine vakf-ı mezbûrdan olan dükkân ve bir taraftan Mustafa Bey mülki ve bir taraftan hisâr divârı ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd olup icâre-i mu‘accele ve ayda otuz akçe icâre-i mü‘eccele ile ber-vech-i iştirâk tasarrufumuzda olan bir bâb kuyumcı dükkânın hakk-ı tasarrufunu mütevellî-i vakf-ı mezbûr olan Yahya bin Mehmed ma‘rifetiyle mezbûra tefvîz idüp mezbûr Kostantin dahi tefevvüz ve kabûl itdüm mukâbele-i tefvîzden yedinden dört bin fiddî râyic fi’l-vakt akçe alup kabz eyledik ba‘de’l-yevm mezbûr Kostantin mâh-be-mâh cânib-i vakf [silik] olan icâre-i mü‘eccelesin edâ ile mutasarrıf ola didikde mukırrân-ı mezbûrân ikrâr-ı meşrûhların el-mukarrün-lehü’l-mezbûr bi’l-muvâcehe tasdik itdükde mâ-vaka‘a ketb olundu

Şühûdü’l-hâl

El-Hac Hüseyin bin Hasan, [...] bin Abdullah, Mehmed bin Murad, İbrahim bin Abdullah, Murad bin Abdullah, İbrahim bin Edhem, Mehmed bin Hamza, Ali bin Mehmed.

442 - 1616 (1025) Galata 41: 15a/4 Tescil işlemi / Registration

Mehmet Paşa Vakfı’nın müteveli vekili Recep Bey, vakfa ait bir hamamın eski kiracısı Hüseyin Çelebi ile birlikte mahkemeye gelir. Recep Bey, Hüseyin Çelebi’nin kiralama süresi dolduktan sonra hamamı, yeniden kiralamak üzere açık artırmaya çıkardığını söyler. Açık artırma sonucunda Recep Bey hamamı Hüseyin Çelebi’ye bir yıllığına 40.000 akçeye yeniden kiralamıştır. Kiracı Hüseyin Çelebi, müteveli vekili Recep Bey’in sözlerini doğrular. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Recep Bey, legal agent of mutawalli of the Mehmet Paşa Waqf, goes to court with Hüseyin Çelebi, former tenant of a bathhouse (hamam) belonging to the waqf. Recep Bey states that when Hü-

seyin Çelebi's rent contract expired, he auctioned off the bathhouse to find the highest rent. As a result of the auction, he has rented the bathhouse to Hüseyin Çelebi for an additional year for 40,000 akçe. Hüseyin Çelebi corroborates Recep Bey's testimony. The court registers the transaction.

Mahrûsa-i Galata'da Mehmed Paşa Vakfı'nın bi'l-fi'l mütevel-lisi olan Mustafa Çavuş ibn Abdullah'ın vekîli ve vakf-ı mezbûrun câbisi olan Receb Bey ibn Abdullah meclis-i şer'-i şerîfde vakf-ı mezbûrdan mahrûsa-i mezbûrede vâki' Garp Kapısı kurbünde le-de'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd çifte hammâmın sâbikan müste'ciri olan Hüseyin Çelebi ibn Mustafa mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp hammâm-ı mezbûrun müddeti tamâm olup âhara îcâr olunmak lâzım gelmeğin ba'de'l-müzâyede hammâm-ı mezbûrî akar suyu ile târîh-i kitâb senesi şehri'l-Muharremi'l-harâm'ı guresinden bir sene tamâmına değin kırk bin akçeye îcâr ve teslîm idüp mezbûr dahi vech-i meşrûh üzre istîcâr ve tesellüm idüp yevmü'l-kıstı mâh-be-mâh cânib-i vakfa haklaşmak üzre müte'ahhid olundu didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i muharrer üzre cârî olan ikrârını el-mukarrün-lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdik itdikde mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî gurreti Muharremi'l-harâm li-sene sitte ve 'işrine ve elf

Şühûdü'l-hâl

fahrü'l-kuzât Mehmed Efendi ibn Hüseyin ve fahrü'l-müsta'id-dîn Mustafa Efendi ibn Veli, Mustafa Kapudan, Sefer bin Abdullah, Osman bin Abdullah, Mehmed bin Süleyman, el-Hâc Hüseyin bin Hasan, muharrirü'l-hurûf Abdülgani.

443 - 1616 (1025) Galata 41: 15b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Yorgaki'nin karısı Zafire, dört Müslüman şahitle mahkemeye gelir. Müslüman şahitler, Yorgaki'nin Zafire'yi evini satması, aldığı parayla da önce Piyale Paşa Vakfı'na olan 15.400 dirhemlik borcunu ödemesi ve kalanını kendisine getirmesi için vekil atadığını söylerler. Zafire, bu vekâleti kabul ettiğini belirtir. Mahkeme de bu tayin işlemini onaylar.

Yorgaki's wife Zafire goes to court with four Muslim witnesses. The Muslim witnesses state that Yorgaki has appointed Zafire as his legal agent to sell his house. With the proceeds Zafire is to pay his 15,400 dirhem debt to the Piyale Paşa waqf, and then bring the remainder to him. Zafire accepts the agency. The court registers the appointment.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

444 - 1616 (1025) Galata 41: 16a/1 Tescil işlemi / Registration

İncübula, Galata'da bulunan bir dükkânını soyundan geleceklere vakfetmiştir. İncübula'nın soyundan gelen İsmihan Hatun'un kocası ve vekili olan Hüsam Efendi, söz konusu dükkânı kullanmakta olan Recep Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Hüsam Efendi, Recep Bey'in dükkânı daha önce İncübula'nın soyundan gelip vakıf üzerinde hakkı olan Mustafa Beşe ile Selime, Hatice, Ayşe ve Rabia Hatunlardan kiraladığını, şimdi de İsmihan Hatun'un da dükkânın Recep Bey'e kiralanmasını kabul ettiğini söyler. Recep Bey'in börekçi dükkânına dönüştürdüğü bu dükkân kendisine peşin kira bedeline ek olarak günlük 6 akçeye kiralanmıştır. Recep Bey, Hüsam Efendi'nin bu ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

İncübula has endowed a store in Galata to her descendents. Hüsam Efendi, husband and legal agent of İsmihan Hatun, one of İncübula's descendents, goes to court with Recep Bey, the current tenant of the store. Hüsam Efendi states that previously Recep Bey rented the store from İncübula's other descendents, Mustafa Beşe, Selime Hatun, Hatice Hatun, Ayşe Hatun, and Rabia Hatun, all partial beneficiaries of the waqf. Now, İsmihan Hatun, too, agrees to rent the store to Recep Bey. Hüsam Efendi adds that Recep Bey will pay a daily rent of 6 akçe, in addition to a down payment. Recep Bey corroborates Hüsam Efendi's testimony. The court registers the transaction.

Sâhibetü'l-hayrât merhûme İncübula [?] ibnet-i Abdullah'ın ile'l-inkırâz evlâdına [ve] evlâd-ı evlâdına vakf eylediği dükkânlardan mahrûsa-i Galata'da el-Hâc A'mâ Çelebi Mahallesi'nde vâki' bir tarafı tarîk-i âmma ve üç [tarafı] vakf-ı mezbûrdan olan dükkânlar ile mahdûd olan bir bâb dükkânın ber-mûceb-i şart-ı vâkife tevliyet ve gallesi evlâd-ı vâkıfeden olmağla meşrûtalari olan kimesnelerden İsmihan bint-i [boş] nâm hâtunun zevci ve husûs-ı âti'z-zikri ikrâra hasm-ı câhid mahzarında Ahmed Efendi ibn Habib ve Mahmud bin Mahmud şehâdetleriyle sâbitü'l-vekâle vekîl olan Hüsâm Efendi ibn Şeyh Mehmed meclis-i şer'-i şerîfde dükkân-ı mezbûr el-ân tasarrufunda olan işbu râfi'ü'l-kitâb Receb Bey ibn Abdullah mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp dükkân-ı mezbûrun tevliyet ve gallesi evlâd-ı vâkıfeden olup derecede müsâvîler olan müvekkilem mezbûre İsmihan bint-i [boş] nâm hâtuna ve Mustafa Beşe ibn Muharrem nâm râcile ve Selime bint-i Piri ve Hadice bint-i Aydın ve Ayişe ve Rabia binteyn-i Derviş nâm hâtunlara meşrûta olmağın mezbûr Receb Bey'in harc ve sarf eylediği meblağ cânib-i vakıfda icâre-i mu'accele olmak üzere mezbûrûn Mustafa Beşe ve Selime ve Hadice ve Ayişe ve Rabia izin ve ma'rifetleriyle dükkân-ı mezbûra bir fırın ve bir tekne ve peşhûn ve orta sofası binâ idüp börekci dükkânı idüp ecr-i misli olan yevmî altışar akçe icâre-i mü'eccele ile mezbûrdan Mustafa Beşe ve Selime ve Hadice ve Ayişe ve Rabia'dan istîcâr idüp mutasarrıf idi lâkin müvekkile-i mezbûre İsmihan'ın ile'l-ân vech-i meşrûh üzere izni yoğidi el-hâletü hâzihî müvekkilem mezbûre İsmihan dahi mezbûrûn Mustafa Beşe ve Selime ve Hadice ve Ayişe ve Rabia'nın vech-i muharrer üzere deyü vekillerine izne râziye olup vech-i meşrûh üzere olan icâr ve istîcârı kabul eyledi dükkân-ı mezbûr icâre-i mu'accele ve yevmî altışar akçe icâre-i mü'eccele ile mezbûr Receb Bey'in tasarrufundadır cânib-i vakfa ta'yîn olunan yevmî altışar akçeyi mâh-be-mâh edâ eyliye mutasarrıf olup min ba'd tasarrufuna kimesne mâni' olmaya didikde vekîl-i mezbûrun vech-i meşrûh üzere hâvî olan ihbârını el-mukarrün-lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdîk idicek mâ-vaka'a ketb olundu fi gurrei Muharremi'l-harâm li-sene 1025

Şühûdü'l-hâl

Mustafa Kapudan bin Abdullah, Mustafa bin Abdullah, el-Hâc Selim, Yahya bin Abdülkadir, Ahmed Bey ibn Abdüllatif, Hüseyin Çelebi bin Mustafa, el-Hâc Mustafa bin Murad el-müezzin.

445 - 1617 (1026) Galata 41: 16b/2 Tescil işlemi / Registration

Hasan, Hasan Paşa Vakfı'nın mütevellisi Abdurrahman ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 3000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 300 dirheme vakıftan kiralar. Mehmet, eve ve paraya kefil olur. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Hasan goes to court with Abdurrahman, mutawalli of the Hasan Paşa Waqf, Hasan takes out a 3000 dirhem mortgage (istiglal) from the waqf. Then he rents the same house from the waqf for 300 dirhem for a period of one year. Mehmet becomes the surety for the house and the money. The court registers these transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

446 - 1617 (1026) Galata 41: 18a/2 Tescil işlemi / Registration

Hatice Hatun Vakfı'nın mütevellisi Mehmet Halife, Marko ile birlikte mahkemeye gelir. Mehmet Halife, vakfa ait bir evi beş yıllığına yılda 2160 akçeye Marko'ya kiraladığını söyler. Mehmet Halife, Marko'nun evin onarımı için harcayacağı parayı da kiranın düşmesine izin vermiştir. Marko müteveli Mehmet Halife'yi doğrular. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Mehmet Halife, mutawalli of the Hatice Hatun Waqf, goes to court with Marko. He states that he has rented to Marko a house belonging to the waqf for five years, at a rent of 2160 akçe per annum. Marko may repair the house and deduct the expenses from

his rent. Marko corroborates mutawalli Mehmet Halife's account. The court registers the transaction.

Mahrûsa-i Galata'da vâki' Hadice Hâtun Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Mehmed Halife ibn Ali nâm kimesne meclis-i şer'de işbu bâ'isü'l-kitâb [...] Marko veled-i Sepgato nâm zimmî mahzarında bi't-tav'i's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüp mahmiyye-i mezbûrede [...] Mahallesi'nde vâki' vakf-ı mezbûrdan olup lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd olan bir bâb menzil târîh-i kitâbdan beş sene tamâmına değin be-her sene ikişer bin yüz altmış akçe ücret-i mü'eccele ile mezbûr Marko'ya tevliyetim hasebiyle îcâr ve teslîm eyledim ol dahi istîcâr ve teslîm itdi ve zikr olunan menzil benim iznimle termîm ve ta'mîrine harc ve sarf eyledüğü akçe ücretinden hesâb olunmağa dahi izin virdim didikde mütevellî-i mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu el-mukarrün-lehü'l-mezbûr Marko dahi bi'l-muvâcehe tasdik itdikden sonra mâ-hüve'l-vâki' gibbe't-taleb ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî mine'l-Muharremi'l-harâm li-sene sitte ve seb'îne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Pir bin Abdülkerim, Şaban bin Hamza, Mustafa er-râcil, Andon, Kostantin ve gayruhum.

447 - 1616 (1025) Galata 41: 18b/1 Dava / Adjudication

Kasımpaşa'daki el-Hac Ahmed Vakfı'na ait odalarda oturan bir grup, yine aynı vakfa bağlı odalarda oturan Ömer ve eşi Emine karşısında mahkemeye çıkar. Şikâyetçi grup, Ömer ve eşinin uygunsuz davranışlarından dolayı mahalleden çıkarılmalarını istemektedir. Mahkeme, Ömer ve eşi Emine'yi mahalleden çıkmaları konusunda uyarır.

The tenants of the rooms in Kasımpaşa belonging to the el-Hac Ahmed Waqf sue Ömer and his wife Emine, other tenants of the rooms. The complainants request the expulsion of Ömer and Emine from the neighborhood because of their lewd behaviors.

The court instructs Ömer and his wife Emine to leave the neighborhood.

Mahrûsa-i Galata hâricinde vâki' Kasaba-i Kasımpaşa'da el-Hâc Ahmed Vakfı odaları ahâlîsinden [silik] Efendi Ahmed el-imâm ve Cüneyd bin Abdülkerim ve el-Hâc Mehmed bin Süleyman ve Mustafa bin Ali ve Ahmed Çelebi ibn Süleyman [silik] ibn Mahmud ve Musa bin Abdurrahman nâm kimesneler ve sâir cemm-i gafîr ve cem'-i kesîr meclis-i şer'-i şerîfde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i anî'l-merâm idüp işbu hâzır bi'l-meclis olup vakf-ı mezbûr odalarında sâkin olan Ömer bin Abdülkerim nâm kimesne cemâ'ate gelmeyüp târikü's-sâlât olup ve evzâ' ve etvârından râzılar olmaduğumuzdan mâ'ada zevcesi olan Amine bint-i Abdullah nâm hâtun kendü hâlinde olmayup gice ve gündüz nâ-mahrem ile ihtilât üzre olmağın bir gün mahallemizde fesâd-ı azîm olmak ihtimâli vardır mezbûrân Ömer ve Amine mahallemizden ihrâc olunmasın taleb iderüz didiklerinde ahâlî-i mahalle-i mezbûre talebleriyle mezbûr Ömer zevcesi mezbûre ile mahalle-i merkûmeden çıkmasına tenbîh olunup mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundı hurrire fî evâsıtı Zilka'de li-sene hamse ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ömer bin Ahmed, Hüseyin Beşe ibn Mehmed, Mehmed bin Ali, Ali bin Mehmed, Ali bin Ahmed.

448 - 1617 (1026) Galata 41: 18b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Ali, Hoca Hayrettin Vakfı'ndan peşin kiraya ek olarak aylık 45 akçeye bir ev kiralamıştır. Ali, bu evi 2000 akçe karşılığında ve mütevellinin izniyle Veli'ye devrettiğini söyler. Veli de Ali'nin sözlerini doğrular. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Ali has been renting a house from the Hoca Hayrettin Waqf in return for 45 akçe per month, in addition to a down payment. Ali transfers this house to Veli for 2000 akçe, with the permission of the mutawalli. Veli corroborates Ali's testimony. The court registers the transaction.

Ali bin Durmuş nâm kimesne meclis-i şer‘de işbu bâ‘isü’l-kitâb Veli bin Rıza nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm idüp mah-miyye-i Galata hâricinde Müeyyedzade Mahallesi’nde vâki‘ mer-hûm Hoca Hayreddin Vakfı’ndan olup bir tarafı Hasan Çelebi mülki ile ve bir tarafı eskici mülki ile ve bir tarafı mahalle-i mez-bûre mescidi ile ve bir tarafı tarîk-i hâss ile mahdûd olup icâre-i mu‘accele ve her ayda kırk beş akçe icâre-i mü‘eccele ile taht-ı ta-sarrufumda olan bir bâb menzilin hâlen hakk-ı tasarrufunu ma‘ri-fet-i mütevellî-i vakf-ı mezbûr ile mezbûr Veli’ye tefvîz idüp ol da-hi vech-i muharrer üzre tefevvüz ve kabûl itdüğinden sonra mu-kâbele-i tefvîzde yedinden iki bin akçe ahz ü kabz eyledüm didik-de mukırr-ı mezbûr ikrâr-ı meşrûhunda el-mukarrün-lehü’l-mer-kûm vicâhen tasdîk idicek mâ-hüve’l-vâki‘ ketb olundu tahrîren fî evâyili Muharremi’l-harâm li-sene sitte ve ‘işrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

El-Hac Mahmud bin el-Hâc Bali, İsmail bin Ali, Hızır Beşe bin Mustafa, Ahmed Bey ibn Mehmed ve gayruhum.

449 - 1616 (1025) Galata 41: 19a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Atnaş, Mehmet Çavuş Vakfı’nın mütevellisi Veli ile birlikte mahkemeye gelerek evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 17.000 dirheme vakfa satar, sonra aynı evi bir yıllığına 1700 dirheme va-kıftan kiralar. İki Hristiyan ve bir Yahudi eve ve paraya kefil olurlar. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Atnaş goes to court with Veli, mutawalli of the Mehmet Çavuş Waqf. Atnaş takes out a 17,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf. Then he rents the same house from the waqf for 1700 dirhem for a period of one year. Two Christians and a Jew become sureties of the house and money. The court registers these transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

450 - 1617 (1026) Galata 41: 20b/2 Tescil işlemi / Registration

Emir Hayrettin Vakfı'nın mütevellisi Mesut Çavuş, Yorgi ile birlikte mahkemeye gelir. Mesut Çavuş, Yorgi'nin evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 6000 akçeye vakfa sattığını söyler. Yorgi daha sonra aynı evi, aralarında belirledikleri bir fiyat karşılığında vakıftan kiralar. Şimdi Mesut Çavuş, Yorgi'nin söz konusu 6000 akçeyi ve belirlenen kira bedelini vakfa ödediğini, kendisinin de ev üzerindeki rehini kaldırdığını belirtir. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Mesut Çavuş, mutawalli of the Emir Hayrettin waqf, goes to court with Yorgi. Mesut Çavuş states that Yorgi took a 6000 akçe mortgage (istiglal) on his house from the waqf. Later Yorgi rented the same house from the waqf for an amount they agreed upon. Now Mesut Çavuş testifies that Yorgi has repaid the 6000 akçe and the rent to the waqf. For his part, Mesut Çavuş has removed the pawn on the house. The court registers the transaction.

Merhûm Emir Hayreddin Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Mesud Çavuş ibn el-Hâc Murad meclis-i şer'î şerîfde râfi'ü'l-kitâb Yorgi veled-i Nikola nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mezbûr Yorgi mahrûsa-i Galata Sante Marka Mahallesi'nde vâki' bir taraftan Manol ve bir taraftan Nikola ve bir taraftan Corco mülkleri ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd olan mülk menziline bundan akdem mâl-i vakf-ı mezbûr ile cânib-i vakf-ı mezbûra bi-tarîki'l-istiglâl altı bin fiddî râyic fi'l-vakt akçeye bey' ve teslîm idüp kabz semen eyleyüp ba'dehû yine menzili mezbûrî müddet-i ma'lûme ve ücret-i mu'ayyene ile istîcâr eylemiş idi el-hâletü hâzihî meblağ-ı mezbûr altı bin akçeyi ve târîh-i kitâba gelince hâsıl olan icâreyi bi't-tamâm mezbûr Yorgi yedinden bi't-tevliye ahz ü kabz idüp menzili merkûmı mezbûra teslîm idüp fekk-i rehn eyledüm didikde mütevellî-i mezbûrun vech-i muharrer üzre cârî olan ikrârın el-mukarrün-lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdîk itdükde mâ-hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu hurrire fi'l-yevmi'l-hâdî 'aşer mine'l-Muharremi'l-harâm li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Haydar bin Abdullah, Yusuf Çavuş bin Abdullah, Hüseyin bin Murad, Hacı Mustafa el-müezzın, Mahmud Çelebi el-müezzın, Hüseyin bin Hasan.

451 - 1617 (1026) Galata 41: 21b/1 Tescil işlemi / Registration

Marola, Ebülfazl Vakfı'nın mütevellisi Mehmet ile birlikte mahkemeye gelir. Marola, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 7000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 700 dirheme vakıftan kiralar. Yani, söz konusu eve ve paraya kefil olur. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

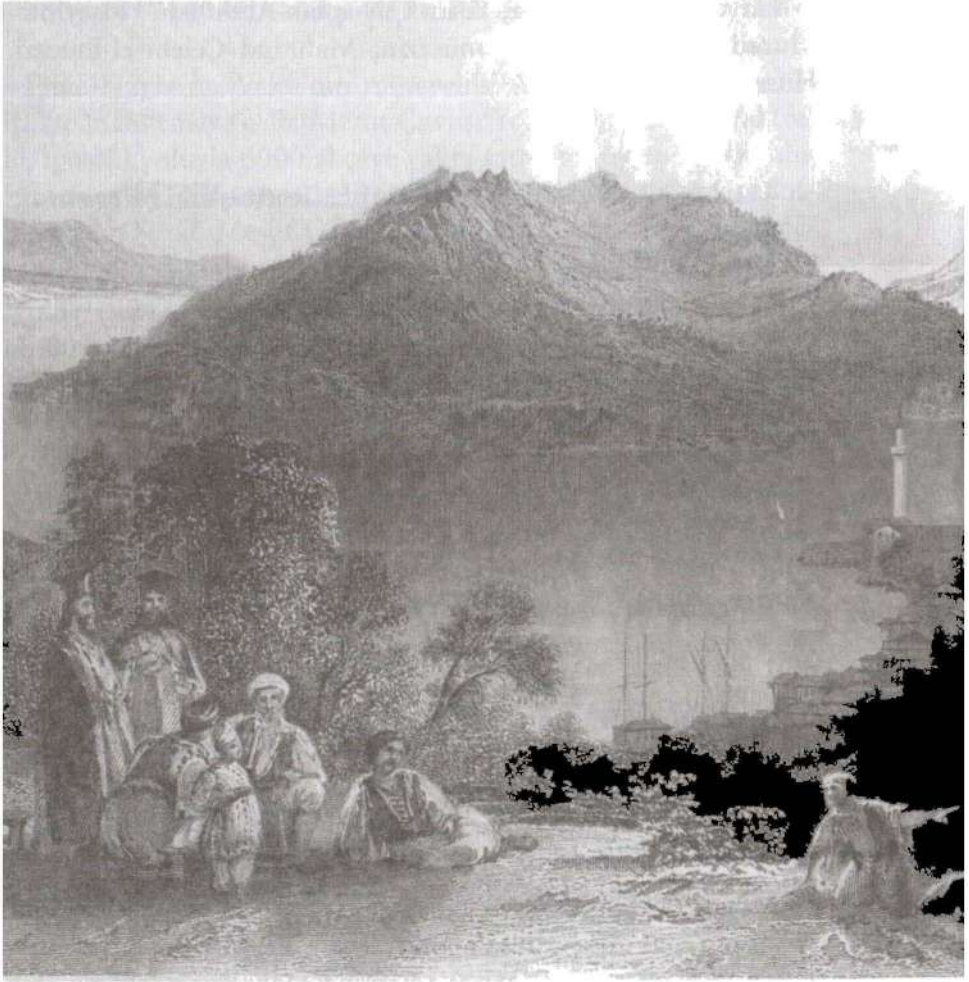
Marola goes to court with Mehmet, mutawalli of the Ebülfazl Waqf. Marola takes out a 7000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf. Then he rents the same house from the waqf for 700 dirhem for a period of one year. Yani serves as surety for the house and the money. The court registers these transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

452 - 1617 (1026) Galata 41: 21b/3 Tescil işlemi / Registration

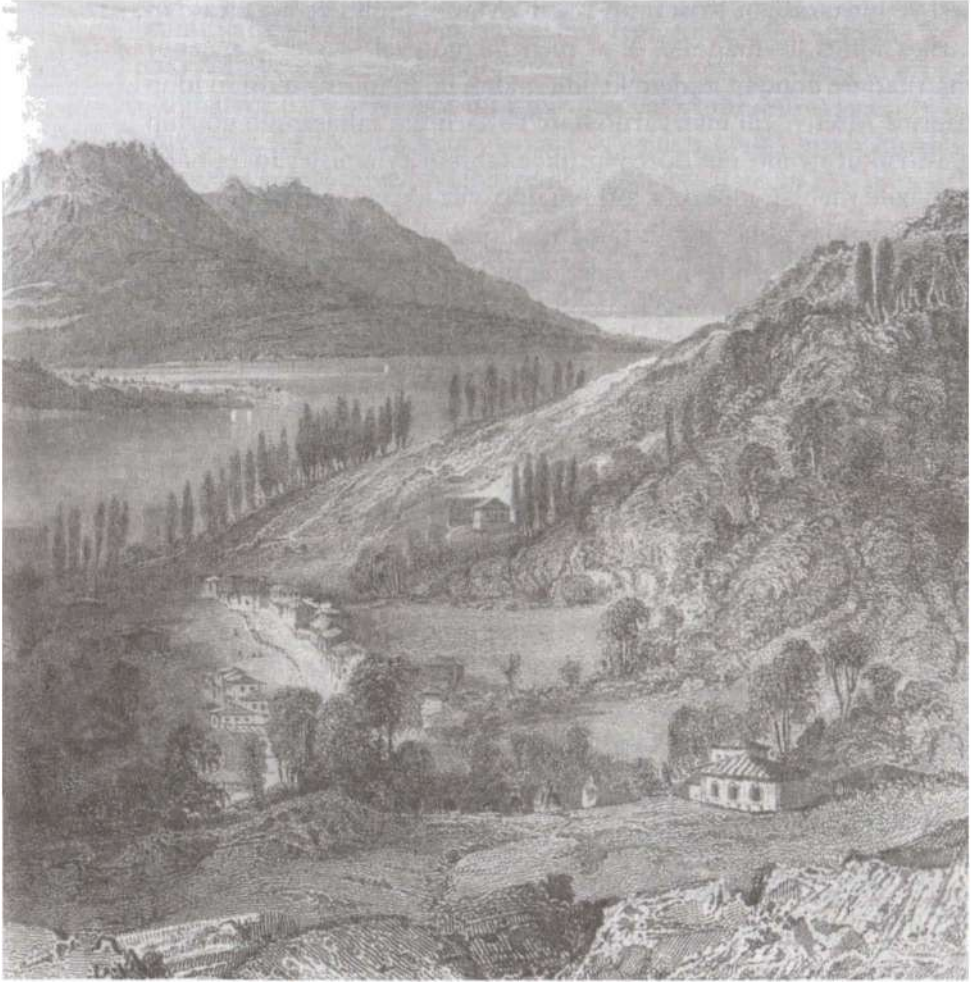
Mihal, Tavşan Adası'ndaki Aya Andrea Kilisesi Vakfı'nın mütevellisi Yanaki ile birlikte mahkemeye gelir. Mihal, adı geçen vakıftan kiralamış olduğu, Sultan Bayezid Mahallesi'ndeki evi, daha önce mütevellinin de iznini alarak onardığını söyler. Mihal, mahkemenin görevlendirdiği bilirkişilerin yaptığı keşif sonucunda, onarım giderinin 6400 akçe olduğuna karar verildiğini sözlerine ekler. Mihal, bu parayı müteveli Yanaki'den aldığını ve evi Yanaki'ye geri verdiğini belirtir. Müteveli Yanaki de Mihal'i doğrular. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Mihal goes to court with Yanaki, mutawalli of the Ayandriye [Agios Andreas] Church Waqf on Tavşan [Rabbit] Islet of the



Thomas Allom'un 19. yüzyıl başlarına ait çiziminde Heybeliada'daki Telsis Manastırı'ndan, Tavşan Adası'nın önünde yer alan Büyükada'ya bakış.

Prince Islands. Mihal states that, previously he repaired a house in the Sultan Bayezid neighborhood that he had rented from the vaqf, with the permission of the mutawalli. The court experts who conducted an investigation determined that the repairs cost 6400 akçe. Mihal has collected the money from the mutawalli Yanaki and returned the house to him. Mutawalli Yanaki corroborates Mihal's account. The court registers the transaction.



Buyükada (blocking Tavşan Islet behind) from The Trinity Monastery on Heybeli in the early nineteenth century, by Thomas Allom.

Mihal veled-i Andriye nâm zimmî meclis-i şer‘i şerîfde mahrûsa-i Galata muzâfâtından Tavşan Adası’nda vâki‘ Ayandriye Kilisesi Vakfı’nın mütevellîsi olan işbu râfi‘ü’l-kitâb Yanaki veled-i Pavlo nâm zimmî mahzarında bi’t-tav‘îs-sâf ikrâr ve i’tirâf idüp vakf-ı mezbûrdan olup bundan akdem icâre-i mü’eccele ile müste‘ciri olduğum mahrûsa-i mezbûre dâhilinde Sultan Bayezid Mahallesi’nde vâki‘ bir taraftan Yani Vakfı ve bir taraftan Kızıl Kili-

esi ve bir taraftan Kostantin veled-i Manol mülki ve bir taraftan arîk-i âmm ile mahdûd olan menzili mütevellî-i vakf-ı mezbûr na'rifeti ile bundan akdem kendü mâlım ile ta'mîr ve termîm idüp izerine sâbit ve mi'mâr varup harc ve sarfımın tahammülü görilüp hl-i vukûf ile altı bin dört yüz akçe tahmîn eylemişler idi el-hâle-ü hâzihî meblağ-ı mezbûr altı bin dört yüz akçeyi mütevellî-i mezbûr Yanaki yedinden bi't-tamâm alup kabz eyledüm min ba'd nenzil-i sâlifü'z-zikre harc eyledüğüm meblağdan bir akçem bâkî cımayup bi-vechin mine'l-vücûh menzil-i mezbûra alâka ve med-

[illegible]

خداوند بزرگوار اینک به بر عظمای خود که بر عظمای خود را در این
 دنیا و آخرت (در این دنیا و آخرت) پایای خود است اعتماد و توفیق

halim kalmadı cânib-i vakf-ı mezbûr içün mütevellî-i mezbûr Yanaki zabt ve kabz eylesün didikde mukırr-ı mezbûr Mihâl'in vech-i muharrer üzre cârî olan ikrârını mütevellî-i mezbûr Yanaki bi'l-muvâcehe tasdîk idicek mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu hurrîre fi'l-yevmi'l-âşir mine'l-Muharremi'l-harâm li-sene 1026

Şühûdü'l-hâl

[silik], Cafer Bey ibn Abdullah, Aydın Beşe ibn Abdullah, Hasan Beşe ibn Abdullah, Receb bin Aydın, [silik] veled-i [silik], Dimitri veled-i Hristo, Papas veled-i [...], İstemad veled-i Saraf.

453 - 1617 (1026) Galata 41: 22b/4 Dava / *Adjudication*

Ölen Cafer Beşe'nin kızı ve varisi Selime Hatun, ölen Hüseyin Çelebi'nin kızı ve varisi Hatice'nin vasisi Ahmet Çelebi karşısında mahkemeye çıkar. İshak Çelebi Vakfı'nın mütevellisi Ali de mahkemede bulunmaktadır. Selime Hatun, babasının adı geçen vakıftan kiralamış olduğu iki dükkânın kullanım haklarının kendisine kaldığını, buna karşın Ahmet Çelebi'nin dükkânlara el koyduğunu ileri sürer. Ahmet Çelebi'ye görüşü sorulduğunda, Hüseyin Çelebi'nin yaşanında dönemin vakıf mütevellisi Süleyman'a 2000 akçe peşin ve aylık 15 akçe kîra bedeli ödeyerek iki dükkânı kiralandığını ileri sürer. Ahmet Çelebi, müteveli Süleyman'dan bu konuda alınmış olan tezkireyi de mahkemeye sunar. Selime Hatun'dan savını destekleyecek kanıt istenir, ancak o mahkemeye kanıt sunamaz. Sonuçta davalı Hatice'nin vasisi Ahmet Çelebi davayı kazanır.

Selime Hatun, daughter and heir of the late Cafer Beşe, sues Ahmet Çelebi, guardian of Hatice, who is daughter and heir of the late Hüseyin Çelebi. The mutawalli of the İshak Çelebi Waqf, Ali, is also present in court. Selime Hatun claims that she inherited the usufruct rights of two stores from her father that he had been renting from the waqf in question. Ahmet Çelebi has confiscated the two stores, she complains. Questioned by the court, Ahmet Çelebi claims that, during his life time Hüseyin Çelebi rented the sto-

res from the mutawalli of the period, Süleyman, for 2000 akçe down payment and 15 akçe monthly rent. Ahmet Çelebi presents to court a certificate (tezkire) issued by mutawalli Süleyman. Asked to prove her claim, Selime Hatun fails to provide evidence. In the end, Ahmet Çelebi, guardian of the defendant Hatice, wins the case.

Mukaddemâ vefât iden Cafer Beşe nâm kimesnenin sulbiye kızı ve inhisâr vechi üzre vârisesi olan Selime nâm hâtun meclis-i şer'î şerîfde merhûm İshak Çelebi Vakfı'nın hâlen mütevellîsi olan Ali bin Abdullah huzûrunda târîh-i kitâbdan beş ay mukaddem vefât iden Hüseyin bin Abdullah'ın sulbiye sağîre kızı ve vârisesi olan Hadice'nin umûruna kibel-i şer'den mansûb vasî olmağla dükkân-ı âti'z-zikre bi'l-vesâye vâzı'u'l-yed olduğu şer'an sâbit olan Ahmed Çelebi ibn Ali nâm kimesne mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüp vakf-ı mezbûrdan olup mahrûsa-i Galata muzâfâtından Kasaba-i Beşiktaş'da vâki' bir taraftan Haseki Vakfı olan kârbân-sarây ve bir taraf Mehmed Çelebi nâm kimesne ve bir taraftan Emir Ali Çelebi dükkânı ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd olan iki bâb dükkân mukaddemâ icâre-i mu'accele ve mü'eccele ile babam mezbûr Cafer'in tasarrufunda olup vefât itdikde kânûn üzre hakk-ı tasarrufı bana intikâl eylemiş iken mezbûr Ahmed Çelebi sağîre-i mezbûre için zabt idüp bana tasarruf itdirmez suâl olunup kasr-ı yed itdirilmek taleb iderim didikde gıbbe's-suâl vasî-yi mezbûr Ahmed Çelebi cevâbında müteveffâ-yı mezbûr Hüseyin Çelebi hâl-i sıhhatinde cânib-i vakf-ı mezbûr için iki bin akçe virüp zikr olunan iki bâb dükkânı icâre-i mu'accele ve ayda on beş akçe icâre-i mü'eccele ile sâbıkan mütevellî-i vakf-ı mezbûr olan Süleyman Bey nâm kimesneden isticâr idüp icâre-i mu'accele ve mü'eccele ile tasarrufunda iken vefât itdikde kânûn üzre hakk-ı tasarrufı kızı sağîre-i mezbûre Hadice'ye intikâl itmeğın bi'l-vesâye zabt iderim müdde'yye-i mezbûrenin babası olup vefât iden mezbûr Cafer'in icâre-i mu'accele ve mü'eccele ile tasarrufunda olduğu ma'lûmum değildir ve mütevellî-i mezbûr Süleyman Bey'den vech-i muharrer üzre tezkire dahi vardır nazar olunsun deyü mütevellî-i mezbûr Süleyman Bey'in hat ve hatemini

müştemile tezkire ibrâz idüp nazar olundukda fi'l-vâki' mezbûr Hüseyin cânib-i vakf-ı mezbûr için iki bin akçe virüp zikr olunan iki bâb dükkânı iki bin akçe icâre-i mu'accele ve ayda on beşer akçe icâre-i mü'eccele ile mütevellî-i mezbûrdan istîcâr itdüğü mestûr ve mukayyed olup mezbûre Selime Hâtun'dan takrîrine muvâfık beyyine taleb olundukda ikâmet-i beyyineden âcize ve kâsıra olduğundan gayrı yedinde mütevellî-i vakıfdan dahi aslâ nesne olmamağın zikr olunan iki bâb dükkânı kemâ-kân sağıre-i mezbûre için vasî-yi mezbûr yedinde ittifâk mukarrer kılınup mâ-vaka'a ketb olundu hurrîre fî evâyili'l-Muharremi'l-harâm li-sene sitte ve 'işrî-ne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Yusuf bin Mehmed, Hasan bin Abdullah, Tûrabi bin Davud, İbrahîm bin Abdullah, Mustafa bin Abdullah.

454 - 1617 (1026) Galata 41: 24a/1 Tescil işlemi / Registration

Covan ve Piro adlı Hıristiyan kardeşler ile David adındaki Yahudi yarı yarıya ortak olarak Kâtip Sinan Vakfı'na ait olan bir evi, peşin kira ve günlük 9 akçe karşılığında kiralamışlardır. Covan ve Piro, kendilerine ait hisselerini mütevellinin izniyle, 80.000 akçeye David'e devrettiklerini söylerler. David de Covan ve Piro'yu doğrular. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Covan and Piro, Christian brothers, and David, a Jew, have been renting a house belonging to the Kâtip Sinan Waqf with equal shares, for an advance payment plus a daily rent of 9 akçe. Covan and Piro state that they have transferred their share to David for 80,000 akçe, with the permission of the mutawalli. David corroborates Covan and Piro's account. The court registers the transaction.

Merhûm Kâtib Sinan Vakfı'ndan mahrûsa-i Galata'da Lonca Mahallesi'nde vâki' bir tarafı İstefanki veled-i [boş] nâm zimmi mülki ve bir tarafından francala fırını ve iki tarafından tarîk-i

âmm ile mahdûd olup iki bâb fevkânî ve üç bâb tahtânî odaları ve bir mahzeni ve bir dükkânı müştemil olan menzilin icâre-i mu'accele ve yevmî dokuz akçe icâre-i mü'eccele ile nısf-ı şâyi'î Covan ve Piro veledeyn-i Coya nâm zimmîlerin ve nısf-ı şâyi'î âharı David veled-i Ebudinte nâm yahudi'nin tasarrufunda olmağın mezbûr Covan ve Piro veled[eyn]-i Coya meclis-i şer'-i şerîfde mezbûr David veled-i Ebudinte mahzarında ikrâr ve itirâf idüp hâlen zikr olunan menzilde olan nısf hisse-i şâyi'amızı mütevellî-i vakf-ı mezbûr olup işbu hâzır bi'l-meclis olan Salih Bey ma'rifetiyle mezbûr David'e tefvîz idüp mukâbele-i tefvîzde mezbûr David'in yedinden seksen bin fiddî râyic fi'l-vakt akçe alup kabz eyledik ba'de'l-yevm zikr olunan menzilin hakk-ı tasarrufı mezbûr David'indir bizim alâka ve medhalimiz yokdur menzil-i sâlifü'z-zikrin cânib-i vakfa ta'yîn olunan icâresini edâ eyliye mutasarrıf ola didiklerinde mukırrân-ı mezbûrânın ikrâr-ı meşrûhunu el-mukarrün-lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdîk itdikde mâ-vaka'a bi't-taleb ketb ü tahrîr olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-ışrîn mine'l-Muharremi'l-harâm li-sene sitte ve 'ışrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Hüseyin el-kâtib, Piri bin Abdullah, Derviş bin Mehmed ve gayruhum.

455 - 1617 (1026) Galata 41: 25a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Mezistre Kazası'na bağlı Seyhova Köyü'nde yaşayan 15 kişilik Hıristiyan bir grup, Ali Ağa Vakfı'nın mütevellisi Mustafa Ağa ile birlikte mahkemeye gelirler. Köylüler, adı geçen vakıftan, 10.200 dirhemi çuka bezi bedelinden (faiz) olmak üzere toplam 78.200 dirhem borç aldıklarını söylerler. Köylüler, bu borcu 9 ay içinde ödeyeceklerini ve borcun ödenmesi konusunda birbirlerine kefil olduklarını sözlerine eklerler. Mahkeme bu işlemi sicile kaydeder.

15 Christians residing in Seyhova village of Mezistre district go to court with Mustafa Ağa, mutawalli of the Ali Ağa Waqf. The villagers state that they have borrowed a total of 78,200 dirhem

from the waqf, 10,200 dirhem of which is for interest (mentioned as the price of broad cloth). They add that they will pay back the debt in 9 months. The villagers serve as each other's surety in case the debt is not paid. The court registers the transaction.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

456 - 1617 (1026) Galata 41: 25b/1 Tescil işlemleri / Registration

Karaköy sakinlerinden Nikola, Emir Hayreddin Vakfı mütevellisi Murat Ali'ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6000 dirheme satar. Bu işlem den sonra mütevellî, satılan evi boşaltarak Nikola'ya bir yıllığına 700 dirheme kiraya verir. Son olarak iki Hristiyan Nikola'nın vakfa olan borçlanması kefil olurlar. Mahkeme yapılan işlemleri tescil eder.

Nikola, a resident of Karaköy, takes out a 6000 dirhem mortgage on his house (istiglal) from the mutawalli of the Emir Hayreddin Waqf, Murat Ali. Then the mutawalli rents the same house to Nikola for a period of one year, for 700 dirhem. Finally, two Christians agree to serve as Nikola's sureties. The court registers the transaction.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

457 - 1617 (1026) Galata 41: 26a/2 Tescil işlemleri / Registration

Karaköy sakinlerinden Efandole, Gazanfer Ağa Vakfı'nın mütevellisi Mehmet'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Efandole, aynı evi mütevelliden bir yıllığına 1000 dirheme kiralar. Efandole'nin vakfa olan borcu için iki Hristiyanı kefil göstermesinden sonra yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Efandole, a resident of Karaköy, takes out a 10,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the mutawalli of the Gazanfer Ağa Waqf. Then, the mutawalli rents the same house to Efandole for a period of one year, for 1000 dirhem. Efandole appoints two Christians as sureties. The court registers the transaction.

[Oriijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

458 - 1617 (1026) Galata 41: 27b/3 Tescil işlemleri / Registration

Evyirini ile Kapulini'nin bir vakıftan ortak olarak kiraladıkları dükkân zamanla yıpranmıştır. Ortaklar vakfa ödedikleri peşin kiranın bu dükkânın onarımında harcanması konusunda mütevelliden izin alırlar. Ardından da dükkânın onarım işi yapılır. Şimdi ortaklar mahkemeden, onarım için yaptıkları harcamanın keşfedilmesini isterler. Mahkemenin gönderdiği bir mimar ile bölgenin güvenilir kişileri, müteveli ile ortakların yanında keşif yaparlar. Keşif sonucunda onarım için 17.820 akçe harcadığı belirlenir.

Evyirini and Kapulini have jointly rented a store from a waqf. The store is now in disrepair. The partners obtain permission from the mutawalli to spend their advance rent on the repair of the store. Now, the partners ask the court to conduct an investigation of the repaired store in order to determine the repair expenses. The court appoints an architect and some trustworthy individuals from the neighborhood. They go to the store along with the partners and the mutawalli, to investigate. The investigation reveals that the partners spent 17,820 akçe on repairing the house.

Mahrûsa-i Galata hâricinde kalafat yeri nâm mevzi' kurbünde vâki' bir taraftan tarîk-i âmm ve iki tarafı vakf-ı mezbûr ve bir tarafı sâhil-i bahr ile mahdûd olan bir bâb dükkâna icâre-i mu'accele ve yevmî bir akçe icâre-i mü'eccele ile ber-vech-i iştirâk mutasarıfa olan Evyirini bint-i Dimitri ve Kapulini bint-i Yani nâm zim-

mîyeler meclisü'ş-şer'î'ş-şerîfe gelüp tahrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüp dükkân-ı mezbûr harâbe-müşrif olup müceddeden binâya muhtâc olmağın dükkân-ı mezbûr icâre-i mu'accelesine mahsûb olmak üzere ba'zı nısfen vakfa ve ba'zını kendü mallarıyla binâya mütevellî-i vakf-ı mezbûr olan Ahmed Çelebi ibn İsmail nâm kimnesneden [silik] izn ü icâzet almış idik hâlen zikr olunan dükkânı vech-i meşrûh üzere binâ [silik] harc u sarf eylediğimiz binânın ne mikdâr akçeye tahammülü vardır [silik] üzerine varılup müşâhede olunup tahmîn-i sahîh ile tahmîn olunup vâki' hâl keşf ve tahmîn olunmak taleb iderüz didiklerinde savb-ı şer'den mevlânâ Mehmed Ef[endi] [silik] ve hâssa mi'mârlardan üstâd Mustafa bin Hüsam irsâl olunup zeyl-i kitâbda mestûrû'l-esâmî olan ebniye ve sukûfa vukûfı olan kimesneler ile üzerine varup mütevellî-i mezbûr Ahmed Çelebi mahzarında müşâhede itdiklerinde fi'l-vâki' mezbûretân Evyirini ve Kapulini zikr olunan dükkânı müceddeden binâ itdikleri mukar[rer] olup zikr olunan dükkânın tûlen ve arzan bihesâb-ı şatrancî yirmi sekiz zirâ' divarına ve üzerinin kiremidi ve ırgâdiye [ve] neccâriye ve mismâr ve tahta ve direklerine cümle harcıyla nukazdan mâ'adâ her direk [?] beşer yüz altmış akçeden cem'an on yedi bin sekiz yüz yirmi akçeyi mahsûb olunmuşdur ol mikdâr akçeye tahammülü vardır bundan noksân ile mümkün değildir tahammülü ol mikdâr akçedir deyü mi'mâr-ı mezbûr ve sâyir ol mahalle hâzırân olup ehî-i vukuf ve bî-garaz müslimînler ictimâ' ve ittifâk idüp ihbâr itdiklerinde vâki' hâli mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr olunup ba'dehû gelüp meclis-i şer'a haber virmekle mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi evâsıtı Zilhicceti'ş-şerîfe li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mustafa bin Mehmed, Ali bin İlyas, Ali bin Mehmed er-râcil, Kiyâs Bey bin Abdi.

459 - 1617 (1026) Galata 41: 28b/5 Dava / *Adjudication*

Şeyh Ferhat Vakfı'na padişah beratı ile mütevellî olan Mehmed, Arnavutköy sakinlerinden Salomon adlı Yahudi'den davacı

olur. Mehmet, Salomon'un daha önce vakfın eski mütevellisi Rüstem'den 50.000 akçe borç aldığını ve toplam borcunun faiziyle birlikte 80.000 akçe olduğunu belirtir. Mehmet, Salomon'un borcunun 30.000 akçesini Rüstem'e ödediğini ancak geriye kalan 50.000 akçeyi hâlâ ödemediğini söyleyerek bu paranın Salomon'dan alınmasını ister. Mahkeme Salomon'a görüşünü sorar. Salomon, borçlandığını kabul etmekle birlikte borcunu tümüyle eski mütevellî Rüstem'e ödediğini söyler. Salomon buna ek olarak, daha önce Mehmet'in bu parayı yine istediğini, kendisinin de Mahmut Ağa mahkemesinde eski mütevellî Rüstem'in yanında bütün borcunu ödediğini şahitlerle kanıtladığını ileri sürer. Salomon konuya ilişkin dava hüccetini de mahkemeye sunar. Mahkeme Mehmet'in yanında söz konusu hücceti okur. Ne var ki Mehmet, bu davaya gittiğini reddeder. Bunun üzerine mahkeme Salomon'dan sunmuş olduğu hüccetin içeriğini kanıtlamasını ister. Salomon, getirdiği şahitlerin desteğiyle hüccetin içeriğinin doğruluğunu kanıtlar. Sonuç olarak davayı davalı Salomon kazanır.

Mehmet, who became the mutawalli of the Şeyh Ferhat Waqf through an imperial appointment (berat), sues Salomon, a Jew from Arnavutköy. Mehmet states that Salomon had borrowed 50,000 akçe from the former mutawalli of the waqf, Rüstem, and in time his debt rose to 80,000 akçe with the accrued interest. Mehmet adds that Salomon paid 30,000 akçe of this amount to Rüstem but failed to pay the remaining 50,000 akçe. He wants this amount to be collected from him. Questioned by the court, Salomon acknowledges the loan but claims that he repaid the debt in full to Rüstem. Salomon adds that Mehmet had demanded this money before in the Mahmut Ağa Court, where he proved his claim through witnesses in the presence of Rüstem. Salomon goes on to present to court the hujjet regarding this case. The hujjet is read in the presence of Mehmet, who denies his attendance at the mentioned trial. The court then asks Salomon to prove the validity of the hujjet. He does so through witnesses. In the end, the defendant Salomon wins the case.

Mahmiye-i İstanbul'da merhûm Şeyh Ferhâd Vakfı'na berât-ı pâdişâhî ile bi'l-fi'l mütevellî olan Mehmed bin Ahmed meclis-i şer' de mahrûsa-i Galata muzâfâtından Arnavud köyi dimekle ma'rûfe karye sâkinlerinden Salamon veled-i Nuh nam yahudi mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüp mezbûr Salamon zimmetinde asl-ı mâl-ı vakf-ı mezbûrdan sâbıkan mütevellî-i vakf-ı mezbûr olan Rüstem bin Abdullah mu'âmelesi ile elli bin fiddî râyic fi'l-vakt akçe ve murâbaha-i şer'iyeden dahi otuz bin akçe cem'an seksen bin akçe var idi meblağ-ı mezbûrdan otuz bin akçesini mezbûr Rüstem zamân-ı tevliyetinde mezbûrdan alup kabz idüp bâkî mezbûr Salamon zimmetinde elli bin akçe kalmışdır hâlen mezbûrdan vakf için alvirilmek taleb iderim didikde gibbe's-su'âl mezbûr Salamon cevâbında fi'l-vâki' mâl-ı vakf-ı mezbûrdan vech-i muharrer üzre zimmetimde seksen bin akçe var idi lâkin meblağ-ı mezbûr seksen bin akçeyi bi't-tamam mezbûr Rüstem'e zamân-ı tevliyetinde teslîm idüp mezbûr dahi alup kabz eyleyüp zimmetimde bir akçe ve bir habbe kalmamışdır mütevellî-i mezbûr Mehmed meblağ-ı mezbûr elli bin akçeyi bundan akdem benden talep eyledikde mezbûr ile mahmiyye-i mezbûrede Mahmud Ağa mahkemesinde nâ'ibü's-şer' huzûrunda mezbûr Rüstem dahi hâzır iken mürâfa'a-i şer'î olduğumuzda meblağ-ı mezbûrî merkûm Rüstem'e zamân-ı tevliyetinde bi't-tamam teslîm itdüğimi mezbûr Mehmed muvâcehesinde Ali Bey bin Abdullah el-bevâbü's-sultânî ve Emin Bey bin Rüstem nâm kimesneler şehâdetleriyle isbât eyleyüp mezbûr mütevellî Mehmed ol hinde da'vâdan men' olunup yedime hüccet-i şer'iyeye virilmişdir nazar olunup mûcebince yine men' olunsun deyü mahkeme-i mezbûrede sâbıkan nâ'ibü's-şer' olan mevlânâ Mehmed Efendi bin eş-Şeyh Mehmed hatt ve hatemini müştemile ve sene isneteyn ve 'işrîne ve elf Muharremü'l-harâmı evâhiri ile müverraha mazmûnı takrîr-i meşrûhuna mutâbık hüccet-i şer'iyeye ibrâz idüp nazar olunup mezbûr mütevellî Mehmed'in muvâcehesinde kırâ'et olunup mazmûnundan su'âl olundukda mezbûr Mehmed cevâbında hüccet-i merkûme benim muvâcehemde olmamışdır deyü mazmûn-ı hüccet-i merkûmeyi münkir olıcak mezbûr Salamon'dan mazmûn-ı hüccet-i merkûmeye beyyine talep olundıkda udûl-i müslimînden

[silik] Yusuf ve [silik] Durmuş ve Mehmed bin İbrahim nâm kimesneler li-eclî'ş-şehâde meclis-i şer'-i şerîfe hâzırûn olup gibbe'l-istintâk fi'l-vâki' mezbûr Salamon mahkeme-i mezbûrede nâ'ib-i mûmâ-ileyh huzûrunda mezbûr mütevellî [silik] muvâcehesinde mezbûr Rüstem dahi hâzır iken isbât eyleyüp mezbûr Mehmed ol hinde da'vâdan men' olundu biz hâzırlar idik hüccet-i merkûme mahkeme-i mahkiyede nâ'ib-i mûmâ-ileyh huzûrunda mezbûr mütevellî Mehmed'in muvâcehesinde olunmuşdur biz mazmûn-ı hüccet-i mezbûreye şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü hüccet-i mesfûreye mutâbık edâ-i şehâdet-i şer'îye itdiklerinde gibbe't-tasdîk ve't-tezkiye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı'a oldukdan sonra mûcebiyle mezbûr Mehmed vech-i muharrer üzre da'vâdan men' olunup mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu hurrire fi evâhiri'l-Muharremi'l-harâm li-sene sitte ve 'işrine ve elf

Şühûd

Mehmed Bey bin Abdullah el-bevvâb, İdris Bey bin Abdullah el-bevvâbü's-sultânî.

460 - 1617 (1026) Galata 41: 29a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Rüstempaşa Vakfı'nın mütevellisi Ali Ağa'nın vekili ve aynı zamanda vakfın kâtibi olan Mahmut Çelebi, vakfın bir hanını kiralayan Recep ile mahkemeye gelir. Mahmut, vakfın Galata'daki bir hanının mütevellî tarafından Recep'e bir yıllığına 43.000 akçe karşılığında kiraya verildiğini söyler. Mütevellî bu paranın 1000 akçesini peşin alarak handaki molozun dışarı atılması işine harcamıştır. Mahmut, Recep'in geriye kalan 42.000 akçeyi aydan aya vakfa ödeyeceğini belirtir. Mahmut'un bu sözlerini Recep'in de onaylamasından sonra yapılan işlem mahkemece tescil edilir.

Mahmut Çelebi, legal agent of Ali Ağa, the mutawalli of the Rüstempaşa Waqf, and also waqf secretary, goes to court with Recep, who rents a shopping arcade (han) owned by the waqf. Mahmut states that Recep rented an arcade in Galata for 43,000 akçe for a period of one year. The mutawalli collected 1000 akçe

of this amount in advance and used it to discharge the rubble inside the arcade. Recep will pay the remaining 42,000 akçe in monthly installments. Upon Recep's corroboration of Mahmut's statement, the court registers the transaction.

Merhûm Rüstempaşa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Ali Ağa'nın husûs-ı âti'z-zikri ikrâra vekîl-i şer'î olup vakf-ı mezbûrun kâtibi olan Mahmud Çelebi bin Ziyâeddin nâm kimesne meclis-i şer'î şerîfde işbu râfi'ül-kitâb Receb bin Abdullah nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp vakf-ı mezbûrdan mahrûsa-i Galata'da vâki' vâkıfına intimâ ile tahdîd ve tavsîfden müstağnî olan hânî târih-i kitâb şehri gurrelerinden bir sene tamâmına değin mütevellî-i mezbûr merkûm Receb'e kırk üç bin fiddî Osmânî râyic fi'l-vakt akçe-i mü'eccele ile îcâr idüp ve teslîm idüp mezbûr dahi vech-i muharrer üzre istîcâr ve tesellüm itdikden sonra mütevellî-i mezbûr meblağ-ı mezbûr kırk üç bin akçeden bin akçesini zikr olunan hânda vâki' olan zibili ihrâc için harc ü sarf idüp ve beni vekîl eyledi ve bâkî kırk iki bin akçeyi mezbûr Receb kıstü'l-yevm üzre mâh-be-mâh cânib-i vakfa edâ idesün didikde vekîl-i mezbûrun vech-i meşrûh üzre cârî olan ikrârını el-mukarrün lehü'l-mezbûr Receb bi'l-muvâcehe tasdîk itdikde mâ-vaka'a ketb olundu hurrîre fî evâhiri Muharremi'l-harâm li-sene 1026

Şühûd

Veli Bey bin Abdullah, Hasan bin Abdullah, Receb bin Aydın, Veli bin Durmuş.

461 - 1617 (1026) Galata 41: 31b/1 Tescil işlemi / Registration

Galata'daki Çukur Camisi için vakfedilen paranın mütevellisi ve aynı zamanda söz konusu caminin imamı olan Mahmut Çelebi'nin ölmesi üzerine mirası, oğulları Mehmet ile Mustafa'ya kalır. Varislerin vekili Hüseyin Efendi, Tophane'deki Ali Paşa Camisi'nin hatibi Mehmet Efendi ile mahkemededir. Hüseyin Efendi, merhum Mahmut Çelebi'nin, vakıf malından Mehmet

Efendi'ye 18.000 akçe borç verdiğini, karşılığında da Mehmet Efendi'den bazı değerli eşyalarını rehin aldığını söyler. Hüseyin Efendi, merhumun bunun dışında kendi malından Mehmet Efendi'ye 104.000 akçe daha verdiğini ancak bunun 65.000 akçesini ölmeden önce tahsil ettiğini sözlerine ekler. Bu açıklamalardan sonra Hüseyin Efendi, Mehmet Efendi'nin vakfa ve merhuma olan borçlarının bir de kendisine sorularak yanıtının sicile kaydedilmesini ister. Mahkeme Mehmet Efendi'ye görüşünü sorar. Mehmet Efendi, vakfa 15.300 akçe borcu kaldığını, bunun da 10.000 akçesi karşılığında söz konusu eşyalarını rehin bıraktığını söyler. Mehmet Efendi, merhuma da sadece 10.000 akçe borcu kaldığını, geriye kalanını ölümünden önce ödediğini söyler. Mahkeme Mehmet Efendi'nin bu sözlerini sicile kaydeder.

Upon the death of Mahmut Çelebi, mutawalli of funds donated to the Çukur Mosque in Galata and prayer leader (imam) of the mosque, his inheritance devolves upon his sons Mehmet and Mustafa. The legal agent of the heirs, Hüseyin Efendi, goes to court with Mehmet Efendi, the preacher (hatip) of the Ali Paşa Mosque in Tophane. Hüseyin Efendi states that the late Mahmut Çelebi lent Mehmet Efendi 18,000 akçe out of waqf funds and in return pawned some of Mehmet Efendi's valuables. Mahmut also lent Mehmet Efendi 104,000 akçe out of his own pocket, collecting only 65,000 akçe of this amount before his death. Hüseyin Efendi asks the court to register Mehmet Efendi's debt to the deceased, his debt to the waqf, and also his testimony. Questioned by the court, Mehmet Efendi states that he owes 15,300 to the waqf and that he pawned his belongings to cover 10,000 akçe of this amount. He also states that his debt to the deceased amounts to only 10,000 akçe, the remainder having been paid before his death. The court registers Mehmet Efendi's testimony.

Mahrûsa-i Galata hâricinde vâki' Çukur Câmi'i imâmı olmağ-la tevliyeti câmi'-i mezbûr imâmına meşrûta olan nûkûd-ı mevkûfenin bi'l-fi'l mütevellîsi olup ve sâbıkan câmi'-i mezbûra imâm

olup vakf-ı mezbûra mütevellî iken vefât iden merhûm Mahmûd Çelebi'nin oğlu olup mecnûn olmağla emvâlini tasarrufa kâdir olmayan Mehmed'in min kıbeli'ş-şer'i'ş-şerîf mansûb vasîsi ve diğeri oğlu Mustafa'nın zevce-i metrûkesi Dilferver bint-i Abdullah'ın husûs-ı âtiye hasm-ı câhid mahzarında bi-mâ hüve nehci's-sübût sâbitü'l-vekâle vekîlleri olan Hüseyin Efendi bin İslam meclis-i şer'-i şerîfde kasaba-i Tophâne'de Ali Paşa Câmi'inde hâlen hatîb olan Mehmed Efendi bin Ahmed mahzarında takrîr-i kelâm idüp vakf-ı mezbûr malından mezbûr Mehmed Efendi zimmetinde mezbûr Mahmud Çelebi yediyle virilmiş on sekiz bin beş yüz akçe olup meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde mezbûr Mehmed Efendi zeberced ile murassa' bir gümüş kuşâğını ve üç ayaklı bir çift la'l küpesini ve sansar kürkli bir mor ferâcesini ve bir yeşil ve bir gül-günî kaftanlarını rehn vaz' eylemiş idi ve mezbûr Mahmud Çelebi'nin kendü malından dahi mezbûr Mehmed Efendi zimmetinde yüz dört bin akçe olup meblağ-ı mezbûrdan altmış beş bin beş yüz akçesini merkûm Mahmud Çelebi hâl-i sıhhatinde mezbûr Mehmed Efendi yedinden ahz ü kabz idüp bâkî mezbûrun zimmetinde otuz sekiz bin beş yüz akçe kalup verese-i mezbûreye intikâl itmeğîn hâlen mezbûrdan bu cümle su'âl olunup cevâbı zabt ve tahrîr olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl mezbûr Mehmed Efendi cevâbında benim vakf-ı mezbûra ancak on beş bin üç yüz akçe deynim olup meblağ-ı mezbûrun on bin akçesi mukâbelesinde zikr olunan zeberced ile murassa' kuşâğım ve iki bin sekiz yüz akçesi mukâbelesinde zikr olunan la'l küpem ve iki bin beş yüz akçesi mukâbelesinde zikr olunan ferâce ve kaftanlarını rehn vaz' eylemiş idim ve müteveffâ-yı mezbûr Mahmud Çelebi'nin kendü malından dahi zimmetimde bâkî ancak on bin akçe kalmışdır mâ'adâsını hâl-i sıhhatinde mezbûra teslîm eyledim vakf-ı mezbûra ve verese-i mezbûrûna ziyâde deynim yokdur deyücek vâkî hâl zabten li'l-makâl bi't-taleb ketb ü tahrîr olundu tahrîren fî evâsıtı'l-Muharremi'l-harâm li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Şühûd

Pîrî bin Abdünnebi, Receb bin Aydın, Mehmed bin Abdi, Yusuf bin Murad ve gayruhum.

462 - 1617 (1026) Galata 41: 32a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Galata'nın Cami-i Kebir Mahallesi'nden merhum Mahmut'un mirası, oğulları Mehmet, Mustafa ve eşi Emine Hatun'a kalır. Oğullar, miras kalan ve aylık 90 akçe kira ile kullanmakta oldukları vakıf dükkânının yarı hissesini müteveli Ali Efendi'nin izniyle anneleri Emine Hatun'a devrederler (tefviz ederler). Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

The inheritance of the late Mahmut from Cami-i Kebir neighborhood of Galata devolves upon his sons Mehmet and Mustafa and his wife Emine Hatun. The sons transfer a half-share of the usufruct right of the store inherited from their father, which they have been renting for 90 akçe per month, to their mother Emine Hatun, with the permission of the mutawalli Ali Efendi. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Galata'da Câmi'-i Kebîr Mahallesi sükkânından iken vefât iden Mahmud nâm kimesnenin sulbî oğulları Mehmed ve Mustafa nâm kimesneler meclis-i şer'-i şerîfde işbu râfi'ül-kitâb vâlideleri Emine Hâtun ibnet-i Vildân mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp babamız mezbûrun mahmiyye-i mezbûrede icâre-i mu'accele ve ayda doksân akçe icâre-i mü'eccele ile tasarrufunda olup vâki' vefât itdikde hakk-ı tasarrufı bize intikâl iden Arab Sûk-ı'nda vâki' inde'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd iki bâb dükkânının nisf-ı şâyi'inin hakk-ı tasarrufını vâlide-i mezbûre Emine Hâtun'a işbu hâzır bi'l-meclis olan mütevellî-i vakf-ı mezbûr olan Ali Efendi bin Ahmed ma'rifeti ile tefvîz eyledik mezbûre hâtun dahi tefevvüz ve kabûl eyledi didiklerinde mukırrân-ı mezbûrânı ikrâr-ı meşrûhlarında mezbûre hâtun bi'l-muvâcehe tasdik idüp mütevellî-i mezbûr Ali Efendi tefvîz-i mezbûra izn ü icâzet virdüm mâdâm ki mezbûre hâtun uhdesine lâzım olan icâre'i cânib-i vakfa edâ eyleye mutasarrıfa olup kimesne mâni' olmaya dimekle ol dahi icâre-i sâbıkanın nisfını edâya müte'ahhid olup mâ [va]ka'a ketb olundı cerâ zâlik ve hurrîre fî evâyili Saferi'l-hayr li-sene sitte ve 'işrîne ve elf Şühûd

El-Hac Mahir bin Ahmed, el-Hâc Mehmed bin Süleyman, Mehmed Beşe Çukadâr, İbrahim bin Mehmed, Mehmed bin Mustafa ve gayruhum.

463 - 1616 (1025) Galata 41: 34b/2 Dava / *Adjudication*

Kasımpaşa'daki Sirkeci Muslihiddin Vakfı'nın mütevellisi Ümmühani Hatun, vekili Ali Bey aracılığıyla Ahmet Bey'den davacı olur. Ali Bey, müvekkilinin vakıf malından Ahmet Bey'e 150 filori verdiğini belirterek şimdi bu paranın Ahmet Bey'den alınmasını ister. Mahkeme Ahmet Bey'e görüşünü sorar. Ahmet Bey, mütevelliden 150 filori aldığını doğrulamakla birlikte bu borcunun karşılığında mütevellie 150 filori değerinde koyun eti verdiğini ileri sürer. Bunun üzerine mahkeme Ahmet Bey'den savını desteklemesini ister. Ahmet Bey, kanıt olduğunu belirterek kendisine zaman tanımmasını ister. Mahkeme de Ahmet Bey'e kanıt getirmesi için süre verir.

Ümmühani Hatun, mutawalli of the Sirkeci Muslihiddin Waqf in Kasımpaşa, sues Ahmet Bey through her legal agent Ali Bey. Ali Bey states that his client lent Ahmet Bey 150 filori out of waqf property. Now he wants repayment. Questioned by the court, Ahmet Bey corroborates that he received 150 filori from the mutawalli. He adds, however, that he gave the mutawalli lamb meat worth 150 filori in return for the money. The court asks Ahmet Bey to support his claim with evidence. Stating that he has evidence, Ahmet Bey asks for an extension to submit it. The court grants Ahmet Bey the extension he requests.

Mahrûsa-i Galata muzâfâtından kasaba-i Kasımpaşa'da merhûm Sirkeci Muslihiddin Vakfı'na meşrûtiyet üzere bi'l-fi'l mütevellie olan Ümmühâni Hatun ibnet-i Mustafa tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup hasm-ı şer'î-i câhid mahzarında nehc-i şer'î ve tarîk-i mu'teber-i mer'î üzere vekâleti sâbite olan Ali Bey ibn Abdullah meclis-i şer'î şerîfde Ahmed Bey ibn Abdullah el-kassâb mah-

zarında üzerine bi'l-vekâle takrîr-i da'vâ idüp mezbûr Ahmed Bey zimmetinde mâl-i vakf-ı mezbûrdan mütevellîye-i mezbûre yediyle virilmiş yüz elli aded tâmmü'l-vezn filori vardır hâlen mezbûrdan vakf için bi'l-vekâle taleb iderim didikde gıbbe's-suâl mezbûr Ahmed Bey cevâbında fi'l-vâki' mâl-ı vakf-ı mezbûrdan mezbûr Ali Bey'in müvekkilesi mütevellîye-i mezbûre Ümmühâni yediyle virilmiş makbûz zimmetimde yüz elli aded tâmmü'l-vezn filori var idi lâkin meblağ-ı mezbûre tutarında mezbûre Ümmühâni Hatun'a vezni beynimizde ma'lûm lahm-ı ganem virüp mezbûre hatun da hi alup kabz eyledi meblağ-ı mezbûr filoriden zimmetimde bir akçe ve bir habbe kalmamışdır deyücek gıbbe'l-inkâr mezbûr Ahmed Bey'den takrîrine muvâfık beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyine iderim deyü istimhâl itmeğin mehl-i şer'î virilüp mâ-vaka'a bi't-taleb ketb ü tahrîr olundı hurrîre fi'l-yevmi't-tâsi' min Recebi'l-mürecceb li-sene hamse ve 'işrîne ve elf

Şühûd

Mehmed [bin] Osman, Şaban bin Hamza, İbrahim bin Abdullah ve gayruhum.

464 - 1617 (1026) Galata 41: 35a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Cihangir Mahallesi sakinlerinden İskender, Hakvir Hatun ile birlikte mahkemededir. Hakvir Hatun, Sultan Bayezid Han Vakfı'ndan kiralamış olduğu bir arsa üzerine iki adet ev yapması için İskender'i vekil tayin etmiştir. Evler yapıldıktan sonra İskender, inşaat için toplam 11.000 akçe harcadığını söyler. Bunun üzerine Hakvir Hatun ile arası bozulur. Ancak daha sonra yapılan hesap sonucunda harcanan paranın 8000 akçe olduğu anlaşılır. Şimdi İskender, bu parayı da Hakvir Hatun'dan aldığını söyler. Hakvir Hatun söylenenleri doğrular. Son olarak, İskender'in sözleri sicile kaydedilir.

İskender, a resident of the Cihangir neighborhood, goes to court with Hakvir Hatun. Hakvir Hatun appointed İskender as her legal agent to build two houses on a plot that she rented from the

Sultan Bayezid Han Waqf. After the construction of the houses, İskender told Hakvir Hatun that he spent 11,000 akçe for the construction. This caused a dispute among the parties. The expenditures were then recomputed, and it turned out that the construction cost only 8000 akçe. Now İskender states that he has collected this amount from Hakvir Hatun. Hakvir Hatun corroborates İskender's account. The court registers İskender's testimony.

Mahmiyye-i Galata hâricinde Cihangir Mahallesi sâkinlerinden İskender bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şer‘-i şerîfde işbu râfi‘atü’l-kitâb Hakvir bint-i Abdullah nam hâtun mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp bundan akdem mezbûre Hakvir mahalle-i mezbûrede Sultan Bayezîdhan Vakfı’ndan icâre ile mutasarrıfa olduğu arsa-i hâliyede bir tarafı Hasan Bey bin [boş] mülki ve bir tarafı Nasuh Reis bin [boş] mülki ve bir tarafı Rıdvan bin [boş] mülki ve bir tarafı tarîk-i hâss ile mahdûd olmak üzere fevkânî ve tah-tânî iki bâb hâne binâ itdirivir deyü beni vekîl idüp ben dahi vech-i muharrer üzere iki bâb beyt binâ itdirüp sarf olunan akçenin adedinde beynimizde nizâ‘ vâki‘ olup on bir bin akçem sarf olunmuşdur deyü da‘vâ eylemiş idim el-hâletü hâzihî ba‘de külli’l-hesâb mezbûre Hakvir’in üzerine sekiz bin akçe zuhûr idüp meblağ-ı mezbûr sekiz bin akçeyi mezbûre Hakvir yedinden bi’t-tamâm ve’l-kemâl ahz ü kabz eyleyüp husûs-ı mezbûra müte‘allika mezbûrede bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu el-mukarrün lehe’l-merkûme vicâ[hen] tasdîk idicek mâ-hüve’l-vâki‘ ketb olundu tahrîren fi’l-yevmi’l-hâdî ‘aşer min Saferi’l-hayr li-sene sitte ve ‘işrîne ve elf

Şühûd

Mustafa bin Abdullah, diğer Mustafa bin Kayyim, Mehmed bin Abdullah er-râcîl, Mehmed bin [silik], [silik]

465 - 1617 (1026) Galata 41: 36b/3 Dava / Adjudication

Ayşe Hatun’un vekili olan oğlu Mehmet Çelebi, vakfettiği paranın mütevellisi olan Abdurrahman Çelebi karşısında mahkeme-

dedir. Üç ay önce Ayşe Hatun, 24.000 akçesini yıllık 10 akçe 11,5 akçe kâr getirecek biçimde rehin ve faiz işlerinde işletilmesi şartıyla vakfetmiştir. Elde edilen kârdan, Öksüz Mescidi Camisi'nde imam ve hatip olanlara günlük 2'şer akçe, aynı caminin müezzin evine günlük 1'er akçe ve yine bu camide Cuma günleri hatib ve müezzin olanlara 1,5'ar akçe verilecek, kalan kâr da yaptığı hizmet karşılığında mütevellîye verilecektir. Bu koşulların kaydedilmesinden sonra Mehmet Çelebi, müvekkilinin düzenlediği bu vakfiyenin kimi İslam hukukçularına göre geçersiz olduğunu ileri sürerek vakfiyenin bozulmasını, ayrıca asıl paranın ve mütevellînin üç aylık hizmet karşılığında aldığı 90 akçenin, fazladan alındığını öne sürdüğü 20 akçeyle birlikte alınmasını isteyerek mütevelliden davacı olur. Abdurrahman Çelebi ise, kimi İslam hukukçularının görüşüne göre vakfiyenin bozulamayacağını ileri sürer. Sonuç olarak mahkeme, mütevellinin savını benimseyerek yapılan vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Ayşe Hatun's son and legal agent, Mehmet Çelebi, sues Abdurrahman Çelebi, mutawalli of funds that Ayşe Hatun has endowed. Three months ago Ayşe Hatun endowed 24,000 akçe to be invested in interest-bearing loans and the pawn business at 11.5 for 10 interest. Out of the profit of the enterprise, 2 akçe per day would be paid to the preachers and prayer leaders (imam) of the Öksüz Mescidi Mosque, 1 akçe per day to the prayer callers (müezzin) of the same mosque, 1.5 akçe per day to the Friday preachers and prayer callers, and whatever remains to the mutawalli for his services. After these stipulations have been recorded, Mehmet Çelebi claims, based on the views of some Islamic jurists, that the waqf deed (vakfiye) should be annulled as invalid. Suing the mutawalli, he asks him to return to his client Ayşe Hatun the principal and the 90 akçe salary he has received for three months' services (including the 20 akçe paid extra). For his part, Abdurrahman Çelebi claims that the waqf cannot be annulled, based on the views of other Islamic jurists. Agreeing with the mutawalli, the court decides that the waqf deed cannot be annulled.

Hamd-i bî-pâyân ol mâlik-i mülk-i câvidân ve vâkıf-ı esrâr-ı ins ü cân hazretlerinin bârgâh-ı mukaddeslerine ref' olunup ve dürer-i salât ü selâm huçeste-nizâm-ı şâh-ı rûsul maksad-ı aksâ-yı küll Muhammed Mustafa aleyhi's-salât küllü subh u mesâ hazretlerinin ravza-i razıyye-i hatîrelerine ve âl ü ashâb-ı izzet-intisâblarının ez-vâc-ı tayyibe-i tâhirelerine îsâr olundukdan sonra bu vesîka-i enîka ve bu nemîka-i sahihanın tahrîrine sebep budur ki mahrûsa-i Galata sâkinelerinden olan sâhibetü'l-hayrât Âişe Hâtun ibnet-i Mustafa tarafından vakf-ı âti'z-zikri ikrâra vekîl olup vekâleti hasm-ı câhid mahzarında Ramazan Kapûdân bin [boş] ve Mustafa Çelebi bin Mehmed şehâdetleriyle şer'an sâbite olan oğlu Mehmed Çelebi bin Mehmed meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde mezkûre Âişe'nin vakf-ı âti'z-zikre min ba'd da'vâ-yı rücû'a li-eclî't-tescîl mütevellî nasb ü ta'yîn eylediği Abdurrahman Çelebi bin Ahmed mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp vâlidem müvekkile-i mezbûre Âişe etyab-ı emvâl ve ahlâs-ı menâlınden râyic fi'l-vakt yirmi dört bin akçe ki nısfı te'kîden li'l-asl on iki bin akçe olur ifrâz ve kemâl-i imtiyâz ile muhtâr kıldıkdan sonra hasbeten li'llâhi te'âlâ ve haşyeten li-rûhi resûlihi'l-mu'allâ vakf-ı sahîh-i şer'î ile vakf ü habs idüp şöyle şart eyledi ki meblağ-ı mezbûr mütevellî yediyle rehn-i kavî ve kefil-i melî ile ale'l-vechi'l-helâl bir senede on akçe on bir buçuk akçe hesâbı üzre istîrbâh ve istiglâl olunup hâsıl olan rub' [?] ve galâlden mahmiyye-i İstanbul'da yeniçeriler odaları semtinde Öksüz Mescidi dimekle ma'rûf câmi'-i şerîfde her kim imam olursa yevmî iki akçe vazîfe virile ve câmi'-i mezbûrda her kim hatîb olursa yevmî iki akçe vazîfe virile ve câmi'-i mezbûrda vakit mü'ezzini olan kimesne eyyâm-ı Cum'ada bir akçe ile salâ mü'ezzini ve bir akçe ile devr-hân olup cem'an yevmî iki akçeye mutasarrıf ola ve câmi'-i mezbûrda hatîb salâ mü'ezzinliği hıdmetine ta'yîn olunan iki nefer kimesneler eyyâm-ı Cum'ada salâ mü'ezzinliği ve devr-hânlık idüp [silik] yevmî birer buçuk akçe vazîfeye mutasarrıf olalar ve vazîfe-i mezbûreden bâkî kalan murâbaha vazîfe-i tevliyet ola ve fahrü'l-kuzât Mustafa Efendi hayâtda oldukça vakf-ı mezbûra hasbî nâzır ola ve mürûr-ı eyyâm ile câmi'-i mezbûre inhidâm târî olursa re'y-i hâkimü's-şer'î's-şerîfe makbûz ola ve meblağ-ı mârûl-beyânı târih-i kitâbdan üç ay mukaddem mütevellî-i mezbûr

Abdurrahman Çelebi'ye teslim idüp ol dahi kabz ve tesellüm idüp meblağ-ı mârû'l-[...] sâ'ir mütevellî-i evkâf [gibi] üç ay tasarruf idüp rub'-ı vakıf dan vazîfe-i tevliyet deyü doksan akçe ahz ü kabz [silik] didikde vekîl-i mezbûrî kelimât-ı meşrûhasında mütevellî-i mezbûr vicâhen tasdîk ve kabz ü tesellüm alâ vechi'l-i'tirâf tahkîk idüp [silik] ikrâr-ı bi'l-vakf ve't-teslîm minvâl-i meşrûh üzre ikmâl ve [...] olundıktan sonra vekîl-i mezbûr inân-ı kelâmını semt-i âhara atf idüp bu vech üzre takrîr-i kelâm itdikde e'imme-i [...] ve müctehidîn-i meşâhîr re'y-i münîr ve tedbîr-i müşîrleri üzre vakf-ı derâhim ve denânîr bâtil ve âna müteferri' olan şürût sahîha olmadığı cihetden vakf-ı mezbûrdan bi'l-vekâle rücû' idüp asl-ı vakf olan meblağ-ı mârû'l-beyânı istirdâd idüp ve zamân-ı tasarrufunda vazîfet-i tevliyet deyü kabz itdüğü doksan akçenin yirmi akçesi asıldan zâyid olmağın zikr olunan yirmi akçeyi dahi taleb iderim deyüp mütevellî-i mezbûr istintâk olundukda eğer e'imme-i [silik] meşâhîr-i mezheb-i şerîfleri üzre hâl zikr olunan minvâl üzredir lâkin hazret-i İmam Züfer'den dâric-i medâric rahimehû bârî hazret-i İmâm-ı Ensârî rivâyeti sıhhati üzre [...] mütenevvi' olan şürût dahi sahîhadır deyü hakim-i mevkî-i sadr-ı küttâb tûbâ lehû ve husne me'âb hazretlerinden rivâyet-i mezbûre üzre vakf-ı mezbûrun sıhhatine ve zamân-ı tevliyetinde mütevellî-i mezbûrun vazîfe-i tevliyet deyü ahz itdüğü meblağ-ı mezbûrdan berâtına hükm taleb idicek hâkim-i mûmâ-ileyh dahi minvâl-i meşrûh üzre hükm itdikden sonra vekîl-i mezbûr semt-i âhara ubûr idüp eğerçe hükm-i mezbûr ile sıhhat hâsıl oldu lâkin İmâm-ı A'zam ve hümâm-ı akdem ve efham Ebâ Hanîfe el-Kûfî cûziye hayrû'l-cezâ ve kûfiye katında sıhhat-i lüzûmı müstelzim olmadığı cihetinden kâbil-i rücû' olmağın bi'l-vekâle rücû' idüp asl-ı vakf olan meblağ-ı mezbûrî müvekkilem için taleb iderim deyüp mütevellî-i mezbûr dahi eğerçe imâm-ı mûmâ-ileyh mezheb-i şerîfleri üzre hâl zikr olunan minvâl üzredir lâkin ba'zı e'imme-i kirâm katında sıhhat mufârık anî'l-lüzûm değildir anlar mezhebi üzre lüzûmına dahi hükm taleb iderim deyücek hâkim-i müşârûn-ileyh [...] allâhü te'âlâ el-hakk beyne yedeyhi âlimen bi'l-hilâf lüzûm-ı vakf-ı mezbûra hükm idüp vakf lâzım ve müseccel olup min ba'd naks ve nakzına mahâl muhâl oldu fe-men beddelehû ba'de mâ semî'ahu fe-innemâ ismuhû ale'l-lezîne yübeddilûneh in-

ne'llâhe semî'un alîm ve icra'l-vâkifu ale'l-hayyi'l-cevvâdi'l-kerîm
ve alâ hâzâ vaka'a [...] ve't-tahrîr fî evâ'ili'l-Muharremi'l-harâm li-
sene sitte ve 'işrine ve elf

Şühûd

Mehmed Çavuş dergâh-ı âlî, kıdvetü'l-ümerâ Muslihiddin Ağa, Mehmed Çelebi bin Ali, Usta İbrahim el-Hayyât, Mehmed bin Abdurrahman, Mehmed bin Halil, Üveys bin Ahmed, Müstecab bin Hasan, İsmail bin Ali Galatavî, Mustafa Kapûdân ibn Abdullah, İbrahim Ağa alây-ı Beyzâde, Ali bin Himmet, Mustafa bin Ahmed er-râcil, Ramazan Kapûdân, Mustafa bin el-Hâc Şaban, fahrü'l-emâcid Mehmed Subaşı Zağarcı, Yahya bin Zekeriya el-muhzır ve gayruhum.

466 - 1617 (1026) Galata 41: 37a/2 Tescil işlemi / Registration

Mustafa, Mustafa Ağa Vakfı mütevellisi Abdurrahman'a evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 5000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 500 dirheme kiralar. Mustafa'nın vakfa olan borçlanmasına iki kişi kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Mustafa takes out a 5000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Abdurrahman, mutawalli of the Mustafa Ağa Waqf. Then he rents the same house from the mutawalli for 500 dirhem for a period of one year. Two persons serve as sureties for Mustafa's debt to the waqf. The court registers these transactions.

[Orişinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

467 - 1617 (1026) Galata 41: 37b/3 Tescil işlemi / Registration

Tomazi, Ayasofya-i Kebir Vakfı'ndan kiraladığı ve Fransız Kilisesi önünde bulunup üzerinde ekmek sattığı ekmek teknesi yerini, Yorgi'ye günlük 2 akçe bedel karşılığında bir yıllığına kiraya verir. Yapılan işlem mahkemece tescil olunur.

Tomazi rents a bread basin on which he sells bread to Yorgi for 2 akçe per day for one year. The bread basin has been rented from the Ayasofya-i Kebir Waqf, and it is situated in front of the French Church. The court registers the transaction.

Sebeb-i tahrîr-i kitâb budurki işbu râfi'ü'l-kitâb Tomazi veled-i Yasef nam zimmî meclis-i şer'-i şerîfde mahrûsa-i Galata'da Karaköy'de hammâm kurbünde vâki' [...] fırınında habbâz olan Yorgi veled-i Yani nam zimmî mahzarında takrîr-i kelâm idüp mahrûsa-i mezbûrede Frenk Kilisesi önünde vâki' Ayasofya-i Kebir Vakfı'ndan icâre-i mu'accele ve mü'eccele ile tasarrufımda olan lede'l-cîrân ve'l-ahâlî ma'lûmü'l-hudûd olan tekne yerini mezbûr Yorgi'ye etmek teknesi vaz' idüp etmek bey' itmek için târih-i kitâb gününden bir sene tamâmına varınca günde iki akçe-ye icâre-i mü'eccele ile icâr idüp mezbûr dahi vech-i muharrer üzere istîcâr ve kabûl eyledi didikde mukırr-ı mezbûr ikrâr-ı meşrûhunu el-mukarrün lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdîk itdikde mâhûve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu cerâ zâlik ve hurrire fi'l-yevmi's-sâbi' 'aşer min Saferi'l-hayr li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Şühûd

Yusuf bin Murad, Ramazan bin Zekeriya, Şaban bin Hamza, Ali bin Ahmed ve gayruhum.

468 - 1617 (1026) Galata 41: 37b/4 Tescil işlemi / Registration

Tomazi, Ayasofya-i Kebir Vakfı'ndan kiraladığı ve Fransız Kilisesi önünde bulunup üzerinde ekmek sattığı ekmek teknesi yerini, Simo'ya günlük 2 akçe bedel karşılığında bir yıllığına kiraya verir. Yapılan işlem mahkemece tescil olunur.

Tomazi rents a bread basin on which he sells bread to Simo for 2 akçe per day for one year. The bread basin has been rented from the Ayasofya-i Kebir Waqf, and it is situated in front of the French Church. The court registers the transaction.

İşbu râfi'ü'l-kitâb Tomazi veled-i Yasef nam zimmî meclis-i şer'î şerîfde mahrûsa-i Galata'da Azebkapısı kurbünde habbâz olan Simo veled-i Ronak nam zimmî mahzarında takrîr-i kelâm idüp mahrûsa-i mezbûrede Frenk Kilisesi öninde vâki' Ayasofya-i Kebîr Vakfı'ndan icâre-i mu'accele ve mü'eccele ile tasarrufumda olan lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd olan tekne yerini mezbûr Simo etmek teknesi vaz' idüp etmek bey' itmek için târîh-i kitâb gününden bir sene tamâmına varınca günde ikişer akçeye icâre-i mu'eccele ile icâr idüp mezbûr dahi vech-i muharrer üzre istîcâr ve kabûl eyledi didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu el-mukarrün lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdîk itdikden sonra mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min Saferi'l-hayr li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ali bin Ahmed, Lütfullah bin Mustafa, Mehmed bin Abdi, ve gayruhum mine'l-hâzırîn

469 - 1617 (1026) Galata 41: 39a/2 Tescil işlemi / Registration

Ayşe'nin vekili Mehmet Çelebi, Ayşe'ye ait bir evi Bavgöz (?) Mescidi için vakfedilen paranın mütevellisi Abdurrahman'a istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 24.000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Mehmet Çelebi, aynı evi Ayşe adına mütevelliden bir yılığına 3000 dirheme kiralar. Yapılan işlemler mahkeme tarafından tescil edilir.

Mehmet Çelebi, legal agent of Ayşe, takes out a 24,000 dirhem mortgage (istiglal) on Ayşe's house from Abdurrahman, mutawalli of funds endowed for the Bavgöz (?) Mosque. Then he rents the same house from the mutawalli, on behalf of Ayşe, for 3000 dirhem for a period of one year. The court registers these transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

470 - 1617 (1026) Galata 41: 39b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Manol, Hüseyin Ağa Vakfı’nın mütevellisi Mehmet’e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 8000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Manol, satmış olduğu evi mütevelliden bir yıllığına 800 dirheme kiralar. Yıl sonunda Manol’un evi boşaltacağına ya da vakfa olan borcunu ödeyeceğine iki Hristiyan kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Manol takes out an 8000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Mehmet, mutawalli of the Hüseyin Ağa Waqf. Then, he rents the same house from the mutawalli for 800 dirhem for a period of one year. Two Christians serve as surety that Manol will either vacate the house at the end of one year or pay his debt to the waqf. The court registers these transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

471 - 1617 (1026) Galata 41: 39b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Kostantin, Hüseyin Ağa Vakfı’nın mütevellisi Mehmet’e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 20.000 dirheme satar, sonra da satmış olduğu evi mütevelliden bir yıllığına 2000 dirheme kiralar. Yıl sonunda Kostantin’in evi boşaltacağına ya da vakfa olan borcunu ödeyeceğine iki Hristiyan kefil olur. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Kostantin takes out a 20,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from Mehmet, mutawalli of the Hüseyin Ağa Waqf. Then he rents the same house from the mutawalli for 2000 akçe for a period of one year. Two Christians serve as sureties that Kostantin will either vacate the house at the end of one year or pay his debt to the waqf. The court registers these transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

472 - 1617 (1026) Galata 41: 40a/3 Tescil işlemi / Registration

Ölen Maverdi'nin mirası küçük kızı Lişaro'ya ve eşi Perapye'ye kalır. Perapye kendi adına ve kızı adına vasi olarak Kirko ile mahkemededir. Maverdi'nin Mustafapaşa Vakfı'na 10.000 akçe borcu kalmıştır. Perapye, bu borç için Maverdi'den miras kalan evi müzayedede en yüksek teklifi veren Kirko'ya 10.000 akçeye satar ve parasıyla da söz konusu borcu öder.

The inheritance of the late Maverdi falls to his daughter Lişaro and his wife Perapye. Perapye is in court with Kirko, her daughter's guardian. Maverdi owes 10,000 akçe to the Mustafapaşa Waqf. Perapye auctions off a house that she inherited from Maverdi. It goes to Kirko, the highest bidder, for 10,000 akçe. With the proceeds, she pays Maverdi's debt to the waqf.

Mahrûsa-i Galata hâricinde Koloğlu Mahallesi sâkinlerinden iken hâlik olan Maverdi veled-i Yorgi nam zimmînin verâseti sulbiye sağîre kızı Lişaro'ya ve zevce-i metrûkesi Perapye bint-i Yani'ye münhasıra olduktan sonra mezbûre Perapye kendü asâleten ve kızı sağîre-i mezbûreye kibel-i şer'den mansûbe vasî olduğu şer'an sâbit olduktan sonra, vesâyeten meclis-i şer'-i şerîfde işbu râfi'ül-kitâb Kirko veled-i Şah nam Ermeni mahzarında bi'l-asâle ve'l-vesâye ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Yani veled-i Kaloris mülki ve iki taraftan Refiter veled-i Miha mülki ile ve bir taraftan tarîk-i âmmle mahdûd olup iki bâb fevkânî ve bir bâb tahtânî odaları ve cenîneyi müstemil olan menzil mezbûr Mavro'nun mülki olup hâlik oldukda gibbe inhisâr ve'l-irs menzil-i mezbûr bana ve kızı mezbûre Lişaro'ya intikâl eylemiş idi lâkin hâlik-i mezbûrun merkûm Mustafa Paşa Vakfı'na on bin fiddî râyic fi'l-vakt akçe deyni olup şer'an sâbit olmağla hâlik-i merkûmun menzil-i mezbûr [silik] akâr ve nükûddan aslâ muhallefâtı olmayup menzil-i merkûm zarûret-i deyni için bey' olunmak lâzım gelmeğün bey' için sûk-ı sultânîde kirâren ve mirâren nidâ ve müzâyede olundukda mezbûr Kirko üzerinde on bin fiddî râyic fi'l-vakt akçede karâr idüp ziyâde ile âhar tâlibi ol-

mayup ve meblağ-ı mezbûr menzil-i merkûmun semen-i misli olduğın ehl-i vukûfdan bir nice kimesne ihbâr itmeğın menzil-i sâlifü’z-zikri bi-cümleti’t-tevâbi‘ ve’l-levâhık mezbûr Kirkor’a meblağ-ı mezbûra bi’l-asâle ve’l-vesâye bey‘-i bât-ı sahîh-i şer‘î ile bey‘ idüp kabz-ı semen-i mezbûr ve teslîm-i mebî‘-i mezkûr eyledim ba‘de’l-yevm menzil-i mezbûr merkûm Kirko’nun mülk-i müşterâsıdır mu-tasarıf olsun didikde mukırra-i mezbûrenin bi’l-asâle ve’l-vesâye vech-i muharrer üzre cârî olan ikrârın el-mukarrûn lehü’l-mezbûr bi’l-muvâcehe tasdîk ve tahkîk itdikden sonra bey‘-i mezkûr lede’ş-şer‘ mu‘teber görölüp mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketb olundu hurrire fi’l-yevmi’l-‘işrîn min Saferi’l-hayr li-sene sitte ve ‘işrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Mustafa bin Abdullah, Mustafa bin Abdullah, Murad Bey bin Abdullah, Mehmed bin Mustafa, Üstad Süleyman Berber, Mustafa Bey ibn Abdullah, Musa bin Mehmed el-imâm, [silik].

473 - 1617 (1026) Galata 41: 40b/1 Tescil işlemi / Registration

Ölen Maverdi’nin mirası kızı Lişaro ile eşi Perapye’ye kalır. Mustafapaşa Vakfı mütevellisi ve Perapye birlikte mahkemededirler. Maverdi yaşamında Mustafapaşa Vakfı’ndan 10.000 akçe borç almış, bu borcun karşılığında da mütevelliyeye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla satmıştır. Şimdi vakıf mütevellisi, Maverdi’nin borcunu Perapye’den aldığını, dolayısıyla da söz konusu evi rehinden çıkararak varislere teslim ettiğini söyler. Mütevellinin bu sözlerini Perapye’nin de onaylamasının ardından yapılan işlemler mahkeme tarafından sicile kaydedilir.

The inheritance of the late Maverdi falls to his daughter Lişaro and his wife Perapye. During his lifetime, Maverdi had taken out a 10,000 akçe mortgage (istiglal) on his house from the Mustafapaşa Waqf. Now, the waqf’s mutawalli states that Perapye has paid back Maverdi’s debt. Consequently, he has released the house from pawn and returned it to Maverdi’s inheritors. Perapye corroborates the mutawalli’s account. The court registers the transactions.

[silik] Mustafa Paşa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan [silik] nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfde mahrûsa-i [mezbûre] hâricinde Koloğlu Mahallesi'nde sâkin iken bundan akdem hâlik olan Maverdi veled-i Yorgi [silik] sulbiye sağîre kızı Lişaro'ya kıbel-i şer'-i şerîfden mansûbe vasî olduğu şer'an sâbit olan [vâlidesi] Perapye bint-i Yani nâm zimmîye mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp asl-ı mâl-ı vakf-ı mezbûrdan mezbûr Maverdi zimmetinde on bin fiddî râyic fi'l-vakt akçe olup meblağ-ı mezbûr için zimmî-i mezbûr [silik] sıhhatinde mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Yani veled-i Filoris mülki ve bir taraftan Refire veled-i Mihaş mülki ve iki taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd olan menzilin bi-tarîki'l-istiglâl mütevellî-i vakf-ı mezbûr olan Cafer bin Abdullah'a bey' idüp ol dahi vech-i muharrer üzre cânib-i vakf için iştirâ itdikden sonra menzil-i mezbûr mezbûr Maverdi hâl-i sıhhatinde mütevellî-i mezbûrdan yine müddet-i ma'lûme ve ücret-i mu'ayyene ile istîcâr eylemiş idüğü el-hâletü hâzihî meblağ-ı mezbûr on bin akçeyi vasîye-i mezbûre Perapye yedinden bi't-tamâm tevliyetim hasebiyle alup kabz idüp menzil-i mârû'z-zikri merkûmeye teslîm idüp fekk-i rehn eyledim ve mezbûr Maverdi'den menzil-i merkûm vech-i muharrer üzre mütevellî-i mezbûr Cafer'e bey' eyledikde derk-i menzil-i mezbûra ve ücretine mezbûre Perapye ve Zefire bint-i Yorgi emr ü kabûli hâviye kefâlet ile kefil olmuş idi meblağ-ı mezbûr asîl-i mezbûr Maverdi'nin muhalledâtından alup kabz eylediğim ecilden mezbûretânın vech-i muharrer üzre zimmetleri kefâletden berî olmuşdur min ba'd mezbûre Perapye ve Zefire ile dahi da'vâ ve nizâ'ım yokdur didikde mütevellî-i mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu mezbûre Perapye ile bi'l-muvâcehe tasdîk itdikde mâvaka'a ketb olundu hurrire fî evâhiri Saferi'l-hayr li-sene sitte ve 'işrine ve elf

Şühûd

Mustafa bin Abdullah, Hasan Bey bin Sefer, Murad bin Abdullah, Mehmed bin Ramazan, Mehmed bin Abdullah, Üstâd Süleyman bin Abdullah, Musa bin Mehmed, Yusuf bin Himmet ve gayruhum.

474 - 1617 (1026) Galata 41: 41b/1 Dava / Adjudication

Ölen Hacı Hüseyin'in mirası kızı Hatice'ye ve eşi Hayriye'ye kalır. Hayriye, Hatice'nin vasisi olan Ahmet'ten davacı olur. Hayriye'ye göre merhum Hacı Hüseyin, yaşamında ikinci Hüseyin'e 25.000 akçe borç vermiştir. İkinci Hüseyin de aldığı borç karşılığında Ayasofya Vakfı'ndan kiralamış olduğu dükkânının çeyrek hissesini merhuma rehin olarak devretmiştir. Hatta vakıf defterinde dükkânın çeyrek hissesi merhumun üzerine kayıtlıdır. Merhum, ikinci Hüseyin'den alacağını tahsil ettiğinde, dükkândaki hissesini ikinci Hüseyin'e geri devredeceğine söz vermiştir. Şimdi Hayriye, vasi Ahmet'in söz konusu 25.000 akçeyi ikinci Hüseyin'den tahsil ederek çeyrek dükkân hissesini de tekrar ikinci Hüseyin'e devrettiğini söyler ve kendisine bu paradan miras kalan 3525 akçenin vasiden alınmasını ister. Mahkeme, Ahmet'e görüşünü sorar. Ahmet, söz konusu dükkân hissesinin Hatice'ye miras kaldığını, ancak bu hisseyi de ikinci Hüseyin'e devretmenin Hatice açısından daha iyi olacağını düşünerek devir işlemini yaptığını belirtir. Ahmet, merhumun daha önce ikinci Hüseyin'deki alacağı karşılığında söz konusu dükkân hissesine rehin koyduğunu bilmediğini söyler. Bunun üzerine mahkeme Hayriye'den savını desteklemesini ister. Hayriye de mahkemeye getirdiği şahitlerin desteğiyle savını kanıtlar. Sonuç olarak mahkeme Hayriye lehine karar verir.

The estate of the late Hacı Hüseyin falls to his daughter Hatice and his wife Hayriye. Hayriye sues Hatice's guardian Ahmet. According to Hayriye, the late Hacı Hüseyin had lent Hüseyin II 25,000 akçe during his lifetime. In exchange for the debt, Hüseyin pawned a quarter-share of a store rented from the Ayasofya waqf. The waqf register indicates that the deceased is the owner of a quarter-share of the store, she says. The deceased had promised to return the share to Hüseyin II once he collected the money. Now, Hayriye claims, guardian Ahmet has collected the 25,000 akçe from Hüseyin II and transferred the share back to him. Accordingly, she wants her share of the money, 3525 akçe. Questioned by the court, Ahmet states that the store share in question fell to

Hayriye, and that he transferred the share back to Hüseyin II, believing this was best for her. He adds that he did not know that the store share was pawned in exchange for the debt of Hüseyin II. The court asks Hayriye to prove her claim. She does so through witness accounts. As a result, the court decides on behalf of Hayriye.

[Mahrûsa-i Galata'da] sâkin iken vefât [iden] merhûm Hacı Hüseyin bin Receb nâm kimesnenin [verâseti sağîre kızı] Hadice'ye ve zevce-i metrûkesi Hayriye Hâtun'a münhasıra olduktan sonra mezbûre Hayriye Hâtun [meclis-i] şer'-i şerîfde mezbûre Hadice'nin kibel-i şer'den mansûb vasîsi olan Ahmed Çelebi bin Ali mahzarında [takrîr-i kelâm] idüp mezbûr el-Hâc Hüseyin hâl-i sıhhatinde işbu hâzır bi'l-meclis olan Hüseyin bin Abdullah nâm kimesneye bi-tarîki'l-karz yirmi beş bin akçe teslîm idüp mezbûr dahi alup kabz idüp ba'dehû Ayasofya Vakfı'ndan mahrûsa-i mezbûrede yağ kabbânı kurbünde vâki' lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd olup icâre-i mu'accele ve mü'eccele ile tasarrufunda olup dört sehm olan dükkanda olan bir sehm hissesinin hakk-ı tasarrufını mezbûr el-Hâc Hüseyin'e rehn tarîki ile meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde fâriğ olup defter-i evkâfda müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Hüseyin'in üzerinde kayd olup ne zamânda akçemi virirsen zikr olunan hisseyi yine mezbûr Hüseyin'e fâriğ olmağa ta'ahhüd eylemiş idi hâlen kable'l-edâ ve'l-fekk mezbûr el-Hâc Hüseyin vefât itdikde vasî-yi mezbûr meblağ-ı mezbûr yirmi beş bin akçeyi mezbûrdan alup kabz idüp dükkân-ı mezbûrda olan hisse-i mezbûreyi mezbûr Hüseyin'e fâriğ olup teslîm itmeğin meblağ-ı mezbûrdan semen-i hissem olan üç bin yüz yirmi beş akçeyi vasî-yi mezbûr Havvâ'dan [?] [...] dükkân-ı merkûmdan rub' hisse-i mezbûreyi defter-i evkâfda mezbûr el-Hâc Hüseyin'in üzerinde kat'â mukayyed bulup ba'de vefâtihî hakk-ı tasarrufı sağîre-i mezbûreye intikâl idüp lâkin sağîre-i mezbûre hakkında hisse-i mezbûresi meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde ferâğ enfa' olmağın vesâyetim habisiyle hisse-i mezbûrenin hakk-ı tasarrufını mezbûr Hüseyin'e meblağ-ı mezbûra fâriğ olup mukâbele-i ferâğda yedinden yirmi beş bin akçe alup kabz eyledim mukaddemâ rehn tarîki ile ferâğı

ma'lûmum değildir meblağ-ı mezbûrdan merkûme Hayriye'ye hisse-i [...] deyücek mezbûre hâtundan takririne muvâfık beyyine taleb olundukda Sinan Efendi bin Mustafa ve Mustafa Ağa bin Hasan nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'-i şerîfe hâzırân olup gıbbe'l-istişhâd fi'l-vâki' mezbûr el-Hâc Hüseyin mezbûr Hüseyin'e meblağ-ı mezbûrî bi-tarîki'l-karz teslîm idüp mezbûr Hüseyin dahi alup kabz idüp zikr olunan dükkânda olan rub' hissesini mezbûr el-Hâc Hüseyin'e fâriğ olup üzerine kayd itdürüp meblağ-ı mezbûrî edâ eyledüğimde hisse-i mezbûre yine bana fâriğ olasız deyü mezbûr el-Hâc Hüseyin dahi bizim huzûrımızda râzı olmuş idi biz şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'îye itdiklerinde gıbbe't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı'a oldukdan sonra mücebiyle mezbûre hâtuna meblağ-ı mezbûrdan hissesini ve tereke-i vasî-yi mezbûra tenbîh olunup mâ-vak'a ketb olundu hurrire fî evâsıtı Saferî'l-hayr li-sene sitte ve 'işrî-ne ve elf

Şühûd

Sinan Efendi el-imâm, Hüseyin Çelebi bin Sefer, Veli Halife bin Abdullah, Mustafa bin Abdullah ve gayruhum.

475 - 1617 (1026) Galata 41: 43a/2 Tescil işlemi / Registration

Ali, Hoca Hayreddin Vakfı'ndan aylık 45 akçeye kiralamış olduğu evin kullanım hakkını mütevellî izniyle Veli'ye 2000 akçeye devreder. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Ali transfers the usufruct rights of a house that he has rented from the Hoca Hayreddin Waqf for 45 akçe per month to Veli for 2000 akçe. The court registers the transaction.

Ali bin Tu[r]muş nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfde işbu râfi'ü'l-kitâb Veli bin Nazar nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahmiyye-i Galata hâricinde Mü'eyyedzâde Mahallesî'nde vâki' merhûm Hâce Hayreddin Vakfı'ndan olup bir tarafı Hasan Çelebi mülki ile ve bir tarafı Eskici nâm kimesne mül-

ki ile ve bir tarafı mahalle-i mezbûre mescidi ile ve bir tarafı tarîk-i hâss ile mahdûd olup icâre-i mu'accele ve her ayda kırk beş akçe icâre-i mü'eccele ile taht-ı tasarrufumda olan bir bâb menzilin hâlen hakk-ı tasarrufını ma'rifet-i mütevellî-i vakf-ı mezbûr ile mezbûr Veli'ye cemî'i tevâbi' ve levâhıkı ile tefvîz idüp ol dahi vech-i muharrer üzre tefevvüz ve kabûl eyledikten sonra mukâbele-i tefvîzde yedinden iki bin akçe alup kabz eyledim min ba'd menzil-i mezbûrda alâka ve medhalim yokdur didikde mukırr-ı mezbûrî ik-râr-ı meşrûhunda el-mukarrün lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdik idicek mâ-vaka'a kayd olundu tahrîren fî evâhiri Saferi'l-hayr li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Şühûd

El-Hac Mahmud bin el-Hâc Bali, İsmail bin Ali, Hızır Beşe bin Mustafa, Ahmed Bey bin Memi ve gayruhum.

476 - 1617 (1026) Galata 41: 45a/2 Tescil işlemi / Registration

Mustafa Bey, arsası Ayasofya Vakfı'ndan yıllık 50 akçeye kiralanmış olan yağkapanındaki dükkânını Mahmut Reis'e 43.000 akçe karşılığında satar. Mahkeme yapılan işlemi tescil eder.

Mustafa Bey sells a store in yağkapanı, whose land has been rented from the Ayasofya Waqf for 50 akçe per annum to Mahmut Reis for 43,000 akçe. The court registers the transaction.

Mustafa Bey bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'î şerîfde işbu râfi'ü'l-kitâb Mahmud Reis bin Bilal nâm kimesne mahzarında bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahrûsa-i Galata hâricinde yâğ kabbânında vâki' arsasının Ayasofya Vakfı'na be-her sene elli akçe mukâta'ası olup bir taraftan Kara Mehmed mutasarrıf olduğu dükkân ve bir taraftan Şemseddin Efendi veresesî dükkânı ve bir taraftan Hisar dıvarı ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd olup ve ebniyesi mülküm olan bir bâb bakkal dükkânını mezkûr Mahmud Reis'e kırk üç bin fiddî râyic fî'l-vakt akçeye bey'-i bât ile sahîh-i şer'î ile bey' idüp kabz-ı semen-i mezbûr ve

teslîm-i mebi'-i mezkûr eyledim ba'de'l-yevm zikr olunan dükkânın ebniyesi mezbûr Mahmud Reis'in mülk-i müşterâsıdır mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu el-mukarrûn lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdîk ve bi'l-müşâhede tahkîk itdikde mâ-hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ışrîn min Saferi'l-hayr li-sene sitte ve 'ışrîne ve elf

Şühûd

Piyale Reis bin A., Ali Tâlî bin A., Ferruh bin Mehmed, Sıyâmi bin Receb, Ramazan bin Zekeriyâ, Mehmed bin Davud, Mahmud bin Mustafa, Yusuf bin Murad, Mehmed bin Abdi.

477 - 1617 (1026) Galata 41: 45b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Saliha, Hüseyin Ağa Vakfı'nın mütevellisi Mehmet'e evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 12.000 dirheme satar, sonra da aynı evi mütevelliden bir yıllığına 1000 (?) dirheme kiralar. Saliha'ya iki kişinin kefil olmasından sonra yapılan işlemler mahkemece tescil edilir.

Saliha takes out a 12,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Mehmet, mutawalli of the Hüseyin Ağa Waqf. Then she rents the same house from the mutawalli for 1000 (?) dirhem for a period of one year. Two persons serve as Saliha's sureties. The court registers these transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

478 - 1617 (1026) Galata 41: 46b/2 Dava / *Adjudication*

Kaytas Bey, Mahmut Reis ve Mustafa karşısında mahkemeye çıkar. Arsası Ayasofya Vakfı'na yıllık 50 akçeye kirali olan bir dükkânı, sahibi Mustafa'dan 39.000 akçeye satın almak için on beş gün önce Mustafa'yla anlaşıklarını belirten Kaytas Bey, şimdi

bu dükkânı Mahmut Reis'in satın almasından şikâyetçi olur. Kaytas Bey, kendisinin bu dükkânı satın almak için Mustafa ile daha önce anlaşmış oldukları gerekçesiyle dükkânın Mahmut Reis'ten alınıp kendisine satılmasını ister. Mahkeme Mahmut Reis ve Mustafa'ya görüşlerini sorar. Davalılar Kaytas Bey'in söylediklerini reddederler. Buna ek olarak Mahmut, üç gün önce Mustafa'dan dükkânı 43.000 akçeye satın aldığı sırada dükkânın yanına gelen Kaytas Bey'in Mustafa'ya "43.000 akçeye bana satsaydın ben de alırdım" şeklinde konuştuğunu ileri sürer. Bunun üzerine mahkeme tekrar Kaytas Bey'e döner. Kaytas Bey, bu sözleri söylediğini inkâr eder. Mahkeme Mahmut Reis'ten söylediklerini kanıtlamasını ister. Mahmut Reis şahitler desteğiyle savını kanıtlar. Sonuç olarak mahkeme söz konusu dükkânın artık davalı Mahmut Reis'e ait olduğuna karar verir.

Kaytas Bey sues Mahmut Reis and Mustafa. The plaintiff complains that fifteen days ago Mustafa agreed to sell him a store, which is rented from the Ayasofya Waqf for 50 akçe per annum, for 39,000 akçe. However, he then sold the store to Mahmut Reis. On the ground that their agreement preceded the sale, Kaytas Bey wants the store to be reclaimed from Mahmut and sold to him. The court questions Mahmut Reis and Mustafa. The defendants reject Kaytas Bey' claims. Mahmut Reis states that when he bought the store from Mustafa three days ago for 43,000 akçe, Kaytas Bey showed up and said to Mustafa that he himself could have bought the store for the same amount. Questioned by the court, Kaytas Bey denies making that statement. The court then asks Mahmut Reis to prove his claim. Mahmut Reis does so through witness accounts. In the end, the court decides that the store belongs to the defendant Mahmut Reis lawfully.

Kaytas Bey bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfde binâ-i âti'z-zikre vâzı'u'l-yed olduğu şer'an sâbit olan işbu râfi'ü'l-kitâb Mahmud Reis bin Resül mahzarında takrîr-i da'vâ idüp mah-rûsa-i Galata hâricinde yağ kabbânında vâki' bir taraftan Kara Mehmed mutasarrıf olduğu dükkân ve bir taraftan Şemseddin

Efendi vereseşi mülki ve bir taraftan Hisar divarı ile ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd olup arzının Ayasofya Vakfı'na yılda elli akçe mukâta'ası olan bir bâb bakkâl binâsı sâbıkan işbu hâzır bi'l-meclis Mustafa Bey bin Abdullah nâm kimesnenin mülki olmağın târih-i kitâbdan on beş gün mukaddem binâ-i mezbûrî otuz dokuz bin akçeye bana bey' idüp ben dahi iştirâ idüp kabz itmek sudûrında iken merkûm Mustafa binâ-i mezbûrî tekrâr mezkûr Mahmud Reis'e bey' ve teslîm eylemiş ben bey'-i mukaddem olmağın bi-gayr-ı vech-i şer'î tasarruf ider suâl olunup yedi izâle olunmak taleb iderim didikde gıbbe's-suâl mezbûrân Mustafa ve Mahmud Reis bey'-i mukaddemi münkirler olduklarından sonra mezbûr Mahmud Reis cevâbında zikr olunan binâyı mâliki mezbûr Mustafa Bey târih-i kitâbdan üç gün mukaddem bana kırk üç bin akçeye bey' eyleyüp ben dahi iştirâ eylediğimden sonra mezbûr Mustafa Bey dükkân-ı mezbûrî bana teslîm için dükkânın üzerine varup mahzar-ı müsliminde dükkânı bana teslîm eyledikde mezbûr Kaytas Bey bile hâzır olup mezbûr Mustafa Bey'e dükkân-ı merkûmı mezbûr Mahmud Beşe kırk üç bin akçeye niçün bey' eyledin bana virmezsin ben dahi ol bahâya alur idim dimiş idi bu mikdârca mezbûr Kaytas hâlen mukaddem şirâ da'vâsı kelâm-ı meşrûhuna münâkız olur deyü cevâb virmeğın mezbûr Kaytas Bey istintâk olundukda benden vech-i muharrer üzre iştirâyı mukırr kelâm sâdır olmadı deyü kelimât-ı meşrûhayı [münkir] olıcak mezbûr Mahmud Reis'den takrîrine muvâfık beyyine taleb olundukda İsmail bin Ahmed ve Ali bin Abdullah nâm kimesneler hâzırân olup gıbbe'l-istişhâd fi'l-vâki' mezbûr Mustafa Bey dükkân-ı merkûmı mezbûr Mahmud Reis'e kırk üç [silik] akçeye bey' dükkân-ı mezbûrî merkûma teslîm itdiğinden sonra mezbûr Kaytas Bey hâzır olup mezbûr Mustafa Bey'e dükkân-ı merkûmı mezbûr Mahmud Reis'e niçün bey' [silik] ben dahi ol bahâya aluridim deyü bizim huzûrımızda ikrâr eyledi biz şâhidleriz şehâdet [dahi ideriz] deyü edâ-i şehâdet-i şer'îye itdiklerinde gıbbe't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olup [silik] meşrûhası mukaddem şirâ da'vâsını münâkız olmağın mukaddem da'vâsı istimâ olunmasıyla mezbûrân Mustafa [Bey ve] Mahmud Reis beyninde mübây'a-i şer'îyye vukû'ına i'tirâfları mücebince dükkân-ı mezbûr

merkûm Mahmud Reis'e hükm olundı hurrîre fî evâyili şehri Re-
bî'ilevvel li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Sıyâmi bin Receb, Dede Mehmed, Ali bin Abdullah, Dervîş bin
Hızır, Mehmed bin Murâd, Mahmud bin Mustafa ve gayruhum.

479 - 1617 (1026) Galata 41: 47a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Kâtip Mehmet Çelebi Vakfı'nın mütevellisi Ahmet Bey, vakfın bir hamamında kiracı olan Hüseyin ile birlikte mahkemededir. Söz konusu hamamın kira süresinin dolması nedeniyle Ahmet Bey, bu hamamı tekrar kiralamak isteyen Hüseyin'e bir yıllık 6000 akçeye kiraya verir. Hüseyin hamamın suyu için 1000 akçe harcayacak, kalan 5000 akçeyi de aylık taksitler halinde Ahmet Bey'e ödeyecektir. Hüseyin bu şartları kabul eder. Yapılan işlem de mahkemece tescil edilir.

Ahmet Bey, mutawalli of the Katip Mehmet Çelebi Waqf, is in court with Hüseyin, renter of a bathhouse belonging to the waqf. The rent contract of the bathhouse having ended, Ahmet Bey rents it to Hüseyin for an additional year for 6000 akçe. Hüseyin will spend 1000 akçe on water and will pay the remaining 5000 akçe to Ahmet Bey in monthly installments. Hüseyin accepts the terms of this contract. The court registers the transaction.

Merhûm Kâtib Mehmed Çelebi Vakfı'nın bi'l-fi'l mütevellîsi olan Ahmed Bey bin Abdülatif meclis-i şer'-i şerîfde işbu râfi'ül-kitâb Hüseyin bin Bali nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm idüp vakf-ı mezbûrdan olup mahmiyye-i Galata hâricinde Mü'eyyedzâde Mahallesi'nde vâki' ma'lûmü'l-hudûd hammâmın mezbûr Hüseyin müste'ciri iken hâlen müddet tamâm olup îcâr olunmak lâzım gelmiş idi hammâm-ı mezbûrî istîcâra mezbûr Hüseyin yine tâlib olmağın hammâm-ı mezbûrî işbu târih-i kitâb şehri gurrelerinden bir sene tamâmına varınca mezbûr Hüseyin'e altı bin fiddî râ-yic fi'l-vakt akçeye tevliyetim hasebiyle îcâr idüp mezbûr dahi vech-

i muharrer üzre istîcâr ve kabûl eyledi meblağ-ı mezbûrdan bin akçesini mezbûr Hüseyin hammâm-ı mezbûrun ağız suyına harc ü sarf eylesün bâkî beş bin akçesini kıstü'l-yevm üzre mâh be-mâh cânib-i vakfa teslîm eylesün didikde mezbûr Hüseyin dahi vech-i muharrer üzre virmekde müte'ahhid ve mütevellî-i mezbûr ikrâr-ı meşrûhunda bi'l-muvâcehe tasdik itmeğin mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundı hurrîre fî evâyili Rebî'ilevvel li-sene sitte ve 'işrîne ve elf Şühûd

El-Hac Haydar bin Ali, Mustafa bin Mehmed er-râcil, Latif Çelebi bin Hüseyin, el-Hâc Ömer bin Resûl, Şaban bin Salih, Hüseyin Çelebi, İsmail bin Abdi.

480 - 1617 (1026) Galata 41: 47b/4 Tescil işlemi / *Registration*

El-Hac Ahmet Vakfı'na berat belgesi ile müteveli olan İbrahim, Ezmerağda isimli Hristiyan ile mahkemededir. İbrahim, vakfın Karaköy'deki bir selhanesini (hayvan kesimevi) Ezmerağda'ya, 1000 akçe peşin kira ve ayda 60 akçe ertelenmiş kira ödemesi şartıyla kiraya verir. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

İbrahim, who became mutawalli of the el-Hac Ahmet Waqf through an imperial appointment (berat), is in court with Ezmerağda, a Christian. İbrahim rents to Ezmerağda a slaughter house (selhane) in Karaköy belonging to the waqf for an advance payment of 1000 akçe and postponed rent of 60 akçe per month. The court registers the transaction.

Merhûm el-Hâc Ahmed Vakfı'na berât-ı pâdişâhî ile bi'l-fi'l mütevellî olan İbrahim bin Cafer nâm kimesne meclis-i şer-i şerîfde işbu râfi'ü'l-kitâb Ezmerağda bint-i İstemad nâm zimmîye mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp vakf-ı mezbûrdan olup mahmiyye-i Galata mahallâtından Karaköy Mahallesi'nde vâki' bir taraftan Feridun Paşa veresesi mülki ve bir taraftan Solak [boş] mülki ve bir taraftan tarîk-i hâss ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd olup bir bâb beyt-i ulvîyi ve iki bâb mahzeni müştemil olan selh-hâne

ta'bîr olunan menzilden zikr olunan beyt-i ulvîyi hâlen mezbûre Ez-merağda'ya bin akçe icâre-i mu'accele ve ayda altmış akçe icâre-i mü'eccele ile tevliyetim hasebiyle îcâr ve teslîm idüp mezbûre dahi istîcâr ve kabûl eyledikden sonra meblağ-ı mezbûr bin akçeyi cânib-i vakf için mezbûrenin yedinden alup kabz eyledim ba'de'l-yevm zikr olunan icâre-i mü'ecceleyle cânib-i vakfa edâ eyleye tasarufına kimesne mâni' olmaya didikde mütevellî-i mezbûrun vech-i meşrûh üzre cârî olan ikrârını el-mukarrün lehü'l-mezbûre bi'l-muvâcehe tasdîk ve tahkîk itdikde mâ-vaka'a ketb olundu fi'l-yevmi'l-hâdî 'aşer min şehri Rebî'ilevvel li-sene sitte ve 'ışrîne ve elf

Şühûd

Osman bin Ahmed el-imâm, Hasan Çelebi el-kâtib, Yahya Beşe bin Ahmed el-kassâb, Mustafa bin Hasan, Ferhad bin Abdullah, Şaban bin Hamza ve gayruhum.

481 - 1617 (1026) Galata 41: 48a/1 Tescil işlemi / Registration

Ebubekir, mütevellî Mustafa'ya evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 6500 dirheme satar, sonra aynı evi mütevelliden yıllık 316'şar akçeden olmak üzere üç yıllığına 950 dirheme kiralar. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Ebubekir takes out a 6500 dirhem mortgage (istiglal) on his house from mutawalli Mustafa. Then he rents the same house from the mutawalli for three years at 316 akçe per annum for a total of 950 akçe. The court registers these transactions.

[Oriijinal metin Arapçadır. *The original text is in Arabic.*]

482 - 1617 (1026) Galata 41: 49b/1 Tescil işlemi / Registration

Hasan ile Veli, Hoca Hayrettin Vakfı'na ait bir evi, peşin kira 2000 akçe ve ertelenmiş aylık kira 45 akçe koşuluyla ortak olarak kiralamışlardır. Şimdi Hasan, bu evdeki yarı hissesini mütevellî

Kasım Çelebi’nin izniyle Veli’ye 1000 akçe karşılığında devreder. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Hasan and Veli have jointly rented a house belonging to the Hoca Hayrettin Waqf for a 2000 akçe advance payment and postponed rent of 45 akçe per month. Now, Hasan transfers his half-share in this house to Veli for 1000 akçe, with the permission of the mutawalli Kasım Çelebi. The court registers the transaction.

[silik] Mahallesi sâkinlerinden Hasan bin Mustafa nâm kimesne meclis-i şer’-i şerîfde [işbu râfi’ü’l-]kitâb Veli bin Nazar nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezbûrede [silik] Hâce Hayreddin Vakfı’ndan bir tarafı eskici İbrahim bin [boş] mülki ve bir taraftan [silik] mülki ve bir taraftan merhûm Âişe Hâtun Vakfı ve bir taraftan dahi [silik] el-Hâc Ali Mescidi ile mahdûd olup üç bâb fevkânî ve iki bâb tahtânî büyüğü ve mahûtay-ı ve bi’r-i mâ’i müstemil olan hâneyi vakf-ı mezbûr mütevellîsi olan Kasım Çelebi’den merkûm Veli ile iştirâken iki bin akçe icâre-i mu’accele ve ayda kırk beş akçe icâre-i mü’eccele ile istîcâr eylemiş idik hâlen zikr olunan hânenen nısf hissemi mütevellî-i mezbûr ma’rifetiyle mezbûr Veli’ye tefvîz idüp mukâbele-i tefvîzde mezbûr Veli yedinden bin nakd râyic fi’l-vakt akçe ahz ü kabz ve zikr olunan nısf hissemi mezbûra teslim idüp ol dahi tesellüm ve vech-i muharrer üzre tefevvüz eyledi didikde mukırr-ı mezbûrın vech-i meşrûh üzre cârî olan ikrârın mezbûr Veli bi’l-muvâcehe tasdik ve tahkîk itdikden sonra mâ-vaka’a ketb olundu tahrîren fî evâsıtı şehri Rebî’ilevvel li-sene 1026

Şühûdü’l-hâl

Mehmed bin İsa, Yusuf bin Ali, Bali bin el-Hâc Mahmud, Mustafa bin Ali, Mustafa bin Abdullah.

483 - 1617 (1026) Galata 41: 50a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Askeri sınıfa mensup kimi kişiler, Beşiktaş’taki Hanım Hatun Vakfı’nın mütevellîsi olan Cafer’i görevden alarak yerine Hasan’ı

mütevelli yapmışlardır. Anadolu Kazaskeri Hüseyin, bu durumu saraya bildirir. Bunun üzerine, saray tarafından söz konusu vakfa eski mütevelli Cafer'in yeniden mütevelli olarak atanması yolunda Galata Kadılığı'na yazılmış berat.

Some members of the military class have recalled Cafer, mutawalli of the Hanım Hatun Waqf in Beşiktaş, and appointed Hasan as the mutawalli. Upon being informed about the situation by Hüseyin, the chief military judge of Anatolia, the Palace sends this imperial appointment (berat) to the Court of Galata. It orders the re-appointment of Cafer as the waqf's mutawalli.

Galata Kazâsı'na tâbi' Beşiktaş'da merhûme Hânım Hâtun'un evkâfı tevliyeti hâlen hazîne-i defterde yevmî beş [silik] kimesnenin üzerinde olup lâkin ba'zı kimesneler askerî cânibden almağla mezbûra hayf olduğın a'lemü'l-ulemâ'i'l-[silik] ekremü'l-fudalâi'l-müteverri'in bi'l-fi'l Anadolu Kadiaskeri olan Hüseyin edâma'llâhü te'âlâ fezâilehu i'lâm itmekle ref' olunup tekrâr mesfûr Cafer'e tevcih olunup berât-ı şerîf virmek fermân-ı âlî-şânım olmağın işbu dârende-i tevkî-i refî-i sa'âdet-nişân kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mûmâ-ileyh Cafer zîde kadruhûnun tevliyeti bilâ-sebebe askerî tarafından olduğu ecilden ref' olunan Hasan yerine bin yirmi altı Rebî'ülevvelinin dördüncü gününden yevmî beş akçe ile mütevellî nasb idüp ve bu berât-ı izzet-makrûnı virdüm ve buyurdum ki mezbûr Cafer zîde kadruhû varup evkâf-ı mezbûreye kemâkân mütevellî olup şol ki vezâyif-i hidemât-ı tevliyetdir mü'eddâ kaldıktan sonra yevmî beş akçe vazîfe eylesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden mâh be-mâh alup mutasarrıf ola şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fi'l-yevmî'l-hâmis 'aşer min şehri Rebî'ilevvel min şühûr sene sitte ve 'işrine ve el

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahmiyye

484 - 1617 (1026) Galata 41: 50a/2 Tescil işlemi / Registration

Karaköy sakinlerinden Yorgaki'nin vekili ve aynı zamanda eşî olan Dafire, Yorgaki'ye ait bir evi Verato'ya 25.000 akçeye satar.

Dafire satış bedelinin 15.400 akçesiyle Yorgaki'nin Piyalepaşa Vakfı'na olan borcunu öder, sonra da geriye kalan 9600 akçeyi Yorgaki'ye teslim eder. Yapılan satış işlemini Verato da onaylar. Mahkeme bu işlemleri tescil eder.

Dafire, wife and legal agent of Yorgaki, a resident of Karaköy, sells a house belonging to Yorgaki to Verato for 25,000 akçe. Dafire uses 15,400 akçe of proceeds to pay Yorgaki's debt to the Piyalepaşa Waqf. Then she gives the remaining 9600 akçe to Yorgaki. Verato corroborates the sale. The court registers these transactions.

Mahmiyye-i Galata'da Karaköy Mahallesi sâkinlerinden Yorgaki veled-i İstemad nam zimmî mahfil-i kazâda işbu hâmilü'l-kitâb Verato veled-i Todori nam zimmî mahzarında ikrâr ve itirâf idüp mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Todori boyacı mülki ve iki taraftan Andon veled-i [boş] nam zimmî mülki ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd olup bir bâb fevkânî ve iki bâb tah-tânî odaları müstemil olan menzilimi semen-i misli ile bey'a ve semeninden on beş bin dört yüz akçesin Piyâle Paşa Vakfı'na olan deynimi îfâya ve bâkî kalan meblağ-ı bana îsâle zevcem Dafire bint-i Minal nâm nasrâniyyeyi tarafımdan vekîl idüp ol dahi vekâleti kabûl idüp menzil-i mezbûrî vekâleti hasebî ile sene hamse ve 'işrîne ve elf Zilhiccesi evâhîrinde mezbûr Verato'ya yirmi beş bin akçeye bey' ve teslîm idüp semeni olan meblağ-ı mezbûrın on beş bin dört yüz akçesin müşterî-i mezbûr yedinden ahz idüp ve deyn-i mezkûrî îfâ idüp bâkî dokuz bin altı yüz akçesi kalmış idi hâlen meblağ-ı bâkî dokuz bin altı yüz akçeyi merkûm Verato yedinden bi't-tamâm ahz ü kabz idüp menzil-i mezbûrun semeninden merkûm Verato zimmetinde bâkî bir akçe kalmadı ba'de'l-yevm menzil-i mezbûr merkûmun mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâyeşâ mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhun mezkûr Verato bi'l-muvâcehe tasdîk itmeğin mâ-vaka'a ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî 'aşer min şehri Rebî'ilulâ li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Haydar bin Abdullah, Ahmed bin Abdullah, el-Hâc Ali bin Abdullah, İsmail bin Abdullah, Dimitri veled-i İstafo.

485 - 1617 (1026) Galata 41: 50b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Tophane'deki Abdi Çelebi Vakfı'na günlük 6 akçe maaşla mütevellî olan Osman Bey'in görev süresi dolmuştur. Söz konusu mütevellilik görevine Mehmet'in atanması, hizmeti karşılığında da Mehmet'e vakıf parasından günlük 6 akçe ödenmesi ve Şeyh Ahmet'in Mehmet'in görevini yapmasına engel olmasının önlenmesi konusunda saraydan gönderilmiş berat.

The term of Osman Bey as the mutawalli of the Abdi Çelebi Waqf in Tophane for a daily pay of 6 akçe is over. This is an imperial document (berat) sent by the Palace, ordering the appointment of Mehmet as the mutawalli. The document also specifies that for his services Mehmet will be paid 6 akçe per day out of waqf funds. Finally, it instructs that Şeyh Ahmet is to be prevented from interfering with Mehmet's duties as the mutawalli.

[silik] Tophâne'de vâki' merhûm Abdi Çelebi Vakfı'na yevmî altı akçe vazîfe ile mütevellî olan Osman Bey hidmet-i tevliyetde imhâl [silik] muhâsebe gördürüp acz izhâr idüp ref' lâzım olmağın yedine işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü's-şân-ı hâkânî Mehmed bir cihetle mahall ve müstahikk olmağın tevcîh olunup berât-ı şerîf sadaka buyurılmak ricâsına kâdısı akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn mevlânâ Hasan zîdet fezâilehû arz itmeğın sadaka idüp bu berât-ı hümayûnı virdüm ve buyurdum ki ba'de'l-yevm varup vakfa mütevellî ola hidmet-i lâzimesin mü'eddâ kıldıkdan sonra ta'yîn olunan yevmî altı akçe vazîfesine mutasarrıf olup vâkıfın rûhı ve benim devâm-ı devletim içün du'âya iştiğâl göstere ol bâbda Şeyh Ahmed mâni' olmayup dahl ü ta'arruz itmeyeler şöyle bileler âlâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fi'l-yevmi'r-râbî' şehri Rebî'ilülâ min şühûr sene sitte ve 'işrîne ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

486 - 1617 (1026) Galata 41: 50b/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Sefer Kethüda Vakfı'na 8-9 yıldan bu yana günde 8 akçe karşılığında Şeyh Alaettin Adil mütevellî iken, Mehmet isimli bir kişi günde 10 akçe ile mütevellilik görevinin kendisine verildiğini ileri sürerek Alaettin'e engel olmaktadır. Mehmet, elinde mütevellilik görevinin kendisine verildiği yolunda Şeyhülislam'dan alınmış bir fetva olduğunu söylemektedir. Bu durumdan şikâyetçi olan Alaettin'in saraya yazdığı dilekçe dolayısıyla söz konusu vakfın mütevellilik görevinin Alaettin'e verilmesi ve Alaettin'e başkalarının engel olmasının önlenmesi konusunda Galata Kadılığı'na yazılmış berat.

Şeyh Alaettin Adil has been serving as mutawalli of the Sefer Kethüda Waqf for the last 8-9 years at 8 akçe per day. Now Mehmet claims that he has been appointed as mutawalli at a daily pay of 10 akçe. On that basis, he is preventing Alaettin from serving as mutawalli. Mehmet has also been claiming that he possesses a fatwa issued by the Sheikulislam regarding his appointment. This is an imperial appointment (berat) sent to the Court of Galata in response to a complaint sent to the Palace by Alaettin. The imperial appointment orders that Alaettin is to be recognized as mutawalli. Others must be prevented from interfering with Alaettin's work, it adds.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în vâris-i ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata Kadısı zîdet fezâilehü tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sulehâdan dârende-i fermân-ı hümayûn Şeyh Alâeddîn Âdil dergâh-ı mu'allâma gelüp mahmiyye-i mezbûrede vâki' müteveffâ Sefer Kethüdâ evkâfı tevliyeti yevmî sekiz akçe ile hâl-i huyûtında bunu mütevellî nasb idüp berât itdürün sekiz dokuz yıldan berü zabt ve tasarrufında iken hâlen Mehmed nâm kimesne dahl idüp on akçe ile bana virilmiştir deyü tasarru-

fına mâni' olduğın ve ol vechile almağa kâdir olmaz deyü elinde şeyhülislâmdan fetvâsı olduğın bildirüp berâtı mücebince kendüye zabt itdirilmek bâbında inâyet ricâ itmeğın zabt itdirilmek emrim olmuşdur buyurdum ki tevliyet-i mezbûreyi elinde olan berâtı mücebince kemâ-kân buna zabt ve tasarruf itdürüp [silik] ba'd mezbûrî ve âhardan bir ferdi dahl ü ta'arruz itdirmeyesin ve dahl idüp buna âyid olandan nesne şey almış ise ba'de's-sübût hükm idüp [...] alıviresin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fî evâyili şehri Saferî'l-muzaffer min şühûr sene sitte ve 'işrîne ve elf Kayd fî'l-yevmî'l-hâmis min şehri Rebî'ilevvel li-seneti'l-mezbûre

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

487 - 1617 (1026) Galata 41: 51a/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Galata'daki Sotonosoğlu Duka Vakfı'nın günlük 5 akçe ücretle mütevellisi olan Duka, görevini ihmal ederek iki yıldır kayıplara karışmıştır. Vakıf malının zarara uğradığını belirten kadı Hasan, söz konusu vakfa Dimitri'nin müteveli olarak atanmasını saraydan rica eder. Hasan'ın yazdığı dilekçe dolayısıyla bu vakfa Dimitri'nin müteveli atanmasına ilişkin Galata Kadılığı'na yazılmış dilekçe.

Duka, who has been serving as mutawalli of the Sotonosoğlu Duka Waqf in Galata for 5 akçe per day, has been missing for two years. Judge Hasan states that the waqf property has incurred losses and requests that the Palace should appoint Dimitri as mutawalli of the waqf. This is a petition sent to the Court of Galata in response to Hasan's complaint. It orders the appointment of Dimitri as mutawalli.

Nişân-ı şerîf-i âlî-şân-ı sultânî tuğrâ-yı garrâ-yı hâkânî oldur ki Mahmiyye-i Galata'da vâki' Duka veled-i Sotonos Vakfı'nın yevmî beş akçe vazîfe ile mütevellîsi olan Duka'nın hidmetinde ih-

mâl ve tekâsül olduğundan mâ'adâ iki seneden ziyâde âhar diyâra gidüp yeri mu'attal kalup ve mâl-i vakfı ekl ü bel' idüp ref'i lâzım olmağın ref' olunup yerine işbu râfi'-i tevkî'-i refi'-i hâkânî Dimitri veled-i Yani mahaldır deyü kâdı-yı akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn mevlânâ Hasan zîde fezâilehû arz itmeğın sadaka idüp bu berât-ı hümayûnı virdüm ve buyurdum ki zikr olunan vakfa mütevellî olup hıdmet-i lâzımesin mü'eddâ kıldıkdan sonra ta'yîn olunan yevmî beş akçe vazîfeye mutasarrıf olup benim devâm-ı devletim içün du'âya müdâvemet gösteresiz böyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' 'aşer şehri Saferi'l-muzaffer li-sene sitte ve 'ışrîne ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye



Vakıf konulu dört cildin dizini 8. cildin sonundadır.

The index for the four volumes on waqfs is at the end of Volume 8.



Modern küresel ekonomik sistemin gelişmeye başladığı 17. yüzyılda Doğu Akdeniz’de sosyo-ekonomik yaşamın kurumsal temelleri nelerdi? Bölge ekonomisinin geleneksel kurumları değişmekte miydi? 2003’te başlayan ve bu soruların yönlendirdiği bir veri derleme projesi, sağlıklı yanıtlar geliştirmeye yardımcı olacak özgün kaynaklar içeren bu çalışmayla sonuçlandı. On ciltlik bu yapıt, Osmanlı İmparatorluğu’nun başkenti ve Doğu Akdeniz’in ticari merkezi olan İstanbul’un o döneme ait 15 şer’i mahkeme defterindeki binlerce hükmün günümüz yazısına aktarılması, Türkçe ile İngilizce özetlerinin hazırlanması ve yedi ana başlıkta tasnif edilmesiyle ortaya çıktı.

<i>Konu</i>	<i>Cilt</i>
Loncalar ve Esnaf	1
Hristiyan ve Yahudi Cemaat İşleri	1
Yabancılar	1
Ticari Ortaklıklar	2
Devlet-Toplum İlişkileri, Vergi Dahil	3-4
Vakıflar	5-6-7-8
Kredi Piyasaları ve Faiz Uygulamaları	9-10

In the seventeenth century, when the modern global economy began to take shape, what institutions governed socio-economic life in the Eastern Mediterranean? Were the region's traditional economic institutions in flux? This ten-volume set, the culmination of a data-gathering project started in 2003, presents original historical sources that can help to generate sound answers. The set contains transliterations, along with Turkish and English summaries, of thousands of cases found in 15 seventeenth-century Islamic court registers from Istanbul, then the capital of the Ottoman Empire and the commercial center of the Eastern Mediterranean. The cases are grouped under seven topical headings.

<i>Topic</i>	<i>Volume</i>
<i>Guilds and Guildsmen</i>	1
<i>Communal Affairs of Christians and Jews</i>	1
<i>Foreigners</i>	1
<i>Commercial Partnerships</i>	2
<i>State-Subject Relations, including Taxation</i>	3-4
<i>Waqfs</i>	5-6-7-8
<i>Credit Markets and Uses of Interest</i>	9-10

Kapak resmi: 1594'te tamamlanan *Hünernâme* c.1'den İstanbul haritası (Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, H. 1523)

KDV dahil fiyatı
38 TL.

Cover illustration: Map of Istanbul from *Hünernâme* / (1584) (Topkapı Palace Museum Library, H 1523)

Modern küresel ekonomik sistemin gelişmeye başladığı 17. yüzyılda Doğu Akdeniz’de sosyo-ekonomik yaşamın kurumsal temelleri nelerdi? Bölge ekonomisinin geleneksel kurumları değişmekte miydi? 2003’te başlayan ve bu soruların yönlendirdiği bir veri derleme projesi, sağlıklı yanıtlar geliştirmeye yardımcı olacak özgün kaynaklar içeren bu çalışmayla sonuçlandı. On ciltlik bu yapıt, Osmanlı İmparatorluğu’nun başkenti ve Doğu Akdeniz’in ticari merkezi olan İstanbul’un o döneme ait 15 şer’i mahkeme defterindeki binlerce hükmün günümüz yazısına aktarılması, Türkçe ile İngilizce özetlerinin hazırlanması ve yedi ana başlıkta tasnif edilmesiyle ortaya çıktı.

Konu	Cilt
Loncalar ve Esnaf	1
Hristiyan ve Yahudi Cemaat İşleri	1
Yabancılar/ Foreigners	1
Ticari Ortaklıklar	2
Devlet-Toplum İlişkileri, Vergi Dahil	3-4
Vakıflar	5-6-7-8
Kredi Piyasaları ve Faiz Uygulamaları	9-10

In the seventeenth century, when the modern global economy began to take shape, what institutions governed socio-economic life in the Eastern Mediterranean? Were the region’s traditional economic institutions in flux? This ten-volume set, the culmination of a data-gathering project started in 2003, presents original historical sources that can help to generate sound answers. The set contains transliterations, along with Turkish and English summaries, of thousands of cases found in 15 seventeenth-century Islamic court registers from Istanbul, then the capital of the Ottoman Empire and the commercial center of the Eastern Mediterranean. The cases are grouped under seven topical headings.

Topic	Volume
Guilds and Guildsmen	1
Communal Affairs of Christians and Jews	1
Foreigners	1
Commercial Partnerships	2
State-Subject Relations, including Taxation	3-4
Waqfs	5-6-7-8
Credit Markets and Uses of Interest	9-10

Kapak resmi: 1584’te tamamlanan *Hünernâme* c. I, y. 19a’ dan Topkapı Sarayı’nın ikinci avlusu ile Divan-ı Hümayun’u gösteren minyatürden ayrıntı (Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, H. 1523).

Cover illustration: Detail from *Hünernâme* I (1584), f. 19a, depicting the State Council (Divan-ı Hümayun) and the second courtyard of the Topkapı Palace (Topkapı Palace Museum Library, H. 1523).